ƘUDURORI DA BAYANAN

Cibiyar Fiƙihun Musulunci ta Duniya

Ƙarƙashin

Ƙungiyar Taimakekeniyar Ƙasashen Musulmai

Tarurrka: (2 – 24)

Ƙudurori: (1 – 238)

(1406 – 1441 H / 1985 – 2019)

Tarjama:

Salihu Abubakar Kaura

Faculty of Language and Translation,

Al Azhar University, Cairo

ƘUDURORI DA BAYANAN

CIBIYAR FIƘIHUN MUSULUNCI TA DUNIYA

ƘARƘASHIN

ƘUNGIYAR TAIMAKEKENIYAR ƘASASHEN MUSULMAI

TARURRKA 2 – 24

ƘUDURORI: 1 – 238

1406 – 1441 H / 1985 – 2019

Tarjama

Salihu Abubakar Kaura

Faculty of Language and Translation,

Al Azhar University, Cairo

Haƙƙoƙin mallaka © Cibiyar Fiƙihun Musulunci Ta Duniya

1444 – 2023

DA SUNAN ALLAH MAI YAWAN RAHAMA DA JINƘAI

(Idan waɗannan munafukai suka ga wani abu na tsaro, ko na tsoro da yake da jiɓi da ƙarfin Musulmai, ko rauninsu, sai su yayata shi da nufin ruɗar da Musulmai, ko jefa tsoro da razani a cikin zukatansu, ko saboda su isar da labarinsu zuwa ga maƙiyansu, da a ce waɗannan munafukai sun mayar da duk wani al'amari na tsaro, da na tsoro zuwa ga Manzon Allah (SallalLãhu alaiHi wa alihi wa sallam), da shugabanni, da manyan saahabbai, da dakarun yaƙi, su kuma nemi sanin haƙiƙanin al'amari ta wurinsu, da waɗannan da suke ƙoƙarin neman labarai da yaɗa su sun san gaskiya a wurin Manzon Allah (SallalLãhu alaiHi wa alihi wa sallam), da wurin shugabanni. Lallai ba domin falalar da Allah ya yi maku na tabbatar da zukatanku akan imani, da daƙile fitina, da kuma rahamarsa na damƙa maku dukan dalilan da za su sanya ku sami nasara ba, da mafi yawanku sun faɗa cikin tarkon shaiɗan, babu waɗanda za su tsira daga halakarwarsa sai mutane kaɗan daga cikinku) [an- Nisa'i: 83]

GABATARWA

DA SUNAN ALLAH MAI YAWAN RAHAMA DA JINƘAI

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da aminci su tabbata ga shugaban Manzanni, Annabinmu Muhammad, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

Bayan haka:

Lallai Cibiyar Fiƙihun Musulunci ta duniya ɗaya ce daga cikin muhimman rassan ƙungiyar taimakekeniyar ƙasashen Musulmai (OIC)([1]), kaman yanda take a matsayin madogarar Fiƙihu ta farko ga ƙasashen da suke mambobi ne a ƙungiyar, da ma al'ummomin Musulmai da suke rayuwa a wajen ƙasashen Musulmai, bugu da ƙari kuma, ita ce ƙungiyar da take koma wa zuwa gare ta a duk abubuwan da suka shafi Shari'a.

A tsawon shekaru kusan arba'in da suka wuce, cibiyar ta bayar da gudummuwa ta hanyar ƙudurorinta na Fiƙihu masu haske, da mazhabobin Musulunci -da ake la'akari da su- suka haɗu a kai, wajen bayyana hukunce- hukuncen Shari'a game da sababbin abubuwan da suka bayyana a wannan zamani, da matsalolinsa, kaman yanda cibiyar ta iya yin tafiya kafaɗa da kafaɗa da cigaban zamani, da sauye- sauyen rayuwa, ta hanyar ijtihadin gamayyar malamai, waɗanda suke taimakekeniya tare da ƙwararru a dukan fagagen ilimin da ɗan Adam ya iya isa zuwa gare su, suna kuma taƙaituwa da ƙa'idojin aƙidar Musulunci masu rangwame, da dogaro da abubuwan da Shari'ar Musulunci mai haske ta ƙunsa na dawwamammun karantarwa, wanda suke da ikon tabbatar wa ɗan Adam da jin daɗin duniya da sa'ada a kowane zamani, da kuma kowane wuri.

([1]) Organization of Islamic Cooperation

A nan ya kamata mu bayyana cewa; lallai wannan cibiya –tun lokacin da aka kafa ta- ta rungumi ɗabi'un tsaka- tsaki (al- Wasaɗiyya) da daidaito, da kuma kyautata zaman tare da waɗanda ake da saɓani da su, da kuma yin watsi da ɗabi'un ta'assubanci, da wuce gona da iri, da tsaurin ra'ayi.

Saboda haka, abubuwan da wannan littafi ya ƙunsa na ƙudurori da bayanai na musamman, kuma cikakku yana wakiltar abubuwan da fitattun masana Fiƙihu, da kuma ƙwararrun cikin al'ummar Musulmai suka cin ma ne, tun daga taron shekara- shekara na biyu, har zuwa na ashirin da huɗu da cibiyar Fiƙihun Musulunci ta duniya ta shirya (1406 – 1441 H/ 1985 – 2019), kuma hakan sakamako ne na taimakekeniya, da cika juna tsakanin masana Fiƙihun Shari'ar Musulunci, da masana, kuma ƙwararru a sauran fagagen ilmomin bil'adama.

A daidai wannan lokaci da nake gabatar da wannan bugun na ƙudurori da bayanan wannan cibiya mai albarka, ina farin cikin –a madadin mambobi da ƙwararrun cibiyar, da madadin ni kai na- in gabatar da cikakkiyar godiya kuma mai girma zuwa ga shugaba na, Khadimul Haramaini al- Sharifaini, Sarki Salman Bn Abdul'aziz Alu Sa'ud –Allah ya ƙarfafe shi-, da Amintaccen yarimansa, mai martaba Muhammad Bn Salman Bn Abdul'aziz Alu Sa'ud –Allah ya kiyaye shi- akan kulawa ta musamman, kuma cikin karamci da suke yi wa cibiyar, da bayar da tallafi mara iyaka tun lokacin da aka kafa ta har zuwa wannan lokaci, ina roƙon Allah ya ba su lada masu yawa, ya kuma dawwamar wa masarauta, da sauran ƙasashen Musulmai, da ma al'ummar Musulmai, ni'imomin tsaro, da aminci, da haɓakar arziki, da cigaba.

Haka ma ina farin cikin gabatar da godiya da jinjina ga ɗan uwana mai girma, Sheikh Dr. Saleh Bn Abdullahi Bn Humaid, shugaban majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci ta duniya, kuma mai bai wa Sarki shawara na musamman, kuma mamba a majalisar manyan malamai, limami mai huɗuba a Masallacin Harami, ina gode masa akan

abubuwan da yake gabatarwa na jan aiki mai albarka, da aiki tuƙuru ba dare ba rana a cibiyar.

Haka ma ina farin cikin gabatar da godiya ta mai girma zuwa ga masu girma da daraja, mambobin cibiyar da suke wakiltar ƙasashen Musulmai, da ƙwararru kuma masana na cibiyar, saboda gudummuwa mara yankewa da cibiyar take samu daga gare su.

A ƙarshe, ina taya sakataren cibiyar, ɗan uwana mai daraja, mai girma Farfesa Ƙudub Mustapha Sano murna wannan jan aiki mai girma da aka gudanar a ɗan ƙanƙanin lokaci da hawansa wannan muƙami na sakatare, ina roƙon Allah ya yi masa jagoranci, ya kuma datar da shi wajen gabatar da aikinsa.

Allah ya sanya mu dace.

Dr. Yusuf Bn Ahmad al- Usaimin
Sakataren ƙungiyar taimakekeniyar ƙasashen Musulmai

GABATARWAR

Mai girma, shugaban majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci ta duniya, Sheikh Dr. Saleh Bn Abdullahi Bn Humaid, mai bai wa Sarki shawara na musamman, mamba a majalisar manyan malamai, limami kuma mai huɗuba a Masallacin Harami

DA SUNAN ALLAH MAI YAWAN RAHAMA DA JINƘAI

Godiya ta tabbata ga Allah, wanda ya ɗaukaka darajar malamai, da matsayin masu imani, ya sanya suka zamo shugabannin da suke shiryatar da bayinsa da shiryatarwar Alƙur'ani, gami da shiriyar Annabinsa fiyayyen halitta (SallalLahu alaiHi wa alihi wa sallam) da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

Bayan haka:

A cikin abubuwan da suka kamata a sani akwai cewa: lallai abu ne mai sanya jin daɗi a ce mutum ya san Fiƙihun addininsa, ya kuma yi aiki da abin da ya sani, hasali ma a cikin alamun samun dacewa da alhairai ne mutum ya zamo ya fahimci addini da kyau, ya kuma yi aiki da shi saboda Allah Ubangijin talikai, saboda haka ne (SallalLahu alaiHi wa alihi wa sallam) ya ce: **(Duk mutumin da Allah yake sonsa da alhairi sai ya fahimtar da shi addini)** [al-Bukhari da Muslim]; saboda fahimtar addini hanya ce ta sanin hukunce- hukunce, da manufofin Shari'a, da kuma bambance tsakanin halal da haram, da kuma gabatar da abubuwan da suka wajaba, da isar da haƙƙoƙi zuwa ga inda suka kamata, saboda haka ne Allah Maɗaukakin Sarki ya tuna wa Annabinsa Sulaiman (AlaiHis Salam) ni'imar da ya keɓance shi da ita na zurfin fahimta, mai girma da ɗaukaka yana cewa: **(Sai muka fahimtar da Sulaiman, dukansu mun ba su hukuncin da ilimi)** [al- Anbiya': 79].

Lura da irin yanda ake samun cigaba a kai- a kai, da kuma saurin samun sauye- sauye masu bibiyan juna, da kuma irin yanda fagage suke shiga cikin juna, inda hakan yake samar da matuƙar buƙatar yin bayanin hukunce-hukuncen Shari'a akan sababbin abubuwan da suke faruwa, da kuma la'akari da muhimmancin yin ijtihadi na bai ɗaya kuma a tare, inda masana Fiƙihu za su haɗu a

wuri ɗaya tare da ƙwararru, malamai su tattauna tare da waɗanda suke da tajriba; saboda duka waɗannan dalilai ne cibiyar Fiƙihun Musulunci ta duniya take kai- goro da mari –tun sanda aka kafa ta- wajen tabbatar da an sami wannan haɗuwa da yake cika juna tsakanin masana Fiƙihun mazhabobi da junansu, a ɗaya ɓangaren kuma, tsakanin masana Fiƙihun da ƙwararru masana a sauran fagagen ilimi. Godiya ta tabbata ga Allah, lallai wannan jan aiki na ilimi mai albarka ya haifar da samar da ƙudurori ɗari biyu da talatin da takwas (238), da suka shafi mabambanta sababbin abubuwa da suka faru a wannan zamani, kuma waɗannan ƙudurori sun sifantu da kallo na diƙin- diƙin, da kuma fahimtar komai a yanda suke, da kuma kyautatawa, inda cibiyar take bin nagartacciyar hanyar masana Fiƙihu a wajen hararo mas'ala, da yin ijtihadi akansu cikin sababbin abubuwan da suka faru. Abin da kowa ya sani ne cewa shi wannan kallon yana farawa ne daga suranta mas'ala, sannan sanin haƙiƙaninta, sannan sifanta abin da ya faru, sannan kuma a yi aiki da asalin hanyoyin kafa hujja, da kuma ƙa'idojin ilimi saboda a gina akansu, sannan istinbaɗi daga cikinsu, sannan a ƙarshe a saukar da hukuncin akan abin da ya farun, ƙarƙashin wani tsararren manhaji na ilimi.

Haka ma ƙudurori da bayanan cibiyar sun sami ƙarɓuwa a wurin malamai masana Fiƙihu na ƙasashen Musulmai, abin da hakan ya sanya suka zamo madogara ta Fiƙihu mai matuƙar muhimmanci ga Musulmai a ciki da wajen ƙasashen Musulunci. Bugu da ƙari, ga adadi masu yawa na masu girma da daraja cikin shaihunai da malaman Shari'a, da masu nazarin Musulunci a jami'o'i, da cibiyoyin ilimi, da tsangayoyi, da cibiyoyi a ciki da wajen ƙasashen Musulunci da suke muhimmanta waɗannan ƙudurori da bayanan, inda suka sanya su zamo cikin abubuwan da ɗalibansu za su rinƙa gudanar da bincike da nazari akansu, inda hakan zai sanya ɗaliban su iya haɗa tsakanin ilimi hasashen fannin Fiƙihu, da kuma Fiƙihun a aikace, da

kuma samun horaswa ta musamman akan hanyoyin da ake bi wajen saukar da hukunce- hukunce ƙarƙashin madubin wannan ijtihadi na bai ɗaya da aka yi shi a tare.

Haka ma a cikin ƙoƙarin kyautata kulawa da Nassoshin Shari'a, da ƙa'idojin ilmin Fiƙihu da suka zo a cikin waɗannan ƙudurori da bayanan ne muka haɗa da tattaunawar da mujallar cibiyar take fitarwa.

Wannan kenan, saboda haka Cibiyar tana farin cikin gabatar da sabon bugu, da aka yi masa bita na dukan ƙudurori da bayananta tun daga taron shekara – shekara karo na biyu, har zuwa taron shekara- shekara karo na ashirin da huɗu na ƙarshe (1406 – 1441 H/ 1985 – 2019), bayan wucewa kusan shekaru goma da buga ƙudurori da bayanan Cibiyar a shekarar (1413 H/ 2011).

Ina son in yi amfani da wannan dama mai albarka; saboda in gabatar da yabo gami da jinjina da irin tallafi, gami da goyon bayan da Cibiyar Fiƙihun Musulunci ta duniya ta samu daga shugabannin ƙasashen Musulunci masu daraja, gudummuwa ta kuɗi, da ta ƙarfafawa da suka bai wa Cibiyar daman gabatar da aikinta da isar da saƙonta, da cimma manufofinta, da kuma zartar da ayyukanta wajen hidimta wa addinin Musulunci da Musulmai a duk inda suke a faɗin duniya.

Haka ma ina gabatar da jinjina ta musamman ga ƙasar da Cibiyar take da Helkwata, wato ƙasar Saudiyya; saboda kulawa ta karamci da take samu, daidai da umurnin da Khadimul Haramaini al- Sharifaini, Sarki Salman Bn Abdul'aziz Alu Sa'ud –Allah ya yi masa jagora-, da yarimansa, Amintacce mai martaba Muhammad Bn Salman Bn Abdul'aziz Alu Sa'ud –Allah ya kiyaye mana shi- suka bayar, haka ma ina gabatar da cikakkiyar godiya da mai girma sakataren ƙungiyar taimakekeniyar ƙasashen Musulmai, ɗan uwana mai daraja, Dr. Yusuf Bn Ahmad al-Usaimin, akan gudummuwa mara yankewa da yake bai wa cibiyar wajen gabatar da dukan ayyukanta.

Haka ma a nan, ina son in gabatar da godiya, da jinjina da addu'ar neman gafara da rahama ga waɗanda suka gabace mu cikin masana Fiƙihu da malamai, mai girma Sheikh Dr. Bakr Abu Zaid, tsohon shugaban cibiyar, da mai girma Dr. Muhammad al- Habib Bil'khuja, tsohon sakataren cibiyar, da mai girma Farfesa Abdussalam al-Abbadiy, tsohon sakataren cibiyar, Allah ya yi masu rahama baki ɗaya, ya kuma sanya dukan abubuwan da suka gabatar wa cibiyar na ilimi, da ayyuka, da kuma jagoranci, a cikin ma'aunan kyawawan ayyukansu, kada kuma ya haramta mana ladansu, kada ya fitine mu a bayansu, ya kuma gyara masu bayansu, ya sanya ilimi ya cigaba da wanzuwa a cikin tsatsonsu; haka ma muna ƙara isar da godiya, da jinjina ga mai girma Sheikh Dr. Ahmad Khalid Babakr, tsohon sakataren cibiyar –Allah ya ƙara masa lafiya.

A ƙarshe, wannan ma dama ce da zan yi amfani da ita wajen gabatar da cikakkiyar godiya, da jinjina ga sakataren Cibiyar, mai girma Farfesa Ƙuɗub Mustapha Sano, da dukan mataimakansa akan wannan jan aiki mai albarka, da samar da wannan aiki mai ƙima da suka yi a ɗan ƙanƙanin lokaci daga hawarsa muƙamin sakataren Cibiyar, ƙasa da watanni biyu.

Ina roƙon Allah ya amfanar da al'umma da wannan bugu, ya kuma shiryatar da mu zuwa ga hanya madaidaiciya, ya kuma ƙare mu da taimako, gami da dacewarsa, ya samar mana da nasara, da rabo a duniya da lahira.

Allah ya yi tsira da aminci ga shugabanmu Annabi Muhammad, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

Dr. Saleh Bn Abdullahi Bn Humaid
Shugaban Cibiyar Fiƙihun Musulunci ta duniya.

GABATARWAR
MAI GIRMA SAKATAREN
CIBIYAR FIƘIHUN MUSULUNCI TA DUNIYA
FARFESA ƘUƊUB MUSTAPHA SANO

DA SUNAN ALLAH MAI YAWAN RAHAMA DA JINƘAI

Godiya ta tabbata ga Allah, wanda ya shiryatar da mu zuwa ga wannan addini, mu kam babu yanda za a yi mu iya shiryuwa, ba domin Allah ne ya shiryatar da mu ba, godiya ta tabbata ga Allah, wanda albarkacin ni'imarsa ce kyawawan ayyuka suka kammaluwa, tsira da amincin Allah su tabbata ga mai shiryatar da mutane, rahamar da Allah ya bai wa ɗaukacin bayi, haske mai haskaka duhu, Annabi Muhammadu wanda ya fi kowa, da alayensa tsarkaka, da sahabbansa zaɓaɓɓu, da masu bin turbarsa har zuwa tabbatacciyar rana.

Bayan haka:

Abu ne da kowa ya sani cewa: Saƙon Musulunci shi ne saƙon Allah na ƙarshe zuwa ga bayi, abin da yake nuna cewa shi ne saƙo na ƙarshe kuwa shi ne sauƙin Shari'arsa da yake daidai da kowane zamani, da kuma kowane wuri, da kuma faɗin hukunce- hukuncensa, da nagartar karantarwarsa ta yanda ya dace da zamunna da wurare, bugu da ƙari kuma, ga ƙarfi, gami da ikon da manyan tobula da ginshiƙansa, da manyan manufofinsa, da kuma manyan ƙa'idojinsa suke da su wajen fuskantar da dukan yanayi, da daidaita duk wani sabon abu da rayuwa ta zo da shi, da jagorantar sauye- sauyen zamani, daidai da wani tabbataccen manhaji na ilimi, wanda ya ginu akan ginshiƙai, aka kuma yi masa kuri da manufofi, aka kuma kare shi da ƙa'idoji, masu la'akari da abubuwan da za su je- su- dawo.

Haka ma cikin abubuwan da suke nuna cewa shi ne saƙon ƙarshe akwai: irin yanda hukunce- hukuncensa suka ginu akan kulawa da maslahohin bayi a rayuwarsu ta duniya da ta lahira, da tsayar da adalci, da yaɗa tausayi da rangwame, da kiyaye haƙƙoƙi, da tsara 'yanci, da raya

doron ƙasa, da sanya jin daɗi da farin ciki a cikin zukatan bil'adama.

Ganin irin cigaba, da kuma sauri da ake samu a dukan fagagen rayuwa a wannan zamani namu, da kuma irin yanda fagagen na dangantaka suka cakuɗa da juna, da yawan faruwan sababbin abubuwa, waɗanda suke wajabta aiki domin cika juna, suke kuma nuna muhimmancin yin taimakekeniya tsakanin malaman Fiḳihu na mazhabobi da junansu, da kuma tsakaninsu da masana da ƙwararru a ɗaya ɓangare, saboda bayyana hukunce- hukuncen Shari'a game da sauran mas'alolin da suka shafi Musulmai a dukan faɗin duniya, saboda waɗannan dalilan ne, cibiyarmu ta shirya tarurrukan shekara- shekara na ilimi –a tsawon shekaru kusa arba'in da suka shuɗe-, inda aka kai zuwa ga fitar da ƙudurori na ilimi guda ɗari biyu da talatin da takwas (238), da suka taɓo mas'alolin kuɗi, da na ayyukan kasuwanci, da al'amurran da suka shafi mata, da iyalai, da ƙananan yara, da mas'alolin tunani, da na tarbiyya, da na al'adu, da rayuwar zamantakewa, da siyasa.

A kwaɗayin da muke da shi na isar da waɗannan ƙudorori masu haske, da ingantattun bayanai zuwa ga al'umma –ƙasashe, da ƙungiyoyi, da ɗaiɗaikun mutane-, ofishin gudanarwar wannan cibiya take farin cikin ta gabatar da wannan sabon bugu, da yake ƙunshe da dukan ƙudurorin Cibiyar, da bayananta tun daga taron shekara-shekara karo na biyu har zuwa taron shekara- shekara karo na ashirin da huɗu (1406 – 1441 H/ 1985- 2019), waɗanda aka yi masa bita, zuwa ga masana ilimin Fiḳihu, da malamai, da masu tunani, da wayayyu a dukan faɗin duniya. Akwai buƙatar a sani cewa an gudanar da buga waɗannan ƙudurori da bayanai na ƙarshe ne –kafin wannan- a shekarar (1432 H/ 2011), kuma bugun a lokacin yana ɗauke da ƙudurori da bayanai (185) ne kawai; amma wannan sabon bugu –da taimakon Allah- yana ƙunshe da ƙudurori da bayanai ɗari biyu da talatin da takwas ne.

Lallai an gudanar masa da bita na diƙin- diƙin, gami da lura, ƙarƙashin kwamitin ilimi da ta ƙunshi manyan malamai, ƙarƙashin jagorancin Dr. Abdulƙahir Muhammad Ahmad Ƙamar, daraktan ofishin bincike da bayar da fatawa, da kundayen- sha- kundum, da kuma Ƙamusoshi, mambobin kwamitin sun haɗa da: Dr. Isma'il Jibajiy, shugaban sashen bincike da Kundayen- sha- kundum, da Dr. Muhammad Mustapha Ahmad Shu'aib, shugaban sashen nazari da fatawa, da Malam Khalid Hussain Jarbin, shugaban sashen ɗab'i; Allah ya saka masu da mafificin sakamako.

Zan yi amfani da wannan dama domin in yi wa masu girma malamai, da masana Fiƙihu, da ƙwararru albishir na da cewa an kammala tarjama waɗannan ƙudurori da bayanai zuwa harsunan Turanci, da Faransanci; saboda a bai wa masu magana da harshen da ba Larabci ba daman amfana da su, kuma –da ikon Allah- aiki na nan na cigaba wajen ƙoƙarin tarjama su zuwa ga muhimman harsunan da Musulmai suke magana da su a Afrika, da Asiya, da yankin Turai, idan Allah ya yarda tarjamomi za su isa zuwa ga al'umma nan ba da daɗewa ba; saboda kowa ya amfana.

A ƙarshe, a madadin mambobi, da ƙwararrun wannan cibiya, da ma ni kai na, ina farin cikin gabatar da godiya mai yawa, da jinjina, da girmamawa zuwa ga mai martaba Khadimul Haramaini, Sarki Salman Bn Abdul'aziz Alu Sa'ud –Allah ya ƙara masa lafiya-, da yarimansa Amintacce, mai martaba Muhammad Bn Salman Bn Abdul'aziz Alu Sa'ud –Allah ya kiyaye mana shi- saboda irin kulawa mai girma, da kuma muhimmantawa da cibiyar take samu daga ƙasar da cibiyarta take –Allah ya kare ta-, ina roƙon Allah ya saka masu da kyakkyawan sakamako, ya kuma dawwamar wa ƙasar da cibiyar take – Saudiyya- da ma sauran ƙasashen da suke mambobi ne a cibiyar, da ni'imomin tsaro, da kwanciyar hankali, da cigaba.

Haka ma ina farin cikin gabatar da godiya mai yawa, da jinjina ga sakataren ƙungiyar taimakekeniyar ƙasashen Musulmai, ɗan uwana mai girma Dr. Yusuf Bn Ahmad al-Usaimin, sakamakon irin muhimmin matsayin da yake bai wa cibiyar, da kuma gabatar da goyon- baya da tallafi ga ayyukan da take gabatarwa.

Haka ma ina son in yi amfani da wannan dama, domin na kwararo da godiya mai yawa, da yabo, da jinjina ta gaskiya, ga mai girma Sheikh Dr. Saleh Bn Abdullahi Bn Humaid, shugaban majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci ta duniya, mai bai wa Sarki shawara na musamman, kuma mamba a majalisar manyan malamai, limami kuma mai huɗuba a Masallacin Harami, saboda kulawa ta musamman da cibiyar take samu daga gare shi, da shawarwari masu muhimmanci, da kuma tallafi mai girma, ina roƙon Allah ya saka masa da kyakkyawan sakamako, ya kuma cigaba da kiyaye shi domin amfanar Musulunci da Musulmai.

A ƙarshe, gaba ɗayanmu muna sake miƙa hannayenmu cikin ƙasƙantar da kai zuwa ga Allah Mabuwayin Sarki, muna roƙonsa mai girma da karamci ya ba mu lada, mu da dukan manyan malaman Fiƙihu, da ƙwararrun wannan cibiya masu girma, da malamanta masu karamci da suka koma zuwa ga Allah, bayan sun gabatar da gagarumin hidima da gudummuwa ga cibiyar wajen cigabanta; musamman masu girma da daraja marigaya: Sheikh Dr. Bakr Abu Zaid, tsohon shugaban cibiyar, da mai girma Dr. Muhammad al- Habib Bil'khuja, tsohon sakataren cibiyar, da mai girma Farfesa Abdussalam al- Abbadiy, tsohon sakataren cibiyar, da Sheikh Muhammad Aliyu al-Taskhiriy, mamba, da Sheikh Abdussattar Abu Gudda, mamba, da Sheikh Anas Abdunnur Kalisa, mamba, da Sheikh Dr. Wahba al- Zuhailiy, mamba, da Farfesa Ja'afar Abdussalam, tsohon sakataren ƙungiyar jami'o'in Musulunci, kuma ƙwararre a cibiyar, da Farfesa Muhammad Abdulhalim Umar, ƙwararre a cibiyar, da

sauran mambobi da ƙwararru, ina roƙon Allah ya sada su da Annabawa, da siddiƙai, da shahidai, da salihai waɗanda haɗuwa da su shi ne abu mafi kyau.

Godiya da jinjinarmu ba za su tsaya ba sai sun isa zuwa ga Farfesa Ahmad Khalid Babakr, tsohon sakataren cibiyar, da duka waɗanda suke aiki a cikinta, da suka haɗa da daraktoci, da shugabannin sassa, da masu gudanarwa; saboda irin yanda suke gudanar da aiki tuƙuru ba dare ba rana cikin ikhlasi; domin hidimta wa al'umma da cibiyar.

Ina roƙon Allah ya ƙara tsira, da aminici, da albarka ga shugabanmu Annabi Muhammadu, da alayensa da sahabbansa.

Farfesa Ƙuɗub Mustapha Sano
Sakataren Cibiyar Fiƙihun Musulunci ta duniya.

BAYANI GAME DA CIBIYAR FIƘIHUN MUSULUNCI TA DUNIYA

Cibiyar Fiƙihun Musulunci ta duniya hukuma ce ta ilimi, wadda aikinta ya shafi ƙasa da ƙasa, tana aikin ne a ƙarƙashin ƙungiyar taimakekeniyar ƙasashen Musulmai (OIC), an kafa ta ne a garin Makka, saboda zartar da ƙudurin taron ƙoli na ƙasashen Musulmai na uku (Lamba: 3/8 –Th.Q. A) da ya gudana a tsakanin ranakun: (19 – 22 ga watan Rabi'ul Awwal, 1401 H/ 25- 28 ga watan Junairu, 1981), mazaunin cibiyar shi ne garin Jidda na ƙasar Saudiyya, ƙungiya ce da take da matsayi a dokoki, mambobinta kuma sun haɗa da malamai masana Fiƙihu, da malamai da masu tunani a fagagen ilmomin Fiƙihu, da al'adu, da tarbiyya, da kimiyya, da tattalin arziki, da zamantakewa, waɗanda suka fito daga dukan ƙasashen Musulmai, cikin wani tsari na cikakken cin gashin- kai, cibiyar tana gabatar da ayyukanta akan karantarwar Alƙur'ani mai girma, da Hadisan Annabi masu daraja, wajen bayyana hukunce – hukuncen Shari'a a dukan mas'alolin da suka shafi al'ummar Musulmai a duk inda suke a faɗin duniya, kaman yanda suke gudanar da nazari, da bincike game da matsalolin rayuwar zamantakewa na zamani, da kuma yin ijtihadi na asali kuma muhimmi a cikinsu, saboda a samar da mafita wadda aka ɗauko ta daga ilmomin Musulunci, da suke marhabin da cigaban tunani a Musulunci.

A cikin kusan shekaru arba'in da suka shuɗe, cibiyar – cikin falala da yarjewar Allah- ta sami daman shirya tarurruka ashirin da huɗu, a cikinsu ta sami daman fitar da ƙudurori ɗari biyu da talatin da takwas (238) da suka taɓo fagage mabambanta na sababbin abubuwan da zamani ya zo da su.

MAHANGA

Cibiyar tana fatan ta zamo madogara ta Fiƙihu ta farko ga ƙasashen Musulmai, gami da al'ummar Musulmai da suke zaune a ƙasashen da ba na Musulunci ba inda za su rinƙa komawa zuwa gare ta wajen bayyana hukunce-hukuncen Shari'a game da mas'alolin da suka shafi Musulmai, da niyyar samar da mafitar da suka dace da rayuwar zamani, waɗanda suka samo asali daga Alƙur'ani mai girma, da Sunnonin Annabi masu daraja, da ilmomin Musulunci masu cike da haske.

SAƘO

Saƙon cibiyar shi ne gabatar da Shari'ar Musulunci da kyau, kuma a daidaice, da fito da abubuwan masu kyau da suke ciki, da bayyana ikon da take da shi wajen magance matsalolin rayuwa, da samar da jin daɗi, da kwanciyar hankali, da tsaro, da aminci ga ɗan Adam a duniya da lahira, ta mahanga mai faɗi da ta yi daidai da tushen addinin Musulunci, da madogara, da manufofi, da ƙa'idojinsa, da kuma hukunce- hukuncensa.

ƊABI'U

* Tsaka- tsaki (al-Wasaɗiyya)
* Aiki da ƙa'idoji (al-Indhibaɗ)
* Rashin ƙunbuya – ƙunbuya
* Adalci (al- Adlu)
* Sanin ya kamata (al-Insaf)
* Taimakekeniya da cika juna
* Ƙwarewa da Gwaninta
* Haɓaka al'amurra
* Kyautatawa
* Zartar da ayyuka

MANUFOFI

1) Samar da cikakkiyar haɗuwa ta cika ilmomin juna tsakanin masana Fiƙihu na mazhabobin Musulunci

da ake la'akari da su, da kuma malamai a sauran fagagen ilmi; saboda bayyyana matsayar Shari'a akan matsalolin da suka shafi rayuwar zamani.

2) Bayyana fahimta ta Shari'a, da kuma zartar da ita game da maudhu'an da suke da jiɓi da rayuwar yau da kullum, abin da zai taimaka wajen yi wa dokoki, da tsare – tsare gyara da kwaskwarimar da za su yi daidai da hukunce- hukuncen Musulunci.

3) Ḳarfafa yin Ijtihadi na bai-ɗaya game da mas'alolin da suka shafi rayuwarmu ta zamani, da matsalolin da take ḳunshe da su, da kuma zaɓar ra'ayoyin Fiḳihu da za su samar da maslahar Musulmai a matsayinsu na ɗaiɗaiku, da matsayinsu na al'ummomi da na ḳasashe, daidai da hujjojin da suke tabbatar da manufofin Shari'ar Musulunci.

4) Yin watsi da ɗabi'un: ta'assubanci na mazhaba, da tsaurin ra'ayi, da kafirta mazhabobi da mabiyansu, ta hanyar yaɗa daidaito (al-Wasaɗiyya), da sauḳin kai da rangwame tsakanin mazhabobi da mabambanta ḳungiyoyin Musulunci.

5) Mayar da martani akan fatawowin da suka saɓa da tabbatattun Nassoshin Musulunci, da ḳa'idojinsa na Ijtihadi da ake la'akari da su, da abubuwan da suka tabbata a wurin malaman mazhabobi, ba tare da wani dalili, ko hujja na Shari'a da ake la'akari da su ba.

6) Bai wa al'ummomin Musulmai da suke rayuwa a ḳasashen da ba na Musulmai ba fatawowin da za su kiyaye ɗabi'un Musulunci, da al'adunsa, saboda su kiyaye sifofinsu na Musulunci, tare kuma da bin doka- da- oda a ḳasar da suke rayuwa a ciki a matsayinsu na 'yan ḳasa da suke rayuwa a ḳasashen da ba na Musulmai ba.

7) Ḳarfafa tsarin taimakekeniya, da cika juna, da kuma muḳarana tsakanin Fiḳihun mazhabobin Musulunci da ake la'akari da su akan abubuwan da suke sanannun ne a cikin al'amurran addini, da girmama

abubuwan da aka haɗu a kai, da girmama saɓani da bambance- bambance, da kuma kiyaye ladubban saɓani, da kuma muhimmancin yin amfani ra'ayoyin mazhabobi wajen fitar da fatawowi da ƙudurorin cibiyar.

8) Samar da tsarin tuntuɓar juna tsakanin hukumomin bayar da fatawa, da ƙungiyoyin ilmomin Fiƙihu a ciki da wajen ƙasashen Musulmai, saboda kauce wa cin karo da juna a mas'ala guda, musamman a cikin mas'alolin da suka shafi kowa da kowa a dukan matakai.

9) Aiki wajen jaddada Fiƙihun Musulunci ta cikin gida, da haɓaka shi ta hanyoyin bin manhaji da tsarin Istinbaɗi, da ƙa'idoji, da hujjoji, gami da manufofin Shari'a.

10) Tattaunawa mai ma'ana tsakanin mabambanta addinai, da al'adu da niyyar gudanar da taimakekeniyar da za ta samar da alhairi ga rayuwar ɗan Adam ta zamantakewa.

HANYOYI

1. Bayar da fatawa akan abubuwan da suka shafi al'ummar Musulmai na bai- ɗaya, da tarjama su zuwa harsuna mabambanta, sannan a yaɗa su a ko'ina domin ƙarfafa rungumar manhajin daidaito (al-Wasaɗiyya) na Musulunci, wanda zai shiga tsakanin Musulmai da wuce gona da iri, ko tsaurin ra'ayi, da kuma rashin muhimmanta addini, da bin baƙin ra'ayoyi da suka saɓa da ra'ayoyi masu ƙarfin hujja.

2. Shirya manya, da ƙananan tarurruka na ƙara wa juna sani; domin tattaunawa game da wasu keɓantattun mas'aloli, ko maudhu'ai da suke da matsalolin da akwai buƙatar a gudanar da bincike, da tattaunawa na Fiƙihu masu faɗi da zurfi sama da yanda majalisar cibiyar take iya bayarwa.

3. Bayyana hukuncin Shari'a game da dokoki, da tsare-tsaren da ƙungiyar taimakekeniyar ƙasashen Musulmai take fitarwa, da ma wasu ƙungiyoyin na Musulunci na ƙasa da ƙasa, da ma waɗanda ba na Musulmai ba a duk sanda aka buƙaci hakan.
4. Sanin hukumomin bayar da fatawa, da cibiyoyi da manyan ƙungiyoyin Fiƙihu da suke a ciki da wajen ƙasashen Musulmai, domin bayyana hukumomin da za iya gudanar da taimakekeniya da tuntuɓar juna da su tare da cibiyar.
5. Kafa cibiyoyin bincike, da nazarin Shari'ar Musulunci a wasu muhimman wurare a wajen ƙasashen Musulmai, da kuma yin taimakekeniya tare da cibiyoyin da suke akwai su, saboda hidimta wa manufofin cibiyar, da kuma bibiyan abubuwan da ake yaɗawa da sunan Musulunci a wuraren da ayyukanta suka shafa, da kuma raddi game da shubuhohin da ake kawowa.
6. Samar da kundayen- sha- kundum a fannin Fiƙihun Musulunci masu sauƙin fahimta (da harsuna uku) da za su mayar da hankali wajen muhimman mas'alolin zamani a fagagen rayuwa mabambanta, za kuma su mayar da hankali akan mas'alolin da suka fi fitowa a litattafan Fiƙihu, a rubuta su da salo mai sauƙi; domin kusanta ilimin Fiƙihu zuwa ga jamhur dîn mutane da suke aiki a fagen fanni, da wayewa, da aikin jarida.
7. Ƙarfafa yin bincike, da nazari a fage ilimin Fiƙihu, ta hanyar sassa, da kwamitocin Cibiyar, da kuma a jami'o'i da cibiyoyin ilimi akan abubuwan da suka shafi ƙalubalen da zamani ya zo da su, da kuma sababbin mas'aloli na zamani.
8. Samar da tsarin dokoki na gwaji (da harsuna uku) a dukan fagagen da suke buƙatar samar da tsararrun dokoki na Shari'a, inda za a yi la'akari da bambancin mazhabobi, sannan a tarjama, a kuma yaɗa a ƙasashen Musulmai, domin su zamo suna da sauƙin

komawa zuwa gare su wajen sauya dokoki, da tsare-tsaren da ake da su a ƙasa.

9. Raya ilmomin Musulunci a fannin ilimin Fiƙihu, tare da bayar da kulawa ta musamman ga litattafan ilimin sanin makamar Fiƙihu (Usulul Fiƙh), da ilimin manufofin Shari'ar Musulunci (Maƙasidus Shari'atil Islamiyya), da Fiƙihu, da Gwama tsakanin mazhabobin Fiƙihu (Fiƙihul Muƙaran), da kuma yaɗa litattafan da ba a yaɗa su ba a waɗannan fagage, bayan an yi masu tahƙiƙi, da kuma tarjama muhimman litattafan Fiƙihu zuwa muhimman harsunan da Musulmai suke amfani da su, da ma manyan harsunan duniya.

10. Samar da ƙamusoshin masu faɗi (mai harsuna uku) na kalmomi na musamman a fannonin Fiƙihu da ilimin sanin makaman Fiƙihu (Usulul Fiƙh), inda za a kula matuƙa wajen bayyana ma'anoninsu, da kuma kyautata salo wajen bayyana su.

11. Yaɗa dukan ayyukan cibiyar, da ƙudurorinta da fatawowin da ta bayar, da muhimman binciken da aka gabatar a mujallar cibiyar, a shafin cibiyar na Intanet; saboda a amfana da su, da kuma tarjama su zuwa muhimman harsunan Musulmai da ma manyan harsunan duniya.

12. Neman taimakon ƙwararru, da masana a fagagen ilmomi mabambanta, da waɗanda suke gudanar da su a aikace saboda a gudanar da nazari da binciken da ake gabatar wa Cibiyar.

OFISOSHI DA SASSA

Sakateriyar cibiyar ta ƙunshi ofisoshi da sassa, kaman haka:

(1) Ofishin gudanar da al'amurran sakateriya, da tarbar baƙi, a ƙarƙashinsa akwai sassa uku, waɗanda su ne: sashen tarbar baƙi, da sashen al'amurran iyali, da mata,

da ƙananan yara, da masu yawan shekaru, da sashen tarjama.

(2) Ofishin tsare- tsare da taimakekeniya na ƙasa da ƙasa, a ƙarƙashinsa akwai sassa uku, waɗanda su ne: sashen tsare- tsare da cigaba, da sashen taimakekeniya na ƙasa da ƙasa da hulɗa da harkokin waje, da kuma sashen adana da bibiya da kuma tantancewa.

(3) Ofishin al'amurran ma'aikata da hada – hadar kuɗi, a ƙarƙashinsa akwai sassa uku, waɗanda su ne: sashen ma'aikata da bayar da horaswa, da sashen kuɗi da lissafi, da sashen ajiye- ajiye da laburare.

(4) Ofishin yaɗa labarai da hulɗa da jama'a da bayanai da tuntuɓa, a ƙarƙashinsa akwai sassa uku, wanda suka haɗa da: sashen yaɗa labarai, da sashen hulɗa da jama'a, da sashen bayanai da tuntuɓa.

(5) Ofishin bayar da tallafi, da zuba jari, da gudanar da ayyuka, a ƙarƙashinsa akwai sassa uku, waɗanda su ne: sashen al'amurran waƙafi, da sashen bayar da tallafi da zuba jari, da sashen gudanar da ayyuka.

(6) Ofishin bincike da nazari da bayar da fatawa da kundayen- sha- kundum, da ɗab'i, akwai sassa uku a ƙarƙashinsa, da suka haɗa da: sashen bincike da kundayen sha- kundum, da sashen bayar da fatawa da nazari, da sashen ɗab'i da yaɗawa.

(7) Ofishin tsara manya da ƙananan tarurrukan ƙara wa juna sani, a ƙarƙashinsa akwai sassa uku, kaman haka: sashen tsara manyan tarurrukan ƙara wa juna sani, da sashen tsara ƙananan tarurrukan ƙara wa juna sani, da sashen tarurrukan horaswa da lakcoci.

KUDURORI DA BAYANAI

ƘUDURORI DA BAYANAI NA TARON SHEKARA-SHEKARA KARO NA BIYU([1])
MAJALISAR CIBIYAR FIƘIHUN MUSULUNCI TA DUNIYA
JIDDA (SAUDIYYA)
10 -16 GA WATAN RABI'UL AKHIR, 1406 H
22 – 28 GA WATAN DISAMBA, 1985

([1]) Taron shekara – shekara na farko: dukan ƙudurorin da aka ɗauka na tsare- tsaren gudanarwa ne

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 1 (1/2)([1])
GAME DA ZAKKAR BASHI

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci ta duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar taimakekeniyar ƙasashen Musulmai (OIC), a taronta na shekara- shekara, karo na biyu a garin Jidda, wanda ya gudana daga ranar 10 zuwa 16 ga watan Rabi'ul Akhir, 1406 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 22 zuwa 28 ga watan Disamba, 1985,

Bayan ta duba nazari, da binciken da aka gabatar mata game da zakkar bashi, bayan tattaunawa mai zurfi da ta taɓo wannan maudhu'i ta dukan ɓangarorinsa mabambanta([2]), ta gano cewa:

- **Na farko:** Lallai babu wani nassi a cikin littafin Allah Maɗaukakin Sarki, ko a cikin Hadisan Manzon Allah (SallalLahu alaiHi wa alihi wa sallam) da ya yi bayani dalla- dalla akan zakkar bashi.
- **Na biyu:** An sami bayanai masu yawa daga sahabbai da tabi'ai (Allah ya ƙara yarda da su) da suke bayyana fahimta mabambanta akan hanyoyin fitar da zakkar bashi.

([1]) Mun sanya wa dukan ƙudurorin da aka samar da su a dukan tarurrukan shekara- shekara lambobi a jere, kaman yanda muka bai wa kowane taro lamba ta musamman da muka sanya cikin baka biyu (..), lamba ta farko tana nuni zuwa ga ƙuduri, lamba ta biyu kuma tana nuni zuwa ga taron shekara- shekara.

([2]) Duba: Nazarce - Nazarce da tattaunawa, a mujallar Cibiyar (Fitowa ta biyu: 1/61)

- **Na uku:** Lallai mazhabobin Musulunci sun yi saɓani game da haka, sakamakon wannan saɓani da ya bayyana.
- **Na huɗu:** Lallai dukan saɓanin ya ginu ne akan saɓaninsu akan ƙa'idar: "Shin za a iya bai wa dukiyar da za a iya samunta hukuncin dukiyar da an riga an same ta?".

An tabbatar da ƙuduri mai zuwa:

- **Na farko:** Wajibi ne akan wanda yake bin bashi ya fitar wa bashin da zakka a kowace shekara, idan yana da wadata da yalwa.
- **Na biyu:** Wajibi ne wanda yake bin bashi ya fitar wa da bashin zakka idan shekara ta kewayo, daga ranar da ya amshi bashinsa, idan mai bin bashin talaka ne, ko wanda ake bi bashi mai taurin bashi.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 2 (2/2)
GAME DA ZAKKAR TABBATATTUN ABUBUWA DA FILAYEN HAYA DA BA A NOMA BA([1])

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci ta duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar taimakekeniyar ƙasashen Musulmai (OIC), a taronta na shekara- shekara, karo na biyu a garin Jidda, wanda ya gudana daga ranar 10 zuwa 16 ga watan Rabi'ul Akhir, 1406 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 22 zuwa 28 ga watan Disamba, 1985,

Bayan ta saurari nazarce- nazarcen da aka gudanar akan maudhu'in zakkar tabbatattun abubuwa da filayen haya da ba a noma ba,

Bayan cikakkiyar tattaunawa, kuma mai zurfi([2]) da aka gudanar akan wannan batu, an gano cewa:

- **Na farko:** Ba a sami wani Nassi na ƙarara da ya wajabta bayar da zakka akan tabbatattun abubuwa da filayen haya ba.
- **Na biyu:** Haka ma ba a sami wani Nassi da ya wajabta fitar da zakka ta gaggawa akan gallar tabbatattun abubuwa, da filayen haya da ba noma ba.

An tabbatar da ƙuduri mai zuwa:

- **Na farko:** Lallai zakka ba ta wajaba akan asalin tabbatattun abubuwa da filayen haya ba.

([1]) Game da al'amarin zakka akan filayen nona (Zakkar noma) an fitar da ƙuduri mai lamba 91 (2/13)

([2]) Mujallar Cibiyar (fitowa ta biyu, 1/115)

- **Na biyu:** Zakka ta wajaba akan galla, wato rubu'in ɗaya cikin goma bayan shekara ta kewayo, tare da la'akari da samuwar sharuɗɗan zakka, da kuma tabbatar da cewa abubuwan da suke hana zakka ba su kasance ba.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 3 (3/2)
GAME DA TAMBAYOYIN DA CIBIYAR TUNANIN MUSULUNCI TA DUNIYA DA TAKE WASHINGTON, D.C.([1])

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci ta duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar taimakekeniyar ƙasashen Musulmai, a taronta na shekara- shekara, karo na biyu a garin Jidda, wanda ya gudana daga ranar 10 zuwa 16 ga watan Rabi'ul Akhir, 1406 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 22 zuwa 28 ga watan Disamba, 1985,

Inda kwamitin mambobin cibiyar ya rubuta littafi domin duba tambayoyin da suka zo daga Cibiyar Tunanin Musulunci ta duniya da take Washington, D.C.

Bayan lura da abin da aka gabatar game da wannan al'amari na amsoshi, an gano cewa:

- **Na farko:** Lallai an rubuta amsoshin ne a taƙaice ƙwarai, da ba za su iya gamsarwa, ko su kawo ƙarshen saɓani, da rashin amincewar da ake ciki ba.
- **Na biyu:** Dole ne Cibiya ta tsaya wajen kawar da dukan ruɗanin da 'yan uwanmu Musulmai da suke rayuwa a ƙasashen Turai suke ciki.

An tabbatar da ƙuduri mai zuwa:

- **Na farko:** An ɗaura wa sakateriya alhakin isar da waɗannan tambayoyi zuwa ga waɗanda take gani sun dace cikin mambobi da ƙwararru; saboda su samar da

([1]) Mujallar Cibiya (fitowa ta biyu, 1/199); da (fitowa ta uku, 2/1087)

amsoshin da suke ɗauke da hujjoji, da dalilai, su kuma dogara da hujjojin Shari'a, da maganganun malaman Fiƙihun Musulunci da suka gabata, da samar da su ta yanda za su gamsar, tare kuma da bayyanannun hujjoji.

- **Na biyu:** An ɗaura wa sakateriya alhakin kawo sakamakon wannan aiki a taron shekara – shekara karo na uku([1]).

Allah shi ne mafi sani;;

([1]) Duba: Ƙuduri mai lamba 23 (11/3)

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 4 (4/2)([1])
GAME DA AL'AMARIN ƘADIYANIYYA

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci ta duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar taimakekeniyar ƙasashen Musulmai, a taronta na shekara- shekara, karo na biyu a garin Jidda, wanda ya gudana daga ranar 10 zuwa 16 ga watan Rabi'ul Akhir, 1406 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 22 zuwa 28 ga watan Disamba, 1985,

Bayan nazari akan tambayar da malajisar Fiƙihun Musulunci ta Cape Town, ƙasar Afrika ta Kudu ta bijiro da ita game da hukunci akan Ƙadiyaniyya da wata ƙungiya da ta fito daga cikinta mai suna: Lahoriyya, shin za a kalle su a matsayin Musulmai, ko kuwa a'a? Da kuma ingancin a ce wanda ba Musulmi ba ne zai yi hukunci akan irin wannan mas'ala,

Ƙarƙashin abin da aka gabatar wa mambobin wannan cibiya na bincike, da takardun tabbatarwa game da wannan maudhu'i akan Miraza Ahamd al- Ƙadiyaniy, wanda ya bayyana a ƙasar Indiya a ƙarnin da ya gabata, wanda ake danganta addinin Ƙadiyaniyya, da Lahoriyya zuwa gare shi,

Bayan kallo na lura zuwa ga abubuwan da aka ambata na bayanai game da wadannan addinai guda biyu, bayan tabbatar da cewa lallai Miraza Ahmad ya yi da'awar Annabta, na cewa shi annabi ne da aka aiko shi, ana kuma

([1]) Mujallar Cibiya (Fitowa ta biyu, 1/ 209)

yi masa wahayi, an kuma tabbatar da wannan daga cikin litattafansa da ya riya cewa wasu daga cikinsu wahayinsu aka yi masa, ya kuma ɗauki tsawon rayuwarsa yana yaɗa wannan da'awa, yana kuma kiran mutane a cikin litattafansa da maganganunsa zuwa ga su yi imani da annabtarsa da manzancinsa, haka ma an tabbatar da cewa yana inkarin tabbatattun abubuwan da aka sansu a cikin addini, irinsu jahadi,

Haka ma bayan cibiyar ta duba bayanin da ya fito daga cibiyar Fiƙihu da take garin Makka akan wannan maudhu'in, a**n tabbatar da ƙuduri mai zuwa:**

- **Na farko:** Lallai da'awar da "Miraza Gulam Ahmad" ya yi na: annabta, da manzanci, da saukar masa da wahayi, inkari ne ƙarara akan abubuwan da suka tabbata a cikin addini ta hanyar yankakkun dalilai, da suke nuna cika annabta da manzanci da shugabanmu Annabi Muhammadu (SallalLahu alaiHi wa alihi wa sallam), da suke nuna cewa babu wani wahayi da zai sauka wa waninsa bayansa. Wannan da'awa da "Miraza Gulam Ahmad" ya yi, za ta fitar da shi –da ma duk wanda ya amince da ita- daga Musulunci (ridda). Ita ma "Lahoriyya" kaman "Ƙadiyaniyya" take wajen fita daga Musulunci, duk kuwa da cewa sun sifanta "Miraza Gulam Ahmad" da cewa inuwa ne da ya fito daga Annabinmu Muhammadu (SallalLahu alaiHi wa alihi wa sallam).
- **Na biyu:** Kotun da ba na Musulunci ba, ko alƙalin da ba Musulmi ba, ba shi da hurumin yin hukuncin da ya shafi tabbatar da Musulunci, ko tabbatar da ridda, musamman ma cikin abubuwan da suka saɓa da abin da al'ummar Musulmai suka haɗu akansa ta hanyar manyan cibiyoyinsu da malamansu, wannan kuwa saboda hukuncin tabbatar da Musulunci, ko tabbatar da ridda ba za a amshe shi ba sai idan Musulmi kuma malami masani game da abubuwan da suke tabbatar da shiga Musulunci, ko fita daga cikinsa ne ya yi, ya

kuma zamo ya san mene ne haƙiƙanin Musulunci, kuma mene ne haƙiƙanin kafirci, ya kuma san dukan abubuwan da suka tabbata a cikin Alƙur'ani da Hadisi da Ijma'i, saboda haka, hukuncin da irin wannan kotu ta yi ɓatacce ne.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 5 (5/2)([1])
GAME DA JARIRAN KWALBA

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci ta duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar taimakekeniyar ƙasashen Musulmai, a taronta na shekara- shekara, karo na biyu a garin Jidda, wanda ya gudana daga ranar 10 zuwa 16 ga watan Rabi'ul Akhir, 1406 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 22 zuwa 28 ga watan Disamba, 1985,

Bayan an bijiro da binciken da manyan malamai masana Fiḳihu, da manyan likitoci da suka gabatar akan jariran kwalba, ta fuskokinsa guda biyu: Fiḳihu, da ta aikin likitanci, an kuma tattauna akan waɗannan bincike da nazari da kyau, da kuma tambayoyi mabambanta da maudhu'in ya kawo,

Bayan cibiyar ta gano cewa lallai wannan maudhu'in yana buƙatar ƙarin bincike da nazari a fagen likitanci da fagen ilimin Fiḳihu, da kuma sake bita akan nazarce-nazarcen da bincike- binciken da suka gabata, da samar da cikakkiyar sura ta dukan fuskokin maudhu'in, a**n tabbatar da ƙuduri mai zuwa:**

- **Na farko:** Jinkirta wannan maudhu'i zuwa taron shekara- shekara mai zuwa da cibiyar take gudanarwa([2]).

([1]) Mujallar Cibiya (Fitowa ta biyu, 1/ 233)
([2]) Duba: Ƙuduri mai lamba 16 (4/3).

- **Na biyu:** An ɗaura wa mai girma Sheikh Dr. Bakr Abu Zaid –shugaban cibiyar- alhakin samar da cikakken bincike akan wannan maudhu'i da ya haɗo duk abubuwan da suka shafi ɓangaren ilimin Fiḱihu da ilimin likitanci.
- **Na uku:** Bai wa sakateriya umurnin isar da duk abubuwan da suka iso zuwa gare ta zuwa ga ɗaukacin mambobin cibiyar kafin a gudanar da taron shekara-shekara mai zuwa da watanni uku alal aƙalla.

Allah ya sa mu dace;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 6 (6/2)([1])
GAME DA BANKUNAN ADANA NONO (Human Milk Bank)

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci ta duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar taimakekeniyar ƙasashen Musulmai, a taronta na shekara- shekara, karo na biyu a garin Jidda, wanda ya gudana daga ranar 10 zuwa 16 ga watan Rabi'ul Akhir, 1406 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 22 zuwa 28 ga watan Disamba, 1985,

Bayan an gabatar wa cibiyar da bincike na Fiḳihu, da na likitanci game da bankunan adana nono (Human Milk Bank),

Bayan la'akari da tunani game da abubuwan da wadannan bincike guda biyu suka ƙunsa, da kuma cikakkiyar tattaunawa akan kowanne daga cikinsu, tattaunawar da ta taɓo dukan sassan maudhu'in, an gano cewa:

- **Na farko:** Lallai bankunan adana nono (Human Milk Bank) wani sabon tsari ne da ya faru a tsakankanin al'ummar Turawan yamma, wanda sannu a hankali aka gano wasu kura-kurai na gudanarwa da na ilimi, hakan ya sanya tsarinsu ya ja da baya, muhimmancin da yake tare da su ya ragu.
- **Na biyu:** Lallai addinin Musulunci yana kallon shayarwa a matsayin 'yan uwantaka ne da yake

([1]) Mujallar Cibiya (Fitowa ta biyu, 1/ 383)

daidai da ‘yan uwantakar nasaba, Musulmai sun yi Ijma’in akan cewa: duk abin da nasaba ya hana, shayarwa ma ya hana shi. Lallai a cikin muhimmai, kuma manyan manufofin Shari’a akwai kiyaye nasaba, su kuwa bankunan adana nono (Human Milk Bank) suna kai wa ne zuwa ga cakuɗa nasaba, ko sanya shakku akanta.

- **Na uku:** Lallai dangantar zamantakewa a ƙasashen Musulmai ta samar wa bakwaini, ko jaririn da nauyinsa ya yi ƙaranci, ko wanda yake buƙatar nonon uwa a cikin wasu yanayi na musamman duk abubuwan da yake buƙata wajen shayarwa ta hanyar ɗabi’a, al’amarin da ya sanya aka wadata ga barin bankunan adana nono (Human Milk Bank).

An tabbatar da ƙuduri mai zuwa:

- **Na farko:** An hana kafa bankunan adana nonon iyaye mata a ƙasashen Musulmai
- **Na biyu:** Haramun ne a shayar da yara da nonon da aka adana a waɗannan bankuna.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 7 (7/2)([1])
GAME DA NA'URAR SAMAR DA KARSASHI (I.C.U)

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci ta duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar taimakekeniyar ƙasashen Musulmai, a taronta na shekara- shekara, karo na biyu a garin Jidda, wanda ya gudana daga ranar 10 zuwa 16 ga watan Rabi'ul Akhir, 1406 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 22 zuwa 28 ga watan Disamba, 1985,

Bayan cibiyar ta duba nazarce- nazarcen Fiḳihu, da na ilimin likitanci da aka gabatar mata akan maudhu'in "Na'urar samar da karsashi" (I. C. U),

Bayan cikakkiyar tattaunawar da aka gudanar, da irin yanda maudhu'in ya haifar da tambayoyi mabambanta, musamman game da al'amarin rayuwa da mutuwa, duba da yanda idan aka cire "Na'urar samar da karsashi" (I. C. U), daga jikin wanda ake ba shi karsashin yake rasa rayuwarsa, da duba da rashin bayyanar fuskoki masu yawa na wannan maudhu'i,

Duba da irin yanda ƙungiyar Musulunci mai kula da ilimin likitanci da take ƙasar Kuwait ta gudanar da cikakken bincike game da wannan maudhu'in, wanda dole ne a koma zuwa gare ta, **an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:**

- **Na farko:** Jinkirta fitar da maganar ƙarshe game da wannan maudhu'in zuwa taron shekara- shekara na cibiyar mai zuwa([1]).

([1]) Mujallar Cibiya (Fitowa ta biyu, 1/ 383)

- **Na biyu:** Daura wa sakateriyar cibiya alhakin tattaro nazarce- nazarce, da kudurorin kungiyar Musulunci mai kula da ilimin likitanci da take kasar Kuwait ta yi, da gabatar wa mambobin cibiya da cikakken bayani a taikaice da yake bayyana abin da suka kunsa.

Allah ya sa mu dace;;

([1]) Duba: Kuduri mai lamba 17(5/3).

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinkai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 8 (8/2)([1])
GAME DA TAMBAYOYIN BANKIN MUSULUNCI MAI LURA DA AYYUKAN RAYA ƘASA (IsDB)([2])

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci ta duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar taimakekeniyar ƙasashen Musulmai, a taronta na shekara- shekara, karo na biyu a garin Jidda, wanda ya gudana daga ranar 10 zuwa 16 ga watan Rabi'ul Akhir, 1406 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 22 zuwa 28 ga watan Disamba, 1985,

Bayan ta saurari bayanin da bankin Musulunci mai lura da ayyukan raya ƙasa (IsDB) ya gabatar, mai ƙunshe da wasu tambayoyi, da neman ƙarin haske, da nufin a bayar da fatawa game da su,

Bayan ta saurari rahoton ƙaramin kwamitin da aka kafa a lokacin taron shekara- shekara da ya ƙunshi masu girma mambobin da suka shiga gaba wajen bayar da amsa game da mas'alolin da aka yi tambaya akansu, da ma waɗanda aka ƙara haɗuwa da su,

Ganin cewa wannan maudhu'in yana buƙatar nazari mai faɗi kuma cikakke, ya sanya dole ne a sake tuntuɓar bankin a tattauna da shi akan sassan mabambanta nasa a kwamitin da shi ne zai kafa ta ɓangarensa, **an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:**

- **Na farko:** Jinkirta wannan maudhu'i zuwa taron shekara- shekara mai zuwa([1]).

([1]) Mujallar Cibiya (Fitowa ta biyu, 1/ 383)
([2]) Islamic Development Bank

- **Na biyu:** Neman bankin da ya gabatar da rahoton da hukumar kula da Shari'a na bankin ya gabatar.

Allah ya sa mu dace;;

(1) Duba: Kuduri mai lamba 13 (1/3).

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 9 (9/2)([1])
GAME DA INSHORA DA DAWO DA INSHORA

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci ta duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar taimakekeniyar ƙasashen Musulmai, a taronta na shekara- shekara, karo na biyu a garin Jidda, wanda ya gudana daga ranar 10 zuwa 16 ga watan Rabi'ul Akhir, 1406 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 22 zuwa 28 ga watan Disamba, 1985,

Bayan bibiyan jawabin da malaman da suka halarci taron shekara- shekara akan inshora da dawo da inshora,

Bayan an yi muhawara akan nazarce- nazarcen da aka gabatar,

Bayan an zurfafa bincike akan sauran surori da nau'o'insa, da kuma ƙa'idojin da ya ginu akansu, da manufofin da yake son cimma,

Bayan lura da bayanan da manyan cibiyoyin Fiḳihu da hukumomin ilimi suka fitar game da wannan al'amari, **an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:**

- **Na farko:** Lallai ƙulla inshora ta kasuwanci da take da tabbataccen kaso, wanda kamfanonin inshoran kasuwanci suke mu'amala da shi yana da garari mai yawa da yake kai wa zuwa ga ɓata ƙulla inshoran kanta. Saboda haka, wannan haramun ne a Shari'ance.
- **Na biyu:** Lallai yarjejeniyar da za ta kwafe makwafinta, wadda kuma za ta mutunta tushen

([1]) Mujallar Cibiya (Fitowa ta biyu, 2/ 545)

mu'amala a Musulunci ita ce ƙulla inshora ta taimakekeniya; wadda ta ginu akan harsashen bayar da taimako da taimakekeniya, haka ma abin yake a ɓangaren dawo da inshora wadda ta ginu akan harsashen inshoran taimakekeniya.

- **Na uku:** Kiran ƙasashen Musulmai zuwa ga yin aiki tuƙuru wajen kafa hukumomin inshora na taimakekeniya, da ma hukumomin taimakekeniya wajen dawo da inshora, saboda tattalin arzikin ƙasashen Musulmai ya samu ya 'yantu daga barin yin amfani da shi ba ta hanyar da ta dace ba, ya kuma kuɓuta ga barin saɓa wa tsarin da Allah ne ya zaɓar wa wannan al'umma.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 10 (10/2)([1])
GAME DA MU'AMALA DA ƘARIN DA BANKUNA SUKE YI DA HUKUNCIN MU'AMALA DA BANKUNAN MUSULUNCI

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci ta duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar taimakekeniyar ƙasashen Musulmai, a taronta na shekara- shekara, karo na biyu a garin Jidda, wanda ya gudana daga ranar 10 zuwa 16 ga watan Rabi'ul Akhir, 1406 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 22 zuwa 28 ga watan Disamba, 1985,

Bayan bincike mabambanta da aka gabatar akan mu'amala da bankuna a wannan zamanin,

Bayan lura da abubuwan da aka gabatar, da kuma tattaunawa akansa da ya kai zuwa ga fito da mummunan tasirin da wannan mu'amala take haddasawa a tsarin tattalin arzikin duniya, da zaman lafiyar tsarin, musamman a ƙasashe masu tasowa,

Bayan lura da abin da wannan tsari ya jawo na rusa rayuwa, sakamakon kawar da kai ga barin abin da ya zo a cikin littafin Allah na haramta kuɗin- ruwa (riba) ta kowace fuska, kuma a bayyane ƙarara, da har ya kai ga kira zuwa ga tuba akan abin da ya faru a baya, da kuma taƙaita akan dawo da uwar kuɗin bashin, ba tare da ƙari,

([1]) Mujallar Cibiya (Fitowa ta biyu, 2/735 da 813)

ko tawaya, kaɗan ko mai yawa ba, da kuma tsoratarwar da ya zo na yin yaƙi mai halakarwa da Allah da Manzonsa za su yi da masu bayar da kuɗin ruwa (riba), **an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:**

- **Na farko:** Lallai duk wani ƙari, ko fa'ida akan bashin da lokacin biyansa ya yi, wanda ake bi bashin kuma ya gaza wajen biya, inda za a yi masa ƙari saboda ƙara masa lokaci da aka yi, haka ma ƙari, ko fa'ida akan bashi tun lokacin ƙulla yarjejeniyar bayar da bashin, duka waɗannan surori guda biyu riba ne da Shari'a ta haramta.
- **Na biyu:** Lallai makwafin da zai samar da lamunin hada- hadar kuɗi, da kuma ƙara wa tsarin tattalin arziki nishaɗi daidai da surar da Musulunci ya amince da shi, shi ne gudanar da mu'amala akan hukunce-hukuncen Shari'a.
- **Na uku:** Cibiyar ta bayar da umurnin ƙara ƙarfafa kiran hukumomin Musulunci zuwa ga ƙarfafar bankunan Musulunci da suke aiki da Shari'ar Musulunci, da bayar da daman kafa su a dukan ƙasashen Musulmai, domin su biya buƙatun Musulmai, ta yanda Musulmi ba zai rayu a tsarin da ake samun cin- karo da juna tsananin halin da yake rayuwa da kuma abubuwan da ya yi imani da su ba.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 11 (11/2)([1])
GAME DA SAMAR DA HAƊIN- KAI WAJEN FARAWAR WATANNI ƘAMARIYYA

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci ta duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar taimakekeniyar ƙasashen Musulmai, a taronta na shekara- shekara, karo na biyu a garin Jidda, wanda ya gudana daga ranar 10 zuwa 16 ga watan Rabi'ul Akhir, 1406 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 22 zuwa 28 ga watan Disamba, 1985,

Bayan an gabatar da binciken da mambobi da ƙwararru suka gabatar akan samar da haɗin- kai wajen farawar watannin Ƙamariyya,

Bayan tattaunawa mai faɗi, da kuma zurfi akan abubuwan da aka gabatar na wannan maudhu'i, da kuma sauraron ra'ayoyi masu yawa game da yin la'akari da ilimin Hisabi wajen tabbatar da farawar watanni Ƙamariyya, **an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:**

- **Na farko:** Ɗaura wa sakateriyar Cibiyar Fiḳihun Musulunci ta duniya alhakin samar da tabbatattun nazarce- nazarce da bincike daga ƙwararru, kuma amintattu a fannin ilimin Hisabin Falaki, da hasashen yanayin sararin samaniya.
- **Na biyu:** Sanya maudhu'in samar da haɗin kai wajen farawar watannin Ƙamariyya a cikin ajandar zama mai zuwa, domin kammala bincike akansa ta mahanga biyu, na ƙwarraru da na Fiḳihun Shari'ar Musulunci([2]).

([1]) Mujallar Cibiya (Fitowa ta biyu, 2/839)
([2]) Duba: Ƙuduri mai lamba 18 (6/3).

- **Na uku:** Ɗaura wa sakateriya nauyin ɗaukan isasshen adadin ƙwararrun da aka ambata, saboda su haɗu su yi tarayya da malaman Fiƙihu wajen suranta wannan maudhu'i gaba ɗayansa, ta yanda za a samar da bayanin da zai kai zuwa ga bayyana hukuncin Shari'ar Musulunci.

Allah ya sa mu dace;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 12 (12/2)([1])
GAME DA TAKARDAR LAMUNI

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci ta duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar taimakekeniyar ƙasashen Musulmai, a taronta na shekara- shekara, karo na biyu a garin Jidda, wanda ya gudana daga ranar 10 zuwa 16 ga watan Rabi'ul Akhir, 1406 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 22 zuwa 28 ga watan Disamba, 1985,

Bayan an duba bincike da nazarce- nazarcen da aka gudanar game da takardar lamuni, bayan an gabatar da cikakkiyar tattaunawa akansu, wanda a tattaunawar aka gano cewa:

- **Na farko:** Lallai dukan nau'o'in takardar lamuni, na share fage, da na ƙarshe ba za su fita daga: ko dai ta zamo akwai wani abu da yake mara mata baya, ko kuma babu wani abu da yake mara mata baya ba, idan babu wani abu da yake mara mata baya, to ta zamo: Haɗa zimmar mai bayar da lamuni da zimmar waninsa akan abin da zai hau kansa a yanzu, ko a nan gaba, wannan shi ne ma'anar da ake kira a cikin Fiḳihun Musulunci da sunan: Lamuni ko "Kafala".

  Idan kuma takardar lamunin tana da wani abu da yake mara mata baya, to dangantakar da take tsakanin takardar lamunin da wanda yake bayar da lamunin ita ce: wakilci "al-wakala", shi kuwa wakilci ya halatta a

([1]) Mujallar Cibiya (Fitowa ta biyu, 2/1035)

yi shi da lada, ko kuma kyauta ba tare da lada ba, inda dangantakar wakilcin za ta cigaba da zama amfani ga wanda aka wakilta.

- **Na biyu:** Lallai kafala yarjejeniya ce da ake yi ba tare da an biya komai ba, manufa ita ce taimako da kyautatawa. Malaman Fiƙihu sun bayyana cewa bai halatta mai kafala ya karɓi komai a matsayin lada ba, saboda a lokacin da kafili zai amshi kuɗin lamuni daidai yake da wanda ya bayar da bashin da ya jawo masa riba, wannan kuwa abu ne da Shari'a ta hana.

An tabbatar da ƙuduri mai zuwa:

- **Na farko:** Lallai bai halatta a amshi lada idan an bayar da takardar lamuni domin yi wa mutum lamuni ba – wanda a al'adance ake kulawa da yawan kuɗin, da kuma tsawon lokacin bayar da lamunin- shin akwai abin da yake mara masa baya, ko babu.
- **Na biyu:** Amsar kuɗaɗen da ofis yake yi kafin fitar da dukan nau'o'in takardar lamuni ya halatta a Shari'ance, amma dole ne a yi la'akari da cewa kada kuɗin ya zarta ƙimar irin wannan aiki, idan kuma an sami abin da zai mara masa baya na gaba ɗaya, ko a wasu sassa, ya halatta a wurin ƙaddara kuɗin fitar da takardar lamunin a kula da ayyukan da za a gabatar a aikace wajen wannan mara baya ɗin.

Allah shi ne mafi sani;;

KUDURORI DA BAYANAI NA TARON SHEKARA-SHEKARA KARO NA UKU NA MAJALISAR CIBIYAR FIKIHUN MUSULUNCI TA DUNIYA

AMMAN (JORDAN)
8 -13 GA WATAN SAFAR, 1407 H
11 – 16 GA WATAN OKTOBA, 1986

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 13 (1/3)([1])
GAME DA TAMBAYOYIN BANKIN MUSULUNCI MAI LURA DA AYYUKAN RAYA ƘASA (IsDB)

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara- shekara, karo na uku a garin Amman, babban birnin ƙasar Jordan, wanda ya gudana daga ranar 8 zuwa 13 ga watan Safar, 1407 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 11 zuwa 16 ga watan Oktoba, 1986,

Bayan nazari da tattaunawa masu zurfi, da kuma fadi akan dukan tambayoyin da Bankin Musulunci mai lura da ayyukan raya ƙasa (IsDB) ya gabatar wa Cibiyar, **an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:**

(a) Game da abin da ya shafi ladan hidimomin bayar da bashi a Bankin Musulunci mai lura da ayyukan raya ƙasa (IsDB):

- **Na farko:** Ya halatta a karɓi ladan hidimomin bayar da bashi, da sharaɗin kada ladan yake ƙetare haƙiƙanin hidimomin da aka gabatar.
- **Na biyu:** Duk wani ƙari akan ladan hidimomin da aka gabatar a aikace haramun ne, domin yana cikin kuɗin-ruwa (riba) wanda Shari'a ta haramta.

(b) Game da ayyukan bayar da haya:

- **Na farko:** Lallai alƙawarin da Bankin Musulunci mai lura da ayyukan raya ƙasa (IsDB) yake yi na bayar da hayar kayan aiki ga abokin huldа, bayan Bankin ya

([1]) Mujallar Cibiya (Fitowa ta biyu, 2/527); da (Fitowa ta uku, 1/77)

mallaki kayan aikin, abu ne da Shari'a ta amince da shi.

- **Na biyu:** Lallai wakilcin da Bankin Musulunci mai lura da ayyukan raya ƙasa (IsDB) yake bai wa ɗaya daga cikin abokan hulɗarsa na saya wa Bankin abubuwan da shi abokin hulɗar yake buƙata na kayan aiki da makamantansu, waɗanda an riga an san sifofinsu, da kuma kuɗinsu, da nufin Bankin ya ba shi haya bayan kayan sun shiga hannun wakili, wannan wakilci ne da Shari'a ta amince da shi, sai dai abin da ya fi kyau shi ne: a wakilta wanin abokin hulɗar ba wannan da aka ambata za a ba shi hayar ba, idan har akwai yiwuwar haka.
- **Na uku:** Lallai dole ne ƙulla yarjejeniyar bayar da haya ya zamo bayan an sami cikakkiyar mallakar kayan aikin, a kuma ƙulla yarjejeniyar a gefe ba a haɗe da yarjejeniyar wakilci da alƙawarin bayar da hayar ba.
- **Na huɗu:** Lallai yin alƙawarin cewa za a bar wa mai hayan kayan aikin kyauta idan lokacin hayar ya ƙare ya halatta, amma ya zamo da sabon yarjejeniya ne ba a cakuɗe ba.
- **Na biyar:** Lallai rasa kayan hayar, ko samun aibi a ciki alhaki ne da Bankin zai ɗauka a matsayinsa na mai mallakan kaya, muddin ba wanda aka ba shi hayar ne da gangan ya halaka, ko kuma rashin kulawar da ta dace ya jawo haka ba, a irin wannan hali shi ne zai ɗauki alhakin haka.
- **Na shida:** ya kamata Bankin ya ɗauki nauyin biyan kuɗin inshora na kamfanonin Musulunci, in zai yiwu.

(c) Game da aikin sayar da kaya zuwa wani lokaci tare da rarraba lokacin biya (Installment sales):

- **Na farko:** Lallai alƙawarin da Bankin Musulunci mai lura da ayyukan raya ƙasa (IsDB) yake yi na sayar da kayan aiki ga abokin hulɗarsa, bayan Bankin ya

mallaki kayan aikin, abu ne da Shari'a ta amince da shi.

- **Na biyu:** Lallai wakilcin da Bankin Musulunci mai lura da ayyukan raya ƙasa (IsDB) yake bai wa ɗaya daga cikin abokan hulɗarsa na saya wa Bankin abubuwan da shi abokin hulɗar yake buƙata na kayan aiki da makamantansu, waɗanda an riga an san sifofinsu da kuma kuɗinsu, da nufin Bankin ya sayar masa da waɗannan kayan bayan sun shiga hannun wakili, wannan wakilci ne da Shari'a ta amince da shi, sai dai abin da ya fi kyau shi ne: a wakilta wanin abokin hulɗar ba wannan da aka ambata za a sayar masa da kayan ba, idan har akwai yiwuwar haka.
- **Na uku:** Lallai dole ne ƙulla yarjejeniyar sayarwar ta zamo bayan an sami cikakkiyar mallakar kayan aikin, a kuma amshe su a hannu, a kuma ƙulla yarjejeniyar a gefe ba a haɗe da yarjejeniyar wakilci da alƙawarin sayarwa ba.

(d) Game da bayar da kuɗin ƙarfafa kasuwancin ƙetare:

Ƙa'idojin da ake aiki da su wajen aikin sayar da kaya zuwa wani lokaci, tare da rarraba lokacin biya (Instalment sales) su ne dai za a yi aiki da su a nan.

(e) Game da yanda za a yi da fa'idojin ajiya da ya zama dole Bankin Musulunci mai lura da ayyukan raya ƙasa (IsDB) ya kai ajiyarsu a bankunan ƙetare:

Haramun ne Bankin ya kare haƙiƙanin ƙimar kuɗinsa daga tasirin tangal- tangal ɗin farashin kuɗaɗe ta hanyar fa'idojin da ya samu ta hanyar ajiya. Saboda haka dole ne a yi amfani da waɗannan fa'idojin a abin da zai amfani kowa da kowa, kaman bayar da horaswa, da gudanar da bincike, da samar da hanyoyin bayar da tallafi da taimako, da samar da taimakon kuɗi ga ƙasashen da suke mambobi ne, da gabatar masu da taimakon kayan aiki, haka ma da cibiyoyin ilimi da makarantu, da duk wani fage da yake da jiɓi da yaɗa ilmomin Musulunci.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 14 (2/3)([1])
GAME DA ZAKKAR HANNUN- JARI A KAMFANONI

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara- shekara, karo na uku a garin Amman, babban birnin ƙasar Jordan, wanda ya gudana daga ranar 8 zuwa 13 ga watan Safar, 1407 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 11 zuwa 16 ga watan Oktoba, 1986,

Bayan tattaunawa akan maudhu'in zakkar hannun- jari a kamfanoni ta dukan fuskokinsa, da kuma duba binciken da aka gabatar game da wannan al'amari, **an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:**

- Jinkirta fitar da ƙudurin da ya shafi wannan al'amari zuwa taron majalisar na shekara- shekara karo na huɗu([2]).

Allah ya sa mu dace;;

([1]) Mujallar Cibiya (Fitowa ta huɗu, 3/705).
([2]) Duba: Ƙuduri mai lamba 28 (3/4).

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 15 (3/3)([1])
GAME DA YIN AMFANI DA KUƊIN ZAKKA A MANYAN AYYUKA DA SUKE SAMAR DA RIBA BA TARE DA AN MALLAKA SU GA MUTUM ƊAYA CIKIN WAƊANDA SUKA CANCANTA BA

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara- shekara, karo na uku a garin Amman, babban birnin ƙasar Jordan, wanda ya gudana daga ranar 8 zuwa 13 ga watan Safar, 1407 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 11 zuwa 16 ga watan Oktoba, 1986,

Bayan ta duba binciken da aka gabatar akan maudhu'in yin amfani da kuɗin zakka a manyan ayyukan da suke samar da riba, ba tare da an mallaka su ga mutum ɗaya cikin waɗanda suka cancanta ba, bayan majalisar Cibiyar ta saurari ra'ayoyin mambobi da ƙwararrunta, **an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:**

- A asali ya halatta a yi amfani da dukiyar zakka a manyan ayyukan zuba jari da a ƙarshe suke zamowa mallaka ga waɗanda suka cancanci cin zakka, ko ya zamo yana ƙarƙashin hukuma ta Shari'a da alhakin tara zakka, da raba ta yake hannunta, da sharaɗin cewa hakan ya kasance ne bayan an biyan buƙatun gaggawa na waɗanda suka cancanci cin zakka, a

([1]) Mujallar Cibiya (Fitowa ta uku, 1/309).

kuma sami cikakken lamunin cewa ba za a yi asara ba.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 16 (4/3)([1])
GAME DA JARIRAN KWALBA

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara- shekara, karo na uku a garin Amman, babban birnin ƙasar Jordan, wanda ya gudana daga ranar 8 zuwa 13 ga watan Safar, 1407 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 11 zuwa 16 ga watan Oktoba, 1986,

Bayan ta duba binciken da aka gabatar akan maudhu'in jariran kwalba (Artificial Insemination), da sauraron sharhin da ƙwararru, da likitoci suka gabatar,

Bayan tattaunawa, majalisar cibiyar ta gano cewa: akwai hanyoyi guda bakwai da ake samar da jariran kwalba (Artificial Insemination) a wannan zamanin, **an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:**

- **Na farko: Shari'a ta haramta hanyoyi guda biyar masu zuwa, ta kuma hana su kwata – kwata saboda su kansu hanyoyin, ko saboda abin da suke haifarwa na: cakuɗa nasaba, da tozartar da matsayin uwa, da sauransu cikin abubuwan da Shari'a ta hana:**
  - **Na farko:** A gwana tsakanin miniyyin da aka ɗauko daga miji, da ƙwayayen da aka ɗauko daga matar da ba tasa ba, sannan a shigar da su a cikin mahaifar matarsa.

([1]) Mujallar Cibiya (Fitowa ta uku, 1/423).

- **Na biyu:** A gwama tsakanin miniyyin da ba na mijinta ba da ƙwayayen matar, sannan a shigar cikin mahaifar matar.
- **Na uku:** A gwama tsakanin maniyyin miji da ƙwayayen matarsa a waje, sannan a shigar cikin mahaifar wata matar da ta yarda ta ɗauka.
- **Na huɗu:** A gwama tsakanin maniyyin wani namiji na daban da ƙwayayen wata matar ta daba na waje, sannan a sanya a cikin mahaifar matar.

- **Na biyar:** A gwama tsakanin miniyyin miji da ƙwayayen matarsa a waje, sannan a shigar cikin mahaifar wata mata ta daban.
- **Na biyu: Babu laifi idan aka yi amfani da hanyoyi na shida da na bakwai idan akwai tsananin buƙata, tare da tabbatar da cewa dole ne a ɗauki duk wani matakin da hakan yake buƙata:**
  - **Na shida:** A ɗauko maniyyin miji da ƙwayayen matarsa, a haɗa su a waje, sannan a shigar da shi cikin mahaifar matar.
  - **Na bakwai:** A ɗauko maniyyin miji, a sanya shi a wurin da ya dace a al'aurar matar ta hanyar allura, ko a mahaifarta ta ciki.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 17 (5/3)([1])
GAME DA NA'URAR SAMAR DA KARSASHI (I.C.U)

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara- shekara, karo na uku a garin Amman, babban birnin ƙasar Jordan, wanda ya gudana daga ranar 8 zuwa 13 ga watan Safar, 1407 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 11 zuwa 16 ga watan Oktoba, 1986,

Bayan tattaunawar da ta gudanar a sauran sassan da aka taɓo game da maudhu'in: Na'urar samar da karsashi, bayan sauraron sharhi mai zurfi da likitoci ƙwararru suka gabatar, **an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:**

Shari'a tana kallon mutum ya rasu, kuma dukan hukunce- hukuncen da ta tanadar waɗanda suke biyo bayan rasuwa sun tabbata a lokacin ne, idan ɗaya daga cikin alamomi guda biyu masu zuwa ta tabbata:

1- Idan zuciyarsa da numfashinsa suka tsaya gaba ɗaya, likitoci kuma suka bayyana cewa lallai wannan tsayawa ce da ba za su dawo su cigaba da aiki ba.

2- Idan dukan ayyukan da ƙwaƙwalwa take yi suka tsaya kwata- kwata, likitoci ƙwararru kuma suka bayyana cewa lallai wannan tsayawa ce da ba za ta dawo ta cigaba da aiki ba, ƙwaƙwalwar kuma ta fara zuganyewa.

A irin waɗannan yanayi za a iya cire na'urar samar da karsashin da aka sanya wa mutumin, koda kuwa wasu

([1]) Mujallar Cibiya (Fitowa ta biyu, 2/523).

daga cikin gaɓoɓi –kaman zuciya- suna aiki sakamakon na’urar da aka sanya masa.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 18 (6/3)([1])
GAME DA SAMAR DA HAƊIN- KAI WAJEN FARAWAR WATANNI ƘAMARIYYA

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara- shekara, karo na uku a garin Amman, babban birnin ƙasar Jordan, wanda ya gudana daga ranar 8 zuwa 13 ga watan Safar, 1407 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 11 zuwa 16 ga watan Oktoba, 1986,

Bayan ta bijiro da maudhu'in samar da hadin- kai wajen farawar watannin Ƙamariyya, a matsayin mas'aloli guda biyu:

- **Na farko:** Irin tasirin da mahuda wata take da shi wajen hada lokacin farawar watanni.
- **Na biyu:** Hukukuncin tabbatar da farawar watanni Ƙamariyya ta hanyar ilimin Hisabin Falaki.

Bayan ta saurari binciken da mambobi da ƙwararrunta suka gabatar game da wannan mas'alar, **an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:**

- **Na farko:** Idan an tabbatar da ganin wata a wani gari, dole ne Musulmai su yi aiki da shi, ba a la'akari da saɓanin mahuda wata; saboda Nassin da ya bayar da umurnin yin azumi, da shan ruwa Nassi ne da ya game kowa da komai.
- **Na biyu:** Wajibi ne a dogara da gani da ido, za a iya neman taimakon ilimin Hisabin Falaki da na sararin

([1]) Mujallar Cibiya (Fitowa ta uku, 2/811).

samaniya, za a yi haka ne saboda muhimmanta Hadisan Annabi, da abubuwan da ilimi ya tabbatar.

Allah shi ne **mafi sani;;**

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinkai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 19 (7/3)([1])
GAME DA ƊAUKAN HARAMIN MAHAJJACI DA MAI UMURAN DA SUKA ZO TA JIRGIN- SAMA KO JIRGIN ƘASA

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara- shekara, karo na uku a garin Amman, babban birnin ƙasar Jordan, wanda ya gudana daga ranar 8 zuwa 13 ga watan Safar, 1407 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 11 zuwa 16 ga watan Oktoba, 1986,

Bayan ta duba binciken da aka gabatar game da maudhu'in ɗaukan haramin wanda ya zo yin aikin hajji da umura ta hanyar jirgin sama, ko jirgin ƙasa, **an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:**

- Lallai wajibi ne a ɗauki harami a wuraren da Hadisan Annabi masu daraja suka tabbatar ga duk wanda yake da niyyar gabatar da aikin hajji, ko umura, idan ya bi ta wurin a ƙafa, ko in ya ƙetare daidai wurin ta ƙasa, ko ta sararin samaniya, ko ta kogi; saboda umurnin da ɗaukan harami da ya zo a cikin Hadisan Annabi masu daraja, umurni ne gamamme.

Allah shi ne mafi sani;;

([1]) Mujallar Cibiya (Fitowa ta uku, 3/1419).

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 20 (8/3)
GAME DA BAYAR DA ZAKKA GA ASUSUN MUSULUNCI NA BAYAR DA TALLAFI DA TAIMAKON GAGGAWA

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara- shekara, karo na uku a garin Amman, babban birnin ƙasar Jordan, wanda ya gudana daga ranar 8 zuwa 13 ga watan Safar, 1407 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 11 zuwa 16 ga watan Oktoba, 1986,

Bayan ta saurari jawabin mataimakin sakataren ƙungiyar ƙasashen Musulmai akan maudhu'in: ayyukan da Asusun Musulunci na bayar da tallafi da taimakon gaggawa, da irin yanda asusun yake matuƙar buƙatar taimako na kuɗi, da shawarar da ya kawo na ya zamo hanya ɗaya daga cikin hanyoyin da za a ba su zakka, **an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:**

- Ɗaura wa sakateriyar cibiyar alhakin samar da nazari da binciken da ake buƙata wurin sanin wannan maudhu'in, tare da taimakekeniya da Asusun Musulunci na bayar da tallafi da taimakon gaggawa, a kuma gabatar da wannan nazari a taron majalisar cibiyar na shekara- shekara mai zuwa([1]).

Allah shi ne mafi sani;;

([1]) Duba: Ƙuduri mai lamba: 27 (2/4).

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 21 (9/3)([1])
GAME DA HUKUNCE- HUKUNCEN TAKARDUN KUƊAƊE DA SASSAUYARWAR DARAJAR KUƊI

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara- shekara, karo na uku a garin Amman, babban birnin ƙasar Jordan, wanda ya gudana daga ranar 8 zuwa 13 ga watan Safar, 1407 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 11 zuwa 16 ga watan Oktoba, 1986,

Bayan ta duba binciken da aka gabatar wa cibiyar game da maudhu'in hukunce- hukuncen takardun kuɗaɗe, da sassauyawar darajar kuɗi, **an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:**

- **Na farko: Game da hukunce – hukuncen tarkadun kuɗaɗe:** Lallai kuɗi ne da ake la'akari da shi, tana da cikakkiyar sifar da kuɗi yake da ita, tana da dukan hukunce- hukuncen da aka tabbatar wa zinare, da azurfa a wurin hukunce- hukunce: riba, da zakka, da salam, da sauran hukunce- hukuncensu.
- **Na biyu: Game da sassauyawar darajar kuɗi kuwa:** An jinkirta duba wannan mas'alar har zuwa lokacin da za a gudanar da cikakken nazari ta dukan fuskokinsa, inda za a duba a taron shekara- shekara karo na huɗu da majalisar take gudanarwa.

Allah ya sa mu dace;;

([1]) Mujallar Cibiyar (Fitowa ta uku, 3/1650); da (Fitowa ta biyar, 3/1609).

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinkai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 22 (10/3)([1])
GAME DA SHAHADUN MALLAKAR BASHI (CREDIT BOND) DA SHAHADUN MALLAKAR KASUWANCI (INVESTMENT BOND)

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara- shekara, karo na uku a garin Amman, babban birnin ƙasar Jordan, wanda ya gudana daga ranar 8 zuwa 13 ga watan Safar, 1407 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 11 zuwa 16 ga watan Oktoba, 1986,

Bayan ta duba binciken da aka gabatar akan maudhu'in: Shahadun mallakar bashi (Credit Bond) da Shahadun mallakar kasuwanci (Investment Bond) ta kuma saurari tattaunawar da aka yi akansa,

A cigaba da tsarin cibiyar na wajibcin samar da nazari masu yawa akan maudhu'i guda ɗaya,

Lura da muhimmancin wannan maudhu'in, da kuma wajibci kammala bincike a dukan fuskokinsa, da kuma cika dukan bayanansa dalla- dalla, da sanin duka ra'ayin da aka faɗi akansa, **an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:**

- An ɗaura wa sakateriya alhakin umurtar wadanda ta ga sun dace da su gudanar da bincike akansa, saboda cibiyar ta sami damar ɗaukan ƙudurin da ya dace a taronta na shekara- shekara karo na huɗu([2]).

Allah ya sa mu dace;;

([1]) Mujallar Cibiyar (Fitowa ta huɗu, 3/1809).
([2]) Duba: Ƙuduri mai lamba 30 (5/4).

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinkai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 23 (11/3)([1])
GAME DA TAMBAYOYIN DA CIBIYAR TUNANIN MUSULUNCI TA DUNIYA DA TAKE WASHINGTON, D.C.

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara- shekara, karo na uku a garin Amman, babban birnin ƙasar Jordan, wanda ya gudana daga ranar 8 zuwa 13 ga watan Safar, 1407 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 11 zuwa 16 ga watan Oktoba, 1986,

Bayan ta duba tambayoyin da Cibiyar tunanin Musulunci ta duniya da take Washington D.C, da amsoshin da aka samar ta hanyar mambobi da ƙwararrun cibiyar, **an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:**

- An ɗaura wa sakateriyar cibiyar alhakin isar wa da Cibiyar tunanin Musulunci ta duniya da take Washington D.C da amsoshin da majalisar ta tabbatar da su.

Da sunan Allah mai yawan rahama da jinkai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu, kuma Annabinmu Muhammad, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

AMSOSHIN DA CIBIYAR TA TABBATAR DA SU GAME DA TAMBAYOYIN DA AKA YI([2])

([1]) Mujallar Cibiyar (Fitowa ta uku, 2/1087); da (Fitowa ta biyu, 1/199).

([2]) An dakatar da ɗaukan ƙuduri akan tambayoyi: 1, 2, 7, 15, 22.

- **Tambaya Ta Uku:** Mene ne hukuncin mace Musulma ta auri wanda ba Musulmi ba, musamman idan tana kwaɗayin ya Musulunta bayan auren, saboda da yawa daga cikin mata Musulmai ba sa samun wanda ya dace da ya aure su a cikin Musulmai a mafi yawan lokuta, kuma suna fuskantar barazanar yiwuwar kauce hanya, ko kuma su rayu cikin matsananciyar damuwa?
- **Amsa:** Alƙur'ani, da Hadisan Annabi, da Ijma'in malamai sun hana aure tsakanin mace Musulma, da wanda ba Musulmi ba. Idan har ma an yi, to auren ɓatacce ne, babu wani abu na shari'a da yake biyo bayan aure da zai tabbata a ciki, 'ya'yan da aka haifa ta wannan aure ba 'ya'yan halal ba ne. Kwaɗayi, ko fatan mazaje za su Musulunta ba zai sauya komai a cikin wannan hukunci ba.
- **Tambaya Ta Huɗu:** Mene ne hukuncin cigaba da zaman aure tsakanin matar da ta amshi Musulunci, mijinta kuma ya cigaba da zama a kafirci, tana da 'ya'ya tare da shi da take tsoron kada su tozarta, su kauce hanya, tana kuma kwaɗayin shi kansa mijin ya Musulunta idan igiyar auren ta cigaba da kasancewa a tsakaninta da shi?

Kuma yaya hukuncin zai kasance idan ba ta kwaɗayin ya shiga Musulunci, amma dai yana kyautata mata, tana kuma tsoron idan ta bar shi ba za ta sami Musulmi ta aura ba?

- **Amsa:** Da zarar mata ta Musulunta, shi kuma miji ya ƙi ya Musulunta za a raba aure a tsakaninsu, bai halatta ya kwanta da ita ba, amma tana da damar ta jira lokacin idda, idan ya Musulunta a tsakanin lokacin, sai ta dawo masa ba tare da ɗaura sabon aure ba. Amma ida lokacin idda ya wuce bai Musulunta ba, aure ya yanke tsakaninsu. Idan ya Musulunta –bayan ta gama idda- suka ku yi sha'awar dawo da aurensu, za su iya dawo da shi ta hanyar sake sabon ɗaura aure. Abin da aka

kira kyautatawa a rayuwar aure ba shi da tasiri wajen halatta cigaba da zaman aure.

- **Tambaya Ta Biyar:** Mene ne hukuncin rufe Musulmi a maƙabartar da ba ta Musulmai ba, ganin cewa ba a yarda a rufe wani a wajen maƙabartar da aka samar domin rufe mamata ba, su kuma Musulmai ba su da keɓantacciyar maƙabarta tasu a mafi yawan jahohin Amurika da yankin ƙasashen Turai?
- **AMSA:** Lallai rufe Musulmi a maƙabartar da ba ta Musulmai ba, a ƙasashen da ba na Musulmai ba ya halatta a halin lalura.
- **Tambaya Ta Shida:** Mene ne hukuncin sayar da Masallaci idan Musulmai sun tashi daga yankin da yake, suka kuma ji tsoron kada ya salwanta, ko wasu su yi kaka- gida akansa? Sau da yawa Musulmai sukan sayi gida ne, sai su mayar da shi Masallaci, idan mafi yawan Musulman suka tashi daga yankin, ko unguwar saboda yanayin aiki, sai a ƙaurace wa Masallacin, ko a wofintar da shi, ta yiwu wasu ne za su zo su yi kaka-gida akansa. Zai yiwu a sayar da shi a sayi wani wurin a wurin da yake akwai Musulmai a mayar da shi Masallaci. Mene ne hukuncin sayar da shi, ko musanya shi da wani? Idan kuma ba a sami daman sauya shi ta hanyar samar da wani Masallacin ba, wace hanya ce ta fi dacewa da a shigar da kuɗin Masallaci a ciki?
- **Amsa:** Ya halatta a sayar da Masallacin da aka dakatar da amfani da shi, ko Musulmai suka yi ƙaura daga wurin da yake, ko aka ji tsoron kada kafirai su yi kaka-gida akansa, da sharaɗin a sayi wani wajen da za a mayar da shi Masallaci da kuɗin.
- **Tambaya Ta Takwas:** Wasu mata, ko ‘yan mata suna samun kansu a cikin wani yanayi na aiki, ko na karatu da zai tilasta masu su zauna su kaɗai, ko tare da mata waɗanda ba Musulmai ba, mene ne hukuncin irin wannan zama?

- **Amsa:** A Shari'ar Musulunci bai halatta mace Musulma ta zauna ita ɗaya a gari, ko ƙasar da take a matsayin baƙuwa ba.
- **Tambaya Ta Tara:** Mata da yawa a nan, suna cewa ƙarshen abin da suke da daman su suturta a jikinsu shi ne: fuska, da tafukan hannaye, wasu daga cikinsu ma wuraren ayyukansu suna hana su suturta kawunansu, mene ne ƙarshen abin da Shari'a ta amince da a bayyana shi a sassan jikin mace tsakanin waɗanda ba muharramanta ba a wuraren aiki, ko a makarantu?
- **Amsa:** Lallai hijabin mace Musulma – a wurin jamhur ɗin malamai- shi ne rufe gaba ɗayan jikinta, banda fuska, da tafukan hannaye, idan ba ta ji tsoron fitinar wasu ba, amma idan ta ji tsoron kada wasu su fitinu dole ne su ma ta rufe su.
- **Tambaya Ta Goma Da Ta Goma Sha Ɗaya:** Da yawa daga cikin ɗalibai Musulmai a waɗannan ƙasashen sukan sami kawunansu a yanayin da zai sa dole su nemi aiki; saboda su samu su biya kuɗin makaranta, da kuma gudanar da rayuwa, saboda abin da iyayensu suke aiko masu ba ya isan da yawa daga cikinsu, abin da yake sanya tilas su nemi aiki, ba za su iya rayuwa ba tare da aiki ba, sau da yawa kuma ba sa samun aiki sai a gidajen siyar da abinci da suke sayar da giya, ko suke gabatar da abinci da naman alade da sauransa cikin abubuwan da haramun ne, mene ne hukuncin yin aiki a irin waɗannan shaguna?

Mene ne hukuncin Musulmi ya sayar da giya, da alade, ko ya sana'anta giya ya sayar wa waɗanda ba Musulmai ba? Musamman ganin cewa wasu daga cikin Musulmai sun ɗauki haka a matsayin sana'a.

- **Amsa:** Idan Musulmi bai sami halattaccen aiki da Shari'a ta amince da shi ba, yana da daman ya yi aiki a gidajen abincin kafirai, da sharaɗin: kada ya zamo da kansa ne yake zuba wa mutane giyar, ko ya ɗauke ta, ko ya yi kasuwanci da ita, haka ma hukuncin yake game

da gabatar wa jama'a da naman alade da makamantan haka cikin abubuwan da aka haramta.

- **Tambaya Ta Goma Sha Biyu:** Akwai magunguna masu yawa da suke ɗauke da mabambanta nau'o'in sinadarin alkahol tsakankanin ƙimar: 0.01% da 25% a mafi yawancin magungunan: mura, da maƙaƙin maƙogoro, da tari da sauransu ne cikin sanannun cututtuka. Za a iya cewa waɗannan magunguna tamkar wata kwasfa ce ta sinadarin alkahol da ya kusan kai kashi 95% na magungunan da ake da su a wannan fage, abin da ya sanya samun magungunan da babu sinadarin alkahol a cikinsu abu ne mai matuƙar wahala, ko ma ba zai yiwu a samu ba, mene ne hukuncin yin amfani da waɗannan magungunan?
- **Amsa:** Mara lafiya yana da daman yin amfani da magungunan da suke ɗauke da wani kimmiyya na sinadarin alkahol, idan bai sami magungunan da babu alkahol a cikinsu ba, ya kuma zamana wanda ya rubuta maganin likita ne amintacce akan aikinsa.
- **Tambaya Ta Goma Sha Uku:** Akwai wasu nau'o'i na "yis" (Yeasts) da "gilatin" (Gelatin) da ake samun su daga fatar alade, sai dai kaɗan ne ƙwarai, shin ya halatta a yi amfani da waɗannan "yis" (Yeasts) da "gilatin" (Gelatin) ɗin kuwa?.
- **Amsa**: Bai halatta Musulmi ya yi amfani da "yis" (Yeasts) da "gilatin" (Gelatin) ɗin da aka samo su daga aladu ba a cikin abinci, lallai makwafinsu wanda shi ne "yis" (Yeasts) da "gilatin" (Gelatin) ɗin da aka samo su daga tsirrai, ko dabbobin da akan yi masu yanka ta Shari'a sun wadatar.
- **Tambaya Ta Goma Sha Huɗu:** Mafi yawan Musulmai suna samun kawunansu a yanayin da za su gudanar da bikin 'ya'yansu mata a Masallatansu, sau da yawa kuma ana samun raye- raye, da kiɗe- kiɗe, da waƙe-waƙe a wurin waɗannan bukukuwa, babu kuma wuraren da za su isa a gabatar da ire- iren waɗannan

bukukuwa a waje, mene ne hukuncin gudanar da waɗannan bukukuwa a cikin Masallatai?

- **Amsa:** An so a ɗaura aure a cikin Masallatai, bai halatta a gudanar da bukukuwa a cikinsu ba idan akwai abubuwan da Shari'a ta hana, kaman cakuɗeɗeniya tsakanin maza da mata, ko akwai bayyana tsaraici, da rawa, da waƙa.
- **Tambaya Ta Goma Sha Shida:** Mene ne hukuncin auren ɗalibi, ko ɗaliba da ba a yi niyyar ya dawwama ba, hasali ma an riga an ɗaura niyyar cewa da zaran an kammala karatu da ɗaukan harmar komawa zuwa gida na dindindin za a kawo ƙarshen auren, sai dai an saba akan ƙulla ɗaurin auren ne kaman yanda aka saba, da sigar da ake ɗaura auren da ake yi da niyyar dawwama, mene ne hukuncin irin wannan aure?
- **Amsa**: Asali a aure shi ne cigaba da wanzuwa da dawwama, da samar da iyali mai cike da kwanciyar hankali, matuƙar ba wani abu ne ya bijiro da zai kawo ƙarshensa ba.
- **Tambaya Ta Goma Sha Bakwai:** Mene ne hukuncin bayyanar mace a shagunan aiki, ko makarantu bayan ta aske gashin gira, ta kuma sanya tozali?
- **Amsa:** Sanya tozali ga namiji da mace ya halatta a Shari'ance. Shi kuwa aske gashin gira bai halatta ba, sai idan gashin girar ya lalata halittar macen.
- **Tambaya Ta Goma Sha Takwas:** Wasu daga cikin mata Musulmai suna samun kawunansu a cikin damuwa sakamakon rashin gaisawa hannu da hannu da mazan da ba muharramansu ba ne da suke zuwa wuraren da suke aiki, ko makarantun da suke koyarwa, hakan sai ya sanya su gaisa da maza hannu da hannu saboda kaucewa wannan damuwar, mene ne hukuncin yin irin wannan musafaha?

  Haka ma abin yake a tare da Musulmai maza masu yawa da matan da ba muharramansu ba suke miƙa

masu hannun wajen gaisawa, idan kuma suka ƙi amsa masu suna shiga cikin damuwa matuƙa, kaman yanda duka maza da matan suke fadi?

- **Amsa:** Gaisuwa namiji da macen da ba muharramiyarsa ba, kuma balagaggiya hannu da hannu haramun ne a Shari'ar Musulunci, haka ma akasin haka.
- **Tambaya Ta Goma Sha Tara:** Mene ne hukuncin yin hayar Coci- coci a matsayin wuraren yi salloli biyar, ko sallar Juma'a da na Idi ƙarama da babba, duk kuwa da akwai mutum- mutumi da ba kasafai ake rasa Coci- coci da su ba.. hayar Coci- coci a wurin Kiristoci –a mafi yawan lokuta- ya fi sauƙi akan sauran wurare, wasu ma jami'o'i, ko ƙungiyoyin bayar da tallafi da jinƙai ne suka bayarwa; domin a yi amfani da su a lokuta na musamman ba tare da an biya su ba?
- **Amsa:** Shari'a ba ta hana a hayi Coci domin gudanar da sallah ba, idan hakan ya zamo a hali ne na lalura, sai dai dole ne a nesanci wurin mutum- mutumi da hotuna a lokacin sallah, a rufe su da ƙyalle idan suna sashen alƙibla ne.
- **Tambaya Ta Shirin:** Mene ne hukuncin dabbobin da Ahlul Kitabi na Yahuduwa da Kiristoci suka yanka, da abubuwan da suke gabatarwa a gidajen abincinsu, duk kuwa da cewa an san ba su ambaci sunan Allah a lokacin yankar ba?
- **Amsa:** A Shari'a cin yankar Ahlul kitabi ya halatta, idan sun yanka ne ta hanyar da Shari'a ta amince da ita, koda kuwa ba su ambaci sunan Allah ba a lokacin yankar. Cibiyar tana bayar da umurnin ƙara bincike mai zurfi game da wannan maudhu'in a gabatar mata da shi a taron shekara- shekara mai zuwa([1]).
- **Tambaya Ta Ashirin Da Ɗaya:** A tarurruka masu yawa da suka shafi kowa da kowa da ake gayyatar Musulmai su halarta, ana gabatar da giya, ana kuma samun

([1]) Duba: Ƙuduri mai lamba 95 (3/10) rukuni na shida da mai biye masa

cakuɗuwa tsakanin mata da maza, ƙaurace wa irin waɗannan bukukuwa da wasu daga cikin Musulmai suke yi zai iya sanyawa a mayar da su saniyar- ware a cikin al'ummar da suke rayuwa, zai kuma sanya su rasa wasu fa'idoji da ake samu.

Mene ne hukuncin halartar ire- iren waɗannan bakukuwa, ba tare da an yi tarayya da su wajen shan giya, ko raye- raye, ko cin naman alade ba?

- **Amsa:** Game da halartar bukukuwan da ake gabatar da giya, sam bai halatta ga Musulmi, ko Musulma su halarci tarurrukan da ake aikata saɓon Allah, da munkari ba.
- **Tambaya Ta Ashirin Da Uku:** Yana da wahala matuƙa, ko ma mu ce sam ba zai yiwu ido ya iya ganin watan Ramadhan, ko Shawwal ba a ƙasar Amurika, da ma yankin Turai, cigaban ilimin da yake a mafi yawan waɗannan ƙasashen yana bayar da daman sanin lokacin da aka haifi jinjirin wata, ta hanyar ilimi Hisabin Falaki, shin ya halatta a dogara da ilimin Hisabin Falaki a waɗannan ƙasashen?

Shin ya halatta a yi amfani da ilimin sanin yanayin sararin samaniya, da amsar maganar kafirai da su ne jagorori a waɗannan hukumomi, duk kuwa da cewa mafi rinjayen zato a mafi yawan abubuwan da suke faɗi game da waɗannan al'amurra gaskiya ne?

Ya kuma kamata a lura da cewa: irin yanda Musulmai a Amurika suke bin wasu daga cikin ƙasashen Musulmai na gabashin duniya wajen yin azumi, da shan ruwa yana haifar da saɓani mai yawa, sau da yawa ma hakan yakan kore muhimman fa'idojin da Idi yake samarwa, inda yake haifar da matsalolin da suke dawwama, idan an yi amfani da ilimin Hisabin Falaki za a sami abin da zai kawo ƙarshen wannan rikici a ganin wasu, ko kuma zai kusan kawo ƙarshensa.

- **Amsa:** Wajibi ne a dogara da gani da ido, a kuma nemi taimako daga ilimin Hisabin Falaki, da hukumomin da

suke lura da sararin samaniya, saboda la'akari da Hadisan Annabi, da haƙiƙar da ilimi ta tabbatar.

Idan an ga wata a gari ɗaya wajibi ne Musulmai su yi aiki da shi, ba a la'akari da saɓanin mahudar watan, saboda nassoshin da suka bayar da umurnin yin azumi, da shan ruwa gamammu ne([1]).

- **Tambaya Ta Ashirin Da Huɗu:** Mene ne hukuncin Musulmi ya yi aiki a ofisoshi, da ma'aikatu, da hukumomin ƙasar Amurika, ko wasu gwamnatocin da ba na ƙasashen Musulmai ba, musamman a fagage masu muhimmanci irinsu: sana'anta Nukiliya, ko nazarin akan tsare- tsare masu dogon zango da makamantansu?
- **Amsa:** Ya halatta Musulmi ya yi halattaccen aiki a hukumomi, da ma'aikatu, da gwamnatocin da ba na ƙasashen Musulmai ba ne, idan aikin nasa ba zai kai zuwa ga cutar da Musulmai ba.
- **Tambaya Ta Ashirin Da Biyar Da Ta Ashirin Da Shida:** Mene ne hukuncin Injiniya Musulmin da ya zana gine- ginen Kiristoci, kaman Coci – coci da sauransu, sai dai wannan wani sashe ne na aikinsa a kamfanin da yake aiki, idan ya ƙi zanawa hakan na iya kai wa zuwa ga raba shi da aikinsa.

  Mene kuma hukuncin Musulmi –a karan kansa, ko a matsayin hukuma- ya bayar da taimako wajen gina cibiyoyin karantarwa na wasu addinai, ko na yaɗa addinin Kiristanci, ko gina Coci?
- **Amsa:** Bai halatta Musulmai ya zana, ko ya gina wajen bautar kafirai, ko ya bayar da taimako na kuɗi, ko ya shiga a yi da shi a aikace ba.
- **Tambaya Ta Ashirin Da Bakwai:** Ana samun gidaje masu yawa na Musulmai da mazajen gidan suke aiki a wajen sayar da giya, da alade, da makamantansu, matansu da 'ya'yansu ba su son haka, su kuma suna

([1]) Duba: Ƙuduri mai lamba 18 (6/3).

rayuwa ne da dukiyar mijin, shin suna da laifi akan haka?

- **Amsa:** Mata da ‘ya’yan da ba su da ikon neman halal, suna da daman su ci dukiyar mijinsu da yake samun ta haramtacciyar hanya saboda lalura, kaman sayar da giya, da alade, da sauransu cikin hanyoyin samu na haram, bayan sun yi iya ƙoƙarinsu wajen fahimtar da shi muhimmanci nema ta halatacciyar hanya, da neman wani aikin.
- **Tambaya Ta Ashirin Da Takwas:** Mene ne hukuncin siyan gidan zama, da motar hawa, da kayayyakin gida ta hanyar bashin bankuna, da hukumomin da suke ƙara tabbataccen riba a irin wannan bashin, suke amsar jingina asalin mallakar, ya kamata a san cewa a halin sayen gidaje, ko motoci, ko kayayyakin gida, idan bashin bai yiwu ba, sai a sauya bashin zuwa hayar da za a rinƙa biyan wani kaso na shi a wata wata, inda a mafi yawan lokuta kaso- kason yakan haura kaso-kason saye da bankin yake amsa?
- **Amsa:** Bai halatta ba a Shari’ance.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 24 (12/3)
GAME DA MANYAN AYYUKAN ILIMI NA CIBIYAR

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara- shekara, karo na uku a garin Amman, babban birnin ƙasar Jordan, wanda ya gudana daga ranar 8 zuwa 13 ga watan Safar, 1407 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 11 zuwa 16 ga watan Oktoba, 1986,

Bayan nazarin rahoton da sashen tsare- tsare na taronsa a ranakun 8 da 9 ga watan Safar, 1407 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 11 da 12 ga watan Oktoba, 1986, taron da aka duba wasu al'amurra da aka shigar da su cikin jadawalin ajandar ayyuka, **an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:**

- **Na farko: An amince a gudanar da ayyuka masu zuwa, bayan an yi masu wasu 'yan gyare- gyare:**

1- Kundin- sha- kundun na Fiƙihu da tattalin arziki
2- Ƙamus na kalmomi na musamman a Fanni ilimin Fiƙihu
3- Jagoran ƙa'idojin Fiƙihu
4- Kundin hujjojin hukunce- hukuncen Fiƙihu
5- Raya tsofaffin littattafan Fiƙihu
6- Tsarin kuɗaɗen zartar da aikin Kundin- sha- kundun na Fiƙihu da tattalin arziki
7- Tsarin kuɗaɗen zartar da aikin Ƙamus na kalmomi na musamman a Fanni ilimin Fiƙihu
8- Tsarin kuɗaɗen zartar da aikin Raya tsofaffin littattafan Fiƙihu

9- Manhajin tafiyar da aiki da tattaunawa da shugabancin zaman majalisa.

- **Na biyu: Kafa kwamitin ilimi na mutane huɗu da za su sanya tsarin gudanar da ayyukan: "Jagoran ƙa'idojin Fiƙihu", da "Kundin hujjojin hukunce-hukuncen Fiƙihu" ta hanyar shawara da tuntuɓar juna tsakanin: shugaban majalisa, da sakatare.**

Allah ya sa mu dace;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 25 (13/3)
GAME DA BAYANIN BAYAN TARON SHEKARA-SHEKARA NA MAJALISAR CIBIYAR FIƘIHUN MUSULUNCI TA DUNIYA KARO NA UKU

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara- shekara, karo na uku a garin Amman, babban birnin ƙasar Jordan, wanda ya gudana daga ranar 8 zuwa 13 ga watan Safar, 1407 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 11 zuwa 16 ga watan Oktoba, 1986,

Bayan sauraron bayani daga mai martaba, Yariman ƙasar Jordan, Yarima Alhassan Bn Ɗalal, game da matsalolin da Musulmai suke matuƙar fama da su a fagagen haɓaka tattalin arziki, da zamantakewa, da kuma irin yanda ya zama dole a tsaya tsayin – daka wajen biya wa Musulmai buƙatunsu wajen yaƙi da talauci, da cututtuka, da jahilci, da samar wa ɗan Adam da kyakkyawar rayuwa,

Bayan duba kiran da mai martaba Yariman ƙasar Jordan ya yi zuwa ga ƙasashen Larabawa da na Musulmai domin a taimaka wa ƙasar Sudan,

Bayan irin yanda ta ji, a lokacin da take gudanar da taronta a kusa da Masjidul Aƙsa mai mai albarka na muhimmancin ruɓanya ƙoƙarin da ake yi na ceto farkon alƙibla, kuma harami na uku,

A ƙarƙashin abin da ta yi amanna da shi na muhimmanta dukan al'amurran da suke da jiɓi da rayuwar Musulmai ta zamantakewa, da tattalin arziki, da taimakon juna, da kuma muhimmancin zurfafa bincike, da nazari akansu ta hanyar mayar da hankali wajen tsara tarurrukan

ƙara wa juna sani, da kwanakin karatu, da makamantansu, **an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:**

- **Na farko**: Muhimmancin samar da wani tsarin Musulunci na gabatar da ayyukan jinƙai mai faɗi, da za a samar da asusu na musamman mai cin gashin kansa saboda gudanar da shi, ta hanyar kuɗaɗen zakka, da bayar da taimako, da tsarin waƙafi.
- **Na biyu:** Roƙon ɗaukacin al'ummar Musulmai –'yan ƙasa, da gwamnatoci- akan su yi aiki tuƙuru wajen ceto farkon alƙiblar Musulmai, harami mai girma na uku, da 'yanto ƙasa ta hanyar haɗa- ƙarfi da ƙarfe, da gina kai, da haɗin- kai, da daidaita sahu, da kuma girmar duk wani abu da zai kai zuwa ga saɓani a tsakaninsu, da kuma yin aiki da Shari'ar Allah Maɗaukakin Sarki a cikin ɗaukacin rayuwarsu.
- **Na uku:** Cibiyar ta bayar da muhimmanci matuƙa wajen ayyukanta na fagagen bincike da nazari, da bayar da fatawa, da samar da manyan ayyuka da suke da muhimmanci a wurin al'ummar Musulmai, suke kuma da jiɓi da rayuwarsu ta: zamantakewa, da tattalin arziki, da haɗin- kawunansu, da zamowarsu tsintsiya maɗaurikin ɗaya, da samar masu da abubuwan da za su sanya su yi taimakekeniya da juna, su kuma taimaka masu wajen fuskantar dukan ƙalubalen da suke fuskantarsu, da tsayar da rayuwarsu akan shiryatarwar Shari'ar Allah Maɗaukakin Sarki.
- **Na huɗu:** Bambance tsakanin mas'alolin da suke buƙatar nazari da bincike, da maudhu'an da suke buƙatar fatawa, wannan zai kasance ne ta hanyar mayar da hankali akan bincike da nazari a tarurrukan ƙara wa juna sani, da kwanakin karatu, daidai da tsare- tsaren da sashen samar da tsare- tsare na cibiyar za su samar su gabatar wa majilasa.

Allah ya sa mu dace;;

ƘUDURORI DA BAYANAI NA TARON SHEKARA-SHEKARA KARO NA HUƊU NA MAJALISAR CIBIYAR FIƘIHUN MUSULUNCI TA DUNIYA

JIDDA (SAUDIYYA)
18 -23 GA WATAN JIMADAL AKHIR, 1408 H
6 – 11 GA WATAN FABRAIRU, 1988

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 26 (1/4)([1])
GAME DA MAS'ALAR MUTUM YA AMFANA DA GAƁOƁIN JIKIN WANI DA YAKE A RAYE KO A MACE

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara- shekara, karo na huɗu a garin Jidda, ƙasar Saudiyya, wanda ya gudana daga ranar 18 zuwa 23 ga watan Jimadal Akhir, 1408 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 6 zuwa 11 ga watan Fabrairu, 1988,

Bayan ta duba bincike na Fiƙihu, da na likitanci da aka kawo wa cibiyar game da mas'alar: mutum ya amfana da gaɓoɓin jikin wani da yake a raye, ko a mace,

Ƙarƙashin tattaunawar da ta karkato da hankula zuwa ga cewa: lallai wannan mas'ala ce da take faruwa a aikace, wadda cigaban ilimin likitanci ne ya haifar da ita, an kuma sami sakamako masu kyau da amfani, da wasu sakamakon kuma masu cike da ruɗani a mafi yawan lokuta, inda suka bar cututtuka na ƙwaƙwalwa da na zamantakewa, saboda gudanar da wannan aiki ba tare da bin ƙa'idoji, ko yi wa iyakokin Shari'ar Musulunci da suke kare haƙƙoƙin bil'adama biyayya ba, ba kuma tare da aiki da manufofin Shari'ar Musulunci da suke sun isa su samar da alhairi, gami da maslaha ga mutum a matsayinsa na shi ɗaya, da matsayinsa na ɗaya daga cikin al'umma ba, manufofin da

([1]) Mujallar Cibiya (Fitowa ta huɗu, 1/89).

suke kira zuwa ga taimakekeniya da tausayin juna, da fifita wasu akan kai,

Bayan an tattaro wannan maudhu'in a wasu muhimman mas'aloli da akansu ne aka gano mahallin binciken da iyakance ƙa'idojinsa, da surorinsa, da yanayin da yake faruwa, waɗanda hukunci akansu yakan bambanta daidai da haka, **an tabbatar da ƙudurori masu zuwa:**

Ta ɓangaren ma'anarsa da rabe- rabensa:

- **Na farko: Abin da ake nufi da gaɓa a nan shi ne:** kowane irin sashe daga jikin mutum, waɗanda suka haɗa da ƙwayoyin halitta da jini, da makamantansu, kaman ƙwayar ido (Cornea), shin yana ɗamfare da shi mai jikin, ko ya rabu da shi.
- **Na biyu: Amfanar da ake magana akansa a wannan binciken ita ce:** amfanar da yanayin lalura wadda za ta sanya a kiyaye rayuwa, ko kiyaye manyan ayyuka daga cikin ayyukan jikin ɗan Adam, kaman gani da makamantan shi ne ya sanya a yi. Kuma dole ne wanda zai amfana ɗin ya zama yana rayuwa ne wadda Shari'ar Musulunci take mutuntawa.
- **Na uku: Rabe- raben surori, ko fuskokin wannan amfanar sun kasu zuwa kashe- kashe masu zuwa:**
  1. Ciro gaɓar daga rayayye.
  2. Ciro gaɓar daga mamaci.
  3. Ciro gaɓar daga ɗan tayi, ko ɓari
     - **Fuska ta farko: Ciro gaɓar daga rayayye, ta ƙunshe yanayi masu zuwa:**

a) Ciro gaɓar daga wani sashe na jiki, a sanya a wani sashe na jikin mutumin kansa, kaman ciro fata, da gaɓar ƙashin baya, da ƙashi, da jijiya, da jini da makamantansu.

b) Ciro gaɓar daga wani sashe na jikin mutum mai rai, a sanya a jikin wani mutum ɗin na daban. A nan gaɓar ta kasu zuwa: gaɓar da rayuwa ba za ta yiwu ba sai da ita, da gaɓar da ba a rasa rayuwa saboda an rasa ta.

Wadda rayuwa ba za ta yiwu ba sai da ita, za ta iya zamo guda ɗaya ce, kaman yanda za ta iya kasancewa ba ɗaya ba ce, **na farkon**, irinsu: zuciya, da hanta, **na biyun kuma**, irinsu: ƙoda, da kunhu. Game da wanda rasa ta ba ya zamowa sanadin rasa rayuwa kuwa, a cikinsu akwai: waɗanda suke gabatar da muhimman aiki a cikin jiki, akwai kuma: waɗanda aikinsu ba muhimmi ba ne. Kaman yanda a cikinsu akwai: waɗanda suke sabantuwa kai-tsaye, kaman jini, akwai kuma: waɗanda ba sa sabantuwa, a cikinsu akwai: waɗanda suke da tasiri a nasaba da gado, da ma shi mutum kansa, kaman gwaiwa, da ƙwayayen halitta na mace, da ƙwayoyin halittar manifkin abinci (Digestiɓe system), akwai kuma: wadda ba ta da kowane irin tasiri a wannan fage.

- **Fuska ta biyu: Ciro gaɓar daga mamaci:** a nan za a iya lura da cewa, mutuwa ta ƙunshi yanayi ne guda biyu:
  - **Yanayi na farko:** Mutuwar ƙwaƙwalwa sakamakon tsayawar dukan ayyukan da take yi, tsayawar da likitoci suka tabbatar da cewa ba za su sake dawowa su yi aiki ba
  - **Yanayi na biyu:** Tsayawar zuciya da numfashi na gaba ɗayan da likitoci suka tabbatar da cewa ba za su taɓa sake dawowa su yi aiki ba, a cikin duka waɗannan yanayi guda biyu an yi la'akari da ƙudurin Cibiyar a taronta na shekara-shekara karo na uku([1]).
- **Fuska ta uku: Ciro gaɓar daga ɗan tayi ko ɓari, ana amfana da ita ne a nan ta yanayi guda uku:**
  - Yanayin ɓari da ya sauko da kansa.
  - Yanayin ɓarin da aikin likita, ko aikata laifi ne ya yi sanadiyyar saukarsa.
  - Yanayin gwamin da ake yi tsakanin maniyyin miji da ƙwayayen mata a wajen mahaifa.

([1]) Duba: Ƙuduri mai lamba 17 (5/3).

Ta ɓangaren hukunce- hukuncen Shari'a:

- **Na farko:** Ya halatta a ciro gaɓa daga wani sashen jiki a sanya a wani sashe na jikin mutumin kansa, tare da tabbatar da cewa amfanin da ake fatan za a samu ya fi cutar da cirowar za ta haifar, da kuma sharaɗin hakan ya zamo: saboda samar da wata gaɓa ce da aka rasa, ko dawo wa da gaɓar sifarta, ko aikinta da aka sani, ko gyara wani aibi, ko cire munin da ya sanya mai shi cikin hali na damuwa ta zuciya, ko ta gaɓa.
- **Na biyu:** Ya halatta a ciro gaɓa daga wani sashe na jikin mutum a sanya a jikin wani mutum na daban, idan wannan gaɓar mai sabantuwa ce kai- tsaye, kaman jini, da fata, amma dole ne a kula da sharaɗin mai bayarwar ya zamo ya kai munzalin da shari'a ta hau kansa, da kuma samuwar sharuɗɗan da shari'a take la'akari da su.
- **Na uku:** Ya halatta wani ya amfana da gaɓar da aka cire ta daga jikin wani saboda wata illa ta cuta, kaman yin amfani da ƙwayar idon mutumin da aka cire masa ita saboda rashin lafiya.
- **Na huɗu:** Haramun ne a ciro gaɓar da rayuwa ba ta yiwuwa sai da ita, kaman a cire zuciya daga mutum a sanya wa wani mutum na daban.
- **Na biyar:** Haramun ne a ciro wata gaɓa daga jikin rayayyen da cirewar za ta haifar da dakatar da wani muhimmin aiki a rayuwarsa, koda kuwa asalin wanzuwar rayuwar ba ta dogara akansa ba, kaman cire ƙwayar ido ɗaya, ko duka biyu, amma idan cirewar za ta haifar da dakatawar wani sashe ne na muhimmin aikin gaɓar, to wannan abin dubawa da bincike ne akansa, kaman yanda zai zo a sakin layi na takwas.
- **Na shida:** Ya halatta a ciro gaɓa daga mamaci a sanya wa mai ran da rayuwarsa za ta tsaya saboda rashin wannan gaɓar, ko za a rasa muhimmin aikin gaɓar. Da

sharaɗin mamacin ne ya amince da haka, ko magadansa bayan rasuwarsa, ko sharaɗin amincewar shugaban al'ummar Musulmai idan ba a gane wane ne mamacin ba, ba kuma shi da magada.

- **Na bakwai:** Ya kamata a lura da cewa: amincewa da cirar wata gaɓa a dukan yanayin da aka gabatar da bayanai akansu, akwai sharaɗin cewa kada su kasance ta hanyar sayar da gaɓar ne; saboda sam bai halatta a sanya gaɓoɓin ɗan Adam a cikin hajar sayarwa ba ta kowace irin hanya.
  Amma idan wanda ya amfana ya sanya kuɗi, saboda ya sami gaɓar da yake buƙata saboda yanayi na lalura, ko ya samar da lada na girmamawa ga wanda zai ba shi, to wannan abin dubawa da gudanar da ijtihadi ne.
- **Na takwas:** Dukan yanayi da surorin da suka saɓa da waɗanda muka ambata, waɗanda suka shiga cikin asalin wannan maudhu'in, suna nan ana gudanar da bincike akansu, dole ne a gabatar da su a taron shekara- shekara mai zuwa saboda a yi nazari da bincike akansu daidai da irin sababbin abubuwan da aka cimma a fannin ilimin likitanci, da hukunce-hukuncen Shari'a.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 27 (2/4)([1])
GAME DA BAI WA ASUSUN MUSULUNCI NA BAYAR DA TALLAFI DA AYYUKAN JINƘAI ZAKKA

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara- shekara, karo na huɗu a garin Jidda, ƙasar Saudiyya, wanda ya gudana daga ranar 18 zuwa 23 ga watan Jimadal Akhir, 1408 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 6 zuwa 11 ga watan Fabrairu, 1988,

Bayan ta duba bayanan fassara game da al'amarin Asusun Musulunci na bayar da tallafi da ayyukan jinƙai, da waƙafinsa, da aka gabatar wa Cibiya a taron shekara-shekara na uku, da bincike gami da nazarin da aka gabatar wa cibiyar a taronta na wannan karo game da maudhu'in bai wa Asusun Musulunci na bayar da tallafi da ayyukan jinƙai zakka, **an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:**

- **Na farko:** Bai halatta a bayar da zakka domin ƙarfafa waƙafin Asusun Musulunci na bayar da tallafi da ayyukan jinƙai ba; saboda yin hakan takure zakka ne, da hana isar da ita ta hanyoyin da Shari'ar Musulunci ta ƙididdige a cikin Alƙur'ani mai girma.
- **Na biyu:** Asusun Musulunci na bayar da tallafi da ayyukan jinƙai zai iya zama wakilin mutane, ko ƙungiyoyin wajen raba zakka da isar da ita a hanyoyinta, da sharuɗɗa masu zuwa:

([1]) Mujallar Cibiya (Fitowa ta huɗu, 1/517).

(a) A sami cikan sharuɗɗan wakilci da Shari'a ta sanya a tare da wanda ake wakilta da wanda yake wakilcin.

(b) Asusun ya gudanar da gyare- gyare a tsarinsa da yake a matsayin ginshiƙin kafa shi, da manufofinsa, gyare-gyaren da za su ba shi daman gudanar da irin wannan aiki na wakilci.

(c) Asusun Musulunci na bayar da tallafi da ayyukan jiƙai ya wace asusun ajiya na banki da za a keɓance shi saboda sanya zakka; gudun kada ta haɗe da sauran kuɗaɗen da suke zuwa ga asusun ta wasu hanyoyin, abin da zai iya kai wa zuwa ga a shigar da kuɗin zakka a hanyoyin da ba su Shari'a ta bayyana ba, kaman manyan kayan amfani na kowa da kowa da sauransu.

(d) Bai halatta Asusun ya yi amfani da wani abu na dukiyar zakka da ya zo a ayyukan gudanarwa na ofis, ko wajen biyan albashin ma'aikata, da makamantan haka ba waɗanda ba su a cikin sassan da Shari'a ta amince a ba su zakka.

(e) Wanda ya bayar da zakka yana da haƙƙin ya sanya wa Asusun sharaɗin inda yake son a bayar da zakkarsa cikin hanyoyi takwas da shari'a ta bayyana, kuma dole ne Asusun –idan hakan ya faru- ya zartar da wannan sharaɗi.

(f) Dole Asusun ya isar da dukiyar wannan zakkar zuwa ga waɗanda suka cancanta a kan kari, saboda waɗanda za su amfana da ita su same ta cikin sauƙi, kada ta wuce shekara ba isar ba.

Majalisar cibiyar tana bayar da wasici da abu mai zuwa:

Saboda aikin da zai bai wa Asusun Musulunci na bayar da tallafi da ayyukan jiƙai daman zartar manufofinsa na alhairi –waɗanda aka bayyana su a tsarin gudanar da shi-, waɗanda saboda su aka kafa shi, da kuma yin aiki da ƙudurin taron ƙoli na ƙasashen Musulmai na biyu, wanda ya bayyana kafa wannan Asusun da taimaka masa ta

hanyar gudummuwar da ƙasashen da suke mambobi ne a ƙungiyar za su rinƙa bayarwa, lura da irin yanda wasu ƙasashe ba su lizimci bayar da gudummuwarsu kaman yanda aka tabbatar ba, cibiyar tana kira zuwa ga ƙasashe da gwamnatoci, da ƙungiyoyi da masu hannu da shuni cikin Musulmai da su gabatar da abin da ya wajaba akansu na taimaka wa wannan Asusun saboda ya samu ya gudanar da manufofinsa masu girma da nagarta wajen hidimta wa al'ummar Musulmai.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 28 (3/4)([1])
GAME DA ZAKKAR HANNUN- JARI A KAMFUNA

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara- shekara, karo na huɗu a garin Jidda, ƙasar Saudiyya, wanda ya gudana daga ranar 18 zuwa 23 ga watan Jimadal Akhir, 1408 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 6 zuwa 11 ga watan Fabrairu, 1988,

Bayan ta duba binciken da aka gabatar wa cibiyar game da maudhu'in zakkar hannun- jari a kamfuna, **an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:**

- **Na farko:** Zakkar hannun- jari ta wajaba akan masu hannun- jarin, shugabancin da yake jagorantar kamfanin ne zai fitar da zakkar a madadin masu su, idan tsarin gudanar da kamfanin ya bayyana haka, ko ya zamana an samar da wani ƙuduri akan haka daga babban zauren kamfanin, ko ya zama dokokin ƙasar da kamfanin yake sun wajabta wa kamfuna fitar da zakka, ko ya zama kamfanin ya sami wakilci daga masu mallakar hannayen- jarin akan cewa shugabannin kamfanin su fitar wa hannayen jarin da zakka.
- **Na biyu:** shugabannin kamfanin za su fitar da zakkar hannayen- jarin ne kaman yanda mutane na ɗabi'a suke fitar da zakkar dukiyoyinsu, ma'ana za a kalli jimillar dukiyar da suke su ne masu hannayen – jarin a

([1]) Mujallar Cibiya (Fitowa ta huɗu, 1/705).

matsayin tamkar dukiyar mutum ɗaya, sai a fitar mata da zakka ta wannan mahangar, inda za a yi la'akari da: nau'in dukiyar da zakka ta wajaba akanta, da kuma nisabi, da kuma gwargwadon abin da za a cire, da sauran abubuwan da suka yi kama da haka cikin abubuwan da ake lura da su a lokacin da mutum na ɗabi'a zai fitar da zakka, za a yi haka ne daidai da ƙa'idar nan ta Cakuɗa, a wurin masana Fiƙihun da suka game ta a cikin dukan dukiyoyi.

Za a cire rabon hannayen jarin da zakka ba ta wajaba akansu ba, irinsu: hannayen- jarin asusun gwamnati, da hannayen – jarin waƙafin taimako, da hannayen jarin ƙungiyoyin bayar da tallafi, haka ma da hannayen jarin waɗanda ba Musulmai ba.

- **Na uku:** Idan kamfanin bai fitar wa dukiyarsa zakka ba saboda kowane irin dalili, to abin da ya wajaba akan masu hannayen- jari shi ne kowa ya fitar da zakka akan adadin hannayen- jarin da yake mallaka, idan ya sami daman sanin jimillar dukiyar kamfanin da zakka ya hau kan hannayen- jarin gaba ɗaya, idan ya fitar da zakkar daidai da tsarin da muka faɗi, a nan sai ya yi wa nasa hannayen- jarin zakka ta wannan fuska; saboda yin haka shi ne asali wajen fitar da zakkar hannayen- jari.

Idan kuma mai hannayen- jarin bai sami daman sanin haka ba:

To idan da ma ya saka hannun- jarinsa a kamfanin da niyyar ya amfana da ribar da hannayen- jarin za su kawo masa ne a shekara- shekara, ba wai da niyyar kasuwanci ba, to a nan zai fitar da zakka ne irin ta wanda ya sami galla, a nan kaman yanda ƙudurin da Cibiyar Fiƙihun Musulunci ta duniya ta bayyana a taronta na shekara-shekara karo na biyu([1]) game da zakkar tabbatattun abubuwa da filayen haya da ba a noma ba, babu zakka

([1]) Duba: Ƙuduri mai lamba 2 (2/2).

akan wanda ya mallaki irin wannan hannayen- jari a asalin hannayen jarinsa; tana dai wajaba ne akan ribar da hannayen- jarin suka haifar, wato "rubu'in ushiri" bayan kewayowar shekara daga ranar da aka amshi wannan ribar, idan sharuɗɗan zakka sun cika, ba kuma a sami wani abu cikin abubuwan da suke hana yin zakka ba([1]).

Amma idan mai mallakar hannayen- jarin ya mallaka ne da niyyar yin kasuwanci, to zai yi masu zakka ne irin yanda ake yi wa kayan kasuwanci zakka, idan shekara ta kewayo suna kuma nan a ƙarƙashin mallakarsa, sai ya yi masu zakka daidai da ƙimar su ta kasuwa a lokacin, idan kuma ba su da kasuwa, sai ya yi masu zakkar daidai da yanda ƙwararru a fannin kasuwanci suka bayyana, ya fitar da "rubu'in ushiri" (2.5%) na wannan ƙimar da ribar, idan hannayen- jarin suna da riba.

- **Na huɗu:** idan mai mallakar hannayen jari ya sayar da hannayen- jarinsa a cikin shekara kafin ta zagayo, sai ya shigar da kuɗinsu cikin dukiyarsa ya yi masu zakka a tare idan shekarar da yake yin zakkar da zagayo. Shi kuwa wanda ya sayi hannayen- jarin daga wurinsa zai yi wa hannayen- jarin zakka ne kaman yanda muka bayyana a baya.

Allah shi ne mafi sani;;

([1]) An fitar da ƙuduro mai lamba 120 (3/13) da yake ƙarin haske da daidai abin da ake nufi da ribar zakkar hannayen- jari.

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinkai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 29 (4/4)([1])
GAME DA ƘWACE MALLAKAR ƊAIƊAIKUN MUTANE SABODA MASLAHAR AL'UMMA TA GABA ƊAYA

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara- shekara, karo na huɗu a garin Jidda, ƙasar Saudiyya, wanda ya gudana daga ranar 18 zuwa 23 ga watan Jimadal Akhir, 1408 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 6 zuwa 11 ga watan Fabrairu, 1988,

Bayan ta duba binciken da aka kawo wa Cibiyar game da maudhu'in ƙwace mallakar ɗaiɗaikun mutane saboda maslahar al'umma ta gaba ɗaya,

Ƙarƙashin abubuwan da suke sanannu ne a cikin asali da tushen Shari'ar Musulunci, na girmama mallakar ɗaiɗaikun mutane, abin da har ya kai ga cewa hakan ya zamo cikin yankakkun hukunce- hukuncen da duk wani wanda ya san addini ya san a tare suke, kuma lallai kiyaye dukiya yana cikin manyan muhimman abubuwa guda biyar da Musulunci yake muhimmantawa, waɗanda aka san cewa ba su kariya yana cikin manyan Manufofin Shari'ar Musulunci, Nassoshi na Alƙur'ani da Hadisai suka zo domin ba su kulawa ta musamman, tare kuma da hararo da tabbatattun dalilai da hujjoji daga Sunnar Annabi (SallalLahu alaiHi wa alihi wa sallam) da ayyukan Sahabbai (Allah ya ƙara yarda da su) na amshe mallakan

([1]) Mujallar Cibiya (Fitowa ta huɗu, 2/897).

filaye, ko gidaje daga hannun ɗaiɗaikun mutane saboda maslahar al'umma ta baki ɗaya; domin aiki da manyan ƙa'idojin Shari'ar Musulunci wajen kiyaye maslahohi, da ɗaukan maslaha, ko buƙatar al'umma ta bai ɗaya a matsayin lalura, da jure wa ɗaukan cutuwar mutum ɗaya domin kauce wa cutuwar da za ta sami kowa da kowa, **an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:**

- **Na farko:** Dole ne a kiyaye mallakar ɗaiɗaikun mutane, a kuma ba su kariya ga barin duk wani zalunci, ko fin ƙarfi, bai kuma halatta a takura ta, ko a yi mata iyaka ba, mai ita shi ne yake da wuƙa- da-nama akan abin da ya mallaka, yana da ikon ya yi duk abin da ya ga dama da ita, daidai da yanda Shari'a ta iyakance, na amfani da mallakarsa ta yanda Shari'a ta tanadar, ko kyautarwa, ko sayarwa.
- **Na biyu:** Bai halatta a ƙwace mallakar tabbatattun abubuwan mallaka (Real estate) ba, sai dai idan an yi la'akari da sharuɗɗa masu zuwa da Shari'a ta tanadar:
  (1) Ya zamana an amshi gida, ko filin ne bayan an biya shi kuɗin da zai yi daidai da abin da aka amsa nan take, kuma ya zamo ƙwararru ne suka bayyana kuɗin da sharaɗin kada ya yi ƙasa da kuɗin irinsa.
  (2) Wanda ya amsa ya zamo shugaba ne na al'umma, ko wanda yake wakiltarsa a wannan fagen.
  (3) Ya zamana an amsa ne saboda amfani da maslahar al'umma gaba ɗaya, wadda kuma lalura, ko buƙata ce suka sanya yin haka, kaman saboda gina Masallaci, ko hanya, ko gina gadoji.
  (4) Kada a yi amfani da fili ko gidan da aka amsa daga mai shi wajen kasuwanci da sunan al'umma, ko da sunan wasu ɗaiɗaikun mutane, kada kuma a yi gaggawar amshe shi daga hannunsa kafin lokacin amfani da shi.

Idan aka rasa waɗannan sharuɗɗa dukansu, ko wasu daga ciki, to amsar mallakar a wannan hali zalunci ne a

bayan ƙasa, yana kuma cikin ƙwacen da Allah Maɗaukakin Sarki da Manzonsa mai tsira da aminci suka hana.

Haka ma idan an sake ɗaukan matakin fasa yin amfani da gida, ko filin da aka amsa saboda maslahar al'umma, to mai mallakar wurin na asali shi ne ya fi cancanta da a mayar masa da wurin, ko magadansa idan sun biya kuɗin wurin cikin adalci.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 30 (5/4)([1])
GAME DA SHAHADUN MALLAKAR BASHI (CREDIT BOND) DA SHAHADUN MALLAKAR KASUWANCI (INVESTMENT BOND)

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara- shekara, karo na huɗu a garin Jidda, ƙasar Saudiyya, wanda ya gudana daga ranar 18 zuwa 23 ga watan Jimadal Akhir, 1408 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 6 zuwa 11 ga watan Fabrairu, 1988,

Bayan ta duba binciken da aka gabatar mata game da maudhu'in: Shahadun mallakar bashi (Credit Bond) da Shahadun mallakar kasuwanci (Investment bond), waɗanda sakamako ne na taron ƙara wa juna sani da Cibiyar ta gabatar, tare da haɗin- gwiwar Cibiyar Musulunci mai bincike da bayar da horaswa na Bankin Musulunci mai lura da ayyukan raya ƙasa (IsDB) a ranakun 6 zuwa 9 ga watan Almuharram, 1408, waɗanda suka yi daidai da ranakun 2 zuwa 8 ga watan Satumba, 1987, saboda zartar da ƙuduri mai lamba 22 (10/3), wanda aka ɗauka a taron shekara- shekara na Cibiyar, karo na uku, inda adadi mai yawa cikin mambobi da ƙwararrunta, da masu bincike a Cibiyar (IsDB) da sauran cibiyoyin ilimi da na tattalin arziki suka halarta, saboda irin yanda wannan maudhu'in yake da matuƙar muhimmanci, da kuma buƙatar a kammala bayyana duk wani abu da ya

([1]) Mujallar Cibiya (Fitowa ta huɗu, 3/1809).

ƙunsa da dukan fuska, da kuma irin muhimmiyar rawar da wannan salo yake takawa wajen ƙara ƙarfi da haɓaka arzikin al'umma ta hanyar haɗa tsakanin dukiya da aiki,

Bayan an bijiro da bayanin bayan taro da yake ɗauke da muhimman abubuwa guda goma, waɗanda aka sami matsaya game da su a taron ƙara wa juna sani, aka kuma tattauna akansu ƙarƙashin binciken da aka gabatar wa taron na ƙara wa juna sani, da ma wasu tarurrukan, **an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:**

- **Na farko: Game da karɓaɓɓiyar sigar da Shari'a ta amince da ita wajen rubuta Shahadun Sukuk (Credit Bond Certificate):**

1- (Credit bond) hanya ce da ake amfani da ita wajen haɓaka dukiya ta hanyar kasuwanci, an gina ta ne akan rarraba uwar kuɗi ko jarin bashin (mudaraba) zuwa, ta hanyar samar da shaidar mallakar (Sukuk) daidai da yawan uwar kuɗi, ko jarin, akan ƙima iri ɗaya daidai- wa- daida, a kuma yi wa kashe- kashen rijista da sunayen masu su, a matsayinsu na waɗanda suke mallakar wani kaso daga cikin uwar kuɗi, ko jarin wannan bashi, da duk abin da zai shiga cikinsa, kowa daidai gwargwado yawan kason da yake mallaka.

An fi son a kira wannan hanya ta haɓaka dukiya da ƙara mata yawa da sunan (Sukuk): wato shaidar mallakar bashi.

2- Dole ne surar shahadun mallakar bashin (Credit Bond) da Shari'ar Musulunci ta amince da shi ya zamo ya cika ginshiƙan al'amurra masu zuwa:

Ginshiƙi na farko:

Kowane kaso na shaidar mallakar bashin ya zamo yana wani sashe ne na mallakar wani kaso daga cikin babban aikin da aka samar da shaidun mallakar bashin wajen samar da shi, ko zuba jari a cikinsa, kuma wannan mallaka ta cigaba da kasancewa tun daga farkon shirin har zuwa ƙarshensa.

Ya kuma zamana tana da wani haƙƙi na yin amfani da dama (tasarrufi) da Shari'a ta tabbatar wa wanda yake mallakar wani abu akan abin da ya mallaka, na daman ya sayar, ko ya yi kyauta da shi, ko ya bayar da jingina, ya kuma gadar wa magada da makamantan haka, dole ne kuma a yi la'akari da cewa (Sukuk) shaidar mallakar bashin gaba ɗaya shi ne uwar kuɗi ko jari a tsarin (Mudaraba).

Ginshiƙi na biyu:

Hanyar ƙullar yarjejeniyar samar da shaidar mallakar bashi ta ginu ne akan cewa: Bayanan da za su samar da shaidar mallakar bashin su ne za su bayyana sharuɗɗan yarjejeniyar samar da shaidar, inda tayi (al- Ijab) zai zo ne a rubuce cikin wannan shaidar (Sukuk), amsa (al- Ƙabul) kuma ita ce: amincewar da hukuma, ko cibiyar da ta samar da shaidar za ta yi.

Dole ne bayanin samar da shaidun mallakar su ƙunshi dukan bayanan da shari'ar Musulunci ta nemi a samar wajen gudanar da kasuwanci a tsarin mudaraba, da za su haɗa da: bayanin da zai sanya a san uwar kuɗi, ko jari, da yanda za a raba riba, tare kuma da keɓantattun sharuɗɗan da suka shafi samar da shaidun mallakar, amma fa dole ne duka sharuɗɗan su yi daidai da hukunce- hukuncen Shari'ar Musulunci.

Ginshiƙi na uku:

Dole ne shaidun mallakar bashin su zamo za a iya hulɗar hada- hada da su bayan wucewar lokacin da aka iyakance a rubuce, hakan a matsayin cewa mai gudanar da kasuwancin mudarabar ya amince da shi wajen samar da waɗannan shaidun, tare kuma da la'akari da sharuɗɗa masu zuwa:

a- Idan dukiyar bashin da aka tara bayan wannan rubutaccen neman, da kafin aiwatar da aikin a aikace yana nan a matsayi kuɗi, domin hulɗa da shaidar mallakar bashi daidai yake da hulɗa da kuɗi hannu-

da- hannu, za a yi aiki da hukunce- hukuncen bayar da kuɗi a cikinsu.

b- Idan kuɗin bashin ya zama bashi, za a yi aiki da hukunce- hukuncen mu'amala da bashi wajen hulɗa da hada- hada da shaidun mallakar.

c- Idan kuɗin bashin ya zama wasu abubuwa ne a cakuɗe da suka haɗa da kuɗi da bashi, da kayan amfani da kuma kadarori, to ya halatta a gudanar da hulɗa da shaidun mallakar daidai da farashin da aka yi yarjejeniya akansa, amma a wannan yanayi dole ne a rinjayar da kayayyakin amfani, da kadarori. Amma idan abin da ya fi rinjaye shi ne kuɗi, ko basussuka, to za a yi la'akari da hukunce- hukuncen Shari'a da bayanan tsare- tsaren fassara, wanda Cibiyar Fiƙihun Musulunci ta duniya za ta samar a taron shekara-shekara mai zuwa za ta bayyana su.

A dukan yanayi da halayen da ake ciki dai dole ne a yi rijistar hulɗar hada- hadar a daftarin hukuma, ko cibiyar da ta samar da shaidar mallakar.

Ginshiƙi na huɗu:

Lallai wanda zai amshi kuɗin rubutattun takardun neman shiga cikin wannan tsari na samun shahadun Sukuk da ake kasuwanci da su, da samar da tsayayyen kasuwancin kansa shi ne mai mudaraba, ma'ana wanda shi da jikinsa ne zai gudanar da kasuwancin, ba shi ne yake mallakar shirin ba sai gwargwadon abin da zai iya na sayen wasu daga cikin hannayen- jari, zai iya zama mai mallakar jari, ko uwar kuɗi ne na gwargwadon abin da ya zuba na hannun jari, bugu da ƙari, kuma shi mai mudarabar ɗaya ne daga cikin waɗanda za a yi tarayya da su a cikin ribar da aka samu, daidai gwargwadon da aka iyakance a bayanan samar da tsarin hannayen- jari, inda wannan ne zai bayyana abin da yake mallaka a cikin wannan kasuwanci.

Mai gudanar da mudaraba amintacce ne game da kuɗin shahadun kasuwanci na Sukuk, da duk wasu abubuwa da

suke da jiɓi da wannan tsarin na kasuwanci, ba za a nemi ya lamunci biya waɗannan abubuwa idan aka rasa su ba, sai idan an rasa ɗaya daga cikin dalilan lamunin da shari'ar da gindaya.

3- Tare da lura da ƙa'idojin da suka gabata wajen hada-hada: ya halatta a yi hada- hada da hulɗa da shahadun hannayen jari na Sukuk ɗin bashi a kasuwannin hada- hadar tarkardun kuɗi, idan an same su, daidai da ƙa'idojin da Shari'a ta gindaya, daidai da yanda suke a kasuwa, da kuma irin buƙatarsu da ake yi, da kuma yardar mai saye da mai sayarwa. Haka ma ya halatta a gudanar da hada- hadar ta hanyar fitar da sanarwa bijiro da su ga jama'a daga hukuma, ko cibiyar da take samar da shahadun hannayen- jari a wasu sanannun lokaci, inda za su yi riƙo da sayen waɗannan shahadun na wani iyakantaccen lokaci daga ribar kuɗin mudarabar a sanannen farashi, yana da kyau ta nemi taimakon ƙwararru wajen iyakance farashinsu daidai da yanayin kasuwa da kuma matsayin kuɗin a cikin harkar, haka ma ya halatta a sanar da daman sayensu ga hukumomi, ko cibiyoyin da ba su ne suke samar da shahadun ba, kaman yanda muka nuna a baya.

4- Bai halatta takardar shiga cikin mudaraba, ko shahadun Sukuk na bashi su ƙunshi nassin da yake ɗaura alhakin uwar kuɗi, ko jarin mudaraba akan mai gudanar da mudaraba ba, ko kuma a ɗaura masa alhakin wani riba da ake da tabbacin samunsa, ko wanda aka jingina wa uwar kuɗi ba, idan an sami irin wannan sharaɗi, ko nassi ƙarara, ko a fakaice, to sharaɗin ne ya ɓaci, shi kuma mai gudanar da harkar mudarabar yana da ribar da ta yi daidai da irin kai-komo da wahalhalunsa.

5- Bai halatta takardar yarjejeniyar samun shahadun, ko su kansu shahadun Sukuk ɗin su ƙunshi wani

nassi, ko sharaɗi da zai tilasta sayarwa, ko ratayar da sayarwar akan wani abu, ko a jingina shi da nan gaba ba. Kawai dai ya halatta shahadar Sukuk ɗin ta bashi ta ƙunshi alƙawarin sayarwa ne, idan kuma hakan ya faru, sayarwar ba zai tabbata ba sai da wata yarjejeniyar da za ta kasance daidai da ƙimar da ƙwararru suka bayyana, da kuma yardar ɓangarorin guda biyu.

6- Bai halatta takardar shiga cikin shirin, ko shahadar Sukuk ɗin da ake samarwa su zama sun ƙunshi wani nassi da zai nuna yiwuwar kamfanin ya iyakance riba ba, idan haka ya faru to yarjejeniyar tun asali ta ɓaci.

Inda abubuwan da za su biyo bayan haka, sun haɗa da:

a- Rashin halaccin sanya wani adadi na kuɗi ga waɗanda suke ɗauke da shahadun Sukuk, ko wanda yake gudanar da mudaraba a takardar samar da shahadun, ko a shahadun Sukuk da aka samar da su saboda ita.

b- Abin da ake rabawa shi ne riba –da ma'anar da Shari'a take nufi da haka-, wanda shi ne abin da ya ƙaru akan uwar kuɗi, ko jari, ba wai abin da aka samu da ya shigo, ko galla ba. Kuma ana sanin gwargwadon ribar ne ko dai ta hanyar sauya uwar kuɗin zuwa tsabar kuɗi, a aikace, ko a lissafe, ko ta hanyar ƙididdige harkar, da yi masa kuɗi, duk abin da ya ƙaru akan uwar kuɗi, ko jari lokacin wannan sauya uwar kuɗin zuwa tsaba, a aikace, ko a lissafe shi ne ake rarrabawa tsakanin waɗanda suke mallakar shahadun Sukuk da wanda yake aikin mudaraba, daidai da sharuɗɗan ƙulla yarjejeniyar.

c- Lissafa riba da faɗuwar da shirin kasuwancin na mudaraba ya fuskanta, a kuma sanar da haka a

fili ta yanda dukan waɗanda suke ɗauke da shahadun Sukuk ɗin za su iya mu'amala da shi.

7- Cancantar samun riba tana tabbata ne da zaran ta bayyana, ana kuma mallaka wa masu ita ne da zaran an mayar da shahadun zuwa tsabar kuɗi, ko idan an tabbatar da lissafi, bai hallata masu shahadun Sukuk su yi ma'amala da ita ba sai bayan an rarraba. Game da shirin kasuwancin da yake haifar da wani amfani, ko galla kuwa, ya halatta a raba gallar, abin da ake rarrabawa tsakanin sassan yarjejeniyar kafin mayar da shahadun zuwa kuɗi, yana matsayin kaman wani kuɗin da aka fara bayar wa wanda daga baya za a yi lissafi a cire.

8- A Shari'a babu abin da zai hana a sami wani nassi a cikin takardar amincewa da shiga cikin tsarin kasuwancin da zai nuna a yanke wani kaso a ƙarshen kowane zango, ko dai daga cikin kason masu ɗauke da shahadun Sukuk a cikin ribar da za a samu, idan ya zamana ana mayar da shahadun mallakar hannayen- jari zuwa tsabar kuɗi a zango-zango, ko kuma daga kasonsu cikin abubuwan da suke shigowa da galla da ake rarrabawa kafin a kai zuwa ga ƙarshen tsarin, a adana shi saboda fuskantar hatsarin da zai iya faɗowa uwar kuɗi, ko jarin.

9- A Shari'a babu abin da zai hana a sami wani nassi a cikin takardar amincewa da shiga cikin tsarin kasuwancin, ko a cikin shahadun mallakar Sukuk da zai nuna alƙawarin wani da ba ya cikin ɓangarorin yarjejeniyar (mutum na uku) na bayar da kyauta ba tare da an bashi komai ba, domin a cike giɓin asarar da za ta iya faɗawa cikin wani tsarin kasuwancin, sai dai wannan kyauta da za a wajabta wa kai dole ne ta zamo an yi ta ne da yarjejeniya mai zaman kanta ba a gwama ta da

mudaraba ba, ma'ana biyan giɓin da aka samu da zai yi ba sharaɗi ne wajen zartar da yarjejeniyar da har hukunce- hukuncensa za su shafi ɓangarorin yarjejeniyar ba, saboda haka masu ɗauke da shahadun Sukuk da mai aikin gudanar da kasuwancin mudaraba ba su da haƙƙin su yi da'awar ɓacin mudaraba, ko su ƙi zartar da abin da ya wajaba akansu saboda kawai wanda ya yi alƙawarin bayar da kyautar cika giɓi ya ƙi cika alƙawarinsa, suna kafa hujja da cewa alƙawarin nasa yana da muhimmanci a cikin yarjejeniyar.

- **Na biyu: Majalisar Cibiyar ta bijiro da wasu sigogi huɗu da bayanin bayan taron ƙara wa juna sani da cibiyar ta gabatar ya ƙunsa, shawarwari ne da za a amfana da su wajen raya "waƙafin kasuwanci" ba tare da wofintar da sharuɗɗan da suke kiyaye dawwamar da waƙafi ba, waɗanda su ne:**
  a) Kafa gamayya tsakanin masu waƙafi da ƙimar kayan waƙafi, da kuma msu dukiya da za su yi amfani da ita wajen raya waƙafin.
  b) Gabatar da kayayyakin waƙafi –a matsayin tabbatattun abubuwa- zuwa ga wanda yake aikin raya shi da dukiyarsa da zai sami wani kaso daga ribar da waƙafin ya samar.
  c) Raya waƙafi ta hanyar yarjejeniyar sana'antawa tare da bankin Musulunci, da zai sami makwafin ribar da waƙafin ya samar.
  d) Bayar da hayar waƙafin da ladan kayayyaki da akansa shi kaɗai za a gina, ko tare da lada kaɗan.

Lallai ra'ayin majalisar cibiyar ya yi daidai da bayanin bayan taron ƙara wa juna sanin game da waɗannan sigogi ta ɓangaren buƙatar ƙara bincike da nazari akansu, an kuma ɗaura wa sakateriya alhakin neman malaman da za su yi rubutu da bincike akan wasu daga cikin sigogin da shari'a ta amince da su a wurin kasuwanci da haɓaka dukiya, da kuma shirya taron ƙara wa juna sani da za a

gabatar da sakamakon da suka cimma ga Cibiyar a taron shekara- shekara mai zuwa.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 31 (6/4)([1])
GAME DA MAKWAFIN BARI (KEY- MONEY)

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara- shekara, karo na huɗu a garin Jidda, ƙasar Saudiyya, wanda ya gudana daga ranar 18 zuwa 23 ga watan Jimadal Akhir, 1408 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 6 zuwa 11 ga watan Fabrairu, 1988,

Bayan ta duba bincike na Fiḳihu da aka gabatar wa Cibiyar game da makwafin bari (key- money), **akan haka ne aka tabbatar da ƙuduri mai zuwa:**

- **Na farko:** Surorin yarjejeniyar makwafin bari sun kasu gida huɗu, waɗanda su ne:

1- Yarjejeniyar ta kasance tsakanin mai mallakar gidan hayar da ɗan haya lokacin ƙulla yarjejeniyar hayar.

2- Yarjejeniyar ta kasance tsakanin ɗan haya da mai gidan, a lokacin da ake gudanar da hayar a aikace, ko bayan ƙarewar lokacin hayar.

3- Yarjejeniyar ta kasance tsakanin ɗan haya da wani sabon ɗan haya, a lokacin da ake gudanar da hayar a aikace, ko bayan ƙarewar lokacin hayar.

4- Yarjejeniyar ta kasance tsakanin sabon ɗan haya da mai gidan a tare da ɗan hayar farko, kafin lokacin hayar ya ƙare, ko bayan ya ƙare.

- **Na biyu:** Idan mai gida da ɗan haya suka yi yarjejeniya akan cewa ɗan hayan zai bai wa mai gida

([1]) Mujallar Cibiya (Fitowa ta huɗu, 3/2171).

wani tabbataccen kuɗi, ƙari akan kuɗin da yake biya duk bayan zagayowar lokaci –abin da a wasu ƙasashen ake kiransa da suna "Bari"- to a Shari'a dai babu laifi wajen biyan wannan kuɗi da suka tabbatar, amma dai dole ne a shigar da shi cikin lissafin kuɗin iya lokacin da aka yi ittifaƙi akansa, idan kuma an rusa yarjejeniyar ta haya, to za a zartar da hukunce-hukuncen kuɗin haya ne akan wannan kuɗi da aka biya.

- **Na uku:** Idan an sami yarjejeniya tsakanin mai gida da ɗan haya a cikin lokacin da ake haya akan cewa mai gida zai bai wa ɗan haya kuɗi a madadin shi kuma ya bar haƙƙinsa da yarjejeniyar da tabbatar na mallakar amfana da sauran lokacin hayar, to a nan biyan makwafin barin (key- money) ya hallata a shari'ance; saboda bai wuce kuɗi ne da aka bayar da shi saboda sauka daga haƙƙin da ɗan haya ya yi da yardarsa na ya bar haƙƙinsa na cigaba da amfana, wanda a nan ya sayar da haƙƙin ga mai gida.

Amma idan lokacin hayan ya ƙare, ba kuma a sabunta yarjejeniyar ƙarara, ko a dunƙule ta hanyar sabuntawa ta kai- tsaye daidai da sigar da take nuna haka ba, to a nan bai halatta ya amshi makwafin bari ba, saboda mai gidan shi ne ya fi cancanta da ya karɓi kayansa bayan ƙarewar haƙƙin ɗan haya.

- **Na huɗu:** Idan an riga an yi yarjejeniya tsakanin ɗan haya na farko da wani sabon ɗan haya a lokacin da ake hayar akan ya sauka akan haƙƙinsa na sauran lokacin haya da aka yi yarjejeniya, akan wani kuɗi da zai zamo ƙari akan kuɗin hayar da ake biya a duk sanda lokaci ya zagayo, to makwafin barin ya halatta a shari'ance, amma dole ne a yi la'akari da yarjejeniyar ƙulla hayar tsakanin mai gidan da ɗan haya na farko, a kuma yi la'akari da dokokin da ake aiki da su, waɗanda suka yi daidai da hukunce- hukuncen Shari'ar Musulunci.

Amma a haya mai dogon zango abin ya saɓa da yanda nassin yarjejeniyar haya yake tabbatarwa, daidai da yanda wasu dokoki suka bayyana, inda bai halatta ɗan haya ya bayar da hayar abin da yake haya ga wani ɗan haya ba, bai kuma halatta ya amshi makwafin bari ba sai idan mai kayan hayar ya amince.

Amma idan an yi ittifaƙin tsakanin ɗan haya na farko, da sabon ɗan haya ne bayan lokacin hayar ya wuce, to sam bai halatta ya amshi makwafin bari ba, saboda haƙƙin ɗan hayan farko akan kayan hayar ya riga ya ƙare.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 32 (7/4)([1])
GAME DA SAYAR DA SUNAN KASUWANCI (TRADE NAME) DA LASI (LICENCING)

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara- shekara, karo na huɗu a garin Jidda, ƙasar Saudiyya, wanda ya gudana daga ranar 18 zuwa 23 ga watan Jimadal Akhir, 1408 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 6 zuwa 11 ga watan Fabrairu, 1988,

Bayan ta duba bincike da nazarce- nazarcen da aka gabatar wa cibiyar game da maudhu'in sayar da sunan kasuwanci (Trade Name) da lasi (Licencing), waɗanda suka bambanta da juna wajen taɓo wannan maudhu'i, suka kuma sassaɓa da juna wajen kalmomi na musamman (Terms ko musɗalahat) da aka yi amfani da su, daidai da asalin harshen da aka tarjamo waɗannan sababbin sigogi na zamani, ta yanda bincike ba su zo akan maudhu'i ɗaya ba, aka kuma sami bambancin fahimta da mahanga, **an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:**

- **Na farko:** Jinkirta duba wannan maudhu'i zawa taron shekara- shekara na biyra da majalisa take gabatarwa, saboda a sami daman kammala nazari da bincike ta dukan fuskoki, tare da la'akari da al'amurra masu zuwa:
  - **a-** Bin manhajin da suke kusa da juna wajen bincike, inda za su fara da gabatarwar bincike da za a

([1]) Duba: Ƙuduri mai lamba 43 (5/5).

bayyana ainihin mas'alar da ake magana a kanta, a kuma bayyana iyakokin binciken, tare da taɓo dukan kalmomi na musamman da ake amfani da su cikin binciken dokoki da kalmomin da suke da ma'anoni iri ɗaya.

b- Ishara zuwa ga maudhu'ai da suke yi kama da wannan da suka faru a tarihi, da kuma abubuwan da aka bayyana na mahangar Shari'a, ko na dokoki suna da tasiri matuƙa wajen fito da surar, da kuma hukunce- hukuncen rarrabawar.

- **Na biyu:** Koƙarin shigar da maudhu'in sayar da sunan kasuwanci da sayar da lasi cikin babban maudhu'i kuma gamamme, saboda nazarin ya fi inganci, fa'idar da za a samu kuma ya yawaita, ya kuma faɗaɗa, inda za a yi haka ƙarƙashin kanu (Unwani) "Haƙƙoƙi na Ma'ana", domin kalmomi irinsu: "Haƙƙin ta'alifi", da "haƙƙin ƙirƙira", da "haƙƙin fasaha", da "haƙƙin saƙo", da "haƙƙin zane" da misalai na sana'a, da kasuwanci, kaman su alamomi, da bayanai da sauransu su sami shiga.
- **Na uku:** masu bincike za su iya taƙaita bincikensu akan kalma ɗaya cikin haƙƙoƙin da aka yi ishara, kaman yanda za su iya faɗaɗa sassan bincikensu ta yanda za su ƙunshi kalmomin da suke da jiɓi da juna a taswirar maudhu'in na bai ɗaya.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 33 (8/4)([1])
GAME DA HAYAR DA TAKE ƘAREWA DA MALLAKA, DA ƉAURA WA WANDA AKA BAI WA SAUTU, KO SAƘO RIBA DA SASSAUYAWAR DARAJAR KUƉI

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara- shekara, karo na huɗu a garin Jidda, ƙasar Saudiyya, wanda ya gudana daga ranar 18 zuwa 23 ga watan Jimadal Akhir, 1408 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 6 zuwa 11 ga watan Fabrairu, 1988, **an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:**

- **Na farko:** Jinkirta duba dukan maudhu'an: "hayar da take ƙarewa da mallaka"([2]), da "ɗaura wa wanda aka bai wa sautu, ko saƙo riba"([3]), haka ma da jinkirta fitar da maganar ƙarshe game da maudhu'in: "sassauyawar darajar kuɗi"([4]), saboda buƙatar da ake da ita na samun cikakken bayani ta dukan fuskoki, zuwa taron shekara- shekara na gaba.
- **Na biyu:** Ɗaura wa sakateriya alhakin samar da bincike da nazari game da maudhu'an nan guda biyu, da kuma kawo abin da aka gabatar na bincike akan

([1]) Duba: Ƙuduri mai lamba 43 (5/5).
([2]) Duba: Ƙuduri mai lamba 44 (6/5), da Ƙuduri mai lamba 110)4/12) wanda ya kawo surorin da aka hana da surorin da aka halatta na hayar da take ƙarewa da mallaka.
([3]) Duba: Ƙuduri mai lamba 40 -41)2/5 da 3/5).
([4]) Duba: Ƙuduri mai lamba 42 (4/5), da Ƙuduri mai lamba 115 (9/12) wanda ya kawo hanyoyin hana faruwar badago (inflation).

maudhu'in "hayar da take ƙarewa da mallaka", da ƙudurorin da suka shafi haka da taron Fiƙihu na ƙara wa juna sani na Gidan Zakkar ƙasar Kuwait (Baitut Tamwilil Kuwaitiy) ya fitar, wanda aka gudanar a shekarar 1407 H, da ta yi daidai da 1987. Da ma binicke da nazarin da aka gabatar game da maudhu'in "ɗaura wa wanda aka bai wa sautu, ko saƙo riba", a taron muhimman al'amurra game da zuba hannun jari a bankunan Musulunci, wanda aka yi a Amman shekara ta 1407 H, da ta yi daidai da 1987 tare da hadin gwiwa da Cibiyar Musulunci mai bincike da horaswa na bankin Musulunci mai lura da ayyukan raya ƙasa (IsDB), da Cibiyar masarauta mai lura da cigaban Musulunci.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 34 (9/4)([1])
GAME DA "ALBAHA'IYYA"

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara- shekara, karo na huɗu a garin Jidda, ƙasar Saudiyya, wanda ya gudana daga ranar 18 zuwa 23 ga watan Jimadal Akhir, 1408 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 6 zuwa 11 ga watan Fabrairu, 1988,

Lura da ƙudurin taron ƙolin ƙasashen Musulmai mai lamba biyar, wanda aka yi a ƙasar Kuwait a ranakun 26 zuwa 29 ga watan Jimadal Ula, 1407 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 26 zuwa 29 ga watan Junairu, 1987, wanda ya ƙarƙare da ƙudurin da Cibiyar Fiƙihun Musulunci ta duniya ta fitar mai bayyana ra'ayin akan gurɓatattun ƙungiyoyin da suke cin karo da karantarwar Alƙur'ani mai girma, da Sunnar Annabi mai tsarki.

- Lura da irin hatsarin da Albaha'iyya take da shi a farfajiyar Musulunci, da kuma irin gudummuwa da goyon bayan da take samu daga sassan da suke adawa da addinin Musulunci.
- Bayan duba da la'akari masu zurfi akan abubuwan da wannnan ƙungiya ta yi imani da su, da tabbatar da cewa shi Baha'u –wanda shi ne ya kafa wannan ƙungiya- yana da'awar cewa shi manzo ne, yana kuma riya cewa rubuce- rubucensa wahayi ne da aka saukar masa, yana kuma kiran ɗaukacin mutane

([1]) Mujallar Cibiya (Fitowa ta huɗu, 3/2189).

zuwa ga imani da saƙonsa, yana kuma inkarin cewa Manzon Allah (SallalLahu alaiHi wa alihi wa sallam) shi ne cikamakin Manzanni, yana kuma cewa lallai litattafan da aka saukar masa sun shafe abubuwan da Alƙur'ani mai girma ya zo da shi, haka ma ya yi imani da kara-kainan ruhi daga waɗanda suka shuɗe zuwa waɗanda suke biyo bayansu.

- Lura da irin yanda Baha'u ya sabar wa kansa na soke da sassauya hukunce- hukuncen Fiƙihu, kaman yanda ya sauya adadin sallolin da suka wajabta da lokutansu, inda ya mayar da su tara, da ake yinsu a lokuta uku, safiya, da maraice da kuma lokacin zawali, ya kuma sauya taimama, inda ya sanya duk mai bin Baha'iyya kawai zai ce (BismilLahil Aɗɗaharil Aɗɗahari) a maimakon taimama, ya mayar da azumi kwanaki goma sha tara, inda za a ƙare shi a ranar Nairuz a ranar ashirin da ɗaya ga watan Maris na kowace shekara, ya kuma sauya alƙibla zuwa gidan Baha'u da yake garin Aka na ƙasar Falasxinu da Isra'ila take yi wa mulkin mallaka. Ya haramta jahadi, ya kuma yi watsi da haddi, ya daidaita tsakanin namiji da mace a wurin gado, ya kuma halatta kuɗin ruwa (riba).

Bayan lura da bincike da nazarce- nazarcen da aka gabatar akan maudhu'in (Fagagen haɗin kan Musulunci), waɗanda suka ƙunshi gargaɗi akan gurɓatattun ƙungiyoyi da suke rarraba kawunan al'umma, suke kuma raunata haɗin- kanta, su mayar da ita ƙungiyoyi da jam'iyyu masu adawa da juna, da kuma irin yanda hakan yake kai wa zuwa ga yin ridda da nesantar addinin Musulunci, **an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:**

- Kallon abubuwan da Baha'u yake yi na da'awar cewa an aiko shi da saƙo a matsayin manzo, da cewa ana saukar masa da wahayi, kuma wai litattafan da aka saukar masa sun shafe Alƙur'ani mai girma, da shigar da sauye- sauye a sassan Shari'a da suka tabbata ta

hanyar tawaturi, duka waɗannan inkarin sanannen abin da akan sani yana tare da addini ne, kuma duk wanda ya yi irin wannan inkarin za a zartar masa da hukunce- hukuncen kafirci kaman yanda ɗaukacin Musulmai suka yi Ijma'i akan haka.

An kuma yi wasici da abu mai zuwa:

- Wajibi ne hukumomin Musulunci a gaba ɗayan duniya su yi amfani da dukan damammakin da suke da su wajen yaƙar hatsurran da waɗannan ƙungiyoyi suke da su, na yaɗa Ilhadiyanci da manufarsu ita ce gurgunta addinin Musulunci a fagen aƙida da shari'a da tsarin rayuwa

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 35 (10/4)
GAME DA TSARIN SAUƘAƘA ILIMIN FIƘIHU

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara- shekara, karo na huɗu a garin Jidda, ƙasar Saudiyya, wanda ya gudana daga ranar 18 zuwa 23 ga watan Jimadal Akhir, 1408 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 6 zuwa 11 ga watan Fabrairu, 1988,

Bayan duba da nazarin rahoton da aka samar game da tsarin sauƙaƙa ilimin Fiƙihu, wanda ya ƙunshi shawarwarin samar da tsarin kaman yanda ya zo daga kwamitin da aka ɗaura masa alhakin kula da shi,

Bayan duba rahoton ƙaramin kwamitin da aka kafa a lokacin taron shekara- shekara da aka yi nazarin akan tsarin sauƙaƙa ilimin Fiƙihu, da shawarwarin da ya bayar na amincewa da tsarin da aka yi ishara zuwa gare shi, da ɗaura wa sakateriyar Cibiya alhakin bibiya da zartarwa, **an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:**

- Amincewa da tsarin da ya zo a rahoton kwamitin da yake kula da tsarin sauƙaƙa ilimin Fiƙihu, daidai da sauye- sauyen da aka bayar da shawarwari akansu, da kuma ɗaura wa sakateriyar Cibiyar alhakin bibiya da zartarwa.

Allah ya sa mu dace;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 36 (11/4)
GAME DA TSARIN KUNDIN- SHA- KUNDUM NA FIƘIHU DA TATTALIN ARZIKI

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara- shekara, karo na huɗu a garin Jidda, ƙasar Saudiyya, wanda ya gudana daga ranar 18 zuwa 23 ga watan Jimadal Akhir, 1408 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 6 zuwa 11 ga watan Fabrairu, 1988,

Bayan an gudanar da nazari game da rahoton da kwamitin da aka kafa domin samar da tsarin zartar da shirin samar da kundin- sha- kundum na Fiƙihu, da na tattalin arziki ya gabatar, wanda ya ƙunshi matakan da aka bayar da shawarar bi wajen zartar da shirin, da kuma taswirar da aka bayar da shawara bi domin farawa (Tsare-tsaren tarayya), da kuma tsare- tsare da za a bi,

Bayan duba rahoton ƙaramin kwamitin da aka kafa lokacin taron shekara- shekara da aka gudanar domin nazari akan tsarin samar da kundin- sha- kundum na Fiƙihu, da na tattalin arziki, da shawarwarinsa na amincewa da tsarin da aka samar domin zartar da shirin daidai da gyare- gyaren da aka bayar da shawara, da kuma sassan abubuwan da aka bayar da shawarar shigar da su cikin maudu'ai da manazarta da aka ƙara a cikin jerin litattafan da aka dogara da su, **an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:**

- Amincewa da tsarin zartarwa na shirin samar da kundin- sha- kundum na Fiƙihu, da na tattalin arziki,

wanda ya zo a cikin rahoton kwamitin da aka ɗaura wa alhakin samar da shi, daidai da shawarwarin da ƙaramin kwatimin ya bayar, an kuma ɗaura wa sakateriyar Cibiya alhakin bibiya da zartarwa.

Allah ya sa mu dace;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 37 (12/4)
GAME DA SHIRIN "JAGORAN ƘA'IDOJIN FIḲIHU"

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara- shekara, karo na huɗu a garin Jidda, ƙasar Saudiyya, wanda ya gudana daga ranar 18 zuwa 23 ga watan Jimadal Akhir, 1408 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 6 zuwa 11 ga watan Fabrairu, 1988,

Bayan an gudanar da nazari akan rahoton da aka samar domin samar da shirin Jagoran ƙa'idojin Fiḳihu, da duba rahoton ƙaramin kwamitin da aka kafa a lokacin gudanar da taron shekara- shekara, domin nazari akan shirin samar da jagoran ƙa'idojin Fiḳihu, da matakan da za a gudanar da aiki a ciki, wanda ya ƙunshi tsarin shirin na ƙarshe, sannan matakai bakwai da aka bayar da shawarar bi a lokacin samar da jagoran ƙa'idojin Fiḳihu, da abin da yake mataki na farko da na biyar na bambancin ra'ayi, **an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:**

- **Na farko:** Amincewa da sigar ƙarshe na shirin samar da jagoran ƙa'idojin Fiḳihu, da matakan da dukan ra'ayoyi suka haɗu a kansu cikin shawarwarin da kwamitin samar da shirin ya bayar.
- **Na biyu:** Ɗaura wa sakateriyar Cibiya alhakin bibiya da zartarwa, da zaɓar ra'ayoyin da ta ga sun dace cikin ra'ayoyi guda biyu da kwamitin samar da tsarin shirin ya kawo game da matakin farko da na biyar cikin matakan samar da shirin.

Allah ya sa mu dace;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 38 (13/4)([1])
GAME DA HANYOYIN YAƘI DA LALACEWAR ƊABI'U, DA FAGAGEN HAƊIN- KAI NA MUSULUNCI DA HANYOYIN AMFANA DA SU, DA MUSULUNTAR DA ILIMI A ƘASASHEN MUSULMAI A WANNAN ZAMANI

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara- shekara, karo na huɗu a garin Jidda, ƙasar Saudiyya, wanda ya gudana daga ranar 18 zuwa 23 ga watan Jimadal Akhir, 1408 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 6 zuwa 11 ga watan Fabrairu, 1988,

Na farko:

Bayan duba binciken da aka gabatar wa Cibiyar game da maudhu'in hanyoyin yaƙi da lalacewar ɗabi'u, waɗanda suka bayyana abubuwan da ɗaukacin duniya take fama da shi na lalacewar ɗabi'u, waɗanda sun fara yaɗuwa a ƙasashenmu na Musulmi da yanayin da Allah Maɗaukakin Sarki bai yarda da su ba, ba kuma su yi daidai da nauyin jagoranci da aka ɗaura wa wannan al'umma na jagorantar bil'adama zuwa ga tsarki a fagen aƙida da ɗabi'u da tsarin rayuwa ba.

Lura da kuwa haɗewar da sifofin Musulunci da suke cikakku, da kuma kasancewar ɓangaren kyawawan ɗabi'u a Musulunci yana cikin muhimman ɓangarorin addini, inda ba zai yiwu a sami cikakkun alhairan kasancewa a

([1]) Mujallar Cibiya (Fitowa ta huɗu, 3/2354 da 2487).

cikin addinin Musulunci sai idan an zartar da Shari'ar Musulunci a aikace daidai da dukan ƙa'idojinsa da hukunce- hukuncensa, a kuma dukan sassan rayuwa, **an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:**

a- Aiki tuƙuru wajen gyara imani da ƙarfafa shi a cikin zukata, ta hanyar wayar da kai na baki ɗaya, da kuma shigar da tasirin ingantacciyar aƙida a cikin zukata.

b- Aiki wajen tsarkake aikin jarida –wanda ake karantawa, da wanda ake kallo, da wanda ake ji- da ma tallace- tallacen kasuwanci a ƙasashenmu na Musulunci, daga barin dukan saɓon Allah Maɗaukakin Sarki, da tace shi daga barin duk wani abu da zai tayar da sha'awa, ko ya zamo sanadin karkacewa, wanda yake jefa mutane cikin lalacewar ɗabi'u.

c- Samar da tsare- tsare a aikace da za su kai zuwa ga kiyaye asalin tarbiyyar Musulunci da aka gada, da kuma kawo ƙarshen duk wani yunƙuri na kwaikwayon Turawa da sauya ɗabi'un Musulunci wajen koyi da su, da kuma ƙalubalantar duk wani yunƙuri na yaƙin tunani, da na al'adu waɗanda suka ci- karo da ƙa'idoji gami da ɗabi'un Musulunci.

Kuma dole ne a sami tsarin sanya ido akan fagagen yawon buɗe ido, da kuma tura 'ya'yanmu zuwa ƙasashen waje domin nemo ilimi, gudun kada hakan ya zamo hanyar rusa tarbiyyar Musulunci da ɗabi'unsa.

d- Sanya ilimi akan gwadaben Musulunci, da karantar da dukan ilmomi ta mahangar Musulunci, da sanya maddojin Musulunci su zamo ginshiƙai a dukan matakai da sassan ƙwarewa, abin da zai kai zuwa ga ƙarfafa aƙidar Musulunci da dasa kyawawan ɗabi'un Musulunci a cikin zukata, kaman yanda ya wajaba al'umma ta yi duk abin da ya kamata na ta zamo jagora a dukan fagagen ilmomi mabambanta.

e- Gina iyali Musulma akan ingantacciyar turba, da sauƙaƙa hanyoyin yin aure, da kuma kwaɗaitar da

jama'a akansa, da kira zuwa ga iyaye maza da mata akan su kula wajen samar da nagartattun 'ya'ya maza da mata, ta yanda za su taso a matsayin al'umma mai ƙarfi da za su bauta wa Allah Maɗaukakin Sarki kaman yanda ya kamata, su kuma ɗauki alhakin dawwama wajen yaɗa addinin Musulunci da kira zuwa gare shi, a kuma samar da mace da sifofin da za su ba ta dama wajen taka-rawar da ta dace da ita a matsayinta na uwa, kuma uwar gida, daidai da yanda Shari'ar Musulunci ta tanadar, da kawo ƙarshen abin da ya zama ruwan dare na yaɗuwar masu rainon 'ya'ya da suka zo daga ƙasashen waje, musamman waɗanda ba Musulmai ba.

f- Samar da dukan hanyoyin da za su tabbatar da tarbiyyar yara masu tasowa akan tsarin tarbiyyar Musulunci, ta yanda za su yi riƙo da rukunnan Musulunci da tsarinsa a fagen gudanar da rayuwa, su kuma fahimci abubuwan da suka wajaba akansu da suka shafi Ubangijinsu da al'ummarsu, su kuma kuɓuta daga talaucin ruhi, wanda shi ne yake kai wa zuwa ga shaye- shaye, da lalacewar ɗabi'u ta mabambantan hanyoyi, da shagaltar da matasa da abubuwa masu muhimmanci, da ɗaura su akan alhakin da yake a kansu, kowa gwargwadon iko, da daman da yake da su, da shagaltar da lokutansu da abubuwa masu amfani, da samar masu da hanyoyin shaƙatawa da na wasannin motsa- jiki da kacici-kacici masu tsafta, duka dai a fuskantar da su zuwa ga cikakken inda Musulunci ya dosa.

Na biyu:

Bayan duba binciken da aka gabatar wa Cibiyar akan maudhu'in Haɗin kan al'umma da hanyoyin fa'idanta da shi, tare da la'akari da muhimmancin gabatar da 'yan uwantaka ta Musulunci tsakanin ɗaukacin al'ummar Musulmai, inda hakan yake a matsayin igiyar da ba za ta

taɓa yankewa ba, kuma ita ce harsashen taimakekeniya da goyon bayan da ake fata, kuma ita ce tabbatacciyar ƙa'idar gina kowane irin cigaba da yake nufin samar da haɗin- kai da daidaita sahu, da kuma haɗa dukan ƙoƙarin da ake yi wajen fuskantar ƙalubalen zamani, da samar da izza gami da cigaba,

Ganin cewa 'yan uwantakar Musulunci ita ce ginshiƙi mafi ƙarfi, ko dawwamammen dalili da zai kai zuwa ga kyautata mafuskanta, da tuntuɓar juna wajen haɗa siyasar ƙasashen Musulunci a dukan fagagen ayyukan raya ƙasa da haɓaka tattalin arziki da rayuwar zamantakewa, da kuma ƙarfafa dangantakar taimakekeniya da taimakon juna, da sanya tausayi tsakanin al'umma wajen kawar da duk wani abu da zai zama cikas a tafiyarta, cikin abubuwan da suke sanya ta ta zamo mai bi ba wanda ake bi ba, su kuma taimaka mata wajen fuskantar ƙalubalen zamani da suke gabanta, a yunƙurin isa zuwa ga cigaba da haɓakar tattalin arziki da ɗaukaka, **an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:**

- **a.** Bai wa aƙidar Musulunci kariya, da tabbatar da ita kaman yanda take cikin tsafta ba tare da an bar wani abu ya yi mata hazo- hazo ba, da kuma yin gargaɗi akan duk wani abu da zai kai zuwa ga rusa ta, ko sanya shakka akan tushe gami da asalinta, ya kuma kai zuwa ga rusa haɗin- kan da yake tsakanin Musulmai, ya sanya su zamo masu saɓani da junan da za su rinƙa cin- duduniyar juna.
- **b.** Ƙarfafa kulawar da Cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya take yi da bincike da nazarce- nazarce a fagen Fiƙihu, waɗanda suke fuskantar ƙalubalen da ake fuskanta a fagen tunani, musamman waɗanda zamani ne ya zo da su, da sanya Fiƙihun Musulunci ya zamo yana muhimmanta matsalolin rayuwar zamantakewa, da dogara da shi a matsayinsa na ginshiƙi wajen farfaɗo cigaba al'umma a fagen tunani, da faɗaɗa shi ta yanda ƙasashen Musulmai za su

dogara da shi wajen sanya dokoki a dukan sassan da suka shafi rayuwar zamantakewa.

c. Wajibcin tuntuɓar juna mai ƙarfi a fagen tarbiyya da karantarwa, sawa'un a cikin abubuwan da suka ƙunsa ne, ko wajen bin manhaji, akan daidaitacciyar hanyar cigaba a fagen tunanin da Musulunci ya gina, ta yanda za a samar da al'umma Musulma da suka haɗu akan madogarar wurin bauta, masu kuma kusanci da juna wajen tunani, masu haɗin gwiwa da tarayya wajen alfahari da zamowarsu abu ɗaya wajen dangantaka da cigaba.

d. Bai wa bincke na ilimi muhimmanci mai girma a dukan fagagen ilmomi da sani, da keɓance kashi 1% na ɗaukacin arzikin al'umma wajen ɗaukan nauyin tsare- tsaren bincike, da samar da ɗakunan gwaje-gwaje na ilimi akan wata turba na cikasa juna da taimakekeniya tsakan jami'o'in Musulunci.

e. Aiki tare da jami'o'in Musulunci wajen ƙayyade tsarin karantarwa da zai ƙunshi manyan ginshiƙai, inda za su zamo fagen binciken Fiƙihu, da samar da kwamitin ƙoli da zai haɗa manyan malaman Musulunci domin bibiyar waɗannan bincike da amincewa da su, a kuma wajen kyaututtuka ga waɗanda suka fi kyau daga cikinsu.

f. Sanya gaba ɗayan aikin jarida (jarida da talebiji da radiyo) a ƙasashen Musulmai su zamo suna da manufar da take kai wa zuwa ga tabbatar da bauta wa Allah a doron ƙasa, da yaɗa alhairi da kyawawan ɗabi'u, su kuma kuɓuta daga ƙa'idojin da suke rusa tunani da kyawawan ɗabi'u, waɗanda suke kai wa zuwa ga yi wa addinin Allah tawaye da ilhadiyanci, da waɗanda suka karkace ga barin madaidaiciyar hanya. Da kuma ƙarfafa ayyukan da suke yi.

g. Samar da tsarin tattalin arziki na Musulunci, ba wanda zai dogara da wani ba, in ba tsantsar Musulunci, tare da samar da kasuwar Musulunci ta

tarayya, inda Musulmai za su yi taimakekeniya wajen samar da kayan cikinta, da kuma tallata su ba tare da sun buƙaci waninsu ba, saboda tattalin arziki babban ginshiƙi ne wajen kafa al'ummomi, da cikansu wajen samar da hadin kai tsakanin al'ummar Musulmai.

Na uku:

Bayan la'akari da cewa tabbas Musuluntar da karantarwa a ƙasashen Musulmai a wannan zamanin wajibi ne da babu makawa sai an yi shi; saboda gina nagartacciyar al'umma da take cika juna a fagagen tunani da hangen- nesa da tsarin rayuwa da gunadar da ayyuka, **an sake tabbatar da wasici mai zuwa:**

Sanya dukan ilmomi su zamo suna tafiya ne daidai da Musulunci a wajen farawarsu da manufofinsu, ya kuma zamo addinin Musulunci da tsare- tsarensa da ƙa'idojinsa su ne suka kewaye waɗannan ilmomin, aƙidar Musulunci kuma ta zamo ita ce ƙa'ida kuma asali wajen gina manhajin tarbiyya da karantarwa, za a iya taƙaita muhimman ginshiƙan manhajin da ake fata a wajen Musuluntar da karantarwa a cikin abubuwa masu zuwa:

a- Sanya aƙidar Musulunci ta zamo ita ce mahangar da za a sanya a gaba wajen hango gaba ɗayan halittun Allah, da ɗan Adam, da rayuwa, kaman yanda take karantar da ɗan Adam yanda zai san mahaliccin wannan rayuwar, take kuma bayyana dangantakarsa da waɗannan halittun, da ma dangantakar ɗan Adam da Ubangijinsa, da ma al'ummar da yake gudanar da rayuwarsa ta zamantakewa tare da su.

b- Daukan Musulunci a matsayin shi ne tushen dukannin ilmomin zamantakewa da na mutuntaka da tattalin arziki da siyasa, da fito da hasashensa game da mutuntaka da dangantakarsu da mahaliccin halittu da ɗan Adam da rayuwa, tare da tuntuɓa da taimakekeniya tsakanin ƙungiyoyin Musulunci da suke aiki a wannan fage, kaman ƙungiyar Musulunci

mai kula da ilmomin likitanci (IOMS)([1]), da ƙungiyar Musulunci mai kula da karantarwa da ilmomi da al'adu (ISESCO)([2]).

c- Aiki tuƙuru wajen bayyana ɓacin abubuwan da suka saɓa da aƙidar Musulunci cikin ilmomin da suke muhimmanta rayuwar duniya kawai, da yaɗa ilhadiyanci, da duk ilmomin da suke ɓatar da al'umma, kaman bokanci, da tsafi, da duba, da yin gargaɗi akan ilmomin da Musulunci ya haramta su, haka ma da ilmomin da suka ginu akan fasiƙanci da aikata saɓo.

d- Sake rubuta tarihin ilmomi, da bayyana matakan da suka bi wajen cigaba da haɓaka, da gudummuwar da Musulmai suka baya a cikinsu, da kuma tsarkake su ga barin abubuwan da aka cusa a cikinsu na hasashe-hasashen turawan yamma da suke gurɓata tarihinsu na gaskiya, da sake duba yanda aka tsara ilmomi da manhajojin bincike, daidai da yanda Musulunci yake kallonsu, ta hanyar ayyukan da cibiyoyi da manyan makarantun binciken ilimi da cibiyoyin tattalin arziki na Musulunci a ko'ina a ƙasashen Musulmai suke yi.

e- Dawo da dangantaka tsakanin ilmomin da suke bincike akan halittu da ɗan Adam da rayuwa, da Mahaliccinsu, lallai ya kamata malamin da yake bincike a waɗannan fagage ya duba irin yanda Allah gwani ya gudanar da halittarsa, cikin wani yanayi na ƙwarewa mai cike da hikima.

f- Samar da ƙa'idojin da za a ciro su daga karantarwar addini, ko waɗanda suka yi daidai da manufofinsa, saboda su zama ƙa'idoji a dukan ilmomi ko wani ilimi guda ɗaya, da kuma bayyana aibobin manhajojin Turawa waɗanda suka shiga tsakanin addini da ilimi suka yi masu katanga, ko suka sanya

([1]) Islamic Organization for Medical Sciences
([2]) Islamic Educational, Scentific and Ciltural Organization

aka gina wasu ilmomin a karkace, kaman ilimin tarihi da na tattalin arziki da na zamantakewa.

Ya kamata a sani cewa lallai akwai wani shiri mai girma da yake a matsayin madogarar Musulunci wajen Musuluntar da karantarwa, hasali ma yana ɗaya daga cikin muhimman ayyukan da dole ake buƙatarsu, wannan shiri kuwa shi ne shirin "Musuluntar da ilimi" wanda Cibiyar duniya ta tumanin Musulunci([1]) take gudanar da shi wajen tsare- tsare da shata taswiyar hanyoyin zartarwa ta hanyar maƙalu da rubuce- rubuce da tarurrukan ƙara wa juna sani.

Allah ya sa mu dace;;

([1]) The International institute of Islamic Thought

KUDURORI DA BAYANAI NA TARON SHEKARA-SHEKARA KARO NA BIYAR NA MAJALISAR CIBIYAR FIKIHUN MUSULUNCI TA DUNIYA

KUWAIT

1 - 6 GA WATAN JIMADAL ULA, 1409 H

10 – 15 GA WATAN DISAMBA, 1988

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 39 (1/5)([1])
GAME DA TSARIN IYALI

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara- shekara, karo na biyar a ƙasar Kuwait, wanda ya gudana daga ranar 1 zuwa 6 ga watan Jimadal Ula, 1409 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 10 zuwa 15 ga watan Disamba, 1988,

Bayan ta duba binciken da mambobi da ƙwararru suka gabatar mata akan maudhu'in tsarin iyali, ta kuma saurari tattaunawar da aka gudanar akansa,

Bayan la'akari da cewa lallai haihuwa da kiyaye nau'in ɗan Adam ɗaya ne daga cikin manyan manufofin aure a Shari'ar Musulunci, kuma sam bai halatta a yi watsi da wannan manufar ba, saboda yin watsi da ita ya saɓa da Nassoshin Shari'a da karantarwarsa da take kira zuwa ga yawaitar tsatso, da kuma kiyaye shi, da bashi kulawa ta musamma, ganin cewa kiyaye tsatso ɗaya ne daga cikin manyan manufofin Shari'a guda biyar wadanda Shari'o'i suka zo domin su ba su kulawa ta musamman, **an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:**

- **Na farko:** Bai halatta a yi doka da za ta taƙaita 'yancin ma'aura biyu wajen haihuwa ba.
- **Na biyu:** Haramun ne a dakatar, ko a cire damar da na namiji, ko mace suke da ita na haihuwa (dandaƙa), abin da ake kiransa da (sterilization), matuƙar ba halin

([1]) Mujallar Cibiya (Fitowa ta huɗu, 1/73).

lalura ne ya sanya a yi hakan ba, shi ma dole ne ya kasance ƙarƙashin ma'aunan da Shari'a ta sanya.

- **Na uku:** Ya halatta a yi tsari na wucin- gadi wajen haihuwa da niyyar bayar da tazara tsakanin lokutan ɗaukan ciki, ko dakatar da ɗaukan cikin na wani lokaci, idan akwai buƙatar da Shari'a take la'akari da shi, daidai da ƙaddarawar ma'aurata ta hanyar shawara da yarda a tsakaninsu, da sharaɗin kada yin hakan kuma haifar da cutuwa, ya kuma zamana hanyar da aka bi aka yi hakan halattacciyar hanya ce da Shari'a ta amince da ita, kada kuma ya zamo zaluntar cikin da ya riga ya tabbata ne.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinkai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 40 - 41 (2/5 DA 3/5)([1]) GAME DA CIKA ALƘAWARIN GUDANAR CINIKAYYA A NAN GABA DAGA ƁANGARE ƊAYA, DA ƊAURA WA WANDA AKA BAI WA SAUTU KO SAƘO RIBA([2])

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara- shekara, karo na biyar a ƙasar Kuwait, wanda ya gudana daga ranar 1 zuwa 6 ga watan Jimadal Ula, 1409 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 10 zuwa 15 ga watan Disamba, 1988,

Bayan ta duba binciken da mambobi da ƙwararru suka gabatar akan maudhu'in cika alƙawari da ɗaura wa wanda aka bai wa sautu, ko saƙo riba, ta kuma saurari tattaunawar da ta gudana akansu, **an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:**

- **Na farko:** lallai idan cinikin ɗaura wa wanda aka bai wa sautu, ko saƙo riba ya faru ne bayan kayan ya riga ya shiga hannun wanda aka bashi umurnin saye, ya zama ya karɓa kaman yanda Shari'a ta gindaya, to wannan ciniki ya halatta, matuƙar dai alhakin lalacewar kayan kafin ya miƙa wa mai bayar da umurnin, da abubuwan da suke biyo bayan cinikin

([1]) Mujallar Cibiya (Fitowa ta biyar, 2/754 da 965).

([2]) Abin da ake nufi da: ɗaura wa wanda aka bai wa sautu, ko saƙo riba a nan shi ne: Mutum ya nemi banki ya saya masa wani abu daidai da sifofin da shi ne ya zayyana, akan cewa shi ya yi alƙawarin zai sayi abin a aikace bayan ya ƙara wa bankin ribar da za su haɗu shi da bankin su yi ittifaƙi a kansa. Wannan ne a harshen Shari'a ake kira da sunan المرابحة للآمر بالشراء

irinsu mayar da kaya saboda bayyanar aibi da makamantan haka, da suke dalilai ne na mayar da kaya bayan an amsa suna kan wanda aka bai wa umurnin ne, ya kuma zamana an cika sharuɗɗa ciniki, inda babu abubuwan da suke hana gudanar da shi.

- **Na biyu:** Alƙawari wanda mai bayar da umurni, ko wanda aka bai wa umurnin ya yi a karan kansa, zai zamo yana kan wanda ya yi a addinance, wajibi ne a cika shi idan an rataya shi da wani dalili, ya kuma zamana wanda aka yi wa alƙawarin ya shiga cikin wani hali sakamakon alƙawarin da aka yi. A wannan yanayi wannan wajibi yana cika ne, ko dai ta hanyar zartar da alƙawarin da aka yi, ko kuma a biya makwafin cutuwar da ta auku sakamakon rashin cika alƙawarin ba tare da wani hanzari ba.
- **Na uku:** Alƙawarin da duka ɓangarori biyun suke yi wa juna ya halatta a cikin cinikin ɗaura wa wanda aka bai wa sautu, ko saƙo riba da sharaɗin cewa dukansu suna da zaɓi, a matsayinsu na su biyu a haɗe, ko kowanne daga cikinsu a matsayinsa na shi ɗaya, idan babu wannan haƙƙi na zaɓi, to cinikin bai halatta ba, saboda shi alƙawarin da ya wajaba a cika shi a cikin cinikin ɗaura wa wanda aka bai wa sautu, ko saƙo riba yana kama da kasuwanci kansa, inda kuma a irin wannan yanayi an sanya sharaɗin dole mai sayarwa ya zama yana mallakar abin da yake sayarwa, gudun kada a saɓa wa hanin da Annabi (SallalLahu alaiHi wa alihi wa sallam) ya yi na kada mutum ya sayar da abin da bai mallaka ba.

An kuma bayar da wasici mai zuwa:

Bayan an lura da cewa ɗaukacin bankunan Musulunci sun fi mayar da hankali wajen sanya kuɗinsu ta hanyar ɗaura wa wanda aka bai wa sautu, ko saƙo riba.

- **Na farko:** Ya kamata ayyukan bankunan Musulunci ya ƙara faɗaɗa cikin salo mabambanta na haɓaka tattalin arziki, musamman samar da shirye- shirye na

masana'antu, ko na cinikayya, da ƙoƙarin kansu, ko kuma ta hanyar yin tarayya da mudaraba, tare da wasu ɓangarorin.

- **Na biyu:** A gudanar da nazari akan nau'o'in gudanar da cinikin ɗaura wa wanda aka bai wa sautu, ko saƙo riba a aikace kaman yanda bankunan Musulunci suke yi, domin a samar da ƙa'idojin da za su hana aukawa cikin kuskure a lokacin aiwatarwa, su kuma taimaka wajen kulawa da hukunce- hukuncen Shari'a na bai ɗaya, da keɓaɓɓu waɗanda suka shafi cinikin ɗaura wa wanda aka bai wa sautu, ko saƙo riba.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 42 (4/5)([1])
GAME DA SAUYAWAR DARAJAR KUƊI

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara- shekara, karo na biyar a ƙasar Kuwait, wanda ya gudana daga ranar 1 zuwa 6 ga watan Jimadal Ula, 1409 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 10 zuwa 15 ga watan Disamba, 1988,

Bayan ta duba binciken da mambobi da ƙwararru suka gabatar mata akan maudhu'in sauyawar darajar kudi, ta kuma saurari tattaunawar da aka gudanar akansa,

Bayan ta duba ƙudurin Cibiyar mai lamba 21 (9/3) na taron shekara- shekara karo na uku, wanda ya tabbatar da cewa: lallai takardar kudi, kudi ne da ake la'akari da shi, tana da cikakkiyar sifar da kudi yake da ita, tana da dukan hukunce- hukuncen da aka tabbatar wa zinare, da azurfa a wurin hukunce- hukunce: riba, da zakka, da salam, da sauran hukunce- hukuncensu, **an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:**

- Abin da za a yi la'akari da shi wajen biyan basussukan da suka tabbata da wani nau'i na takardun kudi shi ne kwatankwacinsa ba ƙimarsa ba, saboda shi bashi ana biyansa ne da kwatankwacinsa, bai halatta a hada basussukan da suka hau kan zimma da darajar farashi ba, ko mene ne kuwa ya kai zuwa ga bashin.

Allah shi ne mafi sani;;

([1]) Mujallar Cibiya (Fitowa ta biyar, 3/1609).

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinkai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 43 (5/5)([1])
GAME DA HAƘƘOƘI NA MA'ANA (MORAL RIGHTS)

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara- shekara, karo na biyar a ƙasar Kuwait, wanda ya gudana daga ranar 1 zuwa 6 ga watan Jimadal Ula, 1409 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 10 zuwa 15 ga watan Disamba, 1988,

Bayan ta duba binciken da mambobi da ƙwararru suka gabatar mata akan maudhu'in haƙƙoƙi na ma'ana (moral rights), ta kuma saurari tattaunawar da aka gudanar akansa, **an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:**

- **Na farko:** Sunan kasuwanci, da adireshin kasuwanci, da alamar kasuwanci, da wallafa, da ƙirƙira daga wani abu da yake akwai shi, da ƙirƙira daga abun da babu shi, duka waɗannan haƙƙoƙi ne da masu shi suka keɓanta da su, inda a al'adar da wannan zamanin ya tabbatar suna da ƙima na kuɗi da ake la'akari da su, inda mutane suke sanya kuɗi akansu, waɗannan haƙƙoƙi ne da Shari'a take la'akari da su, sam bai halatta a kutsa cikinsu da zalunci ba.
- **Na biyu:** Ya halatta a yi tasarrufi a cikin sunan kasuwanci, ko adireshin kasuwanci, ko alamar kasuwanci, ko a sauyi kowanne daga cikinsu da kuɗi, idan babu ruɗi, ko rufa- rufa, ko algushi a ciki, saboda hakan ya riga ya zama haƙƙi ne na kuɗi.

([1]) Mujallar Cibiya (Fitowa ta biyar, 3/2267).

- **Na uku:** Haƙƙoƙin wallafa, da na ƙirƙira dukansu suna da kariya da Shari'a ta ba su, masu su suna da haƙƙin tasarrufi a cikinsu, sam bai halatta a kutsa cikinsu da zalunci ba.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 44 (6/5)([1])
GAME DA HAYAR DA TAKE ƘAREWA DA MALLAKA

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara- shekara, karo na biyar a ƙasar Kuwait, wanda ya gudana daga ranar 1 zuwa 6 ga watan Jimadal Ula, 1409 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 10 zuwa 15 ga watan Disamba, 1988,

Bayan ta duba binciken da mambobi da ƙwararru suka gabatar mata akan maudhu'in hayar da take ƙarewa da mallaka, ta kuma saurari tattaunawar da aka gudanar akansa,

Bayan ta duba ƙudurin Cibiyar mai lamba 31 (1/3) na taron shekara- shekara na uku, game da tambayoyin da bankin Musulunci mai lura da ayyukan raya ƙasa([2]) (IsDB) ya yi, a sakin layi (b), wanda ya keɓanci ayyukan haya, **an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:**

- **Na farko:** Abin da ya fi shi ne a wadata ga barin surorin hayar da take ƙarewa da mallaka da wasu hanyoyin da za su kwafe makwafinsu, a cikin hanyoyin da za su iya kwafewa makwafinsu akwai wadannan guda biyu masu zuwa:

([1]) Mujallar Cibiya (Fitowa ta biyar, 4/2593).
([2]) Islamic Deɓelopment Bank

- **(Na ɗaya):** Aikin sayar da kaya zuwa wani lokaci, tare da rarraba lokacin biya (Instalment sales), tare da samun cikakken lamuni.
- **(Na biyu):** Ƙulla yarjejeniyar haya tare da bai wa ɗan haya zaɓi akan ɗaya daga cikin abubuwa masu zuwa, bayan ya biya dukan kason kuɗin hayan da ya yi a tsawon lokacin da ya yi yana hayar:
  - Ƙara lokacin hayar.
  - Kawo ƙarshen yarjejeniyar hayar da mayar da abin da aka haya zuwa ga mai shi.
  - Sayen abin da aka haya da farashin kasuwa na lokacin ƙarewar hayar.

- **Na biyu:** Akwai sura guda ɗaya ta hayar da take ƙarewa da mallaka da aka sami saɓani akanta, an ɗauki ƙudurin jinkirta duba ta zuwa taron shekara-shekara mai zuwa, bayan an gabatar da fom ɗin yarjejeniya akanta, da bayanan da suke kewaye da ita na ƙaidi da yanayi, tare da taimakekeniya da bankunan Musulunci, saboda a yi nazarinta, a kuma fitar da ƙuduri game da ita.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 45 (7/5)
GAME DA BAYAR DA BASHI DOMIN SAYEN TABBATACCEN ABU (Mortgage Finance) SABODA GINA MATSUGUNI DA SAYENSA

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara- shekara, karo na biyar a ƙasar Kuwait, wanda ya gudana daga ranar 1 zuwa 6 ga watan Jimadal Ula, 1409 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 10 zuwa 15 ga watan Disamba, 1988,

Bayan ta bijiro da maudhu'in bayar da bashi domin sayen tabbataccen abu (Mortgage Finance) saboda gina matsuguni da sayensa, **an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:**

- An jinkirta duba maudhu'in bayar da bashi domin sayen tabbataccen abu (Mortgage Finance) saboda gina matsuguni da sayensa, har zuwa a fitar masa da ƘUDURI MAI LAMBAsa na musamman a taron shekara- shekara karo na shida, saboda a ƙara nazari da bincike akansa([1]).

Allah ya sa mu dace;;

([1]) Mujallar Cibiya (Fitowa ta Biyar, 4/2773) da (Fitowa ta Shida, 1/81).

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 46 (8/5)
GAME DA IYAKANCE RIBAR 'YAN KASUWA

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara- shekara, karo na biyar a ƙasar Kuwait, wanda ya gudana daga ranar 1 zuwa 6 ga watan Jimadal Ula, 1409 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 10 zuwa 15 ga watan Disamba, 1988,

Bayan ta duba binciken da mambobi da ƙwararru suka gabatar mata akan maudhu'in iyakance ribar 'yan kasuwa, ta kuma saurari tattaunawar da aka gudanar akansa, **an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:**

- **Na farko:** Asalin abin da Nassoshi da ƙa'idojin Shari'a suka tabbatar shi ne a bar mutane da cikakken 'yancinsu wajen saye da sayarwarsu da tasarrufi cikin abubuwan da suka mallaka da dukiyoyinsu, ƙarƙashin hukunce- hukuncen Shari'ar Musulunci mai haske da ƙa'idojinta, saboda aiki da maganar Allah Maɗaukakin Sarki da yake cewa: **(Ya ku waɗanda kuka yi imani, kada ku kuskura ku ci dukiyoyin junanku ta hanyar ɓarna, sai dai idan hakan ya kasance ta hanyar kasuwanci ne da ya sami cikakkiyar yarda daga gare ku..)** [an- Nisa'i: 29].
- **Na biyu:** Ba a ƙayyade iyaka, ko kaso na riba da dole ɗan kasuwa ya yi aiki da shi wajen mu'amalolinsa na kasuwanci ba, hasali ma an bar haka ne ya zamo daidai da yanayin kasuwa, da yanayin ɗan kasuwa da kuma hajar da yake cinikayya da ita, tare da lura da

abubuwan da ladubban Shari'a suka tabbatar na yin rangwame da wadatuwar zuci, sa tausayi gami da saukaƙawa.

- **Na uku:** Nassoshin Shari'ar Musulunci masu yawa sun zo akan wajibcin kauce wa dalilan da suke kai wa zuwa ga abubuwan da aka haramta irinsu algushi, da yaudara, da rufa- rufa, da shammatan mutane, da sauya haƙiƙanin riba, da ɓoye kayan amfani saboda ya yi tsada a fito da shi a sayar, abubuwan da suke cutar da ɗaukacin al'umma da keɓantattu.
- **Na huɗu:** Shugaba ba zai sanya farashin kayayyaki ba sai idan an sami bayyanannen giɓi wajen sanya farashi a cikin kasuwa, shi ma hakan ya zamo ƙirƙirarren abu ne, to a nan shugaba zai shiya ta hanyoyin daidaito da adalci, ta yanda zai toshe wannan giɓi ya kawo ƙarshe dalilan tsada da tashin goron zaɓin da kayayyakin suka yi.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 47 (9/5)([1])
GAME DA AL'ADA (AL- URFU)

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara- shekara, karo na biyar a ƙasar Kuwait, wanda ya gudana daga ranar 1 zuwa 6 ga watan Jimadal Ula, 1409 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 10 zuwa 15 ga watan Disamba, 1988,

Bayan ta duba binciken da mambobi da ƙwararru suka gabatar mata akan maudhu'in al'ada (al- Urfu), ta kuma saurari tattaunawar da aka gudanar akansa, **an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:**

- **Na farko:** Abin da ake nufi da al'ada shi ne abin da mutane suka saba da shi, rayuwarsu ta wajen magana, ko aiki, ko bari ta ginu akansa, za ta iya zamowa abin la'akari a Shari'a, ko wadda Shari'a ba ta la'akari da ita.
- **Na biyu:** Idan al'ada ta zamo keɓantacciya, to kuwa tana da matsayi a wurin masu ita, idan kuma ta gama-gari ce to kuwa tana da matsayi a wurin kowa da kowa.
- **Na uku:** Al'adar da Shari'ar Musulunci take la'akari da ita, ita ce wadda ta cika sharuɗɗa masu zuwa:
  - **a.** Kada ta saɓa wa Shari'a, idan al'ada ta saɓa wa Nassin Shari'a, ko wata ƙa'ida cikin ƙa'idojin Shari'a, to ta zama ɓatacciyar al'ada kenan.

([1]) Mujallar Cibiya (Fitowa ta biyar, 4/2921).

b. Ya zamo ana cigaba da aiki da ita ba tare da yankewa ba, ko a yanayi mafi rinjaye.
c. Ya zamo akwai al'adar a lokacin fara mu'amalar.
d. Ya zamo masu ƙulla yarjejeniyar su biyu ba su bayyana manufarsu da saɓa mata ba, idan sun bayyana saɓa mata, to ba a la'akari da ita.

- **Na huɗu:** Bai halatta masanin Fiƙihu –shin mai bayar da fatawa ne, ko alƙali- ya takure kansa akan abin da ya zo a cikin litattafan malaman Fiƙihu, ba tare da la'akari da sassauyawar al'adu ba.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinkai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 48 (10/5)([1])
GAME DA AIKI DA HUKUNCE- HUKUNCEN SHARI'AR MUSULUNCI

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara- shekara, karo na biyar a ƙasar Kuwait, wanda ya gudana daga ranar 1 zuwa 6 ga watan Jimadal Ula, 1409 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 10 zuwa 15 ga watan Disamba, 1988,

Bayan ta duba binciken da mambobi, da ƙwararru suka gabatar mata akan maudhu'in aiki da hukunce- hukuncen Shari'ar Musulunci, ta kuma saurari tattaunawar da aka gudanar game da haka,

Ganin cewa Cibiyar Fiƙihun Musulunci ta duniya ta samu ne sakamakon kyakkyawar manufa daga taron ƙoli na ƙungiyar ƙasashen Musulmai (OIC) mai lamba uku da aka gudanar da shi a gari Makka, da niyyar samar wa matsalolin al'ummar Musulmai da mafita ta Shari'a, da kuma saita al'amurran da suka shafi rayuwar Musulmai ƙarƙashin karantarwar Shari'ar Musulunci, da kuma kawar da duk wani abu da zai kawo cikas wajen yin aiki da Shari'ar Allah, da kuma samar da dukan yanayi da damammaki da za su bayar da daman a yi aiki da ita, saboda bayyana cikakken mulkin Allah Madaukakin Sarki, da kuma tabbatar da jagorancin Shari'arsa, da kawar da cin- karon da ake samu tsakanin shugabannin Musulmai

([1]) Mujallar Cibiya (Fitowa ta biyar, 4/3471).

da al'ummominsu, da kuma kawar da dalilan da suke kai wa zuwa ga tashin hankali da cin- karo gami da rikice-rikice a ƙasashensu, saboda a samar da cikakken aminci da tsaro a ƙasashen Musulmai, **an tabbatar da ƙudiri mai zuwa:**

Lallai farkon abin da ya wajaba akan duk wani wanda yake jagorantar al'amurran Musulmai shi ne ya yi aiki da Shari'ar Allah a cikinsu.

Majalisar tana kira zuwa ga ɗaukacin hukumomi a ƙasashen Musulmai da su fara aiki da Shari'ar Musulunci, su sanya ta zamo ita ce abin koma wa zuwa gare ta a komai, a kuma dukan fagagen rayuwa, tana kuma kira zuwa ga al'ummomin Musulmai, ɗaiɗaikun mutane da al'ummomi, da ƙasashe akan su yi riƙo da addinin Allah Maɗaukakin Sarki, su zartar da Shari'arsa a aikace, ganin cewa wannan addini ne da yake da ɓangarorin aƙida, da Shari'a, da tsarin rayuwa a aikace.

Ta bayar da wasici da abubuwa masu zuwa:

a) Cigaba da bincike da nazari masu zurfi akan dukanin sassai da suke da jiɓi da maudu'in yin aikin da Shari'ar Musulunci, da kuma bibiyan abubuwan da aka cimma game da wannan al'amari a ƙasashen Musulmai.

b) Tuntuɓar juna tsakanin Cibiyar da wasu cibiyoyin ilimi da suke bai wa wannan maudhu'i na yin aiki da Shari'ar Musulunci muhimmanci, da samar da tsare-tsare, da hanyoyi, gami da bincike da za su iya kawar da duk wata matsala da shubuha da za ta ita kawo cikas wajen yin aiki da Shari'a a ƙasashen Musulmai.

c) Tattara ayyukan tsara dokokin Musulunci waɗanda an riga an samar da su a ƙasashen Musulmai mabambanta, saboda a yi nazari akansu a amfana da su.

d) Kira zuwa ga yin gyara a tsarin manhajojin tarbiyya da karantarwa da hanyoyin yaɗa labarai mabambanta, da yin amfani da su wajen yin aiki da

Shari'ar Musulunci, da kuma samar da matasa Musulmai masu tasowa da za su yi aiki da Shari'ar Allah Maɗaukakin Sarki.

e) Faɗaɗa bayar da horaswa ga ɗalibai da waɗanda suka gama karatun jami'a cikin alƙalai da wakilan hukumomin shigar da ƙara, da lauyoyi, saboda a samar da cikakken ƙarfin da ake buƙata wajen yin aiki da Shari'ar Musulunci a aikace.

Allah ya sa mu dace;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinkai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 49 (11/5)
GAME DA KWAMITIN MUSULUNCI NA ƘASA DA ƘASA MAI LURA DA DOKA

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara- shekara, karo na biyar a ƙasar Kuwait, wanda ya gudana daga ranar 1 zuwa 6 ga watan Jimadal Ula, 1409 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 10 zuwa 15 ga watan Disamba, 1988,

Bayan ta duba bayanin da aka rubuta game da muhimman tsare- tsare na kafa kwamitin Musulunci na ƙasa da ƙasa mai lura da doka, wanda taron ƙara wa juna sani na goma sha bakwai da ministocin harkokin wajen ƙasashen Musulmai, wanda aka gudanar a Amman na ƙasar Jordan ya bayar da umurnin kafawa da ƙuduri mai lamba (45/17- S), an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:

An amince da gudanar da nazari game da muhimman tsare- tsaren kafa kwamitin Musulunci na ƙasa da ƙasa mai lura da doka, da miƙa ayyukan da aka wakilta zuwa ga kwamitin, saboda ya zamo cikin ayyukan da cibiyar take gabatarwa.

Allah ya sa mu dace;;

KUDURORI DA BAYANAI NA TARON SHEKARA-SHEKARA KARO NA SHIDA NA MAJALISAR CIBIYAR FIKIHUN MUSULUNCI TA DUNIYA

JIDDA (SAUDIYYA)

17 - 23 GA WATAN SHA'ABAN, 1410 H

14 – 20 GA WATAN MARIS, 1990

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 50 (1/6)([1])
GAME DA BAYAR DA BASHI DOMIN SAYEN TABBATACCEN ABU (Mortgage Finance) SABODA GINA MATSUGUNI DA SAYENSA

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara- shekara, karo na shida a Jidda na ƙasar Saudiyya, wanda ya gudana daga ranar 17 zuwa 23 ga watan Sha'aban, 1410 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 14 zuwa 20 ga watan Maris, 1990,

Bayan ta duba binciken da aka gabatar wa Cibiyar game da maudhu'in bayar da bashi domin sayen tabbataccen abu; saboda gina matsuguni da sayensa, ta kuma saurari tattaunawar da aka gudanar akansa, **an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:**

- **Na farko:** Lallai samun matsuguni yana cikin manya, kuma muhimman buƙatun da ɗan Adam yake da su, ya kuma zama dole a biya wannan buƙatar da halattaciyar hanya, da kuɗin halal. Kuma lallai hanyar da bankunan gidaje da matsugunai da makamantansu suke bi na bayar da bashi da ruwa –mai yawa ko kaɗan- ita ce ainihin hanyar da Shari'a ta haramta, saboda akwai mu'amala da riba a ciki.
- **Na biyu:** Akwai halattatun hanyoyin samar da matsuguni ta hanyar mallaka da za su wadatar ga barin bin haramtattun hanyoyi, (akwai kuma yiwuwar

([1]) Mujallar Cibiya (Fitowa ta biyar, 4/2773) da (1/81).

su samar da su ta hanyar haya), a cikin hanyoyin akwai:

a- Gwamnati ta bai wa waɗanda suke sha'awar mallakar matsugunai bashin da aka keɓance su saboda samar da gidaje, inda su kuma za su biya sannu a hankali kashi- kashi ba tare da ɗaura masu riba ba, shin wannan riba an ambace ta ƙarara, ko kuwa an saya ta ƙarƙashin wani suna (kuɗin hidima), idan ma akwai buƙatar a amshi kuɗin hidindumun da aka yi wajen bayar da bashin da bibiyansa, to dole ne a taƙaita akan daidai abin da aka kashe a aikace, kaman yanda aka bayyana a sakin layi na (a) cikin ƙuduri mai lamba 13 (1/3) na taron wannan Cibiyar na shekara- shekara karo na uku.

b- Ƙasashen da suke da ƙarfi kuma gwamnatocinsu su ɗauki alhakin gina matsugunai, sai su sayar wa waɗanda suke da sha'awar su mallaka da kuɗin da za su rinƙa biya kaso- kaso cikin mabambanta lokuta, daidai da sharuɗɗan da aka bayyana a ƙuduri mai lamba 51 (2/6) na taron shekara-shekara na wannan karo.

c- Haka ma masu zuba jari (ɗaiɗaikun mutane ko kamfanoni) su shiga kasuwancin gina gidajen da za a sayar da su bashin da za a rinƙa biya lokaci-lokaci.

d- A mallaka wa mutane matsugunan ta hanyar ƙulla yarjejeniyar jinga (Istisna'a contract) –akan cewa shi ne ya wajaba-, da haka za sayi gidan kenan kafin a gina shi, daidai da sifofin da aka bayyana waɗanda za su kawar da jahiltar da za ta iya kai wa zuwa ga rikici, ba kuma tare da an wajabta gaggauta biyan dukan kuɗin ba, hasali ma ya halatta a jinkirta biya a kuma karkasa shi daidai da yarjejeniyar da aka haɗu a kai, tare da lura da sharuɗɗa da kuma yanayin da aka tabbatar da

tsarin jinga (Istisna'a contract) a wurin malaman Fiƙihun da suke bambanta shi da cinikin salam.

An kuma bayar da wasicin:

Cigaba da bincike saboda a samar da wasu halattattun hanyoyin da za a iya mallaka gidajen ga masu sha'awar mallaka.

Allah ya sa mu dace;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinkai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 51 (2/6)([1])
GAME DA SAYAR DA KAYA ZUWA WANI LOKACI, TARE DA RARRABA LOKACIN BIYA (INSTALMENT SALES)

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara- shekara, karo na shida a Jidda na ƙasar Saudiyya, wanda ya gudana daga ranar 17 zuwa 23 ga watan Sha'aban, 1410 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 14 zuwa 20 ga watan Maris, 1990,

Bayan ta duba binciken da aka gabatar wa Cibiyar game da maudhu'in sayar da kaya zuwa wani lokaci tare da rarraba lokacin biya (Instalment sales), ta kuma saurari tattaunawar da aka gudanar akansa, **an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:**

- **Na farko:** Ya halatta a yi wa farashin da aka jinkirta biyansa ƙari akan farashin da za a biya nan take, kaman yanda ya halatta a ambaci farashin saye kuɗi- hannu, da kuma farashinsa idan an rarraba lokutan biya zuwa wani lokaci sananne, sai dai irin wannan kasuwanci ba ya zama ingantacce sai idan mai saye da mai sayarwa sun yi riƙo ko dai kuɗi – hannu, ko kuma za a jinkirta biya. Idan cinikin ya faɗa duk kuwa da cewa akwai kokwanto tsakanin biya kuɗi- hannu da kuma jinkirtawa, ma'ana ba a kai zuwa ga samun yankakkiyar yarjejeniya akan hanyar biyan kuɗin

([1]) Mujallar Cibiya (Fitowa ta shida, 1/193) da (Fitowa ta bakwai, 2/9).

guda ɗaya ba, to wannan cinikayya ba ta halatta ba a Shari'anci.

- **Na biyu:** A cinikin da aka yi za a biya zuwa wani lokaci, sam bai halatta a ambaci ƙarin fa'idar rarraba lokacin biya a cikin yarjejeniyar, da zai zama an ware shi daga farashin kuɗi- hannu ba, ta yanda zai zamo yana rataye ne da lokacin, shin mai saye da mai sayarwa sun cinma yarjejeniya akan kason fa'idar ne, ko kuwa sun haɗe ta da fa'idar da aka saba ta'amuli da ita, duk ɗaya ne.
- **Na uku:** Idan mai sayen da ake bi bashi ya yi jinkiri wajen biyan kason da aka rarraba a lokacin da aka iyakance, sam bai halatta a tilasta masa biyan wani ƙari akan bashin da yake a kansa sakamakon wani sharaɗi da ya gabata, ko kuma ba ma da sharaɗi ba; saboda hakan riba ne da Allah ya haramta.
- **Na huɗu:** Haramun ne wanda ake bi bashin –da yake da abin da zai sauke nauyin bashin- ya yi taurin-biyan bashi idan lokacin biyan kason ya zo, sai dai duk da haka bai halatta a sharɗanta masa wani ƙari idan ya yi jinkirin biya ba.
- **Na biyar:** Ya halatta mai sayar da kaya zuwa wani lokaci ya sanya sharaɗin da zai sanya cancanta biyan kason kafin lokacin biyan, idan wanda ake bi bashin ya yi jinkirin biyan wani sashe na bashin, matuƙar wanda ake bi bashin ya yarda da wannan sharaɗin a lokacin ƙulla yarjejeniyar.
- **Na shida:** Mai sayarwa ba shi da haƙƙin cigaba da riƙe abin da ya sayar bayan sayarwa, sai dai ya halatta mai sayarwar ya sanya wa mai saye sharaɗin bayar da jingina domin ya sami lamunin haƙƙinsa wajen biya kason da aka jinkirta.

An bayar da wasici mai zuwa:

Jinkirta nazarin wasu mas'aloli da suke da jiɓi da sayar da kaya zuwa wani lokaci tare da rarraba lokacin biya

(Instalment sales), har zuwa a sami matsaya akansu bayan an gudanar da cikakkun nazari da bincike akansu, irinsu:

a- Zamiyen kason da aka rarraba a banki da mai sayar da "Kanbiyala"([1]) zai yi.

b- Gaggauta biyan bashin da sharaɗin yafe wani sashe nasa, wato mas'alar (Yafe wani sashe, ka amshi bashinka nan take)

c- Tasirin mutuwa wajen kusanto da lokacin biyan sauran kason da aka jinkirta.

Allah ya sa mu dace;;

([1]) *Kanbiyala:* tana nufin: wata takarda ce ta kasuwanci da take da ɓangarori uku, umurni ne daga ɓangare na farko zuwa ga ɓangare na biyu akan ya bai wa ɓangare na uku wani adadi na kuɗi idan ya ga wannan takarda, ko zuwa wani lokaci ba tare da sanya wani tarnaƙi ko sharaɗi ba.

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 52 (3/6)([1])
GAME DA HUKUNCIN GUDANAR DA HULƊODI DA YARJENIYOYI TA SABABBIN HANYOYIN SADARWA NA ZAMANI

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara- shekara, karo na shida a Jidda na ƙasar Saudiyya, wanda ya gudana daga ranar 17 zuwa 23 ga watan Sha'aban, 1410 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 14 zuwa 20 ga watan Maris, 1990,

Bayan ta duba binciken da aka gabatar wa Cibiyar game da maudhu'in gudanar da huldodi da yarjeniyoyi ta sababbin hanyoyin sadarwa na zamani,

Duba da irin gagarumin cigaban da aka samu a hanyoyin sadarwa, inda ake aiki da su wajen ƙulla kasuwanci, da yarjeniyoyi saboda saurin gudanar da mu'amalolin kudi da na hada- hada,

Bayan an hararo abubuwan da malaman Fiḳihu suka bijiro da su a fagen ƙulla cinikayya ta hanyoyin jawabin baki baka- da baka, ko ta rubutu, ko nuni, ko ta hanyar ɗan saƙo, da kuma abubuwan da suka tabbata na cewa lallai ƙulla kasuwanci tsakanin wadanda suke a wuri ɗaya yana buƙatar sharaɗin –in banda a wurin wasiyya da wakilci- samun haɗuwa tayi da yarda, da rashin fitowar wani abu da zai nuna fasawa daga ɗaya daga cikin masu cinikayyar, a kuma sami bibiya tsakanin tayi da amsawa daidai da yanda al'ada ta tabbatar, **an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:**

- **Na farko:** Idan aka ƙulla cinikayya, ko yarjejeniya tsakanin mutanen da ba su kusa da juna, ba su a wuri

([1]) Mujallar Cibiya (Fitowa ta shida, 2/785).

ɗaya, dukansu ba su san junansu ba, ba kuma su ji maganar juna ba, ya kuma zamana hanyar da suka tuntuɓi juna ita ce rubutu, ko wasiƙa, ko ɗan saƙo, a nan wasiƙar gidan waya ta kar- ta- kwana, da telefaks da faks da allon fuskar kwamfuta duk sun shiga, to a irin wannan hali kasuwanci, ko yarjejeniyar sun ƙullu idan tayin ya isa zuwa ga wanda aka yi masa, ya kuma amshi tayin da aka yi masa.

- **Na biyu:** Idan aka ƙulla cinikayya, ko yarjejeniya tsakanin ɓangarori biyu a lokaci ɗaya, alhalin suna wurare biyu da suka yi nesa da juna, inda anan wayar talfon, da mobile sun shiga, to wannan ƙulla cinikayya, ko yarjejeniya daidai yake da cinikayya, ko yarjejeniyar da aka gudanar tsakanin ɓangarori biyun suke a wuri ɗaya, a irin wannan hali za a zartar da hukunce- hukuncen asali ne waɗanda malaman Fiƙihu suka tabbatar, wanda aka yi nuni zuwa gare su a cikin muƙaddima.
- **Na uku:** Idan mai talla ya gabatar da hajarsa ta waɗannan hanyoyi, idan ya sanya iyaka na lokaci, to dole ne ya zama akan tallarsa da ya yi na tsawon lokacin da ya sanya, ba shi da haƙƙin sauya ra'ayinsa akan haka.
- **Na huɗu:** Lallai ƙa'idodjin da suka gabata ba su haɗe da ƙulla aure ba, saboda akwai sharaɗin sanya shaidu a cikinsa, haka ma ba su haɗa da miƙa kuɗi ba, saboda sharaɗi amsa hannu da hannu, haka ma ba su haɗa da Salam ba, saboda sharaɗin gaggauta bayar da uwar kuɗi, ko jari.
- **Na biyar:** Duk wani abu da yake da jiɓi da yiwuwar samun maguɗi, ku sauya gaskiya, ko kuskure, za a koma ne zuwa ga ƙa'idojin tabbatarwa da aka sani.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 53 (4/6)([1])
GAME DA AMSA HANNU DA HANNU: SURORINSA –MUSAMMAN SABABBI- DA HUKUNCE-HUKUNCENSA

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara- shekara, karo na shida a Jidda na ƙasar Saudiyya, wanda ya gudana daga ranar 17 zuwa 23 ga watan Sha'aban, 1410 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 14 zuwa 20 ga watan Maris, 1990,

Bayan ta duba binciken da aka gabatar wa Cibiyar game da maudhu'in: Amsa hannu da hannu: surorinsa – musamman sababbi- da hukunce- hukuncensa, ta kuma saurari tattaunawar da aka gudanar akai, **an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:**

- **Na farko:** Kaman yanda amsar kuɗi yake kasancewa ƙiri- ƙiri ta hanyoyin hannu da hannu, ko ta hanya awo na mudu, ko na auna nauyi a cikin abinci, ko ta hanyar sifiri da sauya wuri ta yanda zai zamo ƙarƙashin ikon mai amsa, haka ma yana tabbata ta hanyoyin hukunci, ko da bari bayan an bai wa wanda aka bari masa daman sanya hannu da yin abin da ya so da shi, ko da kuma ba a sami amsa na ƙiri- ƙiri ba. Ana samun bambancin yanda ake amsar abubuwa daidai da yanayin abin da za a amsa, da kuma bambancin al'adu a cikin abubuwan da ake amsar.

([1]) Mujallar Cibiya (Fitowa ta shida, 1/453).

- **Na biyu:** Lallai a cikin surori amsa a hukunce wanda shari'a, da al'ada suke la'akari da su akwai:
  1- Sanya kuɗi a asusun bankin abokin huldɑ̂ a cikin halaye masu zuwa:
  a- Idan ya sanya kuɗi a asusun abokin huldɑ̂ kai-tsaye, ko ta hanyar tiransifa ta bankuna.
  b- Idan abokin huldɑ̂ na kar- ta- kwana ya ƙulla yarjejeniya tsakaninsa da banki cewa idan ya sayi takardar kuɗi da wata takardar kuɗin su shiga cikin asusun abokin huldɑ̂.
  c- Idan banki ya cire wani adadi na kuɗi daga asusun abokin huldɑ̂ zuwa wani asusun a cikin wannan bankin, ko a waninsa, bayan umurnin da abokin huldɑ̂ ya ba shi, saboda amfanin shi kansa abokin huldɑ̂r, ko saboda amfanin wani, dole ne bankin ya kula da ƙa'idojin fitar da kuɗi a shari'ar Musulunci.

  Ana kawar da kai idan an ɗan jinkirta shigar da bayanai da banki yake yi wanda zai bai wa wanda zai amfana daman amsar kuɗin a aikace, zuwa lokutan da aka saba da su a kasuwannin mu'amala, sai dai bai halatta wanda zai amfana da kuɗin ya yi tasarrufi da su a cikin lokacin wannan jinkirin ba, sai bayan ya sami bayanin cewa zai iya amsar kuɗin a aikace.
  2- Amsar cek([1]) idan yana da kuɗin da za a iya cire, da takardar kuɗin da aka rubuta lokacin biyansa da kiyaye shi a cikin banki.

Allah shi ne mafi sani;;

([1]) Takardar izinin da ke bai wa banki nay a bai wa wanda sunansa yake ciki adadin kiɗin da aka rubuta a cikin takardar daga asusun mai bayar da umurnin da yake a bankin.

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 54 (5/6)([1])
GAME DA DASHEN ƘWAƘWALWA (BRAIN TRANSPLANT) DA JIJIYOYI

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara- shekara, karo na shida a Jidda na ƙasar Saudiyya, wanda ya gudana daga ranar 17 zuwa 23 ga watan Sha'aban, 1410 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 14 zuwa 20 ga watan Maris, 1990,

Bayan ta duba bincike da wasicin da suke da jiɓi da wannan maudhu'i, wanda ɗaya ne daga cikin maudhu'an taron Fiḳihun likitanci na ƙara wa juna sani, karo na shida wanda aka gudanar a ƙasar Kuwait, daga ranar 23 zuwa 26 ga watan Rabi'ul Awwal, 1410 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 23 zuwa 26 ga watan Oktoba, 1990, tare da taimakekeniya tsakanin Cibiyar da ƙungiyar Musulunci mai lura da ilmomin likitanci,

Ƙarƙashin abubuwan da taron da aka yi nuni zuwa gare shi ya cimma na cewa manufar ba wai shi ne cire ƙwaƙwalwar wani mutum a dasa wa wani mutum ɗin na daban ba, manufar wannan dashe ita ce magance tangarɗar da wasu sanannun ƙwayoyin halitta na ƙwaƙwalwa wajen fitar da sinadarinta na kimiyya, ko na ƙwayoyin gina jiki daidai gwargwado, inda ake sanya wasu ƙwayoyin halitta irinsu da aka samo a wani wuri a wurinsu, ko magance

([1]) Mujallar Cibiya (Fitowa ta shida, 3/1739).

tazarar da ake samu a jijiyoyi sakamakon wasu raunuka da aka samu, **an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:**

- **Na farko:** Idan daga jikin mara lafiyan ne aka samo ƙwayoyin halitta wanda su ne: (Adrenal gland), ya zama tana da sifar amsar garkuwan jiki, saboda daga jikin ne kansa aka samo ƙwayoyin, to a nan Shari'a ba ta hana ba.
- **Na biyu:** Idan an samo su ne daga ƙwayoyin halittar dabbobi, to shi ma Shari'a ba ta hana bin wannan hanya ba, idan akwai yiwuwar samun nasara, kuma babu wani abu da shari'a ta hana da zai zai gitto a ciki. Lallai likitoci sun bayyana cewa an sami nasara a wannan hanya da aka bi inda aka haɗa tsakanin ƙwayoyin halitta na dabbobi mabambanta, ana kuma fatan ganin cewa za a sami nasara ma idan aka gudanar akan mutum ɗan Adam, amma dole ne a yi taka- tsantsan ɗin da aikin likitanci yake buƙata, gudun kada ya ƙi amsar garkuwar jikin.
- **Na uku:** Idan an samo ƙwayoyin halittar ne daga ƙwaƙwalwar jaririn da aka haifa kafin lokacin haihuwarsa (a mako na goma, ko na goma sha ɗaya), to a nan hukunci ya danganta ne da hanyoyin da aka bi, waɗanda su ne kamar haka:
  a- **Hanya ta farko:** A ciro su kai- tsaye daga jaririn ɗan mutum daga cikin mahaifiyarsa, ta hanyar yin tiyata a mahaifarta, abin da yake faruwa a wannan hanya shi ne jaririn yana mutuwa da zaran an cire ƙwayoyin daga ƙwaƙwalwarsa, wannan kam Shari'a ta haramta yinsa, sai dai idan ya faru ne bayan ɓarin da ba da gangan aka yi ba, ko kuma ɓarin da ya halatta a yi shi da gangan saboda tseratar da rayuwar uwa, aka kuma tabbatar da cewa jaririn ma ya koma zuwa ga Allah, tare kuma da yin la'akari da sharuɗɗan da za su zo a maudhu'in yiwuwar amfana da jariran da

halittarsu ba su gama kammala ba (ɗan tayi) a ƙuduri mai lamba 59 (8/6) na wannan taron.

b- **Hanya ta biyu:** Wannan hanya ce da za ta iya bayyana nan gaba kaɗan, wanda take ƙunshe da shuka ƙwayoyin halitta a gonar likitanci saboda a amfana da su, lallai Shari'a ba za ta hana bin wannan hanya ba, idan inda aka samo irin ƙwayoyin halittar wuri ne da Shari'a ta amince, an kuma same su ta halattacciyar hanya.

- **Na huɗu:** Jaririn da aka Haifa ba tare da ƙwaƙwalwa ba: matuƙar dai an haife shi a raye, to kuwa sam bai halatta a cire komai daga cikin gaɓoɓin jikinsa ba, sai bayan an tabbatar da cewa ya rasu ta hanyar samun tabbacin cewa mutuwar tushen ƙwaƙwalwa ɗin ƙwaƙwalwarsa, a nan babu bambanci tsakaninsa da masu lafiya a wannan fage, idan ya mutu kuma dole ne a yi aiki da hukunce- hukunce da sharuɗɗan yin amfani da wata gaɓa daga cikin gaɓoɓin mamaci, kaman samun cikakken izini, da kuma rashin samun abin da zai kwafe makwafinsa, a kuma tabbatar da cewa ana tsananin buƙata ta lalura da sauransu, kaman yanda ya zo a ƙuduri mai lamba 26 (1/4) cikin ƙudurorin taron shekara- shekara karo na huɗu da Cibiyar ta gabatar. Shari'a ba ta hana a bar wannan jariri da aka haifa ba tare ƙwƙwalwa ba a cikin na'urorin bayar da kuzari (I.C.U) har zuwa lokacin da ran tushen ƙwaƙwalwa zai yi halinsa –wanda za a iya gane shi- domin kiyaye rayuwar sauran gaɓoɓin da za a iya dasa wa wasu, a matsayin shimfiɗa na sanya su a jikin waɗanda za su amfana da su, da dai sauran sharuɗɗan da muka yi nuni zuwa gare su.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 55 (6/6)([1])
GAME DA ƘWAYAYEN DA AKA ƘYANƘYASA WAƊANDA YAWANSU YA WUCE WANDA AKE BUƘATA

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara- shekara, karo na shida a Jidda na ƙasar Saudiyya, wanda ya gudana daga ranar 17 zuwa 23 ga watan Sha'aban, 1410 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 14 zuwa 20 ga watan Maris, 1990,

Bayan ta duba bincike da wasicin da suke da jiɓi da wannan maudhu'i, wanda ɗaya ne daga cikin maudhu'an taron Fiḳihun likitanci na ƙara wa juna sani, karo na shida wanda aka gudanar a ƙasar Kuwait, daga ranar 23 zuwa 26 ga watan Rabi'ul Awwal, 1410 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 23 zuwa 26 ga watan Oktoba, 1990, tare da taimakekeniya tsakanin Cibiyar da ƙungiyar Musulunci mai lura da ilmomin likitanci,

Bayan ta duba wasiyyoyi guda biyu (na goma sha uku, da na goma sha huɗu) da aka gabatar a taron ƙara wa juna sani na uku da ƙungiyar Musulunci ta ilmomin likitanci ta shirya a ƙasar Kuwait daga ranar 20 zuwa 23 ga watan Sha'aban 1407 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 18 zuwa 21 ga watan Afrilu, 1987 game da makomar ƙwayayen halittar da aka ƙyanƙyasa, da wasici na biyar na taron ƙara wa juna sani, farko da ƙungiyar Musulunci ta

([1]) Mujallar Cibiya (Fitowa ta shida, 3/1791).

ilmomin likitanci ta shirya a ƙasar Kuwait daga ranar 11 zuwa 14 ga watan Sha'aban 1403 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 24 zuwa 27 ga watan Mayu, 1982 akan dai wannan maudhu'i, **an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:**

- **Na farko:** Ƙarƙashin abin da ilimi ya tabbatar na yiwuwar adana ƙwayayen halittar da ba a haɗa su aure ba, saboda a iya amfana da su, wajibi ne a lokacin da za a haɗa auren a ɗebi adadin da ake buƙatar a dasa kawai a duk lokacin da za a haɗa su, gudun kada a sami ƙarin ƙwayoyin halittar da aka yi masu aure da ba amfana za a yi da su ba.
- **Na biyu:** Idan an sami ƙarin ƙwayayen halittar da aka ƙyanƙyasa ta kowace hanya ce kuwa, to za a bar su haka nan ne ba tare da ba su wata kulawa ta likitanci ba har su mutu da kansu.
- **Na uku:** Haramun ne a yi amfani da ƙwayayen a jikin wata macen ta daban, dole ne a ɗauki dukan matakan da za su hana yin amfani da ƙwayayen da aka yi masu aure wajen ɗaukan cikin da ba na halal ba.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 56 (7/6)([1])
GAME DA AMFANI DA 'YAN TAYI A MATSAYIN WURIN SAMO GAƁOƁIN DA ZA A DASA

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara- shekara, karo na shida a Jidda na ƙasar Saudiyya, wanda ya gudana daga ranar 17 zuwa 23 ga watan Sha'aban, 1410 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 14 zuwa 20 ga watan Maris, 1990,

Bayan ta duba bincike da wasicin da suke da jiɓi da wannan maudhu'i, wanda ɗaya ne daga cikin maudhu'an taron Fiḳihun likitanci na ƙara wa juna sani, karo na shida wanda aka gudanar a ƙasar Kuwait daga ranar 23 zuwa 26 ga watan Rabi'ul Awwal, 1410 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 23 zuwa 26 ga watan Oktoba, 1990, tare da taimakekeniya tsakanin Cibiyar da ƙungiyar Musulunci mai lura da ilmomin likitanci, **an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:**

- **Na farko:** Bai halatta a ɗauki 'yan tayi su zamo su ne wajen samo gaɓoɓin da da ake buƙata domin dasa wa wani mutum na daban ba, sai a wasu halaye, su ma dole ne a cika wasu sharuɗɗa:
  - **a-** Bai halatta a samar da ɓari da gangan saboda kawai ana son a yi amfani da ɗan tayi wajen dasa gaɓoɓinsa a jikin wani mutum ba, dole ne ɓarin da za a iya amfani da shi ya zamo ɓari ne na Allah da

([1]) Mujallar Cibiya (Fitowa ta shida, 3/1791).

Annabi, ba da gangan aka yi shi ba, ko kuma ya zamo an yi shi ne saboda wani uzuri daga cikin uzurorin da Shari'a ta amince, ba za a koma zuwa ga hanyar yin tiyata domin a ciro jariri a cikin mahaifiyarsa, ba sai idan hakan ya zama kawai shi ne hanyar da za a iya tseratar da rayuwar mahaifiyarsa.

b- Idan akwai yiwuwar ɗan tayin ya cigaba da rayuwa, to dole ne a yi masa magani ta yanda za a kiyaye rayuwarsa, bai wai ƙoƙarin amfana da shi ta hanyar dasa gaɓoɓinsa ba, idan kuma babu yuwuwar ya cigaba da rayuwa, to bai halatta a amfana da gaɓoɓinsa wajen dasa su a jikin wani ba sai bayan ya yi wafati, shi ma da sharuɗɗan da suka zo a ƙuduri mai lamba 26 (1/4) na wannan cibiyar.

- **Na biyu:** Sam bai halatta aikin dashen gaɓoɓi ya zamo harka ne ta kasuwanci ba kwata- kwata.
- **Na uku:** Dole a samar da hukumar ƙwararru da aka amince da su da za su rinƙa kula da aikin dashen gaɓoɓi.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 57 (8/6)([1])
GAME DA DASHEN AL'AURA

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara- shekara, karo na shida a Jidda na ƙasar Saudiyya, wanda ya gudana daga ranar 17 zuwa 23 ga watan Sha'aban, 1410 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 14 zuwa 20 ga watan Maris, 1990,

Bayan ta duba bincike da wasicin da suke da jiɓi da wannan maudhu'i, wanda ɗaya ne daga cikin maudhu'an taron Fiḳihun likitanci na ƙara wa juna sani, karo na shida wanda aka gudanar a ƙasar Kuwait, daga ranar 23 zuwa 26 ga watan Rabi'ul Awwal, 1410 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 23 zuwa 26 ga watan Oktoba, 1990, tare da taimakekeniya tsakanin Cibiyar da ƙungiyar Musulunci mai lura da ilmomin likitanci, **an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:**

- **Na farko: Dasa jijiyoyin al'aura:** Ganin cewa gwaiwa da ƙwayayen halitta suna cigaba da ɗauka, gami da fitar da sifofin da ake gadar da su (genetic code) a tare da wanda aka yi wa dashen har bayan an dasa su a jikin wanda ya amfana da su, to Shari'a ta haramta a yi dashen su.
- **Na biyu: Dasa gaɓoɓin al'aura:** Idan akwai hali na lalaura da Shari'a ta amince da shi a matsayin lalura, ya halatta a yi dashen wasu daga cikin gaɓoɓin al'aura

([1]) Mujallar Cibiya (Fitowa ta shida, 3/1975).

waɗanda ba sa ɗaukan sifofin gado (genetic code) – amma fa banda al'auran kanta-, sai dai dole ne a kula da sharuɗɗa da ƙa'idojin Shari'a da aka bayyana a ƙuduri mai lamba 26 (1/4) na wannan Cibiya.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 58 (9/6)([1])
GAME DA DASA GAƁAR DA AKA YANKE TA WAJEN ZARTAR DA HADDI KO ƘISASI

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara- shekara, karo na shida a Jidda na ƙasar Saudiyya, wanda ya gudana daga ranar 17 zuwa 23 ga watan Sha'aban, 1410 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 14 zuwa 20 ga watan Maris, 1990,

Bayan ta duba binciken da aka gabatar wa Cibiyar game da maudhu'in dasa gaɓar da aka yanke ta wajen zartar da haddi, ko ƙisasi, ta kuma saurari tattaunawar da aka gudanar game da haka,

Bayan la'akari da manufofin Shari'a wajen zartar da haddi, wanda gargadi ne da izina, da kuma wanzar da uƙubar ta hanyar barin tasirinta ya zamo wa'azi da izina gami da kan-da- garki, da kuma kawo ƙarshen aikata laifin, ganin cewa dawo da gaɓar da aka yanke yana buƙatar aikin likitanci na gaggawa daidai da tsarin likitanci na zamani, inda hakan bai zai yiwu ba sai da cikakken shirin likitanci na musamman, wanda yake nuna rashin muhimmanta zartar da haddin, da ma tasirinsa, **an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:**

- **Na farko:** Shari'a ba ta halatta dawo da gaɓar da aka yanke ta wajen zartar da haddi ba, saboda barin tasirin haddi wani yanki ne na cikar wannan uƙubar

([1]) Mujallar Cibiya (Fitowa ta shida, 3/2161).

da Shari'a ta tabbatar, hakan kuma zai hana rashin muhimmanta hukuncin haddi, da kuma kauce wa cin-karo tsakanin hukunce- hukuncen Shari'a a zahiri.

- **Na biyu:** Ganin cewa an shar'anta yin ƙisasi ne saboda tabbatar da adalci, da kuma yi wa wanda aka yi wa laifi adalci, da kiyaye haƙƙin rayuwa ga ɗaukacin al'umma, da samar da tsaro, gami da kwanciyar hankali, saboda haka sam bai halatta a dawo da gaɓar da akan yanke ta ta hanyar zartar da ƙisasi ba, sai a halaye masu zuwa:
  - **a-** Idan wanda aka yi masa laifin bayan an zartar da ƙisasin ya amince a dawo da gaɓar da aka yanke wa mai laifin.
  - **b-** Idan wanda aka yi masa laifin shi ma ya sami daman dawo masa da nasa gaɓar da aka yanke.
- **Na uku:** Ya halatta a dawo da gaɓar da aka yanke ta wajen haddi, ko ƙisasi; saboda gano kuskure a wurin yanke hukunci, ko wurin zartar da hukuncin.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 59 (10/6)([1])
GAME DA KASUWANNIN HADA- HADAR KUƊI

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara- shekara, karo na shida a Jidda na ƙasar Saudiyya, wanda ya gudana daga ranar 17 zuwa 23 ga watan Sha'aban, 1410 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 14 zuwa 20 ga watan Maris, 1990,

Bayan ta duba bincike da wasiyoyin da sakamakon taron ƙara wa juna sani akan (Kasuwannin hada- hadar kuɗi) da aka yi a garin Rabat daga ranar 20 zuwa 24 ga watan Rabi'u Sani, 1410 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 20 zuwa 24 ga watan Oktoba, 1989, tare da hadin gwiwa da wannan Cibiyar, da Cibiyar Musulunci mai bincike da horaswa na bankin Musulunci mai kula da ayyukan raya ƙasa (IsDB), wanda Ma'aikatar Auƙaf da al'amurran Musulunci na ƙasar Maroko ta karɓi bakwancinsa.

Ƙarƙashin abin da Shari'ar Musulunci ta tabbatar na kwadaitarwa game da neman halal, da kasuwanci domin haɓakar dukiya, da kuma haɓakar dukiyoyin da aka ajiye su akan tsarin zuba jari na Musulunci wanda ya ginu akan yin tarayya wajen ɗaukan nauyi, da kuma raba asara, cikinsu har da hatsurran da suke tattare da bashi,

Ganin irin rawar da kasuwannin hada- hadar kuɗi suke takawa wajen shige da ficen kuɗi, da haɓaka kasuwanci, da ganin cewa ba su muhimmanci, da bincike akan hukunce-

([1]) Mujallar Cibiya (Fitowa ta shida, 2/1273), da (Fitowa ta bakwai, 1/73).

hukuncensu abu ne da yake biya wa mutane buƙatunsu na sanin hukunce- hkuncen addininsu akan abubuwan da suke sababbi ne na zamani, kuma hakan ya haɗu da ainihin ƙoƙarin da malaman Fiƙihu suke yi na bayyana hukunce- hukuncen ma'amaloli na kuɗi, musamman hukunce- hukuncen kasuwanni da tsarin Hisba a cikin kasuwanni, haka ma da muhimmanci da kasuwannin suke da shi na bai wa masu zuba jari daman su sake shiga cikin harkar kasuwannin hada- hadar kuɗaɗe, su kuma sami daman samun shige- da- ficen kuɗaɗe, da bayar da ƙarfin gwiwa wajen sanya kuɗi, wanda yake tattare da daman fita daga cikin kasuwar a duk sanda buƙatar hakan ta taso,

Bayan ta duba abubuwan da binciken da aka gabatar mata suka taɓo game da tsari da dokokin gudanar da kasuwannin hada- hadar kuɗaɗe da ake da su, da hanyoyin da ake bi, da kuma tsare- tsarenta, **an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:**

- **Na farko:** Lallai bai wa kasuwannin hada- hadar kuɗaɗe muhimmanci rukuni ne cikin rukunnan da suka wajaba a gabatar wajen bai wa dukiya kariya, da haɓaka ta, lura da abin da yake biyo bayan haka na taimakekeniyar da ake yi wajen biyan buƙatun al'umma, da kuma fitar da haƙƙoƙi na addini da na duniya da suke ɗamfare da dukiya.
- **Na biyu:** Lallai waɗannan kasuwanni na hada- hadar kuɗaɗe –duk kuwa buƙatar da ake na asalin tunanin da ya kafa ta- kaman yanda suke a yanzu, ba za su iya tabbatar da manufofin haɓaka dukiyoyi da kasuwanci kaman yanda addinin Musulunci yake so ba. Lallai wannan yanayin da ake ciki yana buƙatar gabatar da jan ƙoƙari na haɗin- gwiwa tsakanin malaman Fiƙihu da masana tattalin arziki domin bita akan ginshiƙai da tsarin ya ginu akansu, da abubuwan da ya dogara da sun a dokoki da tsare- tsare, da sauya abubuwan da suka kamata a sauya ƙarƙashin karantarwar Shari'ar Musulunci.

- **Na uku:** Lallai kasuwannin hada- hadar kuɗaɗe sun ginu ne akan tsare- tsaren ofis da wasu matakai, saboda haka ne wajibcin yi masu biyayya ya ginu akan zartar da ƙa'idar "al- Masalihul Mursala" akan abubuwan da za su iya shiga cikin wani asali na Shari'a waɗanda ba su saɓa da wani Nassi, ko wata ƙa'ida na Shari'a ba, saboda haka wannan tsarin yana babin tsare- tsaren da shugaba ne zai tsattsara su a fagen sana'o'in hannu, da sauran abubuwan da al'umma take buƙata, bai halatta wani ya saɓa wa tsarin da shugaba ya yi ba, bai kuma halatta a yi wasu 'yan dabarbaru domin kauce wa tsarin ba, matuƙar dai sun cika sharuɗɗa da asalin da Shari'a ta gindaya.

An yi wasici da abu mai zuwa:

- Cigaba da bincike da nazari game da kayayyaki, da sigogin da ake amfani da su a kasuwannin hada-hadar kuɗaɗe, a rubuta bincike da nazari mai zurfi a fagagen Fiƙihu da tattalin arziki da za su gamsar([1]).

Allah shi ne mafi sani;;

([1]) Duba: Ƙuduri mai lamba 63 (1/7).

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 60 (11/6)([1])
GAME DA SHAHADU (BONDS)

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara- shekara, karo na shida a Jidda na ƙasar Saudiyya, wanda ya gudana daga ranar 17 zuwa 23 ga watan Sha'aban, 1410 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 14 zuwa 20 ga watan Maris, 1990,

Bayan ta duba bincike da wasiyoyin da sakamakon taron ƙara wa juna sani akan (Kasuwannin hada- hadar kuɗi) da aka yi a garin Rabat daga ranar 20 zuwa 24 ga watan Rabi'u Sani, 1410 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 20 zuwa 24 ga watan Oktoba, 1989, tare da hadin gwiwa da wannan Cibiyar, da Cibiyar Musulunci mai bincike da horaswa na bankin Musulunci mai kula da ayyukan raya ƙasa (IsDB), wanda Ma'aikatar Auƙaf da al'amurran Musulunci na ƙasar Maroko ta karɓi bakwancinsa.

Bayan an duba cewa Shahada (Bond) wata takarda ce da wanda ya fitar da ita yake ɗaukan alhakin biyan ƙimar da take ɗauke da shi ga wanda yake ɗauke da takarda, tare kuma da biyan fa'idar da suka yi yarjejeniya akanta ƙari akan ƙimar da take rubuce a cikin takardar, ko ya sanya wani amfani da sharaɗi, shin kyaututtuka ne da ake rarraba su ta hanyar yin ƙuri'a, ko ta hanyar yanke wani adadi na kuɗi daga ciki, ko zamiye, **an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:**

([1]) Mujallar Cibiya (Fitowa ta shida, 2/1273), da (Fitowa ta bakwai, 1/73).

- **Na farko:** Lallai shahadun nan tamkar wani alƙawari ne na biyan wani adadi na kuɗi tare da fa'idar da aka danganta masa ƙari akan abin da yake cikin takardar, ko ya sanya wani amfani da sharaɗi, Shari'ar Musulunci ta haramta fitar da waɗannan shahadun, ko sayar da su, ko yin musanyen kasuwanci da su; saboda bashi ne da ruwa, shin waɗanda suka fitar da ita keɓaɓɓiyar hukuma ce, ko ta gaba ɗaya da take da jiɓi da gwamnati. Duk sunayen da za a sanya masu ba zai yi tasiri ba, sawa'un an kira su shahadu, ko Sukuk, ko kuɗin ajiya, ko an kira fa'idar kuɗin ruwa da za a biya da sunan riba, ko galla, ko abin da ya biyo baya.
- **Na biyu:** Haka ma Shari'a ta haramta shahadun da suke ɗauke da fatsi- fatsin tiket a matsayinsu na bashin da ake sayarwa da kuɗin da bai kai kuɗin da yake a rubuce ba, inda waɗanda suke ɗauke da su suke amfana da bambancin da yake a tsakani inda za su zame daga cikin waɗannan shahadun
- **Na uku:** Haka ma Shari'a ta haramta shahadun da suke ɗauke da kyaututtuka a matsayinsu na bashin da aka shardanta amfanuwa da shi, ko ƙari ga jumlar masu bayar da bashin, ko ga wasu daga cikinsu ba tare da an ambace su ba, bugu da ƙari hakan yana kama da caca.
- **Na huɗu:** Cikin abubuwan da suke kwafe makwafin shahadun da aka haramta –fitarwa, ko sayarwa, ko yi mu'amala da su- akwai shahadu, ko Sukuk da aka samar da su akan ƙa'idar mudaraba a wani shirin kasuwanci da ake zuba jari a cikinsa, ta yanda mai kuɗin ba shi da wani tabbatacciyar fa'ida, ko amfani da zai samu, kawai zai zamo yana da kaso ne daga cikin ribar da shirin ya samar gwargwadon abin da yake mallaka na shahadu ko Sukuk, kuma ba zai sami rib aba sai idan tabbar shirin ya sami riba. Zai yiwu a iya amfana da wannan daga sigar da aka amince da

ita a ƙuduri mai lamba 30 (5/4) na wannan Cibiyar game da shahadun bashi([1]).

Allah shi ne mafi sani;;

([1]) Duba: Ƙuduri mai lamba 30 (5/4).

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 61 (12/6)
GAME DA MAUDHU'AI DA TARURRUKAN ƘARA WA JUNA SANI DA SASHEN TSARE- TSARE YA BAYAR DA SHAWARA

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara- shekara, karo na shida a Jidda na ƙasar Saudiyya, wanda ya gudana daga ranar 17 zuwa 23 ga watan Sha'aban, 1410 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 14 zuwa 20 ga watan Maris, 1990,

Bayan ta duba rahoton da sashen tsare- tsare ta gabatar wa sakateriyar Cibiyar, wanda aka rarraba wa mambobin majalisar Cibiya, rahoton da yake ƙushe da maudhu'an da aka bayar da shawarar cewa majalisar ta gudanar da bincike da nazari akansu, da aka yi masu jadawali gwargwadon muhimmancinsu, waɗanda suka ƙunshi maudhu'ai mabambanta da aka shigar da su cikin alamu masu zuwa:

- Haƙƙoƙin ƙasa da ƙasa a Fiƙihun Musulunci na zamani
- Aurace- aurace da gado a Fiƙihun Musulunci na zamani
- Tunanin Musulunci na zamani
- Ibadu a Fiƙihun Musulunci na zamani
- Ma'amaloli da tsumi- da- tanadi a Fiƙihun Musulunci na zamani
- Ilimin sanin makamar Fiƙihun Musulunci (Usulul-Fiƙh) a mahangar zamani

- Likitanci da ilmomi
- Sababbin abubuwa da suka faru waɗanda ba a ambata ba

Kaman yanda rahoton ya ƙunshi shawarar shirya tarurruka akan maudhu'ai masu zuwa:

- Haƙƙoƙin mace a Musulunci da wajiban da suke kanta
- Haƙƙoƙin ƙasa da ƙasa a Musulunci
- Haƙƙoƙin bil'adama tare da haɗawa da ƙoƙarin da Ƙungiyar ƙasashen Musulmai (OIC) take yi
- Haƙƙoƙin ƙananan yara a Musulunci tare da gabatar da tsokaci akan yarjejeniyar ƙasa da ƙasa game da haƙƙoƙin ƙananan yara
- Waɗanda ba Musulmai ba a ƙarƙashin mulkin Musulunci: haƙƙoƙinsu da abubuwan da suka wajaba akansu
- Musulmai tsakanin riƙo da Musulunci da kwaikwayon wasu a wannan zamani
- Nazari akan misalan kundin tsarin mulki na Musulunci
- Matsayar Musulunci game da sababbin fannoni (Zane, da waƙa, da kaɗe- kaɗe, da wasan kwaikwayo)
- Tsarin shugabanci a Musulunci: asalinsa da ƙa'idojinsa da manyan mas'alolinsa a wannan zamani
- Aikin jarida da hanyoyinsa a wannan zamani ta mahangar Musulunci
- Hukunce- hukuncen takardar kudî da darajarta yake hawa da sauka a Fikihun Musulunci
- Taimakon marasa shi a Musulunci ƙarƙashin tsare-tsarensa a aikace a wannan zamani
- Shahadun asusun gwamnati da shahadun zuba jari
- Zaɓi da sauye- sauye da ake amfani da su a kasuwannin hada- hadar kuɗaɗe

An tabbatar da ƙuduri mai zuwa:

- **Na farko:** A kula da waɗannan shawarwari da aka bayar, tare da bai wa sakateriya daman zaɓa daga ciki,

daidai da ikon da take da shi wanda ya yi daidai da maslaha, musamman waɗanda aka bayar da shawarar gudanar da nazarin akansu a taron shekara- shekara da ya gabata.

- **Na biyu:** Sakateriya ta shirya tarurrukan ƙara wa juna sani, tare da bai wa maudhu'an da aka gabatar a tarurruka muhimmanci gwargwadon daman da ake da ita.

Allah ya sa mu dace;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 62 (13/6)
GAME DA WASIYYOYIN BAYAN TARON SHEKARA-SHEKARA NA SHIDA DA MAJALISAR CIBIYAR FIḲIHUN MUSULUNCI TA DUNIYA TA GABATAR

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara- shekara, karo na shida a Jidda na ƙasar Saudiyya, wanda ya gudana daga ranar 17 zuwa 23 ga watan Sha'aban, 1410 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 14 zuwa 20 ga watan Maris, 1990,

Ta yi wasici da abubuwa masu zuwa:

- **Na farko:** Kiran Musulmai a duk inda suke zuwa ga taimakon juna, da hadin- kai, da kuma riḳo da mafitar da Musulunci yake bayarwa wajen fita daga matsalolinsu, da kuma su tashi tsaye wajen sauke abin da ya wajaba akansu na gabatar da Musulunci zuwa ga duniya a matsayin shi ne mafita daga dukan matsaloli, maimakon komawa zuwa ga ƙa'idojin 'yan maddiyya da tuni suka karkace ga barin hanya madaidaiciya, kuma rashin alfanunsu ya riga ya bayyana, haka ma tana kira ga ɗaukacin Musulmai kan su bayar da muhimmanci na musamman ga mas'alolin da suka shafi 'yan uwansu a ƙasashen gabashin duniya, da nuna masu goyon baya game da halattattun haƙoƙƙinsu na su cigaba da kasancewa akan addininsu, da kuma haƙƙoƙinsu na mutane.
- **Na biyu:** Cibiyar tana Allah wadai da hijirar da Yahudawan Tarayyar Sufiyet suke yi zuwa ƙasa mai

albarka, ƙasar Isra'i da Mi'iraji, tana kuma kallon hakan a matsayin babban hatsarin da yake yi wa gaba ɗayan al'ummar Musulmai barazana, tana kira zuwa ga ƙasashen Larabawa da na Musulunci da su haɗa-kai, su ƙalubalanci wannan hatsarin da ya tunkaro, su kuma ɗauki dukan matakan da suka dace wajen 'yanto garuruwan da aka mamaye, da 'yantar da wuraren ibada masu tsarki, a tseratar da inda Sayyiduna RasululLahi (SallalLahu alaiHi wa alihi wa sallam) ya yi Isra'insa zuwa gare shi daga hannun azzalumai da suka ƙwace shi, a kuma goya wa gwagwarmayar da suke tunkarar azzaliman Yahudawa baya, ta yanda za ta cimma manufarta, ta kuma kiyaye cigabanta.

- **Na uku:** Bai wa dukan kafafen yaɗa labarai muhimmanci a ƙasashen Musulmai, da yin aiki wajen sanya su a hanya ta yanda za su amfani al'umma, su kuma hidimta wa Musulunci, da ƙalubalantar matsalolin zamani masu hatsari, kuma akwai buƙatar sakateriyar Cibiya ta shirya taro na musamman game da kafafen yaɗa labarai.
- **Na huɗu:** Shirya taron ƙara wa juna sani game da fannonin da suka fi yaɗuwa a wannan zamani, irin su: wasan kwaikwayo, da waƙe- waƙe, da kaɗe- kaɗe, da raye- raye da sauransu, waɗanda babu wata kafar yaɗa labarai da ba su.
- **Na biyar:** Gabatar da cikakkun bincike da nazari akan maudhu'in yawaitar kaffarar kisa, saboda a tsayar da magana ɗaya, a gabatar da ƙuduri game da shi.
- **Na shida:** Jinkirta maudhu'in hannun jari saboda a ƙara bincike da nazari akansa.
- **Na bakwai:** Shirya taro akan maudhu'in Zaɓi da sauye- sauye da ake amfani da su.
- **Na takwas:** Kafa kwamiti, ƙarƙashin kulawar sakateriyar Cibiya, da suka haka malaman Fiƙihu da

masana tsumi da tanadi, domin amsa tambayoyin bankin Musulunci mai lura da ayyukan raya ƙasa (IsDB), game da shiga cikin kamfanonin bayar da gudummuwa (joint- stock company).

Allah ya sa mu dace.

ƘUDURORI DA BAYANAI NA TARON SHEKARA-SHEKARA KARO NA BAKWAI NA MAJALISAR CIBIYAR FIƘIHUN MUSULUNCI TA DUNIYA

JIDDA (SAUDIYYA)

7 - 12 GA WATAN ZUL- ƘIDA, 1412 H

9 – 14 GA WATAN MAYU, 1992

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 63 (1/7)([1])
GAME DA KASUWANNIN HADA- HADAR KUƊAƊE

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara- shekara, karo na bakwai a Jidda na ƙasar Saudiyya, wanda ya gudana daga ranar 7 zuwa 12 ga watan Zul Ƙida, 1412 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 9 zuwa 14 ga watan Mayu, 1992,

Bayan ta duba binciken da aka gabatar wa Cibiyar akan maudhu'in: (Kasuwannin hada- hadar kuɗaɗi) hannayen zuba jari, da gwaje- gwaje, da haja, da katin lamuni,

Bayan ta saurari tattaunawar da akan gabatar game da su, an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:

Na farko: Hannayen jari

1- Hannayen jari a kamfuna:

a. Ganin cewa asali a cikin harkokin mu'amala shi ne halacci, za mu iya cewa lallai kafa kamfunan haɗin gwiwa da suke da manufofi da kuma ayyuka abu ne da ya halatta a Shari'a.

b. Babu wani saɓanin tsakanin malamai akan haramcin sanya hannu a cikin kamfunan da manyan manufofin haramun ne a Shari'a, kaman mu'amala da riba, ko samar da kayayyakin da shari'a ta haramta, ko yin kasuwanci da su.

c. A asali harumun ne sanya hannu a cikin kamfunan da a wasu lokuta suke mu'amala da

([1]) Mujallar Cibiya, (Fitowa ta shida, 2/1273) da (Fitowa ta bakwai, 1/73) da (Fitowa ta tara, 2/5).

abubuwan da Shari'a ta haramta, irinsu riba da makamantanta, duk kuwa da cewa shari'a ta halatta manyan ayyukan suke yi([1]).

2- Lamunin fitarwa **(Under writing):**

Lamunin fitarwa (Under writing): Yarjejeniya ce a lokacin kafa kamfani tare da wanda zai ɗauki alhakin lamunin bayar da dukan hannayen jari, ko wani sashe na bayar da hannayen jarin, wato wani alƙawari da wanda zai ɗauki wannan alhakin yake ɗauka na ɗaukan dukan sauran hannayen da babu wanda ya ɗauka, wannan abu ne da shari'a ba ta hana ba, idan wannan alƙawarin ya ɗauke shi ne da ƙimar da aka ambata, ba tare da an biya wani lada akan alƙawarin ba, ya kuma halatta wanda ya ɗauki alƙawarin ya karɓi lada akan wani aiki da ya gabatar – banda wannan lamunin-, alal misali idan ya gudanar da wani bincike, ko ya tallata hannayen jarin.

3- Rarraba biyan ƙimar hannayen jari a lokacin ɗaukan alhakin:

A shari'a babu laifi a rarraba biyan ƙimar hannayen jarin da aka ɗauki alhakin, da jinkirta biyan sauran kashe – kashen, saboda hakan daidai yake da gabatar da kaso a cikin abin da aka gaggauta biyan, da kuma yin alƙawarin ƙari a jari uwar kuɗi, shari'a ba ta hana haka ba, domin wannan ɗin ya haɗa da dukan hannayen jarin, kuma a haka alhakin da yake kan kamfanin zai cigaba da kasancewa a dukan jari ko uwar kuɗin da ta sanar da ta bayyana a wurin sauran mutane, saboda wannan ne abin da mutanen da suke mu'amala da kamfanin suka sani, suka kuma yarda da shi.

4- Hannun jarin wanda yake ɗauke da shi (Bearer Shares):

Ganin cewa kasuwanci a cikin (hannun jarin wanda yake ɗauke da shi) shi ne: kaso n agama- gari a cikin abubuwan da suke mallaki ne na kamfani, kuma shahadar hannun

([1]) Duba: Ƙuduri mai lamba 77 (8/8), da ƙuduri mai lamba 87 (4/9)

jarin shi ne takardar da take tabbatar da cancantar samun wannan kason, to lallai shari'a ba ta hana fitar da irin wannan hannun jarin daga kamfani ta irin wannan hanyar ba, ba kuma ta hana yi ta'amuli da shi ba.

5- Wurin da ake ƙulla yarjejeniya a wajen sayar da hannun jari:

Lallai wurin da ake ƙulla akansa a wajen sayar da hannun jari shi ne kaso na gama gari daga cikin asalin uwar kuɗin kamfani, shahadar hannun jarin shi ne takardar da take bayyana haƙƙin mai shi akan wannan kason.

6- Hannayen jari na musamman:

Bai halatta a fitar da wasu hannayen jari na musamman, da suke da wani fifiko na kuɗi da suke kai wa zuwa ga bai wa uwar kuɗinsu lamuni, ko lamunin akan riba, ko a gabatar da su a lokacin da za a rufe kamfani, ko a lokacin da za a raba riba ba.

Ya halatta a bai wa wasu daga cikin hannayen jari fifiko na musamman da suke da jiɓi da tsarin gudanarwa, ko matakan zartarwa.

7- Ta'amuli da hannayen jari ta hanyar ruwa (riba):

a. Ba ya halatta a sayi wani kaso da rancen riba da dillali ko wani ya bayar ga mai saye don yin jinginar da kaso, saboda hakan ya shafi riba kuma an rubuta shi ta hanyar jinginar gida, kuma suna daga cikin haramtattun ayyukan da mai saye ya yi. rubutun da ya zagi wanda ya ci riba, da wanda ya biya, da wanda ya rubuta, da shaidunsa guda biyu.

b. Haka nan bai halatta a sayar da wani kason da mai sayarwa ba, sai dai ya samu alkawari daga dillalin da zai bashi kason a lokacin da aka kawo shi, domin yana daga sayar da abin da ba shi da shi. kuma haramcin ya qarfafa ne idan ya ce za a karvi farashin ga dillali domin ya amfana da shi ta

hanyar ajiye shi da ribar domin samun lamunin lamuni.

8- Sayar da hannun jari, ko Bayar da jinginansa:

Ana iya siyar da kaso ko jinginar la'akari da tanade-tanaden dokokin kamfanin, kamar idan ka'idar ta hada da hujjar siyarwar kwata-kwata ko bisa la'akari da fifikon tsoffin masu hannun jari a cikin siyan.Haka kuma, tanadin a cikin Ana la'akari da ƙa'idar yiwuwar jinginar gida daga abokan tarayya ta hanyar jinginar da kaso na gama gari.

9- Bayar da hannun jari tare da kudaden bayarwa:

Babu wani ƙin yarda da ƙara wani kaso na ƙimar rabon don biyan kuɗin fitar da kayayyaki, in dai an ƙididdige wannan kaso daidai.

10-Bayar da hannun jari akan kari ko rangwamen bayarwa:

Za a iya fitar da sabbin hannun jari don kara yawan jarin kamfani idan an fitar da su a halin yanzu na tsohon hannun jari bisa kimar da masana suka yi na kadarorin kamfanin, ko kuma da darajar kasuwa.

11-Kamfanin ya bada tabbacin siyan hannun jari:

Majalisar ta yi la'akari da jinkirta yanke shawara kan wannan batu zuwa zama na gaba don ci gaba da bincike da nazari.

12-Kaddara alhaki na kamfani mai iyaka:

Babu wani abin da doka ta hana a kafa kamfanin hada-hadar hannayen jari mai iyaka da jarin sa, domin wannan sananne ne ga masu mu’amala da kamfanin, kuma ta hanyar samun ilimi, babu yaudara a cikin masu mu’amala da kamfanin.

Har ila yau, babu wani ƙin yarda na doka game da alhakin wasu masu hannun jari mara iyaka game da masu karɓar bashi ba tare da la'akari da wannan wajibcin ba. Kamfanoni ne da ke da abokan haɗin gwiwa da abokan haɗin gwiwa masu iyaka.

13-Kayyade cinikin haja ga dillalai masu lasisi, da kuma kayyade kudaden mu'amala a kasuwannin su:

Ya halatta ga hukumomin da ke da iko su tsara yadda ake cinikin wasu hannayen jari ta yadda za a iya yin hakan ne ta hanyar ƙwararrun dillalai waɗanda ke da lasisin yin hakan, domin wannan yana ɗaya daga cikin ayyukan hukuma da ke cimma buƙatu na halal.

Haka nan, ya halatta a kayyade kudade na kasancewar dan kasuwa a kasuwannin hada-hadar kudi, domin wannan yana daya daga cikin al'amuran da suka shafi ka'ida da aka dorawa alhakin tabbatar da maslaha ta halal.

14-Haƙƙin fifiko:

Majalisar tana tunanin jinkirta yanke shawara kan wannan batu zuwa wani zama na gaba don ci gaba da bincike da nazari.

15-Takaddar Haƙƙin mallaka:

Majalisar tana tunanin jinkirta yanke shawara kan wannan batu zuwa wani zama na gaba don ci gaba da bincike da nazari.

Na biyu: Zaɓuka:

a) Kwafin kwangilar zaɓi:

Abin da ake nufi da kwangilar zaɓuɓɓuka shine maye gurbin wajibcin sayarwa ko siyan wani takamaiman abu da aka bayyana akan takamaiman farashi a wani takamaiman lokaci ko a wani takamaiman lokaci, ko dai kai tsaye ko ta hanyar wata hukuma da ke tabbatar da haƙƙin ɓangarorin biyu.

b) Hukuncinsa:

Kwangilar zabuka - kamar yadda yake a yau a kasuwannin hada-hadar kudi na duniya - sabbin kwangiloli ne da ba su fadowa a karkashin duk wata kwangilar da ake kira halaltacciyar kwangila.

Kuma da yake abin da aka yi kwangilar ba kudî ba ne ko riba ko haƙƙin kudî da za a iya musanya shi da shi, kwangila ce da ba ta halatta ba.

Tun da tun farko waɗannan kwangilolin ba su halatta ba, ba a halatta a yi ciniki da su ba.

Na uku: Ma'amala da kayayyaki, kudade da fihirisa a kasuwannin da aka kayyade:

(1) Kaya:

Ana magance kayayyaki a cikin kasuwannin da aka tsara ta ɗayan hanyoyi huɗu masu zuwa:

Hanya ta farko:

Cewa kwangilar ta haɗa da haƙƙin karɓar abin da aka sayar da kuma karɓar farashin nan da nan, tare da kasancewar kaya ko rasit ɗin da ke wakiltar su a hannun mai sayarwa da rasidin.

Wannan kwangilar ta halatta bisa doka ƙarƙashin sanannun sharuɗɗan siyarwa.

Hanya ta biyu:

Cewa kwangilar ta ƙunshi haƙƙin karɓar abin da aka sayar da kuma karɓar farashin nan da nan, tare da ikon tabbatar da su daga Hukumar Kasuwa.

Wannan kwangilar ta halatta bisa doka ƙarƙashin sanannun sharuɗɗan siyarwa.

Hanya ta uku:

Cewa kwangilar ta kasance kan isar da wani samfurin da aka siffanta a hannun a ranar da aka jinkirta da kuma biyan farashin lokacin bayarwa da kuma cewa ya haɗa da yanayin da ke buƙatar cewa a zahiri ya ƙare tare da bayarwa da karɓa.

Wannan kwangilar ba ta halatta a dage musanya biyun ba, kuma za a iya gyara ta don saduwa da sharuɗɗan aminci da aka sani, kuma idan ta cika sharuddan aminci ya halatta.

Haka nan, baya halatta a sayar da kayan da aka siya da aminci kafin a mallake shi.

Hanya ta huɗu:

Cewa kwangilar ta kasance a kan isar da kayan da aka siffanta a hannun a ranar da aka jinkirta da kuma biyan farashin lokacin bayarwa ba tare da kwangilar ba tare da

sharaɗin da ke buƙatar ta ƙare tare da ainihin bayarwa da karɓa, amma ana iya rushewa. ta hanyar kwangilar kishiyar.

Wannan shi ne nau'in da ya fi yawa a kasuwannin kayayyaki, kuma wannan kwangilar ba ta halatta ba tun farko.

(2) Ma'amala da kuɗaɗe:

Ana magance kuɗaɗe a kasuwannin da aka tsara ta ɗaya daga cikin hanyoyi huɗu da aka ambata wajen mu'amala da kayayyaki.

Ba za a iya siye da sayar da kudi ta hanyoyi na uku da na huɗu ba.

Amma hanyoyin farko da na biyu, ya halatta a siye da siyar da kuɗaɗe, in dai an cika sharuɗɗan musayar da aka sani.

(3) Ma'amala da mai nuni:

Ma’auni mai nuni shi ne lambar ƙididdiga da ake ƙididdige ta ta amfani da hanyar ƙididdiga ta musamman da aka yi nufin sanin girman canjin a wata kasuwa, kuma ana yin ciniki akansa a wasu kasuwannin kudi.

Ba ya halatta a saya da sayar da fihirisa domin caca ce tsantsa, kuma tana sayar da wani abu na hasashe ne wanda ba zai wanzu ba.

(4) Halaltacciyar madadin haramtacciyar mu'amala a cikin kayayyaki da kuɗaɗe:

Kasuwar Musulunci ta kayayyaki da kudade ya kamata a tsara ta a kan hada-hadar Sharia, musamman tallace-tallacen sallama, musayar kudi, alƙawarin sayarwa a lokacin da aka jinkirta, Istisna’a, da sauransu.

Majalisar tana ganin ya zama wajibi ta gudanar da cikakken nazari kan yanayin wadannan hanyoyin da hanyoyin aiwatar da su a cikin tsarin kasuwar Musulunci.

Na huɗu: Katin Kiredit:

a) Ma'anarsa:

Katin kiredit wata takarda ce da mai bayar da ita ke bayarwa ga mutum na halitta ko na shari'a - bisa wata

yarjejeniya da ke tsakaninsu - wanda ke ba shi damar siyan kaya ko ayyuka daga duk wanda ya amince da takardar ba tare da ya biya kudinsa nan take ba, kamar yadda ya wajaba mai bayarwa. biya. Daya daga cikin nau'ikan wannan takarda shine abin da ke ba da damar cire kudi daga bankuna. Don katunan kuɗi:

- Wasu daga cikinsu su ne cirewa ko biyan kuɗi bisa ga shi daga asusun mai ɗaukar kaya a banki ba daga asusun mai bayarwa ba, don haka ana rufe su. Wasu daga cikinsu akwai biyan kuɗi daga asusun mai fitar da kaya sannan a mayar da su ga mai ɗaukar kaya a kan lokaci-lokaci.
- Wasu daga cikinsu suna sanya ribar riba akan jimlar ma'aunin da ba a biya ba a cikin ƙayyadadden lokaci daga ranar da'awar. Ciki har da wadanda basu sanya amfani ba.
- Yawancinsu suna sanya kuɗin shekara ga mai ɗaukar kaya, wasu kuma waɗanda ba a sanya su a hukumance ba.

b) Karɓar katunan kuɗi na Sharia:

Bayan tattaunawa, majalisar ta yanke shawarar dage yanke shawarar kan daidaitawa ta doka na katunan bashi da hukuncinta zuwa zama na gaba don ci gaba da bincike da nazari([1]).

Allah shi ne mafi sani;;

([1]) Duba quduri mai lamba 96 (4/10)

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinkai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 64 (2/7)([1])
GAME DA SAYAR DA KAYA ZUWA WANI LOKACI TARE DA RARRABA LOKACIN BIYA (INSTALLMENT SALES)

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara- shekara, karo na bakwai a Jidda na ƙasar Saudiyya, wanda ya gudana daga ranar 7 zuwa 12 ga watan Zul Ƙida, 1412 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 9 zuwa 14 ga watan Mayu, 1992,

Bayan ta duba binciken da aka gabatar wa cibiyar akan maudhu'in: sayar da kaya zuwa wani lokaci tare da rarraba lokacin biya (Installment sales), saboda a kammala ƙuduri mai lamba 51 (2/6) game da shi,

Bayan ta saurari tattaunawar da aka gudanar game shi, an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:

- **Na farko:** Sayar da kaya zuwa wani lokaci tare da rarraba lokacin biya (Installment sales) ya halatta a Shari'ar Musulunci, koda kuwa kuɗin da za a biya bayan lokacin ya fi na wanda za a biya nan take.
- **Na biyu:** Takardun kasuwanci (cek, da shahadun bayar da umurnin biya, da shahadun cire kuɗi) dukansu nau'o'i ne na tabbatar da halaccin bashi ta hanyar rubutu.
- **Na uku:** Lallai yin zamiye a takardun kasuwan kasuwanci abu ne da bai halatta ba a shari'ar

([1]) Mujallar Cibiya, (Fitowa ta shida, 1/193) da (Fitowa ta bakwai, 2/9).

Musulunci; saboda yana kai wa zuwa ga ribar nasi'a da shari'a ta haramta.

- **Na huɗu:** Biyan sauran kuɗin kayan da aka siyar zuwa wani lokaci tare da rarraba lokacin biya (Installment sales), kafin lokacin da aka yanke ya yi, bayan an rage yawan bashin saboda an gaggauta biya ya halatta a Shari'ar Musulunci, babu bambanci tsakanin wanda ya nemi a yi hakan, shin wanda ake bi bashin ne, ko wanda yake bin bashin, saboda hakan ba zai shiga cikin riba wanda aka haramta ba tun da ba a yi ittifaƙi akan haka tun farko ba, matuƙar dai dangantaka tsakanin wanda ake bi bashin da mai bin bashin dangantaka ce ta su biyu. Amma idan an sami wani na uku ya shiga tsakani, to a nan bai halatta ba, domin a irin wannan hali hukuncin takardun kuɗi na kasuwanci ne zai shigo.
- **Na biyar:** ya halatta waɗanda ake bi bashi da waɗanda suke bin bashi su yi ittafaƙi akan biyan sauran kason idan wanda ake bi bashin ya ƙi biyan kowane kaso daga cikin kason da suke a kansa, matuƙar dai ba yana shiga cikin halin rashi ba ne.
- **Na shida:** Idan an kai ga kusanto da lokacin biyan bashi sakamakon mutuwar wanda ake bi bashi, ko kuwa tsiyacewarsa, ko kuma taurin bashin da ya nuna, to a nan ya halatta a rage yawan abin da yake kansa, ta hanyar yarjejeniya da junansu.
- **Na bakwai:** Ƙa'idar tsiyacewar da ya wajaba a jinkirta neman biyan bashi ita ce: ya zamana wanda ake bi bashin ba shi da wata dukiya da ta wuce buƙatunsa na asali da za ta iya biyan bashin da ake binsa, sawa'un farin kuɗi ne, ko kadara.

Allah ne masani.

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 65 (3/7)([1])
GAME DA BAYAR DA JINGAR SANA'ANTAWA

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara- shekara, karo na bakwai a Jidda na ƙasar Saudiyya, wanda ya gudana daga ranar 7 zuwa 12 ga watan Zul Ƙida, 1412 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 9 zuwa 14 ga watan Mayu, 1992,

Bayan ta duba binciken da aka gabatar wa cibiyar akan maudhu'in: bayar da jingar sana'antawa,

Bayan ta saurari tattaunawar da aka gudanar a kai, da kuma la'akari da manufofin Shari'ar Musulunci wajen maslahohin bayi, da kuma ƙa'idodjin ilimin Fiḳihu wajen kasuwanci da dangantaka tsakanin 'yan kasuwa, lura da cewa lallai yarjejeniyar jingar sana'antawa yana da babban muhimmanci wajen haɓaka masana'antu, da ma kayan da ake sana'antawa, da kuma buɗe ƙofofi masu yawa na bayar da jari, da kuma haɓaka tattalin arzikin Musulunci, an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:

- **Na farko:** Lallai yarjejeniyar bayar da jingar sana'antawa –wanda ake yinsa akan aiki, da wani ayyanannen abu da yake hawa zimma- tana zama

([1]) Mujallar Cibiya, (Fitowa ta bakwai, 2/223).

wajiba akan ɓangarori biyu (wanda ya bayar da jingar da wanda aka bai wa) idan an cika rukunnai da sharuɗɗa.

- **Na biyu:** A cikin yarjejeniyar bayar da jingar sana'antawa an sanya sharuɗɗa masu zuwa:
  - **a.** Bayyana jinsin abin da za a sana'anta da nau'insa da sifofin da ake buƙata.
  - **b.** Iyakance lokacin da za a sana'anta.
- **Na uku:** A yarjejeniyar bayar da jingar sana'antawa ya halatta a jinkirta bayar da gaba ɗayan kuɗi, ko bayar da shi a rarrabe kaso kaso a sanannun lokuta.
- **Na huɗu:** Ya halatta mai bayar da jingar da wanda aka bai wa jingar su samar da wani sharaɗi na hukunci ga wanda bai cika abin da aka yi yarjejeniya akansa ba, matuƙar dai ba wani abu ne da ya wuce ƙarfinsu ya shigo ba.

Allah shi ne masani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinkai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

KUDURI MAI LAMBA: 66 (4/7)([1])

GAME DA KASUWANCIN WAFA'I (cika alkawari)([2])

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara- shekara, karo na bakwai a Jidda na ƙasar Saudiyya, wanda ya gudana daga ranar 7 zuwa 12 ga watan Zul Ƙida, 1412 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 9 zuwa 14 ga watan Mayu, 1992,

Bayan ta duba binciken da aka gabatar wa cibiyar akan maudhu'in: Kasuwanci wafa'i,

Bayan ta saurari tattaunawar da aka gudanar game da kasuwanci wafa'i, wanda ma'anarsa ita ce: (Sayar da kuɗi da sharaɗin cewa a duk sanda mai sayarwa ya mayar da kuɗin da aka sayam shi kuma wanda ya saya zai mayar masa da abin da ya saya), an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:

- Na farko: lallai haƙiƙanin wannan kasuwanci shi ne bashin da ya jawo wa mai bayar da shi amfani, shi ɗin bai wuce 'yan dabarbaru na riba ba, kuma jamhur ɗin malamai sun tafi akan rashin ingancinsa.
- Na biyu: Lallai wannan yarjejeniya ba ta halatta ba a shari'ar Musulunci

Allah shi ne masani;;

([1]) Mujallar Cibiya, (Fitowa ta bakwai, 3/9).

([2]) Ma'anarsa it ace: Mutum ya sayar da wani abu akan farashi kaza, da sharaɗin cewa a duk sanda wanda ya saya ya dawo masa da abin da ya saya shi kuma zai mayar masa da kuɗin da ya saya.

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 67 (5/7)([1])
GAME DA MAGANIN ASIBITI

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara- shekara, karo na bakwai a Jidda na ƙasar Saudiyya, wanda ya gudana daga ranar 7 zuwa 12 ga watan Zul Ḳida, 1412 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 9 zuwa 14 ga watan Mayu, 1992,

Bayan ta duba binciken da aka gabatar wa cibiyar akan maudhu'in: maganin Asibiti,

Bayan ta saurari tattaunawar da aka gudanar game da shi, ta tabbatar da ƙuduri mai zuwa:

Na farko: Yin magani:

A asali halal ne a yi magani, saboda ayoyin Alƙur'ani da Hadisai na magana da na aiki da suka tabbatar da haka, da kuma ganin cewa a cikin yin magani akwai (kiyaye ran ɗan Adam) wanda hakan ɗaya ne daga cikin manyan manufofin Shari'ar Musulunci.

Hukunce- hukuncen yin magani yana da bambanci daidai da yanayi da kuma waɗanda za a yi wa maganin:

- Zai iya zama dole "Wajibi" ne a yi magani ga mutumin da idan bai yi maganin ba zai iya rasa rayuwarsa, ko zai iya rasa wata gaɓa daga cikin gaɓoɓin jikinsa, ko ya kai ta zuwa ga yin rauni, ko idan cutar za ta ita harbar waninsa, kaman irin cututtukan da ake iya ɗauka daga wani.

([1]) Mujallar Cibiya, (Fitowa ta bakwai, 3/563).

- Zai iya zama abin da aka so a yi "Mandubi" idan rashin yin maganin zai kai zuwa ga samun raunin jiki ne kawai, ba zai kai zuwa ga abubuwan da aka ambata a yanayin da suka gabata ba.
- Zai iya zama halal "Mubahun" idan bai shiga cikin yanayi da halaye biyun da suka gabata ba.
- Zai iya zama abin ƙi "Makruhi", idan ya zama ana jin tsoron kada yin maganin kada ya haifar da tsananin da yake sama da wadda cutar da ake son a yi mata maganin ya haifar.

Na biyu: yin magani a halin da ake ɗebe ƙauna, ko aka cire rai:

a- Aƙidar Musulmi tana gadar masa da cewa lallai cuta da warkewa duka suna hannun Allah mai girma da buwaya ne, shi yin magani da amfani da shi duka ba su wuce yin amfani da sababi da Allah Maɗaukakin Sarki ya samar da su a cikin halittu ba, kuma sam bai halatta mutum ya ɗebe ƙauna da rahamar Allah da tausayinsa ba, hasali ma dole ya cigaba da fatan samun waraka da ikon Allah.

Dole ne likitoci da da iyalai da makusantan mara lafiya su yi duk abin da za su iya wajen ƙarfafa masa gwiwa, da kuma ba shi kulawar da ta dace, da rage masa raɗaɗi da zafin ciwo da yake ji a ransa ko a jikinsa, ba tare da la'akari da suna fatan ya sami waraka ko kuma akasin haka ba.

b- Ana ɗaukan halin mara lafiya ya shiga cikin yanayin da ba a tunanin samun waraka ne daidai da yanda likitoci suka bayyana, da kuma irin cigaban da aka samu a fannin likitanci a dukan zamuna da lokuta, kuma daidai da yanayin mara lafiya.

Na uku: Neman izinin mara lafiya:

a. Kafin a yi wa mara lafiya magani dole ne a sami izininsa idan yana da cikakken iko da shari'a ta gindaya, idan kuma ba shi da iko, ko kuma ikon nasa ragagge ne to a nan ana buƙatar izinin waliyyinsa, daidai da tsarin walitaka ta shari'a da hukunce-

hukuncenta da suke ƙayyade abubuwan da waliyyi zai iya yin na amfanar wanda yake yi wa walitaka daidai da maslaharsa, ko nesanta shi da kowace irin cutarwa.

Amma fa ba a la'akari da rashin izinin waliyy idan cutar da take damun wanda ake walikatan a bayyane take, a nan sai walitakar ta tashi a hannun wannan waliyyi ta koma zuwa wurin waninsa cikin waliyyai, kai har dai ta kai zuwa ga shugaba.

b. Shugaba yana da daman tirsasa a yi magani a wasu halaye, Kaman wajen yaƙar cututtukan da suke tsallakawa zuwa wasu, ko riga- kafi da bai wa kai kariya.

c. A halin matsanancin rashin lafiyan da ake buƙatar taimakon gaggawa, inda ake ganin cewa rayuwar mara lafiya tana cikin wani hatsari, to ba za a jira sai an sami izini kafin a yi masa magani ba.

d. A wurin gabatar da bincike a fannin likitanci dole ne a sami cikakken izinin mutumin da za a yi gwaji akansa, ya kuma zama yana da cikakken ikon bayar da izini, babu kuma wani abu da zai iya sanya shakkar cewa ko dole aka yi masa –alal misali Kaman fursunoni a gidan yari- ko ya zamana an ruɗe shi da dukiya –kaman yanda za a iya yi wa talakawa da miskinai-. Kuma dole a tabbatar da cewa babu wata cuta da za ta biyo bayan wannan bincike da gwajin.

Sam bai halatta a gabatar da gwaji na likitanci akan wanda ba shi da cikakken iko na shari'a ba, ko kuma wanda ikon nasa bai cika ba, ko da kuwa waliyyansa sun amince da haka.

Majalisar ta yi wasici da cewa:

Ɗaura wa sakateriyar majalisar alhakin nemo malamai da za su yi bincike akan maudhu'ai na likitanci masu zuwa, saboda a gabatar da su a tarurruka masu zuwa.

- Yin magani da abubuwan da aka haramta, ko da najasa, da kuma ƙa'idojin yin amfanin da waɗannan magunguna.

- Maganin ƙara kyau.
- Alhakin da ya rataya akan likita, da abubuwan da yake lamuninsu.
- Namiji ya yi wa mace magani, ko mace ta yi wa namiji magani, da kuma wanda ba Musulmi ba ya yi wa Musulmi maganani.
- Magani ta hanyar ruƙiyya.
- Dabi'un da suka wajaba likita ya sifantu da su – za a rarraba su a tarurruka da dama idan akwai buƙatar haka.
- Cinkoso wajen magani, da kuma tsarin wanda za a fara gabatarwa.
- Bincike akan wasu nau'o'in cututtuka da a mafi yawan lokuta likitoci sukan gaza samar masu da magani, ko kuma suke tantama game da magungunansu, irinsu:
    - Mutumin da ciwon kansa (daji) ya fantsama a cikin jikinsa, shin za a iya yi masa magani, ko kuwa za a cigaba da ba shi maganin samun sauƙi da rage raɗaɗi ne kawai?
    - Yaron da yake fama da mutuwar ƙwaƙwalwa, wanda yake haɗe da shan- inna, kuma ƙwaƙwalwar za ta iya yanƙwanewa –ma'ana har yanzu wasu sassa nata suna aiki- shin za a yi wa irin wannan yaro aiki? Shin idan wannan yaro ya kamu da gwambo a ciki, ko a huhu za a yi masa magani ne ko kuwa za a ƙyale shi?
    - Tsohon da ya kamu da ciwon zuciya na farat ɗaya, sannan kuma yana fama da wani nau'I na cutar shan –inna, sannan kuma ya kamu da rashin aikin ƙoda, shin za a yi masa maganin rashin aikin ƙoda da ta hanyar wankin ƙoda? Idan zuciyarsa ta tsaya cak ba zato ba tsammani za a yi ƙoƙarin yi masa magani ne, ko kuwa za a ƙyale shi? shin idan ya kuma kamu da gyambon

huhu za a yi masa magani ne, ko kuwa za a ƙyake shi?

- Mutumin da ya samu rauni mai tsanani a ƙwaƙwalwarsa, amma duk daga wasu sassa nata suna cigaba da aiki –ƙwaƙwalwar ba ta shiga cikin ma'anar mutuwar ƙwaƙwalwa ba- amma kuma ya rasa gane komai, ba kuma a fatan cewa zai sami sauƙi, shin idan irin wannan mutumi ya kamu da tsayawar aikin zuciyarsa, za a yi masa magani ne, ko kuwa za a ƙyale shi? Haka ma idan ya kamu da gyambon huhu za a yi masa magani? Wane ne yake da alhakin bayar da umurnin a dakatar da yin magani a irin waɗannan halaye, shin kwamitin likitoci ne, ku kuwa kwamitin lura da ɗabi'u, ko kuwa likitoci tare da iyalai?

- Bayyana matsayar Shari'ar Musulunci da Sunnar Annabi game da waɗannan halaye da nau'o'i.

Allah ya sa mu dace;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinkai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 68 (6/7)([1])
GAME DA HAƘƘOƘIN ƘASA DA ƘASA A MAHANGAR MUSULUNCI

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara- shekara, karo na bakwai a Jidda na ƙasar Saudiyya, wanda ya gudana daga ranar 7 zuwa 12 ga watan Zul Ƙida, 1412 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 9 zuwa 14 ga watan Mayu, 1992,

Bayan ta duba binciken da aka gabatar mata akan maudhu'in" Haƙƙoƙin ƙasa da ƙasa a mahangar Musulunci,

Bayan yabo da jinjina da ta yi wa ƙoƙarin da aka gabatar akan waɗannan bincike da aka gabatar da su, aka kuma tattauna akansu a taron shekara- shekara karo na bakwai akan wannan maudhu'i, lallai ta ga cewa lallai muhimmanci da faɗin da wannan maudhu'in yake da su, sun sanya ta ƙara neman a faɗaɗa bincike da nazari akan sa ta dukan ɓangarori masu yawa, wanda har yanzu maudhu'in yana buƙatar haka,

Bayan ta saurari tattaunawar da ta gudana akan maudhu'in, an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:

Na farko: A kafa kwamitin tsare- tsare domin shirya takardun tsare- tsaren taro na musamman domin magance wannan maudhu'in inda a ƙarshe za a fitar da dokoki na

([1]) Mujallar Cibiya, (Fitowa ta bakwai, 4/9).

haƙƙokin ƙasa da ƙasa a mahangar Musulunci, a kuma gabatar wa majalisar a taron shekara- shekara mai zuwa.

Na biyu: Sassan wannan takardar aiki ya taɓo abubuwa masu zuwa:

1- Asalin da ake ciro dokokin ƙasa da ƙasa na Musulunci, da ma dangantaka tsakanin ƙasa da ƙasa su ne: Alƙur'ani mai girma, da Hadisan Annabi masu daraja, da kuma ayyukan da Khulafa'ur Rashidin suka gabatar a aikace, haka ma ana amfana da ijtihadodin malamai masana Fiƙhu a wannan fage.

2- Manufofi da manyan sifofin Shari'ar Musulunci, waɗanda suka bar tasiri na ƙarara akan dukan yanayin da ake da su wajen sanin:

a. Ilimin manufofin Shari'ar Musulunci.

b. Sifofin Musulunci na musamman.

3- Ma'anar al'umma da hadin kanta a Musulunci.

4- Mazhabobin malaman Fiƙihu wajen karkasa garuruwa da ƙasashe.

5- Asalin tarihin yanayin da ake ciki a wannan zamani a ƙasashen Musulmi.

6- Dangantakar tsarin rayuwar zamantakewa a cikin ƙasashen Musulmai (al'umma da 'yan tsirarun cikinta).

7- Dangantakar ƙasar Musulunci da sauran ƙasashe.

8- Matsayar ƙasar Musulunci game da yarjejeniyoyi da ƙungiyoyin ƙasa da ƙasa.

Na uku: Kuma kwamitin shirye- shiryen ya samar da littafin da yake ƙarin haske akan dukan waɗannan sassa, saboda masu bincike su amfana da shi a cikin watannin masu zuwa.

Allah ya sanya mu dace;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinkai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

KUDURI MAI LAMBA: 69 (7/7)([1])
GAME DA BAYANAN BAYAN TARON SHEKARA-SHEKARA KARO NA BAKWAI DA MAJALISAR CIBIYAR FIKIHUN MUSULUNCI TA DUNIYA GAME DA YAKIN TUNANI

Lallai majalisar cibiyar Fikihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara- shekara, karo na bakwai a Jidda na kasar Saudiyya, wanda ya gudana daga ranar 7 zuwa 12 ga watan Zul Kida, 1412 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 9 zuwa 14 ga watan Mayu, 1992,

Bayan ta duba binciken da aka gabatar mata akan maudhu'in: yakin tunani, wanda ya bayyana farkon lokacin fara wannan yaki, da hatsarinsa, da kuma sassan da yake shafa, da abubuwan da ya cimma a kasashen Larabawa da na Musulmai, ya kuma bijiro da fuskokinsa da ya haifar da shubuhohi da soke- soke, da zatra da shirye- shirye da da ma can manufarsu ita ce kawo ruɗani a cikin al'ummar Musulmai, da dakatar da yaɗuwa da kiran Musulunci, kaman yanda waɗannan bincike sun bayyana rawar da addinin Musulunci ya taka wajen kiyaye al'umma, da kuma cigaba da tabbatarta wajen kalubalantar wannan yaki, da kuma irin yanda ya dakile shirye- shirye da makirce- makircen wannan yaki yake kitsawa, lallai waɗannan bincike sun muhimmanta kawo bayanai game da hanyoyin kalubalantar wannan yaki, da kuma yanda za

([1]) Mujallar Cibiya, (Fitowa ta bakwai, 4/311).

a bai wa alumma kariya daga barin duk wani tasiri da zai iya bari a dukan fagage.

Bayan ta saurari tattaunawar da aka gabatar akan waɗannan bincike, ta bayar da wasici mai zuwa:

Na farko: Yin aiki tuƙuru wajen yin aiki da shari'ar Musulunci da ɗaukanta a matsayin manhajin da za ta tsara siyasarmu ta cikin gida da ta waje.

Na biyu: Mayar da hankali wajen tace da tsabtace manhajojin tarbiyya da na karantarwa da haɓaka su, da nufin gina al'umma masu tasowa akan nagartaccen harsashe na tarbiyyar Musulunci da zai yi daidai da zamani, ta yanda zai samar da su daidai da yanda ya kamata, ya kai su zuwa ga sanin addininsu, ya kuma kare su daga duk wani salon a yaƙin tunani da ake kawowa.

Na uku: Ƙara haɓaka manhajojin samar da masu da'awa, ta yanda za su fahimci ruhin Musulunci, da manhajojinsa wajen gina rayuwar zamantakewa ta mutuntaka, bugu da ƙari kuma ya ba su dama sanin cigaban zamani, saboda su yi mu'amala da al'ummomin wannan zamani akan ilimi da basira.

Na huɗu: Bai wa Masallaci daman taka rawa wajen bayar da cikakkiyar tarbiyya a rayuwar Musulmai, ta yanda zai iya ƙalubalantar duk wasu sassa da fuskokin wannan yaƙi na tunani da tasirinsa, da kuma sanar da Musulmai haƙiƙanin addininsu.

Na biyar: Yi wa dukan shubuhohin da maƙiya Musulunci suka kawo raddi ta ingantattun hanyoyi, waɗanda suke ɗauke da cikakken yaƙini da imani da cikan wannan addini, ba tare da bin hanyoyin masu rauni wajen bayar da kariya ba.

Na shida: Muhimmanta gabatar da nazari akan tunani da baƙin fahimtar da suke haurowa zuwa ƙasashen Musulmai, da bayyana haƙiƙaninsu, da kuma inda suka gaza, cikin amana ta ilimi.

Na bakwai: Muhimmanta farkawar Musulunci da ake ciki, da ƙarfafa cibiyoyi da suke aiki wajen kira zuwa ga

Allah da gabatar da ayyuka na Musulunci, wajen gina da samar da nagartaccen Musulmi da zai iya zama cikakkiyar sura mai haske da take nuni zuwa ga zartar da karantarwar Musulunci a aikace, a matakin mutum ɗaya, da matakin al'umma a dukan fagagen siyasa da zamantakewa da al'ada da tattalin arziki.

Na takwas: Bai wa harshen Larabci muhimmanci, da yin aiki tuƙuru wajen yaɗa ta, da ƙarfafa masu aikin koyar da ita a ko'ina duniya, ganin cewa ita ce harshen Alƙur'ani mai girma, da sanya ta zama harshen karantarwa a ƙananan makarantu da manya da cibiyoyi da jami'o'i a ƙasashen Larabawa da na Musulmai.

Na tara: Mayar da hankali wajen bayyana sauƙi da rangwamen Musulunci, da bayyana alhairan da ya zo waɗ an Adam da su wajen samun jin daɗin duniya da na lahira. A kuma yi haka ta yanda zai karaɗe duniya da dukan rayayyun harsuna.

Na goma: Yin cikakken nazari kuma mai amfani akan yanda za a amfana da sababbin salon ayyukan jarida da na yaɗa labarai wajen isar da kalmar gaskiya da alhairi zuwa ko'ina a faɗin duniya, ba kuma tare da an wofintar da sauran hanyoyin da ake da su ba.

Na goma sha ɗaya: Muhimmanta gabatar da bincike akan sababbin abubuwan da suke bayyana, da samar masu da mafita na Musulunci, da kuma yin aiki wajen zartar da waɗannan mafita da aka cimma a aikace, saboda zartar da abu a aikace shi ne hanya mafi kyau wajen isar da kira zuwa ga Allah da kuma bayani.

Na goma sha biyu: Yin aiki tuƙuru wajen ƙara tabbatar da haɗin kan Musulmai, da yanda suke cika juna a dukan fagage, da warware rikici da saɓanin da suke tsakaninsu ta hanyoyi na ilimi, kuma daidai da hukunce – hukuncen Shari'ar Musulunci da aka sani, saboda haka ya zama wani aiki ne na daƙile da lalata makirce- makircen da wannan yaƙi na tunani yake ƙullawa wajen rarraba kawunan Musulmai da dasa saɓani da rikice- rikice a tsakaninsu.

Na goma sha uku: Aiki tuƙuru wajen samar da ƙarfin Musulmai, da yanda za su dogara da kansu a fagen tattalin arziki da na soji.

Na goma sha huɗu: Ƙara kira ga ƙasashen Larabawa da na Musulmai wajen taimaka wa Musulman da suke fuskantar zalunci da kama- karya a ko'ina a faɗin duniya, da ƙarfafa su, da kuma tunkuɗe zalunci ga barinsu da duk hanyoyin da ake da su.

Haka ma majalisar tana ƙara bayar da wasici da cewa:

Sakateriyar cibiyar ta cigaba da muhimmanya gabatar da muhimman mas'alolin wannan maudhu'in a tarurrukan cibiyar na ƙara wa juna sani masu zuwa, saboda irin yanda maudhu'in: yaƙin tunani yake da matuƙar muhimmanci, da kuma samar da hanyoyi yaƙi da shi ta dukan fuskoki da fagage, da ma sababbin salon da yake sake bayyana da su, zai yiwu a fara da yunƙurinsa na: Kiristantar da Musulmai, da Istishraƙ a taro mai zuwa.

Allah ya sa mu dace;;

KUDURORI DA BAYANAI NA TARON SHEKARA-SHEKARA KARO NA TAKWAS NA MAJALISAR CIBIYAR FIKIHUN MUSULUNCI TA DUNIYA

BANDAR SERI BEGAWAN (BRUNEI – DARUS SALAM)

1 - 7 GA WATAN AL MUHARRAM, 1414 H

21 – 27 GA WATAN YUNI, 1993

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinkai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 70 (1/8)[1]
GAME DA AIKI DA SAUƘI DA RANGWAME DA HUKUNCINSA

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara- shekara, karo na takwas a Bandar Seri Begawan (Brunei – Darus Salam), wanda ya gudana daga ranar 1 zuwa 7 ga watan Al- Muharram, 1414 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 21 zuwa 27 ga watan Yuni, 1993,

Bayan ta duba binciken da aka gabatar mata akan maudhu'in: Aiki da sauƙi da rangwame da hukuncinsa,

Bayan ta saurari tattaunawar da ta gudana akansa, ta tabbatar da ƙuduri mai zuwa:

1- Sauƙi ko rangwame na shari'ar Musulunci shi ne: hukunce- hukuncen da aka samar da su a halin uzuri da lalura, saboda a sauƙaƙa wa baligi mukallafi, a lokacin da dalilan da suke wajabta hukuncin asali suka samu.

Babu wani saɓani akan halaccin yin aiki da sauƙi da rangwame na shari'a idan dalilan hakan sun samu, da sharaɗin abubuwan da za su sanya a yi hakan sun faru, da kuma taƙaita yin aiki da sauƙin a wuraren da aka bayyana, tare kuma da lura da ƙa'idojin da shari'a ta shimfiɗa wajen amfana da wannan sauƙi da rangwamen.

([1]) Mujallar Cibiya, (Fitowa ta takwas, 1/41).

2- Abin da ake nufi da sauƙi da rangwamen Fiƙihu shi ne wanda ya zo sakamakon ijtihadi manzabobi saboda ya halatta wani abu da a wani ijtihadin yake haramtawa. Shi riƙo da sauƙi da rangwamen fiƙihu da ma'anar bin magana mafi sauƙi a cikin maganganun malaman Fiƙihu, abu ne da ya halatta daidai da sharuɗɗa da ƙa'idoji masu zuwa a lamba ta (4).

3- Ana yin mu'amala da sauƙi da rangwamen da suke cikin mas'alolin na gama gari ne daidai da yanda ake yin mu'amala da mas'alolin Fiƙihu na asali idan hakan zai tabbatar da maslahar da shari'a take la'akari da ita, ya kuma zamana hakan ya zo ne daga ijtihadi na jama'an da suke cika sharuɗɗa da ƙa'idojin da za su ba su dama iya zaɓen fatawa, ya kuma zama sun sifantu da tsoron Allah da kuma amana ta ilimi.

4- Bai halatta a yi amfani da sauƙi gami da rangwame na Fiƙihu saboda tsananin son zuciya ba, saboda yin haka guje wa wajiban Shari'ar Musulunci ne, kawai ya halatta a yi amfani da sauƙi da rangwame ne idan an yi la'akari da ƙa'idoji masu zuwa:

- **a.** Maganganun malaman Fiƙihun da suke tabbatar da sauƙi da rangwamensu zama shari'a tana la'akari da su, ba a sifanta su da cewa maganganu ne na shazi([1]) ba.
- **b.** Ya zama lallai akwai bukatar da zai sanya a yi aiki da sauƙi da rangwamen, saboda a kawar da wahala, babu bambanci tsakanin bukata ta gaba ɗaya, ko bukata ta ɗaiɗaiku.
- **c.** Wanda zai yi amfani da sauƙi da rangwamen ya zama yana da ikon yin zaɓi, ko ya dogara da wanda yake da ikon yin haka.

([1]) Ma'anar Shazi ita ce: Maganar malami siƙa ta sava da maganar wani malamin da ya fi shi zama siƙa.

d. Kada riƙo da sauƙi da rangwamen ya zama sanadin jefa shi cikin sahun "Talfiƙ" wato masu zaɓen sauƙin da suka ga dama daidai da son zuciya, wanda an riga an hana yinsa, bayanin sa zai zo a lamba na (6).

e. Kada kuma yin amfani da sauƙi da rangwamen ya zama hanya ce na isa zuwa ga wata haramtacciyar manufa.

f. Zuciyar mai amfani da sauƙi da rangwamen ta sami natsuwa da abin da take yi.

5- Ma'anar "Talfiƙ" wajen bin mazhabobi ita ce: mai bin mazhabobin ya bibiyi sassan mas'ala guda ɗaya da take da sassa biyu ko sama da haka, ya ɗauki abin da yake so ya bar saura, ta yanda a ƙarshe mas'alar za ta fito da ma'anar da babu wani malami mai ijtihadi –da yake riya cewa su yake bi- da ya faɗi haka akan mas'alar.

6- An hana yin "Talfiƙ" ne a halaye masu zuwa:

a) Idan tsantsar son zuciya ne ya kai shi da ɗaukan sauƙi da rangwamen, ko hakan ya kai shi ga watsi da ƙa'idojin yin amfani da sauƙi da rangwamen a mas'alar da aka bayyana.

b) Idan hakan ya kai shi ga warware hukuncin shari'a na kotu.

c) Idan hakan ya kai shi ga warware abin da aka koyi da shi a irin wannan mas'alar.

d) Idan hakan ya kai shi ga saɓa wa ijma'in malamai, ko yana lizimta saɓawar.

e) Idan hakan ya kai ga samar da wata haɗakar da babu wani malami mai jitihadi da ya amince da shi.

Allah shi ne masani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinkai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

KUDURI MAI LAMBA: 71 (2/8)([1])
GAME DA HATSURRAN HANYA

Lallai majalisar cibiyar Fikihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara- shekara, karo na takwas a Bandar Seri Begawan (Brunei – Darus Salam), wanda ya gudana daga ranar 1 zuwa 7 ga watan Al- Muharram, 1414 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 21 zuwa 27 ga watan Yuni, 1993,

Bayan ta duba binciken da aka gabatar mata akan maudhu'in: hatsurran hanya,

Bayan ta saurari tattaunawar da aka gabatar akansu, lura da irin yanda hatsurran hanya suka kagama, hatsari akan rayukan mutane da dukiyoyinsu kuma suka kara yawa, maslaha kuma ta sanya dole a samar da dokoki da za su tsara yanda za a bayar da lasisi ga abubuwan hawa ta yanda za su zama sun cika sharuɗɗan tsaro da aminci, kaman lafiyar abubuwan hawan, da ka'idojin mallaka, da lasisin tuki, da ɗaukan isassan matakai wajen bayar da izinin tuki da wasu sharuɗɗa na musamman da suka shafi shekaru da gani da ma sanin ka'idojin tuki da bin hanya, da kuma kayyade saurin abin hawa, da yawan kayan da za ta ɗauka, an tabbatar da kuduri mai zuwa:

Na farko:

a- Yin aiki da waɗannan tsare- tsare waɗanda ba su saɓa wa hukunce – hukuncen Shari'at Musulunci ba wajibi

([1]) Mujallar Cibiya, (Fitowa ta takwas, 2/171).

ne, saboda yin haka biyayya ne ga shugabanni cikin abubuwan da sukan tsara na tsare – tsare da matakai daidai da maslahar al'umma "Masalihul Mursala", kuma ya kamata waɗannan tsare – tsaren su zama suna ƙunshe da hukunce- hukuncen Shari'a da ba a yi aiki da su a wannan fagen ba.

b- Kuma maslaha za ta wajabta a samar da dukan nau'o'i na dokokin da za su zama sun tsoratar, irinsu uƙubar biyan tara na kuɗi, ga duk wanda ya karya tsare- tsaren da suke gudanar da yanda za a yi amfani da hanyoyi, saboda hakan ya zama izina ga duk wanda yake nufin jefar tsaron mutane cikin hatsari a hanyoyi da kasuwanni, cikin masu abubuwan hawa nan a dakon kayayyaki daidai da tabbatattun hukunce – hukuncen Hisba

Na biyu: A yi aiki da hukunce- hukuncen manyan laifuffuka da Shari'ar Musulunci ta tanadar a cikin hatsarurrukan da suke faruwa ta hanyar abubuwan hawa, duk kuwa da cewa mafi yawansu suna faruwa ta hanyar kuskure, saboda haka direba shi ne zai ɗauki alhakin duk abin da ya haifar wa wani na cutarwa, shin a jiki ne ko a dukiya matuƙar ƙa'idojin ɗaukan alhakin sun haɗu, waɗanda su ne: kuskure da kuna cutarwa, ba za a yafe wannan alhakin ba sai a halaye masu zuwa:

a. Idan hatsayin ya faru ne sakamakon wani abu da ya fi ƙarfin ɗan Adam, ta yanda ba zai taɓa iya hana faruwarsa ba, wato duk wani abu da ya fi ƙarfin ɗan Adam ya yi komai na hana faruwarsa.

b. Idan wanda ya cutu ɗin ne ya yi sanadiyyar hatsarin, ko shi ne yake da tasiri mafi girma na faruwansa.

c. Idan hatsarin ya faru ne saboda kuskuren wani mutum na uku, ku zaluncin da ya yi, inda shi ne zai ɗauki dukan alhakin abubuwan da suka biyo baya.

Na uku: Dole ne masu dabbobin gida su ɗauki alhaki da lamunin duka hatsarurrukan da dabbobinsu suka haifarwa

a hanyoyi, idan har akwai sakaci da suke yi wajen kiyaye su, da killace su, kotu ne za ta yi hukunci game da hakan.

Na huɗu: Idan direba da wanda ya cutu dukansu sun taka rawa wajen faruwar hatsarin, kowannensu zai ɗauki alhaki ya kuma lamunci abin da ya faru wa junansu na rasa rai ko dukiya.

Na biyar:

a) Tare da la'akari da bayanai na dalla- dalla masu zuwa, tabba sa asali wanda ya aikata aiki na kai-tsaye shi ne alhaki zai hau kansa koda ba da zalunci ya aikata hakan ba., shi kuwa wanda ya zama sanadi ba zai zama ya ɗauki alhaki, ko ya lamunci abin da ya faru ba, sai idan da gangan ya yi, ko kuma akwai sakacinsa.

b) Idan aka haɗu tsakanin wanda ya aikata hatsari da wanda ya zama sanadi, to wanda ya aikata ɗin ne zai ɗauki alhaki ba wanda ya zama sanadiyya ba, sai dai idan wanda ya yi sanadiyyar ya yi hakan ne saboda zalunci, shi kuma wanda ya yi hatsayin ba shi da nufin cutarwa ta zalunci.

c) Idan an sami sababi guda biyu da suka saɓa da juna suka haɗu, kuma kowanne daga cikinsu yana da tasiri wajen cutarwar da ta auku, to dole ne kowane ɗaya daga cikinsu waɗanda suka zama sanadiyya ya ɗauki alhaki gwargwadon irin tasirin da ya yi wajen cutarwa, idan kuma dukansu tasiri daidai da juna suka yi, ko kuma aka rasa sanin irin girman tasirin da kowanne ya yi, to za a raba alhakin a tsakaninsu daidai wa daida.

Allah shi ne masani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinkai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 72 (3/8)([1])
GAME DA BIYAN KAFIN ALƘALAMI "DAFOZIT" KO "ARBUN"

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara- shekara, karo na takwas a Bandar Seri Begawan (Brunei – Darus Salam), wanda ya gudana daga ranar 1 zuwa 7 ga watan Al- Muharram, 1414 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 21 zuwa 27 ga watan Yuni, 1993,

Bayan ta duba binciken da aka gabatar mata akan maudhu'in: Biyan kafin alƙalami "dafozit" ko "Arbun",

Bayan ta saurari tattaunawar da ta gudana akan haka, an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:

1- Abin da ake nufi da sayar da haja tare da biyan wani sashe na kuɗi da sharaɗin idan aka amshi hajar za a biya cikon kuɗin, idan kuma wanda ya biya ɗin ya fasa saya kuɗin da aka biya ya zama na mai sayarwar.

Haya ma yana ɗaukan hukuncin sayayya; saboda sayar da amfanin abu ne, kasuwancin da yake togiya akan wannan shi ne duk wata cinikayya da aka sharɗanta amsar ɗaya daga cikin musanyensa a wurin da aka haɗa cinikayyar (Kaman "as- Salamu"), ko amsa dukan musanyen guda biyu (Musanyen kuɗaɗen riba da na canji), ba ya shiga cikin "al Murabaha ga wanda aka umurce shi

([1]) Mujallar Cibiya, (Fitowa ta takwas, 1/641).

ya wata haja”([1]) a wani mataki na ɗaukan alƙawari, amma ya halatta a matakin biya wanda yake biyo bayan ɗaukan alƙawarin.

2- Ya halatta a yi cinikayya da bayar da kafin alƙalami “defozit” idan an iyakanci lokacin jira, ana kuma yi la’akari da kafin alƙalamin a matsayin wani sashe ne na kuɗin idan an kai ga sayen hajar, kuma zai zama haƙƙi ne na mai sayarwa idan mai sayen ya fasa saye.

Allah shi ne masani;;

([1]) Abin da ake nufi shi ne: Yarjejeniya ce tsakanin vangarori biyu, ana kiran vangare da farko da wanda ya bayar da umurni, ɗayan kuma wanda aka ba shi umurni, na farkon zai nemi na biyun da ya saya masa wata haja, da sharaɗin zai saya a wurinsa ba shi, zai ba shi riba na wani adadi na kuɗi, su kuma rattaba hannu akan zartar da haka akan dukanninsu.

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinkai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

KUDURI MAI LAMBA: 73 (4/8)([1])
GAME DA KAƊA KARARRAWA([2])

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara- shekara, karo na takwas a Bandar Seri Begawan (Brunei – Darus Salam), wanda ya gudana daga ranar 1 zuwa 7 ga watan Al- Muharram, 1414 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 21 zuwa 27 ga watan Yuni, 1993,

Bayan ta duba binciken da aka gabatar mata akan maudhu'in: Kaɗa ƙararrawa,

Bayan ta saurari tattaunawar da aka gudanar akansa,

Ganin cewa saye da sayarwa ta hanyar kaɗa ƙararrawa yana cikin harkokin da suka yaɗu ainun a wannan zamani, kuma an sami kura- kurai da wuce gona da iri a wajen zartar da wasu hanyoyi na gudanar da shi, abin da ya sanya dole a samar da ƙa'idoji da za su daidaita al'amarinsa, su kuma kiyaye haƙƙoƙin masu ta'amu da shi (mai saye da mai sayarwa) daidai da hukunce- hukuncen Shari'ar Musulunci, haka ma lura da irin yanda cibiyoyi da hukumomi suka aminta da wannan tsari, suka kuma samar masa da ƙa'idodjin da da tsare- tsare a hukumance, saboda kuma bayanin hukunce- hukuncen da Shari'a a

([1]) Mujallar Cibiya, (Fitowa ta takwas, 2/25).

([2]) Kulla cinikayya ne ta hanyar tayi, inda wani tayin da ya fi na farko zai biyo baya, haka dai har zuwa lokacin da za a sallama wa wanda tayinsa ya fi yawa, inda dukan sauran tayin da suka gabace shi za su zaman Kaman ba a yi su ba.

shimfiɗa a wannan kasuwanci, an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:

1- **Kasuwancin kaɗa ƙararrawa**: Kasuwanci ne da ya dogara da gayyatar masu so –a rubuce ko da baki- domin su shiga cikin tsarin tayi, wanda a ƙarshe idan mai sayarwa ya aminta a gudanar da shi a aikace.
2- Kasuwancin kaɗa ƙararrawa nau'i- nau'i ne daidai da maudhu'in da za a gudanar da shi a kansa, shin kasuwanci ne, ko kuwa haya da sauransu. Kuma ta sashen ɗabi'arsa ya kasu zuwa kasuwanci na zaɓin kai –irinsu kasuwancin kaɗa ƙararrawar da yake gudana tsakanin mutane da junansu- da kuma na dole –irin wanda shari'a na kotu ne ta wajabta yinsa, kuma cibiyoyin gwamnati da masu zaman kansu, da hukumomi da ɗaiɗaikun mutane duka suna buƙatar wannan tsari na kasuwanci.
3- Lallai dole ne duka matakan da ake ɗauka wajen gudanar da kasuwancin kaɗa ƙararrawa da suka haɗa da: rubuta shi a rubuce, da tsarin yanda ake gudanar da shi, da bin sharuɗɗa da ƙa'idoji na gudanarwa, da na dokoki su zama ba su yi hannun- riga da hukunce-hukuncen Shari'ar Musulunci ba.
4- Ya halatta mutumin da zai shiga cikin wannan kasuwanci ya nemi lamuni, kuma dole ne a mai da wa duk wanda ya shiga ciki aka yi da shi abin da bayar muddin ba shi ne ya yi nasarar samun kasuwancin ba, ana cire lamuni na kuɗi ne daga cikin kuɗin wanda ya sami nasara a kasuwancin.
5- Shari'a ba ta hana a biya kuɗin shiga –kuɗin form ɗin da yake ɗauke da sharuɗɗa- da sharaɗin kada ƙimarsa ya wuce na kuɗinsa na haƙiƙa.
6- Ya halatta bankin Musulunci ko waninsa ya gabatar da shirye- shirye na zuwa jari da kasuwanci da za su kawo masa riba mai yawa, shin zuba jarin a wajen kasuwancin Mudaraba tare da bankin ne, ko kuwa a wani wuri na daban.

7- Yayata haja da Tallata ta ta hanyar ƙarya harumun ne, a cikin surorin yin hakan akwai:

a. Wanda ba saye zai yi ba ya ƙara kuɗin haja saboda kawai ya rudi mai saye akan ya ƙara.

b. Wanba ba saye zai yi ba amma ya bayyana sha'awarsa da hajar yana mai bayyana kyawonta da nagartarta yana kuma yabonta, saboda kawai ya rudi mai saye ya yi ƙari akan kuɗinta.

c. Mai haja, ko wakilinsa, ko kuma dillali ya yi ƙaryar cewa an sayi hajar ne da wani kuɗin, saboda a rudi mai saye.

d. Haka ma a cikin sababbin surori na yayata haja, da tallata ta ta hanyar ƙarya, wadda Shari'ar Musulunci ta haramta akwai: bin hanyoyin sadarwa na ji (irinsu radiyo) da na gani (bidiyo ko talebijin) da na karantawa (jaridu da shafukan intanet na zamani) wajen Ambato wasu sifofi da ba na gaskiya ba, ko kuma su ɗaga ainihin farashin na haƙiƙa saboda a rudi mai saye, hakan kuma ya sanya shi ya shiga cikin wannan ciniki.

Allah ne masani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 74 (5/8)(1)
GAME DA SAMAR DA KASUWAR MUSLUNCI DAIDAI DA HUKUNCE- HUKUNCEN SHARI'A

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara- shekara, karo na takwas a Bandar Seri Begawan (Brunei – Darus Salam), wanda ya gudana daga ranar 1 zuwa 7 ga watan Al- Muharram, 1414 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 21 zuwa 27 ga watan Yuni, 1993,

Bayan ta duba binciken da aka gabatar mata akan maudhu'in: Samar da Kasuwar Muslunci Daidai Da Hukunce- Hukuncen Shari'a, wanda ciko ne na maudhu'an kasuwannin hada- hadar kuɗi, da takardun kuɗaɗe da aka gabatar a tarurrukan da suka gabata, musamman ma a taron shekara- shekara na bakwai da aka yi a Jidda(2), da kuma ƙananan tarurrukan ƙara wa juna sani da majalisar ta gudanar saboda wannan manufa, domin isa zuwa ga halattattun ƙa'idoji da suka dace da kasuwannin hada- hadar kuɗi, ganin cewa irin wannan kasuwa ita ce hanyar shige- da ficen kuɗaɗe da aka da ita a ƙasashen Musulmai, yake kuma tabbatar da cimma manufofin ayyukan raya ƙasa, da taimako gami da daidaito a tsakanin ƙasashen Musulmai,

Bayan ta saurari tattaunawar da ta gudana game da yanda ake amfana da sigogin da suke cika kasuwannin

(1) Mujallar Cibiya, (Fitowa ta takwas, 2/373).
(2) Duba Ƙuduri mai lamba 63 (1/7)

Musulunci, waɗanda su ne: hannun – jari, da Sukuk, da kuma kasuwanci na musamman waɗanda da su ne ake samar da kasuwar Musulunci akan hukunce- hukuncen Shari'a, an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:

Na farko: Hannun- jari:

Majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci ta duniya ta fitar da wani ƙuduri mai lamba 63 (1/7) game da kasuwannin hada- hadar kuɗi: Hannun- jari, da zaɓi, da haja, da takardun kuɗaɗe, ta kuma bayyana hukunce- hukuncensu, za a iya amfana da su wajen kafa kasuwar hada- hadar kuɗaɗe ta Musulunci.

Na biyu: "Sukuk": Shahadun Mallakar Bashi (Credit Bond)

a. Shahadun Mallakar Bashi na bayar da bashi, da na zuba jari.

Majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci ta duniya ta fitar da wani ƙuduri mai lamba 30 (5/4) game da Shahadun Mallakar Bashi na bayar da bashi.

b. Shahadun Mallakar Bashi na bayar da bashi na haya, ko hayar da take ƙarƙarewa da mallaka, ita ma lallai Majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci ta duniya ta fitar da wani ƙuduri mai lamba 44 (6/5), saboda haka irin wannan Sukuk ɗin yana bayar da gudummuwa mai kyau a kasuwar hada- hadar kuɗaɗe na Musulunci a wajen amfanin da ya yi.

Na uku: Cinikayyar Salam:

Ganin cewa cinikayyar Salam –idan aka yi la'akari da sharuɗɗanta- tana da fagage masu faɗi, saboda mai saye yana amfana da shi ne ta hanyar amfani da dukiyarsa wajen samun riba, shi kuma mai sayarwa yana amfana da kuɗin da aka saya ne, tare kuma da ƙara tabbatar da ƙudurin Majalisa mai lamba 63 (1/7) game da rashin halaccin sayar da abin da aka yi cinikayyar salam akan kafin ya zo hannu, wanda yake cewa: (Bai halatta a sayar da hajar da aka yi cinikinta ta hanyar salam kafin ta zo hannu ba).

Na huɗu: Cinikiyyar bayar da jinga na sana'anta wani abu

Majalisa ta fitar da ƙuduri mai lamba 65 (3/7) game da bayar da jingar sana'antawa.

Na biyar: Cinikayya mai jinkiri:

Ita cinikayya mai jinkiri ɗaya ne daga cikin sigogin zuba jari, da suke sauƙaƙa tsarin gudanar da cinikayya, inda mai saye yake amfana da samun hajarsa a nan take, da biyan kuɗin hajar zuwa wani lokaci, Kaman yanda shi mai mai sayarwa yake amfana da ƙarin kuɗin hajar, a ƙarshe kuma hakan yana kai wa zuwa ga faɗaɗa wuraren sayar da hajar da yaɗuwarta a cikin al'umma([1]).

Na shida: Game da cika alƙawarin da ɓangare ɗaya yake ɗauka, da kuma alƙawarin da ɓangarori biyun suke ɗauka wa juna na gudanar da wata cinikayya a nan gaba.

Majalisa ta fitar da ƙuduri mai lamba 40 da 41 (2 da 3/5) game da game da cika alƙawarin gudanar cinikayya a nan gaba daga ɓangare ɗaya, da ɗaura wa wanda aka bai wa sautu ko saƙo riba.

Majalisar tana yin wasici da:

Kira zuwa ga masu bincike cikin masana Fiƙihu da masana tattalin arziki da su samar da bincike da nazarce – nazarce masu zurfi akan maudhu'an da ba a gudanar da bincike akansu ba, saboda su bayyana irin yanda za a zartar da su a aikace, a kuma amfana da su a Shari'ance wajen samar da kasuwannin hada- hadar kuɗaɗe na Musulunci, waɗannan maudhu'ai sun haɗa da:

- **a-** Dukan nau'o'in Sukuk na tarayya.
- **b-** Tsara Sukuk a cikin haya, ko hayar da take ƙarƙarewa da mallaka.
- **c-** Sauya bashin cinikayyar Salam, da amsa da kuma tarayya a cikinsa, da kuma sauke nauyinsa, da yin sulhu akansa da sauransu.

([1]) Duba: Ƙuduri mai lamba 51 (2/6) da Ƙuduri mai lamba 64 (2/7) game da Cinikayyar da ake rarraba kuɗin biyanta zuwa lokaci lokaci (Installement sales).

d- Alƙawarin gudanar cinikayya a nan gaba daga ɓangare ɗaya wanda ba a cinikayyar Murabaha ba, musamman alƙawarin biya.
e- Sayar da basussuka.
f- Sulhu a kasuwannin hada- hadar kuɗaɗe (musanya ko makamantan haka)
g- Zameye.

Allah ya sa mu dace;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 75 (6/8)([1])
GAME DA MAS'ALOLIN TARKADUN KUDI

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara- shekara, karo na takwas a Bandar Seri Begawan (Brunei – Darus Salam), wanda ya gudana daga ranar 1 zuwa 7 ga watan Al- Muharram, 1414 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 21 zuwa 27 ga watan Yuni, 1993,

Bayan ta duba binciken da aka gabatar mata akan maudhu'in: Mas'alolin takardun kuɗi,

Bayan ta saurari tattaunawar da aka gudanar akan wannan maudhu'in, an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:

Na farko: Ya halatta tsare- tsare da dokokin ƙwadugo, da ma wasu shirye- shirye na musamman da ake ƙayyade albashinsu da takardun kuɗi su ƙunshi sharaɗin "ɗaure albashi da ƙima", da sharaɗin kada hakan ya zama ya cutar da tattalin arzikin na gaba ɗaya.

Abin da ake nufi da "ɗaure albashi da ƙima" shi ne: Sassauyawar albashin daga lokacin zuwa lokaci daidai da irin yanda farashin lokacin ya kama, gwargwadon yanda kwararrun hukumomi da suke a wannan fage suka tabbatar, manufar wannan gyarar ita ce: kiyaye albashin da ma'aikata suke ɗauka daga durƙushewa, da gazawa wajen siyan abubuwan buƙata sakamakon faɗuwar darajar kuɗin, da kuma abin da faɗuwar darajar yake haifarwa na tsadan

([1]) Mujallar Cibiya, (Fitowa ta uku, 3/1650) da (Fitowa ta biyar 3/1609).

kayayyaki da hidimomin yau da kullum. Saboda a asali sanya sharaɗi abu ne da ya halatta, sai dai idan ya kai zuwa ga halatta haramu, ko haramta halal.

Amma ida albashin ya tattaru ya zama bashi, to a nan za a yi aiki ne da hukunce- hukuncen bashi da aka bayyana a ƙudurin Majalsa mai lamba 42 (4/5).

Na biyu: Ya halatta mai bayar da bashi da wanda aka bai wa su yi yarjejeniya a ranar biyan bashin –ba kafin ranar ba- akan cewa za a biya bashin ne da wani kuɗi na daban saɓanin wanda aka basa, amma da farashin wannan kuɗin a ranar biya. Haka ma bashin da aka rarraba lokacin biyansa, da ayyanannen takardar kuɗi, ya halatta a ranar biyan kason a biya shi gaba ɗaya da wani takardar kuɗin na daban, amma da farashinsa a ranar biya.

Amma sharaɗi a dukan nau'o'in shi ne: kada wani nauyi ya yi saura akan wanda ake bi bashin da aka biya a cikin wannan tsari, tare kuma da la'akari da ƙudurin da Majalisa ta fitar mai lamba 50 (1/6) game da amsa hannu da hannu.

Na uku: Ya halatta masu ƙulla cinikayya su yi yarjejeniya a lokacin ƙulla cinikin akan ayyana kuɗin cinikin da za a biya nan gaba, ko kuɗin hayar da za a biya da takardar kuɗi sau ɗaya, (duka), ko a rarrabe da takardun kuɗaɗe mabambanta, ko da wani awo na zinaye, a kuma biya daidai da yanda suka yi yarjejeniya, haka ma ya halatta a biya daidai da abin da ya zo a sakin layi da ya gabata.

Na huɗu: Bashin da aka yi shi da ayyanannen takardar kuɗi bai halatta a yi yarjejeniya akan a rubuta biyansa akan wanda ya amshi bashin da abin da ya daidai da wannan kuɗin na zinate ko wani takardar kuɗi na daban ba, ta yanda zai zama wajibin wanda ake bi bashin shi ne ya biya da zinare ko da wani takardar kuɗi na daban da suka cimma yarjejeniya a kai ba.

Na biyar: Ƙara tabbatar da ƙuduri mai lamba 42 (4/5) da majalisa ta fitar game da sauya ƙimar takardun kuɗaɗe.

Majalisar tana bayar da wasici mai zuwa:

Sakateriya ta binciko waɗanda suka cancanta cikin masu bincike a fannin Shari'ar Musulunci, da masana tattalin arziki da suke bin karantarwar Musulunci saboda su yi nazari mai zurfi akan wasu maudhu'ai da suke da jiɓi da mas'alar kuɗaɗe, saboda a tattauna akansu a taron majalisa na shekara- shekra mai gabatowa in Allah ya yarda, a cikin amudhu'an akwai:

a. Yiwuwar amfani da takardar kuɗi na musamman, Kaman a ce dinaren Musulunci, musannan a cikin mu'amalolin da Bankin Musulunci mai kula da ayyukan raya ƙasa (IsDB) yake gudanarwa, ta yanda za a rinƙa bayar da bashi da biyansa da shi, haka ma da tabbatar da bashin da yake ɗaukan lokaci, ta yanda za a biya daidai da farashin da ya yi daidai da wannan takardar kuɗi na musamman, ma'ana daidai da ƙimarta, da ƙimar kuɗaɗen ƙasashen waje da aka zaɓe su wajen biya, alal misa kaman dalar Amurika.

b. Hanyoyi na Shari'a da za su kwafe makwafin ɗaure bashi da ƙima zuwa wani lokaci daidai da matsakaicin ɗaure farashi da ƙima.

c. Ma'anar Badagon takardar kuɗi, da tasirinsa wajen bayyana haƙƙoƙi da wajibai masu zuwa nan gaba.

d. Iyakan Badagon haja da zai yiwu a ɗauki hakan a matsayin shiga cikin yanayin badagon takardun kuɗaɗe.

Allah shi ne masani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinkai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 76 (7/8)
GAME DA MATSALOLIN BANKUNAN MUSULUNCI

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara- shekara, karo na takwas a Bandar Seri Begawan (Brunei – Darus Salam), wanda ya gudana daga ranar 1 zuwa 7 ga watan Al- Muharram, 1414 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 21 zuwa 27 ga watan Yuni, 1993,

Bayan ta duba binciken da aka gabatar mata akan maudhu'in: Matsalolin Bankunan Musulunci,

Bayan ta saurari tattaunawar da ta gudana akansa,

Bayan majalisar ta bijiro da abubuwan da suka zo a cikin bincike da nazarce- nazarcen da aka yi game da matsalolin Bankunan Musulunci, waɗanda suke ƙunshe da shawarwarin da za su magance dukan waɗannan nau'o'i na matsaloli ta ɓangare shari'a da aiki da kuma gudanarwa, da ma matsalolin da suke da dangantaka da ɓangarori da suka saɓa da juna, bayan sauraron tattauwar da ta gudana akan waɗannan matsaloli, an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:

Gabatar wa sakateriyar majalisa da jerin maudhu'an da aka tsara a rukunnai guda huɗu, saboda ta nemo ƙwararru masana su yi rubutu a kai, a kuma bijiro da su a taron shekara- shekara mai zuwa daidai da jerin abubuwan da suka fi muhimmanci da kwamitin tsare- tsare ya shirya:

Rukuni na farko: Ajiye- ajiye da abubuwan da suke da jiɓi da shi:

a- Lamunin ajiye- ajiyen kasuwanci da suka yi daidai da hukunce- hukuncen Musulunci a babin Mudaraba.
b- Musanyen ajiye- ajiye tsakanin bankuna ba a kan tsarin fa'ida ba.
c- Yanda Shari'a take kallon wannan ajiye- ajiye, da hanyoyin magance lissafe- lissafen ciki.
d- Bayar da bashi ga wani mutum da sharaɗin zai yi mu'amala tare da bankin, ko zai sanya shi a cikin wata harkar da aka ƙayyade.
e- Kuɗaɗen Mudaraba da wanda suke akansa (Mai juya kuɗin ko kuwa uwar kuɗin mudarabar).
f- Iyakance dangantaka tsakanin masu bayar da ajiya da masu bayar da kuɗin mudaraba.
g- Shiga tsakani a cikin mudara da haya da kuma lamuni.
h- Iyakance abin da ake nufi da mudaraba a Bankin Musulunci (Masu bayar da kuɗi, ko kuwa majalisar gudanarwa, ko kuwa majalisar da suke zartarwa).
i- Tsarin Musulunci da zai kwafe makwafin buɗaɗɗun asusu.
j- Zakkar da Bankunan Musulunci za su fitar daga cikin dukiyoyinsu da ajiye- ajiyen da yake wurinsu.

Rukuni na biyu: Neman riba (al-Murabaha)([1]):

a. Neman riba a cikin hannayen jari.
b. Jinkirta yin rijistan mallaka a cinikayyar da aka gudanar da ita a tsarin murabaha, saboda a kiyaye wa banki haƙƙinsa na lamuni a lokacin biya.
c. Tsarin cinikayyar Murabaha da aka jinkirta lokacin biya tare da yin wakilci ga wanda aka ba shi umurnin

([1]) Murabaha wani tsari ne na cinikayya a Musulunci wanda yake aiki a matsayin ƙulla cinikayya da aka ƙayyade farashin haja, ko tsare- tsarenta Kaman yanda wanda za a yi ta'amuli da shi ya buƙata, har da ribar da suka cimma yarjejeniya a kai, inda bayan haka ne banki zai sayi abin da ake buƙata, ya kuma rufe wannan cinikayyar tare da mai sayarwar da aka zava, sannan bayan haka kuma ya sayar wa abokin huldarsa akan tsarin raba riba a tsakaninsu, shi kuma abokin huldar zai rinƙa biyan banki sannu a hankali kaso kaso, ko kuma ta dukan sharaɗin da suka gindaya ma kansu.

sayen haja da sharaɗin za a saya a hannunsa a matsayinsa na wakili.

d. Taurin bashi wajen biyan basussukan da suka faru ta hanyar murabaha, ko ta duk wata jinkitacciyar mu'amala.

e. Yi wa basussuka inshora.

f. Sayar da basussuka.

Rukuni na uku: bayar da haya:

a- Sake bayar da haya ga mai kayan da aka yi haya a wurinsa, ko ga waninsa.

b- Bayar da hayar ayyukan mutane, da sake bayar da hayarsu.

c- Bayar da hayar hannayen jari, ko bayar da su a matsayin bashi, ko jingina.

d- Gyara abin da aka haya.

e- Sayen abu daga hannun wani da sharaɗin ba shi hayarsa.

f- Haɗa tsakanin haya da mudaraba.

Rukuni na huɗu: Ƙulla Cinikayya:

a. Sharaɗi na yarjejeniya akan haƙƙin banki na rusa cinikayya idan ba a biya kashe- kashen kuɗaɗen da aka rarraba lokutan biyansu ba.

b. Sharaɗi na yarjejeniya akan sauya yarjejeniyar ƙulla cinikayya daga wata siga zuwa wata idan ba a biya kashe- kashen kuɗaɗen da aka rarraba lokutan biyansu ba.

Majalisar tana wasici da abu mai zuwa:

Na farko: Bankunan Musulunci su cigaba da tuntuɓa da tattaunawa da manyan bankunan ƙasashe a ƙasashen Musulmai saboda bankunan Musulunci su sami damar gabatar da ayyukansu wajen yin kasuwanci da jujjuya dukiyoyin abokan hulɗarsu daidai da ƙa'idoji hukunce-hukuncen Shari'ar Musulunci da a ƙarƙashinsu ne ake gudanar da ayyuka da hada- hadar bankunan, wanda ya yi daidai da ɗabi'unsu na musamman. Kuma dole ne su manyan bankuna na ƙasashe su yi la'akari da abubuwan

da za su sanya bankunan Musulunci su yi nasara wajen gabatar da ayyukansu mai tasiri wajen gabatar da ayyukan raya ƙasa, ƙarƙashin tsare- tsaren sanya ido da lura da ya dace da sharuɗɗa da ƙa'idodjin bankunan Musulunci, da kuma gabatar da kira zuwa ga ƙungiyar ƙasashen Musulmai da bankin Musulunci mai lura da ayyukan raya ƙasa na su cigaba da tsara tarurrukan manyan bankunan ƙasashe na ƙasashen Musulmai, abin da zai bayar da dama na zartar da abubuwan da wannan wasicin ya buƙata.

Na biyu: Bankunan Musulunci su kula da bayar da horaswa ta musamman ga jagorori da ma'aikata game da ƙwarewa ta aiki da za ta wayar masu da kai akan ɗabi'ar ayyuka a bankunan Musulunci, da kuma samar da tsare-tsaren horaswa da suka dace tare da taimakekeniya da Cibiyar Musulunci mai lura da bincike da horaswa da sauran sassan da suke da jiɓi da bayar da horaswa a fannin sanin makama a Bankunan Musulunci.

Na uku: Bayar da kulawa ta musamman da cinikayyar Salam da neman sana'antawa (al- Istisna'u), ganin cewa su ne makwafin da Shari'a take gabatarwa a wajen bayar da tallafi na kuɗi wajen cigaban harkar samar da abubuwan da al'umma take buƙata nay au da kullum.

Na huɗu: Rage yin amfani da salon murabaha ga wanda aka ba shi umurnin sayen haja da sharaɗin za a saya a hannunsa gwargwadon iko, da taƙaita da tsare- tsaren da suke ƙarƙashin kulawa da sanya idon banki, waɗanda aka samin tabbacin rashin faɗawa cikin abubuwan da suka saɓa wa Shari'a wanda ita ce take hukuntanta. Da kuma ƙara yawaita sigogin cinikayya da kasuwanci masu yawa irinsu Mudaraba da tarayya da bayar da haya, tare kuma da muhimmanta bibiya, da kawo gyara lokaci zuwa lokaci, kuma ya kamata a amfana da mabambanta karɓaɓɓun halaye a fagen mudaraba, abin da zai bayar da saman killace ita kanta mudarabar da kuma sauƙin bibiya wajen sanin tasirinta.

Na biyar: Samar da kasuwa ta cinikayya domin musanyen kayayyaki tsakanin ƙasashen Musulmai da za ta kwafe makwafin kasuwar kayayyaki na ƙasa da ƙasa wadda ba kasafai take rabo da abubuwan da suka saɓa da Shari'ar Musulunci ba.

Na shida: Fuskantar da ribar da aka samu sakamakon jujjuyawar uwar kuɗi wajen gabatar da manyan manufofin ayyukan raya ƙasa a ƙasashen Musulmai, tare da taimakekeniya tsakanin bankunan Musulunci saboda a ƙarfafi asusun harkokin kasuwanci na haɗin gwiwa da kuma samar da ayyuka da shirye – shiryen cigaba na tarayya.

Na bakwai: Gaggawar samar da manuniya ta hasashe da za ta yi daidai da Shari'ar Musulunci, wadda za ta kwafe makwafin kuɗin ruwa (riba) wajen iyakance riba a cikin mu'amaloli.

Na takwas: Faɗaɗa tsarin kasuwar hada- hadar kuɗaɗe na Musulunci ta hanyar gabatar da ita tsakanin bankunan Musulunci da junansu, tare da taimakekeniya da bankIN Musulunci mai lura da ayyukan raya ƙasa, saboda a ƙara fagen ƙirƙira da kuma kara-kainar hada- hadar kuɗaɗe na Musulunci a ƙasashen Musulunci mabambanta.

Na tara: Kiran hukumomin da abin ya shafa wajen samar da dokoki da za su zamo ginshiƙai da ƙa'idoji na ƙarfafa mu'amaloli na musamman a fannin sigogin kasuwanci da cinikayya na Musulunci, irinsu mudaraba da musharaka da muzara'a da kuma shayar da amfanin gona da neman sana'antawa da haya.

Na goma: Kiran Bankunan Musulunci zuwa ga su samar da wani rumbu na bayanai da za su ƙunshi cikakkun bayanai game da abokan hulɗat bankunan Musulunci da manyan 'yan kasuwa, saboda hakan ya zama wajen da bankunan Musulunci za su rinƙa komawa zuwa gare shi domin su amfana da bayanan da suke ciki wajen ƙarfafa yin mu'amala tare da su da samun aminci, da kuma nesantar marasa gaskiya.

Na goma sha ɗaya: Kiran bankunan Musulunci zuwa ga tuntuɓar juna wajen sanya ido da kulawa tsakananin hukumomin da suke sanya ido da kulawa a fagen Shari'a da suke da su, shin ta hanyar ƙara jaddada ayyukan hukumar ƙoli ta lura da hukunce- hukuncen Musulunci a bankunan Musulunci ne, ko ta hanyar sake samar da wata hukumar da za ta samar da ƙa'idoji na bai ɗaya a ayyukan sanya ido da kulawa da hukunce- hukuncen Shari'a a bankunan Musulunci.

Allah ya sa mu dace;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinkai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 77 (8/8)([1])
GAME DA TARAYYA A CIKIN HANNAYEN ZUBA JARIN KAMFANONIN HAƊIN GWIWA DA SUKE MU'AMALA DA KUƊIN RUWA (RIBA)

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara- shekara, karo na takwas a Bandar Seri Begawan (Brunei – Darus Salam), wanda ya gudana daga ranar 1 zuwa 7 ga watan Al- Muharram, 1414 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 21 zuwa 27 ga watan Yuni, 1993,

Bayan ta duba bayanin bayan taron ƙara wa juna sanin akan tattalin arziki da sakateriyar majalisa ta shirya a garin Jidda tare da taimakekeniya da Cibiyar Musulunci mai lura da bincike da horasta ƙarƙashin Bankin Musulunci mai lura da ayyukan raya ƙasa game da hukuncin yin tarayya a cikin hannayen zuba jarin da kamfanonin haɗin gwiwa da suke mu'amala da kuɗin ruwa (riba), da kuma bincike- binciken da aka gabatar a wannan taro,

Duba da muhimmancin da wannan maudhu'in yake da shi, da kuma wajibci kamala dukan bayanai da suke shafe shi, ta yanda za a bi shi dalla- dalla a kuma sami sanin dukan ra'ayoyin malamai game da shi, an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:

An ɗaura wa sakateriyar majalisa alhakin nemo malamai masana da za su rubuta wasu bincike- bincike da nazarce-

([1]) Mujallar Cibiya, (Fitowa ta shida, 2/1273) da (Fitowa ta bakwai 1/73) da (Fitowa ta tara 2/5).

nazarce ta yanda majalisa za ta samu daman ɗaukan ƙudurin da ya kamata a taronta na shekara- shekara mai zuwa([1]).

Allah ya sa mu dace;;

([1]) Duba Ƙuduri mai lamba 63 (1/7) da ƙuduri mai lamba 87 (4/9).

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinkai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 78 (9/8)([1])
GAME DA KATIN AMINCI (Credit card)

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara- shekara, karo na takwas a Bandar Seri Begawan (Brunei – Darus Salam), wanda ya gudana daga ranar 1 zuwa 7 ga watan Al- Muharram, 1414 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 21 zuwa 27 ga watan Yuni, 1993,

Bayan ta duba binciken da aka gabatar wa majalisa game da maudhu'in katin aminci (Credit card),

Bayan ta saurari tattaunawar da ta gudana akansa,

Duba da muhimmancin da wannan maudhu'in yake da shi, da kuma wajibci kamala dukan bayanai da suke shafe shi, ta yanda za a bi shi dalla- dalla a kuma sami sanin dukan ra'ayoyin malamai game da shi, an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:

An ɗaura wa sakateriyar majalisa alhakin nemo malamai masana da za su rubuta wasu bincike- bincike da nazarce-nazarce ta yanda majalisa za ta samu daman ɗaukan ƙudurin da ya kamata a taronta na shekara- shekara mai zuwa([2]).

Allah ya sa mu dace;;

([1]) Mujallar Cibiya, (Fitowa ta takwas, 290/571).
([2]) Duba Ƙuduri mai lamba 63 (1/7) da ƙuduri mai lamba 87 (4/9).

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinkai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 79 (10/8)([1])
GAME DA SIRRI A AIKIN LIKITANCI

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara- shekara, karo na takwas a Bandar Seri Begawan (Brunei – Darus Salam), wanda ya gudana daga ranar 1 zuwa 7 ga watan Al- Muharram, 1414 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 21 zuwa 27 ga watan Yuni, 1993,

Bayan ta duba binciken da aka gabatar wa majalisa game da maudhu'in: Sirri a aikin likitanci,

Bayan ta saurari tattaunawar da ta gudana akansa, an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:

Na farko: Sirri shi ne abin da mutum zai bayyana wa wani ya kuma nemi ya ɓoye masa shi kafin, ko bayan, ya kuma haɗa da abubuwan da suke haɗe da alamun neman a ɓoye a cikin abubuwan da a al'adance ana ɓoye su, haka ma ya haɗa da abubuwan da suke keɓanci mutum da aibobinsa da ba ya son mutane su sani.

Na biyu: Sirri amana ne a wurin wanda aka ba shi shi domin ya kiyaye, saboda yi wa abin da Shari'ar Musulunci ta zo da shi biyayya, da kuma kiyaye mutunci da kyautata ladubban a wajen mu'amala.

Na uku: A asali an haramta yaɗa sirri, saboda haka yaɗa shi ba tare da wani dalili ko hujja da za su kai ga yin hakan ba laifi ne a shari'ar Musulunci.

([1]) Mujallar Cibiya, (Fitowa ta takwas, 3/15).

Na huɗu: Wajibcin kiyaye sirri yana ƙara ƙarfi da tabbata akan wanda yake aiki a fagen da yaɗa sirri yana cutar da sana'ar kanta, kaman aikin likitanci, saboda mutane masu buƙata suna komawa zuwa gare su domin neman nasiha da shawara da neman taimako, hakan yake sanya su faɗa masu sirrinsu da zai taimaka masu su gabatar da aikinsu kaman yanda ya kamata, a cikin wannan sirrin akwai waɗanda mutum ba ya son waninsa ya sani, koda kuwa makusancinsa ne.

Na biyar: A wajibcin kiyaye sirri ana yin togaciyar wasu halaye da yanayi, waɗanda ɓoye sirrin zai kai zuwa ga cutuwar da ta ɗara wadda za ta faru idan aka yaɗa sirri ga mai shi, ko kuma ya zama akwai maslaha a yaɗa sirrin da ya rinjayi cutar da ɓoye shi zai haifar, waɗannan halaye da yanayi suna da fuskoki biyu:

a- Halaye da yanayin da wajibi ne a yaɗa sirri, ƙarƙashin ƙa'idar nan da take cewa: "Aiki da abu mai cutarwa da ya fi sauƙi, saboda a kawar da cutar da ta fi girma", da ƙa'idar: "Samar da maslahar al'umma da take wajabta yin haƙuri da jure wa cutuwar ɗaiɗaiku wajen kawar da cutuwar ɗaukacin al'umma idan kawar da shi ɗin mai yiwuwa ne".

Waɗannan yanayin sun kasu biyu:

- Abin da zai kawar da cutuwa ga ɗaukacin al'umma.
- Abin da zai kawar da cutuwa ga mutum ɗaya.

b- Halaye da yanayin da ya halatta a yaɗa sirri saboda abin da yake cikin yin haka na:

- Samar da maslahar ɗaukacin al'umma.
- ko kawar da cutuwa ga ɗaukacin al'umma.

A duka waɗannan halaye da yanayin dole ne a kiyaye manyan manufofin Shari'ar Musulunci, da abubuwan da take gabatar da su akan komai na kiyaye addini da rai da hankali da tsatso da dukiya.

Na shida: Togiya game da wuraren da ya wajaba a yaɗa sirri, ko halaccin yaɗa shi ya kamata ya zama a rubuce a

tsari da dokokin aikin likita da sauran tsare- tsare, inda za a ambaci haka a fili, kuma su ɗin ne kawai da aka ambata ɗin, tare kuma da bayyana irin yanda aka amince a yaɗa sirri, ko wane ne zai yi haka, kuma hukumar da abin ya shafa dole ne ya wayar da kan al'umma game da haka kowa ya sani.

An bayar da wasici mai zuwa:

Kira zuwa ga ƙungiyoyin likitoci da ma'aikatun lafiya da tsangayoyin ilmomin likitanci kan su shigar da wannan maudhu'in a cikin manyan shirye- shiryensu, su kuma muhimmanta shi su wayar da kan ma'aikatansu da suke wannan fage akan haka. Su kuma sanya shi a cikin tsari da manhajar karantarwa, suna masu amfani da binciken da nazarce- nazarcen da aka gabatar akan wannan maudhu'in.

Allah ya sa mudace;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinkai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 80 (11/8)([1])
GAME DA ƊABI'UN LIKITA: ALHAKIN DA YAKE KANSA DA ABUBUWAN DA SHARI'A ZA TA KAMA SHI A KAI

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara- shekara, karo na takwas a Bandar Seri Begawan (Brunei – Darus Salam), wanda ya gudana daga ranar 1 zuwa 7 ga watan Al- Muharram, 1414 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 21 zuwa 27 ga watan Yuni, 1993,

Bayan ta duba binciken da aka gabatar wa majalisa game da maudhu'in: Ɗabi'un Likita: Alhakin da yake kansa da abubuwan da Shari'a za ta kama shi a kai,

Bayan ta saurari tattaunawar da ta gudana akansa, an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:

Jinkirta fitar da ƙuduri akan maudhu'in: "Ɗabi'un Likita: Alhakin da yake kansa da abubuwan da Shari'a za ta kama shi a kai", da maudhu'in: "Yin magani da abin da aka haramta", da "Duba dokokin aikin likitanci da Ƙungiyar Musulunci ta ilmomin likitanci da take Kuwait" da kuma neman sakateriyar majalisa ta sake nemo malamai da za su ƙara gabatar da bincike akan waɗannan maudhu'ai a gabatar da su a taron majalisa na shekara- shekara mai zuwa.

Allah ya sa mu dace;;

([1]) Mujallar Cibiya, (Fitowa ta takwas, 3/5).

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 81 (12/8)([1])
GAME DA LIKITA NAMIJI YA YI WA MACE MAGANI

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara- shekara, karo na takwas a Bandar Seri Begawan (Brunei – Darus Salam), wanda ya gudana daga ranar 1 zuwa 7 ga watan Al- Muharram, 1414 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 21 zuwa 27 ga watan Yuni, 1993,

Bayan ta duba binciken da aka gabatar wa majalisa game da maudhu'in: Likita namiji ya yi wa mace magani,

Bayan ta saurari tattaunawar da ta gudana akansa, an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:

A asali, idan akwai likita mace ƙwararriya to ita ce ya wajaba ta duba 'yar uwarta mace, idan kuma ba a sami haka ba, sai a koma zuwa ga likita mace amintacciya wadda ba Musulma ba, idan haka bai samu ba, sai a koma zuwa ga likita Musulmi, idan haka bai samu ba zai yiwu a koma zuwa ga likita namiji wanda ba Musulmi ba. Dole ne ga wanda zai kalli jikin mace ya taƙaita kawai a wuraren da dubawan ya zama dole saboda yin magani, kada ya ƙetare haka, dole ne kuma ya rufe idonsa daidai gwargwado, idan kuma za a yi wa mace magani a yi ne a gaban: muharraminta, ko mijinta, ko wata amintacciyar mace, gudun kada a sami keɓancewa.

An bayar da wasici da cewa:

([1]) Mujallar Cibiya, (Fitowa ta takwas, 3/9).

Hukumomin lafiya su ƙara himma wajen ƙarfafa mata su shiga fagen ilmomin likitanci, su kuma shiga su ƙware a dukan sassansa, musamman a cututtukan da suka shafi mata da haihuwa, duba da irin yanda mata suka yi ƙaranci ainun a cikin waɗannan fagage da sassa na aikin likitanci, gudun kada yin aiki da halin lalura ya tilasta mana aiki da ƙa'idar togaciya.

Allah ya sa mu dace;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinkai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 82 (13/8)([1])
GAME DA CUTA MAI KARYA GARKUWAR ƊAN ADAM (AIDS KO SIDA)

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara- shekara, karo na takwas a Bandar Seri Begawan (Brunei – Darus Salam), wanda ya gudana daga ranar 1 zuwa 7 ga watan Al- Muharram, 1414 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 21 zuwa 27 ga watan Yuni, 1993,

Bayan ta duba binciken da aka gabatar wa majalisa game da maudhu'in: Cuta mai karya garkuwar ɗan Adam (Aids ko sida),

Bayan ta saurari tattaunawar da ta gudana akansa, wadda ta bayyana cewa aikata laifuffukan alfasha na zina da luwaɗi su ne muhimman dalilai da suke kai wa zuwa ga kamuwa da cututtukan saduwa, wadda mafi hatsarin cikinsu ita ce cuta mai karya garkuwar jikin ɗan Adam, kuma lallai yaƙi da munanan ɗabi'u, kuma fuskantar ma'aikatan jarida da yaɗa labarai, da ma'aikatan yawon shaƙatawa da buɗe ido zuwa ga hanyoyi masu kyau suna muhimman hanyoyin sanya ido da samun kariya daga faɗawa cikinsu, babu shakka bin karantarwar Musulunci mai daraja, da yaƙi da munanan ɗabi'u, da kuma kawo gyara a fagen jarida da yaɗa labarai, da hana yaɗa fima-fiman batsa gejeru, da masu dogon zangonsu, da kuma

([1]) Mujallar Cibiya, (Fitowa ta takwas, 3/9).

sanya ido a sashen yawon shaƙatawa da buɗe ido, suna cikin manyan hanyoyin samun kariya ga barin kamuwa da waɗannan cututtuka, **an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:**

Idan ɗaya daga cikin ma'aurata biyu ya kamu da wannan cutar, dole ne ya sanar da ɗayan, ya kuma yi taimakekeniya da shi wajen ɗaukan gaba ɗayan matakan da za su bayar da kariya.

An kuma yi wasici da cewa:

Na farko: Kira zuwa ga hukumomin da abin ya shafa a ƙasashen Musulmai na su ɗauki dukan matakan kariya da riga- kafi da suka kamata wajen kare kai daga cuta mai karya garkuwar jikin ɗan Adam, da hukunta duk wani da ya yi yunƙurin yaɗa shi zuwa ga wani da gangan. Kaman yanda muke kira zuwa ga gwamnatin ƙasar Saudiyya da ta cigaba da ƙoƙarinta na bai wa Alhazai kariya, da ɗaukan duk matakan da suka kamata wajen kare su daga yiwuwar kamuwa da cuta mai karya garkuwar jikin ɗan Adam.

Na biyu: Bayar da kulawa ta musamman ga waɗanda suka kamu da wannan cuta, kuma dole ga waɗanda suka kamu, ko waɗanda suke ɗauke da wannan cuta su nesanci duk wata hanya da za ta kai ga wasu su kamu ta hanyarsu, kaman yanda ya dole ne a samar makarantu ka ƙananan yaran da suke ɗauke da wannan cuta a kuma karantar da su ta hanyoyin da suka dace.

Na uku: Ɗaura wa sakateriyar majalisa alhakin nemo masana likitoci da masana Fiƙihu su yi rubutu akan maudhu'ai masu zuwa, saboda a kamman binciken da ake buƙata akansu, a kuma gabatar da su a taron shekara-shekara mai zuwa([1]):

- **a-** Killace mai ɗauke da cuta mai karya garkuwar jikin ɗan Adam da wanda ya kamu da ita.
- **b-** Matsayar hukumomin da masu kamuwa da cutar aids ko sida suka aiki game da su.
- **c-** Zubar da cikin mace mai ɗauke da cutar aids ko sida.

([1]) Duba Ƙuduri mai lamba 90 (7/9).

d- Bai wa matar mai ɗauke da cutar aids haƙƙi rabuwar aurenta da shi.

e- Shin za a yi la'akari da kamuwa da cutar aids ya zama daidai yake da hukuncin wanda cuta ta kwantar da shi a shimfiɗar mutuwa a fagen matakan da yake ɗauka akan abubuwan da ya mallaka?.

f- Tasirin kamuwar uwa da cutar aids akan haƙƙinta na rainon yaro.

g- Mene ne hukuncin shari'a akan wanda da gangan ya yaɗa wa waninsa wannan cuta?

h- Bayar da diyya ga waɗanda suka kamu da cutar aids ta hanyar ɗaukan jinni, ko abubuwan da suke da jiɓi da shi, ko ta hanyar dashen gaɓoɓi.

i- Gabatar da bincike na likitanci kafin aure saboda a guje wa hatsarurrukan da ake iya ɗauka, musamman cutar aids,

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 83 (14/8)
GAME DA TSARIN NEMO MALAMAI MASU BINCIKE DA SU YI RUBUTU DA TATTAUNAWA AKANSU A TARON SHEKARA- SHEKARA NA MAJALISA

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara- shekara, karo na takwas a Bandar Seri Begawan (Brunei – Darus Salam), wanda ya gudana daga ranar 1 zuwa 7 ga watan Al- Muharram, 1414 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 21 zuwa 27 ga watan Yuni, 1993,

Bayan ta duba ƙa'idoji da dokokin yaɗa binciken cibiya, da sharuɗɗan da aka sanya duk wani bincike ya cika su,

Bayan ta saurari yanayi da abubuwan da suke faruwa a lokacin da aka ɗaura alhakin yin rubutu akan wani, da kuma iyakance lokacin gabatar da binciken da ya yi, ta yanda sakateriya za ta sami daman gabatar wa majalisar ciba domin da duba binciken ƙarƙashin ƙa'idojin yaɗa bincike da muka yi nuni akansu, an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:

Na farko: Idan lokacin da aka ƙayyade na amsar bincike ya wuce, sakateriya tana da haƙƙin ta taƙaita da binciken da aka gabatar mata a lokaci ba kuma tare da ta ɗauki wani alhaki akan waɗanda suka yi jinkiri ba.

Na biyu: Sakateriyar cibiya ba za ta amshi duk wani bincike da masu shi suka yi gaban kansu suka yi ba tare da sakateriya ce ta nemi su yi ba.

Na uku: Za a taƙaita tattaunawa a taron shekara-shekara kawai tare da waɗanda aka gayyato cikin mambobin cibiya da ƙwararrun masanan cikinta da masu bincikenta.

Allah ya sa mu dace;;

ƘUDURORI DA BAYANAI NA TARON SHEKARA-SHEKARA KARO NA TARA NA MAJALISAR CIBIYAR FIƘIHUN MUSULUNCI TA DUNIYA ABU DHABI (HAƉAƉƉIYAR DAULAR LARABAWA) 1 - 6 GA WATAN ZUL ƘIDA, 1415 H 1 – 6 GA WATAN AFRILU, 1995

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 84 (1/9)([1])
GAME DA KASUWANCIN ZINARE, DA MAFITA TA SHARI'A IDAN CANJI YA HAƉU DA HAWALA

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara- shekara, karo na tara a Abu Dhabi (Haɗaɗɗiyar daular Larabawa), wanda ya gudana daga ranar 1 zuwa 6 ga watan Zul Ƙida, 1415 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 1 zuwa 6 ga watan Afrilu, 1995,

Bayan ta duba binciken da aka gabatar wa majalisar game da maudhu'in: Kasuwancin zinare, da mafita ta shari'a idan canji ya haɗu da hawala,

Bayan ta saurari tattaunawar da ta gudana akansa, an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:

Na farko: Game da kasuwancin zinare

a. Ya halatta a sayi zinare da azurfa da cek ɗin da ya sami tabbaci, da sharaɗin tattauwar cinikin ta kasance a wurin.

b. Ƙarfafa abin da ɗaukacin malaman Fiƙihu suka tafi a kansa na rashin halaccin sauya zinaren da aka sana'anta da zinaren da ba a sana'anta ba da ya fi shi yawa, saboda ba a la'akari da nagarta ko sana'antawa a wurin cinikayyar zinare da zinare, saboda haka majalisar cibiya tana ganin babu buƙatar sake duba wannan mas'alar, lura da cewa wannan mas'ala ba ta da fage a aikace, saboda ba a yin ta'amuli da zinare a

([1]) Mujallar Cibiya, (Fitowa ta tara, 65/).

matsayin kuɗi, tun sanda takardun kuɗaɗe suka kwafe makwafinsa, kuma inda aka gwama su da zinare sun zama wani jinsin na daban.

c. Ya halatta a yi musanyen wani adadi na zinare da wani adadin da bai kais hi ba da aka cakuɗa shi da wani jinsin na daban, inda za a yi la'akarai da ƙarin da za a samu a cikin yana cikin ɗayan jinsin ne da aka cakuɗa.

d. Ganin cewa mas'aloli masu zuwa suna buƙatar ƙarin haske wajen suranta su, da kuma ƙarin bincike na aiki da na Shari'a, an jinkirta ɗaukan ƙuduri akansu, bayan an tabbatar da bayanai game da abubuwan da suke bambance su, waɗanda su ne:

- Siyan hannayen jarin kamfanin da yake aiki wajen fitar da zinare da azurfa.
- Mallaka da mallakar da zinare ta hanya miƙawa da amsar shahadun da suke ayyana wani adadi da ake da shi a wajen ajiya da su ne suke fitar da shahadun, abin da zai bayar da daman amsar zinaren ko kuma yin tasarrufi da shi a duk sanda a ka so.

Na biyu: Game da mafita ta shari'a idan canji ya haɗu da hawala:

a. Hawalar da ake gabatar da ita da wata takardar kuɗi, inda mai neman a yi masa yake gabatar da irin wannan takarda ta kuɗi halal ce a Shari'ar Musulunci, shin an biya mata ladan jinga ko a ba a biya mat aba, amma dai kada ladan jingar ya zarce na daidai irin wannan aiki, amma idan babu ladan jinga to yana layin sakakkiyar hawala kenan a wurin wanda bai sharɗanta cewa dole ne wanda za a yi masa hawalar ya zama yana bin bashi ba, waɗanda su ne mazhabar Hanafiyya, a wurin waninsu kuma sunansa "saftaja", wato wani mutum ya bai wa wani kuɗi saboda ya biya wa wanda aka bai wa, ko wakilinsa da yake a wani gari. Idan kuma akwai ladan jinga, to wannan shi ake kira wakilta mai lada, idan masu zartar da

hawalar a aikace suna yi wa ɗaukacin al'umma ne aiki, to za su lamunci kuɗaɗen halawar, daidai da yanda aka saba na sanya ɗan hayan da yake cikin tarayya ya lamunci abin da ya yi tarayya akansa.

b. Idan kuma abin da ake buƙata a hawala shi ne a biya ta da takardun kuɗaɗen da ba su ne aka gabatar ba, to a nan abin da zai faru shi ne bayar da canji tare da hawala a haɗe, daidai da ma'anar da aka yi ishara zuwa gare ta a sakin layi na **(a.)**, inda a farko ake farawa da canji kafin a yi halawa, inda abokin huldar zai miƙa kuɗin ga banku, inda banki zai rubuta haka a daftarinsa bayan sun cimma matsaya akan farashin canji da aka tabbatar, sannan kuma a yi hawalar da ma'anar da aka yi ishara zuwa gare ta.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 85 (2/9)[1]
GAME DA SALAM DA YANDA AKE GABATAR DA SHI A ZAMANANCE

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara- shekara, karo na tara a Abu Dhabi (Haɗaɗɗiyar daular Larabawa), wanda ya gudana daga ranar 1 zuwa 6 ga watan Zul Ƙida, 1415 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 1 zuwa 6 ga watan Afrilu, 1995,

Bayan ta duba binciken da aka gabatar wa majalisar game da maudhu'in: Salam da yanda ake gabatar da shi a zamanance,

Bayan ta saurari tattaunawar da ta gudana akansa, an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:

Na farko: Game da (Salam):

a) Kayayyaki da hajojin da cinikayyar salam yake iya shiga cikinsu sun haɗa da dukan abubuwan da suka halatta a sayar da su, waɗanda zai yiwu a iyakance su da sifa, su kuma zama bashi akan zimma, shin suna cikin kayayyakin aiki ne, ko kuma waɗanda aka noma ko waɗanda aka sana'anta.

b) Dole a cikin cinikayyar Salam a iyakance ta da wani sanannen lokaci, ko a iyakance da wani sanannen kwanan wata, ko a ɗaure da wani al'amari da ake da tabbacin faruwarsa, koda kuwa lokacin faruwar nasa

(1) Mujallar Cibiya, (Fitowa ta tara, 1/371).

yakan ɗan saɓa kaɗan daga lokaci zuwa lokaci, ta dai yanda ba zai kai zuwa ga faruwar rikin da saɓani ba, alal misali kaman lokacin girbi.

c) Asali shi ne a gaggauta amsar uwar kudin salam a wurin da aka ƙulla shi, amma ya hallata a jinkirta amsarsa zuwa kwanaki biyu, ko uku koda da sharaɗi ne, amma kada lokacin jinkirin ya zama daidai da lokacin da aka iyakance wa cinikayyar salam ɗin, ko ya zama ya wuce shi.

d) A shari'ance babu laifi mai saye a cinikayyar salam ya amshi jingina, ko wani abu da zai lamunce masa haƙƙinsa a wurin abokin cinikayyarsa a cinikayyar salam (mai sayarwa).

e) Ya halatta mai saye (a cinikayyar salam) ya sauya abin da aka gudanar da cinikayyar salam akansa – ban da kuɗi- bayan lokacin bayar da shi ya yi, shin sauyin da jinsinsa ne, ko da wani jinsi na daban. Saboda babu wani nassi cikin nassoshin da suka zo da ya hana haka, babu kuma ijma'in malamai akan hana haka, amma fa sharaɗi ne abin da aka sauya da shin ya zama nagartacce da ya yi daidai da uwar kuɗi a hajar da aka ƙulla cinikayyar salam ɗin akansa.

f) Idan mai sayarwa a cinikayyar salam ya gaza miƙa abin da aka ƙulla cinikayya akansa a lokacin da aka iyakance, to mai sayen yana da zaɓi, ko dai ya jinkirta har zuwa lokacin da za a sami kayan, ko kuma a rusa cinikayyar ya amshi uwar kudinsa, idan kuma dalili gazawarsa wajen bayarwa rashi ne, to za a jinkirta masa zuwa lokacin da zai sami wadata da yalwa.

g) Bai halatta a gindaya sharaɗin uƙuba sakamakon jinkiri gabatar da abin da aka yi cinikayyar salam akansa ba, saboda shi ɗin bashi ne, bai kuma halatta a sanya sharaɗin ƙari a cikin bashi a lokacin da aka yi jinkiri ba.

h) Bai halatta uwar kuɗi a cinikayyar salam ya zama bashi ba, saboda hakan zai zama an sayar da bashi da bashi kenan.

Na biyu: Game da yanda ake gabatar da Salam a wannan zamanin:

Ganin cewa cinikayyar salam a wannan zamani namu hanya ce na jujjuya kuɗi mai ƙarfi a cikin tsarin tattalin arzki na Musulunci, da hada- hadar kuɗaɗe a bankunan Musulunci, ganin irin yanda take da sauƙi wurin mu'amala, da kuma irin yanda take biyan buƙatu mabambanta a wajen zuba jari, shi zuba jarin na kusa ne mai gajeren zango, ko matsakaicin zango, ko kuma mai dogon zangi, da kuma irin yanda hakan yake biyan buƙatun mutane masu yawa da bambanci cikin abokan hulɗa, shin cikin manoma da suke samar da amfanin gona ne, ko kuma masu yin sana'o'i, ko 'yan kwangila, ko 'yan kasuwa, da kuma irin yanda take biyan buƙatun masu sanya kuɗinsu saboda a jujjuya da kuɗin aiki, da ma wasu uwar kuɗin.

Saboda haka ne fagagen gabatar da cinikayyar salam suka yawaita, a cikinsu akwai:

a. Cinikayyar salam ta dace da sanya jari a harkokin noma mabambanta, inda bankin Musulunci zai yi mu'amala tare da manoman da ake tunanin za su sami amfani a lokacin girbinsu, ko girbin waninsu, wanda zai yiwu su saya su kuma bayar da shi, idan sun gaza bayar da kayayyakin amfanin gonan da suka noma da kawunansu, inda wannan hannun jari da za a gabatar masu zai yi masu matuƙar amfani, zai kuma cike giɓi na dukiya da za su iya fuskanta wajen samar da abubuwan da suke buƙata.

b. Zai yiwu a yi aiki da cinikayyar salam wajen sanya jari a harkokin noma da na sana'o'i, musamman a lokacin da sukan gabaci isa zuwa ga amfanin goma, ko kayan da aka sana'anta, inda za a saye su tun

kafin su zo hannu, a kuma sake tallata su da gamsassun farashi.

c. Za a iya yin amfani da cinikayyar salam wajen sanya jari da ƙarfafa masu sana'o'i, da ƙananan manona da masu masana'antu, ta hanyar samar masu da kayayyakin aiki da suka haɗa da injuna da manyan abubuwan buƙata a matsayin hakan ya zama shi ne jari a cinikayyar salam, akan cewa za a amshi kuɗinsu ne daga cikin abubuwan da suka samar, a kuma sake tallata shi.

Majalisar tana bayar da wasici da: a kamala bayani wajen kawo sauran surorin cinikayyar salam na zamani, bayan an gabatar da bincike mabambanya daga ƙwararru masana([1]).

Allah ya sa mu dace;;

([1]) Game da cinikayyar Salam, duba ƙuduri mai lamba 63 (1/7), hanya ta uku, da ƙuduri mai lamba 74 (5/8) sakin layi na uku

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 86 (3/9)([1])
GAME DA AJIYAR BANKI (ASUSUN BANKI)

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara- shekara, karo na tara a Abu Dhabi (Haɗaɗɗiyar daular Larabawa), wanda ya gudana daga ranar 1 zuwa 6 ga watan Zul Ƙida, 1415 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 1 zuwa 6 ga watan Afrilu, 1995,

Bayan ta duba binciken da aka gabatar wa majalisar game da maudhu'in: Ajiyar Banki (Asusun banki),

Bayan ta saurari tattaunawar da ta gudana akansa, an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:

Na farko: Ajiye- ajiyen da za a iya nemansu a kowane lokaci (Current accounts) a bankunan Musulunci, da ma a bankunan da suke ta'amuli da riba dukansu bashi ne a mahangar ilimin Fiƙihu, inda hannun mai amsarsu hannu ne na lamuni, wajibi ne ya bayar da su a lokacin da aka buƙata. Kasancewar banki wuri ne da yake cike maƙil da dukiya ba zai yi tasiri ya sauya hukuncin kasancewar haka a matsayin bashi ba.

Na biyu: Lallai ajiye a banki ta kasu gida biyu ne daidai da irin yanda bankin yake mu'amalarsa.

a. Ajiyar da ke sanya mata fa'ida, ko ƙari irin yanda ake yi a bankunan da suke ta'amuli da riba, wannan kam bashi da ruwa ne wanda shari'a ta haramta, shin

([1]) Mujallar Cibiya, (Fitowa ta tara, 65/667).

wannan ajiyar tana cikin nau'in ajiye - ajiyen da za a iya nemansu ne a kowane lokaci (Current account), ko kuwa ajiyar da ake yi zuwa wani lokaci, ko kuwa ajiyar da ake yi zuwa lokacin da da ba a sanar ba, amma dole ne kafin lokacin buƙatar amsa a sanar da cewa ga lokacin da ake buƙata, ko kuma asusun rahusa

b. Aiye – ajiyen da ake bai wa bankunan da a aikace suke bin hukunce- hukuncen Shari'ar Musulunci, ta hanyar zuba jari akan sharaɗin samun wani kaso daga cikin ribar da aka samu, inda za a bayar da kason ne ga uwar kuɗi, inda ake gudanar da hukunce- hukuncen mudaraba da yake cikin Fiƙihun Musulunci, wanda a cikinsu akwai rashin ɗaura lamuni akan mai gudanar da mudaraba (banki) idan uwar kuɗi ya salwanta.

Na uku: Lallai lamuni a ajiye- ajiyen da za a iya nemansu a kowane lokaci (Current accounts) yana kan waɗanda suka amshi bashin ne (wato bankuna) matuƙar da su ne kawai suke amfana da ribar da ake samu a cikin wannan kasuwanci da ake yi da su, masu ajiyar ba za su shiga cikin lamuni ta yanda za a ce a raba asara tare da su idan kuɗin da suka ajiye a bankunan sun salwanta ba, saboda ba su cikin waɗanda suka amshi bashin, balle har su zama cikin waɗanda suka amfana da ribar da aka samu.

Na huɗu: Lallai bayar da jinginar ajiye- ajiye abu ne da ya halatta, sawa'un suna cikin ajiye- ajiyen da za a iya nemansu a kowane lokaci (Current accounts), ko kuma ajiye- ajiyen kasuwanci, ba zai yiwu a gabatar da su a matsayin jingina ba, sai an bi matakan da za su iya hana mai su yin tasarrufi da su tsawon lokacin da aka jinginar da su. Idan bankin da aka buɗe asusun ne ya jingina, to dole ne ya sauya asusunsu zuwa asusun kasuwanci, ta yanda za su sauya daga yiwuwar lamuni idan bashi ne, zuwa mudaraba, inda mai asusun zai zama yana da daman samun riba da ake samu, domin a kauce wa yiwuwar

amfanar wanda aka ba shi jingina da alhairin da aka samu sakamakon abin da aka jinginar.

Na biyar: Ya halatta a killace wani adadi daga cikin asusun ajiya, idan dai har akwai yarjejeniya tsakanin banki da abukin huldarta akan haka.

Na shida: Asali a dukan mu'amala shi ne a gina shi akan amana da gaskiya wajen bayyana dukan abin da yake da jiɓi da wannan ma'amala ta yanda za a cire duk wani ƙumbiya- ƙumbiya da rudani, ya kuma yi daidai da abin yanda yake, a sami daidaito ta mahangar shari'a, wannan asalin ya fi tabbatuwa a bankuna, inda za su bayyana duk wani abu da yake da dangantaka da ire- iren asusun da suke aiki da su cikin amana, ta yanda ba za su cutar da abokan huldarsu ba.

Allah shi ne masani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 87 (4/9)(1)
GAME DA KASUWANCI A HANNAYEN ZUBA JARI DA HANNAYEN KASUWANCI

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara- shekara, karo na tara a Abu Dhabi (Haɗaɗɗiyar daular Larabawa), wanda ya gudana daga ranar 1 zuwa 6 ga watan Zul Ƙida, 1415 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 1 zuwa 6 ga watan Afrilu, 1995,

Bayan ta duba binciken da aka gabatar wa majalisar game da maudhu'in: Kasuwanci a hannayen zuba jari, da hannayen kasuwanci, abin da ya bayyana wa majalisa shi ne lallai wannan maudhu'in -a wasu daga cikin ginshiƙansa- yana ƙunshe da mas'alar sayen hannayen jarin kamfuna, wadanda manyan manufarsu da ayyukansu halal ne, amma kuma suna bayar da bashi, ko suna ajiye dukiyoyinsu da sharaɗi ƙarin kuɗin ruwa (riba), wadannan ba a kawo maganar ƙarshe game da su ba, duk kuwa da cewa an gabatar da tarurrukan ƙara wa juna sani har guda biyu domin bincika al'amarinsa, an kuma fitar da ƙudurin share- fage akansa a tarorn shekara- shekara na bakwai, sannan aka sake fitar da wani ƙudurin a taron da ya biyo bayansa wato na takwas(2) da yake umurtan sakateriyar cibiya da ta nemo wadanda za su ƙara yin bincike akan

(1) Mujallar Cibiya, (Fitowa ta tara, 2/5); da (fitowa ta shida 2/273); da (Fitowa ta bakwai 1/73).

(2) Duba: Ƙuduri mai lamba 63 (1/7); da Ƙuduri mai lamba 77 (8/8).

wannan maudhu'in, ta yanda majalisar za ta sami daman ɗaukan ƙudurin da ya dace a taron sheka- shekara mai zuwa,

Bayan an fara tattaunawa akan wannan maudhu'i, sai aka gano cewa lallai wannan maudhu'in yana buƙatar a ƙara gudanar da bincike mabambanta kuma masu zurfi, saboda aka samar da ƙa'idodjin da suke da jiɓi da irin wannan nau'I na kamfuna da ya fi yawan faruwa a ƙasashen Musulmai da ma ƙasashen da ban a Musulmai ba, saboda haka an ɗauki ƙuduri mai zuwa:

Na farko: Jinkirta duba wannan maudhu'i, har zuwa a ƙara gabatar da bincike da nazari akan duk wani abu da ya keɓance shi a sassan ainihin yanda yake, da kuma hukuncinsa a Shari'a; domin majalisa ta sami daman fitar da ƙudurin da ya dace akansa, daidai da wasicin taron shekara- shekara na takwas.

Na biyu: Amfana da abubuwan da bincike guda uku suka ƙunsa game da asusun, da tsarin kasuwanci, saboda a samar da dokokin da ƙuduri mai lamba 30 (5/4)([1]) ya yi wasici da a yi.

Allah ya sa mu dace;;

([1]) Duba: Ƙuduri mai lamba 30 (5/4).

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 88 (5/9)(1)
GAME DA KWANGILA TANDA

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara - shekara, karo na tara a Abu Dhabi (Haɗaɗɗiyar daular Larabawa), wanda ya gudana daga ranar 1 zuwa 6 ga watan Zul Ƙida, 1415 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 1 zuwa 6 ga watan Afrilu, 1995,

Bayan ta duba binciken da aka gabatar wa majalisar game da maudhu'in: Kwangila Tanda

Bayan ta saurari tattaunawar da ta gudana akansa, ƙarsƙashin tsarin da cibiyar take na wajibcin gudanar da bincike masu dama akan kowane maudhu'I saboda a san dukkan sassansa, a kuma isa zuwa ga dukan fuskokinsa a ilimin Fiḳihu, an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:

Na farko: Jinkirta fitar da ƙuduri game da maudhu'an da aka gudanar da binicke akansu a wannan maudhu'in saboda muhimmancinsa, da kuma wajibci kamala dukan binciken a dukan fuskokinsa, da saninsa dalla- dalla, da kuma sanin dukan fahimta da ra'ayoyi game da shi, da ƙididdige dukan fuskokin da ake gudanar da Kwangila Tanda a aikace, musamman sashen da ya haramta, irinsu takardun kuɗaɗe na riba, da "treasury bounds".

Na biyu: Mambobin cibiya da ƙwararrunsa su gabatar da wa da sakateriya da duk abubuwan da suke da su na

(1) Mujallar Cibiya, (Fitowa ta tara, 1/179).

fangaren sanin wannan abu, da fuskokinsa na shari'a, shin ta fuskar yanda ake gudanar da shi ne, ko kuma ta sigogin da yanda ake ƙulla hulɗa da shi a aikace.

Na uku: Neman malamai da masana su gudanar da bincike akan maudhu'in Kwangila Tanda da zai taimaka wa ƙwararru da masana Fiƙihu wajen fihimtar wannan maudhu'in a ilmance.

Allah ya sa mu dace;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 89 (6/9)(1)
GAME DA ABUBUWAN DA SUKA SHAFI TAKARDUN KUƊAƊE

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara - shekara, karo na tara a Abu Dhabi (Haɗaɗɗiyar daular Larabawa), wanda ya gudana daga ranar 1 zuwa 6 ga watan Zul Ƙida, 1415 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 1 zuwa 6 ga watan Afrilu, 1995,

Bayan ta duba binciken da aka gabatar wa majalisar game da maudhu'in: Abuwan da suka shafi takardun kuɗaɗe,

Bayan ta saurari tattaunawa da suka nuna cewa lallai akwai fuskoki masu yawa game da yanda za a magance karyewar darajar kuɗaɗe, wanda yake kaiwa zuwa ga taɓarɓarewar tattalin arziki da durƙushewar wasu daga cikin kuɗaɗe, waɗanda a cikinsu akwai:

a. Ƙudurin da Cibiya ta gabatar a taronta na shekara-shekara karo na biyar(2) ya game dukan waɗannan halaye da yanayin da aka yi togiya akansu, wannan nassin ƙudurin shi ne: "Abin da za a yi la'akari da shi wajen biyan basussukan da suka tabbata da wani nau'i na takardun kuɗi shi ne kwatankwacinsa ba ƙimarsa ba, saboda shi bashi ana biyansa ne da

(1) Mujallar Cibiya, (Fitowa ta tara, 1/351) da fitowa ta uku, 3/1650) da fitowa ta biyar. 3/1609).
(2) Duba: Ƙuduri 42 (4/5)

kwatankwacinsa, bai halatta a haɗa basussukan da suka hau kan zimma da darajar farashi ba, ko mene ne kuwa ya kai zuwa ga bashin".

b. A yi amfani da ƙa'idar nan ta haɗe ƙima da wahalhalu gami da tsadar rayuwa (lura da darajar kudaɗe).

c. A yi amfani da ƙa'idar haɗe kuɗaɗen takarda da zinare (lura da ƙimar waɗannan kuɗaɗen da zinare a lokacin ƙulla hulɗa da cinikayya).

d. A irin wannan yanayi a yi aiki da ƙa'idar wajibcin yin sulhu, bayan a ƙaddara asarar da dukan ɓangarorin suka yi (wanda ya bayar da bashi da wanda aka ba shi bashin).

e. Bambance tsakanin faɗuwar ƙimar kuɗaɗen da ta faru sakamakon buƙata ta kasuwa, da kuma faɗuwar da gwamnati ne da yi da kansa ta hanyar fitar da ƙuduri mai lamba fili ƙarara akan haka, wanda hakan yake sanya a rage darajar takardun kuɗi sakamakon lura da wannan ƙuduri.

f. Bambance tsakanin faɗuwar darajar kuɗaɗe da bin wata siyasa da gwamnatoci ne ya haifar da ita, da kuma faɗuwar da wasu abubuwa na daban ne suka haifar da ita.

g. A yi amfani da ƙa'idar (matsayin buƙatu) a cikin waɗannan halaye da yanayi da aka yi togiyarsu, ta yanda za a yi la'akari da halayen da suka bijiro ba tare da an yi tsammanin bijirowarsu ba.

A ƙarƙashin waɗannan halaye da fuskoki masu bambanci da juna, da dukansu suke buƙatar a gudanar da bincike a kuma tace su da kyau ne, aka tabbatar da ƙuduri mai zuwa:

Na farko: Sakateriyar Cibiya –tare da taimakekeniya da ɗaya daga cikin cibiyoyin hada- hadar kuɗi na Musulunci- ta shiyar taro na ƙwararru da za a gayyato ƙwararru a fagen tattalin arziki da ƙwararru a fagen ilimin Fiƙihu, a kuma haɗa da wasu daga cikin mambobi da ƙwararrun

wannan cibiya, saboda su duba mafi ingancin hanyar da ta fi dacewa, wadda za a yi ittifaki akanta wajen biyan basussuka da alhaki a cikin waɗannan halaye da yanayi na togiya da aka yi nuni zuwa gare su a sama.

Na biyu: Jadawalin wannan taron ƙara wa juna sanin ya ƙunshi:

a) Nazari akan haƙiƙanin faɗuwar darajar kuɗaɗe, da nau'o'in faɗuwar darajar kuɗaɗe, da dukan fuskokin da suke da dangantaka da ita.

b) Nazari akan tasirin da faɗuwar darajar kuɗaɗe yake yi a tattalin arziki da zamantakewa, da kuma yanda za a magance ta ta fannin ilimin tsimi- da – tanadi.

c) Kawo mafita a ilimin Fiƙihu da suke magance matsalolin faɗuwar darajar kuɗaɗe, irin wanda aka yi nuni akansu a gabatarwa da shimfiɗar wannan ƙudurin.

Na uku: A gabatar da sakamakon da wannan taro na ƙara wa juna sani ya cimma, tare da bincike binciken da aka gabatar da tattaunawar da aka yi ga babban majalisar wannan cibiya a taron shekara- shekara mai kamawa.

Allah ya sa mu dace;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 90 (7/9)(1)
GAME DA CUTA MAI KARYA GARKUWAR ƊAN ADAM (AIDS) DA HUKUNCE- HUKUNCEN FIƘIHU DA SUKE DA JIƁI DA ITA

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara - shekara, karo na tara a Abu Dhabi (Haɗaɗɗiyar daular Larabawa), wanda ya gudana daga ranar 1 zuwa 6 ga watan Zul Ƙida, 1415 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 1 zuwa 6 ga watan Afrilu, 1995,

Bayan ta duba binciken da aka gabatar wa majalisar game da maudhu'in: Cuta mai karya garkuwar ɗan Adam (Aids) da hukunce- hukuncen Fiƙihu da suke da jiɓi da ita, da ƙuduri mai lamba 82 (13/8),

Bayan ta saurari tattaunawar da aka gudanar akansa, an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:

Na farko: Killace mara lafiyar:

Ganin cewa bayanai na ilimin likitanci da ake da su a wannan lokacin sun tabbatar da cewa lallai ƙwayoyin cututtukan da suke raunata garkuwar jikin ɗan Adam, cutar karanci ko karya garkuwa (aids) ba sa kama mutum ta hanyar rayuwa a wuri ɗaya, ko shafa, ko numfashi, ko ta hanyar cizon ƙwari, ko yin tarayya wajen cin abinci, ko shan abin sha, ko wurin wanka a kogi ko kwami ɗaya, ko zama a wuri ɗaya, ko ta hanyar yin amfani da kayayyakin

(1) Mujallar Cibiya, (Fitowa ta takwas, 3/9)

cin abinci ɗaya da sauran al'amurra na rayuwar yau da kullum da aka saba da su, ana kamuwa da wannan cuta ne kawai ta ɗaya daga cikin hanyoyi masu zuwa:

1. Kowace irin saduwa ta jima'i
2. Ɗaukan gurɓataccen jinni, da abubuwan da suke da jiɓi da haka.
3. Yin amfani da allurer da ta gurɓata, musamman tsakanin masu shaye- shaye, haka ma da reza ko zaɓirar aski.
4. Ɗauka daga uwar da take ɗauke da cutar zuwa ga jaririn da yake cikinta a lokacin ciki, ko lokacin haihuwa.

Idan muka lura da abin da ya gabata, za mu ga cewa lallai killace waɗanda suka kamu da wannan cuta, a raba su da abokan zamansu masu lafiya -idan ba an ji tsoron za su harbi wasu ba- ba wajibi ba ne a shari'ance, za a yi mu'amala da marasa lafiyan ne daidai da tabbatattun matakan da ilimin likitanci ya samar.

Na biyu: Yaɗa cutar da gangan:

Yaɗa cutar karya ko raunata garkuwar jikin ɗan Adam da gangan zuwa ga lafiyayyen da ba ya ɗauke da wannan cutar haramun ne ta kowace fuska, hasali ma yana cikin manyan zunubai da laifuffuka, bayan uƙuba da hukunci na duniya da ya zama wajibi a ɗauka, inda hukuncin yake sham bambanci daidai da girman laifi da kuma tasirin da ya bari a cikin rayuwar zamantakewar al'umma.

Idan wanda ya yi hakan da gangan ya yi hakan ne da mummunar manufar na cutar da al'umma, to lallai wannan abu da ya aikata yana cikin babi "Haraba da yaɗa ɓarna a bayan ƙasa", saboda haka dole ne a yi masa ɗaya daga cikin hukunce- hukuncen da ayar Alƙur'ani mai girma ta bayyana game da masu yaƙar Allah da manzonsa da suke yaɗa ɓarna a bayan ƙasa, Allah mai girma yana cewa: **(Shi kawai uƙubar waɗanda suke yaƙar Allah Maɗaukakin Sarki da Manzonsa (SallalLãhu alaiHi wa Ălihi wa sallam) idan suka yi wa tsarin shugabanci da**

hukunce-hukuncen shari'a tawaye, suka kuma cigaba da yin ɓarna a bayan ƙasa ta hanyar tare hanya da yin fashi da makami, ko ƙwace dukiyoyin mutane: shi ne a kashe su idan sun kashe, a kuma tsire su idan suka yi kisa, suka kuma ƙwace dukiya, a kuma yanke hannayensu da ƙafafuwansu amma a saɓa tsakani([1]) idan sun tare hanya, suka kuma ƙwaci dukiya amma ba su yi kisa ba, a kuma kore su daga garin zuwa wani garin na daban, a kuma tsare su a gidan fursuna idan tsoratar da al'umma suka yi kawai. Wannan uƙubar ƙasƙanci ne da wulaƙanci a gare su a nan rayuwar duniya, a lahira kuma suna da azaba mai girma wadda ita ce azabar wuta) [al- Ma'ida: 33].

Idan kuma manufarsa ta yaɗa wannan cutar ita ce ya harbi wani mutum shi kaɗai, kuma ya yi nasarar yin haka, amma wanda aka sanya masa cutar bai mutu ba, za a yi masa hukunci ne na ta'aziri da ya dace da shi, idan kuma ya kais hi ga wanda aka sanya wa cutar ya rasu, to shi ma mutumin sai ya fuskanci hukuncin laifin kisan kai.

Amma idan manufarsa ita ce ya cutar da wani mutum guda ɗaya saboda ƙiyayyar da yake yi masa, amma bai kai ga yin nasarar sanya masa cutar ba, to a nan hukuncin ta'azirin da ya dace ne ya wajaba a yi masa.

Na uku: Zubar da cikin uwar da ta kamu da cutar karya garkuwar ɗan Adam ba ya kasancewa a mafi yawan lokaci sai idan cikin ya girma –ma'ana bayan an hura wa jaririn rai-, ko kuma a lokacin haihuwa, shi kuwa a shari'a bai halatta a zubar da ciki ba.

Na huɗu: Uwar da ta kamu da cutar karya garkuwar jikin ɗan Adam ta raini jaririnta mai lafiya, ta shayar da shi:

Ganin cewa bayanan ilimin likitanci da ake da su a yanzu sun bayyana cewa lallai babu wani tabbataccen hatsari na cewa uwar da ta kamu da cutar karya garkuwar jikin ɗan Adam za ta iya harbar ɗanta mai lafiya da take

([1]) Ma'ana a yanke hannun dama da ƙafar hagu, ko hannun hagu da ƙafar dama.

shayarwa, wanda al'amarinta daidai yake da al'amarin cakuɗeɗeniya nay au da kullum, to kuwa lallai a shari'a babu abin da zai hana ta rainonsa da shayar da shi, matuƙar ba an sami rahoto na musamman ne daga wurin masa aikin likitanci ba.

Na biyar: Haƙƙin lafiyayye cikin ma'aurata biyu na ya nemi a raba auren da yake tsakaninsa da abokin zamansa da ya kamu da cuta mai karya garkuwar jikin ɗan Adam (aids):

Matar aure tana da haƙƙin neman a raba aurenta da mijinta da ya kamu da cuta mai karya garkuwar jikin ɗan Adam (aids), ganin cewa cutar tana yaɗuwa ta hanyar saduwar alaƙa ta aure.

Na shida: Daukan cutar karya garkuwar jikin ɗan Adam (aids) a matsayin cutar mutuwa, idan har cukan alamunsa suka bayyana, inda har suka kai mara lafiyan zuwa ga gaza aiwatar da rayuwarsa na yau da kullum, a hakan kuma mutuwa ta riske shi.

An bayar da wasici da abubuwa masu zuwa:

Na farko: Jinkirta batun haƙƙin saduwa ta aure a lokacin da aka kamu da cutar aids, har zuwa lokacin da za a kammala bincike akansa.

Na biyu: Wajibi ce a cigaba da tabbatar da cewa lallai babu wani Alhaji da yake ɗauke da kowace irin cutar da ake iya yaɗa su a lokacin aikin Hajji, musamman cutar karya garkuwar ɗan Adam aids.

Allah ya sa mu dace;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 91 (8/9)([1])
GAME DA ƘA'IDAR SHIGA- TSAKANI (AL-TAHKIM) A FIƘIHUN MUSULUNCI

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara - shekara, karo na tara a Abu Dhabi (Haɗaɗɗiyar daular Larabawa), wanda ya gudana daga ranar 1 zuwa 6 ga watan Zul Ƙida, 1415 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 1 zuwa 6 ga watan Afrilu, 1995,

Bayan ta duba binciken da aka gabatar wa majalisar game da maudhu'in: Ƙa'idar shiga - tsakani (Al- Tahkim) a Fiƙihun Musulunci

Bayan ta saurari tattaunawar da ta gudana akansa, ta fitar da ƙuduri mai zuwa:

Na farko: Shiga- tsakani (al- Tahkim) yarjejeniya ne tsakanin ɓangarorin da suke rikici da juna akan wani ayyanannen abu, akan naɗa wanda zai yi shari'a da hukuncin da zai warware rikicin da yake a tsakaninsu, ta hanyar fitar da hukuncin da dole ne dukansu su yi na'am da shi, ana kuma yin aiki da shari'ar Musulunci.

Wannan ya halatta a shari'a, shin tsakanin ɗaidaikun mutane ne, ko kuma a fagen rikici tsakanin ƙasa da ƙasa.

Na biyu: Shari'ar shiga- tsakani (al- Tahkim) ba ta zama tilas ga kowa cikin ɓangarorin guda biyu, ko ga shi mai yin shari'ar, saboda haka ya halatta kowanne daga cikinsu ya

([1]) Mujallar Cibiya, (Fitowa ta tara, 4/5)

janye ya fasa, matuƙar ba a fara gudanar da shari'ar ta shiga tsakani a aikace ba, haka ma ya halatta mai shari'ar ya fita daga cikin al'amarin –bayan ya amshi shiga ciki a farko- matuƙar bai kai ga fitar da hukuncin ƙarshe ba, bai kuma halatta ya kawo wani ya kwafe makwafinsa ba sai da amincewar ɓangarorin rikicin dukansu, saboda tun farko da shi suka yarda.

Na uku: Bai halatta a gudanar da shari'ar shiga- tsakani akan duk wani abu wanda ba haƙƙi ne na bayi ba kaman haddi, haka ma bai halatta a cikin abin da hukuncinsa zai zarce ya shafi wani mutum na daban da ba shi cikin waɗanda suke nemi a shiga tsakaninsu, shin ta hanyar tabbatar da hukunci ne, ko korewa, Kaman Li'ani, saboda hukuncinsa yana rataye da haƙƙin yaron, haka ma bai halatta a cikin mas'alolin da aka keɓance su da ɓangaren shari'a ne kawai yake da haƙƙin duba al'amarinsu, idan har aka kai ga yanke hukunci na shiga – tsakani a cikin abin da bai halatta a yi hukuncin shiga- tsakani akansa ba, to hukuncin ya ɓaci, ba za a zartar da shi ba.

Na huɗu: A asali dole ne mai shiga- tsakani ya zama ya cika sharuɗɗan da aka gindaya wa alƙali.

Na biyar: A asali ana zartar da hukuncin da mai shiga-tsakani ya yi ne cikin so da biyayya, amma idan ɗaya daga cikin waɗanda suke rikicin ya ƙi zartar da hukuncin, sai a gabatar da al'amarin ga kotu domin a zartar da shi, kotu ba ta da hurumin warwaren shari'ar shiga- tsakani, matuƙar ba hukuncin yana ɗauke da zalunci ƙarara ba ne, ko kuma ya zama ya saɓa da hukuncin shari'ar Musulunci.

Na shida: Idan babu kotunan ƙasa da ƙasa na Musulunci, ya halatta ƙasashe da ƙungiyoyin Musulmai su shigar da ƙarar neman shiga- tsakani a gaban kotunan da ba na Musulunci ba, saboda a cinma abin da yake ja'izi ne a shari'a.

An bayar da wasiya mai zuwa:

Kira zuwa ga dukan ƙasashen da suke mamba ne a ƙungiyar taimakekeniyar ƙasashen Musulmai na su cigaba

su kammala ɗaukan matakan da suka zama dole wajen kafa kotun Musulunci na duniya, su kuma ba ta duk wata dama da za ta gudanar da ayyukanta da suke rubuce a tsarin da ya kafa ta.

Allah ya sa mu dace;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinkai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 92 (9/9)([1])
GAME DA TOSHE KAFA (SADDUZ – ZARI'A)

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara - shekara, karo na tara a Abu Dhabi (Haɗaɗɗiyar daular Larabawa), wanda ya gudana daga ranar 1 zuwa 6 ga watan Zul Ƙida, 1415 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 1 zuwa 6 ga watan Afrilu, 1995,

Bayan ta duba binciken da aka gabatar wa majalisar game da maudhu'in: Toshe- kafa (Sadduz - zari'a)

Bayan ta saurari tattaunawar da ta gudana akansa, ta fitar da ƙuduri mai zuwa:

1. Toshe- kafa (Sadduz –zari'a) ɗaya ne daga cikin jingogin shari'ar Musulunci, ma'anarsa ita ce: Hana abubuwan da suka halatta, waɗanda ake amfani da su zuwa ga aikata ɓarna, ko abubuwan da aka haramta.
2. Toshe – kafa (Sadduz – zari'a) bai taƙaita kawai a abubuwan da suke da rikitarwa, ko ake rufe masu ƙofa kwata gudun kada ɓarna ta shigo ba, a'a ya haɗa har da duk wani abu da za a iya bi ta hanyarsa a aikata abin da aka haramta.
3. Toshe- kafa (sadduz – zari'a) yana nufin hana duk wasu 'yan dubarbaru da ake amfani da su wajen aikata abubuwan da aka haramta, ko lalata wani abu

([1]) Mujallar Cibiya, (Fitowa ta tara, 3/5)

da shari'a ta nemi a aikata, kawai dai dabara (al-Hila) ta sha bamban da kafa (Zari'a) ne ta wajen shi nafarko da nufi ake yinsa, na biyun kuma babu sharaɗin nufi.

4. Kafafe sun kasu kashi- kashi:

Na farko: Kowa ya yarda da a hana su: Su ne waɗanda ayoyin Alƙur'ani mai girma da Sunnar Annabi mai daraja suka bayyana, ko waɗanda take, ko a mafi yawan lokuta suke kai wa zuwa ga aikata ɓarna, shin hanyar da ake bin halal ce, ko mandubi, ko wajibi. A cikin irin wannan nau'in akwai kasuwanci ko yarjejeniyar da tun farkonsu suke nuna manufar yinsu shi ne aikata abin da aka haramta, domin an bayyana a cikin yarjejeniyar a rubuce.

Na biyu: Kowa ya yarda a buɗe kafafen: Su ne waɗanda maslahar da suke cikinsu sun rinjayi ɓarnar da take ciki.

Na uku: Waɗanda ake da saɓani akansu: Su ne ayyukan da a zahirinsu babu komai sai inganci da nagarta, amma akwai tuhumar cewa za a yi amfani da su a ɓoye wajen aikata abubuwan da aka haramta, ganin irin yanda ake yawan yin hakan.

5. Ƙai'dar halatta kafa (Zari'a) ita ce: Ya zamana ba kasafai ake kai wa zuwa ga aikata ɓarna da ita ba, ko kuma ya zama maslahar da take cikin aikatawar ta rinjayi ɓarnar da take ciki.

Ƙa'idar toshe kafa (Zari'a): Ya zamana take take dai wa zuwa ga aikata ɓarna, kuma babu makawa akan haka, ko kuma a mafi yawan lokuta, ko kuma ya zama ɓarnar da take cikin aikatawar ta rinjayi maslahar da ake tsummani.

Allah ne mafi sani;;

KUDURORI DA BAYANAI NA TARON SHEKARA-SHEKARA KARO NA GOMA NA MAJALISAR CIBIYAR FIKIHUN MUSULUNCI TA DUNIYA JIDDA (SAUDIYYA) 23 - 28 GA WATAN SAFAR, 1418 H 28 GA WATAN YUNI- 3 GA WATAN YULI, 1997

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 93 (1/10)([1])
GAME DA MAGUNGUNAN DA SUKE KARYA AZUMI

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara - shekara, karo na goma a Jidda (Saudiyya), wanda ya gudana daga ranar 23 zuwa 28 ga watan Safar, 1418 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 28 ga watan Yuni zuwa 3 ga watan Yuli, 1997,

Bayan ta duba binciken da aka gabatar wa majalisar game da maudhu'in: Magungunan da suke karya azumi, da kuma bincike- bincike da nazarce- nazarce da bayanan bayan taron ƙara wa juna sani na Fiḳihun ilimin Likitanci karo na tara, wanda ƙungiyar Musulunci ta ilmomin likitanci ta shirya tare da taimakekeniyar wannan cibiyar da wasu ƙungiyoyin a garin Casablanca na ƙasar Marocco a ranakun 9 – 12 ga watan Safar, 1418 H, da suka yi daidai da ranakun 14 – 17 ga watan Yuni, 1997, ta kuma saurari tattaunawar da ta gudana akan wannan maudhu'I, tare da masana Fiḳihu da likitoci, ta kuma duba hujjoji da dalilai daga Alƙur'ani da Hadisi, da maganganun malaman Fiḳihu, an tabbatar da ƙudurori masu zuwa:

Na farko: Abubuwa masu zuwa ba sa cikin abubuwan da suke karya azumi:

([1]) Mujallar Cibiya, (Fitowa ta goma, 2/7)

1) Ɗiga magani a ido, ko ɗiga magani a kunne, ko wanke kunne, ko ɗiga magani a hanci, ko abin shaƙa na hanci (nasal spray), idan ba su zarce sun shiga maƙogwaro ba.
2) Ƙwayoyin magungunan da ake sanya su a ƙarƙashin harshe domin maganin ciwon zuciya (heart attack) da sauransu, idan ba su zarce sun shiga maƙogwaro ba.
3) Magungunan da ake shigar da su ta gaba, ko ake wanke gaba da su, ko gwaji da binciken da ake tura na'urar yinsa ta gaba , ko ɗan yatsa da ake sanyawa domin yin bincike na likitanci.
4) Shigar da na'urar bincike ta gaba zuwa mahaifa, ko sanya na'urar hana ɗaukan ciki (IUD) cikin mahaifa.
5) Na'urar da ake shigarwa da mafitsarar namiji ko mace, na wani bututu na musamman, ko na'urar bincike, ko sinadarin da yake taimakawa wajen ɗauko hoto, ko magani, ko shigar da wani sinadari domin wanke mara.
6) Yin wushirya, ko cire turamen haƙora, ko tsaftace da wanke haƙora, ko asuwaki da buroshin goge haƙori, idan ba su zarce sun shiga maƙogwaro ba.
7) Kurkure baki da ruwa, ko da magani, da iskan shaƙa ta magani da ake sanya wa a baki, idan ba su zarce sun shiga maƙogwaro ba.
8) Allurar magani da ake yi a fata, ko a damtse, ko a jijiya, banda magungunan ruwa da alluran da suke a matsayin abinci.
9) Iskan oksijin.
10) Allura ko iskar gas da suke ɗauke zafi da raɗaɗi (anesthetic gases), matuƙar ba a yi wa mara lafiyan ƙarin ruwa da yake a matsayin abinci ba.
11) Na'urar da ake shigar da shi a jiki ta fata domin ya zuƙe kitse, da mayukan shafawa na magani, ko abubuwan da ake mannawa a fata da suke ɗauke da sinadaran magani ko na kimiyya.

12) Shigar da bututu da ido bai iya gani a cikin jijiyoyi domin ɗaukan hoto, ko maganin jijiyoyin da suke a zuciya, ko waninta na cikin gaɓoɓi.

13) Shigar da na'urar bincike da fatar ciki domin gudanar da bincike akan hanji, ko yi masu tiyata.

14) Daukan samfuri daga hanta, ko wanin hanta a cikin gaɓoɓi, matuƙar yin hakan ba ya tare da ƙarin ruwan da yake a matsayin abinci.

15) Tura na'urar bincike cikin tunbi, idan ba shi tare da ƙarin ruwan da yake a matsayin abinci, ko wasu sinadarai na daban.

16) Shigar da kowane irin na'ura, ko magani zuwa ga kwanya, ko ɓargo (Bone marrow).

17) Yin amai /haraswa ba da gangan ba.

Na biyu: Ya kamata likita Musulmi ya bai wa mara lafiya shawara da nasiha na jinkirta duk wani abu da jinkirta shi ɗin ba zai cutar ba zuwa bayan buɗa baki, cikin surorin magungunan da suka gabata.

Na uku: Jinkirta fitar da ƙuduri akan abubuwa masu zuwa, saboda akwai buƙatar a ƙara gabatar da bincike da nazari akan tasirinsu a azumi, tare da mayar da hankula zuwa ga waɗanda hukuncinsu suka zo a cikin Hadisai da maganganun sahabbai:

a. Na'urar da take isar da magani zuwa kunhu (inhaler), da shaƙar abin da ta ƙunsa na iska.

b. Ɓallu- ɓallu da ƙaho

c. Ɗaukan samfurin jinni domin gudanar da bincike, ko ɗaukan jinni daga jikin wanda zai bai wa waninsa, ko sanya jinin da aka ɗauko a jikin mutum.

d. Allurer da ake yi wa waɗanda suke da matsalar ƙoda, allura ce da ake yi a fatar ciki ta ƙarshe (peritoneum), ko a ƙodar da aka sana'anta.

e. Allura ko maganin da ake shigar da shi da dubura, ko na'urar ɗauko hoto ko isar da magani, ko ɗan yatsa da ake shigarwa domin bincike na likitanci.

f. Yin allura mai kashe zafi da raɗaɗi nag aba ɗaya ga wanda za a yi masa aikin tiyata, idan mara lafiyan ya kwana da niyyar azumi tun dare, ba kuma a yi masa kowane irin ƙarin ruwa da yake a matsayin abinci ba.

Allah shi ne masani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 94 (2/10)([1])
GAME DA KWAIKWAYON HALITTA

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara - shekara, karo na goma a Jidda (Saudiyya), wanda ya gudana daga ranar 23 zuwa 28 ga watan Safar, 1418 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 28 ga watan Yuni zuwa 3 ga watan Yuli, 1997,

Bayan ta duba binciken da aka gabatar wa majalisar game da maudhu'in: kwaikwayon halitta, da kuma bincike- bincike da nazarce- nazarce da bayanan bayan taron ƙara wa juna sani na Fiḳihun ilimin Likitanci karo na tara, wanda ƙungiyar Musulunci ta ilmomin likitanci ta shirya tare da taimakekeniyar wannan cibiyar da wasu ƙungiyoyin a garin Casablanca na ƙasar Marocco a ranakun 9 – 12 ga watan Safar, 1418 H, da suka yi daidai da ranakun 14 – 17 ga watan Yuni, 1997, ta kuma saurari tattaunawar da ta gudana akan wannan maudhu'i, tare da masana Fiḳihu da likitoci, an cimma matsaya mai zuwa:

Gabatarwa:

Lallai Allah ya halicci ɗan Adam akan mafi kyawon tsari, ya kuma girmama da babban matsayi, Allah Mabuwayin Sarki ya ce: **(Lallai mun karrama ɗan Adam da kyakkyawar halitta da kuma furuci da zaɓan abubuwa, mun kuma ba shi karama da izza idan suka yi**

([1]) Mujallar Cibiya, (Fitowa ta goma, 2/7)

biyayya, mun kuma ba shi dabbobin da zai hau a tudu da tsandauri, a kogi kuma mun ɗaura shi akan jiragen ruwa, mun kuma azurta su da abubuwa masu daɗi, mun kuma yi matuƙar fifita su da hankali da tunani akan halittu masu yawa da muka halitta) [al- Isra'i: 70], ya ƙawata shi da hankali, ya kuma ɗaukaka shi ta hanyar ba shi takalifi, ya kuma sanya ya zama halifansa a bayan ƙasa, ya umurce shi da ya raya doron ƙasa, ya kuma ɗaukaka shi ta hanyar ɗaukan saƙonsa wanda ya yi daidai da fiɗirarsa, hasali ma hakan shi ne haƙiƙanin fiɗira, saboda Allah Maɗaukakin Sarki yana cewa: **(Ka tsayar da mafuskantarka zuwa ga addini da kyau cikin tsarkin fiɗira, domin shi ne fiɗirar da Allah ya halicci mutane akanta, sam babu sauyi a cikin halittar Allah, wannan shi ne daidaitaccen addini..)** [al- Rum: 30], lallai addinin Musulunci ya mayar da hankali matuƙa wajen kiyaye fiɗirar ɗan Adam ta yanda za ta cigaba da zama akan daidai, ta hanyar kiyaye manyan manufofinsa guda biyar: addini, da rai, da hankali, da tsatso, da dukiya, da kiyaye su daga barin duk sauyi da zai ɓata su ko ya lalata su, shin a matsayinsa na sababi ne ko sakamakon sababi, abin da yake nuna haka a fili shi ne Hadisi Ƙudusin da Imamul Ƙurɗabiy ya kawo a cikin littafinsa daga ruwayar alƙali Isma'il cewa: **(Lallai na halicci bayi nag aba ɗayansu akan tsarkin fiɗira, shaiɗanu ne suka zo suka gusar da su ga barin addininsu..** har zuwa inda ya ce: **suka umurce su da su sauya halitta ta)** [Tafsirul Ƙurɗabiy: 5/389].

Lallai Allah ya sanar da ɗan Adam abin da bai sani ba, ya kuma umurce shi da yin bincike da nazari da tunani da tadabburi, inda y aba shi wannan umurni ta ayoyi masu yawa, irinsu: **(Shin ba su ganin cewa…)** [Ɗaha: 89], ya kuma cewa: **(Shi ɗan Adam bai san cewa lallai mu ne muka halicce shi daga ɗigon maniyyi ba..)** [Yasin: 77], da inda ya ce: **(Lallai a cikin wannan akwai ayoyi ga mutanen da suke tunani..)** [ar- Ra'ad: 3], ya kuma cewa**: (Lallai a cikin wannan akwai ayoyi ga mutanen da suke**

da hankali..) [ar- Ra'ad: 4], ya kuma cewa: **(Lallai a cikin wannan akwai tunatarwa ga masu hankali da tunani..)** [az- Zumar: 21], ya kuma cewa: **(Ka yi karatu da sunan Ubangijinka wanda ya yi halitta)** [al- Alaƙ: 1].

Addinin Musulunci bai sanya wani cikas ko tarnaƙi akan 'yan ne yin bincike na ilimi ba, saboda yin haka ƙofa ce ta jirkita sunnar da Allah ya halicci hallitunsa a kai. Sai dai duk da haka addinin Musulunci bai bar ƙofar a buɗe sakaka ba tare da ƙa'idoji ba, bai yarda da a yi duk gwaje-gwajen da aka ga dama a cikin rayuwa ba tare da an bi da rariyar shari'ar Musulunci ba, saboda abubuwan da suka halatta su samu su wuce, ta kuma yi wa waɗanda suka haramta burki, ba ta yarda a zartar da komai saboda kawai za a iya zartar da shi ba, dole ne sai ya zama ilimi ne mai amfani, da zai zama maslaha ne ga bayin Allah, zai kuma tunkuɗe masu ɓarna. Kuma dole ne wannan ilimin ya kiyaye mutuncin ɗan Adam da matsayinsa, da kuma manufar da ta sanya Allah ya halicce shi saboda ita, kada kawai a ɗauke shi a matsayin fage ne kawai na gwaje-gwaje, ba za a yarda ya wuce iyaka a ckin rayuwar ɗaiɗaikun mutane da abubuwan da Allah ya kaɓence su da su ba, ba kuma a yarda shi ilimin ya zama sanadin rusa rayuwar zamantakewa, ko ya mayar da tsarin dangi da iyali da zamunci da aka sanin a tsawon tarihi ƙarƙashin inuwar shari'ar Allah da tsararrun hukunce- hukuncensa su shiga cikin garari suna tangal- tangal ba.

Lallai a cikin abubuwan da suka fito wa mutane sababbi a wannan zamani, kafafen yaɗa labarai na duniya suka yi ta kwarmata su akwai abin da ake fi sani da sunan kwaikwayon halitta, ya kuma zama dole a bayyana hukuncin shari'ar Musulunci game da shi, bayan zaɓaɓɓun ƙwararrun malaman Musulunci a wannan fage sun yi bayanai na dalla- dalla game da shi.

Ma'anar: kwaikwayon halitta:

Kowa ya san cewa lallai sunnar Allah wajen halittar ɗan Adam ita ce haɗuwar maniyyin mutane biyu, da

kowannensu yake ƙunshe da wani adadi na ƙwayayen halitta (chromosomes) da suka kai rabin ƙwayoyin halittar da suke a jikin ɗan Adam. Idan ɗigon maniyyin uba (miji) ya haɗu da ɗigon maniyyin uwa (mata), sai su sauya duka a tare zuwa maniyyin da yake tattare da sinadaran mabambanta, da yake ƙunshe da wata jaka da take ɗauke da dukan sifofin da ake gada, suna kuma da daman ƙara yawaita. Idan har aka dasa su a cikin mahaifar uwa sai su ƙara haɓaka da ya waita, har zuwa su samar da cikakken halitta da ikon Allah. A haka tana cigaba, tana ƙara ruɓanya kanta daga ƙwayoyin halitta biyu da suke daidai da juna, zuwa huɗu, zuwa takwas.. a haka za ta cigaba da ruɓanyuwa har ta kai matakin da daga shi ne za su fara samun bambanci da juna. Idan ɗaya daga cikin waɗannan ƙwayoyin halitta da suka haɗe da juna ya rabe biyu daidai da juna a matakin da yake gabatar bambance kansa, sai a haifi tagwaye biyu masu kama da juna. Lallai an gudanar da haka a aikace ga dabbobi inda aka raba wannan cakuɗaɗɗen maniyyi, aka kuma sami haihuwar tagwaye da suka yi daidai da juna, amma ba a gwada hakan a kan mutum ɗan Adam ba. an ɗauki hakan a matsayin ɗaya ne daga cikin nau'o'in kwaikwayon halitta, saboda yana samar da kwafin halittar a dukan sifofi, an kuma yi wa haka suna da (replication by splitting).

Akwai kuma wata hanyar na samar da kwafin cikakken halitta, a wannan hanya ana ɗauka cikakkiyar jakar da take ɗauke da sifofin gado a matsayin ƙwayar halitta ɗaya daga cikin ƙwayoyin halittar da suke cikin jiki, a sanya ta a cikin maniyyin mace da aka cire ƙwayoyin halittar da suke cikinsa, da haka sai su haɗu da sinadarai mabambanta da suke a cikin jakar da take ɗauke da sifofin da ake gada, a kuma daidai wannan lokacin suna da iko gami da daman ƙara yawaita. Idan aka ɗauka a sanya a cikin mahaifar uwa sai su ƙara haɓaka da bunƙasa da cika, har a kai zuwa ga haifuwar cikakken halitta da ikon Allah. A duk sanda aka ambaci kwaikwayon halitta to wannan nau'in ne yake fara

zuwa, domin shi ne ya faru aka samar da tunkiyar nan mai suna (Dolly), sai dai ita wannan sabuwar halittar ba ta yi kama da ta asali a komai da komai ba ne, domin maniyyin uwa da aka cire ƙwayoyin halittar, zai cigaba da zama tare da wasu daga cikinsu, saboda ba duka aka cire ba, kuma wannan da ya rage ɗin yana da tasirin da yake yi wajen sauya sifofi da aka gada daga ƙwayoyin halittar na jiki, amma har yanzu babu wata sanarwa da ta nuna cewa an gabatar da irin wannan akan ɗan Adam.

Saboda haka, kwaikwayon halitta shi ne: Haifar halitta ɗaya ko sama da ɗaya ta hanyar ɗaukan ƙwayar halitta guda ɗaya daga cikin ƙwayoyin halittar da suke cikin jiki a haɗa shi da maniyyin mace da aka cire masa ƙwayoyin halitta da suke cikinsa, ko kuma ta hanyar raba maniyyin mace da aka yi masa Barbara a matakin da yake kafin rarraba ƙwayoyin da gaɓoɓi.

Abu ne a fili ƙarara cewa irin wannan aikin ba za a kira shi da sunan halitta, ko wani sashe na halitta ba, Allah mai girma da buwaya ya ce: **(Ko kuwa ɓatar tasu ta ɗauke su zuwa ga riya cewa waɗannan gumaka abokan tarayyar Allah ne wajen halitta da gudanar da al'amurra, sai suka sami kamanceceniya a cikin al'amarin halitta, kaman yanda suka saki hanya wajen yin ibada, ya Annabi Muhammadu (SallalLahu alaiHi wa alihi wa sallam), ka ce masu: lallai Allah shi kaɗai ne ya halicci duk wani abu samamme, shi kaɗai ne ya kaɗaita da yin halittu, shi kaɗai ne kuma ya cancanci a bauta masa, shi ne muka marinjayi akan komai)** [ar- Ra'ad: 6], Allah Maɗaukakin Sarki ya ce: **(Shin ba za ku yi duba zuwa ga maniyyin da kuke sakawa a cikin mahaifa ba?!. Shin ku ne kuke ƙaddara shi, da kulawa da shi a matakan da yake wucewa da yake bi, har ya zamo mutum, ko kuwa mu ne muke ƙaddara masa komai nashi?!. Mu ne muka hukunta mutuwa a tsakaninku, muka kuma sanya wa mutuwar taku keɓantacce lokaci, babu yadda za a iya yin rinjaye akanmu… Akan mu sauya maku surorin jikinku da wasu**

surorin, mu farar da ku a wata halitta da surorin da ba ku sani ba!.. Lallai tabbas kun tabbatar da cewa Allah ne ya fare ku a farko, shin ba za ku yi tunanin cewa lallai wanda yake da ikon samar da ku a farko, ikon nasa ya fi bayyana wajen sake samar da ku ba?!..) [al- Waƙi'a: 58 - 62].

Allah mai girma da ɗaukaka ya ce: **(Shin ɗan Adam bai ganin cewa: lallai mun halicce shi ne daga ɗigon maniyyi ba, amma kuma ya koma yana husuma da jayayya na ƙiri- ƙiri. Ya buga mana misali, amma shi ya manta da yanda aka halicce shi, sai ya ce: wane ne zai raya ƙasusuwa bayan sun rududduge? Ka ce masa: wanda ya samar da su a karon farko shi ne zai raya su, lallai shi ɗin yana da cikakkiyar masaniya game da kowace halitta. Shi ne wanda ya sanya maku wuta a cikin koriyar bishiya, sai kuma ga shi kuna kunna wuta da ita. Shin ashe wanda ya halicci sammai da ƙasa ba shi da ikon da zai sake halittar kwatankwacinsu? Lallai yana da cikakken iko akan haka, domin shi ne ainihi mahaliccin halittu, mai kuma cikakkiyar masaniya akan komai. Shi fa al'amarinsa idan ya so wani abu ya faru cewa yake da shi kawai faru, kuma nan take yake faruwa)** [Yasin: 77 -82].

Allah mai girma ya ce: (Lallai mun halicci ɗan Adam ne daga wani dangi na tsurɓaya. Sannan muka sanya ya zama maniyyi a wani tabbataccen mazauni. Sannan muka mayar da maniyyin ya koma gudan jinni, muka kuma mayar da gudan jinin ya koma gudan tsoka, daga kuma gudan tsokar ce muka mayar da shi ƙashi, sai muka suturta ƙashi na nama, sannan muka farar da shi ya zama wata halitta ta daban, kai lallai tabarakallah wanda shi ne fiyayyen dukan masu halitta) [al- Mu'uminun: 12 – 14].

Bayan binciken da suka gabata, da tattaunawar da aka yi, da kuma ƙa'idojin shari'ar Musulunci da aka gabatar a gaban majalisar wannan cibiya, an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:

Na farko: Haramun ne a yi kwaikwayon halitta akan ɗan Adam ta dukan hanyoyi biyun da muka ambata, da ma kowace irin hanya da za ta kai zuwa ga yawaitar ɗan Adam.

Na biyu: Idan an saɓa wa hukuncin shari'a da aka bayyana a sakin layin (Na farko), to abin da hakan ya haifar na sakamako za a gabatar da shi saboda a bayyana hukuncinsa a shari'ar Musulunci.

Na uku: An haramta duk wani yanayi da wani ɓangare na uku zai shigo a cikin dangantakar aure, shin ta hanyar bayar da mahaifa ne, ko maniyyin mace, ko kuma maniyyin namiji, ko ƙwayar halittar jiki domin a yi kwaikwayon halitta.

Na huɗu: Shari'a ta halatta yin amfani da kimiyyar kwaikwayon halitta da ta tsarin gado a fagen ƙwayoyin cuta da sauran ƙananan halittu da tsirrai da dabbobi shi ma ƙarƙashin dokoki da ƙa'idojin Shari'a, daidai da yanda zai tabbatar da maslaha, ya kuma tunkuɗe ɓarna.

Na biyar: Kira zuwa ga ƙasashen Musulmai da su samar da dokoki gami da ƙa'idoji da tsare- tsaren da suka kamata wajen kulle duk wata ƙofa ta kai- tsaye ko ta kaikaice da wasu ƙungiyoyi na cikin gida da na ƙasashen, ko cibiyoyin bincike da ƙwararru daga ƙasashen wajen za su yi amfani da su wajen ɗaukan ƙasashen Musulmai su zama filayen gwaje- gwajen kwaikwayon halitta, ko kuma yaɗa shi da tallata shi.

Na shida: Cibiyar Fiƙihun Musulunci ta duniya da ƙungiyar Musulunci mai lura da ilmomin likitanci su haɗa kais u cigaba da bibiyan maudhu'in kwaikwayon halitta da sababbin cigaba na ilimi da aka samu akansa, da kuma tabbatar da ma'anonin kalmominsa na musamman, da shirya tarurrukan ƙara wa juna sani da tarurruka da suka kamata domin bayyana hukunce- hukuncen Shari'a da suke da jiɓi da shi.

Na bakwai: Kira zuwa ga kafa kwamitoci na ƙwararru tare da malaman shari'ar Musulunci saboda su sanya

ƙa'idoji na kyawawan ɗabi'u a fagen bincike da nazari ilmomin likitanci, saboda ƙasashen Musulmai su mayar da su a matsayin doka.

Na takwas: Kira zuwa ga a kafa da kuma ƙarfafar cibiyoyi da ƙungiyoyi na ilimi da suke gudanar da bincike a fagen ilmomin likitanci, da tsarin gado a fagagen da ba na kwaikwayon halitta ba, daidai da ƙa'idoji da dokokin shari'a, gudun kada ƙasashen Musulmai su zama kaya da suka rataya akan waninsu, ko su zama mabiya 'yan amshin shata a wannan fagen.

Na tara: Binciko tushe, gami da da asalin yanda za a yi ta'amuli da sababbin abubuwan da ilimi yake zuwa da su daidai da karantarwar Musulunci, da kuma kira zuwa ga kafafen yaɗa labarai kan su yi aiki da irin yanda imani yake kallonsu wajen ta'amuli da waɗannan mas'aloli, da kuma nesanta yin amfani da su ta hanyar da za su saɓa wa addinin Musulunci, da kuma wayar da kan al'umma saboda su tabbata akan wannan mataki da matsayar; suna masu amsa kiran Allah Maɗaukakin Sarki da yake cewa: **(Idan waɗannan munafukai suka ga wani abu na tsaro, ko na tsoro da yake da jiɓi da ƙarfin Musulmai, ko raunin su, sai su yayata shi da nufin ruɗar da Musulmai, ko jefa tsoro da razani a cikin zukatansu, ko saboda su isar da labarin su zuwa ga maƙiyan su, da a ce waɗannan munafukai sun mayar da duk wani al'amari na tsaro da tsoro zuwa ga Manzon Allah (SallalLãhu alaiHi wa aliHí wa sallam) da shugabanni da manyan saahabbai da dakarun yaƙi, su kuma nemi sanin haƙiƙanin al'amari ta wurin su, da waɗannan da suke ƙoƙarin neman labarai da yaɗa su sun san gaskiya a wurin Manzon Allah (SallalLãhu alaiHi wa aliHí wa sallam) da shugabanni. Lallai ba domin falalar da Allah ya yi maku na tabbatar da zukatanku akan imani, da daƙile fitina, da kuma rahamarsa na damƙa maku dukan dalilan da za su sanya ku sami nasara ba, da mafi yawanku sun faɗa cikin tarkon shaiɗan, babu waɗanda za su tsira daga**

halakarwarsa sai mutane kaɗan daga cikinku) [an- Nisa'i: 83].

Allah shi ne masani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 95 (3/10)([1])
GAME DA YANKA

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara - shekara, karo na goma a Jidda (Saudiyya), wanda ya gudana daga ranar 23 zuwa 28 ga watan Safar, 1418 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 28 ga watan Yuni zuwa 3 ga watan Yuli, 1997,

Bayan ta duba binciken da aka gabatar wa majalisar game da maudhu'in: Yanka, ta kuma saurari tattaunawar da aka gudanar akan wannan maudhu'i tare da malamai masana Fiƙihu da likitoci da ƙwararru a fannin abinci, ta kuma halarto da bayanin cewa lallai yanka tana cikin al'amurran da suke ƙarƙashin shari'ar Musulunci da suka tabbata ta hanyar Alƙur'ani da Hadisi, kuma lura da hukunce- hukuncenta biyayya ne ga addinin Musulunci, alama ce da take bambance Musulmi da waninsa, Annabi (SallalLahu alaiHi wa alihi wa sallam) ya ce: **(Duk wanda ya yi sallar da muke yi, ya kuma fuskanci alƙiblarmu, ya kuma ci yankarmu, to wannan shi ne Musulmin da yake akwai zimmar Allah da Manzonsa a tare da shi)**, an tabbatar da abubuwa masu zuwa:

Na farko: Yankar da Shari'a ta yarda da ita tana tabbatuwa ne ta ɗaya daga cikin hanyoyi masu zuwa:

1. Yanka, tana tabbata ne da zaran an yanke maƙogwaro, da magudanar abinci, da jijiyoyin

([1]) Mujallar Cibiya, (Fitowa ta goma, 1/53)

jannaye guda biyu. Wannan ita ce ta fi falala a shari'ar Musulunci wajen yanka tumaki da shanu da tsuntsaye da makamantansu, amma sauran hanyoyin ma sun halatta.

2. Suka, tana tabbata ne ta hanyar suka a hujin wuya da yake a ƙasar wuya. Wannan ita ce ta fi falala a Shari'ar Musulunci wajen yanka raƙumi da ire-irensa, amma sauran hanyoyin ma sun halatta.
3. Raunatawa, tana tabbata ne da yi wa dabbar da aka gaza yin ta'amuli da ita raui a wani sashe daga cikin jikinsa, shin dabbar ta daji ce mai wawusan mutane da aka halatta a yi farautarta, ko kuwa dabbar gida ce da ta zama abin tsoro, duk ɗaya ne. Idan mafarauci ya riski dabbar da ranta wajibi ne ya yanka ta, ko ya soke ta.

Na biyu: Kafin yanka ta zama ingantacciya sharaɗi ne a tabbatar da abubuwa masu zuwa:

1. Mai yankan ya zama ya balaga, ko zai iya mayyaze abubuwa, Musulmi ko Ahlul kitabi (Bayahude ko Kirista), ba za a ci yankar masu bautar gumaka, da waɗanda ba su da addini, da mulhidai, da masu bautar wuta (Majusawa), da waɗanda suka yi ridda, da sauran kafiran da ba Ahlul kitabi ba.
2. Yankar ta kasance da kakkaifar abin yanka da za ta yanka nan take da kaifinta, shin abin da za a yi yankar da shi ƙarfe ne, ko wani abu da ake zubar da jinni da shi, banda dai haƙori ko farce.

Dabbar da ta mutu ta hanyar shaƙa, ko maƙura, shin ita ce ta shaƙe kanta, ko kuma shaƙe ta aka yi, da wadda aka yi ta dukanta (da dutse ko sanda da makamantansu) har sai da ta mutu, da wadda ta faɗo daga sama ta mutu, ko ta faɗa wani rami, da wadda ta mutu sakamakon sukar da wata dabbar ta yi mata da ƙaho, da wadda ta mutu sakamakon wata dabbar da tafi ƙarfinta ta far mata, irinsu zakanya ko manyan tsuntsaye masu akaifa da ba a koya masu yanda za su yi farauta ba. Amma duk dabbar da

kuka riske ta da ranta –cikin waɗanda aka halatta maku cin namansu- kuka yanka su, to wannan yankar ta halatta maku su.

3. Mai yankar ya ambaci sunan Allah Maɗaukakin Sarki a lokacin yankar. Yin amfani da abin ɗaukan magana a ɗauki Kalmar Bisimillah a kunna lokacin yanka bai wadatar ba, amma za a iya cin yankar wanda ya manta bai ambaci sunan Allah ba.

Na uku: yanka tana da ladubba da shari'ar Musulunci ta faɗakar akansu, domin a rausasa da tausaya wa dabba kafin a yanka ta, da lokacin yanka ta, da ma bayan an yanka ta.

Kada a wasa abin da za a yi yanka da shi a gaban dabbar da za a yanka, kada kuma a yanka ta a gaban wata dabbar, kada kuma a yi yankar da dakusasshen abin yanka, kada a azabtar da dabbar da za a yanka, kada kuma a yanke wani sashe daga cikin jikinta, ko a feɗe ta, ko a saɓule fatarta, ko a dulmiya ta a cikin ruwan zafi, ko a fiffige mata gashi sai bayan an tabbatar da cewa ranta ya fita.

Na huɗu: Ya kamata dabbar da ake son a yanka ta zama ba ta ɗauke da cutar da za ta iya harbar wasu, ko wadda take kawo sauyi a cikin namanta, ta inda za ta cutar da wanda ya ci, wannan ƙa'ida tana ƙara ƙarfi idan ya zama naman za a kai shi kasuwa ne, ko za a fita da shi ƙasashen ƙetare.

Na biyar:

(a) Yanka a asalin shari'a tana kasancewa ne ba tare da sumar da dabba ba, saboda lura da sharuɗɗa da kuma ladubban yanka a shari'ar shi ne abin da ya fi kyau, domin tausayin dabba, da kuma kyautata wa abin yanka, da rage masa raɗaɗi, za a nemi hukumomin da suke tsaye da al'amurran yanka da su ƙara bincike domin kyautata hanyoyin da ake bi wajen yanka manyan dabbobi, ta yanda za a tabbatar da samuwar wannan asalin a wurin yanka kaman yanda ya kamata.

(b) Tare da la'akari da abin da aka bayyana a (a) na wannan sakin layi, lallai ya halatta a ci dukan dabbobin da aka masu yanka ta shari'a bayan an sumar da su, idan sun cika sharuɗɗan yanka, aka kuma tabbatar da cewa ba su mutu kafin a kai ga yanka su ba, kuma a wannan zamanin namu ƙwararru sun bayyana waɗannan sharuɗɗan kaman haka:

1. A sanya wayoyi biyu na wutar lantarkin a ƙasusuwan kumatu, ko a wajen ƙarshen kai ta baya.

2. Magwajin wutar lantarkin ya kasance tsakanin (100 – 400).

3. Ƙarfin wutar lantarkin ya zama tsakanin (0.75 zuwa 1.0) idan tumaki za a yanka, da tsakanin (2 zuwa 2.5) idan shanu za a yanka.

4. Tsawon lokacin sanya wayoyin lantarkin ya kasance tsakanin sakon 3 zuwa 6.

(c) Bai halatta a sumar da dabbar da ake son a yanka ta hanyar amfani da bindiga mai allurai, koda guduma ko maƙwarƙwasa ba, ko ta hanyar hura masa wani abu Kaman yanda mutanen Ingila suke yi.

(d) Bai halatta a sumar da kaji da wutar lantarki ba, domin tajriba ta tabbatar da cewa da yawansu sukan mutu kafin a kai zuwa ga yanka su.

(e) Ba a haramta dabbobin da aka yanka su bayan an sumar da su ta hanyar haɗa (Carbon Dioxide) da iska, ko iskar (Oxygen), ko ta hanyar amfani da bindiga mai shayayyen baki, wanda hakan bai kai wa zuwa ga mutuwa kafin a yanka su.

Na shida: Wajibi ne ga Musulman da suke rayuwa a ƙasashen da ban a Musulmai ba su bi dukan hanyoyin da doka ta amince da su wajen neman izinin samar wa kawunansu da mayanka (kwata/ abatuwa) da za ta yi daidai da tsarin Musulunci ba tare da an sumar da dabba ba.

Na bakwai: Ga Musulmai da suke kai ziya zuwa ƙasashen da ban a Musulmai ba, ko waɗanda suke zaune a ciki, za su iya cin yankar Ahlul kitabi idan sun yanka abin da yake halal ne a Musulunci, bayan sun tabbatar da cewa ba a cakuɗa su da abubuwan da aka haramta ba, sai dai idan sun sami tabbacin cewa ba yanka su ta hanyar da shari'a ta amince ba.

Na takwas: A asali yanka kaji ta kasancewa ne da hannun mai yanka, amma babu laifi idan aka yi amfani da inji wajen yanka kaji, muddin dai an cika sharuɗɗan yanka da Shari'a ta gindaya waɗanda aka ambace su a sakin layi (Na biyu), faɗin sunan Allah sau ɗaya ga tarin kajin da za a yanka a lokaci ɗaya ya isar, idan injin ya yanka su, sai a sake faɗin sunan Allah.

Na tara:

(a) Idan ana sayo naman ne daga ƙasashen da mafi yawan 'ya'yanta Ahlul kitabi ne, suna kuma yanka dabbobinsu ne a mayanka (kwata/ abatuwa) na zamani, suna kuma aiki da sharuɗɗan yanka da shari'a ta amince da su a sakin layi (Na biyu), to ya halatta a ci naman, saboda maganar da Allah Maɗaukakin Sarki ya yi a inda yake cewa: **(Abincin waɗanda aka ba su littafi ya halatta a gare ku..)** [al-Ma'ida: 5].

(b) Haramun ne a ci naman da aka sayo daga ƙasashen da mafi yawan 'ya'yanta ba Ahlul kitabi ba ne.

(c) Idan an yanka naman da aka sayo daga ƙasashen da aka yi nuni zuwa gare su a (b) na wannan sakin layin yankar da Shari'a ta amince, kuma ƙarƙashin kulawar wata ƙungiya ko jam'iyya ta Musulunci, mai yankan kuma ya zama Musulmi ne, ko Ahlul kitabi, ya halatta a ci.

Cibiya tana yin wasizi da abubuwa masu zuwa:

Na farko: Gwamnatocin Musulunci su tafi wurin 'yan uwansu gwamnatocin da ban a Musulunci ba, waɗanda Musulmai suke rayuwa a cikinsu, su nemi su samar masu

da hanyoyin da za su rinƙa yin yankar da shari'a ta amince masu da ita ba tare da sumar da dabba ba.

Na biyu: Saboda a kawo ƙarshen matsalolin da suke tattare da sayo nama daga ƙasashen da ban a Musulmai ba, ya kamata a lura da abubuwa masu zuwa:

(a) Aiki tuƙuru wajen haɓaka kiwon dabbobi a ƙasashen Musulmai, saboda a dogara da kai.

(b) Taƙaituwa da ƙasashen Musulmai wajen sayo nama gwargwadon iko.

(c) Sayo dabbobi masu rai a yanka su a ƙasashen Musulmai, saboda a tabbatar da cewa an bi sharuɗɗan yanka da Shari'a ta gindaya.

(d) Neman Ƙungiyar ƙasashen Musulmai ta zaɓi wata jiha ta Musulunci da za ta ɗaura mata alhakin sanya ido akan naman da ake sayowa daga ƙasashen waje, ta hanyar samar da cibiya da za ta yi aiki a wannan fage kai- tsaye, ta yanda zai kasance ba ta da wani aiki sai wannan, da kuma sanya dokoki da tsare-tsare akan sharuɗɗan yanka a Musulunci, su kuma tsara yanda sanya ido da kulawar za su kasance a wannan aikin. Su yi haka tare da taimakon ƙwararru a fannin hukunce- hukuncen shari'a, da kuma ƙwararru a fannin fawa, ya kuma zamana ana sanya karɓaɓɓiyar alama, da za a yi mata rijista ta duniya a hukumar da take lura da yin rijistar alamomin kasuwanci ta duniya.

(e) Yin aiki wajen taƙaita aiyyukan sanya idon ga hukumar da aka yi nuni a (d) na wannan sakin layin, da kuma cigaba da aiki na ganin cewa dukan ƙasashen Musulmai sun amince da ita a matsayin ita ce kawai suka amince da ta sanya ido akan haka.

(f) Zuwa lokacin da za a sami tabbatar da wasicin da aka bayyana a (d) na wannan sakin layin, za a nemi masu sayo nama daga ƙasashen wajen da su bayar da lamunin cewa lallai za su yi aiki da sharuɗɗan yanka da shari'a ta amince da su game da naman da suke

kai wa zuwa ƙasashen Musulmai, gudun kada Musulmai su auka cikin aikata haramun sakamakon rashin kula da naman da ake sayowa daga ƙasashen waje ba tare da sun tabbatar da cewa an bi sharuɗɗan yanka da shari'a ta gindaya ba.

Allah ya sa mu dace;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 96 (4/10)([1])
GAME DA KATIN LAMUNI (CREDIT CARD)

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara - shekara, karo na goma a Jidda (Saudiyya), wanda ya gudana daga ranar 23 zuwa 28 ga watan Safar, 1418 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 28 ga watan Yuni zuwa 3 ga watan Yuli, 1997,

Bayan ta duba binciken da aka gabatar wa majalisar game da maudhu'in: Katin lamuni (Credit card), ta kuma saurari tattaunawar da masana Fiḳihu da masana tattalin arziki suka gudanar akansa, an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:

a. Ɗaura wa sakateriya alhakin bincike akan dukan tsare- tsare na sharuɗɗa da yarjejeniyoyin da ake yi akan wannan katin da bankuna suke bayarwa.

b. Kafa kwamitin da zai yi aikin nazari da bincike akan sigogin wannan katin saboda a san ayyukan da yake yi, da kuma bambance- bambancen da yake a cikinsu, da kuma iyakance yanda shari'a ta yi wa katin matsayi, wannan ɗin ya kasance bayan an samar da litattafai na Larabci da na sauran harsuna da suke magana akan nau'o'in wannan katin.

c. Shirya zama na musamman domin tattaunawa akan wannan maudhu'in daidai da shirye- shiryen da suka gabata, da kuma tsara cikakken sakamakon da aka cimma; saboda a gabatar a taron shekara- shekara mai zuwa.

([1]) Mujallar Cibiya, (Fitowa ta takwas, 2/571) da (Fitowa ta goma, 2/467)

Cibiyar tana bayar da wasici mai zuwa:

a- Wajibcin sake tsarin kalmomi na musamman a fannin tattalin arziki da suke da dangantaka da Shari'a a cikin abubuwan da suke da jiɓi da mu'amalolin da suka halatta da waɗanda suka haramta, ta yanda za su yi daidai da ma'anoninsu, su kuma bayyana haƙiƙaninsu.

Da fifita waɗanda suke da suna na musamman a shari'a akan waninsu, ta yanda za a tabbatar da lafazinsa da ma'anarsa, musamman waɗanda suke da tasiri na hukuncin shari'a, saboda a kawo gyara a cikin kalmomi na musamman a fannin tattalin arziki, su yi daidai da kalmomi na musamman a fannin Fiƙihu, a kuma fito da su daga litattafan da al'umma ta gada, tare da ma'anoninsu na shari'a.

b- Kira zuwa ga hukumomin da abin ya shaga a ƙasashen Musulmai kan su hana bankuna fitar da katin bayar da lamuni da yake da riba a ciki, saboda a kiyaye al'umma daga faɗawa cikin kwazazzabon riba da aka haramta, da kuma kiyaye tsarin tattalin arzikin ƙasa da kuɗaɗen ɗaiɗaikun mutane.

c- Samar da hukuma ta Musulunci da hada- hadar kuɗi da tattalin arziki, da za a ɗaura mata alhakin bai wa ɗaiɗaikun mutane kariya daga yin amfani da bankuna suke yi da su, da kuma kiyaye masu haƙƙoƙinsu; daidai da hukunce- hukuncen shari'a, da siyasar hada- hadar kuɗi wajen kiyaye tattalin arzikin ƙasa, da samar da tsararrun dokoki da ƙa'idoji domin bai wa al'umma da ɗaiɗaikun mutane kariya daga irin yanda bankuna suke amfani da su, saboda a kauce wa munanan sakamakon da hakan yake haifarwa.

Allah ya sa mu dace;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinkai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 97 (5/10)([1])
GAME DA SHA'ANIN GUDUMMUWAR MACE MUSULMA WAJEN AYYUKAN RAYA ƘASA

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci ta duniya, a taronta na shekara - shekara, karo na goma a Jidda (Saudiyya), wanda ya gudana daga ranar 23 zuwa 28 ga watan Safar, 1418 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 28 ga watan Yuni zuwa 3 ga watan Yuli, 1997,

Bayan ta duba binciken da aka gabatar wa majalisar game da maudhu'in: Sha'anin gudummauwar mace Musulma wajen ayyukan raya ƙasa, bayan tattaunawar da aka gudanar akan maudhu'in, **an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:**

Ɗaura wa kwamiti alhakin duba maudhu'in da aka yi wasici da shi game da sha'anin gudummuwar mace Musulma wajen ayyukan raya ƙasa, sakateriyar cibiya ce za ta kafa kwamiti, za ku a gabatar da sakamakon ayyukanta a taron shekara- shekara mai zuwa in Allah Maɗaukakin Sarki ya yarda.

Allah ya sa mu dace;;

([1]) Mujallar Cibiya, (Fitowa ta goma, 3/435)

KUDURORI DA BAYANAI NA TARON SHEKARA-SHEKARA KARO NA GOMA SHA ƊAYA NA MAJALISAR CIBIYAR FIKIHUN MUSULUNCI TA DUNIYA

ALMANAMA (BAHRAIN)

25 - 30 GA WATAN RAJAB, 1419 H

14 - 19 GA WATAN NUWAMBA, 1998

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 98 (1/11)([1])
GAME DA HAƊIN KAI NA MUSULUNCI

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci ta duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taronta na shekara - shekara, karo na goma sha ɗaya a Almanama (Bahrain), wanda ya gudana daga ranar 25 zuwa 30 ga watan Rajab, 1419 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 14 zuwa 3 ga watan Nuwamba, 1998,

Bayan ta duba binciken da aka gabatar wa majalisar game da maudhu'in: Haɗin kai na Musulunci. Tattaunawar da aka gudanar ta bayyana cewa lallai wannan maudhu'i ne mai muhimmancin da al'ummar Musulmai suke matuƙar buƙata a yau ta fuskokin hasashe da aiki; kuma yin aiki wajen haɗa kan al'ummar Musulmai a fagen tunani da dokoki da siyasa, da jawo su zuwa ga tsarkakakken tauhidi ɗaya ne daga cikin muhimman manufofin wannan cibiya ta ƙasa da ƙasa, an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:

Na farko: Lallai haɗin kai tsakanin Musulmai wajibi ne da Allah Maɗaukakin Sarki ya bayar da umurnin a yi, ya kuma sanya shi ya zama sifa ce da take bin wannan al'umma a inda yake cewa: **(Ku yi riƙo da igiyar Allah gaba ɗayanku kada ku kuskura ku rarraba..)** [Ali Imran: 103], da inda mai girma da buwaya yake cewa: **(Lallai wannan al'umma taku, al'umma ce guda ɗaya)** [al-

([1]) Mujallar Cibiya, (Fitowa ta goma sha ɗaya, 3/5)

Anbiya'i: 92], sunnar Annabi mai daraja kuma ta tabbatar da haka ta hanyar bayani da kuma a aikace, a inda Allah (SallalLahu alaiHi wa alihi wa sallam) ya ce: **(Jinin Musulmai daidai suke da juna, dukansu hannu ɗaya ne akan wanda ba su ba, mafi ƙarancin cikinsu yana iya jagorantarsu..)**, lallai mai tsira da aminci ya tabbatar da wannan haɗin kan a aikace ta hanyar haɗa 'yan uwantaka tsakanin mutanen Makka da suka yi hijira (al- Muhajirun) da mutanen Madina (al- Ansar), ya tabbatar da haka a farkon yarjejeniyar zama a daular Musulunci ta garin Madinatul Munawwara, inda a ciki ya sifanta Musulmai da cewa (Al'umma ce guda ɗaya banda sauran mutane).

Lallai waɗannan ayoyi masu girma da Hadisai masu ɗaukaka da ma wasunsu da suke ɗauke da wannan ma'anar suna wajabta cewa dole ne muminai su zama a ƙarƙashin tutar Musulunci, su yi riƙo da Alƙur'ani da Hadisi, su kuma yi watsi da tsohuwar ƙiyayya da rikicin ƙabilanci da son zuciya, da suke wani abu da yake kai wa zuwa ga ta'assubanci. Lallai lokacin suka kasance a haka ne aka sami ƙarfin daular Musulunci a zamanin Annabi, da ma zamanin zaɓaɓɓu na farko, addinin Musulunci ya yaɗu, daularsa ta ƙara faɗaɗa a gabas da yamma, alumma ta jagoranci cigaban bil'adama mai matuƙar ban mamaki, sai da ta kai ga cewa ita ce mafi girman daula da ta ginu akan yi wa Allah bauta shi kaɗai, ta kuma tabbatar da adalci da 'yanci da daidaito.

Na biyu: Lallai haɗin kan Musulunci ya tattara ne akan tabbatar da yi wa Allah Maɗaukakin Sarki bauta, da jin hakan a zuciya, da kuma a aikace, da wurin Magana, daidai da shiryatarwar littafin Allah Maɗaukakin Sarki da sunnar Manzonsa (SallalLahu alaiHi wa alihi wa sallam), da kuma kiyaye wannan addini da ya haɗa Musulmai akan daidaitacciyar kalma a dukan fagagen rayuwar tunani da na tattalin arziki da na zamantakewa da na siyasa. Lallai a lokacin da al'ummar Musulmai ta yi nesa da da dalilan da suka kai ta zuwa ga haɗin kanta aka sami rarrabuwar

kawuna suka kukkutsa cikinta, kuma wannan rabuwar ce ta yi ta ƙara zurfi sakamakon dalilai masu yawa, a cikinsu akwai ƙoƙarin 'yan mulkin mallaka da suka ɗaga taken (Ka rarraba su saboda shugabanci ya zama a hannunka), sai aka rarraba al'ummar Musulmai zuwa kashi- kashi kodai na ƙabila, ko kuma na dangi, aka kuma rana tsakanin Larabawa da sauran Musulmai, kuma mafi yawan ayyukan 'yan Mulkin mallaka ya tattara wajen ƙarfafa ayyukan masu bincikensu cikin mustashriƙun, inda suka yi ta nazari akan abubuwan da za su kawo rarrabuwar kawuna, suka kuma yaɗa su a tsakanin Musulmai.

Na uku: Lallai saɓanin fahimta a fagen ilimin Fiƙihu wanda ya ginu akan ijtihadi wajen fahimtar nassoshin Shari'a da ma'anoninsu, abu ne da ba shi da wata matsala akan kansa, lallai hakan ma ya bayar da gudummuwa wajen yalwa da faɗin Shari'ar Musulunci, wanda kuma hakan ne ya kai zuwa ga tabbatar da manufofin Shari'ar Musulunci da abubuwan da suke keɓantu da sun a sauƙi da ɗauke damuwa.

Na huɗu: Wajibi ne a kiyaye matsayi gami da darajar dukan sahabbai (Allah ya ƙara yarda da su), a kuma kira malamai da su cigaba da bayyana daraja gami da falalar da suke da su wajen naƙalto shari'ar Musulunci zuwa ga al'umma, da kuma bayyana haƙƙoƙinsu, da kuma kira zuwa ga gwamnatoci da su fitar da dokoki da za su hukunta duk wanda yake suka, da kuma ƙasƙantar da darajarsu ta kowace irin hanya, saboda yin hakan kiyaye alfarmarsu ne (Allah ya ƙara yarda da su), da kuma tunɓuke ɗaya daga cikin dalilan da yake kai wa zuwa ga rarrabuwar kawuna tun daga tushe.

Na biyar: Wajibi ne a yi riƙo da Alƙur'ani da Sunna, da shiryatarwar magabatan wannan al'umma cikin sahabbai (Allah ya ƙara yarda da su), da waɗanda suka biyo bayansu da kyautatawa, da kuma yin watsi da dukan ɓata, da nesantar duk wani abu da yake tayar da fitina a tsakanin Musulmai, yake kuma kai wa zuwa ga rarrabu a

tsakaninsu, da kuma yin aiki tuƙuru wajen yin amfani da dukan ƙoƙarin da ake yi wajen kira zuwa ga addinin Musulunci da yaɗa manufofi da ƙa'idojinsa a tsakankanin waɗanda ba Musulmai ba.

Wasici:

- Kowa ya san cewa wannan zamani namu zamani ne na ƙungiyoyi da suke da ayyukansu na tunai da na zamantakewa da na tattalin arziki, ƙarƙashin taken "al- Aulama" (Glibalisation) da "al- Almaniyya" (Secular), da zamananci "al- Hadatha" (Modernity), da kuma irin yanda harkar jarida da yaɗa labarai ya faɗaɗa ba tare da wata dole ko iyaka ba, abin da ya sanya ƙasashen Musulmai suka zama koda yaushe su ake hari saboda a kawar da dukan sifofinsu, duk wani ginshiƙi da jogo da suke da su a fagen cigaba na ruhi da tunani su narke, lallai ba zai yiwu al'ummarmu ta sami kariya ga barin waɗannan hatsarurruka ba, sai idan ta haɗa kanta, ta kuma kawar da dukan dalilan da suke kai wa zuwa ga rarrabuwar kawuna, musamman ma ganin cewa tabba sal'ummarmu tana mallakar abubuwa da yawa da za su ƙarfafi haɗin kanta, domin aƙidarsu ɗaya ce, rayuwarsu ta zamantakewa da na tattalin arziki da na dokoki da al'adu ma suna kusa da juna.

Saboda haka cibiya tana bayar da wasici da abubuwa masu zuwa:

Na farko: Ƙara tattabar da ƙudurin cibiya mai lamba 48 (10/5) game da aiwatar da hukunce- hukuncen Musulunci, da abubuwan da suka biyo bayansa na wasici a wannan maudhu'I, da ƙudurin cibiya mai lamba 69 (7/7) game da yaƙin tunani a wasici na farko.

Na biyu: Ƙarfafa gwamnatocin Musulunci wajen bayar da gudummuwa ta tallafi ga ƙungiyar ƙasashen Musulmai da cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya a matsayinsu na manyan misalai wajen haɗin kan Musulmai a fagen siyasa da tunani.

Na uku: Kawar da kai ga barin tsofaffin rikice- rikice da aka gada, domin tayar da su ba zai tsinana wa al'umma komai ba sai tayar da gaba da ƙiyayya da kuma ƙara zurfafa rarrabuwar kawuna.

Na huɗu: Yin riƙo da kyautata zato, da kuma amincewa da juna tsakanin Musulmai a matsayinsu na ƙasashe da matsayinsu na al'umma, ta hanya fuskantar da kafafen yaɗa labarai zuwa ga yanda za su ƙarfafa soyayya, da yaɗa kyawawan ɗabi'u na tattaunawa da juna, da kuma juriya wajen ta'amuli da ra'ayoyin da suka samu ta hanyar ijtihadi.

Na biyar: Yin amfani da manyan mas'alolin da suka haɗa kan al'ummar Musulmai, musamman ƙadiyyar Ƙudus da Masajidul Aƙsa, alƙiblar Musulmai ta farko, wajen da Allah ya yi Isra'i da Manzon Allah (SallalLahu alaiHi wa alihi wa sallam), saboda a kawar da dukan hatsarurrukan da suke yi wa garin barazana akan zamanta ƙasa ta Musulmai, da kuma saurin ɗaukan matakan da suka dace, da suka haɗa da:

(a) Yin tir da Allah wadai da abin da yake faruwa akan ƙasar Falasxinu da mutanen cikinta na siyasar koro da gini a akan gidajensu da yahudantar da ƙasar, da kuma irin yanda 'yan ƙasar suke fuskantar zalunci da kama- karya da yanke masu duk wani abu na rayuwa, da kisa da tarwatsa su da kuma keta alfarma da haƙƙoƙinsu na 'yan Adam.

(b) Bai wa ƙasar Falasxinu da take jihadi a ƙasa mai albarka domin kare Masallacin da yake shi ne farkon alƙiblar Musulmai gudummuwa mara iyaka, a wannan yaƙi da take yin a neman 'yancin kai, inda al'ummar Falasxinawa suka tsaya tsayin daka wajen sadaukar da kai.

(c) Yin tir da Allah wadai da ƙungiyar Sahayuna da mulkin mallakar Isra'ila da ayyukan zalunci da azabtarwa da ta'addancin da suke yi wa al'ummar

Falasxinu da suke gwagwarmaya domin neman ‘yanci da kuma ƙwato wuraren bautarsu.

Na shida: Muhimmanta manya ayyukan da aka gabatar da cewa lallai su ne sukan kan gaba wajen tabbatar da haḍin kai tsakanin Musulmai a matakin farko, irinsu:

1) Samar da manhajojin karantarwa ƙarƙashin karantarwar Musulunci.
2) Samar da muhimman ginshiƙai na yaḍa labarai da aikin jarida na Musulunci
3) Kafa kasuwar haḍin gwiwa ta Musulunci.
4) Kafa kotun duniya ta Musulunci.

Na bakwai: sakateriya cibiyar Fiḳihun Musulunci ta duniya ta kafa kwamiti da zai ƙunshi mambobin cibiyar da ƙwararrun da suke ciki saboda su samar da bincike da nazarin da za a iya zartar da su a aikace, kwamitin ya yi la’akari da halin da al’ummar Musulmai take ciki, su kuma taɓo fagagen al’adu da rayuwar zamantakewa da na tattalin arziki, su kuma samar da ƙa’idodjin da za su tabbatar da haḍin kai a waḍannan fagage tare da amfana da ƙoƙarin da aka riga aka yi su a aikace ƙarƙashin ƙungiyoyin Larabawa da na Musulunci, da kuma neman taimakon masana a dukan waḍannan fagage.

A ƙoƙarin samun tabbacin ayyukan wannan kwamiti, da kuma samun lamunin zartar da sakamakon da ya cimma, muna bayar da wasicin, cewa: Ƙungiyar ƙasashen Musulmai ta kafa wannan kwamitin, ta kuma bayyana ayyukansa.

Allah ya sa mu dace;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 99 (2/11)([1])
GAME DA ALMANIYYA (SECULAR)

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci ta duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taronta na shekara - shekara, karo na goma sha ɗaya a Almanama (Bahrain), wanda ya gudana daga ranar 25 zuwa 30 ga watan Rajab, 1419 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 14 zuwa 3 ga watan Nuwamba, 1998,

Bayan ta duba binciken da aka gabatar wa majalisar game da maudhu'in: Almaniyya (Secular), ƙarƙashin tattaunawar da ta mayar da hankali zuwa ga hatsarin wannan maudhu'i ga al'ummar Musulmai, an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:

Na farko: Lallai "Almaniyya" (wanda shi ne raba tsakanin addini da rayuwa) ya fara ne a matsayinsa na mayar da martani ga zalunci, gami da wuce iyaka da Coci ta aikata.

Na biyu: Almaniyya ta yaɗu a ƙasashen Musulmai ne da ƙarfin da 'yan mulkin mallaka da masu taimaka masu suka yi amfani da shi, da kuma tasirin yaɗuwar istishraƙ, hakan kuma ya kai zuwa ga rarraba kawunan al'ummar Musulmai, da sanya masu shakku akan ingantacciyatr aƙidarsu, da baƙanta tarihin al'ummarmu mai haske, da ruɗa al'umma masu tasowa da riya masu da cewa akwai

([1]) Mujallar Cibiya, (Fitowa ta goma sha ɗaya, 3/259)

tufka da warwara tsakanin hankali da nassoshin shari'a, sun kuma yi aiki wajen kwafe makwafin Shari'ar Musulunci da dokokin zamani, da kuma yaɗa baɗala, da gurɓatattun ɗabi'u, da rusa kyawawan ɗabi'u masu daraja.

Na uku: Almaniyya ce ta haifo mafi yawan tunane-tunanen da suke rusa al'umma waɗanda suka karaɗe ƙasashenmu da sunaye mabambanta irinsu wariya, da gurguzu, da sahayuna, masoniyya da sauransu, waɗanda suke suka yi sanadiyyar salwantar arzikin al'umma, da taɓarɓarewar tattalin arziki, suka kuma taimaka wajen mamayar da 'yan mulkin mallaka suka yi wa ƙasashenmu irinsu su Falasxinu da Ƙudus, abin da yake nuna gazawarta wajen samar da kowane irin alhairi ga wannan al'umma.

Na huɗu: Lallai Almaniyya tsari ne da ɗan Adam ya ƙirƙira wa kansa, ya kuma ginu akan Ilhadiyanci, ya yi hannun riga da Musulunci ta kowace hanya, ya haɗa zumunta da sahayuna na duniya da kuma kiraye- kirayen baɗala da suke rusa al'umma, saboda haka mazhaba ce ta Ilhadiyanci da Allah da Manzonsa da muminai ba sa sonsa.

Na biyar: Lallai addinin Musulunci addini ne mai haɗe da tsarin rayuwa, manhaji ne na cikakkiyar rayuwa, kuma ya yi daidai da kowane zamani da kuma kowane lokaci, bai yarda da a rabe tsakanin addini da rayuwa ba, hasali ma ya wajabta cewa dole ne dukan hukunce- hukunce su zo ne daga gare shi, ya kuma tsara rayuwar yau da kullum akan karantarwar Musulunci, shin a fage siyasa ne, ko tattalin arziki, ko zamantakewa, ko tarbiyya, da yaɗa labarai da aikin jarida da sauransu.

Wasiyyoyi:

An bayayar da wasiyya mai zuwa:

a- Dole ne shugabanni su yi aiki tuƙuru wajen hana dukan salo da hanyoyin da Almaniyya za ta sami wajen zama a cikin Musulmai da ƙasashen Musulmai,

su kuma ɗauki dukan matakan da suka dace a bai wa al'umma kariya ga barinta.

b- Dole ne malamai su ƙara himma wajen kira zuwa ga Allah, da tona asirin Almaniyya, da kuma yi wa mutane gargaɗi akanta.

c- Tsara wani shiri na tarbiyyar Musulunci da zai game dukan makarantu da jami'o'i, da cibiyoyin bincike, da kafafen bayanai na ilimi, saboda a samar da siga guda ɗaya, da bayanin tarbiyya guda ɗaya, kuma dole ne a yi aiki wajen raya saƙon da Masallaci yake isarwa, da mayar da hankali wajen huɗuba da wa'azi da shiryatarwa, da bayar da horo na musamman ga masu yinsu, ta yanda za su yi daidai da buƙatun zamani, da mayar da martani akan shubuhohi, da kuma kiyaye manufofin shari'ar Musulunci masu haske,

Allah ya sa mu dace;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 100 (3/11)([1])
GAME DA FUSKOKIN DA MUSULUNCI YAKE YAƘAR ZAMANANCI (MODERNITY)

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci ta duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taronta na shekara - shekara, karo na goma sha ɗaya a Almanama (Bahrain), wanda ya gudana daga ranar 25 zuwa 30 ga watan Rajab, 1419 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 14 zuwa 3 ga watan Nuwamba, 1998,

Bayan ta duba binciken da aka gabatar wa majalisar game da maudhu'in: Fuskokin da Musulunci yake yaƙar zamananci (modernity), ƙarƙashin tattaunawar da ta mayar da hankali zuwa ga hatsarin wannan maudhu'i ga al'ummar Musulmai, ta kuma yaye kallabi game da haƙiƙanin zamananci cewa sabuwar mazhaba ce ta tunani, wadda ta ginu akan allantar da hankali, da kuma yin watsi da gaibi, da inkarin wahayi, da rusa duk wani abu da aka gada na imani da kyawawan ɗabi'u,

Kuma lallai muhimman abubuwan da suke bambance ta da saura a wurin masu binta su ne:

- Dogaro kacaukan akan hankali, da taƙaita akan abin da ilimi na gwaji ya bayar ba tare da kowane irin la'akari da ingatacciyar aƙidar Musulunci ba.

([1]) Mujallar Cibiya, (Fitowa ta goma sha ɗaya, 3/467)

- Cikakken rarrabe tsakanin addini da sauran hukumomin al'adu da na zamantakewa da na tattalin arziki da na siyasa da na ayyukan jinƙai, da haka ne suka haɗa ƙawance da Almaniyya,

An tabbatar da ƙuduri mai zuwa:

Na farko: Zamananci da ma'anar da aka yi bayani mazhaba ce da Ilhadiyanci, wadda Allah, da Manzonsa, da sauran muminai ba su yarda da ita ba, saboda ta yi hannun riga da Musulunci da usul ɗinsa gami da ƙa'idojinsa, koda kuwa wane irin bargo na kishin Musulunci da ƙoƙarin kawo tajdidi a cikinsa ta yafa wa kanta.

Na biyu: Lallai a cikin ƙa'idojin Musulunci da abubuwan da suka bambance shari'arsa da saura akwai abubuwan da za su biya buƙatun ɗan Adam a dukan zamani da lokaci, saboda ta ginu ne akan wasu tabbatattun ƙa'idoji da ba sa sauyawa, waɗanda rayuwar ɗan Adam ba za ta yiwu ba sai idan akwai su a koda yaushe, akwai kuma wasu abubuwa da suke sauyawa da suke suka riƙe sashen cigaba da sababbin abubuwa da suke faruwa, suke kuma yin maraba da duk wani sabon abu mai kyau da nagarta, ta hanyar yin ijtihadin da ya ginu akan madogararorin Shari'a da suke da yawa da yalwa.

Wasiyyoyi:

Cibiya ta yi wasici da abubuwa masu zuwa:

a. Ƙungiyar ƙasashen Musulmai ta muhimmanta kafa kwamitin da zai ƙunshi malamai masu tunani da hangen nesa cikin Musulmai saboda bibiya da sanin duk wani motsi da wannan mazhaba ta zamananci take yi, da bibiyan sakamakon da take bari, da kuma nazartarta a ilmance domin a bayyana ƙarerayin da ƙunsa, saboda a kare 'ya'yan Musulmai daga hatsarurrukanta.

b. Dole ne shugabanni su yi aiki tuƙuru wajen hana dukan salo da hanyoyin da mazhabar zamananci za ta sami wajen zama a cikin Musulmai da ƙasashen

Musulmai, su kuma ɗauki dukan matakan da suka dace a bai wa al'umma kariya ga barinta.

Allah ya sa mu dace;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinkai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 101 (4/11)([1])
GAME DA SAYAR DA BASHI, DA SAYAR DA TAKARDUN BASHI, DA ABIN DA YAKE KWAFE MAKWAFINSU NA SHARI'AR MUSULUNCI A FAGAGEN KAMFANONIN GWAMNATI DA MASU ZAMAN KANSU

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci ta duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taronta na shekara - shekara, karo na goma sha ɗaya a Almanama (Bahrain), wanda ya gudana daga ranar 25 zuwa 30 ga watan Rajab, 1419 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 14 zuwa 3 ga watan Nuwamba, 1998,

Bayan ta duba binciken da aka gabatar wa majalisar game da maudhu'in: (Sayar da bashi, da sayar da takardun bashi, da abin da yake kwafe makwafinsu na shari'ar Musulunci a fagagen kamfanonin gwamnati da masu zaman kansu), a ƙarƙashin tattaunawar da aka gudanar, wadda ta jawo hankali zuwa ga cewa: lallai wannan maudhu'i ne mai matuƙar muhimman da ake yin su a fagen mu'amalolin kuɗi na wannan zamanin, an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:

Na farko: Lallai bai halatta a sayar da bashin da lokacin biyansa bai yi ba daga wanin wanda ake bi bashi, da kuɗi jinsinsa nan take, ko da kuɗin da ba daga jinsin bashin ba,

([1]) Mujallar Cibiya, (Fitowa ta goma sha ɗaya, 1/53)

saboda hakan yana kai wa zuwa ga riba, haka ma bai halatta a sayar da shi da kuɗi bashi na jinsinsa, ko wanin jinsinsa ba, saboda hakan yana kai wa zuwa ga sayar da bashi da bashi da shari'a ta hana. Kuma babu wani bambanci tsakanin bashin da asalinsa rance ne, da bashin da asalinsa kasuwanci ne.

Na biyu: Ƙara tabbatar da ƙudurin cibiya mai lamba 60 (11/6) game da takardun shaida na kuɗi a taron shekara – shekara karo na shida, da aka yi a ƙasar Saudiyya a ranakun 17 -23 ga watan Sha'aban, 1410 H waɗanda suka yi daidai da ranakun 14 – 20 ga ga watan Maris, 1990. Da sakin layi (Na biyu) na ƙudurin cibiya mai lamba 64 (2/7) game da zamiyen takardun kasuwanci, a taronta na shekara- shekara karo na bakwai da aka yi a ƙasar Saudiyya a ranakun 7 – 12 ga watan Zul Ƙida, 1412 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 9 – 14 ga watan Mayu, 1992.

Na uku: Cibiyar ta bijiro da wasu surorin na sayen bashi, tana kuma ganin a jinkitar fitar da maganar ƙarshe game da su saboda a ƙara bincike, a kuma nemi sakateriya ta kafa kwamitin nazari da bincike domin nazartar waɗannan surori da kawo makwafin sayar da bashi da shari'a ta halatta, saboda a sake gabatar da su a taron cibiyar na shekara- shekara mai zuwa.

Allah shi ne masani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 102 (5/11)([1])
GAME DA KASUWANCI DA TAKARDUN KUƊAƊE

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci ta duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taronta na shekara - shekara, karo na goma sha ɗaya a Almanama (Bahrain), wanda ya gudana daga ranar 25 zuwa 30 ga watan Rajab, 1419 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 14 zuwa 3 ga watan Nuwamba, 1998,

Bayan ta duba binciken da aka gabatar wa majalisar game da maudhu'in: Kasuwanci da takardun kuɗaɗe, ta kuma saurari tattaunawar da aka gudanar akansa, an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:

Na farko: Ƙara tabbatar da ƙudurin cibiya mai lamba 21 (9/3) game da takardun kuɗaɗe da kuma sauyawar darajar takardar kuɗi, da kuma ƙuduri mai lamba 63 (1/7) game da kasuwannin hada- hadar kuɗaɗe, sakin layi (Na uku: Yanda ake ta'amuli da haja da takardun kuɗaɗe da kuma manunai a kasuwannan da aka tsara lamba (2) ta'amuli da takardun kuɗaɗe), da mai lamba 53 (4/6) game da amsar kuɗaɗe, sakin layi (Na biyu: (1 – d).

Na biyu: Shari'a ba ta halatta kasuwancin bashi a cikin takardun kuɗaɗe ba, bai kuma halatta a yi alƙawari akan

([1]) Mujallar Cibiya, (Fitowa ta goma sha ɗaya, 1/431)

canji a cikin kasuwancin ba, wannan ya haramta ne ta hanyar ma'anonin da Alƙur'ani mai girma da Hadisai da ijma'in al'umma suka yi nuni akansu.

Na uku: Lallai riba da yin kasuwancin takardun kuɗaɗe, da canji ba tare da bin hukunce- hukuncen Shari'ar Musulunci ba, babban dalili ne na kawo matsaloli da sauye- sauye a tsarin tattalin arziki, wanda hakan ne yake durƙusar da tattalin arzikin wasu ƙasashen.

Wasici:

Cibiya tana bayar da wasici mai zuwa:

- Wajibi ne a sanya ido –da shari'a ta yarda da shi- a kasuwannin hada- hadar kuɗaɗe, a kuma samar da tsarin yanda za su gudanar da ayyukansu daidai da hukunce- hukuncen Shari'ar Musulunci a kuɗaɗe da wasunsu, saboda waɗannan hukunce- hukuncen su ne suke hana faruwar bala'o'in tattalin arziki da suke bijirowa.

Allah ya sa mu dace;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinkai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 103 (6/11)([1])
GAME DA YARJEJENIYAR GYARA

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci ta duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taronta na shekara - shekara, karo na goma sha ɗaya a Almanama (Bahrain), wanda ya gudana daga ranar 25 zuwa 30 ga watan Rajab, 1419 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 14 zuwa 3 ga watan Nuwamba, 1998,

Bayan ta duba binciken da aka gabatar wa majalisar game da maudhu'in: Yarjejeniyar gyara, ta kuma saurari tattaunawar da aka gudanar akansa, an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:

Na farko: Yarjejeniyar gyara, sabuwar yarjejeniya da babu ita a da, ana kuma aiki da hukunce- hukunce na bai ɗaya ne a wannan yarjejeniya. Hukuncinta yana sha bamban daidai da irin surar da ta zo da ita, a haƙiƙani wannan yarjejeniya ce ta tsakanin ɓangarori biyu, wanda ɓangare ɗaya zai zama wajibinsa shi ne ya duba, ya kuma gyara abubuwan da suke buƙatar a gyara a cikin wani inji, ko kuma duk wani abu da yake buƙatar gyara duk bayan

([1]) Mujallar Cibiya, (Fitowa ta goma sha ɗaya, 2/5)

wucewar wani lokaci, ko kuma wanda ya faɗo bagtatan zuwa wani lokaci, shi kuma ɗaya ɓangaren ya biya da sanannen lada, ta yiwu ɓangaren mai gyarar ya zama aiki ne kaɗai yake a kansa, ko kuma aiki tare da kayan da za a sanya a gyara.

Na biyu: Yarjejeniyar gyara yana da surori da yawa, a cikinsu akwai waɗanda hukuncinta ya bayyana, waɗanda su ne:

1) Yarjejeniyar gyarar da ba a haɗa ta da wata cinikayya ba, aikin mai gyaran kawai shi ne ya gabatar da aiki, ko ya haɗa da gabatar da kayan aikin da ba mai yaw aba, wanda a al'adance dukan ɓangarorin yarjejeniyar ba sa kallonsu a wani abu na a zo a gani.

Irin wannan yarjejeniya ana ɗaukanta a matsayin jingar gabatar da aiki, wannan kuma halal ne a Shari'ar Musulunci, sharaɗinsa shi ne aikin ya zama sananne ne, haka ma ladan shi yay a zama sananne.

2) Yarjejeniyar gyarar da ba a haɗa ta da wata cinikayya ba, aikin mai gyarar kawai shi ne ya gabatar da aiki, shi kuma mai neman gyarar zai kawo kayan aiki.

Ita ma wannan sura daidai take da sura ta farko.

3) Gyarar da ake sanya ta cikin yarjejeniyar saye akan mai sayarwa har zuwa wani lokaci sananne.

A nan wannan cinikayya ta haɗa tsakanin cinikayya da sharaɗi, ita ma ta halatta, sawa'un gyarar ne kawai ba tare da kawo kayan aiki ba, ko kuma tare da kawo kayan aikin duka.

4) Gyarar da ake sharanɗa ta a cikin yarjejeniyar haya akan mai bayar da haya, ko ɗan haya.

Wannan yarjejeniya ce da ta haɗa tsakanin haya da sharaɗi, hukuncin wannan sura kuwa shi ne: lallai idan gyarar tana cikin irin nau'in da sai an yi ta za a iya amfana da abin hayar, to a nan wajibin mai bayar da hayar ne kai tsaye ba tare da ma wani sharaɗi ba, sam bai halatta a sharɗanta haka akan ɗan haya ba, amma idan rashin yin gyarar ba zai hana amfana da abin hayar ba, to a nan ya

halatta a shardanta yin gyarar akan ko mai bayar da hayar, ko dan hayar, idan har an bayyana ta yanda za a kawar da dukan jahilci da shakku.

Akwai kuma wadansu surorin da cibiya take ganin a jinkirta su saboda a kara bincike da nazari.

Na uku: Sharadi ne a cikin dukan surorin a bayyana irin gyarar da ake bukata ta yanda kowa zai sani, a kawar da kowane irin jahilcin da zai iya kai wa zuwa ga rikici, haka ma a bayyana al'amarin kayayyakin gyara idan suna kan mai gyarar ne, haka sharadi ne a bayyana ladansa a dukan surorin.

Allah shi ne masani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 104 (7/11)([1])
GAME DA HANYOYIN AMFANA DA FATAWOWI AKAN SABABBIN ABUBUWA

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci ta duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taronta na shekara - shekara, karo na goma sha ɗaya a Almanama (Bahrain), wanda ya gudana daga ranar 25 zuwa 30 ga watan Rajab, 1419 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 14 zuwa 3 ga watan Nuwamba, 1998,

Bayan ta duba binciken da aka gabatar wa majalisar game da maudhu'in: Hanyoyin amfana da fatawowi akan sababbin abubuwa, ta kuma saurari tattaunawar da aka gudanar akansa, an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:

(1) Yin amfani da nau'o'in tsofaffin fatawowi na Fiḳihu waɗanda a lokacinsu sababbi ne, saboda a samar da mafita ga sababbin abubuwa na zamani da suka faru, sawa'un a fagen manhajojin fatawa ne ƙarƙashin ƙa'idojin ijtihadi da fitar da hukunci da nassi, ko kuma takhriji (wanda shi ne fitar da hukunci daga hukunci) da kuma ƙa'idojin ilimin Fiḳihu, ko kuma wanda yake a fagen rassa na fiḳihu da tuni malaman

([1]) Mujallar Cibiya, (Fitowa ta goma sha ɗaya, 2/281)

Fiƙihu sun riga sun samar da mafita a ire- irensu a cikin ayyukan da aka gudanar da su a aikace a zamaninsu.

(2) Tahƙiƙin muhimman litattafan fatawowi, da kuma raya litattafan Fiƙihu da suke taimaka wa fatawa ire-iren littafi (al- Tanbihat alal Mudawwana) na Alƙali Iyadh, da (Barnamij) na Sheikh Azzum, da (Fatawa) na Imamul Ghazaliy, da (Taƙwimun Nazar) na Ibn Alduhhan, da litattafan da ake aiki da su a mazhabar Malikiyya da manyan garuruwan ilimin malikiyya Kaman garin Fas da al- Ƙairawan, da Ƙurɗuba, da (Ma'arudhat) na Ibn Su'ud da sauransu cikin litattafan da suke hanyoyi ne na ƙara fito da nishaɗi da muhimmancin ilimin Fiƙihu.

(3) Samar da littafi da zai yi bayani dalla- dalla akan Usulun ilimin fatawa, da manhajojin masu bayar da fatawa, da kalmomin mazhabobi mabambanta na musamman "al- Musɗalahat", da hanyoyin rinjayar da fahimta, da fitar da hukunci daga cikin hukunci da yake a tabbace a cikin dukan mazhabobi, tare da tattara abubuwan da ake yin aiki da su a mazhabar Malikiyya da sauransu, da kuma yaɗa littafin (al-Madkhal ila fiƙhin Nawazil) da shugaban wannan cibiya.

(4) Shigar da sauran litattafan Fatawa a cikin tsarin Kundin ƙa'idojin Fiƙihu domin isa zuwa ga ƙa'idodjin da ake gina fatawa akansu, waɗanda babu su a cikin Mudawwanonin Fiƙihu.

Majalisar cibiya tana bayar da wasici mai zuwa:

1. Kiyayar fatawowin da ba su da tushe na Shari'a, waɗanda ba su dogara da wani dalili ko hujja da shari'a take la'akari da ita ba, kawai sun dogara ne da maslahar da riyata kawai aka yi, wadda tuni shari'a ta yi watsi da ita, wadda asalinta ta fito ne daga son zuciya, ta kuma tasirantu da yanayi da

halin da ake cikin waɗanda sun saɓa da hukunce-hukuncen Shari'ar Musulunci da manufofinta.

2. Kira zuwa ga masu ruwa da tsaki akan al'amurran bayar da fatawa da suka haɗa da malamai da hukumomi da kwamitocin bayar da fatawa akan su yi amfani da ƙudurori da wasicin da suka fito daga cibiyoyin Fiƙihun Musulunci da ake la'akari da su, saboda a samu a saita harkar bayar da fatawa, da kuma tuntuɓar juna da haɗin kai a ƙasashen Musulunci.
3. A miƙa batub bayar da fatawa ga waɗanda akan cewa su malamai ne masu tsantseni da kuma tsoron Allah mai girma da buwaya.
4. Dole ne masu bayar da fatawa su yi la'akari da ƙa'idojin bayar da fatawa da malamai suka bayyana, musamman waɗannan masu zuwa:
   a. Riƙo da hujjojin Shari'a da suka haɗa da Alƙur'ani da Hadisi da Ijma'i da Ƙiyasi da sauran hujjoji na Shari'a, da kuma yin riƙo da ƙa'idojin kafa hujja da kuma fitar da hukunci.
   b. Muhimmanta jera abubuwan da suka fi muhimmanci wajen samar da maslaha da kuma tunkuɗe ɓarna.
   c. Lura da waƙi'i da al'adu da kuma sauye-sauyen yanayi na lokaci, waɗanda ba su ci karo da wani asali daga cikin asalin Shari'a ba.
   d. Daidaita al'amurra da cigaban da zai haɗa tsakanin maslahar da Shari'a take la'akari da ita, da riƙo da hukunce- hukuncen Shari'ar Musulunci.

Allah ya sa mu dace;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 105 (8/11)([1])
GAME DA AL'AMARIN GADO (GENETICS) ILIMIN KIMIYYAR TSARIN GADO

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci ta duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taronta na shekara - shekara, karo na goma sha ɗaya a Almanama (Bahrain), wanda ya gudana daga ranar 25 zuwa 30 ga watan Rajab, 1419 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 14 zuwa 3 ga watan Nuwamba, 1998,

Bayan ta duba binciken da aka gabatar wa majalisar game da maudhu'in da aka ambata a sama, da kuma duba ƙudurori da wasicin da taron ƙara wa juna sani da aka gudanar taron likitanci da Fiƙihu karo na goma sha shida, wanda aka gudanar da haɗin gwiwa tsakanin Majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci da take Jidda, da Ƙungiyar Musulunci mai lura da ilmomin likitanci da take Kuwait, da Ofishin Hukumar lafiya ta duniya na yanki da yake Aleɗanderia, da Ƙungiyar Musulunci mai lura da tarbiyya da ilmomi da al'adu a tsakankanin ranakun 23 zuwa 25 ga watan Jumada al- Akhir, 1419, waɗanda suka yi daidai da

([1]) Mujallar Cibiya, (Fitowa ta goma sha ɗaya, 3/533)

ranakun 13 zuwa 15 ga watan Oktoba, 1998 a ƙasar Kuwait, an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:

Jinkirta fitar da ƙuduri akan al'amarin gado (genetics) ilimin kimiyyar tsarin gado saboda a ƙara bincike da nazari.

Allah ya sa mu dace;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinkai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 106 (9/11)
GAME DA TARON ƘWARARRU AKAN RAWAR DA MACE TAKE TAKAWA WAJEN CIGABAN AL'UMMAR MUSULMAI

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci ta duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taronta na shekara - shekara, karo na goma sha ɗaya a Almanama (Bahrain), wanda ya gudana daga ranar 25 zuwa 30 ga watan Rajab, 1419 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 14 zuwa 3 ga watan Nuwamba, 1998,

Bayan an tattauna akan wannan maudhu'in, an kuma sami matsaya akansa, an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:

Jinkirta duba fitar da ƙuduri akan maudhu'in (Taron ƙwararru akan rawar da mace take takawa wajen cigaban al'ummar Musulmai) saboda a ƙara nazari, an kuma kafa kwamiti saboda wannan dalilin, wanda ya haɗa da: mai girma Sheikh Dr. Bakar Bn Abdullahi Abuzaid, shugaban majalisar cibiyar, da mai girma Sheikh Aliyu al- Taskhiriy, da mai girma Sheikh Muhammad Taƙiy al- Usmaniy, da sharaɗin su gabatar da rahotonsu a taron da cibiya take gudanarwa na shekara – shekara mai zuwa.

Allah ya sa mu dace;;

KUDURORI DA BAYANAI NA TARON SHEKARA-SHEKARA KARO NA GOMA SHA BIYU NA MAJALISAR CIBIYAR FIKIHUN MUSULUNCI TA DUNIYA

ALRIYADH (SAUDIYYA)
25 GA WATAN JIMADA AL'AKHIR - ZUWA 1 GA WATAN RAJAB, 1421
23 - 28 GA WATAN SATUMBA, 2000

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 107 (1/12)([1])
GAME DA YARJEJENIYAR KAWO KAYA DA KUMA KWANGILA Tanda

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci ta duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taronta na shekara - shekara, karo na goma sha biyu a Al-Riyadh (Saudiyya), wanda ya gudana daga ranar 25 ga watan Jimada al- Akhir, zuwa 1 ga watan Rajab, 1421, waɗanda suka yi daidai da ranakun 23 zuwa 28 ga watan Satumba, 2000,

Bayan ta duba bincike- binciken da aka gabatar wa cibiyar game da maudhu'in (Yarjejeniyar kawo kaya, da kuma Kwangila Tanda. Bayan ta saurari tattaunawar da ta gudana tsakanin mambobin cibiya da ƙwararrunta da kuma adadin malamai masana Fiƙihu akan wannan maudhu'in, an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:

1. **Yarjejeniyar kawo kaya:**

Na farko: Yarjejeniyar kawo kaya itace: Yarjejeniyar da ɗaya daga cikin ɓangarorinsa yake ɗaukan alƙawarin bayar da sananniyar haja a nan gaba, a duk wucewar wani lokaci na kuma tsawon wani sanannen lokaci ga ɓangare na biyu,

([1]) Mujallar Cibiya, (Fitowa ta goma sha biyu, 2/391)

shi kuma za a ba shi wani sanannen adadi na kuɗi da za a jinkirta bayar da shi dukansa, ko wani sashe nasa.

Na biyu: Idan kayan da aka ƙulla wannan yarjejeniya na kawo shi haja ce ta ke buƙatar a sana'anta ta, to wannan yarjejeniya jingar sana'antawa kenan, kuma duk hukunce-hukuncenta ne za a yi amfani da su a nan. Kuma cibiya ta riga ta fitar da ƙuduri game da jingar sana'antawa mai lamba 65 (3/7).

Na uku: Idan kayan da aka ƙulla wannan yarjejeniya na kawo shi haja ce da ba sana'anta ta ake yi ba, kawai da an sifanta ta ne akan sharaɗin wannan sifar ce take akansa wadda ya zama dole ya gabatar idan lokacin ya yi, wannan kuma yana samuwa ne ta ɗayan hanyoyi biyu:

a. Wanda ya buƙaci kawo hajar ya gabatar da dukan kuɗin a lokacin ƙulla yarjejeniyar, shi irin wannan yarjejeniya yana ɗaukan hukuncin cinikayyar salam ne, saboda haka ya halatta idan an yi la'akari da sharuɗɗan da shari'a ta gindaya akan wannan cinikayya, waɗanda aka bayyana su a ƙudurin cibiya mai lamba 85 (2/9).

b. Idan wanda ya buƙaci a kawo masa hajar bai gaggauta gabatar da dukan kuɗinta a lokacin ƙulla yarjejeniyar ba, to wannan bai halatta ba saboda an gina shi akan alƙawarin da ya zama wajibi ga dukan ɓangarori biyun su zartar da shi. Lallai cibiya ta riga ta fitar na 40 da 41 wanda ya ƙunshi cewa lallai alƙawarin da ya zama dole a cika shi ya yi kama da ita kanta yarjejeniyar, a nan sai kasuwancin ya zama yana cikin cinikayyar bashi da bashi. Amma idan yarjejeniyar ba ya zama dole akan ɗaya daga cikin ɓangarorinsa, ko dukan ɓangarorin ba, to a nan ya halatta, da sharaɗin a cika kasuwancin da wata sabuwar yarjejeniya, ko ta hanyar miƙawa.

2. Yarjejeniyar Kwangila Tanda:

Na farko: Kwangila Tanda ita ce: Neman isa zuwa ga farashi mafi arha wajen sayen wata haja, ko gabatar da

wani aiki, inda masu neman wannan abu za su gayyaci masu sha'awar yin aikin da su gabatar da tayinsu, daidai da wasu sharuɗɗa, da wasu ƙididdigaggun sifofi.

Na biyu: Kwangila abu ne da ta halatta a Shari'ar Musulunci, daidai take da kaɗa ƙararrawa, saboda haka hukunce- hukuncen kaɗa ƙararrawa take ɗauka, sawa'un kwangilar ta gama gari ne, ko kuwa mai iyaka, ko ta cikin-gida, ko ta waje, ta bayyane ce ko kuwa ta sirri, cibiya ta riga ta fitar da ƙuduri mai lamba 73 (4/8) akan kaɗa ƙararrawa a taronta na shekara – shekara karo na takwas.

Na uku: Ya halatta a taƙaita shiga cikin tayin kwangila akan waɗanda aka bayyana su a hukumance, ko waɗanda suke da lasisi, waɗanda hukuma ta amince masu, sai dai dole ne ya zama an yi hakan ne akan wasu dokoki da sharuɗɗa na adalci.

Allah ya sa mu dace;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 108 (2/12)([1])
GAME DA KATIN LAMUNI DA BA A SAKA MASA KUƊI BA (CREDIT CARD)

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci ta duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taronta na shekara - shekara, karo na goma sha biyu a Al-Riyadh (Saudiyya), wanda ya gudana daga ranar 25 ga watan Jimada al- Akhir, zuwa 1 ga watan Rajab, 1421, waɗanda suka yi daidai da ranakun 23 zuwa 28 ga watan Satumba, 2000.

Lura da ƙudurin majalisa mai lamba 63 (1/7) game da maudhu'in: Kasuwannin hada- hadar kuɗaɗe akan katin lamuni da ba a saka masa kuɗi ba (credit card), inda aka ɗauki matakin jinkirta bayyana matsayin shari'a, da hukuncinta game da wannan katin zuwa taron shekara-shekata ta gaba.

Da nuni zuwa ga ƙudurin majalisa a taronta na shekara – shekara karo na goma mai lamba 96 (4/10), bayan ta duba bincike- binciken da aka gabatar mata game da maudhu'in: katin lamuni da ba a saka masa kuɗi ba (credit card), bayan ta saurari tattaunawar da malaman Fiḳihu da masana tattalin arzki suka gudanar akansa, ta kuma koma zuwa ga

([1]) Mujallar Cibiya, (Fitowa ta goma sha biyu, 2/391)

ma'anar credit card da ya zo a ƙudurinta mai lamba 63 (1/7), wanda aka fahimci ma'anar katin lamuni da ba a saka masa kuɗi ba (credit card) da cewa shi ne:

(Wata madogara ce da mai bayar da ita (Banki) yake bayarwa ga mutum na ɗabi'a, ko na ma'ana (wanda yake ɗauke da ita) sakamakon yarjejeniya da yake a tsakaninsu, inda shi wannan katin zai iya ba shi daman sayen kayayyaki, ko neman a gabatar masa da wata hidima, daga wanda madogarar (Banki) ta amince da shi (ɗan kasuwa) ba tare da ya biya kuɗin a nan take ba, saboda yana ƙunshe da wajibcin cewa wanda ya bayar da wannan madogarar (Banki) shi zai biya, za kuma a biya ne daga asusun jahar da ta bayar da madogarar (Banki), sannan su dawo kan wanda yake ɗauke da madogarar a lokacin da aka ajiye mai kewayowa, wasu daga ciki sukan sanya ƙarin na kuɗin ruwa (riba) akan jimillar kuɗin da ba a biya ba bayan wucewar wani lokaci daga lokacin da ya kamata a biya, wasu kuma ba sa wajabta biya kuɗin ruwa), an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:

Na farko: Bai halatta a bayar da katin lamuni da ba a saka masa kuɗi ba (credit card), bai kuma halatta a yi ta'amuli da shi ba, muddin akwai sharaɗin bayar da kuɗin ruwa (riba), koda kuwa wanda yake ɗauke da katin ya yi niyyar biya a cikin lokacin da aka amince masa ya biya a kyauta.

Na biyu: Ya halatta a bayar da katin lamuni da ba a saka masa kuɗi ba (credit card) idan ba ya ƙunshe da wani sharaɗi na bayar da kuɗin ruwa (riba) akan asalin bashin.

Da haka zai zama ya karkasu zuwa:

a) Ya halatta ɓangaren da yake bayar da wannan katin (Banki) ya amshi lada daga hannun abokin huldarsa a lokacin da za a yi wannan katin, ko a lokacin da za a ƙara sabunta, amma dole ne ladan ya zama ya yi daidai da hidimar da aka gabatar.
b) Ya halatta bankin ya amshi kamaso akan kayayyakin da abokin huldar ya saya daga hannun ɗan kasuwan,

da sharaɗin kuɗin da ɗan kasuwan ya sayarwa mai ɗauke da katin shi ne dai kuɗin da yake sayarwa wanda ya zo da kuɗi hannu.

Na uku: Cire tsabar kuɗi da mai ɗauke da katin zai yi daidai yake da amsar bashi daga wanda ya ba shi katin (Banki), wannan abu ne da babu wata damuwa ta shari'a akansa, matuƙar babu wani ƙarin kuɗin ruwa (riba) a ciki. Ba kuma za a ɗauki hakan a matsayin kuɗin da aka cire wanda ba shi da wata dangantaka da kuɗin bashin, ko lokacin biyansa a matsayin ladan hidima ba. duk wani ƙari akan haƙiƙanin hidimar da aka gabatar haramun ne; domin yana cikin kuɗin ruwa da Shari'a ta haramta, kaman yanda ƙuduri cibiya mai lamba 10 (10/2), da 13 (1/3) suka bayyana.

Na huɗu: Bai halatta a sayi zinare da azurfa, haka ma da takardun kuɗaɗe ta hanyar katin lamunin da ba a saka masa kuɗi ba.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 109 (3/12)([1])
GAME DA SHARAƊI NA HUKUNCI (PENALTY CLAUSE)

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci ta duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taronta na shekara - shekara, karo na goma sha biyu a Al-Riyadh (Saudiyya), wanda ya gudana daga ranar 25 ga watan Jimada al- Akhir, zuwa 1 ga watan Rajab, 1421, waɗanda suka yi daidai da ranakun 23 zuwa 28 ga watan Satumba, 2000.

Bayan ta duba baincike- binciken da aka gabatar da cibiya akan maudhu'in: Sharaɗi na Hukunci (Penalty Clause), bayan kuma ta saurari tattaunawar da mambobin cibiya, da ƙwararrunta, da wasu daga cikin malaman Fiƙihu suka gudanar akan wannan maudhu'in, an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:

Na farko: Ma'anar Sharaɗi na Hukunci (Penalty Clause) a wurin masana dokoki ita ce: Yarjejeniya tsakanin abokan hulɗa akan kimanta asarar da za ta hau ɓangaren da ya cutu idan ɗaya ɓangaren bai zartar da yarjejeniyar ba, ko kuma ya yi jinkiri wajen zartarwa.

([1]) Mujallar Cibiya, (Fitowa ta goma sha biyu, 2/91)

Na biyu: Majalisa tana ƙara tabbatar da ƙudurorinta game da Sharaɗi na hukunci (Penalty Clause) da suka gabata, waɗanda suke zo a ƙudurinta game da Salam mai lamba 85 (2/9), wanda ya bayyana cewa: (Bai halatta a gindaya sharaɗin uƙuba sakamakon jinkiri gabatar da abin da aka yi cinikayyar salam akansa ba, saboda shi ɗin bashi ne, bai kuma halatta a sanya sharaɗin ƙari a cikin bashi a lokacin da aka yi jinkiri ba), da ƙudurinta akan jingar sana'antawa mai lamba 65 (3/7), wanda ya bayyana cewa: (Ya halatta mai bayar da jingar da wanda aka bai wa jingar su samar da wani sharaɗi na hukunci ga wanda bai cika abin da aka yi yarjejeniya akansa ba, matuƙar dai ba wani abu ne da ya wuce ƙarfinsu ya shigo ba), da ƙudurinta akan cinikayyar da aka rarraba lokacin biyan kuɗinta mai lamba 51 (2/6) wanda ya bayyana cewa: (Idan mai sayen da ake bi bashi ya yi jinkiri wajen biyan kason da aka rarraba a lokacin da aka iyakance, sam bai halatta a tilasta masa biyan wani ƙari akan bashin da yake a kansa sakamakon wani sharaɗi da ya gabata, ko kuma ba ma da sharaɗi ba; saboda hakan riba ne da Allah ya haramta).

Na uku: Ya halatta Sharaɗi na hukunci ya zama yana cikin yarjejeniyar farko, Kaman yanda ya halatta ya zo a wata sabuwar yarjejeniya kafin faruwar cutarwar.

Na huɗu: Ya halatta sharaɗi na hukunci ya zo a cikin dukan yarjejeniyar cinikayya na kuɗi, matuƙar asalin cinikayyar da ta wajaba a zartar ba bashi ba ne; saboda yin haka cin kuɗin ruwa ne (riba) ƙarara.

Saboda haka wannan sharaɗin –alal misali- ya halatta a yarjejeniyar kwangila akan ɗan kwangila, da yarjejeniyar kawo haja, ko kayayyaki akan mai kawo hajar ko kayayyakin, da yarjejeniyar jingar sana'antawa akan mai sana'antawar idan ba su zartar da abin da ya wajaba akansu ba, ko idan suka yi jinkiri wajen zartar da shi.

Bai kuma halatta ba -alal misali- a cikin cinikayyar da aka rarraba lokutan biyan kuɗinta sakamakon jinkirin da wanda ake bi bashin ya yi wajen biyan kason da ya rage

ba, sawa'un hakan ya faru sakamakon rashinne da ya faɗa masa, ko kuma sakamakon taurin bashi, bai kuma halatta a cikin yarjejeniya jingar sana'antawa akan wanda za a sana'anta w aba, idan ya yi jinkiri wajen gabatar da abin da yah au kansa.

Na biyar: Cutuwar da ya halatta a biya ta ƙunshi cutuwa na kuɗi da ta faru, da asara ta haƙiƙa da ta sami wanda ya cutu, da kuma samun da yake da tabbacinsa idan ya kuɓuce masa, amma bai shafi cutuwa ta ma'ana, ko ta daraja ba.

Na shida: Ba za a yi aiki da sharaɗi na hukunci ba, idan wanda aka shardantawa ya tabbatar da cewa dalilin rashin sauke nauyinsa wani abu ne da ya fi ƙarfinsa, ko ya tabbatar da cewa babu wata cutuwa da ta sami wanda ya sanya sharaɗin sakamakon rashin sauke nauyin da bai yi ba.

Na bakwai: Ya halatta alƙali ya sauya ƙimar abin da za a biya idan ɗaya daga cikin ɓangarorin ya nema, idan dai har ya ga abin da zai sanya ya yi haka, ko kuma idan an wuce iyaka wajen wannan sharaɗin.

Cibiya tana bayar da wasici mai zuwa:

- Shirya taro na musamman domin gudanar da bincike akan sharuɗɗa da matakan da bankunan Musulunci suke ɗauka wajen samun lamuni akan basussukan da suke bayarwa.

Allah shi ne masani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 110 (4/12)([1])
GAME DA HAYAR DA TAKE ƘAREWA DA MALLAKA, DA KASHE- KASHEN KUƊIN HAYA

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci ta duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taronta na shekara - shekara, karo na goma sha biyu a Al-Riyadh (Saudiyya), wanda ya gudana daga ranar 25 ga watan Jimada al- Akhir, zuwa 1 ga watan Rajab, 1421, waɗanda suka yi daidai da ranakun 23 zuwa 28 ga watan Satumba, 2000.

Bayan ta duba bincike- binciken da aka gabatar wa cibiyar game da maudhu'in: (Hayar da take ƙarewa da mallaka, da kashe- kashen kuɗin haya). Bayan ta saurari tattaunawar da mambobin cibiya da ƙwararrunta da wasu daga cikin masana Fiḳihu suka gabatar, an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:

- **Hayar da take ƙarewa da mallaka:**

Na farko: Ƙa'idar surar da ta halatta da kuma wanda aka hana kamar haka:

([1]) Mujallar Cibiya, (Fitowa ta goma sha biyu, 1/313)

a. **Ƙa'idar hanawa:** Idan aka samu cinikayya biyu daban-daban, a lokaci ɗaya, akan abu ɗaya, kuma a zamani ɗaya.
b. **Ƙa'idar halacci:**
    1. Samun cinikayya guda biyu daban- daban, kowane ya dogara da kansa, kuma lokacin ma daban- daban, ta yadda zai zamana an fara ƙulla cinikin sayarwa ne bayan an ƙulla yarjejeniyar haya, ko kuma an samar da alƙawarin mallaka bayan lokacin haya ya ƙare, a nan zaɓi daidai yake da alƙawari a wurin yin hukunci.
    2. Hayar ta kasance ta gaskiya, ba wai an saya sayarwa ba ne.
c. Lamunin abin da ake hayar ya zama yana kan mai kayan ne, ba akan mai haya ba, da haka mai mallaka shi ne zai ɗauki duk wani ƙaddara da za ta faɗa wa abin da ake hayar, in dai ba mai hayar ya yi ganganci, ko sakaci ba ne, kuma babu komai akan mai haya idan bai amfana da shi ba.
d. Idan cinikayyar ta ƙunshi inshora akan abin da ake hayar, ya zama dole inshorar ta zama taimakekeniya ce ta Musulunci, ba ta kasuwanci ba, kuma mai mallaka ne zai ɗauki nauyi ba mai haya ba.
e. Ya wajaba a zartar da dukkan hukunce – hukunce hayar da take ƙarewa da mallaka a tsawon lokacin hayar gaba ɗaya, sannan a zartar da hukunce – hukuncen sayarwa lokacin da za a mallaka.
f. Kuɗaɗen gyara yana kan mai mallaka, ba akan ɗan haya ba, har a gama haya, in banda gyarar kayan amfanin yau da kullum.

Na biyu: Cikin surorin cinikayyar da aka hana:

a. Ƙulla yarjejeniyar hayar da za ta ƙare da mallakar abin da ake haya, a maimakon abin da mai haya ya biya na haya a tsawon lokacin da aka iyakance, ba tare da an fara ƙulla sabon ciniki ba, ta yadda a ƙarshe hayar za ta zama sayarwa da zaran lokaci ya cika.

b. A bayar da haya ga wani akan wani sanannen kuɗi, zuwa lokaci sananne, tare da ƙulla cinikin sayarwa da sharaɗin biyan duka kuɗin hayar da aka yi yarjejeniya a kai a lokacin da aka sanya, ko kuma zuwa wani lokaci a gaba.

c. A ƙulla yarjejeniyar haya ta gaskiya, amma a haɗa shi da cinikin sayarwa da sharaɗin zaɓi ta yadda mai mallakar ne zai amfana, kuma ya kasance an ɗaga lokacin zuwa wani Lokaci mai tsawo da aka yanke (wanda shi ne ƙarshen lokacin haya).

Wannan shi ne abin da fatawoyi da ƙudurorin da suka zo da ga cibiyoyi na ilimi, ciki har da majalisar manyan malamai ta ƙasar saudiyya.

Na uku: Daga cikin surorin cinikayyar da aka halatta:

a) A ƙulla yarjejeniyar haya ta yadda mai haya zai amfana da abin da ya amsa haya, akan wani kuɗi sananne, da kuma lokaci sananne, sannan a haɗa shi da yarjejeniyar kyauta da abin da ake hayar ga mai hayar, a sanya sharaɗin zai biya duka kuɗin hayar, amma da sabuwar yarjejeniya, ko kuma a yi masa alƙawari za ba shi kyauta bayan ya gama biya, wannan daidai da ƙudirin cibiya akan abin da ya shafi kyauta mai lamba 13 (1/3).

b) Ƙulla yarjejeniyar haya, tare da bayar da zaɓi ga mai haya, bayan ya gama biyan kuɗin hayar da yake kansa a tsawon lokacin hayar nay a sayi abin da yake hayar da farashinsa na kasuwa a lokacin da hayar ya zo ƙarshe, wannan daidai da ƙudirin cibiyar mai lamba 44 (5/6).

c) A ƙulla yarjejeniyar haya da mai hayar zai yi amfani da abin da ya haya, akan wani kuɗi sananne, zuwa lokacin da aka sani, sannan a haɗa da alƙawarin sayar masa da abin da yake hayar idan ya biya dukan kuɗin akan wani kuɗi da ɓangarori biyun suka amince a tsakaninsu.

d) A ƙulla yarjejeniyar haya da mai haya zai yi amfani da abin da ya haya, akan wani kuɗi sananne, zuwa wani lokaci sananne, sai kuma mai mallakar ya ba mai haya zaɓin mallakar abin ake hayar a duk lokacin da ya so, da sharaɗin a yi sabon ciniki a wannan lokacin akan farashin kasuwa, wannan daidai da ƙudirin cibiya da ya gabata, mai lamba 44 (5/6), ko kuma dai yadda suka daidaita.

Na huɗu: Akwai wasu surori na hayar da take ƙarewa da mallaka, waɗanda malamai suka yi saɓani a kansu, waɗanda suna buƙatar bincike, za a kawo su a taron shekara- shekara gaba da ikon Allah Maɗaukakin Sarki.

- **Kason kuɗin haya:**

Cibiyar ta yanke hukuncin a jinkirta magana akan kason kuɗin haya, saboda a ƙara bincike, a gabatar a taron shekara- shekara na gaba.

Allah ya sa mu dace;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 111 (5/12)([1])

GAME DA KASUWANCI DA RIBAR WAƘAFI (HUBUSI)

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci ta duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taronta na shekara - shekara, karo na goma sha biyu a Al-Riyadh (Saudiyya), wanda ya gudana daga ranar 25 ga watan Jimada al- Akhir, zuwa 1 ga watan Rajab, 1421, waɗanda suka yi daidai da ranakun 23 zuwa 28 ga watan Satumba, 2000.

Bayan ta yi nazari akan binciken da a ka ƙaddamar wa cibiyar akan maudhu'in (Kasuwanci da ribar waƙafi - Hubusi-), bayan ta saurari tattaunawar da mambobinta tare da ƙwararru da masana da ma wasu daga cikin masana Fiƙihu suka gabatar,

An tabbatar da ƙuduri mai zuwa:

Jinkirta fitar da ƙuduri akan maudhu'in: Kasuwanci da ribar waƙafi (Husubi) saboda a ƙara bincike da nazari akansa, musamman akan maudhu'ai masu zuwa:

1. Kasuwanci da waƙafi
2. Waƙafin kuɗaɗe.

([1]) Mujallar Cibiya, (Fitowa ta goma sha biyu, 1/39)

3. Canji da canjarwa
4. Cakuɗa waƙafi
5. Bambanci tsakanin waƙafi da killace wata dukiya daga cikin Baitul Mali domin amfanin wasu ayyanannun mutane kaman malamai ko ladanai da sauransu. (Trust).

Allah ya sa mu dace;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinkai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA 112 : (6/12)([1])
GAME DA TABBATARWA TA HANYAR ƘARINA KO ALAMU

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na goma sha biyu, da ya gudana a garin Alriyadh na ƙasar Saudiyya a ranakun 25 jumada Akhir zuwa 1 ga watan Rajab, 1421 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 23 – 28 ga watan Satumba 2000.

Bayan ta yi nazari akan binciken da a ka ƙaddamar wa cibiyar akan maudhu'in (Tabbatarwa ta hanyar ƙarina ko alamu),

An tabbatar da ƙuduri mai zuwa:

Jinkirta fitar da ƙuduri akan maudhu'in (Tabbatarwa ta hanyar ƙarina ko alamu) saboda an taƙaita bincikensa kawai akan sababbin abubuwa, da ƙididdige su da bayanin hukunce – hukuncensa.

Allah ya sa mu dace;;

([1]) Mujallar Cibiya, (Fitowa ta goma sha biyu, 3/5)

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA 113 (7/12)([1])
GAME DA HAƘƘOƘIN ƘANANAN YARA DA TSOFAFFI

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na goma sha biyu, da ya gudana a garin Alriyadh na ƙasar Saudiyya a ranakun 25 jumada Akhir zuwa 1 ga watan Rajab, 1421 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 23 – 28 ga watan Satumba 2000.

Bayan ta yi nazari akan binciken da a ka ƙaddamar wa cibiyar game da maudhu'in (Haƙƙoƙin ƙananan yara da tsofaffi), da kuma wasicin da ya zo daga taron ƙarawa juna sani na likitoci da malamai masana Fiḳihu, wanda aka yi a ƙasar Kuwait ta hanyar taimakekeniya da Cibiyar fiḳihun Musulunci ta duniya, da ƙungiyar Musulunci ta ilmomin likitanci da aka gudanar a ranakun 9 zuwa 12 Rajab 1420 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 18 zuwa 21 Oktoba 1999, akan (Haƙƙoƙin tsofaffi), da kuma sauraron tattaunawar da aka yi akan maudhu'in tare da mambobinta, da kuma masana, da kuma wasu daga cikin malaman fiḳihu, an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:

Na farko: Haƙƙoƙin ƙananan yara a Musulunci:

([1]) Mujallar Cibiya, (Fitowa ta goma sha biyu, 4/293)

Yaranta mai girma shi ne harsashin gina daidaitacciyar al'umma, kuma lallai Musulunci ya ba ta muhimmanci matuƙa, ya kwaɗaitar da auratayya, da kyautata zaɓin juna ga ma'aurata, saboda hakan yana da tasiri wajen kyautata zamantakewa da kuma tasowar ƙananan yara su zama na gari.

Saboda haka, cibiyar ta tabbatar da ƙuduri mai zuwa:

1. Kare jaririn da yake cikin mahaifiyarsa daga dukan abubuwan da za su cutar da shi, ko su cutar da mahaifiyarsa, irinsu: kayan sanya maye, da masu bugarwa, wajibi ne a shariar Musulunci.
2. Jariri yana da haƙƙi ya rayu, tun daga lokacin da aka fara halittarsa, ba a yarda a yi masa ta'adin da zai kais hi zuwa ga zubewa, ko a cutar da shi ta kowace irin hanya da za ta yi wa halittarsa dameji ba.
3. Kowane yaro -bayan an haife shi- yana da haƙƙoƙi da ake iya riska, da kuma waɗanda haƙƙoƙi ne na ma'ana, a cikin haƙƙoƙin da ake iya riska, akwai: haƙƙin mallaka, da gado, da wasiyya, da kyauta, da waƙafi, a cikin haƙƙoƙin ma'ana kuma akwai: zaɓa masa suna mai kyau, da samar masa da nagartacciyar nasaba, da addini, da kuma ƙasar da yake.
4. Ƙananan yara marayu, da yaran tsintuwa, da waɗanda yaƙi ya kashe iyayensu, da sauran waɗanda ba su da masu ɗaukar nauyi da ɗawainiyarsu, suna da dukan haƙƙoƙin da ƙananan yara suke da su, nauyinsu yana kan ɗaukacin al'umma da gwamnati.
5. Kiyaye haƙƙin ƙaramin yaro na samun shayarwa har zuwa shekara biyu cikakku.
6. Ƙaramin yaro yana da haƙƙin kulawa da raino a yanayi mai kyau da tsafta, kuma uwa wadda ta cancanta ita ce ta fi dacewa da wannan aikin akan waninta, sannan sauran 'yan uwansa a jere kamar yadda aka sani a Shari'ar Musulunci.

7. Walittaka ga ƙaramin yaro –ta hanyar iyayensa, ko ta hanyar kotu, akan kansa da dukiyarsa saboda a ba su kariya- haƙƙi ne daga cikin haƙƙoƙinsa da sam bai halatta a yi sakaci da su ba, bayan ya balaga, ya yi hankali sai ya wakilci kansa.
8. Tarbiyya madaidaiciya, da kuma tashi da ɗabi'u masu kyau, da ilmantarwa, da horasawa, da kuma samun ƙwarewa da gwanancewa, da samun sana'ar da ta halatta a shari'a, wadda za ta sanya yaro ya dogara da kansa, ya kuma nema arzikinsa bayan ya balaga, suna cikin mafi muhimmancin haƙƙoƙin da ya kamata a kula da su, tare da keɓance 'yan baiwar cikinsu, da ba su kulawa ta musamman; saboda haɓaka ƙoƙarinsu, duk wannan a cikin da'irar shari'ar Musulunci.
9. Musulunci ya haramta wa iyaye biyu da ma wasunsu yin watsi da bai wa ƙananan yara kulawar da ta dace, gudun kada su bi duniya su salwanta, haka ma ya haramta yin amfani da su saboda biyan buƙatun kai, da ɗaura masu nauyi da ayyukansu da za su yi mummunan tasiri a jikkkuna da hankali da zukatansu.
10. Lallai zaluntar ƙananan yara a aƙidarsu, ko a kawunansu, ko a mutuncinsu, ko a dukiyoyinsu, ko a hankalinsu laifi ne babba.

Na biyu haƙƙoƙin tsofaffi:

Addinin Musulunci ya bai wa ɗan Adam kulawa a dukan matakan rayuwarsa, ƙarƙashin karramawar da Musulunci ya yi wa duk wani bani Adama, Allah Maɗaukakin Sarki yana cewa: **(Lallai mun riga mun karrama ɗan Adam..)** [al- Isra'i: 70], Allah mai girma da buwaya yana cewa: **(Lallai Ubangijinka ya riga ya hukunta cewa kada a bauta wa kowa sai shi, su kuma iyaye a kyautata masu..)** [al- Isra'i: 23]. Manzon Allah (SallalLahu alaiHi wa alihi wa sallam) ya ce: **(Babu wani matashin da zai girmama tsoho saboda yawan**

shekarunsa, face Allah ya samar masa da wanda zai girmama shi a lokacin da ya tsufa) [al- Tirmiziy], haka ma yana cewa: **(Wanda duk bai ji tausayin ƙaramin cikinmu ba, bai kuma san daraja da girman babban cikinmu ba, to lallai ba shi daga cikinmu)** [al- Tirmiziy, da Ahmad a cikin Musnad]; saboda haka cibiyar ta tabbatar da ƙuduri mai zuwa:

1- Wayar da kan tsofaffi akan abin da zai taimaka masu wajen kiyaye lafiyar jikkunansu da na ruhi da na zamantakewa, da kuma cigaba da sanar da su hukunce- hukuncen addini da suke buƙata wajen gudanar da ibada da mu'amala da halayensu, da kuma ƙarfafa su wajen kyautata dangantaka da Ubangijinsu, da kyautata masa zato wajen samun afuwarsa da gafararsa.

2- Ƙara tabbatar da muhimmancin zamantowar tsofaffi mambobi a cikin al'umma, da kuma irin yanda suke da cikakkun haƙƙoƙin ɗan Adam a ciki.

3- Gidajensu cikin iyalansu su ne asalin wurin da ya kamata su rayu, saboda su ji daɗin rayuwa a cikin iyalai, 'ya'yansu da jikokinsu suna yi masu biyayya, suna kuma jin daɗin sada zumunci da makusantansu da abokansu da maƙwabtansu, idan ba su da iyalai, to lallai ya kamata a samar masu da wani yanayi irin na iyalai a gidan kulawa da tsofaffi.

4- Wayar da kan al'umma game da muhimmancin tsofaffi, da kuma haƙƙoƙinsu ta hanyar manhajojin karantarwa, da shirye- shirye aikin jarida, a kuma muhimmanya biyayyar 'ya'ya ga iyayensu.

5- Samar da gidajen kulawa da tsofaffi ga waɗanda ba su da waɗanda za su kula da su, ko waɗanda iyalansu sun gaza yi masu haka.

6- Muhimmanta harkar likitancin tsofaffi a tsangayoyin likitanci da cibiyoyin lafiya, da bai wa wasu daga cikin likitoci horo akan gano cutar tsufa, da kuma yi

wa tsofaffi magani, da samar da sassa na musamman domin magance matsalolin tsufa a asibitoci.

7- Samar da gujeru ga tsofaffi a hanyoyin sufuri da zirga- zirga, da wuraren shaƙatawa da al'umma, da tashohin motoci da sauransu, domin kula da su.

8- Aiki da sanarwar Kuwait game da haƙƙoƙin tsofaffi.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA 114 (8/12)
BAYANIN MUSULUNCI GAME DA RAWAR DA MACE ZA TA TAKA WAJEN CIGABA DA HAƁAKA AL'UMMAR MUSULMAI

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na goma sha biyu, da ya gudana a garin Alriyadh na ƙasar Saudiyya a ranakun 25 jumada Akhir zuwa 1 ga watan Rajab, 1421 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 23 – 28 ga watan Satumba 2000.

Bayan ta duba wasicin taron ƙwararru game da rawar da mace take takawa wajen cigaba da haɓaka al'ummar Musulmai da aka gudanar a Tehran na Jamhoriyar Musulunci ta Iran a ranakun 17 zuwa 19 ga watan Zulƙida, 1415 H, waɗanda suka yi daidai da 17 zuwa 19 ga watan Afrilu, 1995, daidai da ƙuduri mai lamba 10/7- S (Ƙ. A) da ya zo daga taron ƙolin ƙasashen Musulmai, wannan dai wasicin da aka yi wa gyara a sashen bayar da fatawa a taron cibiyar na tara da na goma,

Da ƙara tabbatar da babban matsayin da Musulunci ya kewaye mace da shi, waɗanda tarurrukan duniya da aka yi akan mace da suka ci karo da shi, musamman taron Alƙahira da na Beijing, da waɗanda suka biyo bayansu, ƙarƙashin bayanan Musulunci da suka zo domin

ƙalubalantar waɗannan munanan yunƙuri, an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:

Na farko: Lallai a cikin manufofin addinin Musulunci akwai gina al'umma ta yanda kowane namiji da kowace mace za su taka cikakkiyar rawar da ya kamace su wajen gina al'umma da samar da ayyukan raya ƙasa, lallai Musulunci ya bai wa mace cikakkun haƙƙoƙinta da suka yi daidai da irin yanda Allah ya halicce ta, da kuma irin iko da ƙarfi, da kuma ɗabi'ar da take da su da za su ba ta daman gabatar da muhimmiyar gudummuwarta a rayuwa. A mahangar addinin Musulunci, ana gina al'umma da rayuwar zamantakewar ne akan wani abu da yake a haɗe, ta yanda namiji da mace za su yi taimakekeniya a dukan fagage, Alƙur'ani mai girma da Hadisan Annabi sun tabbatar da haɗin kan al'ummar Musulmai a matsayinsu na abu guda ɗaya, da yake da sassa masu matuƙar muhimmanci, saboda haka, kowanne daga cikin mace da namiji suna da sifofinsu, da kuma matsayinsu a cikin al'ummar Musulmai.

Na biyu: Iyalin da aka gina samuwarsa akan halataccen aure da Shari'a ta amince da shi, shi ne tobalin gina nagartacciyar rayuwar zamantakewa, saboda haka Musulunci bai amince da duk wata hanya da ake riya cewa tana samar da iyali ba wadda ba aure ba, da ma duk wata alaƙa wadda ba wannan ba, wadda ta saɓa da shari'. Lallai mace –a matsayinta na uwa, da kuma wasu sifofi da ta keɓanta da su- tana da babbar gudummuwa da za ta bayar wajen samar da kwanciyar hankali da arzikin wannan gini na rayuwar iyali.

Na uku: Lallai zama uwa, ɗaya ne daga cikin muhimman ayyukan mace a rayuwa, ba kuma za ta taɓa iya gabatar da wannan muhimmin saƙo mai daraja Kaman yanda ya kamata, ta kuma gina al'umma mai tasowa ba, sai idan ta sami dukan haƙƙoƙinta na Musulunci, saboda ta gabatar da ayyukanta a fagagen rayuwa da ta keɓantu da su.

Na huɗu: Mace da namiji daidai suke da juna a wajen karamar ɗan Adam, kaman yanda mace take da haƙƙoƙi, akwai kuma wajibai da suke akanta waɗanda suka yi daidai da halittar da Allah ya yi mata, daidai da iko da halittarta, haka ma dukan namiji da macen suna da sifofi na ɗabi'a da suke da bambanci da juna, amma dukansu a haɗe suna cika juna ne wajen ɗaukan alhaki da Allah ya ɗaura wa kowannensu a Shari'ar Musulunci.

Na biyar: Kira zuwa ga mutunta mace a dukan fagage, da kuma rashin amincewa da zaluncin da har yanzu take fuskanta a wasu garuruwa, ciki har da zaluncin da ke yi mata a cikin gida, da yin amfani da su domin biyan buƙatu na jinsi, ko ɗaukan hotunan tsaraicinsu, ko karuwanci, da yin yi fasa- gwafrinsu, da tirsasa masu wajen alaƙa kaman yanda ake gani a wasu al'umma da aka sansu da wulaƙanta ce, da tozarta karamarsu, da inkarin haƙƙoƙinsu da shari'ar Musulunci ta ba su, duka waɗannan abubuwa ne aka cusa su da ƙarfin tsiya babu ruwan Musulunci da su.

Na shida: Hanyoyin sadarwa da kafafen yaɗa labarai su ƙarfafa da bayyana gudummuwa mai amfani da mace za ta bayar, da kuma rashin amincewa da dukan hanyoyin yin amfani da mace da ake yi wajen tallace- tallace, da kuma farfaganda masu muni da suke kai wa zuwa ga lalata kyawawan ɗabi'u, waɗanda dukansu a ƙarshe cin mutunci da ƙasƙantar da darajar mace ne.

Na bakwai: Ya kamata a gabatar dukan ƙoƙarin da ya dace wajen rage wa mata raɗaɗin da suke fuskanta, musamma masu rauni daga cikinsu, musamman mata Musulmai da har yanzu su ne waɗanda rikice- rikice da yaƙe- yaƙe, da mulkin mallaka da talauci da matsin rayuwa na tattalin arzikin da suka zo daga ƙasashen ƙetare suka ritsa da su.

Na takwas: Lallai samar da cikakkun ayyukan raya ƙasa kuma masu ɗaurewa abu ne da ba zai yiwu ba sai idan an gina su ne akan ƙa'idojin addini da na kyawawan ɗabi'u,

wannan yana nufin cewa dole ne a yi watsi da duk wani yunƙuri na wajabta wasu ma'anoni na baƙin al'adu da rayuwar zamantakewa da ta saɓa da tamu, a kuma yi tir da Allah wadai da wannan hari da wasu suke yi wa ma'anoni da hukunce- hukuncen Musulunci da suke shafi mata.

Na tara: Nuna rashin amince da salon da wasu gwamnatoci suke bi na hana mace Musulma bin addininta da kuma gabatar da ayyukan ibada da Allah ya farlanta mata, kaman kunya da sanya hijabi.

Na goma: Aiki tuƙuru wajen samar da cibiyoyin ilimi na mata a dukan matakai da za su zamo an raba su da cibiyoyin ilimi na maza, saboda a bai wa mata cikakkun haƙƙoƙinsu da shari'a ta ba su, wanda kuma yin hakan ne aiki da Shari'ar Musulunci.

Na goma sha ɗaya: Lallai Shari'ar Musulunci –ta hanyar manya asalinta- ita ce za a koma zuwa gare ta domin fassara, ko ƙarin haske akan dukan dokokin da suke cikin wannan bayanin.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA 115 (9/12)([1])
GAME DA HAUHAWAR FARASHIN KAYAN BUƘATU (INFLATION) DA SAUYI DARAJAR TAKARDAR KUƊI

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na goma sha biyu, da ya gudana a garin Alriyadh na ƙasar Saudiyya a ranakun 25 jumada Akhir zuwa 1 ga watan Rajab, 1421 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 23 – 28 ga watan Satumba 2000.

Bayan ta duba bayanin bayan taron ƙara wa juna na Fiḳihun tattalin arziki domin nazari akan mas'alolin hauhawar farashin kayayyakin buƙatu (da aka gudanar hau sau uku: Jidda, da Kuala Lampur, da al- Manama), da wasicinsu, gami da shawarwarin da suka bayar, bayan kuma ta saurari tattaunawar da ta gudana tsakanin mambobi da ƙwararru, da kuma wasu daga cikin masana Fiḳihu akan wannan maudhu'i, an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:

Na farko: Tabbatar da cigaba da aiki da ƙudurin da ya gabata mai lamba 42 (4/5), wanda ya bayyana cewa:

(Abin da za a yi la'akari da shi wajen biyan basussukan da suka tabbata da wani nau'i na takardun kudi shi ne kwatankwacinsa ba ƙimarsa ba, saboda shi bashi ana biyansa ne da kwatankwacinsa, bai halatta a haɗa

([1]) Mujallar Cibiya, (Fitowa ta goma sha biyu, 4/10, da fitowa ta biyar, 3/1609).

basussukan da suka hau kan zimma da darajar farashi ba, ko mene ne kuwa ya kai zuwa ga bashin).

Na biyu: Zai yiwu a kula, a kuma ɗauki matakai a lokacin da za a ƙulla yarjejeniyar bayar da bashi ba da takardar kuɗin da ake tunanin farashinta zai faɗi ba, a ƙulla yarjejeniyar bashin da abubuwa masu zuwa:

a. Zinare ko azurfa
b. Hajar da take da kwantankwaci
c. Jerin wasu hajojin da suke da kwatankwaci
d. Wata takardar kuɗin da ta fi tabbas
e. Jerin wasu takardun kuɗi da suka fi tabbas

Dole ne abin da za a biya bashin da shi a surorin da suka gabata ya zama irin abin da aka basa ne, domin babu abin da yake akan wanda ya yi bashi sai abin da ya basa a haƙiƙa.

Wannan yanayin ya saɓa da yanayin da aka hana, wanda masu ƙulla yarjejeniyar bashi na nan take da wani takardar kuɗi, tare da sanya sharaɗin cewa za a biya ne da wata takardar kuɗi ta daban (a haɗe ta da wannan takardar kuɗin), ko da jerin wasu takardun kuɗi da suka fi tabbas, lallai an hana irin wannan sura da ƙudurin cibiya mai lamba 75 (6/8) na huɗu.

Na uku: A shari'a sam bai halatta a haɗe tsakanin bashin nan take da ɗaya daga cikin abubuwa masu zuwa a lokacin ƙulla yarjejeniyar bashi ba:

a) Ɗaure shi da takardar kuɗi na lissafi (artificial currency).
b) Ɗaure shi da alƙalumman wahalhalun rayuwa, ko waninsa na alƙalumma da hasashe.
c) Ɗaure shi da zinare ko azurfa.
d) Ɗaure shi da farashin wata ayyananniyar haja
e) Ɗaure shi da hauhawar tattalin arzikin ƙasa
f) Ɗaure shi da wata takardar kuɗi ta daban
g) Ɗaure shi da hauhawar farashin wasu jerin kayayyaki

Saboda irin wannan hadin cike yake da rudu, da kuma mummunar jahiltar abin da zai faru, ta yanda babu wane sashe da ya san abin da yake akansa da kuma hakkinsa, daga nan sharadin sani ya sami tangarda kenan, haka nan idan wadannan abubuwa da aka hade suna kara hauhawa, hakan zai kai ga rashin samun daidaito tsakanin abin da yake akan wanda ya yi bashi, da abin da zai biya, kuma an shardanta a wurin kulla yarjejeniya, da haka ya zama riba kenan.

Na huɗu: Hade albashi da kudin haya da kimar kudi([1]):

a- Kara tabbatar da yin aiki da kudurin majalisar cibiya mai lamba 75 (6/8) sakin layi na: Na Farko Ya halatta a "daure albashi da kima", daidai da sauye- sauyen da aka samu a farashi.

b- Ya halatta a haya mai dogon zango na wasu abubuwa, inda za a bayyana kudin hayar zuwa wani lokaci na farko, da kuma bayyana cewa za a daure kudin hayar da wani alkalami a lokuta masu biyowa, da sharadin sanin gwargwadon kudin hayar a farkon kowane lokaci.

Cibiyar tana bayar da wasici mai zuwa:

1. Ganin cewa babban dalilin hauhawar farashin kayayyakin bukatu shi ne kara yawan takardun kudade da hukumomin gwamnati da abin ya shafa suke yi saboda dalilai masu yawa kuma sanannu, muna kira zuwa ga wadannan hukumomi da su yi

([1]) Ma'anarsa ita ce: Cikon da ake gabatarwa a albashi ko kudin haya a duk sanda farashin kudi ya fadi, ana kuma yin haka ne saboda a bai wa kimar albashi, ko fansho, ko kudin haya, ko haraji kariya, misalign haka shi ne: Idan dan kwadugo, ko ma'aikaci ya kulla yarjejeniya akan aiki na tsawon shekaru biyu, akan cewa duk wata za a ba shi Naira dubu dari, sai akan sami fadin darajar kudi bayan ya yi shekara yana wannan aiki, inda abin da yake saye da Naira dubu dari yanzu ba zai samu ba sai ya biya Naira dubu dari da talali misali, anan kimar kudin ya fadi da kaso 30% kenan, to a irin wannan yanayi ba Naira dubu dari za a cigaba da ba shi a duk wata ba, maimakon haka albashinsa na wata zai koma Naira dubu dari da talatin ne har tsawon wannan shekarar, da sharadin ba a sake samun matsalar faduwar darajar kudi sama da yanda yake a baya ba.

aiki tuƙuru wajen kawar da waɗannan dalilai da suka kawo hauhawar farashin kayayyakin buƙatu, waɗanda suke matuƙar cutar da al'umma, su kuma nesanci sanya tallafi, shin a wajen da kasafin kuɗi ya gaza ne, ko kuwa a cikin manyan ayyukan raya ƙasa. A kuma daidai wannan lokacin muna yi wa al'ummar Musulmai nasihar yin riƙo da ɗabi'un Musulunci wajen kashe kuɗaɗen buƙatu na yau da kullum, saboda mu nesanta al'ummarmu ta Musulmai daga dukan nau'o'in almubazzaranci da ɓarna, waɗanda suke a matsayin misalan da suke haifar da hauhawar farashin kayayyakin buƙatu.

2. Ƙara taimakekeniya na tattalin arziki tsakanin ƙasashen Musulmai, musamman a fagen kasuwancin ƙasashen waje, da kuma yin aiki tuƙuru wajen mayar da kamfanonin waɗannan ƙasashe su kwafe makwafin kamfanonin da suke shigo da kayayyaki daga ƙasashen ƙetare masu manyan masana'antu, da kuma ƙarfafa matsayarsu wajen tattaunawa da daman yin gogayya a ƙasashe masu ƙarfin masana'antu.
3. Bankunan Musulunci su gudanar da bincike da nazari domin sanin abubuwan da hauhawar farashin kayayyaki yake bari a cikin kayayyakin da suka mallaka, su kuma kawo shawarwari game da hanyoyin da suka dace a yi amfani da su wajen kiyaye kawunansu, da kiyaye masu ajiya da masu kasuwanci a wurinsu daga waɗannan tasiri. Haka ma da nazari gami da sabunta ƙa'idojin bibiya da lissafi yanayin hauhawar farashin kayayyakin buƙata a manyan cibiyoyin hada- hadar kuɗaɗe na Musulunci.
4. Gudanar da nazari akan faɗaɗa amfani da hanyoyin bayar da tallafi da na kasuwancin Musulunci akan hauhawar farashin kayayyaki, da tasirin da zai yiwu su kawo sauyi a hukuncin Shari'a.

5. Gudanar da nazari akan amfani da yiwuwar dawowa ɗaya daga cikin halin da ake ciki na ɗaure tsakanin takardun kuɗaɗe da zinare, a matsayin salon nesantar hauhawar farashin kayayyaki.
6. Gane cewa ayyukan raya ƙasa ta hanyar sana'anta abubuwan buƙata, da ƙara ƙarfafar kamfanoni a aikace ɗaya ne daga cikin muhimman dalilan da suke yaƙi da hauhawar farashin kayayyaki a matsaki matsakaicin zango da dogon zango, saboda haka ya kamata a yi aiki tuƙuru wajen ƙara yawan abubuwan da ake sana'antawa a cikin gida, da kuma ƙara inganta da su a ƙasashen Musulmai, za a yi hakan ne ta hanyar samar da tsare- tsare, da ɗaukan matakan da za su bayar da ƙarfin gwiwar samar da adana, da kuma kasuwanci, ta yanda zai yiwu a samar da ayyukan raya ƙasa masu ɗaurewa.
7. Kira zuwa ga hukumomin ƙasashen Musulmai na su yi aiki tuƙuru wajen samun daidaito a kasasfin kuɗaɗensu na bai ɗaya (da suka haɗa da dukan kasafin shekara- shekara, da na ayyukan raya ƙasa masu haɓaka, da masu zaman kansu waɗanda suke dogara da asusun gwamnati wajen ɗaukan nauyinsu), ta hanyar matse bakin aljihu wajen kashe kuɗaɗe, da kuma fuskantar da kuɗaɗen a wurarem da addinin Musulunci ya amince.

   Idan har kasafin ko asusun yana buƙatar a tallafa masa, to mafita ita ce: yin riƙo da hanyoyin da addinin Musulunci ya amince da su, waɗanda suka dogara akan tarayya, da siye da sayarwa da haya, kuma dole ne a nesanci bayar da bashi da ruwa (riba), sawa'un a bankuna da cibiyoyin hada- hadar kuɗaɗe ne, ko kuma ta hanyar samar da shahadun bayar da bashi.
8. Bayar da kulawa ta musamma ga ƙa'idojin shari'a a lokacin da za a yi amfani da hanyoyin siyasar kuɗaɗi, sawa'un waɗanda suke da jiɓi da sauya hanyoyin

shigar kuɗaɗe ne, ku kuma waɗanda suke da jiɓi da hanyoyin kashe kuɗaɗen ga al'umma, za a yi haka ne ta hanyar samar da waɗannan siyasar akan ƙa'idojin adalci da masalahar al'umma ta bai ɗaya domin amfanar ɗaukacin al'umma, da bai wa talakawa kulawa ta musamman, da ɗauke wa ɗaiɗaikun mutane nauyi da wahalhalun samar da kuɗaɗen shiga, kowa daidai da gwargwadon samunsa, da suka haɗa da abin da yake shigo masa, da abin da yake da shi.

9. Wajibcin yin amfani da dukan hanyoyin da shari'a ta amince da su wajen samar da sisayar kuɗi, da hanyoyin gamsarwa ta hujja, da sisayas tattalin arziki da na gudanarwa, saboda a yi aiki wajen tsarkake al'ummar Musulmai daga cututtukan da hauhawar farashi take haifarwa, ta yanda waɗannan siyasar za su mayar da hankali wajen cimma manufar rage hauhawar farashi zuwa mafi ƙarancin abin da za a iya.

10. Samar da lamuni da zai bai wa ƙudurorin babban banki cikakken dama da cin gashin kai wajen gudanar da al'amurran hada- hadar kuɗaɗe, ya kuma zama ya ɗauki aniyar samar da tabbas a harkar hada-hadar kuɗi, da yake da faɗuwar darajar kuɗaɗe, tare da la'akari da tuntuɓar juna tsakanin babban bankin ƙasa da hukumomin tattalin arziki, saboda a samar da manufofin ayyukan raya ƙasa na tattalin arziki da samun tabbas a siyasar tsumi da tanadi, da na kuɗaɗe, da kuma yaƙi da zaman- banza.

11. Nazari da kuma tantance manyan ayyuka, da ma hukumomin gwamnati idan har ba su samar da amfanin tattalin arziki da shi ne manufar samar da su ba, da kuma duba yiwuwar sauya su zuwa kamfanoni masu zaman kansu, da sanya su a kasuwa daidai da manhajin Musulunci, ganin cewa hakan yana da muhimmin tasiri wajen kyautata ayyukansu

da inganta su, da kuma rage nauyin kuɗaɗen da suke ja daga kasafin kuɗaɗe, abin da hakan zai bayar da gudummuwa mai kyau wajen rage hauhawar farashi da faɗuwar ƙima da darajar kuɗin ƙasa.

12. Kira zuwa ga ɗaiɗaikun Musulmai da hukumomi zuwa ga yin riƙo da tsarin Shari'ar Musulunci, da ƙa'idojinsa na tattalin arziki da tarbiyya, da na kyawawan ɗabi'u da na zamantakewa.

Wasiyya game da mafita game da hauhawar farashi da faɗuwar darajar kuɗi:

Cibiyar tana ganin a jinkirta bayani game da shawarwari da mafita da aka kawo game da hauhawar farashin da faɗuwar darajar kuɗi zuwa taron shekara- shekara mai zuwa.

Allah ya sa mu dace;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA 116 (10/12)
GAME DA TARJAMAR ALƘUR'ANI MAI GIRMA

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na goma sha biyu, da ya gudana a garin Alriyadh na ƙasar Saudiyya a ranakun 25 jumada Akhir zuwa 1 ga watan Rajab, 1421 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 23 – 28 ga watan Satumba 2000.

Bayan ta duba takardar ajandar taro wanda ya ƙunshi (Tarjamar Ma'anonin Alƙur'ani mai girma), wanda babban sakateriya ta gabatar a taron ministocin Auƙaf da al'amurran Musulunci, wanda Cibiyar Sarki Fahad mai buga Alƙur'ani mai girma ta ƙaddamar game da ƙa'idoji da sharuɗɗa na musamman, da matakan da za a bi wajen tarjamar ma'anonin Alƙur'ani mai girma,

Bayan cikakken nazari, da sauraron tattaunawar da aka gabatar game da wannan maudhu'in, inda mambobin cibiya da ƙwararrunta da wasu daga cikin masana ilmin Fiḳihu suka gudanar, an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:

Tabbatawa gami da amincewa da duka dokokin da ƙa'idoji da wannan takardar bincike game da tarjamar ma'anonin Alƙur'ani mai girma ta ƙunsa,

Cibiya tana bayar da shawarar:

- Kafa Hukumar da za ta kula da Tafsirin Alƙur'ani mai girma da ilmominsa, wadda za ta zama tana da

dangantaka da Cibiyar Sarki Fahad mai buga Alkur'ani mai girma.

Allah ya sa mu dace;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA 117 (11/12)
GAME DA KAFA HUKUMAR MUSULUNCI MAI LURA DA AL'AMURRAN ALƘUR'ANI MAI GIRMA

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na goma sha biyu, da ya gudana a garin Alriyadh na ƙasar Saudiyya a ranakun 25 jumada Akhir zuwa 1 ga watan Rajab, 1421 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 23 – 28 ga watan Satumba 2000.

Bayan nazari game da takardar ajandar taro, wanda ya ƙunshi (Kafa hukumar Musulunci mai lura da al'amurran Alƙur'ani mai girma a duniya), wanda ma'aitakar Auƙaf da al'amurran Musulunci, ta ƙasar Ƙatar ta gabatar, bayan tattaunawa, an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:

A samar da taimakekeniya gami da aikin tarayya da tuntuɓar juna tsakanin Ma'aikatar Auƙaf da al'amurran Musulunci ta ƙasar Ƙatar, da Ma'aikatar Auƙaf da al'amurran Musulunci ta ƙasar Saudiyya, da Cibiyar Sarki Fahad mai buga Alƙur'ani mai gir da take Madina game da wannan al'amari.

Allah ya sa mu dace;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinkai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki daya.

KUDURI MAI LAMBA 118 (12/12)
GAME DA AL KUDUS MAI DARAJA

Lallai majalisar cibiyar Fikihun Musulunci na duniya, da take karkashin kungiyar kasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na goma sha biyu, da ya gudana a garin Alriyadh na kasar Saudiyya a ranakun 25 jumada Akhir zuwa 1 ga watan Rajab, 1421 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 23 – 28 ga watan Satumba 2000.

Bayan ta duba bayanai na zalunci da shawarwarin keta da wasu jagororin Yahudawa suka yi game da Garin Kudus, an tabbatar da kuduri mai zuwa:

1- Lallai garin Kudus tana nan a matsayin wani sashe ne na akidar daukacin Musulmai a duk fadin duniya, saboda a wannan garin ne mu'ujizar Isra'i da Mi'iraji da suka zo a cikin Alkur'ani mai girma suka faru.

2- Lallai kasancewar wannan gari da ma Masallacinsa mai albarka su zama hakki ne na Musulmai daidai da Nassin Alkur'ani da bai zai lamunci kowane irin warwara ko sauyi, ko wata kwaskwarima yana nan daram, babu wani fage na samar da mafita na tsaka-tsaki game da wannan gari.

3- Lallai Masjidul Aksa mai albarka mallaka Musulmai ne su kadai, ba shi da wata dangantaka da Yahudawa, kuma dole a yi gargadi duk wanda yake son yak eta alfarmar wannan Masallaci, da daura alhakin duk wani ta'addanci da zai fuskan akan jagororin Yahudawa 'yan kama- wuri zauna. Sam bai

halatta a shiga tattaunawa da kowa akan wannan Masallacin ba, daraja da ƙimarsa ya wuce haka nesa ba kusa ba.

4- Ba zai yiwu sa sami zaman lafiya mai cike da adalci, da kuma kwanciyar hankali a yankin gabas ta tsakiya ba, sai idan an kawo ƙarshen mulkin mallakar da Yahudawa suke yi wa garin Ƙudus da Masallacinsa mai albarka, da kuma mayar da Falasɗinu zuwa ga ‘ya’yanta Falasɗinawa.

Cibiyar tana bayar da wasici da abu mai zuwa:

Kira zuwa ga shugabanni da al’ummomi a ƙasashen Larabawa da na Musulmai da su tashi haiƙan wajen bai wa wannan gari da aka ƙwata da ƙarfin tsiya, da Masallacinsa mai albarka kariya, su cigaba da tsayawa tare da ‘yan uwansu da suke zaman dako domin hana yahudantar da wannan gari, ko mayar da mas’alar garin ya zama an sanya shi a ƙarƙashin kulawar ƙasa da ƙasa, lallai duk wani yunƙuri na yahudantar da garin, ko mayar da shi ƙarƙashin kulawar ƙasa da ƙasa abu ne da ba za mu taɓa lamunta ba a cikin kowane irin yanayi.

Allah ya sa mu dace;;

KUDURORI DA BAYANAI NA TARON SHEKARA-SHEKARA KARO NA GOMA SHA UKU NA MAJALISAR CIBIYAR FIKIHUN MUSULUNCI TA DUNIYA

KUWAIT

7 – 12 GA WATAN SHAWWAL, 1422

22 - 27 GA WATAN DISAMBA, 2001

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinkai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA 119 (1/13)([1])

GAME DA KASUWANCI DA WAƘAFI DA ABUBUWAN DA YA MALLAKA

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na goma sha uku, da ya gudana a ƙasar Kuwait a ranakun 7 - 12 ga watan Shawwal, 1422 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 22 – 27 ga watan Disamba 2001.

Bayan ta duba binciken da aka gabatar wa cibiyar game da maudhu'in (Kasuwanci da waƙafi da abubuwan da ya mallaka), wanda aka gabatar a taron cibiyar na shekara-shekara, karo na goma sha uku, bayan ta duba ƙudurin cibiyar game da waƙafi a taronta na shekara- shekara karo na hudu, bayan ta saurari tattaunawar da aka gudanar akan maudu'in daga mambobin cibiya da ƙwararrunta, an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:

Jinkirta duba wannan maudhu'i na (Kasuwanci da waƙafi da abubuwan da ya mallaka) saboda a fitar masa da Ƙuduri Mai Lamba musamman a taron shekara- shekara

([1]) Mujallar Cibiya, (Fitowa ta goma sha uku).

mai zuwa, saboda a sami daman gudanar da ƙarin nazari da bincike.

Allah ya sa mu dace;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA 120 (2/13)

GAME DA ZAKKAR KAYAN NOMA

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na goma sha uku, da ya gudana a ƙasar Kuwait a ranakun 7 - 12 ga watan Shawwal, 1422 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 22 – 27 ga watan Disamba 2001.

Bayan ta duba binciken da aka gabatar wa cibiyar game da maudhu'in (Zakkar kayan noma), bayan ta saurari tattaunawar da aka gudanar akan maudu'in daga mambobin cibiya da ƙwararrunta, an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:

Na farko: Ba a lissafa kuɗaɗen da aka kashe wajen ban- ruwa a cikin kuɗin da za a fitar wa da zakka; saboda shari'a ta bai wa kuɗaɗen da aka kashe wajen ban- ruwa wani matsayi na musamman, a cikin gwargwadon abin da ya kai nisabin zakka.

Na biyu: Ba a lissafa kuɗaɗen da aka kashe wajen gyara ƙasa, da haƙa magudan ruwa, da ɗauko ƙasar noma a cikin nisabin zakkar noma.

Na uku: Ba a lissafa kuɗaɗen da aka sayi iri, da taki, da magungunan ƙwari, saboda a bai wa tsiro kariya da ma makamantan haka da suke faruwa a lokacin noma, idan kuɗin da manomin ya yi amfani da su nasa ne na kansa, amma idan tilas ce ta sanya ya yi ba shi saboda ba shi da shi, to ana lissafa su cikin nisabin zakka. Dalili kuwa shi ne Hadisan da suka zo daga wasu daga cikin Sahabbai, irinsu Ibn Umar da Ibn Abbas (Allah ya ƙara yarda da su), wanda shi ne manomi zai fitar da abin da ya basa daga cikin amfanin gonarsa, sannan ya fitar da zakka a cikin abin da ya rage.

Na huɗu: A zakkar noma ake cire kuɗaɗen da aka yi amfani da su wajen isar da zakkar ga waɗanda suka cancanta.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA 121 (3/13)

GAME DA ZAKKAR HANNAYEN JARIN DA AKA SAYA SABODA A AMFANA DA RIBAR DA SUKE SAMARWA

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na goma sha uku, da ya gudana a ƙasar Kuwait a ranakun 7 - 12 ga watan Shawwal, 1422 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 22 – 27 ga watan Disamba 2001.

Bayan ta duba binciken da aka gabatar wa cibiyar game da maudhu'in (Zakkar Hannayen jarin da aka saya saboda a amfana da ribar da suke samarwa), bayan ta saurari tattaunawar da aka gudanar akan maudu'in daga mambobin cibiya da ƙwararrunta,

Bayan ta duba ƙudurin cibiya mai lamba 28 (3/4) game da zakkar hannayen jari a kamfanoni da ya zo a sakin layi na (Na uku), da yake cewa: (Idan kamfanin bai fitar wa dukiyarsa zakka ba saboda kowane irin dalili, to abin da ya wajaba akan masu hannayen- jari shi ne kowa ya fitar da zakka akan adadin hannayen- jarin da yake mallaka, idan ya sami daman sanin jimillar dukiyar kamfanin da zakka ya hau kan hannayen- jarin gaba ɗaya, idan ya fitar da zakkar daidai da tsarin da muka faɗi, a nan sai ya yi wa nasa hannayen- jarin zakka ta wannan fuska; saboda yin haka shi ne asali wajen fitar da zakkar hannayen- jari.

Idan kuma mai hannayen- jarin bai sami daman sanin haka ba:

To idan da ma ya saka hannun- jarinsa a kamfanin da niyyar ya amfana da ribar da hannayen- jarin za su kawo masa ne a shekara- shekara, ba wai da niyyar kasuwanci ba, to a nan zai fitar da zakka ne irin ta wanda ya sami galla, a nan kaman yanda ƙudurin da Cibiyar Fiƙihun Musulunci ta duniya ta bayyana a taronta na shekara-shekara karo na biyu game da zakkar tabbatattun abubuwa da filayen haya da ba a noma ba, babu zakka akan wanda ya mallaki irin wannan hannayen- jari a asalin hannayen jarinsa; tana dai wajaba ne akan ribar da hannayen- jarin suka haifar, wato "rubu'in ushiri" bayan kewayowar shekara daga ranar da aka amshi wannan ribar, idan sharuɗɗan zakka sun cika, ba kuma a sami wani abu cikin abubuwan da suke hana yin zakka ba), an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:

Idan kamfunoni suna da kuɗin da zakka ta hau kansu, kaman tsabar kuɗaɗe, da kayayyakin kasuwanci da aka baje a kasuwa, da basussukan da suke akan wasu da ba a fitar masu da zakka ba, shi kuma mai hannun jarin bai san nawa ne rabonsa a cikin asusun kamfanin cikin abubuwan da za a fitar masu da zakka ba, to a nan wajibi ne ya bincika gwargwadon iko, ya fitar da zakka a asalin yawan hannayen da yake mallaka a cikin hannayen da za a fitar masu da zakka. Wannan idan kamfanin ba yana cikin wani hali na gajiyawa ba kenan, ta inda bashin da ake binsa kawai ya fi ƙarfin abubuwan da yake mallaka ba.

Amma idan kamfanonin ba su da dukiyar da zakka ta hau kansu, to a nan abin da ya zo a ƙuduri mai lamba 28 (3/4) yake akansu, ma'ana zai fitar da zakka ne daga cikin ribar da aka samu kawai, ba daga asalin hannun jarin ba.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinkai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA 122 (4/13)

GAME DA TARAYYA MAI WARWARA([1]) A ƘARƘASHIN SABABBIN YARJENIYOYIN KASUWANCI NA ZAMANI

Lallai majalisar cibiyar Fikihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na goma sha uku, da ya gudana a ƙasar Kuwait a ranakun 7 - 12 ga watan Shawwal, 1422 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 22 – 27 ga watan Disamba 2001.

Bayan ta duba binciken da aka gabatar wa cibiyar game da maudhu'in (Tarayya mai warwara a ƙarƙashin sababbin yarjeniyoyin kasuwanci na zamani), bayan ta saurari tattaunawar da aka gudanar akan maudu'in daga mambobin cibiya da ƙwararrunta, an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:

An jinkirta duba maudhu'in (Tarayya mai warwara a ƙarƙashin sababbin yarjeniyoyin kasuwanci na zamani), saboda a fitar masa da ƙuduri mai lamba musamman, har

([1]) Ma'anar tarayya mai warwara ita ce: Tarayyar da banki yake bai wa abokin tarayyarsa haƙƙin sayen rabonsa a cikin haɗakarsu sannu a hankali kason bankin yana raguwa, shi kuma kason abokin hulɗar yana ƙaruwa, inda a ƙarshe duka shirin zai zama mallaka na abokin tarayyar shi kaɗai.

zuwa taron shekara- shekara mai zuwa saboda a ƙara gudanar da nazari da bincike.

Allah ya sa mu dace;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinkai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA 123 (5/13)

GAME DA BAYAR DA BASHI KO MUDARABA HAƊIN GWIWA A CIBIYOYIN HADA- HADAR KUƊAƊE (ASUSUN KASUWANCI) (INVESTMENT ACCOUNTS)

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na goma sha uku, da ya gudana a ƙasar Kuwait a ranakun 7 - 12 ga watan Shawwal, 1422 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 22 – 27 ga watan Disamba 2001.

Bayan ta duba binciken da aka gabatar wa cibiyar game da maudhu'in: Bayar da bashi ko Mudarabar haɗin gwiwa a Cibiyoyin hada- hadar Kuɗaɗe (Asusun kasuwanci- inɓestment accounts), bayan ta saurari tattaunawar da aka gudanar akan maudu'in daga mambobin cibiya da ƙwararrunta, an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:

Na farko: ma'anar mudarabar haɗin gwiwa:

Mudarabar haɗin gwiwa ita ce mudarabar da masu sanya kuɗinsu saboda kasuwanci waɗanda suke da yawa – waɗanda sukansu ko ɗaya bayan ɗaya- suke miƙa wa wani mutum na ɗabi'a, ko mutum na ma'ana (kamfani) dukiyoyinsu domin ya yi kasuwanci da su. Sau da yawa akan miƙa masa daman yin kasuwanci a cikin duk abin da yake ganin cewa shi ne ya fi zama masalaha, zai kuma

yiwu a iyakance shi da wani nau'i na kasuwanci, tare da ba shi izini a fili ko a ƙunshe nay a haɗa dukiyoyinsu da juna, ko da dukiyarsa, shi kuma a wasu lokaci ya amince da yiwuwar su janye dukiyoyin nasu gaba ɗaya, ko wani sashe daga ciki idan buƙatar hakan ta taso ƙarƙashin wasu sanannun sharuɗɗa.

Na biyu: Halaccin yin mudarabar haɗin gwiwa:

Wannan mudaraba ta haɗin gwiwa ta ginu ne akan abin da malamai masana Fiƙihu suka tabbatar da halaccin yawaitar masu mallakar uwar kuɗi (jari), da halaccin shi ma mai kasuwancin ya yi tarayya da su a cikin uwar kuɗi (jari), lallai ba ta fita daga cikin surorin mudarabar da suka halatta ba idan har an kiyaye sharuɗɗa da ƙa'idojin da shari'a ta shimfiɗa game da mudaraba, tare kuma da la'akari da abubuwan da tarayyar a cikinta suke buƙata, gudun kada ta sauka akan gwadaben Shari'a.

Na uku: Ɓangarorin mudaraba:

Masu bayar da kuɗaɗensu dukansu su ne masu mallakar jari, dangantakar da take tsakaninsu –duk da mai kasuwanci idan ya haɗa da dukiyarsa- ita ce tarayya. Wanda aka damƙa masa alhakin yin kasuwanci da dukiyar shi ne mai mudaraba, sawa'un shi ɗin mutum ne na ɗabi'a, ko mutum na ma'ana, kaman kamfanoni da hukumomin hada- hadar kuɗaɗe. Dagantakar da take tsakaninsa da su ita ce mudaraba, wato bayar da kuɗi, saboda shi ne yake da alhakin ɗaukan mataki da ƙudurin gudanar da kasuwanci da kuma tsare- tsaren yanda za a yi. Idan shi mai mudarabar ya bai wa wani ɓangare na uku alhakin yin kasuwancin, a nan an shiga lissafin mudaraba ta biyu kenan, tsakanin mai mudaraba ta farko, da wanda aka miƙa masa alhakin yin kasuwanci, ba wai shiga tsakani ya yi tsakaninsa da masu dukiya ba (wato waɗanda suka miƙa dukiyoyinsu domin a yi kasuwanci da su).

Na huɗu: Haɗa dukiyoyi a mudarabar haɗin gwiwa:

Babu laifi a haɗa dukiyoyin masu mallakar jari da junansu a wuri ɗaya, ko ma da dukiyar mai mudaraba,

saboda hakan yana faruwa ne da yardarsu ko dai a rubuce, ko kuma a ƙunshe, haka ma idan wanda zai yi mudarabar mutum ne na ma'ana (kamfani ko hukumomin hada-hadar kuɗi- ya yi mudarabar, ya tsattsara yanda zai yi kasuwanci babu tsoron wani daga cikinsu ya cutu, ko ya cutar, saboda an san rabo ko kason kowanne daga cikin su a cikin uwar kuɗin (jari), kuma wannan haɗawar yana ƙara ƙarfin jarin ne saboda ya ƙara faɗin kasuwancinsa, a kuma sami ƙarin yawan riba.

Na biyar: Iyakance mudaraba da wani lokaci:

A asali mudaraba ba yarjejeniya ce da ta zama tilas ba, ya halatta ga kowa daga cikin ɓangarorinta ya rusata. Amma akwai hali ko yanayi guda biyu da wannan haƙƙi na rusa mudaraba yakan kau, waɗannan halaye ko yanayi su ne (1) Idan mai mudaraba ya fara gudanar da aiki, inda anan wannan mudarabar za ta zama tilas ne ta cigaba har zuwa lokacin kayan za su zama kuɗi da za a iya cire wa kowa haƙƙinsa a haƙiƙa ko a shari'ance ta hanyar kotu, (2) idan masu mallakar dukiyoyi, ko mai mudarabar ya ɗauki alƙawarin rashin rusata a tsawon wani lokaci, to ya kamata a cika wannan alƙawari, saboda saɓa wannan alƙawarin zai gurgunta harkar kasuwancin a cikin wannan lokacin.

Na shida: Yi wa mudaraba lokaci:

A shari'a babu laifi a yi wa mudaraba lokaci ta hanyar yin ittafaƙi tsakanin ɓangarori biyu, ta yanda za ta ƙare idan lokacin ya yi, ba tare da buƙatar wani sashe ya nei a warware ta ba, tasirin wannan sanya lokacin yana taƙaita ne akan hana shiga wani sabon kasuwanci bayan lokacin ya ƙare, amma hakan ba zai hana a ƙara lokaci har a sauran kayan kasuwancin da ake yi ya ƙare ba.

Na bakwai: Raba riba ta hanyar (Nimar)([1]) a mudarabar haɗin gwiwa:

([1]) Rabon ribar mudaraba ta hanyar Nimar yana nufin: yin amfani da hanyoyi biyu wajen sanin kason kowanne daga cikin waɗanda suka saka dukiyoyinsu a cikin mudaraba, ciki har da mai gudanar da kasuwanci idan shi ma ya sanya dukiyarsa a ciki, hanyoyin kuwa su ne: yawan dukiyar da

Shari'a ba ta hana a yi amfani da hanyar Nimar wajen raba rib aba, hanyar da take la'akari da yawan dukiyar da kowanne ya zuba, fa kuma tsawon lokacin da dukiyar ta yi a cikin kasuwancin, saboda duka dukiyoyin masu zuba jarin a haɗe ne suka bayar da gudummuwa wajen samar da ribar, daidai ya yawansu, da kuma tsawon lokacin da suka ɗauka, saboda haka dukiya da lokacin su sami wani kaso shi ne abin da ya fi zama adalci wajen isar fa dukiyoyinsu zuwa gare su, kuma lallai samun masu zuba jarin su shiga cikin wannan kasuwanci na mudarabar haɗin gwiwa kawai yana nufin sun yafe wa juna abubuwan da zai yi wahala a iya cimma su, haka ma a cikin ɗabi'ar mudaraba dole ne abokin tarayya ya amfana da ribar dukiyar abokin tarayyarsa, a wannan hanya babu abin da yake yanke yin tarayya a wajen riba, hasali ma an riga an yarda da ribar ta zama tasu ce su duka.

Na takwas: Kafa kwamitin sa- kai domin kiyaye haƙƙoƙin masu uwar kuɗi (Kwamitin masu zuba jari):

Ganin cewa masu zuba jari suna da haƙƙoƙi akan mai kasuwancin waɗanda suke ƙunshe a cikin sharuɗɗan da ya sanar, suka kuma amince da su, waɗanda akansu ne suka shiga cikin wannan mudaraba ta haɗin gwiwa, to lallai babu laifi idan suka zaɓi wasu daga cikinsu suka kafa su a matsayin kwamitin sa- kai da za su yi aiki domin kiyaye waɗannan haƙƙoƙin, da sanya ido wajen zatar da sharuɗɗan mudaraba da aka yi ittifaƙi akansu, ba tare da sun yi katsalandan a cikin matakan da yake ɗaukan na gudanar da kasuwanci ba, sai dai ta hanyar bayar da shawara, wadda ita ma a dole ne mai kasuwancin ya yi aiki da ita ba.

Na tara: Sakataren kasuwanci:

Abin da ake nufi da sakataren kasuwanci shi ne: banki ko cibiyar hada- hadar kuɗaɗe da take babban matsayi a

ya sanya, da kuma tsawon lokacin da dukiyar ta yi a cikin kasuwancin mudarabar.

wajen jerin bankuna ko cibiyoyin kuɗaɗe, take kuma da ƙwarewa da ƙarfin jari, wanda ake sallama masa dukiya da takardun abubuwan da ake da su, saboda ya zama lamuni kuma amintacce akansu, saboda a hana mai yin kasuwanci yin gaban- kansa ta yanda zai saɓa wa sharuɗɗan da aka shimfiɗa wajen yin kasuwancin mudaraba. Lallai shari'a ba ta hana yin haka ba, da sharaɗin hakan ya zama yana nan a rubuce a tsarin gudanar da cibiyar, da na mai kasuwancin, saboda masu zuba jarin su zama suna sane da haka, shi ma da sharaɗin cewa sakataren kasuwancin ba zai yi katsalanda a ciki matakan da mai kasuwancin yake ɗauka wajen gudanar da kasuwancinsa ba, aikinsa kawai zai taƙaita ne akan kiyayewa, da kuma tabbatar da an yi aki da sharuɗɗan kasuwancin na shari'a da na gudanar da aiki.

Na goma: Sanya ribar da aka hasashe a mudaraba da ƙarfafa gwiwar mai kasuwanci:

Shari'a ba ta hana a samar da hasashe akan ribar da ake tunanin samu ba, a kuma rubuta shi a rubuce akan cewa idan ya wuce haka mai kasuwancin yana da wani ƙarin kaso akan wannan ƙarin. Wannan ana yinsa ne bayan an iyakance ribar kowane ɓangare a cikin wannan ribar.

Na goma sha ɗaya: bayyana wanda yake kasuwancin idan mutum na ma'ana (banki ko kamfanin hada- hadar kuɗaɗe) ne yake gudanar da mudarabar:

Idan gudanar da kasuwancin mudaraba yana hannun mutum ne na ma'ana, kaman bankuna, ko kamfanonin hada- hadar kuɗaɗe, to mai kasuwancin anan shi ne mutum na ma'ana, ba tare da la'akari da kowane sauyi a cikin babban zaurensa, ko majalisar gudanarwa, ko majalisarsa ta zartarwa ba, babu wani tasirin da zai shafi masu zuba jari a mudaraba idan an sami sauyi a cikinsu, matuƙar dai sun yi daidai da tsarin da aka sanar, wanda akansa ne suka amsa suka shiga cikin wannan mudaraba ta haɗin gwiwa, haka ma mudaraba ba za ta tasirantu da haɗewar mutum na ma'ana da yake gudanar da ita, da

wani mutum na ma'anan idan suka zama abu ɗaya ba. idan ɗaya daga cikin sassan mutum na ma'ana ya koma cin – gashin- kansa, ya zama shi ma yana da nasa sifar ta mutuntaka ta ma'ana da ta saɓa da ta farko, to a nan ya halatta masu zuba jari su fita daga cikin wannan mudarabar, koda kuwa lokacin da aka ɗiba masa bai yi ba.

Ganin cewa shi mutum na ma'ana yana gudanar da mudaraba ne ta hanyar ma'aikatansa, to shi ne zai ɗauki alhakin haƙƙoƙinsu, kaman yanda shi ne zai ɗauki dukan kuɗaɗen da aka kashe ba a kai tsaye ba, domin zai kwafe makwafinsu ta hanyar rabonsa da zai samu a cikin riba. Babu abin da mudaraba za ta ɗauka sai kuɗaɗen da aka yi amfani da su kai- tsaye, da kuma kuɗaɗen abubuwan da ba su zama dole akan mai kasuwanci ya yi su ba, irin waɗanda zai nemi taimakonsu waɗanda ba su cikin ma'aikatansa.

Na goma sha biyu: Lamuni a mudaraba, da hukuncin lamunin mai mudaraba:

Mai kasuwanci a mudaraba amini ne, ba ya lamuntar hasara, ko lalacewar da za su faru, sai dai idan da gangar ya yi haka, ko kuma ya ƙi ɗaukan matakin da ya kamata, ko ya saɓa wa sharuɗɗan shari'a, ko na kasuwanci da aka shimfiɗa, waɗanda akansu ne akan shiga cikin wannan kasuwanci na mudaraba. A wannan hukuncin babu bambanci tsakanin mudaraba ta mutum ɗaya, da mudarabar haɗin gwiwa. Ba kuma za ta sauya ba koda an yi da'awar yin ƙiyasinta akan hayar haɗin gwiwa, ko ta hanyar sanya sharaɗi, ko lizimtawa. Babu laifi idan aka ɗaura lamuni akan ɓangare na uku daidai da yanda ya zo a ƙudurin cibiya mai lamba 30 (5/4) sakin layi na 9.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinkai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA 124 (6/13)

GAME DA INSHORAR LAFIYA DA AMFANI DA KATIN ASIBITI

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na goma sha uku, da ya gudana a ƙasar Kuwait a ranakun 7 - 12 ga watan Shawwal, 1422 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 22 – 27 ga watan Disamba 2001.

Bayan ta duba binciken da aka gabatar wa cibiyar game da maudhu'in (Inshorar lafiya da amfani da katin asibiti), bayan ta saurari tattaunawar da aka gudanar akan maudu'in daga mambobin cibiya da ƙwararrunta, an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:

An jinkirta duba maudhu'in (Inshorar lafiya da amfani da katin asibiti), saboda a fitar masa da ƘUDURI MAI LAMBA musamman, har zuwa taron shekara- shekara mai zuwa saboda a ƙara gudanar da nazari da bincike, musamman samar da sigogi da sharuɗɗa.

Allah ya sa mu dace;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA 125 (7/13)

GAME DA HALIN DA AKE CIKI A FALASƊINU DA MA WASU ƘASASHE

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na goma sha uku, da ya gudana a ƙasar Kuwait a ranakun 7 - 12 ga watan Shawwal, 1422 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 22 – 27 ga watan Disamba 2001, tana bibiyar hali da yanayin da al'ummar Musulmai suke fuskantan a wannan zamani, sun kuma gano ƙiyayya da zaluncin da ake yi wa Musulunci da Musulmai waɗanda suke nufin isa zuwa ga manufofi guda biyu:

- Baƙanta haƙiƙanin Musulunci ta hanyar sukar aƙidar Musulmai, da jefa shakku a cikin hukunce- hukuncen shari'arsa.
- Keta alfarmar Musulmai, da ƙwace garuruwansu, da zubar da jininsu, da kuma mamaye arzikin ƙasashensu, da rusa tattalin arzikinsu.

Lallai wajibi na shari'a ya ɗaura wa masana Fiƙihun Cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya alhakin bayyana hukunce- hukuncen Shari'a da suke da jiɓi da yanayin da

Musulmai suke ciki, kuma kada malamanta su ɓoye shaidar abin da suka sani, wanda wajibi ne a bayyana shi, wannan shi ne alƙawarin da Allah ya ɗauka da malamai wajen wajibcin bayyana gaskiya da hukuncin shari'a, ya kuma haramta ɓoyeta, ya yi alƙawarin yin azaba akan haka, Allah Maɗaukakin Sarki ya ce: **(Wane ne ya kai mutumin da yake ɓoye gaskiyar da ya sani a cikin littafin sa zalunci?! Da sannu Allah zai saka maku akan jayayyar da kuke kutsawa akan ɓata, lallai Allah ba mai rafkana akan abin da kuke aikatawa ba ne)** [al- Baƙra: 140]. Lallai malaman Bani Isra'ila sun cancanci la'anta da koro daga rahamar Allah ne sakamakon irin yanda suka ɓoye ilimi, Allah Maɗaukakin Sarki ya ce: **(Su waɗancan da suka yi maku inkarin al'amarin addinin ku, jama'a ne guda biyu: jama'a ta Ahlul-Kitabi, waɗanda sun san gaskiya, amma suke ɓoye ta, suna sane domin taurin-kai, da kuma jama'a ta mushrikai, waɗanda zukatan su suka makance ga barin gaskiya, suka kuma riƙi gumaka a matsayin alloli koma bayan Allah. Su kuwa Ahlul-Kitabi waɗanda suka san hujjojin da suke bayyanar da gaskiyarka, sun gane cewa gaskiya tana cikin addinin ka, sannan kuma suka ɓoye waɗannan hujjojin ga barin mutane, waɗannan su ne waɗanda Allah ya kwarara masu fushinsa, ya kuma nesantar da su ga barin rahamarsa, masu addu'a ma daga cikin mala'iku da muminan mutane da aljannu suke yin addu'a akan su kan Allah ya nesanta su da rahamar sa)** [al- Baƙra: 159]. Lallai hukuncin da wannan aya ta zo da shi ya game duk wani wanda ya ɓoye abin da ya zama wajibi ya bayyana, Annabi (SallalLahu alaiHi wa alihi wa sallam) ya ce: **(Babu wani mutum da zai kiyaye ilimi, sannan ya ɓoye shi, face ya an zo da shi ranar alƙiyama da linzamin wuta)** [Ibn Majah, da ingantaccen isnadi].

Haka ma sam bai halatta a jinkirta gabatar da bayani a lokacin da ake matuƙar buƙtarsa ba, lallai a cikin mas'alolin al'umma da suke matuƙar buƙatar a yi bayani

akansu akwai mas'alar Falasdinawa, da mas'alolin da suka yi kama da haka da suke gudana a wasu daga cikin ƙasashen Musulmai.

An tabbatar da ƙuduri mai zuwa:

Na farko: Lallai ƙasar Falasdinu ita ce ƙasar Masjidul Aƙsa, alƙiblar Musulmai ta farko, Masallacin Musulmai mai daraja ta uku, waɗanda ba a niƙar gari zuwa ko'ina sai wurinsu, daga nan ne Annabi (SallalLahu alaiHi wa alihi wa sallam) ya yi mi'iraji, ƙasa ce ta Annabawa, wannan ƙasa haƙƙi ne na ɗaukacin Musulmai. Wannan haƙƙin a gefe ɗaya kuma dole ne kuma wajibi ne Musulmai su tsaya tsayin daka wajen taimakonsa ta dukan hanyoyin da suke kamata suka kuma dace gwargwadon iko, koda kuwa 'yan yama- ɗidi da terere sun bayar da mu, koda kuwa 'yan a ci bulus sun miƙa wuya; a kowane lokaci hujja tana tare da gaskiya da ma'abota gaskiya, tana kuma fi ƙarfin zalunci da azzalumai.

Lallai malamai masana fihiƙu sun yi ijma'i akan haramci goyon bayan maƙiyin da ya ƙwace kowane irin sashe daga cikin sassan ƙasar Musulmai; saboda yin hakan tabbatar da azzalumi ɗan ta'adda ne akan zalunci da ƙwacen da ya yi, da kuma bai wa maƙiyi dagan cigaba da zaluncin da yake yi, lallai Musulunci ya wajabta wa wanda ake zalunta ya tashi tsaye ya yi gwagwarmaya ya yaƙi azzalumin da ya ƙwace masa ƙasa, har sai ya fitar da shi cikin ƙaskanci.

Na biyu: Wajibi ne gwamnatoci da al'ummar Musulmai su yi aiki tuƙuru wajen ƙwato ƙasar Musulmai da dawo da ita zuwa ga hannun masu ita, su kuma bai wa Masjidul Aƙsa kariya ga barin daudar Yahudawa da suke mamaye shi, waɗanda suke tsananin ƙin Musulunci da Musulmai tun farkon bayyanar Musulunci, kuma har zuwa wannan lokacin ba su daina yi masa makirci da maƙarƙashiya ba, musamman ganin cewa yanzu suna da ƙarfi da faɗa a ji.

Na uku: Wajibi ne akan ɗaukacin Musulmai –kowa gwargwadon yanda zai iya- su taimaka wa al'ummar Falasdinawa da rayukansu da dukiyoyinsu saboda su kare

ƙasarsu da alfarmar ƙasar, su yi gwagwarmaya da zaluncin Yahudawan sahayina, waɗanda suke kwararar da jininsu, suke kasha waɗanda ba su ji ba ba su gani ba cikin ƙananan yara da mata, da rushe gida, ta hanyar amfani da makaman yaƙi masu muni da suka haɗa da bama- bamai da roket- roket da igwa- igwa, da jiragen- saman yaƙi, a gefe ɗaya kuma ga yaƙin tattalin arziki na lalata ƙasar noma, da tunɓuke bishiyoyi, da hana shigar da kayayyakin amfani zuwa ga ƙasar Falasdinu bayan sun mata ƙawanya.

Wannan wajibcin taimakon yana kan ɗaukacin al'ummar Musulmai a matsayinsu na al'umma da gwamnatoci, lallai su Musulmai abu ne guda ɗaya, ƙaraminsu sai ya jagorance su, kalmarsu a haɗe take wajen ƙalubalantar wanda ba su ba, mumini da mumini tamkar gini ne guda ɗaya da yake ƙarfafa junansa.

Na huɗu: Wajibi ne dukan gwamnatocin ƙasashen Musulmai su yi duk abin da ya kamata a ƙungiyoyin ƙasa da ƙasa, da dangantaka ta siyasa da ta tattalin arziki da sauransu, wajen daƙile duk wani goyon baya da taimakon siyasa da na soji da maƙiya suke samu.

Na biyar: Lallai kafa daula mai zaman kanta a dukan faɗin ƙasar Falasdinu, babban birninta Ƙudus haƙƙi ne na Falasdinawa, haƙƙinsu ne su kare kansu, ya kuma yaƙi maƙiyansu da dukan hanyoyin da suka dace da dokokin ƙasa da ƙasa, suka kuma yi daidai da sharafi gami da darajar Musulmi, abin alfahari Musulmi yam utu ta hanyar shahada wajen ɗaukaka kalmar Allah.

Cibiyar tana wa ɗaukacin al'ummar Musulmai, gwamnatoci da 'yan ƙasa wasici da abubuwa masu zuwa:

Na farko: Riƙo da Aƙida gami da Shari'aaddinin Musulunci:

Lallai wahalhalu da bala'o'in da matsaloli da yaƙe-yaƙen da suka faru da Musulmai babban dalilin faruwarsu shi ne nesantar aƙida da Shari'ar Musulunci da suka yi, kuma su ne shiriyar Allah da ambatonsa, Allah Maɗaukakin Sarki ya ce: **(Wanda kuma duk ya kawar da**

kai ga barin shiriyar Allah da yi masa biyayya, to kuwa lallai zai rayu ne rayuwa mara jin daɗi, ba zai gamsu da abin da Allah ya raba ya ba shi ba, ba kuma zai sallama wa hukuncin Allah da ƙaddararsa ba..) [Taha: 124]. Lallai tsawon lokacin da aka ɗauka ana nesantar shari'ar Musulunci shi ne yake ƙara samar da tazara gami da ɓaraka tsakanin gwamnatoci da al'ummarsu, yake kuma ƙara yawan ijtihadin da ake yi akan kuskure, shi ne kuma yake da alhakin ɓatar da ɗaiɗaikun mutane gami da al'umma suke yawan yi a wurin tunani da rayuwa.

Lallai cibiyar tana ƙara ƙarfafa wasiyyar da ta yi a taron ta na shekara- shekara karo na bakwai, inda take kiran gwamnatoci a ƙasashen Musulmai da su yi aiki tuƙuru wajen bai wa aƙida da shari'ar Musulunci kariya, da kuma bai wa tsaftatacciyar shari'a daman yin aiki a cikin rayuwar al'umma, da kuma yin gargaɗi akan duk wani abu da zai kai zuwa ga rushe ta, ko ya sanya shakku a asalinta, ya kuma kai zuwa ga rarrabuwar kawunan Musulmai ta yanda za su zama masu gaba da ƙiyayyar juna.

Haka ma cibiyar tana ƙara tabbatar da abin da ya zo a cikin wannan wasiyya na kiran gwamnatoci ƙasashen Musulmai zuwa ga: (Aiki tuƙuru wajen aiwatar da Shari'ar Musulunci, su kuma yi aiki da ita wajen shata manhajin dangantakarsu ta siyasar cikin gida da na ƙasashen waje).

Na biyu: Taimakon Musulmai:

Musulmai a duk inda suke al'umma ce guda ɗaya, aƙidar kaɗaita Allah ta haɗa su, shari'ar Musulunci kuma ta kusanta su da juna, alƙiblarsu ɗaya ce, su ɗin kaman gangan jiki ɗaya ne da idan wani sashe ya koka, dukan jikin zai koka, kaman yanda bayanin hakan ya zo daga Annabi (SallalLahu alaiHi wa alihi wa sallam), saboda haka taimakon junansu wajibi a kowane wuri da aka zalunci wasunsu, ko aka keta alfarmar ƙasarsu, ko wani bala'i ya auka masu, Allah Maɗaukakin Sarki ya ce: **(Muminai maza da mata dukansu masoyan juna ne,**

kuma masu taimakon juna; sakamakon imanin da suka yi, suna bayar da umurnin aikata abin da addininsu na gaskiya ya bayar da umurni, suna kuma hana aikata abubuwan da addini bai yarda a aikata ba) [al- Tauba: 71], haka ma (SallalLahu alaiHi wa alihi wa sallam) ya ce: **(Musulmi ɗan uwan Musulmi ne, ba ya zaluntarsa, ba kuma ya bayar da shi, duk wanda ya tsaya wajen biyan buƙatar ɗan uwansa, Allah zai tsaya masa wajen biyan buƙatarsa, duk wanda ya yaye wa Musulmi baƙin ciki, Allah zai yaye masa baƙin ciki daga cikin baƙin cikin ranar alƙiyama)** [Muslim: 1830].

Taimako ana yinsa ne da rai da dukiya, da kuma ƙarfafawa da goyon baya na ma'ana da na siyasa da sauransu, daidai da dama da yanayin da aka sami kai a ciki, shi kuma yanaya abu ne da ya sassauyawa.

Cibiyar tana ƙara tabbatar da wasiyyar da ta yi a taron shekara- shekara karo na bakwai, inda ta roƙi ƙasashen Larabawa da na Musulunci su taimaka wa Musulman da suke fuskantar zalunci da kama- karya a ko'ina a faɗin duniya, su goya masu baya, su tunkuɗe masu zaluncin da aka yi masu da dukan hanyoyin da za su iya.

Na uku: Haramta zalunci a Musulunci:

Lallai Musulunci ya haramta zalunci ba tare da haƙƙi ba, irinsu razana waɗanda ba su ji ba ba su gani ba, mutanen da shari'a ta haramta zubar da jininsu, kowane irin zaluncin da yake wannan babin nau'i ɗaya daga cikin nau'o'in ta'addanci da shari'a ta haramta

Lallai tattalar kayan aiki na kare kai da ƙara wa kai ƙarfi da zai sanya maƙiyi ya shiga taitayinsa abu ne da shari'a ta nema mu yi, wannan umurnin ya zo a maganar Allah Maɗaukakin Sarki da yake cewa: **(Ya ku Musulmai, ku tattali duk abubuwan da za ku iya, na makaman yaƙi, da kayan faɗa, da dakon maƙiya a dukan kafafe, da ƙofofin gari, wajen fuskantar maƙiyanku, inda wannan tattali da dakon za su tsoratar da maƙiya Allah, da maƙiyanku cikin kafiran da suke jiran kowace irin dama domin su**

auka maku, ku ma tsoratar da wasu mutanen da ku ba ku sansu ba a yanzu, amma Allah ya sansu, saboda babu wani abu da yake iya ɓuya masa) [al- Anfal: 60].

Babu shakka duk wanda yake bai wa ƙasarsa da aka ƙwace kariya da duk abin da yake da shin a kayan ƙarfi da kare kai, to lallai yana yi halattaccen aiki ne da kuma ya zama wajibi, wannan shi ne halin gwagwarmayar da Falasɗinawa suke wajen yaƙar sahayina da suka mamaye masu ƙasa, suke kuma keta masu dukan haƙƙoƙi.

Lallai siyasar ya mowa da 'yar bora da wasu daga cikin manyan ƙasashe suke yi game da ƙadiyyar Falasɗinawa zalunci ne da yake da ƙuna, inda suke ɗauka mai haƙƙi a ƙasa, wanda yake kare kansa da ƙasarsa da mutuncinsa a matsayin ɗan ta'adda, shi kuma azzalumi maƙetaci da yake keta dukan alfarmar mutuntaka, bayan amfani da makaman ƙare- dangi da yake, da halatta zubar da jini, ya kuma yi watsi da dukan dokoki da al'adun ƙasa da ƙasa, suke ɗaukansa a matsayin mai kare kansa da ba shi da na yi!.

Haka ma zalunci ne mai matuƙar muni a sifanta Musulunci da ta'addanci, hasali ma shi addini ne na daidaito da wasaɗiyya. Haka ma zalunci ne a yaƙi wasu daga cikin ƙungiyoyin kira zuwa ga Allah da masu bayar da tallafi, da cibiyoyin hada- hadar kuɗaɗe na Musulunci a sifanta su da ta'addanci ba tare da wata hujja ko dalili akan haka ba.

Na huɗu: Kyawawan ɗabi'un Musulunci:

Lallai duniya a wannan zamanin tana matuƙar buƙatar kyawawan ɗabi'un Musulunci a halin zaman lafiya da halin yaƙi, saboda ma'aunin adalci da ta dalilinsa ne sama da ƙasa suke a tsaye a yanda suke ya mamaye ko'ina, a kuma samu a yi watsi da halin da ya zama ruwan- dare a wannan zamanin na zalunci da girman kai da ɓarna, domin babban dalilin arziki da fitintunu da ruba duniya ta zama hawa- hawa, suka kuma sanya wasu ƙasashen suka kwashe arziki da ƙarfi da ilimi, wanda Allah ya wajabta

nemansa, ya kuma aiko mazanninsa da shi, ya saukar da litattafansa saboda shi, saboda mutane su yi aiki da gaskiya da adalci a tsakaninsu, Allah Maɗaukakin sarki ya ce: **(Lallai mun aiko da manzanninmu da muka zaɓe su, muka kuma ba su wasu ḳarfafan mu'ujizozi, mun kuma saukar masu da littattafai waɗanda suke ḳunshe da hukunce-hukunce da shari'o'in addini, da ma'aunin da zai tabbatar da adalci wajen mu'amala; domin mutane su yi ta'amuli da adalci a tsakaninsu..)** [al- Hadid: 25].

Na biyar:

Lallai cibiyar Fiḳihun Musulunci ta duniya tana jinjina ga mai girma babban sakatare ḳungiyar ḳasashen Musulmai saboda jawabinsa na tarbar baḳi mai muhimmanci da mai girma mataimakin babban sakatare mai lura da al'amurran siyasa da inda Musulmai suke a matsayin tsiraru ya gabatar, inda ya ce: (Lallai wannan taro naku na shekara- shekara mai matuḳar daraja ana yinsa a wani lokaci mai matuḳar muhimmanci, lokaci ne da ḳalubalen samuwarmu ya fi bayyana akan dukan lokutan da suka gabata, ganin cewa zaluncin da ake yi mana a yau yana barazana ne game da makomarmu, yana tura mu zuwa ga wani baḳin ḳarshe mai cike da duhu, wannan kawai ya isa ya sanya mu tsaya a sahu ɗaya a jere, mun ɗaura ɗammarar yaḳi domin bai wa wuraren ibadunmu masu tsarki kariya, mu bai wa ḳasashenmu da al'ummominmu kariya.

Lallai ga shi nan kuna ganin iya rashin ta- ido, da ruɗin da maḳiyanmu Yahudawa sahayina suke yi, da irin yanda sha'awarsu ta su zalunce mu ya kai matuḳar hauka da rashin hankali, waɗannan maḳiyan da suka sanya yankin gabas ta tsakiya gaba ɗayansa a gefen wani rami na wutar yaḳi, kuma hakan ya sanya yankin yana daf da fashewa, ga kuma irin yanda suke yaḳar Falasɗinawa yaḳi irin na ḳare – dangi, cikin wani yanayi na zalunci, da yake nuna irin yanda suke cin karensu babu babbaka, tare kuma da goyon

bayan soji da tattalin arziki da siyasa da suke samu daga wasu ƙasashe ba tare da wasu sharuɗɗa ba.

Bayan Falasɗinu haka aka kara mummunan yaƙi da wasu ƙudundunannun manufofi a ƙasar Musulmai ta Afganistan da aka sanya ta cikin ƙaƙanikayi, inda waɗanda ba su ji ba ba su gani ba cikin tsofaffi da mata da ƙananan yara suka ɗanɗana kuɗarsu.

Saboda haka, lallai bai wa al'ummar Musulmai kariya ga barin makirce- makircen da suke zuwa daga waje, sakamakon sauye- sauyen siyasar ƙasa da ƙasa yana cikin ainihin ayyukan da za ku yi a ilmance, ganin irin muhimmanci da hakan yake da shi wajen gina fahimtar al'umma, da samar da tunani da kuma ƙarfafa kishin cigaban Musulunci na asali, wanda babu yanda za a iya cire shit un daga asalinsa komin zafin duka, saboda shiryatar da ɗan Adam a fagen imani da ilimi shi ne muhimmiyar ƙadiyyar da take sama da komai, saboda hakan yana ɗamfare ne da makomar al'umma, ta wannan fuska ne muke ganin cewa wannan ƙadiyyar ta cancanci a ba ta kulawa ta musamman, a fitar da ita a matsayin aiki na musamman mai matuƙar muhimmanci, wanda akansa ake cikin cigaban al'ummar Musulmai).

Allah ya sa mu dace;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA 126 (8/13)

GAME DA HAƘƘOƘIN BIL'ADAMA A MUSULUNCI

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na goma sha uku, da ya gudana a ƙasar Kuwait a ranakun 7 - 12 ga watan Shawwal, 1422 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 22 – 27 ga watan Disamba 2001.

Imanin da cibiya ta yi da cewa lallai Allah Mahalicci mai girma da buwaya shi ne ya karrama ɗan Adam, wanda wannan karramawar ce tushen duk wasu haƙƙoƙi da wajibai, ya wajabta wa ɗan Adam wasu haƙƙoƙi na Ubanginsa, wasu kuma haƙƙoƙinsa shi kansa, wasu kuma haƙƙoƙi ne na 'yan uwansa mutanen da yake rayuwa da su, wasu kuma haƙƙoƙi ne na yanayi da yake zagaye da shi, lallai kallo ɗaya na adalci ga Shari'ar Musulunci zai sanya mutum ya sami tabbacin cewa lallai addini ne da ya yi daidai da rayuwar zamantakewar al'aumma, ya kuma yi daidai da ɗabi'ar ɗan Adam da rayuwar duniya, wannan ne ya sanya ake kiran addinin Musulunci da addinin fiɗira, ana kuma kafa hujja akan haka da maganar Allah

Maɗaukakin Sarki da yake cewa: **(Ka tsaya da kyau a cikin wannan addini mai daraja, fiḍ̈ra ce ta Allah da ya halicci mutane akanta..)** [al- Rum: 30]. Haḳḳoḳin bil'adama a Musulunci suna nufi wasu kyaututtuka da aka yi masa da suka samo asali da karramawar da Allah ya yi masa, ya kuma wajabta wa kowa da kowa ya mutunta su daidai da ƙa'idoji da sharuɗɗan shari'a.

Imanin da muka da abin da ɗaukacin al'ummar Musulmai suka haɗu akansa na cewa lallai Shari'ar Musulunci shari'a ce da ta yi daidai da kowane zamani da kuma kowane wuri, da kuma imanin da muka yin da haḳḳin kowace al'umma ce ta kiyaye sifofinta na al'adu da na addini da ta bambanta da saura akansu, da haḳḳin kowace al'umma na su yi hukunci da tsari ko shari'ar da suka gay a dace da su, lura da dukan abubuwan da suka gabata, lallai cibiya tana ƙara tabbatar da abubuwan da sanarwar Alḳahira game da haḳḳoḳin bil'adama a Musulunci ta ƙunsa, wadda minisitocin harkokin wajen ƙasashen Musulmai su fitar a taron ranar 14 ga watan Almuharram, 1411 H, wadda ta yi daidai da 5 ga watan Ogusta, 1990, da bayanin da ya fito daga taron ƙara wa juna sani game da haḳḳoḳin bil'adama, wanda cibiyar Fiḳihun Musulunci ta duniya ta yi a Jidda a ranakun 8 – 10 ga watan Almuharram, 1418 H, waɗ̈nda suka yi daidai da 25 – 27 ga watan Mayu, 1996.

Ganin cewa al'ummar Musulmai suna riḳo da tsare-tsaren Musulunci da shari'o'insa da son kansu, a cikin al'amurran rayuwar aure da zamantakewa, da sha'anin mata da dangantakar iyali da sauran fagagen zamantakewa da tattalin arziki. Wanda lallai sanarwar duniya game da haḳḳoḳin bil'ama da babban zauren majalisar ɗ̈inkin duniya ta fitar a shekarar 1948 sun yi daidai a mafi yawan abubuwan da suke ciki da shari'ar Musulunci, sun yi daidai a wasu daga cikin abubuwan da suka ƙunsa, da wasu daga cikin manufofi, sun kuma saɓa da juna a wasu sassa da fagage, waɗ̈anda dukansu suna

komawa ne zuwa ga kyawawan ɗabi'u da tsarin rayuwar al'umma ta suka ginu akan addinin Musulunci.

Ganin cewa Shari'ar Musulunci ta tabbatar da wasu hukunce- hukunce waɗanda suke ƙunshe da kiyaye manufofinta akan halitta, wanda muhimmai daga cikinsu ne aka fi sani da manyan manufofin Shari'a guda biyar, da haka sai ta tabbatar da jiga- jigan haƙƙoƙin bil'adama a cikin ransa, da addininsa da dukiyarsa da mutuncinsa da hankalinsa. Kaman yanda Shari'ar Musulunci ta magance nau'o'in ɓata da karkacewa masu yawa, ta hanyar ɗaukan matakan riga kafi, da na horo da nufin kiyaye rayuwar zamantakewa, da kuma kawo gyara a inda aka sami tangarɗa, duk kuwa da cewa akwai matakan riga kafi da horo a kowace shari'a, a kuma kowane zamani da wuri. Kuma hukumomi da tarurrukan na ƙasa da ƙasa masu yawa sun tabbatar da nagartar shari'ar Musulunci wajen warware matsalolin bil'adama, abin da ya sanya masu hankali su mutunta ta, su kuma fa'idanta da ita.

Ganin cewa dokokin kafa majalisar ɗinkin duniya ya bayyana cewa kowace ƙasa tana da haƙƙin shugabanci a faɗin ƙasarta na jogurafi, da hana yi mata katsalandan a cikin al'amurranta na cikin gida. Kuma lallai dokokin da suke shafi cikin gida a ƙasashe masu cikakken iko ba su a ƙasan tsare- tsare da dokokin ƙasashen ƙetare.

An tabbatar da ƙuduri mai zuwa:

Na farko: Dole ne ƙungiyoyin ƙasa da ƙasa masu aikin kare haƙƙoƙin bil'adama –duk da bambancin dokoki da tsare- tsarensu- su nesanci yin katsalandan a fagagen da shari'ar Musulunci ta tsara yanda rayuwar Musulmai za ta kasance, ba su da haƙƙin tilasta wa Musulmai yin aiki da tsare- tsarensu, ko dokokinsu da suka saɓa da shari'arsu da dokokinsu, kuma bai bai halatta sun hukunta su saboda sun saɓa da dokokin da tun asali ba su yarda da su zama dokoki a gare su ba.

Na biyu: Kafa cibiyar haƙƙoƙin bil'adama nata na kanta, an kuma ɗauki dukan matakan kafa ta da samar mata tsare- tsarenta na musamman.

Ciniyar tana wasiyya da abubuwa masu zuwa:

Na farko: Tana kira ga dukan ƙasashe, da ƙungiyoyin ƙasa da ƙasa da na jinƙai da su mutunta haƙƙoƙin Musulmai a inda suke 'yan tsirari a ƙasashen duniya, da yi masu adalci, musamman a wannan lokacin da yin adalci da bai wa masu haƙƙi haƙƙinsu yake da tsananin wahala.

Na biyu: Cibiya tana bayyana cewa a shirye take ta tuntuɓi masana dokoki da ƙungiyoyi da cibiyoyin ilimi na duniya da na ƙasashe da na al'umma da dukan fahimtoci a duk inda suke; saboda a yi nazari da bincike akan hanyoyin fahimtar juna da taimakekeniya a dukan fagagen haƙƙoƙin bil'adama, akan abubuwan da za su kiyaye tsaro da adalci da arziki da ingatacciyar rayuwa, da kuma daƙile dukan ɓarna, da samar da rayuwar tare tsakanin mutane, daidai da ginshiƙan da aka ambata a sama. Takenmu a koda yaushe shi ne maganar Allah Maɗaukakin Sarki da yake cewa: **(Lallai Allah yana umurtan bayinsa da su yi adalci a cikin maganganunsu da ayyukansu, su kuma rinƙa nufan abubuwa masu kyau a cikin dukan al'amurra, su fifita shi akan waninsa, haka ma yana ba su umurnin bai wa makusanta abubuwan da suke buƙata saboda ƙarfafa dangantaka ta soyayya tsakanin iyali, yana kuma hana aikata kowane irin laifi, musamman zunubai ma suke wuce gona da iri wajen muni, da duk wani abu da shari'o'i da lafiyayyun hankula ba su yi na'am da shi ba, haka ma yana hana zaluntar wani, da wannan Allah Maɗaukakin Sarki yana tunatar da ku ne, kuma ya kiranku zuwa ga nagartattun al'amurra a cikin al'amurranku, ko za ku tuna falalarsa wajen sanya ku a mafi kyawon haka, ku yi aiki da maganarsa)** [an- Nahli: 90]. Da maganar Manzon Allah (SallalLahu alaiHi wa alihi wa sallam) da yake cewa: **(Lallai keta alfarmar jininku da dukiyoyinku da mutuncinku haramun ne akanku,**

kaman dai haramcin keta alfarmar wannan ranar, a cikin wannan watan, a kuma cikin wannan garin).

Allah ya sa mu dace;;

ƘUDURORI DA BAYANAI NA TARON SHEKARA-SHEKARA KARO NA GOMA SHA HUƊU NA MAJALISAR CIBIYAR FIƘIHUN MUSULUNCI TA DUNIYA

DOHA (ƘATAR)

8 – 13 GA WATAN ZUL ƘIDA, 1423

11 - 16 GA WATAN JUNAIRU, 2003

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA 127 (1/14)

GAME DA KATIN MUSABAƘA

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na goma sha huɗu, da ya gudana a garin Doha - ƙasar Kuwait, a ranakun 8 - 13 ga watan Zul ƙida, 1423 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 11 – 16 ga watan Junairu, 2003.

Bayan ta duba bincike da nazarin da aka gabatar mata game da maudhu'in: Katin musabaƙa, bayan ta saurari tattaunawar da aka yi akansa, an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:

Na farko: Ma'anar musabaƙa:

Musabaƙa wata mu'amala ce da ake yi tsakanin masu takara biyu ko sama da biyu wajen tabbatar da wani abu, ko gabatar da shi domin samun kyauta (lambar yabo), ko kuma ba tare da nufin samun kyauta (lambar yabo) ba.

Na biyu: Halaccin musabaƙa:

(1) Musabaƙa ba tare da bayar da kyauta (lambar yabo) ba, abu ne da ya halatta a cikin komai, muddin ba wani nassi ne ya zo ya haramta shi ba, kuma bai kai

zuwa ga barin abin da ya wajaba a aikata, ko aikata abin da ya haramta ba.

(2) Musabaƙa tare da bayar da kyauta ya halatta idan sharuɗɗa da ƙa'idoji masu zuwa suka samu:

(a) Manufofin musabaƙar da hanyoyin da ake bi wajen gudanar da ita da fagagen yenta su zama halattattu.

(b) Kada kyautar (lambar yabo) ta zama an samar da ita ne daga dukan masu musabaƙar.

(c) Musabaƙar ta cimma wata manufa daga cikin manufofin da shari'a take la'akari da su.

(d) Kada sanadiyyar musabaƙar a bar wani abu da ya wajaba a aikata, ko a aikata abin da ya haramta.

Na uku: Bai halatta katin musabaƙar da ƙimarsu, ko wani sashe na ƙimarsu yake shiga cikin jimillar kyaututtuka ba; saboda haka ɗaya ne daga cikin nau'o'in caca.

Na huɗu: Saye tsakanin ɓangarori biyu, ko sama da biyu akan sakamakon aikim wani a cikin wani abu da za a iya tasarrufi akansa, ko na ma'ana haramun ne; saboda ayoyi da Hadisan da suka haramta caca.

Na biyar: Biyan kuɗi akan kiran waya saboda shiga cikin musabaƙa bai halatta ba a shari'a, idan wannan kuɗin, ko wani sashe nasa yana cikin ƙimar kyaututtuka, an haramta wannan ne saboda a hana cin dukiyoyin mutane ta hanyar ɓarna.

Na shida: Ba a hana mai gabatar da kyaututtukan musabaƙa ya amfana ta hanyar tallata kayayyakinsa kawai ba –banda amfana ta kuɗi- ta hanyar halatacciyar musabaƙa, da sharaɗin kada ƙimar kyaututtukan, ko wani sashe daga ciki ya zama an amshe su ne daga masu musabaƙar; kuma kada wannan tallar ta zama yaɗa algushi da yaudara, ko ha'intar masu saye.

Na bakwai: Tashin ƙimar kyautar, ko faɗuwar na sakamakon asarar da ta biyu bayan cinye musabaƙar abu ne da bai halatta ba.

Na takwas: Katunan hotel da na kamfunan sufurin jiragen sama da ƙungiyoyi da suke bayar da points ɗin da suke samar da halattaccen amfani abu ne da ya halatta idan kyauta bayarwa ba saye ba, amma idan saye ake yi bai halatta, saboda ruɗin da yake ciki.

Wasiyya:

Cibiyar tana yi wa ɗaukacin Musulmai wasiyyar neman halal a cikin dukan mu'amalolinsu da nishaɗinsu na tunani da na talla, da kuma nesantar ɓarna da almubazzaranci.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinkai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA 128 (2/14)

GAME DA HAƘƘOƘIN BIL'ADAMA DA AIKI DA ƘARFI NA ƘASA DA ƘASA

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na goma sha huɗu, da ya gudana a garin Doha - ƙasar Kuwait, a ranakun 8 - 13 ga watan Zul ƙida, 1423 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 11 – 16 ga watan Junairu, 2003.

Bayan ta duba bincike da nazarin da aka gabatar mata game da maudhu'in: Haƙƙoƙin bil'adama da aiki da ƙarfi na ƙasa da ƙasa, bayan ta saurari tattaunawar da aka yi akansa, an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:

(1) Musulunci ya karrama ɗan Adam a matsayinsa na ɗan Adam, ya muhimmanta tabbatar da haƙƙoƙinsa, da kiyaye alfarmarsa. Fiƙihun Musulunci shi ne fiƙihu na farko a duniya da ya gabatar da dokoki na cikin gida da na ƙasashen ƙetare da suka shafi dangantaka ta mutum da mutum a halin zaman lafiya da halin yaƙi.

(2) Ta'addanci: Shi ne zalunci da tsoratarwa da barazana na a aikace ƙiri- ƙiri ko na ma'ana da ƙasashe, ko

ƙungiyoyi, ko ɗaiɗaikun mutane suke yi waɗ an Adam a addininsa ko ransa, ko mutuncinsa, ko hankalinsa, ko dukiyarsa ba tare da wani haƙƙi ba, kuma ta dukan surorin ɓarna a bayan ƙasa.

(3) Cibiya tana ƙara tabbatar da cewa: lallai jahadi, da neman samun shahada saboda yaɗa aƙidar Musulunci da ba ta kariya, da kiyaye ƙasa ba ta'addanci ba ne, hasali ma kare muhimman haƙƙoƙi ne, saboda haka haƙƙin kowace al'umma ce da ake zaluntarta, wadda take ƙarƙashin 'yan mulkin mallaka ta yi duk abin da za ta iya wajen samun 'yancin kanta ta dukan hanyoyin da take da su.

(4) Lallai bayyana ma'anonin kalmomi na musamman irinsu: kahadi da ta'addanci da aiki da ƙarfi waɗanda ake yawan amfani da su a kafafen yaɗa labarai mabambanta kalmomi ne na ilimi na musamman, sam bai halatta a yi amfani da kowace kalma ta musamman ba a abin da take nufi ba.

(5) Game da hukunci ƙunar- baƙin- wake (auka wa maƙiya duk a mutu) kuwa, majalisa tana ganin a jinkirta wannan batu zuwa taron shekara – shekara mai zuwa saboda a gudanar da bincike na musamman.

Wasiyya:

1. Cibiya tana yin wasiyya da wajibcin rubuta Babban kundin Musulunci a fannin dokokin ƙasa da ƙasa na jinƙai, irin manyan kundayen dokoki da aka saba da su, sannan a tarjama wannan kundin zuwa harsunan duniya mabambanta, a kuma sanya su a ɗakunan karatu na jami'o'i da cibiyoyi da na majalisar ɗinkin duniya, wannan shi ne abin da ya fi amfani sama da yawan maimaita cewa addinin Musulunci ba ta'addanci ba ne da muke yawan yi, kuma saboda waɗanda ba Musulmai ba su san matsayar Musulunci a fili ba tare da wani ƙudundune- ƙudundune ba.

2. Cibiya tana yin wasiyya da a kafa kwamiti na masana domin samar da yarjejeniya ta Musulunci da za ta bayyana tsarin da Musulunci ya shimfiɗa wajen yin dangantaka da waɗanda ba Musulmai ba, a kuma tarjama wannan yarjejeniyar zuwa harsunan duniya, a kuma yaɗa ta mabambanta kafafen yaɗa labarai na zamani, wannan shi ne hanyar da za a yaƙi ƙare- rayi masu tarin yawa, ta kuma bayyana haƙiƙanin Musulunci ga waɗanda ba Musulmai ba.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA 129 (3/14)

GAME DA ƘULLA KWANGILA DA GINE- GINE: HAƘIƘANINSA, DA YANDA YAKE, DA SURORINSA

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na goma sha huɗu, da ya gudana a garin Doha - ƙasar Kuwait, a ranakun 8 - 13 ga watan Zul ƙida, 1423 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 11 – 16 ga watan Junairu, 2003.

Bayan ta duba bincike da nazarin da aka gabatar mata game da maudhu'in: Ƙulla kwangila da gine- gine: Haƙiƙaninsa, da yanda yake, da surorinsa, bayan ta saurari tattaunawar da aka yi akansa, tare da la'akari da hujjojin shari'a da ƙa'idojinta da manufofinta, da kuma kiyaye maslahohin al'umma a cikin ƙulla yarjejeniyoyi da ayyuka,

Lura da muhimmancin ƙulla kwangila da gudummuwarsa mai girma wajen farfaɗo da kasuwanci da masana'antu, da buɗe fagage zuba jari mai yawa, da haɓaka tattalin arzikin ƙasashen Musulmai, **an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:**

1. **Ƙulla yarjejeniyar kwangila:** Yarjejeniya ce da ɗaya daga cikin ɓangarorinta yake ɗaukan alƙawarin

sana'anta wani abu, ko aiwatar da wani aiki akan ɗayan ɓangaren kuma zai biya shi, wannan yarjejeniya ta halatta, sawa'un ɗan kwangilan ya aiwatar da aiki bayan ya samar da kayan aikin ne a tare a lokaci ɗaya, wanda shi ne malaman Fiƙihu suke kira da "al- Istisna'u", ko kuma ya aiwatar da aikin ne kawai ba tare da shi ne ya samar da kayan aikin ba, wanda shi ne malaman Fiƙihu suke kira da "al-Ijara".

2. Idan ɗan kwangila ne ya samar da kayan aiki ya kuma aiwatar da aikin, to za a yi amfani da ƙudurin cibiya mai lamba 65 (3/7) game da sana'antawa "al-Istisna'u".

3. Idan ɗan kwangilan aiki kawai ya aiwatar, to dole ne ladansa ya zama sananne.

4. Ya halatta a yi ittifaƙi wajen bayyana kuɗaɗen kwangila ta ɗaya daga cikin hanyoyi masu zuwa:

a. Ittifaƙi akan jimillar kuɗin akan takardun da aka gabatar na shirye- shiryen aiki da sifofinsa da aka bayyana dalla- dalla.

b. Ittifaƙi akan iyakance kuɗin akan kuɗin kowane sashe da aka ƙiyasta, da yawan sassan da ake da su, daidai da zanen aikin da taswiyarsa da aka gabatar da yarjejeniya akansa.

c. Ittifaƙi akan iyakace kuɗin akan kuɗin da aka sayi kayayyakin aiki na haƙiƙa, da kuma ƙarin riba a kai. A wannan halin dole ne ɗan kwangila ya gabatar da jerin kuɗaɗen kayayyakin da kyau Kaman yanda suke, dalla- dalla da sifofinsu da kukaɗensu, zai gabatar was ashen da abin ya shafa da alhakinsa ne ƙulla yarjejeniyar, inda zai zama ya cancanci a biya shi kuɗaɗen kayayyaki, a kuma ƙara masa adadin ribarsa da aka yi ittifaƙi akai.

5. Ya halatta yarjejeniyar ƙulla kwangila ta ƙunshi sharaɗin horo a cikin yarjejeniyar kwangila, daidai da yanda ɓangarorin biyu suka yi itttifaƙi, matuƙar dai

ba wani abu ne ya faru da babu yanda za a iya hana faruwarsa ba. A irin wannan yanayi za a yi aiki ne da ƙudurin cibiya da yake Magana akan sharaɗin horo mai lamba 109 (3/12).

6. Ya halatta a a jinkirta kuɗin kwangila dukansa, ko a rarraba shi ta yanda za a biya a wasu sanannun lokuta, daidai da matakan ayyukan da aka aiwatar wanda aka yi ittifaƙi akai.
7. Ya halatta a yi ittifaƙi akan shiga da wasu gyare-gyare, ko ƙare- ƙare a cikin yarjejeniyar kwangila.
8. Idan ɗan kwangila ya yi wasu 'yan gyare- gyare, ko ƙare- ƙare da izinin mai bayar da kwangila ba kuma tare da sun yi ittifaƙi akan kuɗin hakan ba, to za a bai wa ɗan kwangilar ƙimar wannan gyara, ko ƙari da ya yi.
9. Idan ɗan kwangila ya yi wasu 'yan gyare- gyare, ko ƙare- ƙare ba tare da an yi ittifaƙi akansu ba, to bai cancanci a yi masa ƙari akan abin da aka ambata ba, bai cancanci a bas hi makwafin wannan gyare- gyare, ko ƙare- ƙare da ya yi ba
10. Dan kwagila ne zai lamunci duk wani zalunci, ko wuce gona da iri, ko saɓa sharuɗɗan yarjejeniya, haka ma shi ne zai lamunci duk wani aiki ko kuskure da shi ne sanadin faruwarsa. Amma ba zai lamunci wanda mai bayar da kwangila ne ya yi sanadiyyar faruwarsa, ko kuma wanda ya faru ta wani dalili da babu mai hannu wajen zuwansa ba.
11. Idan mai bayar da kwangila ya sharɗanta wa ɗan kwangila cewa shi da kansa ne gabatar da aiki, to sam bai halatta ɗan kwangilan ya yi yarjejeniya da wani a ɓoye akan shi ne zai gabatar da aikin a maimakonsa ba.
12. Idan mai bayar da kwangila bai sharɗanta wa ɗan kwangila cewa shi da kansa ne gabatar da aiki, to ya halatta ɗan kwangilan ya yi yarjejeniya da wani a ɓoye akan ya gabatar da aikin a maimakonsa,

matuƙar manufar aikin bai wajabta shi da kansa ɗan kwangilan ne ake so ya gabatar da shi, sakamakon wani fifiko da aikinsa yake da shi akan ayyukan sauran mutane ba.

13. Dan kwangila shi ne zai ɗauki duk wani alhaki 'yan kwangilar da ya yi yarjejeniya da su a ɓoye, babu abin da zai sauya cikin alhakin da yake akansa wanda ya ɗauka tsakaninsa da mai bayar da kwangila daidai da yadda yarjejeniyar kwangila ta bayyana.

14. A yarjejeniyar kwangila sam ba za a amince da sharaɗin da zai ɗauke lamuni akan ɗan kwangila ba.

15. Ya halatta a shardanta lamuni na wani iyakantaccen lokaci.

16. Sam bai halatta a shardanta ɗauke alhakin aibobi a tsawon lokacin lamuni a yarjejeniyar kwangila ba.

Wasiyya:

Cibiyar tana yin wasiyyar gabatar da nazari akan yarjeniyoyin kwangila irin wanda ake kira da (B. O. T), wato ginawa da mallaka da gudanarwa, da kuma tashin mallaka.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA 130 (4/14)

GAME DA KAMFANONIN ZAMANI: KAMFANONIN BABA- KERE DA IRE- IRENSU DA HUKUNCE – HUKUNCENSU A SHARI'A

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na goma sha huɗu, da ya gudana a garin Doha - ƙasar Kuwait, a ranakun 8 - 13 ga watan Zul ƙida, 1423 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 11 – 16 ga watan Junairu, 2003.

Bayan ta duba bincike da nazarin da aka gabatar mata game da maudhu'in: (Kamfanonin zamani: kamfanonin baba- kere da ire- irensu da hukunce- hukuncensu a Shari'a), bayan ta saurari tattaunawar da aka yi akansa, **an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:**

Na farko: Ma'anar kamfanonin zamani:

(1) Kamfanonin dukiyoyi: Su ne kamfanonin da aka dogara da kuɗaɗen abokan tarayya wajen kafa su, ba tare da la'akari da sifofin mutanen da suka sanya jarinsu a ciki, inda inda hannayen jarinsu za su rinƙa jujjuyawa a harkoki da hada – hada. Su ma sun kasu zuwa:

(a) **Kamfanin bayar da kaso:** Shi ne kamfanin da aka rarraba jarinsa zuwa kaso- kaso da suke daidai wadaidai da juna, waɗanda ake harkoki da hada-hada da su, inda kowane abokin tarayya zai zama shi ne yake ɗaukan alhakin kasonsa da yake a cikin jarin.

(b) **Kamfanin wasici da hannayen jari:** shi ne kamfanin da jarinsa ya haɗu da hannayen jari da za a iya yin hada- hada da hulɗa da su, inda abokan tarayya a cikin suka kasu zuwa kaso biyu: abokan tarayya da suke ɗaukan cikakken lamuni da alhakin basussukan da suka kan kamfanin, da kuma abokan tarayya da suke ɗaukan alhakin kowa gwargwadon rabonsa a ciki.

(c) **Kamfanin da yake ɗaukan taƙaitaccen alhaki:** shi ne kamfanin da jarinsa mallaka ne na wasu daga cikin abokan tarayyarsa, waɗanda ba su wuce wani sanannen adadi ba (ana samun bambanci a haka daidai da bambancin dokoki), ana kuma iyakancen alhakin abokan tarayya a ciki ne kowa daidai da rabonsa a cikin jarin, kuma ba a yin hada- hada da hulɗar kuɗaɗe a hannayen jarinsa.

(2) **Kamfunonin mutane:** su ne kamfanonin da suka ginu akan ƙadarin waɗanda suka yi tarayya a cikinsu, inda za a riƙa la'akari da sifofin mutane, kuma ya zama sun san junansu, kuma dukansu sun amince da juna. Irin wannan kamfanin ya kasu zuwa:

a. **Kamfanin lamuni:** shi ne wanda mutane biyu ko sama da haka suke haɗuwa su kafa shi da niyyar yin kasuwanci, akan su raba hadɗa jarin a tsakaninsu, inda za kuma su haɗu a tare ɗauki cikakken alhakin akan dukan dukiyoyin kamfanin, musamman a gaban waɗanda suke bin kamfanin bashi, shi irin wannan kacaukan ya ginu ne akan sanayyar da take tsakanin abokan tarayyar cikinsa.

b. **Kamfanin wasici mai sauƙi:** shi ne kamfanin da aka kafa shi tsakanin abokin tarayya ɗaya, ko sama da ɗaya da za su zama suna ɗaukan cikakken alhaki, da kuwa wani abokin tarayyar guda ɗaya, ko sama da ɗaya da ba su cikin masu gudanarwa, ana kiransu da masu wasici, alhakin da suke ɗauka yana da iyaka, kowa gwargwadon rabonsa a cikin jarin.
c. **Kamfanin kaso:** kamfani ne da ake yinsa a asirce, shi wannan kamfanin bas hi da shakhasiyya ta doka, ana kafa shi ne tsakanin mutane biyu, ko sama da haka, kowanne daga cikin yana da sanannen kaso a cikin jari, suna yi yarjejeniya akan hanyar da za a bi wajen raba riba, ko asarar da aka samu sakamakon kasuwanci da ta yiwu ɗaya daga cikinsu ne yake gudanarwa, ta kuma yiwu sama da mutum ɗaya daga cikinsu ne yake gudanarwa da sunana, inda zai zama yana ɗaukan iyakantaccen alhaki a gaban wanda yake gudanar da aiki a ciki.

(3) Kamfanin da yake ƙasashe masu yawa: gamayya ne na kamfuna da suke a matsayin rassa da suke da hedikwata a ɗaya daga cikin ƙasashe, a daidai lokacin da sauran kamfunan da suke binsa kuma suke a ƙasashe mabambanta, suke kuma ɗaukan izinin zama ‘yan waɗannan ƙasashen. Babban cibiyar da sauran rassanta suna haɗuwa ne ta hanyar samar da cikakkiyar siyasar tattalin arziki ta bai ɗaya, wadda manufarta shi ne gudanar da kasuwanci akan wani sanannen abu.

Na biyu: Asali akan samar da kamfanoni shi ne halacci idan babu wani abu da aka haramta da ya shigo ciki, ko wani abu da shari’a ba a hana yin kasuwanci akansa ba, amma idan tun asali kamfanin zai yi kasuwanci ne da shari’a ta haramta kaman bankuna da suke ta’amuli da riba, ko kamfanonin da suke ta’amuli da abubuwan da aka

haramta Kaman kasuwancin kayayyakin maye da barasa, ko suke kasuwanci da mutunci, ko suke sayar da aladu, sawa'un a dukan mu'amalansu ne, ko a wani sashe na mu'amalansu, to waɗannan nau'o'i na kamfanoni ne da shari'a ta haramta yin mu'amala da su, bai halatta a mallaki hannayen jari a cikinsu ba, ba kuma halatta a yi kasuwanci da su ba. Haka ma dole ya zama sun wofinta ga barin ruɗi ko jahilci da rashin sani da suke kai wa zuwa ga haddasa rikici, da ma dukan saura dalilan da suke kai wa zuwa ga rusa kamfani, ko ɓarna a cikin shari'a.

Na uku: Haramun ne kamfani ya fitar da wasu hannayen jari na musamman, da suke da wani tagomashi, ko suke da wata dama na bayar da bashi.

Na huɗu: Idan asara ta auka wa jari, to dole ne kowanne daga cikin abokan tarayya ya ɗauki asari daidai da rabon da ya saka a cikin jarin.

Na biyar: Lallai wannan ya sanya wani kaso a cikin kamfani yana mallaka rabo ne na tarayya a cikin kayayyakin kamfani, gwargwadon abin da yake mallaka na hannayen jari. Zai kuma cigaba da mallakar asali, har zuwa lokacin da mallakar za ta tashin zuwa ga wani ta kowane irin dalili daga cikin dalilan yin haka, da suka haɗa da fita daga kamfanin, ko wanin haka.

Na shida: Game da abin da ya shafi fitar da zakka akan hannayen jari a kamfanonin baba- kere, da kamfanonin da suke a ƙasashe masu yawa, za a iya komawa zuwa ga ƙuduri mai lamba 28 (3/4) a taron shekara- shekara karo na huɗu, da mai lamba 121 (3/13) a taron shekara – shekara karo na goma sha uku.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA 131 (5/14)

GAME DA ALHAKIN DA YAKE AKAN DIREBAR ABABEN SUFURI NA AL'UMMA GAME DA KISAN KUSKURE DA KUMA YAWAITAR KAFFARA

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na goma sha huɗu, da ya gudana a garin Doha - ƙasar Kuwait, a ranakun 8 - 13 ga watan Zul ƙida, 1423 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 11 – 16 ga watan Junairu, 2003.

Bayan ta duba bincike da nazarin da aka gabatar mata game da maudhu'in: (Alhakin da yake akan direban ababen sufuri na al'umma game da kisan kuskure da yawaitar kaffara), bayan ta saurari tattaunawar da aka yi akansa, **an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:**

- Jinkirta wannan maudhu'in zuwa a yi nazari akan mas'alolin shari'a masu zuwa, da kuma samar da bincike masu zaman kansu akan kowace mas'ala da suka haɗa da:

(1) Yawaitar kaffara daidai da yawaitar kisa.

(2) Abubuwan da za su iyake kwafewa makwafin dangi idan an rasa dangi da za su haɗu wajen biyan diyya, ko idan sun gaza biya.

(3) Haramta gado ga wanda ya yi kisa da kuskure.

Allah ya sa mu dace;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA 132 (6/14)

GAME DA KASUWANCIN MIƘA WUYA

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na goma sha huɗu, da ya gudana a garin Doha - ƙasar Kuwait, a ranakun 8 - 13 ga watan Zul ƙida, 1423 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 11 – 16 ga watan Junairu, 2003.

Bayan ta duba bincike da nazarin da aka gabatar mata game da maudhu'in: (Kasuwancin miƙa wuya), bayan ta saurari tattaunawar da aka yi akansa, **an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:**

1. Kasuwancin miƙa wuya kalma ce sabuwa ta musamman a fannin dokokin ƙasashen yamma, ana kuma kiran duka wata yarjejeniya da take ɗauke da sifofi masu zuwa ne da ita:
   (a) Yarjejeniyar ta zama akan wata haja, ko amfanin da ɗaukacin mutane suke matuƙar buƙata, wadda ba za su iya wadata ga barinta ba, kaman ruwan sha, da wutar lantarki, da iskar gas, da waya, da gida waya, da sufuri da sauransu.

(b) Doka, ko kuma a aikace a taƙaita samar da waɗannan kayayyaki, ko amfani, ko hukumomin ga wasu mutane ko kamfanoni kaɗan, ta yanda za su riƙa yin gasa ne a junansu kaɗai

(c) Mai samarwar ya zama shi ne yake shata yarjejeniya da sharuɗɗan da ta ƙunsa, ba tare da ɗayan ɓangare na mai amfana da kayayyaki, ko hidimar yana da haƙƙin ya tattauna akansu, ko ya cire wani sharaɗi, ko kuma ya kawo gyara a cikin yarjejeniyar ba.

(d) Tattala hajar ga ɗaukacin al'umma, a wani tsari na bai ɗaya wajen bayaninta, da sharuɗɗanta a tsawo lokaci ba tare da janyewa ba.

2. Ana ƙulla yarjejeniyar miƙa wuya ne da zaran an sami haɗuwa tsakanin gabatarwa da amsa (da ake ƙaddarawa), wanda su ne duk wani abu da yake nuna yardarm ɓangarorin guda biyu akan samar da wata dangantaka ta kasuwanci a tsakaninsu daidai da sharuɗɗa da bayanai da aka gabatar a wajen ƙulla wannan yarjejeniya, ba tare da shardanta yin lafazi ko rubutu, ko wani ayyanannen sifa ba.

3. Ganin cewa akwai yiwuwa a sami ɓangaren da yake da ƙarfin sanya farashi da sharuɗɗa a wannan yarjejeniya ta miƙa wuya ya yi amfani da wannan dama ya wuce gona- da irin da zai iya cutar da sauran mutane, shi ya sanya shari'a ta tilasta cewa dole ne a ya zama yana ƙarƙashin sanya ido da kulawar gwamnati (tun kafin ma ya kai zuwa ga samun ƙarfin gudanar da kasuwancinsa), saboda a tabbatar da abin da yake shi ne adalci, daidai da irin adalcin da shari'a ta tabbatar.

4. Kasuwanci ko yarjejeniyar miƙa wuya –a ilimin Fiƙihu- ya kasu gida biyu:

Na farko: Wanda akwai adalci a farashinsa, bai ɗauke da sharuɗɗan da za su zalunci ɗayan ɓangaren da dolensa ya shiga cikin wannan kasuwanci ko yarjejeniya, wannan abu

ne da ya inganta a shari'a, ko dole ne ɓangarori biyun su zartar da shi, gwamnati ko sashen shari'a ba su da daman yin katsalanda a cikinsa ta hanyar watsi da shi, ko yin masa gyara, saboda babu dalilin da zai sanya su yi hakan a shari'ance, ganin cewa ɓangaren da yake da faɗa a ji a cikinsa ya gabatar da hajarsa, ko aikin da ya kamata a matsayin hidima ga al'umma, bai kuma ƙi sayar da su ga wanda duk yake da buƙata da farashin mai rahusa da kyau ba, wanda shi ne kuɗin da ya yi daidai da haja, ko aikin da aka gabatar (ko da riba kaɗan, wanda shari'a ba ta hana ba, ko wanda ba za a taɓa iya kauce mas aba a duk wata cinikayya da ake gudanarwa, kuma mutane sun saba yi wa juna rangwame akansa), saboda cinikayya da wanda yake da tsananin buƙata da farashi mai sauƙi abu ne da ya halatta a wurin malamai masana.

Na biyu: Wanda yake ƙunshe da zaluntar ɗayan ɓangaren da dolensa ya shiga cikin wannan kasuwanci ko yarjejeniya, ganin cewa an sanya masa farashin da babu adalci a ciki (ma'ana ya yi muni kwarai), ko kuma ya zama yana ƙunshe da sharuɗɗan da suke cutar da shi. A nan dole ne gwamnati ta shiga cikin wannan al'amari tun farko (kafin ma a fara gudanar da shi) domin sanya farashi na adalci da dole ne a yi aiki da shi, wanda shi ne zai kawar da zalunci da cutar da mutanen da suke da tsakanin buƙatar wannan haja, ko aiki za su fuskanta, inda za ta rage farashin da aka sanya wanda aka wuce iyaka akansa, ta dawo da shi zuwa ga farashi adalci adalci mai sauƙi, ko kuma ta gyara sharuɗɗa da suke wuce ƙima, ta yanda za su yi daidai da adalci ga dukan ɓangarori biyun, ganin cewa:

a. Shari'a ta sanya dole ne gwamnati (shugaba) ta yaƙi duk wani ihtikari([1]), sawa'un mutane ɗaidaiku ne suka yi, ko kamfanoni, dole ne idan suka ɓoye wata haja, ko suka ƙaurace wa duk wani aikin da al'umma

([1]) Ihtikari shi ne: Voye kayan amfanin al'umma da nufin su yi qaranci a kasuwa, sannan a fito da su a sayar masu da tsada.

take tsananin bukatarsa, ko suka ki sayar da su da farashin na adalci, ta shiga domin yi wa kayan ko bukatar farashi na adalci, da zai kiyaye hakkokin bangarori biyun duka: hakkin mutanen gari na kar su cutu sakamakon zaluncin da mai ihtikarin ya yi a wajen sanya farashi, ko shimfida sharuddа, da kuma hakki shi mai ihtikarin na a ba shi kudinsa daidai da hajarsa, ko aikin da ya yi.

b. A sanya wannan farashi an gabatar da maslahar daukacin al'umma –wanda ita ce tsananin bukatar da mutane suke yi wa hajar, ko amfanin na su saya da farashin mai sauki na adalci- akan kebantacciyar maslaha, wadda ita ce maslahar mai yin ihtikarin ta zalunci, sakamakon kin sayar masu da ya yi sai da kazamiyar riba, ko da sharuddan zalunci, an riga an sani cewa a cikin tabbatattun ka'idojin Fikihu akwai ka'idar da take cewa: (Ana gabatar da maslahar al'umma akan kebantacciyar maslaha), kuma (Ana jure wa kebantacciyar cutarwa saboda a hana gamammiyar cutarwa).

5. A tsarin wakilcin da ake takaita shi a wasu mutane na su shigo da kayayyaki, akan bambance yanayi guda uku:

Na farko: Ya zama babu wata bukata ko wajibci nag aba daya, ko na daidaiku da ya kebanta da wasu gungu na mutane na a samar da kayan da aka daure takaitaccen wakilcin da shi, ganin cewa yana cikin kayayyaki, ko amfanin nishadi da debe kewa, wadanda zai yiwu a rayu babu su, ko kuma ya zama akwai lalura ko bukatarsa wadda ba a ayyana ba, saboda akwai wani abin da zai iya kwafe makwafinsa a kasuwa da kuma farashi mai rahusa, to a nan hakkin wakilin da yake kawo kayan ne ya sayar da ita da farashin da suka daidaita tare da mai saye, gwamnati ko sashen shari'a ba su da hakkin yin katsalandar wajen sanya masa farashin da zai sayar da kayan, domin yarda it ace asali wajen ingacin kulla kowace

cinikayya, ta kuma ginu ne akan abin da masu ƙulla cinikayyar su biyu suka wajabta wa kansu, domin keɓance mai wakilcin da ya kawo wani kaya, a kuma hana kowa ya kawo irinsa abu ne da ya halatta a shari'a, saboda haƙƙinsa ne ya sayar da abin da yake mallaka da farashin da ya aminta da shi, matuƙar da ba ya ƙunshe da zalunci ko cutar da mutane, bai halatta a sanya masa farashin dole ba.

Na biyu: Ya zama akwai lalura ko buƙata na ɗaukacin al'umma, ko ta ɗaiɗaikun mutane da aka ayyana ta da take ɗamfare da taƙaitaccen wakilci, ya kuma zama shi mai wakilcin ya yi wa kayan farashi na adalci, babu neman ƙazamiyar riba, babu kuma baba- kere na zalunci, a irin wannan yanayi bai halatta gwamnati ta shiga domin ta sanya masa farashi ba, domin keɓantuwarsa da kuma irin yanda shi kaɗai ne yake da wannan kayan abu ne da ya halatta, ya yi tasarrufi ne a cikin abin da yake mallaka ne, babu zalunci a ciki, babu kuma cutar da mutanen da suke buƙatar kaya, saboda haka ba za a yi masa katsaladan ba.

Na uku: Ya zama akwai lalura ko buƙata na ɗaukacin al'umma, ko ta ɗaiɗaikun mutane da aka ayyana ta da take ɗamfare da taƙaitaccen wakilci, amma mai wakilci ya ƙi ya sayar wa mutane sai ya sanya masu ƙazamiyar riba, ko sai dole sun yarda da sharuɗɗansa na zalunci, to a irin wannan yanayi dole ne gwamnati ta yi katsalanda a ciki al'amarin domin da ɗauke zalunci da ake yi wa masu buƙatar kayan, ta hanyar tilasta farashi akan mai wakilcin.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinkai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA 133 (7/14)

GAME DA MATSALAR BASUSSUKAN DA SUKA YI KWANTAI A CIBIYOYIN HADA- HADAR KUƊAƊE NA MUSULUNCI

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na goma sha huɗu, da ya gudana a garin Doha - ƙasar Kuwait, a ranakun 8 - 13 ga watan Zul ƙida, 1423 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 11 – 16 ga watan Junairu, 2003.

Bayan ta duba bincike da nazarin da aka gabatar mata game da maudhu'in: (Matsalar basussukan da suka yi kwantai a cibiyoyin hada- hadar kuɗaɗe na Musulunci), bayan ta saurari tattaunawar da aka yi akansa, **an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:**

Na farko: Lallai salon da ake magance matsalar basussukan da cibiyoyin hada- hadar kuɗaɗe na Musulunci suke fuskanta ya bambanta da salon da bankunan da aka sani suke amfani da shi, inda bankuna suna ta'amuli da fa'idar da aka haramta ne, saboda haka ya kamat a ƙara tabbatar da haramcin duk wata fa'ida ta banki a ƙarƙashin abubuwa masu zuwa:

(a) Ayyukan bankunan da aka saba da su:

Lallai dokokin da suka tsattsara aikin bankuna sun hana su yin aiki a fagagen kasuwanci a cikin abubuwan da suke ɗaukan riba da asara. Suna amsa ajiye- ajiye ne daga al'umma a matsayin basussuka, suna kuma taƙaita ayyukansu –kaman yanda masana dokoki da masana tattalin arziki suke faɗi- a fagen amsar basussuka, da kuma bayar da bashi da fa'ida, inda suke samar da lamunin wannan basussuka da suke bayarwa ta hanyar ajiye- ajiye da fa'ida.

(b) Dangantaka tsakanin bankunan da aka saba da su da masu ajiya:

Lallai sifar danganka tsakanin masu ajiya da bankuna a wurin shari'a, da ma a wurin dokokin zamani it ace: bayar da bashi, ba wakilci ba, wannan shi ne abin da dokokin zamani da tsare- tsaren bankuna suke tabbatarwa, saboda tsarin wakilci a kasuwa yana nufin wata yarjejeniya ce da take bai wa wani mutum daman yin kasuwanci da wata dukiya mallakar wanda ake wakilta, akan za a biya shi da wani sanannen lada, ko wani kaso daga cikin ribar da aka samu a kasuwancin, lallai malamai sun yi ijma'i akan cewa kuɗin kasuwancin mallaka ne na wanda ake wakilta, ribar kasuwancin tasa ce, kaman yanda asarar da aka fuskanta ma tasa ce, shi wakili yana da ladan da aka bayyana a yarjejeniyar wakilci, idan wakilcin an yi ta ne saboda a biya lada. Saboda haka, bankuna ba za su zama wakilan masu ajiya wajen sanya ajiye- ajiyensu a kasuwa ba, saboda da zaran an miƙa wannan ajiya ga bankunan da aka saba da su, ya zama kuma suna lamuntar ajiyar, to abin ya zama bashi da za su iya yin tasarrufi a cikinsa, tare da wajibcin biyansa, shi kuma bashi ana mayar da shi ne da kwatankwacinsa ba tare da sharaɗin yin ƙari ba.

(c) Fa'idojin da bankunan da aka saba suke bayarwa yana cikin riba da shari'a ta haramta:

Lallai fa'idojin da bankuna suke bayarwa akan ajiya yana cikin riba da shari'a ta haramta a cikin Alƙur'ani da Hadisai, kuma wannan ne abin da ƙudurori da fatawowi

suka yi ta zuwa akansa, tun taron Musulunci na biyu da babban cibiyar binciken Musulunci ta gabatar a Alƙahira a watan Almuharram, 1385 H/ Mayu, 1965 inda masana Fiƙihu cikin manyan malaman duniya tamanin da biyar ne suka halarta, waɗanda suke wakiltar ƙasashen Musulunci talatin da biyar, inda sakin layin farko na bayanin bayan taro ya bayyana cewa: Lallai dukan nau'o'in fa'ida akan bashi riba ne da aka haramta. A kuma haka ƙudurori da fatawowi da wasicin bayan tarurruka da dama suke cigaba da bibiyan juna, a ciki akwai:

- Taron tattalin arzikin Musulunci na ƙasa da ƙasa karo na farko da aka yi a Makka, shekara ta 1396 H/ 1976, wanda sama da malamai ɗari uku daga cikin malamai da masana Fiƙihu da ƙwararru a fagen tattalin arziki da bankuna ne suka halarta, sun kuma tabbatar da haramcin fa'idojin bankuna.
- Taron cibiyoyin hada- hadar kuɗaɗe na Musulunci da aka gabatar a ƙasar Kuwait 1403 H/ 1983, shi ma an tabbatar da wannan ma'anar.
- Cibiyar Fiƙihun Musulunci ta ƙasa da ƙasa da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai a taronta na shekara- shekara karo na biyu, a Jidda a watan Rabi'ul Akhir, 1406 H/ Disamba, 1985 a ƙuduri mai lamba 10 (2/10), wanda ya bayyana cewa**:** Lallai duk wani ƙari, ko fa'ida akan bashin da lokacin biyansa ya yi, wanda ake bi bashin kuma ya gaza wajen biya, inda za a yi masa ƙari saboda ƙara masa lokaci da aka yi, haka ma ƙari, ko fa'ida akan bashi tun lokacin ƙulla yarjejeniyar bayar da bashin, duka waɗannan surori guda biyu riba ne da Shari'a ta haramta.
- Cibiyar Fiƙihun Musulunci da take ƙarƙashin ƙungiyar haɗin kan ƙasashen Musulmai a Makka, inda a taronta na shekara- shekara karo na tara, wanda aka yi a 1406 H/ 1986 ta tabbatar da cewa: Duk abin da ya zo ta hanyar fa'idojin riba dukiya ce ta haram.

- Kwamitin bayar da fatawa a Al Azhar, wanda ya tabbatar da haramcin ƙarin da ya zo akan shahadar kasuwanci (a, b) saboda yana cikin bashi da ruwa, shi kuwa bashi da ruwa riba ne, shi kuma riba haramun ne.
- Fatawar mai girma Mufti –na lokacin- Sheikh Dr. Muhammad Sayyid Ɗanɗawiy a watan Rajab, 1409 H/ Fabrairu, 1989, wadda ta bayyana cewa: lallai ajiye dukiyoyi a bankuna, ko bas u bashi, ko amsar bashi daga wurinsu da kowace irin sura akan wata fa'ita da za ta gabatar a farko haramun ne.

Bayan abin da ya gabata ma akwai fatawowin cibiyoyi na ilimi masu yawa, irinsu: Cibiyoyin Fiƙihu a ƙasashen Musulmai, da kwamitocin bayar da fatawa, da tarurrukan ƙara wa juna sani, da tarurrukan ilimi na ƙasa da ƙasa, da fatawowin malamai masana a fannonin tattalin arziki da ayyukan bankuna a ƙasashen Musulmai, dukansu sun tabbatar da wannan ma'anar, inda dukansu a haɗe suka a matsayin ijma'in wannan zamanin da bai halatta a saɓa masa ba, wato haramcin fa'idojin da bankuna suke bayarwa.

(d) Iyakance ribar kasuwanci da wani adadi na kuɗi, ko da wani kaso daga cikin uwar kuɗi (jari) a farko:

An tabbatar da cewa: cewa kwangilar lamuni da riba ta bambanta da kwangilar hasashe na shari'a, domin ribar na wanda ya ci bashi ne, hasarar kuma ta kasance a cikin rancen, amma hasashe, yana raba ribar ne kuma yana ɗaukar asarar idan ya kasance. Yana faruwa, domin Manzon Allah (SallalLahu alaiHi wa alihi wa sallam) ya ce: **(HarajI lamuni ne)** [Ahmad]. Wato abin da ake samu na komawa, da girma, da karuwa, amma ya halatta ga waɗanda suka dauki nauyin lalacewa, da barna da gajiyawa, kuma malaman fikihu sun ciro daga wannan Hadisin sanannen ka'idar fikihu **(Riba tana da ɗawainiya)**. Haka nan, Manzon Allah (SallalLahu alaiHi wa alihi wa sallam) ya yi hani da ribar da ba ta tabbata ba.

An yi Ittifaƙi a tsakanin malaman fikihu tsawon karnoni da dama kuma a dukkan mazhabobi cewa bai halatta a tantance ribar zuba jari a cikin hasashe da sauran kamfanoni a dunkule ko kaso na adadin da aka zuba (babban jari), domin wannan shi ne garantin shugaban makarantar kuma ya saba wa ingantattun hujjoji na shari'a, kuma yana haifar da yanke shiga cikin riba, da asarar da kamfani ke buƙata da hasashe. Kuma wannan ijma'i ya tabbata, kuma ya tabbata, kamar yadda aka ruwaito ba wani saɓani a kansa ba, kuma a cikin haka Ibn Ƙudamah yake cewa a cikin Al-Mughni (34/3): "Waɗanda aka koyi ilimi daga wurinsu, gaba ɗaya sun yi ittifaƙi a kan cewa bayar da rance (hasashe) ya baci idan mutum ya yi hasashe. Ko kuma su biyun ya shar'anta wa kansa sananniyar dirhami). Ijma'i shaida ce da ke tsaye da kanta.

Kuma majalisar yayin da take bayyana hakan baki daya, ta shawarci musulmi da su samu halal, da kuma nisantar haramun da ake samu wajen yin biyayya ga Allah Madaukakin Sarki da Manzonsa, tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi.

Na biyu: Basusukan da suka wuce iyaka:

(a) Dangane da abin da ya shafi hukunce-hukuncen kwangila: Majalisar ta tabbatar da hukuncin da ta yanke a baya game da hukuncin da ya ƙunsa a cikin hukuncinta a cikin Salam ta 85 (9/2) wadda ke cewa: (Ba a halatta hukuncin daurin rai da rai ba ga jinkirin mika mulki. Musulmi a cikinsa, saboda bashi ne, kuma baya halatta a shardanta Karin basussuka a lokacin jinkiri), da hukuncinsa a cikin fage na 109 (12/3) wanda yake cewa: ((Ma'anar hukuncin yana iya kasancewa a cikinsa). Duk kwangilolin kudi sai dai na kwangilolin da ainihin wajibcin bashi ne, domin wannan riba ce bayyananna, kuma a kan haka babu hukuncin hukuncin da ya halatta – alal misali – wajen siyar da kari-ka-yi saboda jinkirin mai

bin bashin da ya rage wajen biyan sauran kaso, ko saboda rashin biya ko jinkirtawa.

(b) Cibiyar ta tabbatar da shawarar da ta yanke a baya game da batun siyar da kashi 51 (6/2) a cikin sakin layi masu zuwa:

Na uku: Idan wanda ake bi bashi ya yi jinkiri wajen biyan wasu kaso daga cikin abubuwan da suka wuce kwanan watan da aka ayyana, to bai halatta a wajabta masa karin bashin da wani sharadi da ya gabata ba, ko kuma ba tare da wani sharadi ba, saboda haramun ne riba.

Na huɗu: Haramun ne ga wanda ake bi bashi wanda ya cika ya yi jinkiri wajen biyan abin da ya kamata, sai dai a Sharia ba ya halatta a biya diyya idan aka jinkirta biya.

Na biyar: Ya halatta a shari'a ga mai sayarwa ya ba da sharadi kafin cikar kwanakin lokacin da wanda ake bi bashi ya makara wajen biyan wasu daga cikinsu, matukar dai wanda ake bi bashi ya karbi wannan sharadi lokacin yin kwangila.

Na Shida: Mai sayarwa ba shi da damar rike abin da aka sayar bayan an sayar da shi, amma mai siyar zai iya ba da izinin mai siyar ya jinginar da abin da aka sayar da shi don tabbatar da haƙƙinsa na karɓar kuɗin da aka jinkirta.

(c) Buƙatar bankunan Musulunci su mai da hankali wajen magance dalilan da ke kawo tsaikon biyan basussuka, kamar ruwan ruwa na murabaha da kwangilolin nan gaba, da rashin la'akari da hanyoyin fasaha na samar da kudade (kamar nazarin yuwuwar) ba tare da la'akari ba. Don ɗaukar isasshen garanti.

Na uku: Majalisar ta ba da shawarar wadannan:

(a) Cewa bankunan Musulunci su yi riko da tafarkinsu na tsarin tattalin arzikin Musulunci da sarrafa shi, da aiwatar da gyare-gyaren fasaha da gudanarwa da suka dace don samun cigaba ta hanyar zuba jari da hadin gwiwa kai tsaye don samun cigaban tattalin arziki da

zamantakewa, wanda yana daya daga cikin mafi muhimmanci. Hadafi da manufofin bankunan Musulunci da cibiyoyin kudi.

(b) Nemo wasu hanyoyin magance matsalar basussuka a cibiyoyin hada-hadar kudi na Musulunci tare da gabatar da nazari a kansa don gabatar da shi ga majalisar a wani zama na gaba.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 134 (8/14)
GAME DA SABON TSARIN DUNIYA, DUNƘULEWAR DUNIYA DA ƘUNGIYOYIN YANKI DA TASIRINSU

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na goma sha huɗu, da ya gudana a garin Doha - ƙasar Kuwait, a ranakun 8 - 13 ga watan Zul ƙida, 1423 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 11 – 16 ga watan Junairu, 2003.

Bayan ta duba bincike da nazarin da aka miƙa wa Cibiyar Nazari game da batun sabon tsarin duniya, dunƙulewar duniya da ƙungiyoyin shiyya-shiyya da tasirinsu, da kuma sauraron tattaunawar da aka yi a kusa da shi, an cinma abubuwa masu zuwa:

Na farko: Mene ake nufi da dunƙulewar duniya da tsarin sabon tsarin duniya:

Tsarin duniya na nufin a sigarsa da bayyanarsa da saukin motsi a cikin kayayyaki da ra’ayoyi da kuma kawar da shingayen da ke tsakanin al’ummomi da ƙasashe, ta yadda duniya ta koma tamkar wani ƙaramin ƙauye na duniya sakamakon cigaban fasahar zamani da aka samu, da tsare-tsaren da suka samu, an ƙirƙira don mu’amalar ƙasa da ƙasa, gami da: ƙungiyoyin yanki na duniya, Ƙungiyar

Ciniki ta Duniya, da kamfanonin jigilar kayayyaki na nahiyoyi. Wannan ya kasance tare da cin gajiyar manyan ƙasashen duniya da tasirin wayewar ƙasashen yammacin duniya na wannan zamani na waɗannan damar da ake da su don biyan buƙatunsu, wanda ya ba su damar sarrafawa da kuma mamaye ɓangarori da dama na rayuwar ɗan Adam, maimakon haka, waɗannan ikokin sun fara aiki don jagorantar tafiyar matakai na fasaha. Cigaba da samun karin hanyoyi da tsare-tsare da za su ba su damar ƙara ƙarfinsu a daya ɓangaren, da kuma ƙara ƙarfin iko da mallake shi kan makomar rayuwar ɗan Adam a daya ɓangaren.

Wannan yana da nasaba da abin da ake kira sabon tsarin duniya, wanda ya samo asali ne daga ƙungiyoyi na ƙasa da ƙasa da kuma tarukan duniya da suka shafi batutuwa daban-daban na ilimi, tattalin arziki, zamantakewa, yawan jama'a da muhalli tare da ra'ayi mai kishin moriyar manyan ƙasashe da Turawa. Don gamammen ra'ayoyi na wayewar kayan kayan yamma na zamani.

Kasancewar duniya ta wannan hanya tana wakiltar ƙalubale ne a fili ga al'ummar Musulmi, da abin da take ɗauke da shi na saƙon Ubangiji, da kuma abin da ta kafa na wayewar ɗan Adam baligi wanda ya samu kyakykyawan yanayi da jin daxin dan'Adam a kowane ɓangare na rayuwa. Malamai da 'yan siyasa da masu tunani da jagororin al'umma a fagagen siyasa, al'adu, ilimi, tattalin arziki, yaɗa labarai da dai sauran su, suna da nauyi mai girma na ganin an samu cikakkiyar cigaban Musulunci wanda ke ingiza al'umma zuwa ga kololuwar cigaba.

Wannan yana bayyana a fagage biyu:

Na farko: Riga- kafin zuriyar al'umma da 'ya'yanta daban-daban ta fuskar ƙalubalen da ke tattare da al'adun dunƙulewar duniya a wannan zamani da ke ƙarƙashin tasirin Turawan Yamma, wanda ke buƙatar gagarumin ƙoƙari wajen gina ɗabi'ar Musulunci ta zamani da za ta iya fuskantar ƙalubale tare da fadakarwa da fahimta. Da kuma

a kan zurfin fahimtar Musulunci tare da daidaitawa da daidaitawa da daidaito, ta yadda ya haɗa ilimi da imani, da kuma tsakanin asali da zamani, da tsakanin riƙo da riƙo da budi da buxe ido ga nasarorin wannan zamani. Wannan yana wajabta kulawa sosai a cikin manhajojin ilimi, musamman ƙarfafa abubuwan da suka shafi addini, da watsi da duk wani tsoma baki a cikinsa daga wasu ƙasashen waje.

Na biyu: Jagoranci wajen tunƙarar kayan aiki da hanyoyin dunƙulewar duniya bisa ingantattun tsare-tsare masu kyau da suka shafi al'ummomin bil'Adama na wannan zamani, ta hanyar fahimta da harshen da ake fahimtar da shi daga ingantawa da fiskanci, ko taƙaitawa da gazawar nazari, ciki har da fagagen tunani, al'adu da kafofin watsa labaru, da nufin cimma ayyukan ƙirƙire-ƙirƙire da nasarorin kimiyya, da cigaban tattalin arziki da ke tabbatar da kyakkyawar rayuwa ga kowane mutum a cikin al'umma.

A cikin cikakkun tsare-tsare da aka ambata a baya, kuma bisa la'akari da cewa Musulunci addini ne na duniya wanda ya zo don amfanin mutane da jin daxinsu duniya da Lahira, Majalisar cibiya ta ba da shawarar haka;

(1) Gabatar da wanzuwar Musulunci da kuma hanyoyin magance matsalolin bil'Adama bisa manufa ta ilimi mai haƙiƙa wanda ke amfani da dukan hanyoyin da ake da su don cimma wannan.

(2) Ƙarfafa ƙungiyar haɗin kan ƙasashen Musulmi da ƙungiyoyin da ke da alaka da ita da sauran cibiyoyin Musulunci na ƙasa da ƙasa, da kuma gudanar da ayyukansu da nufin zurfafa ƙungiyar Musulunci ta ƙasa da ƙasa, musamman a fannin tattalin arziki.

(3) Buƙatar yin aiki tuƙuru don kafa kasuwannin Musulunci na bai daya da ƙarfafa ayyukan tattalin arziki da zuba jari a tsakanin ƙasashen Larabawa da na Musulunci.

(4) Yin aiki don gyara dangantakar da ke tsakanin duniyar Musulunci da sabon tsarin ƙasa da ƙasa ta yadda za a tabbatar da ‘yancin kai na ƙasashen Musulmi da mutunta ‘yancin kai da kebantuwarsu, da nufin kiyaye matsayin Musulunci na al’ummominsu.

(5) Yin aiki don ciyar da ilimin kimiyya da fasaha gaba a cikin ƙasashen Musulunci, da yin ƙoƙari sosai don gano fasahar zamani a cikinsu.

(6) Aiki don ƙarfafa alakar da ke tsakanin al’ummar Musulmi, da samun hadin kan sahu na Musulunci wajen fuskantar dukan ƙalubale.

(7) Jaddada abubuwa na asali da na zamani a cikin bahasin Musulunci, da samar da kayan aikinsa don samun fahimtar ‘ya’yan Musulmi na hankali, da gabatar da matsayin Musulunci ga al’ummar bil’Adama a kan saƙon wannan. Addini wajen samun alhairi da cigaban bil’Adama, nesantar tsattsauran ra’ayi da tsattsauran ra’ayi a daya ɓangaren, da sakaci da rugujewa a daya ɓangaren.

(8) Yin aiki da dunƙule manufofin ijtihadi a cibiyoyin ilimin shari’a a jami’o’i da cibiyoyi da majalisar fatawa da cibiyoyin fiƙihu, ta yadda al’umma za su iya tunƙarar al’amuran da suka kunno kai da matsalolin da suka kunno kai, tare da zurfin fahimtar fiƙihu. Wanda ke ba da ingantattun mafita da magunguna masu inganci.

(9) Amfanuwa da abin da hanyoyin sadarwa na zamani da hanyoyinsu suke bayarwa wajen gabatar da ingantaccen ilimi na Musulunci, da bayyanar da kyakykyawan siffar wannan addini, musamman ta hanyar tashoshin tauraron ɗan Adam da Intanet.

(10) Wajibcin daidaitawa tsakanin ƙasashen Musulmi da ƙungiyoyin sa kai da ke cikinsu a lokacin da suke halartar ƙungiyoyin ƙasa da ƙasa da tarukan duniya, don

bayyana ma'anar Musulunci da aka fi sani, da kiyaye tafarkin bil'Adama daga hatsarori da munanan abubuwa da ake fuskanta.

Allah ya sa mu dace;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinkai

SANARWA DAGA CIBIYAR FIKIHU ZUWA GA AL'UMMAR MUSULMI AKAN FALASDINU DA IRAKI

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki daya.

Bayan da Majalisar Dinkin Duniya ta yi bitar yanayi mai hatsarin gaske da kasashen Larabawa da na Musulunci ke ciki, Falasdinu da Iraki akan gaba: tare da abin da mahukuntan Isra'ila da ke mamaye da Falasdinu ke yi ta fuskar ta'addancin kasa, inda ake kashe yara da mata da tsofaffi, da fararen hular da ba su da makami, da kuma kame ba-zata, kisan gilla, kai samame, lalata gidaje a kan masu su, bijirewa filayen noma da kawanyar da sojoji ke cigaba da cigaba da yi a garuruwa, kauyuka da sansanoni, musamman birnin Kudus, birnin Isra'ila. Da Mi'raj wanda ke wakiltar wani bangare na imani da imanin Musulmi, da kuma hana al'ummar Falasdinu yin sallah a Masallacin Al-Aksa mai albarka.

Tare da wannan ta'addanci, Isra'ila na da'awar zaman lafiya kuma mai laifinta mutum ne mai zaman lafiya. Kuma cewa shahidan da suka kare addininsu, da kansu, da kasarsu, da mutuncinsu, 'yan ta'adda ne.

Ko shakka babu wadannan munanan ayyuka na mamayar Isra'ila ta'addanci ne a kansu, kuma hakan keta hakkin bil'Adama ne da kuma alkawuran kasa da kasa. Duk wannan yana faruwa ne a gaban idanu da kunnuwa na

duniya, musamman a gaban ƙasashen da ke da'awar kare 'yanci, dimokuradiyya, daidaito da kare haƙƙin bil'Adama.

Kuma abin da ke barazana ga 'yan uwantaka Iraƙi na zaluncin Amurka da Birtaniyya shi ne hari kan al'ummar Musulmi, ƙasarta mai kyau da albarkatunta ba tare da yin biyayya ga kiran da Musulmi suke yi na kau da kai daga wannan wuce gona da iri ba, tare da yin watsi da shawarar da ƙungiyoyin Larabawa da na Musulunci suka fitar: na hukuma da farin jini, da kuma yin watsi da kiraye-kirayen da ke fitowa daga ƙasashe da al'ummomi masu son zaman lafiya, wannan matsayi na kin duk wata ɗabi'a da alƙawuran ƙasa da ƙasa, wanda ya saba wa alfarmar ƙasashe, filayensu da al'ummominsu.

Don haka majalisar ta yi kira ga al'ummar Musulmi da gwamnatoci da al'ummar Musulmi da su cigaba da bayar da goyon bayan da Allah Maɗaukakin Sarki da Manzonsa mai (SallalLahu alaiHi wa alihi wa sallam) ya wajabta, domin kiyaye rayuka da rayuka. Allah ya kiyaye, kuma ya haramta, gwargwadon faɗinsa Maɗaukaki: **(Muminai 'yan'uwa juna ne)** [Hujurat: 10], da faɗinsa**: (Muminai maza da mata dukansu masoyan juna ne, kuma masu taimakon juna; sakamakon imanin da suka yi, suna bayar da umurnin aikata abin da addininsu na gaskiya ya bayar da umurni, suna kuma hana aikata abubuwan da addini bai yarda a aikata ba)** [At-Taubah: 71] Kuma Manzon Allah (SallalLahu alaiHi wa alihi wa sallam) ya ce: **(Mumini a wurin ɗan uwansa mumini kamar gini ɗaya ne da sashe yake ƙarfafa sashe)** [al- Bukhari da Muslim], haka ma yana cewa: **(Musulmi ɗan uwan Musulmi ne, ba ya zaluntarsa, ba ya ƙin taimakonsa, ba kuma ya bayar da shi)** [al-Bukhari da Muslim].

A bisa waɗannan ayoyi da Hadisai majalisar, baya ga abin da aka ambata a sama, ta tabbatar da haka;

Na farko: Bai halatta a Shari'a ba, a yi biyayya ga mahassada, ko kuma a taimaka musu wajen aiwatar da

munanan manufofinsu da zubar da jinin da ba su ji ba su gani ba.

Na biyu: Harin da ake kai wa kowace kasa daga cikin ƙasashen Musulmi hari ne ga al'ummar Musulmi baki ɗaya.

Na uku: A bisa shari'a an wajabta wa dukan masu mulkin Musulmi da su sauke nauyin da ya rataya a wuyansu na samun nasara da kuma gudanar da ayyukansu na addininsu da al'ummarsu da kuma ƙasarsu.

Godiya ta tabbata ga Ubangijin talikai;;

ƘUDURORI DA BAYANAI NA TARON SHEKARA-SHEKARA KARO NA GOMA SHA BIYAR NA MAJALISAR CIBIYAR FIƘIHUN MUSULUNCI TA DUNIYA

MASƘAƊ (UMAN)

14 – 19 GA ALMUHARRAM, 1425

6 - 11 GA WATAN MARIS, 2004

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 135 (1/15)
GAME DA MAGANAR MUSULUNCI DA FA'IDA DA ƘALUBALEN DA KE GABANTA

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na goma sha biyar, da ya gudana a garin Masƙaɗ - Masarautar Uman, a ranakun 14 - 19 ga watan Almuharram, 1425 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 6 – 11 ga watan Maris, 2004.

Bayan ta duba bincike da nazarin da aka gabatar wa cibiyar Game da maudu'in bahasin Musulunci, da siffofinsa da ƙalubalen da ke gabansa, da kuma sauraren bahasi da aka yi a kusa da shi, da kuma tunawa da abin da ya zo a cikin hiƙimar wajabcin bin littafin. Tafarkin hikima da wa'azi mai kyau wajen kira zuwa ga Allah Maɗaukakin Sarki, da abin da Sunna da tarihin Annabi suka cika da shi, Nassosi na lafazi da misalai na aiki wajen la'akari da yanayin masu jawabi, da zabar hanyar da ta dace da yanayin da ake buƙata, da kasancewar bahasin Musulunci ya siffantu da daidaito da daidaito, da nau'in wanda aka nusar da shi, an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:

(a) Abin da ake nufi da bahasin Musulunci shi ne salon magana da ke nuna haƙiƙanin Musulunci da dokokinsa a fagage daban-daban na rayuwar jama'a da na sirri.

(b) Abin da ake tahowa a kan wannan lamari a halin da ake ciki ya wajabta fayyace sifofin maganganun Musulunci da tunkuɗe shubuhohi a kai, don tunkuɗe harin rashin adalci da ake kai wa Musulunci, da tsayin daka wajen

kamfen din kafafen yaɗa labarai da ke gurbata haƙiƙaninsa.

(c) Sabunta zance na Musulunci, bisa la'akari da bin ƙa'idoji da bayanai na zamani, ba zai iya haifar da sauyi ko watsi da duk wani ƙa'idojin Musulunci ko hukunce-hukuncen shari'a ba, tana ba da shawarwari masu zuwa:

(a) Aiki kan haɗa ƙoƙarin masu wa'azi da masu tunani da suka shafi maganganun Musulunci, walau a cikin al'ummomin Musulunci ne ko na waɗanda ba Musulmi ba, don yin la'akari da abin da ake buƙata ta hanyar Alƙur'ani da Sunna wajen isar da kira da hikima. Da kyakkyawan wa'azi, da nisantar abin da ke tunkuɗe karɓar kiran gaskiya.

(b) Buƙatar yin amfani da dukan hanyoyin sadarwa da fasahohin zamani don saukaka isar da jawaban Musulunci ga al'umma daga kowane mataki.

(c) Kira ga gwamnatocin Musulunci da masu iyawa, da su kashe kuɗi da ƙoƙari wajen gabatar da jawaban Musulunci ta kafafen yaɗa labarai, musamman tashoshi na tauraron ɗan Adam da Intanet, domin a fayyace haƙiƙanin haƙiƙanin Musulunci, da kawar da shubuhohi, da ƙaryata zargin da ake yi. Kewaye da shi, da kuma yin aiki da tsarkake waɗannan hanyoyin daga dukan abin da ya saba wa Musulunci.

(d) Yin aiki da himma da ƙirƙire-ƙirƙire a salon magana ta hanyar da ta haɗa asali da zamani, wato: la'akari da ma'auni da mabanbanta wajen kula da buƙatu na gaggawa da al'adu waɗanda ba su ci karo da ƙa'idojin Shari'a ba.

Allah ya sa mu dace;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 136 (2/15)
GAME DA RAGUWAR SA HANNU DA Ƙa'IDOJIN DOKA

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na goma sha biyar, da ya gudana a garin Masƙaɗ - Masarautar Uman, a ranakun 14 - 19 ga watan Almuharram, 1425 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 6 – 11 ga watan Maris, 2004.

Bayan ta duba bincike da nazarin da aka miƙa wa Cibiya game da batun rage yawan shiga da tsare-tsarenta na shari'a, da kuma sauraron tattaunawar da aka yi a kusa da shi, an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:

(1) Rage Musharakah: Wata sabuwar ciniki da ta shafi haɗin gwiwa tsakanin ɓangarori biyu a cikin wani aiki mai samun kuɗin shiga wanda ɗayansu ya ɗauki nauyin sayen kaso na ɗaya daga cikinsu, shin sayan ya kasance daga kason wanda ya saye na kuɗin shiga ko kuma daga hannun wanda ya saye. Sauran albarkatun.

(2) Tushen kafa haɗin gwiwa mai raguwa: Ita ce kwangilar da ƙungiyoyin biyu suka ƙulla, wanda kowannensu ya ba da wani kaso a cikin babban birnin kamfanin, ko gudummawar da ya bayar a cikin tsabar kuɗi ne ko a cikin dukiya bayan an gama ta, tare da nuna yadda ake rarraba ribar, muddin kowannensu ya ɗauki asarar – idan akwai.

(3) Ragewar haɗin gwiwa ya shafi kasancewar alƙawari mai ɗaure daga ɗaya daga cikin ɓangarorin biyu kawai, don

mallakar kason ɗayan, in dai ɗayan yana da zaɓi, ta hanyar ƙaddamar da kwangilar tallace-tallace lokacin da yake mallakar kowane ɓangare na ɓangaren. Raba, ko da ta hanyar musayar sanarwa biyu na tayin da karɓa.

(4) Daya daga cikin ɓangarorin hadin gwiwa na iya ba da hayar kason abokin tarayya a kan wani sanannen kudi da kuma wani ƙayyaɗadden lokaci, kuma kowanne daga cikin abokan hadin gwiwar biyu yana da alhakin kula da asali gwargwadon rabonsa.

(5) Rage hadin gwiwa yana halal ne idan ya bi ƙa'idojin gamayya na kamfanoni, kuma ana la'akari da waɗannan abubuwan sarrafawa:

a. Kar ya dau nauyin siyan kason daya daga cikin jam'iyyar a daidai wannan kason a lokacin da aka kafa kamfani, domin hakan ya tabbatar wa abokin tarayya rabon abokin zamansa, a'a, farashin siyar da kason ya kasance. Ƙaddara akan ƙimar kasuwa a ranar siyarwa, ko abin da aka yarda akan siyarwa.

b. Ba a shardanta cewa daya daga cikin ɓangarorin biyu ya dauki nauyin inshora ko kula da wasu kuɗaɗe ba, sai dai a biya su ne bisa la'akari da shiga daidai da hannun jari.

c. Ƙayyade ribar da ɓangarorin hadin gwiwa za su samu daidai gwargwado, kuma bai halatta a ƙididdige jimlar ribar ko kaso na adadin gudunmawar ba.

d. Rarraba kwangiloli da wajibai masu alaƙa da hadin gwiwa.

e. Haramta ƙayyade haƙƙin ɗaya daga cikin ɓangarorin don dawo da gudummawar (kudi) da ya bayar.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA 137 (3/15)
GAME DA KWANGILAR HAYA

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na goma sha biyar, da ya gudana a garin Masƙaɗ - Masarautar Uman, a ranakun 14 - 19 ga watan Almuharram, 1425 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 6 – 11 ga watan Maris, 2004.

Bayan nazartar takardun da aka miƙa wa Cibiya game da batun hayar hayar, da kuma sauraron tattaunawar da aka yi a kusa da shi, an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:

1- Tunanin bayar da hayar sukuk ya ta'allaka ne a kan tsarin sukuk (ko tsare-tsare ko tsare-tsare), wanda aka yi niyya don bayar da bayanan da za a iya tattaunawa, bisa aikin zuba jari da ke samar da kuɗin shiga. Manufar sukuk na hayar ita ce a mayar da ƙadarori da fa'idodin da kwangilar ta shafi su sukuk (sukuk) waɗanda za a iya gudanar da ayyukan musayar su a kasuwa ta biyu. Saboda haka, an bayyana shi a matsayin "ƙulla ƙima daidai, wakiltar hannun jari na gama gari a cikin mallakar ƙadarori ko fa'idodin samun kuɗin shiga."

2- Hayar sukuk ba ta wakiltar wani takamaiman adadin kuɗi ba, kuma ba bashi ne da ake bin wanda abin ya shafa ba – na halitta ne ko na shari'a – a'a tsaro ne da ke wakiltar wani ɓangare (rabo) na mallakar mallaka. Na wani kadara mai amfani, kamar gidaje, jirgin sama,

jirgin ruwa, ko rukunin gidaje Amfani – kama ko daban – idan an yi hayar, yana haifar da takamaiman dawowa a cikin kwangilar haya.

3- Sukuk na haya yana iya zama na suna, ma'ana suna ɗauke da sunan mai sukuk, kuma ana canja musu mallakarsu ta hanyar yin rikodi a cikin wani takamaiman rajista, ko rubuta sunan sabon mai ɗauke da su, a duk lokacin da mallakarsu ta canza.

4- Ya halatta a fitar da sukuk mai wakiltar mallakar ƙadarorin da aka yi hayar da kuma zagayawansu – idan sun cika sharuɗɗan ƙadarori da za su iya zama batun kwangilar hayar – kamar gidaje, jirgi, jirgin ruwa, da makamantansu, idan dai sukuk yana wakiltar mallakar gidaje na hayar, wanda zai haifar da sanannen dawowa.

5- Ya halatta ga mai sukuk- ko sukuk- ya sayar da ita a kasuwar sakandare ga duk wani mai saye, a kan farashin da suka yi ittifaƙi a kai, ko dai dai, ko kasa, ko fiye da farashin da aka saya da shi, ganin cewa farashin abubuwa suna ƙarƙashin abubuwan kasuwa (gabatarwa da bukata).

6- 6-Mai sukuk yana da haƙƙin ya sami kasonsa na dawo da shi – wato haya – a cikin wa'adin da aka ƙayyade a cikin sharuɗɗa na bayarwa, kasa da kashe kudî da kayan da mai haya ya yi, kamar yadda yarjejeniyar hayar ta tanada. .

7- Ya halatta ga wanda ke da haƙƙin ya bada hayar sukuk mai wakiltar hannun jari a cikin ribar da ya mallaka ta hanyar hayar da nufin yin hayar su, kuma wajibi ne a kan haka ya halatta a bayar da sukuk kafin a gama kwangiloli da masu hayar, shin hayar ta kasance daidai ko kasa da hayar hayar ta farko ko fiye. Amma idan an yi yarjejeniya da masu haya, bai halatta a yi sukuku ba,

domin suna wakiltar basussukan da masu haya ke bin mai bayarwa.

8- Mai fitar da sukuk ko manajansa ba zai iya tabbatar da asalin darajar sukuk ko dawowarsa ba.

Tana ba da shawarwari masu zuwa:

Gudanar da wani taron tattaunawa na musamman don nazarin hukunce-hukuncen fom da aka yi amfani da su a cikin wasu bincike, kuma wannan hukuncin bai haɗa da wani hukunci a kansa ba, tare da haɗin gwiwa da hukumomin kuɗi da abin ya shafa, ta yadda Cibiya za ta ba da shawarar ta bisa la'akari da sakamakon wannan taron ƙarawa juna sani. Daga cikin fitattun surorin nan:

1- Hukuncin bayar da takardun mallakar gidaje da aka yi hayar a matsayin hayar da ta kare ga wanda aka siyo daga gare shi.

2- 2 Hukuncin bayar da sukuk da ciniki da su a hayar abin da aka siffanta a cikin amana.

Allah ya sa mu dace;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 138 (4/15)
GAME DA MANHAJOJIN ILIMIN MUSULUNCI

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na goma sha biyar, da ya gudana a garin Masƙaɗ - Masarautar Uman, a ranakun 14 - 19 ga watan Almuharram, 1425 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 6 – 11 ga watan Maris, 2004.

Bayan ta duba bincike da nazarin da aka miƙa wa Cibiya Game da batun manhajojin ilmin addinin Musulunci, da kuma sauraron tattaunawar da aka yi a kusa da shi.

Ta ba da shawarwari masu zuwa:

(1) Cewa tsarin musuluntar da manhajoji ya mayar da hankali wajen tsara manhajojin ilimi da ilimi tare da manufofinsa da abubuwan da suka kunsa da hanyoyinsa da hanyoyin tantancewa a cikin tsarin jimillar jimillar tunanin Musulunci na mutum da duniya da rayuwa, da nufin shirya salihai mutum mai kishin addininsa, kuma mai iya aiwatar da aikin halifanci a bayan kasa da gina shi bisa tsarin Musulunci.

(2) Ya kamata tsarin ilmantarwa ya kasance yana nufin cusa da zurfafa ɗabi'un Musulunci a zukatan matasa, da ba su damar haɗa su da aiki da su a rayuwarsu ta zahiri.

(3) Samar da batutuwan ilimi da darussa a cikin tsarin hangen nesa na Musulunci, tare da yin aiki don haskaka

hangen nesa na Musulunci (imani, shari'a, da tsarin rayuwa) a cikin abubuwan da ke cikin abubuwan.

(4) Binciken tsarin Musulunci ta hanyoyi da hanyoyin koyarwa da ilmantarwa, da cin gajiyar cigaban da aka samu wajen koyarwa da fasahohin koyarwa na zamani, da aiwatar da shirye-shiryen da suke cimma manufar Musulunci cikin tsarin da ake buƙata, kamar ware kyaututtuka ga masu yin halitta da kuma bayar da kyaututtuka ga mahalicci da kuma ilimin zamani. Masu ƙirƙire-ƙirƙire.

(5) Sadaukar da kai ga ƙimar Musulunci wajen tantance aiki a fagen ilimi, da cin gajiyar hanyoyin tantancewa na zamani, cimma daidaiton da ake buƙata da musayar bayanai tsakanin ƙasashen Musulmi.

(6) Bita da inganta manhajoji na ilimi da suka yadu a duniyar Musulunci ta hanyar da ta hade asalin Musulunci da na zamani, shi kaɗai, ba tare da tsangwama daga waje ba.

(7) Gabatar da koyar da harshen Larabci a dukan matakai daban-daban na ilimi ta yadda ya zama harshen Alƙur'ani da Sunna, domin kiyaye ɗabi'ar Musulunci da alaka da gadojin kimiyya da aka rubuta da Larabci.

(8) Tsarkake ilimomi a fagage daban-daban tun daga mabambantan ra'ayi zuwa ga ƙa'idojin Musulunci.

(9) Ƙarfafa ruhin ƙirƙira, ƙirƙira, zargi mai ma'ana, tattaunawa da daidaitawa a cikin tsarin ilimi.

(10) Kula da shirya malami ta halayya da fahimta da tarbiyya da shirya littafai da suka dace da ƙa'idoji da ɗabi'u na Musulunci.

(11) Wajibci da ilimi na asali kyauta a dukan ƙasashen Musulunci don yaƙi da jahilci da samar wa matasa tsarin Musulunci da al'adun zamani.

(12) Yin aiki don kawar da kwafi a cikin tsarin ilimi na yanzu, ta hanyar da za a fara koyarwa da ilmantarwa daga bayanan Musulunci ba tare da la'akari da bukatun zamani da bukatu na musamman ba, da kuma ba da damar ɗalibai su fuskanci ƙalubale na yau da kullum.

(13) Kula da ƙa'idoji da tushe na tarbiyyar Musulunci, da zama babban jagora ga harkar ilimi, da ba da tarbiyyar tarbiyyar tarbiyyar da ta dace ta yadda mai koyo ya kasance yana da kyawawan halaye da ɗabi'u na Musulunci.

(14) Shiga cikin manhajoji na ilimi abin da ke inganta haɗin kan Musulunci da kuma al'adun rayuwa mai kyau tare da al'ummomin duniya.

(15) Bukatar babban sakatariyar cibiyar Fikihu – tare da haɗin gwiwar ƙungiyar ilimi, kimiya da al'adu ta Musulunci (ISESCO) da sauran hukumomin da abin ya shafa – da su gudanar da taron ƙarawa juna sani kan maudu'in (musuluntar manhajojin ilimi) tare da cin gajiyar ƙoƙarin da aka yi a baya. Wannan fanni, don samar da cikakken hangen nesa (dabaru) na raya musuluntar da manhajojin ilimi a duniyar Musulmi, da miƙa sakamakonsa ga ƙungiyar haɗin kan ƙasashen Musulmi don sanya su ƙarƙashin idanun ministocin ilimi na ƙasashen Musulmi.

Allah ya sa mu dace;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinkai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 139 (5/15)
GAME DA KATUNAN KUƊI

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na goma sha biyar, da ya gudana a garin Masƙaƙ - Masarautar Uman, a ranakun 14 - 19 ga watan Almuharram, 1425 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 6 – 11 ga watan Maris, 2004.

Bayan ta duba bincike da nazarin da aka gabatar wa Cibiya game da batun katunan kuɗi, da kuma bayan sauraron tattaunawar da aka yi a kai.

Kuma bayan tuno hukuncin da Majalisar cibiyar ta yanke a baya game da wannan batu, wanda shine ƙuduri na 63 (1/7) wanda ya haɗa da ma'anar katunan bashi da surorinsu, da ƙuduri na 108 (2/12) wanda ya haɗa da bayanin. Hukunce-hukuncen bayarwa da mu'amala da katunan da ba a fallasa, da kuma kuɗaɗen da ke da alaƙa Da shi, rangwamen (hukumar) ga 'yan kasuwa da masu ba da sabis waɗanda suka karɓi katin, cire kuɗi, kuma suna siyan zinariya, azurfa ko kuɗi da shi. an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:

(a) Ana iya ba da katunan bashi da aka rufe kuma a yi mu'amala da su idan sharuɗɗansu ba su haɗa da biyan riba a kan jinkirin biya ba.

(b) Abin da aka bayyana a cikin ƙuduri 108 (12/2) game da kuɗaɗe, rangwame ga 'yan kasuwa da masu ba da sabis,

da janyewar kuɗi, bisa ga sarrafawa da aka ambata a cikin ƙuduri, ya shafi katin da aka rufe.

(c) Za a iya siyan zinari, azurfa ko agogo tare da Katin Rufe.

(d) Cibiyoyin ba za su iya ba mai kati wasu gata da aka haramta ba, kamar inshorar kasuwanci ko shiga wuraren da Shari'a ta hana. Game da ba shi gatan da ba a haramtawa ba, kamar samun fifiko ga ayyuka ko rage farashin, babu wani abin da zai hana hakan a Shari'a.

(e) Cibiyoyin haɗa-haɗar kuɗi na Musulunci da ke ba da madadin katin da ba a gano ba, dole ne su bi ƙa'idojin Shari'a wajen fitar da shi da kuma sharuɗɗan sa, kuma su nisanci zato na riba ko wasu dalilai da ke haifar da shi, kamar soke bashin bashi.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 140 (6/15)
GAME DA SAKA HANNUN JARI A CIKIN KYAUTA DA ABIN DA AKE SAMU DA KUMA KUƊAƊEN SHIGA

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na goma sha biyar, da ya gudana a garin Masƙaƈ - Masarautar Uman, a ranakun 14 - 19 ga watan Almuharram, 1425 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 6 – 11 ga watan Maris, 2004.

Bayan ta duba bincike da nazarin da aka gabatar wa Cibiya Game da abin da ya shafi zuba jari a waƙafi da abin da ake samu da kuɗaɗen shiga, da kuma sauraren bahasi da aka yi a kewaye da shi, tare da yin tsokaci da shawarwari da shawarwarin tarukan ƙarawa juna sani da tarukan da aka gudanar don haka, an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:

Na Farko: Kuɗaɗen Kyautatawa:

(1) An yi niyyar zuba jarin kuɗi don haɓaka kuɗaɗen bayarwa, ko dukiya ne ko kuma kuɗaɗen shiga, ta hanyoyin saka hannun jari da aka halatta.

(2) Dole ne a kiyaye kyautar ta hanyar da za ta kai ga rayuwar dukiyarta da cigaba da amfanar ta.

(3) Dole ne a saka hannun jarin ƙadarorin da aka ba su kyauta, ko na gidaje ne ko na matsuguni, sai dai idan an ba su don yin amfani da ƙadarorinsu kai tsaye.

(4) Sharaɗi na mai bayarwa yana aiki ne idan ya shardanta samar da wani ɓangare na abin da aka samu na sadakar, kuma ba a la'akari da hakan ya saba wa ƙa'idojin sadakar, kuma yanayinsa yana aiki idan ya shardanta cewa duk abin da aka samu. A kashe shi a bankunan sa, don haka babu abin da za a karɓo daga gare shi don inganta muhimman abubuwa.

(5) Ƙa'idar ita ce ba ta halatta a saka wani ɓangare na abin da aka samu ba idan mai bayarwa ya sake shi kuma bai ƙayyade cewa za a saka shi ba sai tare da amincewar masu cin gajiyar atom. Game da bayar da sadaka, ya halatta a saka wani ɓangare na abin da ya samu wajen bunƙasa ƙadarorin don samun maslaha, bisa ga ƙa'idojin da aka tsara daga baya.

(6) Ya halatta a sanya rarar kuɗin haya wajen bunƙasa ƙadarorin ko wajen bunƙasa hayar, bayan an raba abin ga waɗanda suka ci gajiyar da kuma cire kuɗaɗen da aka raba, haka nan ya halatta a sanya kuɗaɗen da aka tara daga abin da aka samu wanda aka samu. An jinkirta bayarwa.

(7) Za a iya saka hannun jarin da aka tara daga abin da aka samu don kiyayewa, sake ginawa da sauran dalilai na halal.

(8) Babu wani hani a shari'a game da sanya kuɗaɗen nau'o'in abubuwan ba da tallafi a cikin wani jirgin ruwa guda ɗaya, ta hanyar da ba ta sabawa yanayin mai ba da shi ba, matuƙar ya adana kuɗin saboda abin da aka bayar.

(9) Lokacin zuba jarin waƙafi, dole ne a kiyaye abubuwan sarrafawa masu zuwa:

A- Dole ne tsarin saka hannun jari ya zama halal kuma a fagen halal.

B- La'akari da bambance-bambancen filayen saka hannun jari don rage haɗari, ɗaukar lamuni da lamuni, rubuta kwangiloli, da gudanar da mahimman binciken yuwuwar tattalin arziki don ayyukan saka hannun jari.

C- Zaɓin mafi aminci na hanyar saka hannun jari da guje wa babban haɗari mai haɗari, kamar yadda al'adar kasuwanci da saka hannun jari ke buƙata.

D- Ya kamata a zuba kuɗaɗen da ake bayarwa a cikin halastattun nau'o'in kuɗaɗen da aka bayar ta hanyar da za ta kai ga cimma buri na abin da aka yi wa baiwa da kuma kiyaye ƙadarorin da aka bayar da kuma maslahohin wanda aka yi wa kyauta. Don haka idan dukiyar da aka bai wa dukiya ce ta zahiri, to jarin su ya kasance ta hanyar da ba za ta kai ga asarar mallakarsu ba, idan kuma kuɗi ne, za a iya saka ta a duk wata halayya ta zuba jari, kamar hasashe, murabaha, istisna. ', etc.

E- Bayyana ayyukan saka hannun jari lokaci-lokaci da bugawa da sanar da bayanai bisa ga ƙa'idoji na yanzu Game da wannan.

Na biyu: Kyautar Kuɗi:

(1) Bayar da kuɗi a shari'a ya halatta, saboda halalcin manufar sadakar ita ce kulle babban cibiya da shigar da fa'ida. Kuma saboda ba lallai ne a nada kuɗin ba, amma masu maye gurbinsa ne suka maye gurbinsu.

(2) Ya halatta a ba da kuɗi don rance mai kyau, da kuma zuba jari, ko dai kai tsaye, ko kuma tare da wasu masu hannu da shuni a cikin wani asusu ɗaya, ko kuma ta hanyar fitar da hannun jarin kuɗi don ƙarfafa baiwar da samun haɗin kai a cikinsa tare. .

(3) Idan kuɗin tsabar kuɗin da aka baiwa aka zuba a cikin gidaje ne, kamar wanda ya sayi dukiya da shi ko kuma ya kera wani kayan tarihi da shi, to waɗannan ƙadarorin da ƙadarorin ba su ne kebantacciyar kyauta a maimakon tsabar kuɗi ba, sai dai kawai. Ana iya siyar da su don cigaba da saka hannun jari, kuma kyautar ita ce ainihin adadin kuɗi.

Tana ba da shawarwari masu zuwa:

(1) Kira ga ƙasashe mambobin ƙungiyar haɗin kan ƙasashen Musulmi da ƙungiyoyin Musulmi na ƙasashen da ba Musulmi ba, da su kiyaye waƙafi, su kula da shi, da rashin ketare shi, da kuma raya wasu nau'o'in waƙafi, kamar waƙafin atomic, wanda wasu dokokin Larabawa da na Musulunci suka soke.

(2) Kira ga ƙasashen Larabawa da na Musulunci da hukumomi da cibiyoyi da suka shafi al'amuran bayar da taimako, da kuma ƙungiyoyi na musamman na ƙasa da ƙasa da su dauki nauyin da ya rataya a wuyansu na bayar da taimako a Falasɗinu gaba ɗaya, musamman Ƙudus al-Sharif, da kuma ba da kariya. Su da kuma yin ƙoƙari wajen kiyaye siffofinsu, da yin kira da a raya su domin su cim ma burinsu da kuma cika manufarsu.

(3) Gayyato gwamnatocin Musulunci da su dauki wasu daga cikin kuɗaɗen gudanar da waƙafi gwargwadon iko saboda maslahar jama'a, kuma saboda suna da alhakin kula da maslahar al'umma da ƙasa.

(4) Gayyato hukumomi na musamman don tsara shari'a da ƙa'idojin lissafin shari'a, bincike na kuɗi da gudanarwa na aikin mai kulawa, walau mutum

ne ko ƙungiya ko wata hukuma ko ma'aikatar. Gudanar da waƙafi yakamata ya kasance ƙarƙashin ƙa'idojin shari'a, gudanarwa, kula da kuɗi da lissafin kuɗi.

(5) Buƙatar saita daidaitattun sarrafawa don kashe kuɗi, ko tallace-tallace ne, kafofin watsa labaru, gudanarwa, albashi, ko kari, don zama abin tunani yayin sa ido, dubawa, da kimanta aiki.

(6) Kiran sake farfaɗo da tsarin waƙafi ta kowace fuska, wanda ya taka rawar gani wajen wayewar Musulunci da cigaban bil'Adama, ilimi, zamantakewa da tattalin arziki.

(7) Amfanuwa da gogewa ta farko a fannin sarrafa waƙafi, kariya da cigaba a wasu ƙasashen Larabawa da Musulunci.

(8) Buƙatar ba da fifiko ga zuba jari a ƙasashen Musulunci.

Allah ya sa mu dace;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinkai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 141 (7/15)
GAME DA ABUBUWAN DA AKA AIKO DA AIKACE-AIKACENSU NA ZAMANI

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na goma sha biyar, da ya gudana a garin Masƙaɗ - Masarautar Uman, a ranakun 14 - 19 ga watan Almuharram, 1425 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 6 – 11 ga watan Maris, 2004.

Bayan ta duba bincike da nazarin da aka gabatar wa Cibiya Game da mas'alolin mursal, da kuma sauraren bahasi da aka yi a kusa da shi, da kuma ijma'in Musulmi cewa hukunce-hukuncen shari'a sun ginu ne a bisa tushen kawo maslaha da nisantar munanan ayyuka, an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:

(1) Abin da ake nufi da maslahah shi ne kiyaye manufar mai bayar da doka, wato kiyaye addini da rayuwa da hankali da zuriya da kuɗi.

Da kuma maslahar da aka aiko: ita ce wadda Mai Shari'a bai kebance ta musamman ba ko kuma ta kyautatawa a cikin la'akari ko sokewa, kuma tana cikin ta ne a ƙarƙashin manyan dalilai.

(2) Dole ne masanin shari'a ya tabbatar da wanzuwar ƙa'idojin sha'awa, waɗanda su ne:

- Zama na gaske, ba karya ba.
- Gaba ɗaya, ba ɓangaranci ba.

- Jama'a, ba na sirri ba.
- Ba a adawa da wata maslaha wadda ta fi ta muhimmanci ko daidai da ita.
- Masu dacewa da manufofin Shari'a.

Malamai sun ɓullo da ingantattun ma'auni don bambance nau'o'in maslaha, da kuma auna su a kan wata magana mai alaƙa da waɗannan mas'aloli. Sun karkasa shi Game da abin da ya shafi rayuwar mutane zuwa kashi uku, kuma suka tsara shi gwargwadon abin da aka duba. Waɗannan sassan su ne:

- Al-Daruriyyat
- Al- Hajiyyat.
- Al - Tahsiniyyat.

(3) Ya tabbata a cikin fiƙihu cewa halayen waliyyai a kan mas'aloli ya dogara da maslaha. Dole ne ya yi la'akari da hakan yayin gudanar da al'amuransa. Kuma al'umma dole ne su yi masa biyayya a kan haka.

(4) Sha'awar da aka aiko tana da aikace-aikace masu yawa a cikin al'amuran al'umma, da kuma a fannin tattalin arziki, zamantakewa, ilimi, gudanarwa, shari'a da sauran fannoni.

Don haka dauwamar Shari'a da kuma tafiyar da ita da buƙatun al'ummomin bil'Adama ya zo ne daga abin da binciken da aka gabatar a wannan zama.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 142 (8/15)
GAME DA LAMUNIN LIKITA

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na goma sha biyar, da ya gudana a garin Masƙaɗ - Masarautar Uman, a ranakun 14 - 19 ga watan Almuharram, 1425 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 6 – 11 ga watan Maris, 2004.

Bayan nazartar takardun da aka miƙa wa Cibiya game da abin da ya shafi lamunin likita, da kuma sauraron tattaunawar da aka yi a kusa da shi. an tabbatar da ƙuduri mai zuwa:

Na farko: Lamunin likita:

(1) Likitanci ilimi ne mai cigaba da fasaha don amfanin bil'Adama, kuma dole ne likita ya ji ikon Allah Maɗaukakin Sarki wajen gudanar da aikinsa, kuma ya yi aikinsa da gaske bisa ƙa'idojin fasaha da na kimiyya.

(2) Likitan zai kasance abin dogaro idan an cutar da majiyyaci a cikin waɗannan lokuta:

A- Idan da gangan ya yi ɓarna.

B- Idan ya kasance jahili ne a fannin likitanci ko reshen da yake yin aikin likitanci a cikinsa.

C- Idan hukumar da ke da iko ba ta ba shi izini ba.

D- Idan ya cigaba da aiki ba tare da izinin majiyyaci ko wakilinsa ba (kamar yadda ya zo a cikin hukuncin majalisa mai lamba 67 (7/5).

E- Idan aka yaudari mara lafiya.

F- f- Idan ya aikata wani kuskure wanda hakan baya faruwa kuma ba a yarda da ƙa'idojin sana'a ba, ko kuma yayi sakaci ko sakaci.

F- Idan ya tona asirin majiyyaci ba tare da wani kwakkwaran dalili ba (bisa ga hukuncin majalisa mai lamba 79 (8/10).

G- h- Idan ya ki yin aikin jinya a cikin larurar gaggawa (masu larura).

(3) Likita – da waɗanda suke cikin rukuni ɗaya – za su kasance da alhakin aikata laifuka a cikin shari'o'in da aka ambata idan an cika sharuɗɗan alhakin aikata laifuka, sai dai a cikin kuskure (sakin layi na f), kuma ba zai zama abin zargi ba sai dai idan kuskure yana da tsanani.

(4) Idan har wata tawagar likitocin da aka haɗa da ita ce ta gudanar da irin wannan aikin, to kowannensu yana da alhakin laifinsa wajen aiwatar da dokar (idan aka haɗa ɓarna kai tsaye tare da haifar da ita, to shi ne kai tsaye, sai dai idan an haɗa shi da cutarwa kai tsaye). Mai laifi ya fi shi alhaki). Shugaban tawagar zai kasance tare da alhakin ayyukan mataimakansa idan ya yi kuskure ko ya kasa kula da su.

(5) Cibiyar kiwon lafiya (na jama'a ko ta sirri) za ta ɗauki alhakin diyya idan ta kasa cika wajibai, ko kuma idan ta ba da umarnin da ke haifar da cutarwa ga marasa lafiya ba tare da hujja ba.

Tana ba da shawarwari masu zuwa:

(1) Gudanar da bincike kan matsalolin da ake amfani da su a wannan zamani na tsarin Aƙilah da kuma ba da shawarar wasu hanyoyin da Shari'a ta yarda da su.

(2) Gudanar da bincike na musamman akan al'amurran da suka shafi lalacewar ɗabi'a da diyya a cikin lokuta na Lamuni gaba ɗaya.

(3) Neman gwamnatocin Musulunci da su daidaita doka don tsara ayyukan likita kamar zubar da ciki, mutuwar kwakwalwa, da gwajin gawa….

(4) Neman jami'o'i a ƙasashen Musulunci da su nemo kwas kan ladubban likitoci da ilimin fiƙihu ga ɗaliban da suka ƙware a fannin likitanci da aikin jinya.

(5) Yin kira ga gwamnatoci a ƙasashen Musulunci da su tsara da kuma kula da ayyukan madadin magunguna da magungunan gargajiya, da kuma kafa hanyoyin da za su kare al'umma daga cutarwa.

(6) Kira ga kafafen yaɗa labarai da su kula da sakwannin yaɗa labarai a fannin lafiya da na likitanci.

(7) Ƙarfafa gwiwar likitocin Musulmi don gudanar da bincike da gwaje-gwaje na kimiyya da shari'a.

Allah ya sa mu dace;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

SANARWA KAN BATUN FALASƊINU

Cibiyar Fiƙihu ta Musulunci a yayin da take bibiyar abin da ke faruwa a ƙasar Falasxinu da ke hannun 'yan mamaya na sahyoniyawan 'yan mamaya, ta yi kira ga ɗaukacin duniya da su dakatar da ayyukan ta'addancin da mahukuntan mamaya ke wakilta da kisan yara da mata da ba su ji ba ba su gani ba. Maza a kullum, da yawaitar kashe-kashen jama'a, baya ga rushe gidaje, da raba jama'arsu, da kwace filaye da ruguza Tsirrai da tumbuke itatuwan 'ya'yan itace masu tasbihi ga Allah, Makaɗaici, Mai ikon komai, a'a, ba a gamsu da shi ba. Cewa, sai dai ya kafa taka-tsantsan rarrabuwar kawuna wadda ta sassare ƙasar Falasɗinu tare da cinye kashi 25% na yankinta bayan ruguza gidajen jama'a don kafa wannan taka- tsantsan wariyar launin fata, wanda ya saba wa tanadin addinai na sama, ƙa'idojin ɗan Adam da dokokin ƙasa da ƙasa.

Hukumomin da suka mamaye suna ƙara amfani da gungun 'yan bindiga da 'yan fashi, don haka suke wa bankuna (bankuna) fashi da makami domin su sace dukiyar jama'a.

Waɗannan laifuffukan da aka haɗa da su ba a taba yin irinsu ba a tarihin bil'Adama, ko da kuwa a cikin yanayi mafi duhu, mafi zalunci da kuma duhu, duk waɗannan hukumomin Isra'ila da suke mamaye da su suna yin su ne a ƙarƙashin sunan kare kai, tare da zargin cewa ƙungiyoyin Falasɗinu 'yan ta'adda ne. !! Ta yaya za ta zama 'yar ta'adda alhali tana kare ƙasarta da mutuncinta da kuɗinta a gaban dan mamaya da ba ya daraja ɗan Adam? Idan da ace

wannan da'awar ta tabbata, da ƙungiyoyin 'yanto a duniya sun zama 'yan ta'adda!!

Malaman Cibiyar Fiƙihu ta Musulunci sun bayyana matuƙar mamakinsu kan yadda duniya ta kasance 'yan kallo a gaban wannan ta'addanci da suke gani a kullum, a sa'i daya kuma, tana kira ga cibiyoyin ƙasa da ƙasa da su dauki nauyin da ya rataya a wuyansu na kawo ƙarshen zalunci da kuma cimma burinsu. Ƙa'idojin 'yanci, adalci da daidaito da yake bayar da shawarar.

Har ila yau Cibiyar koyar da ilimin Fiƙihu ta Musulunci ta yi kira ga ƙasashen Larabawa, Game da taron ƙasashen Larabawa da aka gudanar a birnin Tunis a ƙarshen wannan wata, domin tattauna batun tonon sililin da Isra'ila ke yi a ƙarƙashin Masallacin Al-Aƙsa da kewaye. Tana kira ga ƙasashen Musulmi baki ɗaya da su dau nauyin da ya rataya a wuyansu a gaban Allah Maɗaukakin Sarki, da al'ummarsu, da kuma tarihi, wanda bai isa ya yi tir da Allah wadai ba, a'a duk abin da waɗannan ƙasashen za su iya yi dole ne a yi su, kuma suna iya yin yawa a kansa. Don kare Falasɗinu mai albarka da mutanen da ke cikinta, da suka haɗa da taimakon kayan aiki, agajin jin kai, da kuma aiki, mai tsanani wajen kawo ƙarshen mamayar Isra'ila da 'yantar da Al-Aƙsa da wurare masu tsarki.

Wajibi ne gwamnatoci da al'ummomin ƙasashen Musulmi su sauke nauyin da ya rataya a wuyansu na tarihi domin dakile waɗannan zarafi na zalunci, da kuma goyon bayan al'ummar Falasɗinu a kan tsayin daka da tsayin daka a cikin wannan babban bala'i.

Kuma wancan bai zama abin soyuwa ba a wurin Allah, kuma Allah shi ne mafi sani;; a kan al'amarinSa, kuma amma mafi yawan mutane ba su sani ba.

Allah ya sa mu dace;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

SANARWA AKAN IRAƘI

Cibiyar Fiƙihu ta Musulunci a zamanta na goma sha biyar tana bin diddigin abubuwan da suke faruwa a ƙasar Iraƙi, da irin munanan makirce-makircen da ake shiryawa waɗanda suka shafi haɗin kan ta, da kuma rikicin kabilanci da na kabilanci da ake son tayar da shi a cikinta, tare da ruguzawa. Halittu da haɗin kan al'ummarta, da sakamakon fasadi da fadace-fada tana cin kore da bushewa, tana kona yankin da wutar rarrabuwar kawuna, da buxe kofofin makiya da suke boye a cikin wannan al'umma.

Sannan Cibiyar Fiƙihu ta ƙasa da ƙasa, bisa matsayinta na Musulunci da ma'anar aikin malamai na nasiha, ta yi kakkausar suka ga dukanin waɗannan makirce-makircen da ake ƙullawa kan ƙasar Iraƙi.

Sannan kuma ta bayyana matsayinta da al'ummar Iraƙi da kuma ƙarfafa dukanin dakarunta da suke a yanzu – da kuma waɗanda suke nan – suna yin dukan ƙoƙarinsu na dakile fitina, da ƙoƙarin haɗa kan al'ummar Iraƙi, da fitar da su daga cikin illolin zaluncin mamaya, da dawo da su. Cikakken mulki da wuri-wuri tare da kiyaye haƙƙin kowa a kan adalci da 'yan uwantaka.

Kuma majalisar ta yi kira ga Iraƙi: Larabawa, Kurdawa, Turkmen, Sunni da Shi'a, da dukanin ƙungiyoyinta da dakarun siyasa da na dangi da su tashi tsaye wajen kawar da hatsarin da ke tattare da ita, da mayar da ita ga hannun al'ummarta na Musulunci da kuma tabbatar da ita.

Gudanar da aikin da aka ba shi a dukan matakai na yanki da na duniya.

Allah ya sa mu dace;;

ƘUDURORI DA BAYANAI NA TARON SHEKARA-SHEKARA KARO NA GOMA SHA SHIDA NA MAJALISAR CIBIYAR FIƘIHUN MUSULUNCI TA DUNIYA

DUBAI (EMIRATES)
30 GA WATAN SAFAR ZUWA 5 GA WATAN RABI'UL AWWAL, 1426
9 - 14 GA WATAN AFRILU, 2005

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinkai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 143 (1/16)
GAME DA ZAKKA AKAN TAƘAITACCEN ASUSU DA KAMFANONIN INSHORA NA MUSULUNCI, INSHORAR KUƊI DA FA'IDODIN ƘARSHEN HIDIMA

Lallai majalisar cibiyar Fikihun Musulunci na duniya, da take karkashin kungiyar kasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na goma sha shida, da ya gudana a garin Dubai (Emirates), a ranakun 30 ga watan Safar, zuwa 5 ga watan Rabi'ul Awwal, 1426 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 9 – 14 ga watan Afrilu, 2005.

Bayan ta duba bincike da nazarin da aka gabatar wa Cibiya Game da batun zakka a asusun rajista, kamfanonin inshora na Musulunci, inshora da fa'idojin karshen aiki, da kuma sauraron tattaunawar da aka yi a kusa da shi, an tabbatar da kuduri masu zuwa:

Na farko: Zakka akan asusun zuba jari:

(a) Zakka ta wajaba akan ma'auni na asusun zuba jari, da ribar da suke samu, a kan ma'abota wadannan asusu, idan sharuɗɗan zakka ta cika, na dogon lokaci ko na gajere, ko da fitar da ma'auninsu bai cika ba. Faruwa tare da kuntatawa daga mahadin saka hannun jari, ko tare da kuntatawa daga mai rike da asusu.

(b) Zakka tana kan adadin kudin da ake biya a yanzu. Babu wani tasiri a ce an ware kudaden ne domin bukatar mai su ko don aiwatar da ayyukan zuba jari, sai dai don biyan basussukan da ya ciyo.

Na biyu: Zakka akan asusu da aka rike don tattara bayanai:

(a) Adadin girman girman (wanda shi ne adadin da aka bayar a matsayin tabbatar da wa'adin dauri don rufe lalacewar da aka yi watsi da shi) idan ba a saka shi a cikin asusun zuba jari ba, kuma an cire babban inshora na farko don shigar da kwangila. Daga kadarorin zakka ga abin da aka ajiye ta da ita, kuma mai ita ya fitar da zakka da kadarorinsa, idan kuma shekaru suka shude sai a fitar da zakka shekara daya idan aka mayar wa masu ita. Amma idan waɗannan adadin suna cikin asusun zuba jari, to abu (Na Farko / A) ya shafi su.

(b) Adadin kuɗaɗen da ake kashewa na kwangila, da tsabar kuɗi da ake karɓowa daga daidaikun mutane da cibiyoyi domin samun wasu ayyuka, kamar tarho, wutar lantarki, ajiya na wuraren hayar ko kayan aiki, wanda ya ba da su sai ya zama dole. Ya fitar da zakka a kansu na tsawon shekara guda idan ya karbe su.

(c) Adadin kuɗin da mai sayarwa ba ya cirewa daga kadarorinsa na zakka, sai dai a fitar da zakka a kansa, domin shi ne ko mai saye ya yanke kwangilar ko ya sa hannu.

Na uku: Adadin Doka:

Shi ne abin da hukumomin da ke da iko ke buƙata a ajiye shi a banki don ba wa kamfanin lasisin, idan aka rike shi na wani dan lokaci sai kamfanin ya fitar da zakka tare da kadarorinsa, idan aka cigaba da rike shi, to sai ya cigaba. Yana fitar da zakka na shekara guda idan an mayar da ita ga kamfani.

Na huɗu: Ajiye da tsohon ribar Kuɗi (Ajiya):

Zakkar kamfanin tare da kadarorinsa, idan aka yi amfani da hanyar kadarorin da ake da su a halin yanzu lokacin da ake lissafin zakkar kamfani.

Na biyar: Zakka akan kamfanonin inshora na Musulunci:

(a) Abubuwan fasaha, ma'auni na bashi na masu sakewa, da'awar da za a biya, da da'awar da za a biya, da kuma da'awar da aka warware ba zakka ce da kamfani ke fitar ba, sai dai ana cire su daga kadarorinsa na zakka, saboda bashi ne a kansa.

(b) Abubuwan da aka tanada da tanadi na kasada na yau da kullun, ƙarin tanadi, ajiyar inshorar rai, da adadin kuɗin da aka ajiye don sake inshora ba a cire su daga kadarorin zakka.

Na shida: Ƙarshen fa'idodin hidima:

- **Zakka akan hakokin ƙarshen hidima na ma'aikata da ma'aikata:**

(a) Ƙarshen hidima ɗin kyauta: Haƙƙin kuɗi ne da doka ko kwangila ke buƙata ga ma'aikaci ko ma'aikaci tare da sharuɗɗa. Ana biyan shi a ƙarshen hidima ga ma'aikaci ko ma'aikaci ko danginsu. Zakka a kanta ba ta wajaba a kan ma'aikaci ko ma'aikaci a tsawon lokacin hidimar, domin ba a samun cikakken ikon mallakarta, idan kuma aka yanke shawarar tantance ta a miƙa ta ga ma'aikaci ko ma'aikaci lokaci daya ko tazara. Sai ya zama cikakkiyar mallake ta, kuma ya sanya ta a cikin kadarorinsa na zakka.

(b) **Albashin fensho:** Adadin kuɗi ne ma'aikaci ko ma'aikaci yana da haƙƙin ya samu kowane wata daga gwamnati ko kuma ma'aikaci bayan ya kare aikinsa kamar yadda doka da ƙa'idoji da kwangilolin aiki suka tanada, kuma zakka. Ta hanyar da ake magana game da ƙarshen hidima ɗin kyauta (abu 6/a).

(c) Layin Ritaya: Kuɗi ne dunƙule guda ɗaya da gwamnati ko ma'aikata ke bayarwa ga ma'aikaci ko ma'aikaci da Dokar Inshorar Jama'a ta cika idan bai cika sharuɗɗan biyan albashin ritaya ba, kuma ana fitar da zakka. Bisa ga abu (Na shida / A).

(d) Ladan adana: Wani kaso ne na musamman da ake cirewa daga albashi ko albashi, wanda ake ƙara ƙayyaɗadden kaso daga cibiyar.

Hukuncin zakkarta ya bambanta bisa nau'in asusun da ake ajiye ta, idan ta kasance a cikin wani asusu na musamman don amfanin ma'aikaci ko ma'aikaci kuma yana da damar ya saka hannun jari, to yana cikin nasa. Kadarorin zakka ta fuskar shekara da adadin adadin. Amma idan ba shi da iko a kan wannan asusun, to babu zakka a kansa, domin ba shi da cikakkiyar mallakinsa, sai bayan ya mallaka, sai ya fitar da zakka a cikinsa na shekara guda.

- **Zakka akan kuɗaɗen ƙarshen hidima na cibiyoyi da kamfanoni:**

Ƙarshen fa'idodin hidima, fa'idodin ritaya da fansho tare da cibiyoyi ko kamfanoni masu zaman kansu, da fa'idodin ajiyar da ya saura a cikin asusu na kamfanoni ko kamfanoni ba sa fitowa daga hannunsu, don haka ba a cire su daga kadarorinsu na zakka, sai dai zakka. Biya tare da su.

Idan waɗannan kuɗaɗe suna tare da cibiyoyin jama'a (gwamnati) ba zakka ba ne, domin daga kuɗin jama'a suke.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 144 (2/16)

GAME DA BANBANCE-BANBANCE TSAKANIN MA'AIKACIN MIJI DA MATA

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na goma sha shida, da ya gudana a garin Dubai (Emirates), a ranakun 30 ga watan Safar, zuwa 5 ga watan Rabi'ul Awwal, 1426 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 9 – 14 ga watan Afrilu, 2005.

Bayan ta duba bincike da nazarin da aka miƙa wa Cibiya game da batun bambance-bambance tsakanin mata da miji da ke aiki, da kuma bayan sauraron tattaunawar da aka yi a kusa da ita, an tabbatar da ƙuduri masu zuwa:

Na farko: Rarraba alhakin kuɗi tsakanin ma'aurata:

Mata tana da cikakkiyar damar shari'a kuma tana da cikakken bayanin kuɗi mai zaman kanta, kuma tana da cikakken haƙƙi, a cikin tsarin shari'a, ga abin da take samu daga aikinta, kuma tana da dukiyarta, kuma tana da haƙƙin ta. Mallaka da zubar da abin da ta mallaka, miji ba shi da iko a kan kuɗinta, kuma ba ta buƙatar izinin miji don mallaka da zubar da kuɗinta.

Na biyu: Abincin Ma'aurata:

Mata tana da haƙƙin a ba da cikakken abin da ya da gwargwadon ƙarfin miji da kuma ingantattun ƙa'idoji da al'adun zamantakewa da Shari'a ta yarda da su.

Na uku: Aikin matar a wajen gida:

(1) Daya daga cikin manyan haƙƙoƙin uwar gida shi ne kula da iyali, tarbiyyantar da matasa, da kula da tsararraki masu zuwa, tana da haƙƙi idan an buƙata ta, ta gudanar da ayyukan da suka dace a wajen gida. Ɗabi'arta da ƙwarewarta bisa ga ƙa'idojin Shari'a da ɗabi'arta da kebantuwarta, matuƙar ta yi riƙo da hukunce-hukuncen addini da ɗabi'un Musulunci, tare da yin la'akari da ainihin nauyin da ke kanta.

(2) Fita mace ta yi aiki ba ta rasa abin da shari'a ta tanada daga mijinta, kamar yadda shari'a ta tanada, sai dai idan ma'anar sabawa da ke hana alada ta cika a wannan fita.

Na huɗu: Shigar uwargidan a cikin kuɗaɗen iyali:

(1) Mace ba ta wajaba a shari'a ta yi tarayya cikin abin da ya wajaba ga miji tun farko, kuma ba za a wajabta mata ba.

(2) Sa kai da mace ta yi don shiga cikin abubuwan da za a kashe a cikin iyali, al'amari ne na halal da aka wakilta a gare shi, saboda abin da ya ƙunsa samun ma'anar hadin kai, hadin kai, da jituwa tsakanin ma'aurata.

(3) Ya halatta ga ma'aurata su cimma daidaito da fahimtar juna a kan makomar albashi ko albashin da matar ta samu.

(4) Idan fita aikin matar ya haifar da ƙarin kuɗaɗen nata, za ta ɗauki waɗannan kudin.

Na biyar: Buƙatun Aiki:

(1) Ya halatta mace ta sanya a cikin yarjejeniyar aure cewa tana aiki a wajen gida.

(2) Ya halatta ga miji ya nemi matar da ta bar aiki bayan izininsa ya yi idan tafiyar ta kasance maslahar iyali da 'ya'ya.

(3) Ba ya halatta a Shari'a a sanya sharaɗi (ko sharaɗin) mace ta yi aiki a wajen gida a matsayin aro na shiga cikin abin da ya wajabta wa miji tun farko ko ta ba shi wani ɓangare na albashi da abin da ya samu.

(4) Miji ba shi da ikon tilasta wa matar yin aiki a wajen gida.

Na shida: Shigar matar a cikin mallakar:

Idan matar da gaske ta ba da gudummawa daga kuɗinta ko abin da ta samu na aikinta don mallakar gida, gidaje, ko kasuwanci, to tana da damar shiga cikin mallakar wannan gida ko aikin daidai da kuɗin da ta bayar.

Na bakwai: Cin zarafin haƙƙi a fagen aiki:

(1) Aure yana da haƙƙoƙi da haƙƙoƙin juna a tsakanin ma'aurata, kuma shari'a ta siffanta su, kuma alaƙar da ke tsakanin ma'aurata ta zamanto a kan adalci, da haɗin kai, da ƙaunar juna da tausayi, barin su zalunci ne da ya haramta a cikinsa. Shari'a.

(2) Ba ya halatta ga miji ya yi amfani da haƙƙi ta hanyar hana matar yin aiki ko neman ta bar shi idan da nufin cutarwa ne, sai dai in hakan ya haifar da fasadi da cutarwa da ta zarce riban da ake nema daga gare ta. .

(3) Wannan ya shafi matar idan ta yi niyya ta zama a cikin aikinta don cutar da miji ko iyali, ko kuma idan aikinta ya haifar da lahani wanda ya wuce abin da ake tsammani daga gare shi.

Shawarwari:

- Majalisar cibiya ta ba da shawarar gudanar da nazarin zamantakewa, tattalin arziki, da likitanci kan illolin da aikin matar aure ke yi a wajen gida ga iyali da kuma ita kanta uwargidan, saboda tasirin waɗannan nazarce-nazarce wajen fayyace gaskiyar lamarin, kuma misalan binciken su ne. daga al'ummomi daban-daban.
- Majalisar cibiyan ta tabbatar da wajabcin dasa ra'ayin daidaitawa tsakanin ma'aurata da kuma kishin

Musulunci cewa alakar da ke tsakaninsu ta kasance bisa soyayya da jin kai.

- Gudanar da wani taron tattaunawa na musamman wanda ya shafi al'amuran da suka shafi mata Musulmi baki ɗaya, da irin rawar da suke takawa wajen cigaban al'ummar Musulmi, bisa tsarin tattakin cigaban wayewa, bisa tsarin shari'a, ta yadda shawarwari da shawarwarin majalisar za su iya zama. Dukan gwamnatoci da hukumomin Musulunci su amince da su kafin taron ƙasa da ƙasa kan mata da yawan al'umma.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 145 (3/16)
GAME DA AƘILA DA YANDA AKE GUDANAR DA ITA A ZAMANI WAJEN ƊAUKAR ALHAKIN DIYYA

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na goma sha shida, da ya gudana a garin Dubai (Emirates), a ranakun 30 ga watan Safar, zuwa 5 ga watan Rabi'ul Awwal, 1426 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 9 – 14 ga watan Afrilu, 2005.

Bayan ta duba bincike da nazarin da aka gabatar wa Cibiya game da abin da ya shafi Aƙila da yanda ake gudanar da ita a zamani wajen ɗaukar alhakin diyya, da kuma sauraron tattaunawar da aka yi a kusa da shi, an tabbatar da ƙuduri masu zuwa:

Na farko: Ma'anar Aƙila:

Ita ce jam'iyyar da ke da alhakin biyan kudin jini a madadin wanda ya yi laifi a wasu shari'o'in da ba da gangan ba, ba tare da haƙƙin komawa ga wanda ya aikata laifin da ta biya ba. Ita ƙungiyar ce asalin dokokinta, da kuma mutanen ofishinta, daga cikinsu akwai goyon baya da hadin kai.

Na biyu: Abin da Aƙila ba za su ɗauka ba:

Aƙila ba sa ɗaukar abin da ake buƙata na kudin jinin da gangan, sulhu, ko iƙirari.

Na uku: Yanda suke a wannan Zamani:

Idan babu dangi ko dangin da ke ɗauke da kudin jinin, ya halatta a yi aiki da shi a lokacin da ake buƙata, bisa la'akari

da cewa tushen dangi shi ne goyon baya da hadin kai, kamar haka;

(a) Inshorar Musulunci (cooperatiɓe or symbiotic), wanda tsarinsa ya nuna cewa ana biyan kudin jini tsakanin masu inshora.

(b) Kungiyoyin tawagogin jama'a da kungiyoyi wadanda aka kafa a tsakanin kwararrun masu sana'a iri daya, idan kasidarsu ta hada da samun hadin kai wajen daukar korafe-korafe.

(c) Kudade na musamman da ma'aikatan gwamnati da na gwamnati da masu zaman kansu suka kafa domin samun hadin kai da hadin kai a tsakaninsu.

Na hudu: Shawarwari:

- Cibiyar Fikihu ta Musulunci ta ba da shawarar cewa gwamnatoci daban-daban da kasashen Musulunci su sanya nassosi na dokokinsu da ke tabbatar da cewa ba za a yi asarar kudin jini ba, domin babu wani jini da ba a rasa a Musulunci.
- Hukumomin da abin ya shafa za su yi aiki don yada ruhin hadin kai da hadin kai a tsakanin mambobi daban-daban na kungiyar da kuma kungiyoyin da mambobinsu ke da alakar zamantakewa. Ana samun wannan ta hanyoyi masu zuwa:

(a) Shiga cikin ka'idoji da ka'idoji daban-daban na ka'idar kudin jini.

(b) Kamfanonin inshora na Musulunci a kasashe daban-daban na duniyar Musulunci suna yin takardu da suka hada da bayanan hadura da biyan kudin jini cikin sauki da kuma lokacin da suka dace.

(c) Yunkurin da kasashen Musulmi suka yi na sanya Bait Al-Mal (baitul malin jama'a) da aikin bayar da kudaden jini a duk lokacin da aka rasa dangi, domin cimma manufofin zamantakewa da aka dora wa Bait Al-Mal. –

ciki har da ɗaukar kuɗin jinin – ban da rawar da yake takawa na tattalin arziki.

(d) Kira ga tsirarun Musulmi a yankuna daban-daban na duniya da su kafa ƙungiyoyi da za su samu haɗin kai da haɗin kan al'umma a tsakaninsu, tare da bayyana fayyace bayyani game da biyan diyya ga kashe-kashen da suka yi daidai da tsarin Shari'a.

(e) Aikewa da sako zuwa ga hukumomi da hukumomi da ƙungiyoyi da cibiyoyin zamantakewa domin gudanar da ayyuka na adalci da na sadaka da suka hada da zakka da sadaka da wasiyya da bayar da gudumawa wajen biyan kuɗaɗen jinin da aka samu sakamakon kisa ba bisa ƙa'ida ba.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 146 (4/16)
GAME DA SABUWAR HANYAR NAZARIN ALƘUR'ANI DA NASSOSIN ADDINI

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na goma sha shida, da ya gudana a garin Dubai (Emirates), a ranakun 30 ga watan Safar, zuwa 5 ga watan Rabi'ul Awwal, 1426 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 9 – 14 ga watan Afrilu, 2005.

Bayan ta duba bincike da nazarin da aka miƙa wa Cibiya **game da sabuwar hanyar nazarin Alƙur'ani da nassosin addini**, da kuma sauraren bahasi da aka yi a kusa da shi, an tabbatar da ƙuduri masu zuwa:

Na farko: Abin da ake kira sabon karatun nassosin addini, idan ya kai ga karkatar da ma'anonin nassosi, ko da kuwa an gina su ne a kan munanan maganganu, ta yadda nassosin suka fita daga ra'ayi daya a kansa, kuma suka saba wa haƙiƙanin shari'a. ana ɗaukarsa a matsayin bidi'a abin zargi kuma babban hatsari ne ga al'ummomin Musulunci, al'adunsu da ɗabi'unsu, lura da cewa wasu daga cikin masu wannan ɗabi'a sun fada cikinta, saboda jahilcin ma'auni da ke tafiyar da tawili ko kuma sha'awar sabunta dokokin shari'a ba tare da kulawa ba.

Alamomin ta'azzara hatsarin sun bayyana ne a kan yadda wasu jami'o'i suka amince da tsarin waɗannan karatuttuka, da buga bayanansu ta hanyoyi daban-daban na bayar da rahoto, da kwarin guiwa wajen magance batutuwan da suka shafi karatun jami'a, gayyatar

alkalumansu zuwa lacca da ba da gudummawa ga tarurrukan tarurrukan da ake tuhuma, da fitowar jama'a don fassara ra'ayoyinsu da aka rubuta cikin harsunan waje, da buga wasu cibiyoyi na littattafansu masu guba.

Na biyu: Fuskantar yanayin waɗannan karatuttuka ya zama daya daga cikin wajibai na isarwa, kuma daga cikin hanyoyin tunkarar wannan ɗabi'a da magance hatsarinsa akwai kamar haka:

- Kira ga gwamnatocin Musulunci da su tinkari wannan hatsarin da ke gabatowa, da kuma fayyace bambancin dake tsakanin 'yancin ra'ayi mai nauyi, manufa da mutuntawa, da 'yancin walwala mara iyaka, ɓarna, domin waɗannan gwamnatocin su dauki matakan da suka dace na sa ido kan cibiyoyin buga littattafai, cibiyoyin al'adu, cibiyoyin watsa labarai da ayyukansu. Don zurfafa wayar da kan al'umma gaba ɗaya a cikin zukatan matasa da matasan jami'a, da gabatar da ma'auni na fiḳihu, ingantacciyar tawili, da bayanin Hadisan Annabi.
- Samar da hanyoyin da suka dace (kamar gudanar da tarurrukan tattaunawa) don shiryar da nazarin ilimomin Shari'a da larura a zurfafa, da kwadaitar da tarbiyyar fiḳihu tare da kula da shari'a da asali da ƙa'idojin harshen Larabci.
- Faɗaɗa fagen ingantaccen tattaunawa mai tsauri tare da kamfen ta wannan hanyar.
- Ƙarfafa ƙwararrun ƙwararru a cikin karatun Islama don ƙarfafa amsa mai mahimmanci na aiki tare da tattauna hujjojinsu a fagage daban-daban, musamman manhajoji na ilimi.
- Umarci wasu ɗalibai masu karatun digiri na biyu a cikin imani, Hadisi, da Shari'a don zabar batutuwan da suka shafi littafansu wajen yaɗa gaskiya da kuma mayar da martani da gaske kan ra'ayoyinsu da zarginsu.

- Samar da tawagogin aiki masu alaka da Cibiya Fiƙihu ta Musulunci da ke Jidda, tare da samar da cikakken dakin karatu na adabi kan wannan batu da ke lura da abin da aka buga a cikinsa da kuma martanin da ke tattare da shi, a shirye-shiryen rubuta bincike mai zurfi, da kuma hada kai tsakanin malamai. A cikinsa, a cikin cibiyoyin bincike daban-daban a ciki da wajen duniyar Musulunci.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinkai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 147 (5/16)
GAME DA KAYAYYAKI NA DUNIYA DA SARRAFAWA DON MU'AMALA DA SU

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na goma sha shida, da ya gudana a garin Dubai (Emirates), a ranakun 30 ga watan Safar, zuwa 5 ga watan Rabi'ul Awwal, 1426 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 9 – 14 ga watan Afrilu, 2005.

Bayan ta duba bincike da nazarin da aka miƙa wa Cibiya game da batutuwan da suka shafi kayayyaki na ƙasa da ƙasa da ƙa'idojin mu'amala da su, da kuma sauraron tattaunawar da aka yi a kewayen, an tabbatar da ƙuduri masu zuwa:

Na Farko: Jaddada Hukunci mai lamba 63 (1/7) na Majalisar game da kasuwannin hada-hadar kuɗi, inda aka bayyana cewa: (Ana yin mu'amala da kayayyaki na ƙasa da ƙasa a kasuwannin da aka ƙayyade ta daya daga cikin waɗannan hanyoyi guda huɗu:

Hanya ta farko:

Cewa kwangilar ta haɗa da haƙƙin karɓar abin da aka sayar da kuma karɓar farashin nan da nan, tare da kasancewar kaya ko rasit ɗin da ke wakiltar su a hannun mai sayarwa da rasidin.

Wannan kwangilar ta halatta bisa doka ƙarƙashin sanannun sharuɗɗan siyarwa.

Hanya ta biyu:

Cewa kwangilar ta hadɗa da haƙƙin karɓar abin da aka sayar da kuma karɓar farashin nan da nan, tare da ikon da Hukumar Kasuwa ta ba su lamuni.

Wannan kwangilar ta halatta bisa doka ƙarƙashin sanannun sharuɗɗan siyarwa.

Hanya ta uku:

Cewa kwangilar ta kasance kan isar da kayayyaki da aka siffanta a hannun a ranar da aka jinkirta da kuma biyan farashin lokacin bayarwa da kuma cewa ya hadɗa da sharadin da ke buƙatar cewa a zahiri ya ƙare tare da bayarwa da karɓa.

Wannan kwangilar ba ta halatta a dage musanya biyun ba, kuma za a iya gyara ta don saduwa da sharuɗɗan aminci da aka sani, idan kuma ta cika sharuɗɗan aminci ya halatta.

Haka nan, baya halatta a sayar da kayan da aka siya da aminci kafin a mallake shi.

Hanya ta huɗu:

Cewa kwangilar ta kasance a kan isar da kayan da aka siffanta a hannun a ranar da aka jinkirta da kuma biyan farashin lokacin bayarwa ba tare da kwangilar ba tare da sharadin da ke buƙatar ƙarewa tare da ainihin bayarwa da karɓa, amma za a iya rushewa. Ta hanyar kwangilar kishiyar.

Wannan shi ne nau'in da ya fi yawa a kasuwannin kayayyaki, kuma wannan kwangilar ba ta halatta ba tun farko.

Na biyu: Game da binciken da aka gabatar, majalisar ta tattauna wasu surori na hada-hadar kuɗaɗe da cibiyoyin hada-hadar kuɗi na Musulunci suka yi, kuma ya tabbata daga gare su cewa aikace-aikacen na da siffofi da yawa da ɓangarori da yawa da cikakkun bayanai da ya kamata a fayyace su domin a samu karin bayani. A kai ga yanke hukuncin Shari'a game da kayayyaki na ƙasa da ƙasa da kuma yadda ake gudanar da su, don haka Majalisar cibiyar ta ba da shawarar Babban Sakatariya da ta gudanar da wani

taron karawa juna sani na musamman da ya shafi abubuwa kamar haka:

(1) Gabatar da aikace-aikacen fage na ma'amaloli da cibiyoyin hada-hadar kuɗi na Musulunci ke gudanarwa a kasuwannin kayayyaki na duniya.

(2) Cika ƙa'idojin da ya kamata su kasance da kuma kiyaye su daga cibiyoyin hada-hadar kuɗi na Musulunci a cikin hada-hadar hada-hadar kuɗi.

(3) Shirya ƙarin bincike a kan ɓangarori daban-daban na waɗannan ma'amaloli don dacewa da la'akari da batutuwan kayayyaki na duniya.

Na uku: Majalisar ta yaba da ƙudurin gwamnatin Dubai na samar da kasuwar hada-hadar kayayyaki ta ƙasa da ƙasa da ke birnin Dubai, kuma tana fatan wannan aiki zai baiwa cibiyoyin hada-hadar kuɗi na Musulunci damar kaucewa baraka a kasuwannin duniya da binciken da aka gabatar ya yi nuni da su, ta kuma ba da shawarwari masu kula da harkokin kasuwancin duniya. Aiwatar da kula da abubuwan da suka shafi Shari'a a lokacin da ake shirya dokoki da matakai don gudanar da kasuwa, da kiyayewa don nemo hanyoyin da za su cimma daidaiton ayyuka a kasuwa tare da tanadi da ƙa'idojin shari'ar Musulunci.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinkai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 148 (6/16)
GAME DA KAFALAR KASUWANCI

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na goma sha shida, da ya gudana a garin Dubai (Emirates), a ranakun 30 ga watan Safar, zuwa 5 ga watan Rabi'ul Awwal, 1426 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 9 – 14 ga watan Afrilu, 2005.

Bayan nazartar takardun da aka miƙa wa Cibiya game da batun Lamunin kasuwanci, da kuma bayan sauraron tattaunawar da aka yi a kusa da shi, an tabbatar da ƙuduri masu zuwa:

Na farko: Mene ake nufi da kafalar kasuwanci:

Kafalar tushen Shari'a: Shi ne haɗa alhakin mai lamuni ga wanda ake bi bashi wajen neman bashi, ko ido, ko rayuwa.

Na biyu: Muhimman nau'o'in kafalar kasuwanci:

(1) Amincewar ɗan ƙasa da ya sami lasisin kasuwanci ga wanda ba ɗan ƙasa ba ya yi amfani da lasisin don gudanar da ayyukansa kuma ya ba shi cikakken kuɗaɗe, ba tare da gudummawar kuɗi ba ga ɗan ƙasa ko alƙawarinsa na yin aiki, in banda. Aiwatar da hanyoyin da ake buƙata don aiwatar da aikin a ƙarƙashin lasisi inda ɗan ƙasa ya bayyana a matsayin mai aikin.

(2) Haɗin ɗan ƙasa tare da wanda ba ɗan ƙasa ba a lokuta inda dokoki suka ba da izini, kuma ɗan ƙasa ya karɓi ƙayyaɗaddun adadin ƙima ko na lokaci-lokaci, wanda aka amince da shi don amfani da lasisi a cikin ayyukan haɗin gwiwa ko aikin.

Na uku: Dokokin kafalar kasuwanci:

(1) Sura ta farko (yin amfani da lasisi ba ɗan ƙasa ba) sabon salo ne wanda ba lamari ne na Lamuni ba wanda aka sani a fiƙihu, kuma ba batun haɗin gwiwar fuska ba ne, sai dai haƙƙin ɗabi'a da ɗan ƙasa ya mallaka ta nagarta na shari'a sannan a miƙa shi ga wasu ba tare da diyya ba, ko don la'akari ta hanyar siyarwa ko haya. Babu wata hujja ta shari'a game da wannan mu'amala, muddin babu yaudara, zamba, ko adawa ga waliyyi.

(2) Sura ta biyu (shiga cikin amfani da lasisi) yana faruwa ta hanyar gudummawar kuɗi daga ɗan ƙasa tare da ƙaddamar da lasisin, ko kuma ta hanyar ƙaddamar da lasisin kawai bayan ingantaccen kimantawa na abin da ke wakiltar kashe kuɗi da ƙoƙarin da aka yi a ciki. Samun ta hanyar al'ada don ƙayyade rabon mai bada lasisi. Rabon dayan ɓangaren (wanda ba ɗan ƙasa ba) gudummawar kuɗi ne wanda aka kara masa aikinsa, wanda ake la'akari da shi lokacin da ake tantance yawan riba. Wannan ciniki a ƙarƙashin Lamunin kasuwanci ya halatta bisa ga abin da aka amince da shi wajen ƙayyade yawan adadin ribar yayin ɗaukar asarar bisa ga hannun jari.

Shawarwari:

Majalisar cibiyar ta ba da shawarar yin kira ga ƙungiyar ƙasashen Musulmi ta hanyar cibiyoyinta na tattalin arziki da ta kafa kasuwar Musulunci ta bai daya da kuma 'yancin zirga-zirgar kuɗaɗe, zirga-zirgar jama'a da kasuwanci tsakanin ƙasashen Musulmi, don abin da ya hada da samun haɗin kan Musulunci da ake buƙata. Da kuma moriyar juna a tsakanin Musulmi kamar kasuwannin duniya.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 149 (7/16)
GAME DA INSHORAR LAFIYA

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na goma sha shida, da ya gudana a garin Dubai (Emirates), a ranakun 30 ga watan Safar, zuwa 5 ga watan Rabi'ul Awwal, 1426 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 9 – 14 ga watan Afrilu, 2005.

Bayan nazartar takardun da aka miƙa wa Cibiya game da batun inshorar lafiya, da kuma sauraron tattaunawar da aka yi a kusa da shi, an tabbatar da ƙuduri masu zuwa:

1- Ma'anar inshorar lafiya:

Kwangilar inshorar lafiya: Yarjejeniyar da mutum ko wata cibiyar da ta dauki nauyin kula da shi za ta biya wani takamaiman adadi ko wasu kari ga wani takamammen mahalli, matuƙar dai wannan ɓangaren ya dauki nauyin biyan magani ko kuɗinsa a cikin wani takamaiman lokaci.

2- Hanyoyin inshorar lafiya:

Ana ba da inshorar lafiya ta hanyar cibiyar kulawa, ko ta hanyar kamfanin inshora wanda ke aiki a matsayin tsaka-tsaki tsakanin masu inshorar da cibiyar kulawa.

3- Hukuncin inshorar lafiya:

(a) Idan inshorar kiwon lafiya yana tare da cibiyar kulawa kai tsaye, to ya halatta a shari'a tare da kulawar da ke sauƙaƙa haɗarin haɗari da kuma gafartawa tare da samuwan buƙatun da aka mayar da

shi zuwa **matsayin** larura saboda yana da alaka da kiyayewa. Ruhi da hankali da zuriya, kuma yana daga cikin buƙatu da shari'a ta zo ta kiyaye.

Daga cikin abubuwan sarrafawa da aka ambata akwai:

- Ƙirƙirar cikakkun bayanai dalla-dalla waɗanda ke ayyana wajibcin kowane ɓangaren.
- Nazarin yanayin lafiyar wanda aka amince da shi da kuma damar da za a iya fallasa su.
- Cewa da'awar kuɗi daga cibiyar kulawa zuwa ga mahaɗan sun kasance da alaƙa da ayyukan da aka ƙaddamar ba ga ƙima ba, kamar yadda lamarin yake tare da kamfanonin inshora na kasuwanci.

(b) Idan inshorar lafiya ya kasance ta hanyar kamfanin inshora na Musulunci (haɗin kai ko symbiotic) wanda ke gudanar da ayyukansa daidai da ƙa'idodin Shari'a da Majalisar ta amince da shi a cikin yanke shawara mai lamba 9 (9/2) game da inshora da sake inshora, to. Ya halatta.

(c) Idan an bayar da inshorar lafiya ta hanyar kamfanin inshora na kasuwanci, to bai halatta ba, kamar yadda aka tsara a cikin shawarar da aka ambata na makarantar kimiyya.

4- Kulawa da sarrafawa:

Hukumomin da suka cancanta za su kula da kuma kula da ayyukan inshorar lafiya ta hanyar da za ta tabbatar da adalci, kawar da zalunci da cin zarafi, da kuma kare masu inshora.

Shawarwari:

Majalisar Cibiyar ta ba da waɗannan shawarwari:

(1) Kira ga gwamnatocin Musulunci, ƙungiyoyin agaji da cibiyoyin bayar da tallafi da su samar da inshorar lafiya kyauta ko kuma a kan kuɗin da ya dace ga waɗanda ba su iya samun inshora daga kamfanoni masu zaman kansu.

(2) Kada a yi amfani da katunan kiwon lafiya sai na masu su, saboda wannan ya saba wa ƙa'idojin kwangila, da zamba da zamba da ya haɗa da.

(3) Gargaɗi game da rashin amfani da inshorar lafiya, kamar da'awar rashin lafiya, ɓoye ta, ko bayar da bayanan da suka saba wa gaskiya.

(4) Shigar da batun inshorar haɗin gwiwa (na Musulunci, ko na takaful) a cikin tarukan da ke tafe a wannan cibiyar ta la'akari da sakamakon tarukan da tarukan karawa juna sani na baya-bayan nan da aikace-aikace daban-daban da suka bayyana bayan majalisar ta yanke hukuncin da ta gabata.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 150 (8/16)
GAME DA MU DA SAURAN MUTANE

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na goma sha shida, da ya gudana a garin Dubai (Emirates), a ranakun 30 ga watan Safar, zuwa 5 ga watan Rabi'ul Awwal, 1426 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 9 – 14 ga watan Afrilu, 2005.

Bayan nazarin karatun da aka gabatar wa Cibiya game da batun mu da sauran mutane, da kuma sauraron tattaunawar da aka yi a kusa da shi, an tabbatar da ƙuduri masu zuwa:

(1) Ɗaukar hanyoyin da za a samu haɗin kai tsakanin Musulmi da jahohi da al'ummomi, ta yadda za a iya yin magana a kan al'umma guda a wannan zamani, kuma hakan yana buƙatar ɗaukar matakai kan wannan tafarki na warware saɓanin ra'ayi, da ƙarfafa tattalin arziki, al'adu, kimiyya da siyasa. Haɗin gwiwa tsakanin ƙasashen Musulmi daban-daban, da aiwatar da shawarwarin ƙungiyar ƙasashen Musulmi da dama a wannan mahallin.

(2) Buƙatar haɗa kai tsakanin ƙasashen Musulmi da ƙungiyoyi wajen samar da sako na yaɗa labarai a fili game da addinin Musulunci wanda zai zama ginshikin tattaunawa da juna, tare da samar da tsararrun ƙwararrun masana harkokin yaɗa labarai na Musulmi

waɗanda suka fahimci wannan sako kuma suka ƙware wajen bayyana hakan. Shi a cikin harsuna daban-daban masu rai, domin tunkarar zazzafar kamfen da ake ta yaɗawa a kan Musulunci da Musulmi a zamanin yau.

(3) Dole ne ya kasance a kan kafa ayyukan haɗin gwiwa waɗanda ba su dogara da tallafi da kyauta ba, kuma sun dogara ne kan daidaito da raya muradu daya a tsakanin kowa da kowa, don tabbatar da haɗin gwiwa tsakanin ƙasashen Musulmi da sauran ƙasashe a fannonin tattalin arziki daban-daban, fannonin zamantakewa, al'adu da siyasa.

Shawarwari:

(1) Cibiyar ta yi kira ga ƙasashe mambobin ƙungiyar, ƙungiyoyi, jami'o'i da cibiyoyin Musulunci na musamman da su shirya tsare-tsare na fitar da littafai da nazarce-nazarce da bincike, cikin harsuna daban-daban masu rai, kan batutuwa daban-daban da suka shafi tattaunawa don nuna gaskiyar Musulunci a matsayin addinin Musulunci. Duniya da rayuwa, ba don ƙiyayya da wani ba, da kuma jaddada ƙimar Musulunci, tsaro da haɗin kai wajen yakar talauci, yunwa, cututtuka, bunƙasa albarkatun arziki, zuba jari da ayyukan haɗin gwiwa da ke amfanar bil'Adama. Da kuma daidaitawa tare da hadaddun wajen buga shi.

(2) Gayyato waɗanda suka shafi dangantakar ƙasa da ƙasa a matakin gwamnati ko na farin jini don samarwa al'ummomin ƙasa da ƙasa ɗabi'u da ƙa'idojin da Musulunci ya bayar ga bil'Adama don haɗin gwiwa da kafa gine-ginen zaman lafiya da tsaro a duniya ta hanyar shiga tsakani ƙungiyoyin ƙasa da ƙasa na duniya irin su Majalisar Ɗinkin Duniya, Hukumar Ilimi da Al'adu ta Duniya (UNESCO) da ƙungiyoyin tattalin arziki da

masana'antu na ƙasa da ƙasa. Wannan yana buƙatar abubuwa biyu:

(a) Shigar da ƙwararru daga jami'o'i da cibiyoyi na Musulunci ko wasu a cikin tawagogin da ke wakiltar ƙasashe a cikin waɗannan ƙungiyoyi, tare da shirya tsofaffin al'ummomi don fahimtar Musulunci, zaman lafiyarsa da ƙa'idojin da ya ginu a kansu ta hanya mai kyau.

(b) Mai da hankali kan warware matsalolin ƙasa da ƙasa ta hanyar ƙungiyoyin ƙasa da ƙasa ta hanyar adalci da kin kawar da su daga wannan da'ira, da haɗin gwiwar da Shari'a ta yi umarni da ƙungiyoyi daban-daban na ƙasa da ƙasa wajen tabbatar da kalmar gaskiya da ƙa'idojin zaman lafiya da haɗin gwiwa da aka samu. A cikin dokokinmu na Musulunci da kuma ƙa'idojin adalci da dokokin ɗabi'a da ƙasashen yamma suka shelanta.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 151 (9/16)
GAME DA KULAWA DA TSIRARUN MUSULMI

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na goma sha shida, da ya gudana a garin Dubai (Emirates), a ranakun 30 ga watan Safar, zuwa 5 ga watan Rabi'ul Awwal, 1426 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 9 – 14 ga watan Afrilu, 2005.

Bayan ta duba bincike da nazarin da aka miƙa wa Cibiya Game da batun kula da tsirarun Musulmi, da kuma sauraron tattaunawar da aka yi a kusa da shi, an tabbatar da ƙuduri masu zuwa:

(1) Ya kamata a cire shi daga sanyawa a wajen duniyar Musulunci suna a matsayin (yan tsiraru) ko (al'ummomi); Domin kuwa waɗannan sunaye ne sharuɗɗan shari'a waɗanda ba su nuna haƙiƙanin samuwar Musulunci ba, waɗanda ke siffantuwa da dunƙulewa, da asali, da kwanciyar hankali da zaman tare da sauran al'ummomi. Kuma waccan sunayen da suka dace kamar: (Musulmi a Yamma), ko (Musulmi a wajen duniyar Musulunci).

(2) Dole ne a yi amfani da hanyoyi daban-daban don kiyaye zaman Musulunci na Musulmi a wajen ƙasashen Musulmi da kuma kare kebantattun abubuwan addini, wayewa da al'adu.

(3) Abubuwan da ake buƙata na zama ɗan ƙasa a ƙasashen yamma ba su dace da kiyaye asalin Musulunci da riƙo da ɗabi'un Musulunci ba.

Shawarwari:

(1) Samar da wata cibiya ta bincike ta ilimi mai kula da yanayin Musulmi a wajen duniyar Musulmi, da kuma gyara siffar Musulunci a tsakanin waɗanda ba Musulmi ba.

(2) Samar da wani kwamitin shari'a a makarantar da ya shafi lalubo hanyoyin warware batutuwan da suka shafi fiƙihu da Musulmi a wajen duniyar Musulmi suke fuskanta.

(3) Cewa cibiyar tare da haɗin gwiwar hukumomin da abin ya shafa a ƙasashen Musulmi da kuma ƙasashen ketare ta gudanar da kwasa-kwasan horo na musamman ga limamai da masu wa'azi da daraktocin cibiyoyin addinin Musulunci na ƙasashen da ba na Musulmi ba.

(4) Kira ga Musulmin da suke wajen ƙasashen Musulmi da su kiyaye ƙa'idojinsu na Musulunci, su yi watsi da saɓanin mazhaba, da riƙo da haɗin kai a cikin ayyukan addini.

(5) Musulman da ke wajen ƙasashen Musulmi su samar da abin koyi na wayewa da ke wakiltar Musulunci a cikin halayensu da mu'amalarsu da wasu.

(6) Gayyato ƙungiyar haɗin kan ƙasashen Musulmi da ta goyi bayan hukumar da ke tafiyar da harkokin Musulmi a ƙasashen da ba mambobi a cikin ƙungiyar ba, tare da aiwatar da hukuncin da ƙungiyar ta yanke game da hakan.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinkai

BAYANI KAN ƘUDUS DA AL-AƘSA

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da aminci su tabbata ga shugabanmu Muhammadu Al-amin, da alayensa tsarkaka, da sahabbansa maɗaukaka, da waɗanda suka bi su, suka bi tafarkinsu da kyautatawa har zuwa ranar sakamako.

Ƙungiyoyin yahudawan sahyoniya masu tsattsauran ra'ayi a ƙasar Falasɗinu, waɗanda adadinsu ya haura sama da talatin, suna jin cewa suna da ƙarfi kuma sun yi tunanin cewa za su iya aiwatar da munanan tsare-tsarensu zuwa ga Masallacin Al-Aƙsa mai albarka, na farko na alƙibla biyu da na uku na Masallatai. Waɗanda suke tafiya zuwa, ta hanyar ƙoƙarin ruguza shi da gina Haikalin Sulaiman da ake zarginsa a kan rusasshiyarsa, don haka waɗannan ƙungiyoyi suka fara neman hujja. Al'ada a can, don aiwatar da m burinsu.

Bayan haka ne majalisar fiƙihu ta Musulunci a lokacin da take zamanta a ƙasar Emirates daga 30 Safar zuwa 5 ga Rabi'ul Awwal 1426 daidai da 9-14 ga Afrilun 2005, bayan ta yi nazari kan munanan maganganu da tsare-tsare na zalunci da masu tsattsauran ra'ayi suka fitar. Jami'an yahudawan sun yi adawa da birnin Ƙudus gaba ɗaya da kuma Masallacin Al-Aƙsa, ya zartar da cewa;

(1) Birnin Ƙudus da Masallacin Al-Aƙsa na daga cikin wurare masu tsarki na Musulmi a duk faɗin duniya, saboda alakarsu da mu'ujizar Isra'I da Mi'iraji da Alƙur'ani mai girma ya tanadar.

(2) Musuluncin wannan gari da Masallacinsa mai albarka an kafa shi ne da nassin Alƙur'ani mai girma da Sunnar Annabi tsarkakakkiya. Kuma cewa wannan batu ba ya

zama batun sokewa, ko canji, ko yin ciniki, kuma babu inda za a yi sulhu a kansa. Mahukuntan fiƙihun al'umma sun yi taro baki ɗaya kan haramcin makiya masu cin zarafi da amincewa da duk wani yanki na ƙasar Musulmi da ya kwa musamman kasa mai tsarki.

(3) Masallacin Al-Aƙsa mai albarka na Musulmi ne shi kaɗai, kuma yahudawa ba ruwansu da shi, kuma wajibi ne a kiyaye hadurran keta hurumin wannan Masallacin, da rike mahukuntan mamaya na yahudawa da ƙasashen da suke goyon bayansa. Su ne ke da alhakin duk wani hari da aka kai wa Al-Aƙsa, kuma ba ya halatta ga Al-Aƙsa a yi shawarwari ko rangwame kuma babu wanda ke da kafa A kan cewa shi ne mafi ɗaukakar da ɗaukakarr kowa.

(4) Ba za a iya samun zaman lafiya da kwanciyar hankali a yankin ba sai dai a kawo ƙarshen mamayar da Yahudawa suka yi wa birnin Ƙudus da Masallacinsa mai albarka, da komawar Falasɗinu ga al'ummarta.

(5) Al'ummar Falasɗinu na da 'yancin kafa ƙasarsu mai cin gashin kanta a dukan ƙasarsu tare da Ƙudus a matsayin babban birninta, haka nan kuma suna da haƙƙin kare kansu da kuma tinkarar makiya ta dukan hanyoyin da suka dace da kuma 'yan gudun hijira. Komawa ƙasarsu.

Majalisar Ɗinkin Duniya ta yi kira ga mahukunta da al'ummar Larabawa da na Musulunci da su ɗauki nauyin da ya rataya a wuyansu na addini da na ƙasa da kuma tarihi na kare wannan birni da aka mamaye da kuma Masallacinsa mai albarka, su tsaya tare da mutanen da ke wurin, su tabbatar da kasancewarsu a cikinsa da kuma ba da goyon baya. Cibiyoyinta na kiwon lafiya, ilimi, zamantakewa da sauran cibiyoyi, domin a hana garin zama Yahudanci ko zama na ƙasa da ƙasa, domin duk Yahudanci da zama na ƙasa da ƙasa suna da muhimmanci, ba a yarda

da shi ta kowace hanya. Kazalika gagarumin aiki na kawo ƙarshen mamayar da Isra'ila ke yi wa ƙasar Isra'i da Mi'iraji.

Allah ya sa mu dace;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

SANARWA AKAN IRAƘI

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da aminci su kara tabbata ga shugabanmu Muhammadu, fitintinun Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya, da bayansa.

Saboda aiki da abin da (SallalLahu alaiHi wa alihi wa sallam) ya faɗi cewa: **(Wanda bai damu da al'amuran Musulmai ba, ba ya cikinsu)**. Cibiyar Fiƙihu ta Musulunci a zamanta da ta yi a ƙasar Emirates a birnin Dubai, a ranar 30 ga watan Safar zuwa 5 ga watan Rabi'ul Awwal 1426, daidai da 9-14 ga Afrilu, 2005, ta cigaba da bin diddigin abubuwan da suka faru. Waɗanda ke faruwa a ƙasar Iraƙi da aka mamaye, wanda ɗaukacin al'ummar Iraƙin suka zama waɗanda abin ya shafa. Jama'a ne suka sha wahala da yaƙi da zalunci da mulkin kama-karya. Idan ta hanyar nishi a ƙarƙashin nauyin zalunci da zalunci. Sai ya zama cewa dalilai na yaƙin da ake yi da Iraƙi sun ruguje ɗaya bayan ɗaya, kuma ba a cimma nasarar yaƙin da ake yi na ceto al'ummar Iraƙi ba.

Wannan kuma shekaru biyu ke nan da yaƙin ƙasar Iraƙi da mamaya, wanda a lokacin da al'ummar Iraƙi ba su shaida komai ba sai cigaba da ɓarna, da ɓarnatar da kuzari, da kashe malamai, da aiwatar da makirce-makirce na tayar da bambance-bambancen ɓangaranci da na kabilanci. A cikin mutanen mutane daya. Kuma wannan yana ƙara dagewa da mamaya kan makircinsa, domin wannan zama tare da haɗin kai ba zai cimma manufofin da ake son yaga wannan haɗin kai da lalata wannan haɗin kai ba.

Mu malamai da muka taru a Dubai domin halartar taron Cibiyar Fiƙihu ta ƙasa da ƙasa, muna kira ga dukan 'yan'uwa waɗanda aka raunata da kuma mamayar ƙasar

Iraƙi da su yi riƙo da igiyar Allah, su tsaya tsayin daka a matsayin daya daga cikin makirce-makircen da ake ƙullawa, da ɗaukar mataki. Duk wata hanyar da za ta kawo ƙarshen mamaya da samun cikakken ikon ƙasar Iraƙi da gina ƙasa ɗaya, mai cin gashin kanta, amintacciya kuma mai ƙarfi wacce ba ta zama wurin da azzalumai ke samun tsaro ba bisa la'akari da daidaito da adalci na Musulunci, nesa ba kusa ba na ɓangaranci na ɓangaranci.

Kuma a yayin da muke Allah wadai da cin hanci da rashawa a doron kasa, muna yin Allah wadai da shi, muna kuma kawar da duk wani zalunci, da zalunci da cin hanci da rashawa, muna kira ga ƙungiyoyin shiyya, Majalisar Ɗinkin Duniya, da duk masu son zaman lafiya, tsaro, 'yanci, da adalci a wannan duniya. Don kawo ƙarshen dukan bala'o'in da ƙasar Iraƙi ke fuskanta ba tare da wata shakka ba, kuma yanayin da ke cikinta ya yadu, yana barazana ga yankin da kewaye.

Har ila yau, muna tafe da sauye-sauyen da ke faruwa a ƙasar Iraƙin da muke so. Da kuma azamar kafa cibiyoyin tsarin mulki. Muna da yaƙinin cewa babu wani xan Iraƙi da ba shi ba, kuma zai kasance mai kishin haɗin kai, 'yancin kai da cikakken ikon ƙasar Iraƙi, muna fatan Allah Maɗaukakin Sarki ya ba wa al'ummar Iraƙin alhairi da samun nasara a kan hakan, ta yadda za su iya kawar da su. Na sakamakon mamaya, da zabar makomarsu, da kundin tsarin mulkinsu na din-din-din, da cibiyoyin tsarin mulki a matsayin fatansu, gina tattalin arzikinsu da ya durkushe da ƙarfafa alakarsu da ƙasashen makwabta da kuma taka muhimmiyar rawa a fagen haɗin kan Musulunci da na ƙasa da ƙasa don cimma manufofinsu. Al'ummar Musulmi mai girma cikin aminci ga duniya baki ɗaya.

Allah ya sa mu dace;;

KUDURORI DA BAYANAI NA TARON SHEKARA-SHEKARA KARO NA GOMA SHA BAKWAI NA MAJALISAR CIBIYAR FIKIHUN MUSULUNCI TA DUNIYA

UMMAN (JORDAN)

28 GA WATAN JIMADAL ULA ZUWA 2 GA WATAN JIMADAL AKHIR, 1427

24 - 28 GA WATAN YUNI, 2006

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 152 (1/17)
GAME DA MUSULUNCI DA AL'UMMA DAYA, DA RUKUNAN AƘIDU DA FIƘIHU DA ILIMI

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na goma sha bakwai, da ya gudana a garin Umman (Jordan), a ranakun 28 ga watan Jimadal Ula, zuwa 2 ga watan Jimadal Akhir, 1427 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 24 – 28 ga watan Yuli, 2006.

Bayan ta duba bincike da nazarin da aka gabatar wa Cibiya Game da abin da ya shafi Musulunci da al'umma ɗaya, da kuma aƙidu da fiƙihu da ilimi, da kuma sauraren bahasi da aka yi a kewaye da shi, da kuma bayan nazarin shawarwarin taron Musulunci na ƙasa da ƙasa da cewa; An gudanar da shi ne a shekara ta 1425H/2005, wadda ta buƙaci yin nazari tare da bin ƙa'idojin da ke cikin saƙon Amman, wanda ya amince da dandalin malamai da masu tunani da aka gudanar a Makkah Al-Mukarramah, a shirye-shiryen halartar babban taron kolin Musulunci na uku, an tabbatar da ƙuduri masu zuwa:

Na farko: Binciken da aka shirya a kan wannan batu ya yi ittifaƙi a kan dukanin hukunce-hukuncen Musulunci na asali, kuma aƙidu da fiƙihu da ilimi ana ɗaukar su a matsayin hukunce-hukuncen malaman Musulunci da nufin saukaka aiwatar da su, kuma dukansu sun nufi wajen gini. haɗin kan al'umma da kuma wadatar da ta da tunani da fahimtar saƙon Musulunci na har abada.Bincike kan

wannan batu ya ci karo da nazarce-nazarce waɗanda suka gabatar da abin da ke cikin wannan saƙon (Saƙon Amman) wanda ya hada da bayani da fayyace haƙiƙanin Musulunci da irin rawar da yake takawa a wannan zamani. al'umma, kuma ta cancanci yabo da yabo ga ƙoƙarin mai martaba Sarki Abdullah II Ibn Al-Hussein, Allah ya kiyaye shi, Sarkin Hashimiya na ƙasar Jordan, wajen karbe ta da gabatar da ita a faɗin duniya.

Na biyu: Tabbatar da hukunce-hukuncen da babban taron Musulunci na ƙasa da ƙasa da aka gudanar a birnin Amman (Jordan) mai taken (Haƙiƙanin Musulunci da rawar da yake takawa a cikin al'ummar wannan zamani) don dacewa a tsakaninsu da abin da ya ƙunshi cikin bincike da tattaunawa. akan batun. Gabanin waɗannan hukunce-hukuncen ya yi ishara da fatawoyi da hukunce-hukuncen da hukumar fatawa da manyan malamai a mazhabobi daban-daban suka bayar na goyon bayan waɗannan hukunce-hukuncen, waɗanda su ne:

1. Duk wanda ya bi ɗaya daga cikin mazhabobi guda huɗu daga Ahlus-Sunnah da al'umma (Hanafi, Maliki, Shafi'i, da Hanbali), mazhabar Jaafari, mazhabar Zaidi, mazhabar Ibadi, da mazhabar Ibadi. Mazhabar Zahir Musulmi ne, kuma bai halatta a ayyana shi a matsayin kafiri ba. Jininsa da darajarsa da kuɗinsa haramun ne. Haka nan, kamar yadda ya zo a cikin fatawar shehin Al-Azhar, bai halatta a kore ma’abota akidar Ash’ari ba, da masu yin Sufanci na gaskiya. Haka nan, ba ya halatta a kore masu madaidaicin tunanin Salafiyya.

Haka nan duk wata ƙungiya ta Musulmi da ta yi imani da Allah Maɗaukakin Sarki da Manzonsa (SallalLahu alaiHi wa alihi wa sallam), da rukunnan imani da shika-shikan Musulunci, kuma ba lallai ba ne ya yi inkarin wani ɓangare na addini da aka sani, to ba ya halatta. a ayyana shi a matsayin bidi’a.

2. Abin da ya haɗa mazhabobi ya fi bambancin da ke tsakaninsu. Mabiya mazhabobi takwas sun yi ittifaki a kan asasi na Musulunci. Dukansu sun yi imani da Allah Maɗaukakin Sarki daya bayan daya, kuma Alƙur'ani mai girma shi ne kalmar Allah da aka saukar da shi, wanda Allah Maɗaukakin Sarki ya kiyaye, kuma ya kiyaye shi daga gurbata, kuma ga shugabanmu Muhammadu (SallalLahu alaiHi wa alihi wa sallam) a matsayinsa na Annabi. kuma manzo zuwa ga dukan mutane. Kuma dukansu sun yi ittifaki a kan rukunnan Musulunci guda biyar: Shaida guda biyu, Sallah, Zakka, Azumin Ramadan, da Hajjin Daki, da rukunan imani: Imani da Allah, da Mala'ikunSa, da LittattafanSa, da ManzanninSa, Ranar Lahira, kuma a cikin kaddara, mai kyau da mara kyau. Bambancin malamai a tsakanin mabiya mazhabar shi ne saɓanin rassa da wasu ƙa'idoji, kuma rahama ce. A da, an ce: Bambancin fahimta tsakanin malamai rahama ce mai girman gaske.
3. Yarda da mazhabobin Musulunci yana nufin riƙo da wata hanya ta musamman a cikin fatawowi: babu wanda ya halatta ya yi fatawa ba tare da wasu sharuɗɗa na ilimi ba, kuma ba ya halatta a yi fatawa ba tare da bin tsarin mazhaba ba, kuma a'a. an halatta mutum ya yi ijtihadi da gabatar da wani sabon ra'ayi ko gabatar da fatawowin da aka ki yarda da su da suke fitar da Musulmi daga Musulunci, ƙa'idoji da ƙa'idojin Shari'a da kafuwarta.
4. Batun saƙon Amman wanda ya zo a daren ashirin da bakwai ga watan Ramadan mai albarka na shekara ta 1425 Hijira, kuma aka karanta shi a Masallacin Hashimiya, shi ne sadaukar da koyarwar da su. hanya; Yarda da mazhabobin tunani da kuma ba da muhimmanci ga tattaunawa da haduwar juna a tsakaninsu shi ne ke tabbatar da daidaito da daidaito da juriya da jin kai da tattaunawa da wasu.

5. (5) Muna kira da a watsi da saɓani a tsakanin Musulmi, da hada maganarsu da matsayinsu, da jaddada mutunta juna, da ƙarfafa hadin kan al'ummominsu da ƙasashensu, da ƙarfafa dankon zumuncin da zai hada su don son juna domin Allah, kuma kada a bar wata husuma da shiga tsakanin su.

Allah Madaukakin Sarki yana cewa: **(Muminai 'yan'uwa juna ne, sai ku yi sulhu tsakanin 'yan'uwanku biyu, kuma ku ji tsoron Allah, saboda a yi muku rahama)** [Hujurat: 10].

6. Masu halartar taron ƙasashen Musulmi na ƙasa da ƙasa a yayin da suke ganawa a birnin Amman fadar mulkin masarautar Hashimiya ta ƙasar Jordan, kusa da Masallacin Al-Aƙsa mai albarka da kuma yankunan Falasdinawa da aka mamaye, sun jaddada wajibcin yin duk wani ƙoƙari na kare al'ummar Musulmi. Masallacin Aƙsa na farko na alƙibla biyu kuma na uku na Masallatai masu tsarki guda biyu, a tinkarar abin da yake fuskantarsa daga Hatsari da hare-hare, ta hanyar kawo ƙarshen mamaya da 'yantar da harami. Kazalika wajabcin kiyaye haramin a Iraƙi da sauran wurare.
7. Mahalarta taron sun jaddada wajibcin zurfafa ma'anonin 'yanci da mutunta ra'ayi da sauran ra'ayi a cikin faffadar duniyarmu ta Musulunci. Kuma godiya ga Allah shi kadai.

Na uku: Tabbatar da hukunce-hukunce na 98 (1/11) na makarantar Game da hadin kan Musulunci da shawarwarin da ake da su a kai da kuma aiwatar da tsare-tsaren da aka gabatar a ciki don samun hadin kan Musulunci, wanda ya kammala da buƙatar sakatariyar cibiyar ta kafa kwamitin mambobinta. da masana wadanda ƙungiyar hadin kan ƙasashen Musulmi ta amince da tsarinsu da ayyukansu, don samar da ingantaccen nazari da bunƙasa hanyoyin samun hadin kai a fannonin al'adu, zamantakewa da tattalin arziki.

Na huɗu: Tabbatar da ƙa'idoji na gama-gari na mas'alolin da aka yi ittifaƙi a kansu da bayyaninsu, da taƙaita mas'alolin saɓani da mayar da su zuwa ga ƙa'idojin shari'a da suka ginu a kansu, da gabatar da aƙidu da gaskiya ba tare da son zuciya ba, a cikin tsarin ɗaukakar al'umma da mutunta saɓani. . Lokacin da ake yin nauyi, ana la'akari da abin da ya fi ƙarfin shaida kuma mafi cika ingantattun dalilai, ba tare da gabatar da koyarwar da mai binciken ya ke ba ko ya yi nasara a wasu ƙasashe ko al'ummomi.

Na biyar: Koyar da ɗalibai a jami'o'i da manyan makarantu hukunce-hukuncen haɗin kan Musulunci, da ladubban saɓani da muhawara mai ma'ana, wanda mafi muhimmancinsa shi ne ba tauye wani ra'ayi ba wajen zabar wani ra'ayi.

Na Shida: Farfaɗo da rukunan tarbiyya da aka dorawa Alƙur'ani da Sunnah, a matsayin hanyar da za a rage yawan son abin duniya a waɗannan lokuta, da kuma kare kai daga rudu ta hanyoyin ɗabi'u na gaggawa waɗanda suka yi watsi da ƙa'idojin Musulunci.

Na Bakwai: Malaman dukan mazhabobi suna wayar da kan al'umma kan tsarin daidaitawa da daidaitawa ta hanyoyi daban-daban na aiki, kamar tarurrukan ofisoshi, tarurrukan ilimi na musamman, da taron jama'a, tare da cin gajiyar cibiyoyin da suka shafi kusantar da mazhabobi, domin don gyara fahimtar mazhabobin aƙidu da fiƙihu da ilimi, kasancewar su hanyoyi ne daban-daban wajen aiwatar da ƙa'idoji da hukunce-hukuncen Musulunci, kuma saboda saɓanin da ke tsakaninsu shi ne bambamcin banbance-banbance da kamanceceniya da juna, ba saɓanin saɓani ba. wajibcin dunƙulewar ilmi game da su, da siffofinsu da fa'idarsu, da kula da adabinsu.

Na Takwas: Girmama mazhabobin tunani baya hana suka da ake niyya, wanda ake nufin faɗaɗa wuraren haduwar juna da taƙaita abubuwan saɓani. Wajibi ne a samar da damar tattaunawa mai ma'ana a tsakanin mazhabobin Musulunci bisa la'akari da Littafin Allah da

Sunnar ManzonSa mai tsira da amincin Allah don ƙarfafa haɗin kan Musulmi.

Na Tara: Wajibi ne a fuskanci rukunan ilimi da ɗabi'un zamani waɗanda suka saba wa sharuɗɗan Littafi da Sunna, kamar yadda wuce gona da iri ba ta halalta ba, haka nan bai halatta a yi sakaci da karɓar kowane kira ba, ko da kuwa yana da shakku, dole ne a ba da haske don kiyayewa. haƙƙin sunan Musulunci.

Na goma: Jaddada rashin haƙƙi na mazhabobi da fiƙihu da ilimi ga duk wani munanan ayyuka da aka aikata da sunan su, kamar kashe mutanen da ba su ji ba ba su gani ba, cin mutunci da lalata dukiya da dukiya.

Shawarwari:

(1) Majalisar ta ba da shawara ga sakatariyar makarantar da ta gudanar da tarukan karawa juna sani da tarurruka da nufin magance dalilan da suka haifar da rikidewar mazhabobi - kowane iri - zuwa rashin jituwa a tsakanin mabiyansu, ta yadda za a ji tsoron kada su koma. abubuwan da ke raba kan al'umma, ta hanyar sake nazarin maganganu ko takaddun da ba a fahimta ba ko amfani da su ko bayar da shawarwari game da su, ciki har da:

a. Mas'alar al-Wala'u wal Bara'u.

b. Hadisin Firƙatun Najiya da sakamakon da ya ginu a kansa.

c. Ƙa'idojin kafirta Musulmi, da fasiƙantar da shi, da bidi'antar da shi, ba tare da wuce gona da iri, ko sakwa-sakwa ba.

d. Hukuncin ridda, da sharuɗɗan aiwatar da hukuncinsa.

e. Faɗaɗa manyan zunubai, da sakamakon da aka siffanta da aikata su.

f. Takfiri saboda rashin aiwatar da sharuɗɗan da shari'a ta tanada, ba tare da fayyace batutuwan ba.

(2) Majalisar ta ba da shawarar cewa hukumomin da abin ya shafa a ƙasashen Musulunci su dauki matakan hana bugawa, bugawa, ko yaɗa littattafan da ke kara rarrabuwar kawuna, ko kuma bayyana wasu Musulmi a matsayin kafirai ko yaudara ba tare da wata hujja ta shari'a da aka amince da ita ba.

(3) Majalisar ta ba da shawara ga hukumomin da abin ya shafa da su cigaba da samun cikakkiyar fahimtar shari'ar Musulunci a cikin dukan dokoki da ayyuka, kamar yadda cibiyar ta nuna a cikin shawarwari da shawarwarin zamanta na baya.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 153 (2/17)
GAME DA FATAWA: SHARUƊƊANTA DA LADUBBANTA

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na goma sha bakwai, da ya gudana a garin Umman (Jordan), a ranakun 28 ga watan Jimadal Ula, zuwa 2 ga watan Jimadal Akhir, 1427 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 24 – 28 ga watan Yuli, 2006.

Bayan ta duba bincike da nazarin da aka gabatar wa Cibiya Game da batun bayar da fatawa: sharuɗɗan da ladubbanta, da kuma sauraren bahasi da aka yi a kewaye da shi, an tabbatar da ƙuduri masu zuwa:

Na farko: Ma'anar fatawa da mufti da muhimmancin fatawa:

Fatawa ita ce maganar hukunce-hukuncen shari'a idan aka tambaye ta game da ita, kuma tana iya zama ba tare da tambaya ba ta hanyar bayyana hukunce-hukuncen sababbin abubuwa don gyara yanayin mutane da halayensu.

Mufti shi ne wanda ya san hukunce-hukuncen shari'a da mas'aloli da abubuwan da suka faru, sannan kuma aka ba shi ilimi da basirar da za ta ba shi damar fitar da hukunce-hukuncen shari'a daga hujjojinsu da yin amfani da su a kan abubuwan da suka faru da suka faru.

Fatawa al'amari ne mai girma domin magana ce ta shari'ar Ubangijin talikai, kuma mufti ya yi nuni a madadin Allah Maɗaukakin Sarki a cikin hukuncinsa, kuma yana

koyi da Manzon Allah (SallalLahu alaiHi wa alihi wa sallam), a cikin bayanin tanade-tanaden shari'a.

Na biyu: Sharuɗɗan Mufti:

Ba ya halatta a bidi mas'alar bayar da fatawa sai ga waɗanda suka cika sharuɗɗan da aka shar'anta a wurarensu, daga cikinsu akwai:

(a) Ilimin littafin Allah Maɗaukakin Sarki da Sunnar ManzonSa (SallalLahu alaiHi wa alihi wa sallam), da ilimomi masu alaka da su.

(b) Sanin wuraren ijma'i da saɓani, mazhabobin tunani da ra'ayoyin fiƙihu.

(c) Cikakkun ilmin asasi na fiƙihu da ƙa'idojinta da ƙa'idojinta, da manufofin shari'a, da ilimomi masu taimako kamar: "Nahawu, da sarfu, da balaga da harshen Larabci, da Mandiƙi da sauransu.

(d) Sanin yanayin mutane da al'adunsu, da yanayi da abubuwan da suke faruwa a wannan zamani, da la'akari da canjin da suka ginu a kan abin da aka yi la'akari da shi wanda bai saba wa nassi ba.

(e) Ikon samun hukunce-hukuncen shari'a daga nassi.

(f) Ya koma ga mutanen da suka ƙware a fannoni daban-daban don ganin al'amarin da ya rataya a wuyansa, kamar batun likitanci da tattalin arziki da makamantansu.

Na uku: Fatawar gama gari:

Da yake da yawa daga cikin mas'alolin wannan zamani suna da sarkakkiya da sarkakkiya, to isar da ilmi game da su da kuma tabbatar da hukuncinsu yana buƙatar fatawar ta zama gamayya, kuma hakan ba zai samu ba sai ta hanyar la'akari da ƙungiyoyin fatawa da majalisunsu da makarantun fiƙihu.

Na huɗu: Alƙawari da Wajabcin Fatawa:

Ƙa'idar da ke cikin fatawa ita ce: ba ta zama wajibi a kan shari'a ba, amma tana kan addini ne, don haka Musulmi ba

zai iya keta shi ba idan har akwai hujjoji bayyanannu da suke tabbatar da ingancinsa, kuma dole ne hukumomin kudi na Musulunci su yi riḳo da fatawowin Shari'arsu. alluna a cikin tsarin yanke shawara na Majalisun Fiḳihu.

Na biyar: Wanda ba a karɓar fatawa daga gare shi:

1. Ba a karɓar fatawa daga waɗanda ba ƙwararru ba waɗanda suka cika sharuɗɗan da aka ambata.
2. Fatawar da ake bugawa a kafafen yaɗa labarai daban-daban sau da yawa ba ta dace da kowa ba sai wanda ya yi tambaya akai, sai dai idan yanayin wanda ya sani ya kasance kamar na mai tambaya ne, kuma yanayinsa kamar yanayinsa ne.
3. Fatawowin da ba a saba ba waɗanda suka saba wa nassosi masu inganci da fatawowin da aka yi ijma'i a kansu ba za a yi la'akari da su ba.

Na shida: Daga ladubban bayar da fatawa:

Wajibi ne mufti ya kasance mai aminci ga Allah Maɗaukakin Sarki a cikin fatawarsa, mai mutunci da nutsuwa, mai sanin yanayin da ke kewaye da shi, mai kamun kai da tsoron Allah a cikinsa, mai himmantuwa ga abin da yake bayar da fatawowi na aiki da barinsa, nesa da wuraren shakku, mai taka tsantsan a cikin amsarsa. idan akwai shubuha da matsala, da tuntubar wasu, ma'abota ilimi, kullum karatu da karatu, masu dogara ga sirrin mutane, addu'ar Allah Maɗaukakin Sarki ya ba shi nasara a cikin fatawarsa, ko tsayawa a kan abin da bai sani ba, ko abin da ya kamata a duba a tabbatar da shi. .

Shawarwari:

1. Majalisar Ɗinkin Duniya ta ba da shawarar cigaba da sadarwa tare da daidaitawa tsakanin ƙungiyoyin fatawa a duniyar Musulunci don cigaba da cigaba a cikin batutuwa da masifu.
2. Bayar da fatawa ya zama ilimi mai dogaro da kai da ake koyarwa a kwalejoji da cibiyoyi na Shari'a, da cibiyoyi na shirye-shiryen alkalai da limamai da masu wa'azi.

3. A rika gudanar da tarukan karawa juna sani lokaci zuwa lokaci domin gabatar da muhimmancin fatawa da bukatuwar mutane, domin magance cigabanta.
4. Cibiyar ta ba da shawarar a ci gajiyar shawarar makarantar mai lamba 104 (11/7) kan hanyoyin cin gajiyar fatawa, musamman shawarwarin da ta kunsa:
   a. Ku kiyayi fatawowin da ba su dogara da shari'a ba, kuma ba a dogara da hujjojin shari'a ba, a'a suna dogara ne akan wata maslaha ta hasashe da ba ta cikin shari'ar da ta samo asali daga son zuciya da kuma tasirantu da yanayi da yanayi da yanayi. al'adun da suka saba wa ƙa'idoji da tanadin Shari'a da manufofinta.
   b. Gayyato masu kula da bayar da fatawa da suka hada da malamai da hukumomi da kwamitoci da su yi la'akari da shawarwari da shawarwarin Majalisar Fikihu, a ƙokarin da ake na sarrafa, hada kai da kuma hada fatawar a duniyar Musulunci.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 154 (3/17)
GAME DA MATSAYIN MUSULUNCI A KAN TSATTSAURAN RA'AYI, TSATSAURAN RA'AYI DA TA'ADDANCI

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na goma sha bakwai, da ya gudana a garin Umman (Jordan), a ranakun 28 ga watan Jimadal Ula, zuwa 2 ga watan Jimadal Akhir, 1427 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 24 – 28 ga watan Yuli, 2006.

Bayan ta duba bincike da nazarin da aka gabatar wa makarantar Game da batun matsayar Musulunci kan tsattsauran ra'ayi, tsatsauran ra'ayi da ta'addanci, da kuma sauraren bahasi da aka yi a kusa da shi, da kuma nazarin ƙuduri mai lamba 128 (2/14) Game da (Haƙƙoƙin ɗan Adam da Rikicin ƙasa da ƙasa), wanda ya ayyana ta'addanci da: (Shi ne zalunci, tsoratarwa, ko barazana, ta abin duniya ko ta ɗabi’a, da ke fitowa daga jihohi, ƙungiyoyi, ko daidaikun mutane a kan mutum, a cikin addininsa, ko ransa, ko darajarsa, ko tunaninsa, ko kuɗinsa ba tare da haƙƙi ba) a nau’o’in wuce gona da iri da fasadi a doron ƙasa.

Kuma bayan nazarin abin da taron Larabawa da na Musulunci na hukuma da na jama'a suka fitar a fagen yaƙi da ta'addanci, ta hanyar magance musabbabinsa da kakkabe 'yan ta'adda, tare da cigaba da yin riƙo da manufofin 'yancin mutanen da aka mamaye na gwagwarmayar makamai, kuma kamar yadda ya zo a cikin (yarjejeniyar Amman) da aka fitar a ranar 9/26/1425H,

daidai da 9/11/2004, an tabbatar da shawarwari masu zuwa:

1) Haramta duk wani aiki, nau'i da ayyukan ta'addanci, tare da la'akari da su laifukan da suka fada ƙarƙashin laifin moharebeh, a duk inda suka faru da duk wanda ya aikata su. Duk wanda ya shiga ayyukan ta'addanci kai tsaye, ko haddasawa, kudi ko tallafawa, mutum ko ƙungiya ko jiha ana ɗaukarsa a matsayin dan ta'adda, ta'addanci na iya kasancewa daga wata jiha ko ƙasa a kan wasu ƙasashe.
2) Bambance tsakanin laifuffukan ta'addanci da halascin hana mamaya ta hanyar da Shari'a ta yarda da ita, domin shi ne kawar da zalunci da dawo da haƙƙin sata, kuma haƙƙi ne da Shari'a da hankali suka amince da shi, kuma alƙawuran ƙasa da ƙasa suka amince da shi.
3) Wajibcin magance abubuwan da ke haifar da ta'addanci, daga cikinsu akwai tsattsauran ra'ayi, rashin haƙuri, jahilci tanade-tanaden shari'ar Musulunci, zubar da haƙƙin ɗan Adam, 'yancin siyasa da tunani, rashi, rashin daidaituwar yanayin tattalin arziki, zamantakewa da siyasa. .
4) Tabbatar da abin da ya zo a cikin hukuncin da ya gabata na cewa jihadi don kare addinin Musulunci da kare ko 'yantar da yankunan gida daga mamayar ƙasashen waje ba ta kowace fuska ba ne, matuƙar dai jihadi ya tsaya tsayin daka kan abin da shari'ar Musulunci ta tanada.

An tabbatar da shawarwari kamar haka:

1. Inganta rawar da malamai da malaman fikihu da masu wa'azi da na jama'a da na musamman na ilimi suke takawa wajen wayar da kan jama'a don yakar ta'addanci, da magance matsalolinsa.
2. Kira ga dukanin kafafen yaɗa labarai da su binciki sahihanci wajen gabatar da rahotanninsu da labaransu, musamman a lokuta da suka shafi

ta'addanci, da kuma kaucewa alakanta ta'addanci da Musulunci, saboda ta'addanci ya faru - kuma yana faruwa - daga wasu ma'abota addinai daban-daban da kuma sauran addinai. al'adu.

3. Gayyatar cibiyoyin ilimi da ilimi don haskaka Musulunci a cikin hotonsa mai haske wanda ke kira ga ɗabi'un juriya, soyayya, sadarwa tare da wani, da haɗin kai ga alhairi.
4. Gayyato Sakatariyar Cibiya da ta cigaba da ba da kulawa sosai kan wannan lamarin, ta hanyar gudanar da tarukan karawa juna sani, da lakcoci, da tarukan ilimi dalla dalla, domin fayyace iyakar hukunce-hukuncen shari'a kan hana ta'addanci, murkushewa da kawar da ta'addanci, da kuma hanzarta aiwatar da ayyukan ta'addanci. samar da cikakken tsarin doka wanda ya shafi dukan ɓangarorin wannan batu.
5. Kira ga Majalisar Ɗinkin Duniya da ta kara kaimi wajen hana ta'addanci da ƙarfafa haɗin gwiwar ƙasa da ƙasa wajen yaƙi da shi, da kuma yin aiki don kafa daidaitattun ƙa'idoji na ƙasa da ƙasa don yin hukunci kan nau'o'in ta'addanci tare da ma'auni guda daya.
6. Kira ga ƙasashe da gwamnatocin duniya da su ba da fifiko kan zaman lafiya, su yi watsi da mamayar da ƙasashe ke yi, da hana al'umma 'yancin kai, da ƙulla alaka a tsakaninsu bisa daidaito, zaman lafiya da adalci.
7. Kira ga ƙasashen yammacin duniya da su sake nazarin manhajojin karatunsu, da abin da suka kunsa na wani mummunan ra'ayi na addinin Musulunci, da kuma hana abin da ya fito daga ayyukan da ke cutar da Musulunci a kafafen yaɗa labarai daban-daban, domin tabbatar da zaman tare da tattaunawa cikin lumana, da hana al'adun gaba da ƙiyayya.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 155 (4/17)
GAME DA DAIDAITA TSAKANIN RIƘO DA TABBATATTUN ABUBUWA DA ZAMA ƊAN ƘASA GA MUSULMIN DA YAKE RAYUWA A ƘASASHEN DA BA NA MUSULMI BA

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na goma sha bakwai, da ya gudana a garin Umman (Jordan), a ranakun 28 ga watan Jimadal Ula, zuwa 2 ga watan Jimadal Akhir, 1427 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 24 – 28 ga watan Yuli, 2006.

Bayan ta duba bincike da nazarin da aka miƙa wa Cibiya Game da batun sulhunta riƙo da ƙa'idoji da sharuɗɗan zama ɗan ƙasa ga Musulmi a wajen ƙasashen Musulmi, da kuma sauraron tattaunawar da aka yi a kusa da shi, an tabbatar da ƙuduri masu zuwa:

Na farko: zama ɗan ƙasa yana nufin mallakar wata kasa ta musamman ta fuskar kasa da haƙiƙanin gaskiya, da kuma ɗaukar ƙasarta. A bisa tsarin Musulunci, abin da ake nufi da shi shi ne hukunce-hukuncen shari'a na akida, a aika da kyawawan ɗabi'u waɗanda suka zo cikin nassosin shari'a ko kuma suka yi ittifaƙi a kan al'ummar Musulunci. Wannan ya hada da abin da ya shafi kiyaye abubuwa guda biyar, wato: kiyaye addini, rayuwa, tunani, zuriya, da kuɗi.

Na biyu: Babu wani hani na shari'a ga Musulmi a ƙasashen da ba Musulmi ba, shiga harkokin zamantakewa, siyasa, ko tattalin arziki da bai sabawa waɗancan

abubuwan da aka ambata ba, musamman idan zama ɗan ƙasa ya buƙaci hakan, matuƙar hakan ba zai yi barazana ga matsayinsu na Musulunci da ɗabi'arsu ba.

Na uku: Babu wani abin da zai hana Musulmi shari'a a ƙasashen yamma a gaban shari'a ta gaskiya a lokacin da ake samun hanyar fitar da wani haƙƙi ko biya.

Game da matsayin mutum, wajibi ne a yi aiki da abin da Shari'a ta tanadar, ta hanyar sulhun Musulunci, ko fatawar Shari'a, tare da yin riƙo da su.

Na huɗu: A cikin fatawowi, ƙa'idar keɓancewa Game da Musulmi a ƙasashen da ba na Musulunci ba, yana samuwa ne kawai idan an cika buƙatun larura ko buƙatu na gama-gari waɗanda ke haifar da wahala ko abin kunya bisa sharuɗɗan Shari'a na kowane larura ko buƙatu. tare da wajibcin kimanta iyakarsu.

Shawarwari:

(1) Majalisar ta jaddada muhimmancin sadarwa tsakanin Musulmi a ƙasashen da ba na Musulunci ba da kuma ƙasashen Musulmi da al'ummomi.

(2) Majalisar ta ba da shawarar cewa ƙasashen Musulmi su ba wa Musulmin da suke wajen ƙasashen Musulmi abin da ke taimaka musu wajen ƙarfafa zamansu a wuraren da suke zaune, ta hanyar taimaka musu wajen kafa makarantu da cibiyoyi da suka shafi koyar da addinin Musulunci da harshen Larabci, sannan kafa kwalejojin da za su yaye malaman wa'azi da limamai don kiyaye sunan Musulmi a wajen ƙasashen Musulmi.

(3) Samar da cikakkiyar cibiya ta bayanai kan yanayin Musulmi a ƙasashen da ba mambobi ne na ƙungiyar haɗin kan ƙasashen Musulmi ba, wanda ya ƙunshi adadin al'umma, tarihinsu, da matsayinsu a ƙasashensu, da kuma ayyukan ƙungiyoyin Musulmi da ke aiki a cikin su. a cikin tsarin cikakken bincike na yanayin Musulmi a wajen ƙasashen Musulmi.

(4) Sha'awar shirya ƙwararrun malamai masu wa'azi waɗanda suke da ikon magance haƙiƙanin yanayin da Musulmi yake ciki a wajen ƙasashen Musulmi da al'ummomin da suke rayuwa a cikin su ta fuskar harshe da sanin al'adu da al'adu da yanayin siyasa da tunani da tattalin arziki da zamantakewa a cikin su. waɗancan al'ummomin.

(5) Gayyato cibiyoyin Musulunci da suka shafi al'amuran Musulmi na wajen ƙasashen Musulmi, da su ba da haɗin kai da makarantun fiƙihu da majalisu a yankunansu, waɗanda suka ƙunshi membobin da ke zaune a kewayen su ko kuma suna rayuwa da al'amurransu, domin kara kaimi a ƙoƙarinsu. samun haƙƙoƙinsu na addini da kuma samun mafita na shari'a da ya dace da yanayinsu.

(6) Gayyato makarantun fiƙihu da majalisu da ke wajen ƙasashen Musulmi don hada kai da hada kai da Cibiyar Fiƙihu ta ƙasa da ƙasa a matsayin ishara ta ilimi da fiƙihu ga al'ummar Musulmi.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 156 (5/17)
GAME DA KAMMALA MUSHARAKA SUKUK: ABUBUWAN DA KE TATTARE DA KADARORINSA

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na goma sha bakwai, da ya gudana a garin Umman (Jordan), a ranakun 28 ga watan Jimadal Ula, zuwa 2 ga watan Jimadal Akhir, 1427 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 24 – 28 ga watan Yuli, 2006.

Bayan ta duba bincike da nazarin da aka gabatar wa makarantar Game da kammala nazarin Musharaka sukuk: abubuwan da suka shafi kadarorin ta, da kuma sauraren tattaunawar da aka yi a kewayen ta.

Da kuma bayan an duba ƙuduri mai lamba 30 (4/5) na majalisar Game da jinginar muƙarabah, wanda ya ƙunshi ƙa'idojin gama gari da suka shafi duk sukuk, tare da la'akari da bambance-bambancen da ke tsakanin sukuk, da ƙudurin majalisar mai lamba 137 (3/15). Game da hayar sukuk, da ƙuduri mai lamba 60 (6/11) na majalisar da ya haramta bashi, wanda ake magana a kai (sakin farko, abu na uku).

Sannan kuma bayan an yi la'akari da fatawowin tarukan karawa juna sani da taruka da dama da suka hada da taron karawa juna sani na Baraka karo na 20, taron farko na Kamfanin Al-Rajhi, taron bitar da Hukumar Akanta da Bincike da ƙididdigar kuxaxe na cibiyoyin hada-hadar kuɗi ta Musulunci ta gudanar, da ƙa'idojin shari'a kan harkokin

tsaro. da ƙa'idar Shari'a akan Zuba Jari Sukuk da Hukumar Shari'a ta Hukuma ta fitar,

Kuma tun da Majalisar ba ta fitar da ƙa'idar da aka yi magana a kai ba game da jinginar muƙarabah idan sukuk na wakiltar kadarorin da ke gauraya tsakanin gidaje da riba, kudi da basussuka, kuma tun da kadarorin da aƙasarin cibiyoyin hada-hadar kudi na Musulunci sun hada da gidaje da riba kadan. fiye da bashi da tsabar kudi,

An tabbatar da ƙuduri masu zuwa:

Dage yanke shawara kan wannan batu don ƙarin nazari, kuma ya ba da shawarar gudanar da taron tattaunawa na musamman don shirya ƙa'idodin da ya yi alƙawarin fitar a cikin shawararsa mai lamba 30 (4/5).

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinkai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 157 (6/17)
GAME DA ALƘAWARI DA HAƊIN GWIWA A CIKIN KWANGILOLI

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na goma sha bakwai, da ya gudana a garin Umman (Jordan), a ranakun 28 ga watan Jimadal Ula, zuwa 2 ga watan Jimadal Akhir, 1427 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 24 – 28 ga watan Yuli, 2006.

Bayan ta duba bincike da nazarin da aka gabatar wa Cibiya game da batun alƙawari da haɗin gwiwa a cikin kwangiloli, da kuma bayan nazarin ƙuduri mai lamba 40-41 (5/2 da 5/3), da kuma sauraron tattaunawar da aka yi a kusa da shi.

An yanke shawarwari masu zuwa:

Na farko: Ƙa'idar saduwa ta ɓangarorin biyu ita tana da nasaba da addini, ba ta shari'a ba.

Na biyu: Alƙawarin ƙulla yarjejeniya da ɓangarorin biyu domin kaucewa cin riba, kamar hada baki kan samfurin ko alƙawari don sayarwa da cigaban da shari'a ta hana.

Na uku: A lokuta da ba za a iya kammala kwangilar sayar da shi ba saboda rashin abin da aka sayar a hannun mai siyarwa kuma akwai buƙatu gabaɗaya ta wajabta wa kowane ɗayan ɓangarorin da su ƙulla yarjejeniya a nan gaba ta hanyar doka ko akasin haka, ko kuma. ta hanyar ƙa'idojin kasuwanci na ƙasa da ƙasa, kamar yadda a cikin buxe takardun shaida don shigo da kaya, ya halatta a sanya

dangantaka tsakanin ɓangarorin biyu, ko dai ta hanyar halatta daga gwamnati, ko kuma ta hanyar yarjejeniyar ɓangarorin biyu kan wani rubutu a cikin yarjejeniyar. wanda ke sanya dangantaka tsakanin ɓangarorin biyu.

Na huɗu: Alƙawari mai ɗaurewa a cikin lamarin da aka ambata a cikin magana ta uku ba ta la'akari da ƙa'idar siyarwar da aka kara a gaba ba, don haka mallakar abin da aka sayar ba ya komawa ga mai saye, kuma farashin ba zai zama bashi ba. shi, kuma ba a sayar da shi sai a ranar da aka yi yarjejeniya tare da tayi da karɓa.

Na biyar: Idan daya daga cikin ɓangarorin biyu da aka yi ranar ya kasa cika alƙawarinsa a cikin shari'o'in da aka ambata a shafi na uku, to hukumar shari'a ta tilasta masa ya cika kwangilar, ko kuma ya dauki haƙiƙanin ɓarnar da daya ɓangaren ya yi. saboda kasa cika alƙawari (ba tare da kuɓucewar dama ba).

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 158 (7/17)
GAME DA SIYAR DA BASHI

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na goma sha bakwai, da ya gudana a garin Umman (Jordan), a ranakun 28 ga watan Jimadal Ula, zuwa 2 ga watan Jimadal Akhir, 1427 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 24 – 28 ga watan Yuli, 2006.

Bayan nazartar takardun da aka miƙa wa Cibiya game da batun siyar da basussuka, da kuma sauraron tattaunawar da aka yi a kusa da shi.

Da kuma bitarsa na ƙuduri mai lamba 101 (11/4) na majalisar kan batun: sayar da basussuka da lamuni, wanda ya bayyana cewa (ba a halatta a sayar da bashin da aka jinkirta daga wanda ba shi da bashi ba kan tsabar kuɗi nan take. nau'i ko nau'i daban-daban ... da dai sauransu),

Da kuma bayan nazarin hukuncin da majalisar ta yanke mai lamba 139 (15/5) game da batun katin kiredit, wanda ya bayyana (cewa cibiyoyin hada-hadar kuɗi na Musulunci su guji zargin cin riba ko dalilan da ke haifar da su, kamar soke bashi ta hanyar bashi).

An tabbatar da ƙuduri masu zuwa:

Na farko: Duk wani abu da zai kai ga karin bashi ga wanda ake bi bashi domin karin wa'adin, ko kuma ya zama hujja a kansa, to ana ɗaukarsa a matsayin yaye bashi ta hanyar yin mu'amala tsakanin wanda ake bi bashi da wanda ake bi bashi ta hanyar yin wani sabon abu. ana

bibiyar bashin da ake bin wanda ake bi bashi domin ya biya gaba ɗayan bashin farko ko wasu daga cikinsu, ko wanda ake bi bashi ya warware ko bai samu ba, kamar wanda ake bi bashi ya sayi haja daga wanda ake bi bashi akan farashin da aka jinkirta sannan ya sayar da shi a farashi mai kyau. domin biyan duka ko kashi na bashin farko.

Na biyu: Wasu nau'o'in siyar da bashi da aka halatta:

1- Mai bin bashin ya sayar da bashinsa ga wanda ba ya bin bashi ta daya daga cikin waɗannan siffofin:
   a- Sayar da bashin da ake bi a cikin wani kuɗaɗen da ba na bashin ba, a kan farashin da ake bi.
   b- Siyar da bashin don wani takamaiman kayayyaki.
   c- Siyar da bashi don takamaiman fa'ida.

2- Sayar da bashin a cikin cakuɗaɗɗen, wanda mafi yawansu dukiya ne da riba, wanda shine manufar sayarwa.

Har ila yau, yana ba da shawarar shirya nazari mai zurfi don kammala sauran batutuwan da suka shafi wannan batu da kuma aikace-aikace na zamani.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 159 (8/17)
GAME DA MATSAYIN MACE DA GUDUMMUWAR DA ZA TA BAYAR A RAYUWAR ZAMANTAKEWA TA MAHANGAR MUSULUNCI

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na goma sha bakwai, da ya gudana a garin Umman (Jordan), a ranakun 28 ga watan Jimadal Ula, zuwa 2 ga watan Jimadal Akhir, 1427 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 24 – 28 ga watan Yuli, 2006.

Bayan ta duba bincike da nazarin da aka miƙa wa Cibiya Game da batutuwan da suka shafi yanayin mata da irin rawar da suke takawa a mahangar Musulunci, da kuma sauraren bahasi da aka yi a kusa da shi.

Da kuma bayan nazarin ƙuduri mai lamba 114 (8/12) a kan maudu'in (Sanarwar Musulunci ta Matsayin Mata a Cigaban al'ummar Musulmi), wanda ya nuna irin rawar da maza da mata suke takawa wajen samar da daidaiton al'ummar Musulunci, a cikinta. Maza da mata suna da rawar da suke takawa, kuma suna ganin cewa iyali shi ne ginshiƙin wannan ginin, da kuma watsi da duk wani abin da ake zargi na iyali, sannan kuma ya bayyana cewa uwa uba ita ce mafi muhimmanci na ɗabi'ar mace a rayuwarta, da cewa maza da mata daidai suke a mutuncin xan Adam, kuma mata suna da haƙƙoƙi da ayyukan da suka dace da ilhami, iyawarsu da tsarinsu, da kuma jaddada mutunta Mata a kowane fanni, da watsi da abin da ake tada musu na

raini. saboda irin halayensu da cin mutuncinsu, kuma ina musun abin da wasu gwamnatoci ke yi na hana mata Musulmi riƙo da addininsu.

Majalisar ta yanke shawara kamar haka:

Na farko: Tarurukan ƙasa da ƙasa da ake gudanarwa a fagen 'yancin mata na siyasa, tattalin arziki, zamantakewa, zamantakewa da al'adu (cigaba da taron jama'a) sun samo asali ne daga ma'anar raba rayuwa - tare da ɓangarori daban-daban - daga addini, wasu daga cikin ƙa’idoji kuma Har ma ana ɗaukar hukunce-hukuncen Musulunci a matsayin wani nau’i na nuna wariya ga mata.

Na biyu: Mu kiyaye kada mu dauki taken daidaito tsakanin maza da mata a matsayin hujja ga al'amura da ayyukan da suka saba wa Musulunci.

Na uku: Wajabcin kare mata Musulmi daga al'adu da al'adu da al'adu da ke nuna musu zalunci da keta haƙƙinsu na kiyaye addininsu da mutuncinsu da mutuncinsu da dukiyarsu da sauran haƙƙoƙinsu da ƙa’idojin kare haƙƙin bil'Adama na ƙasa da ƙasa suka amince da su da kuma ƙa’idojin Shari'ar Musulunci.

Na huɗu: Taro na yawan jama'a da raya kasa da kuma yarjejeniyoyin da suka bayar sun mayar da hankali ne kan abubuwan duniya ba tare da la'akari da manufofin ruhi ba, kuma sun yi watsi da aikin da mata suke da shi na asali da na asali, wato su zama shugabar iyali da kuma ɗaukar nauyin renon yara bisa ga gaskiya. tarbiya..

Na biyar: Waɗannan tarurrukan sun yi watsi da matsayin iyali a cikin ginin zamantakewa, kuma sun halatta mu'amalar da ba ta dace ba ta kowane hali.

Na shida: Bisa la'akari da cigaban da ƙasashen duniya ke cigaba da samu, Cibiyar ta yi la'akari da cewa wajibi ne a cigaba da tafiya da waɗannan cigaba da gabatar da su ga hukunce-hukuncen Musulunci, da bin diddigin ayyukan tarurrukan da suka shafi mata, da kuma hada kan ƙoƙarin da ƙasashen Musulmi da ƙungiyoyin da suke yi na ganin an

tabbatar da hakan. fitar da hukunce-hukuncen da ba su saba wa ƙa'idoji da tanadin shari'ar Musulunci ba.

Cibiyar tana ba da shawarwari masu zuwa:

(1) Shiga tarukan ƙasa da ƙasa da aka gudanar kan al'amuran mata, da gabatar da wani zaɓi na Musulunci a fannin zamantakewa.

(2) Buƙatar bayyana matsayin Musulunci a kan batutuwan da suka shafi mata, musamman game da haƙƙoƙinsu da ayyukansu ta fuskar Musulunci, da yaɗa hakan a cikin harsuna masu rai a duk faɗin duniya.

(3) Sakatariyar Cibiya tana shirya tarurrukan bita ko taron karawa juna sani don yin karatu:

(a) Yarjejeniya da yarjejeniyoyin ƙasa da ƙasa kan raya kasa, yawan jama'a da harkokin mata da nufin cimma matsaya daya ta Musulunci kan dukan abubuwan da ke cikin su.

(b) Batun shiga harkokin siyasa, iyakokinta da tsare-tsarenta bisa ƙa'idojin Shari'a da hukunce-hukuncen shari'a.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 160 (9/17)
GAME DA ALAƘAR DAULAR MUSULUNCI DA WASU DA KUMA YARJEJENIYOYIN ƘASA DA ƘASA

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na goma sha bakwai, da ya gudana a garin Umman (Jordan), a ranakun 28 ga watan Jimadal Ula, zuwa 2 ga watan Jimadal Akhir, 1427 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 24 – 28 ga watan Yuli, 2006.

Bayan ta duba bincike da nazarin da aka gabatar wa Cibiya Game da batun alakar daular Musulunci da wasu da kuma alƙawurran ƙasa da ƙasa, da kuma sauraron tattaunawar da aka yi a kewaye da shi, an tabbatar da ƙuduri masu zuwa:

Na farko: Dangantakar da ke tsakanin ƙasashen Musulmi da sauran ƙasashen da suka hada da ƙasashen duniya ta ginu ne a kan zaman lafiya, watsi da yake-yake, da mutunta juna, da haɗin gwiwa ta hanyar da za ta cimma muradun bil'Adama na bai daya, bisa tsarin shari'a da hukunce-hukuncen shari'a.

Na biyu: Daular Musulunci ba ta adawa da wata kasa don kawai saɓani a cikin addini, sai dai kawai ga waɗanda suka fara kai hare-hare a kanta, ko suka saba wa alamominta da huruminta. Domin kuwa yaƙi a Musulunci mataki ne na ƙarshe da ake amfani da shi don kare kai, da tunkuɗe duk wani abu da ya faru.

Na uku: Bukatar hadin gwiwa da dunkulewar kasashen Musulmi a dukan bangarori, kamar kafa kasuwar hadin gwiwa ta Musulunci, da yankunan tattalin arziki masu 'yanci, da kulla yarjejeniyoyin hadin gwiwa a bangarori daban-daban na kasa da kasa.

Na hudu: Babu wani hani na halal na kulla yarjejeniyoyin kasa da kasa wadanda ba su saba wa ka'idoji da tanadin Musulunci ba, sannan kuma ba za su kai ga mamayar wani karfi na kasa da kasa kan kasashen da ke kulla yarjejeniya ko kuma a kan wasu kasashe ba, a duk fagagen da suke da maslahar Musulmi.

Shawarwari:

1. Cibiyar ta ba da shawarar cewa jami'o'i da cibiyoyin bincike na kasashen Larabawa da na Musulunci su mai da hankali kan nazarin da suka shafi yin bayani kan ka'idojin Musulunci a dangantakar kasa da kasa, da mutunta hakkokin wadanda ba Musulmi ba a cikin al'ummomin Musulunci.
2. Majalisar ta yi kira ga kasashen Musulmi da su sanya a cikin tawagoginsu zuwa tarukan ilimi da al'adu na kasa da kasa da suka kware kan al'adun Musulunci Game da batutuwan wadannan tarukan.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 161 (10/17)
GAME DA SARRAFA DOKA DON BINCIKEN ILIMIN HALITTU AKAN ƊAN ADAM

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na goma sha bakwai, da ya gudana a garin Umman (Jordan), a ranakun 28 ga watan Jimadal Ula, zuwa 2 ga watan Jimadal Akhir, 1427 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 24 – 28 ga watan Yuli, 2006.

Bayan ta duba bincike da nazarin da cibiyar ta samu daga masu bincike kan maudu'in: Ikon Shari'a don Binciken Halittu akan Bil Adama, da kuma takardar da taron tattaunawa da ƙungiyar Musulunci ta mai lura da ayyukan ilmomin likitanci (Islamic Association for Medical Sciences) ta gudanar a tsakanin 29 Shawwal - 2 Zul ƙida 1425 AH daidai da 11-14 Disamba 2004 a birnin Alƙahira, bisa ga (Ƙa'idojin da'a na ƙasa da ƙasa don binciken ilimin halittu da suka shafi al'amuran xan Adam, hangen nesa na Musulunci) da kuma bayan sauraren bahasi da aka yi a kusa da shi.

An yanke shawarwari masu zuwa:

Na farko: Amincewa da ƙa'idodin ƙa'idodin takaddar:

Cibiya ta tabbatar da ɗaukar ƙa'idodi na gaba ɗaya da tushe waɗanda aka gina ƙa'idodin da ke kula da binciken ilimin halittu (biological) bisa ga abubuwa masu zuwa:

1. Girmama mutane da girmama mutum, asali ne tabbatacciya a shari'ar Musulunci ga Maɗaukakin

sarki: **(Kuma mun girmama mu da ‘ya’yan Adam, kuma muka ɗauke su da doron ƙasa, da teku, kuma muka azurta su daga cikin abubuwa masu tsarki, muka kuma fifita su akan da yawa daga cikin halittun da muka halitta)** [al- Isra’i: 70].

Don haka wajibi ne a mutunta ‘yancin kai na wanda ya cancanta da ya ba da kansa don gudanar da bincike a fannin likitanci da kuma ba shi damar yin zaɓi na kansa, tare da ɗaukar matakin da ya dace da shi tare da cikakken yardarsa da yardarsa ba tare da wata tangarda ba. ha’inci ko amfani, ga abin da shari’a ta ce: (Haƙƙin mutum ba ya halatta ga wani ya sauke shi sai da izininsa).

Bugu da ƙari, mutumin da ba shi da iya aiki ko nakasu, za a kiyaye shi daga cin zarafi a kansa, ko da wanda yake kula da shi ko da wanda yake kula da shi. Don haka ya zo a cikin ƙa’idojin shari’a na gaba ɗaya: (Wanda ɗabi’unsa ba su dace ba, to ba shi da faɗi), kuma shari’a ta kafa masa waliyyi ko riƙon amana wanda ke bibiyar tafiyar da al’amuransa da kuma kula da lamurransa a cikin wani hali. hanyar da ta cimma maslaha ta keɓantac ba tare da wata ɗabi'a mai cutarwa ba, ko yuwuwar cutarwa.

2. Cimma maslaha, wadda ita ce ƙa’ida a shari’ar Musulunci ta hanyar (kawo fa’ida da nisantar alfasha daga mutane), amma a irin wannan yanayi da ba a iya kaucewa sharri ba, to dole ne a tunkuɗe mafi girman cutarwa da kuma mafi girman munanan halaye. aikata ƙarami da mafi ƙanƙanta.
3. Samun adalci, wanda shi ne wajibcin da'a a yi wa kowane mutum daidai da abin da ya da da kyautatawa ta fuskar ɗabi’a, da baiwa duk wanda yake da haƙƙi haƙƙinsa, namiji ne ko ma kuma shi ne. Ƙa’ida ce tabbatacciya a cikin shari'ar Musulunci, kuma tana daga cikin tsarin zartarwa na tsarin tabbatar da adalci da adalci wanda Musulunci ya kafa dokokinsa, kuma ya sanya shi madogaran adalci da nasara a rayuwa.

4. Kyautatawa: ɗaukacin ayoyin Alƙur’ani sun zo ne domin su kwaɗaitar akan ihsani, saboda su jawo hankula akan aikata dukan maslaha, da kuma gargaɗi akan dukan ɓarna, Allah Maɗaukakin Sarki yana cewa: **(Lallai Allah yana bayar da umurnin yin adalci da kyautatawa)** [an- Nahli: 90].

Na biyu: Sarrafa binciken binciken halittu (biological) akan mutane:

Cibiyar ta tabbatar da dogaron da ke tattare da tsarin binciken ɓwayoyin halittar xan Adam, wanda ke kunshe a cikin takardar da ake magana a kai a cikin gabatarwar yanke shawara, kamar yadda ta tsara tsarin gudanar da bincike kan ɓwayoyin halitta a cikin tsarin ɓa’idoji da tanade-tanaden shari'ar Musulunci. Tare da kiran ɓungiyar Islama ta ilimin likitanci da ta gudanar da wani gagarumin taro wanda ya hada da likitoci da malaman fiƙihu domin zurfafa sanin waɗannan tsare-tsare.

Shawarwari:

1- Cibiyar ta ba da shawarar cewa jami'ai a ɓasashen Musulmi su mai da hankali kan tallafawa masu bincike da masu bincike ta hanyar ware isassun kasafin kuɗi, samar da yanayi mai kyau ga masu bincike, da samar da buƙatunsu na kimiyya da abin duniya ta yadda za su sadaukar da kansu wajen gudanar da ayyukansu ga ɓasashensu.

2- Majalisar ta ba da shawarar cewa ɓasashen Musulmi su ci gajiyar malaman 'ya'yan al'ummar Musulmi na ɓasashen waje - su ne babbar kadara ga al'umma - tare da buxe hanyoyin mu'amala da su da ɓarfafa musu gwiwa wajen hada kai da 'ya'yansu. al'umma su kafa ɓa’idojin bincike a ɓasashen Musulunci.

3- Cibiyar koyar da ilimin likitanci ta ɓasar Kuwait da ma'aikatun lafiya na ɓasashen Musulmi da su shirya kwasa-kwasan horar da ma'aikatan kiwon lafiya da na likitanci kan ilimin fiƙihu da na kiwon lafiya da ladubban ɓwararru musamman ɓa’idojin binciken

kimiyya, da mene ne. masu alaƙa da sarrafawar da aka ambata a cikin wannan shawarar.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 162 (11/17)
GAME DA CIWON SUGA DA AZUMIN WATAN RAMADAN

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na goma sha bakwai, da ya gudana a garin Umman (Jordan), a ranakun 28 ga watan Jimadal Ula, zuwa 2 ga watan Jimadal Akhir, 1427 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 24 – 28 ga watan Yuli, 2006.

Bayan ta duba bincike da nazarin da aka gabatar wa Cibiya game da batun ciwon suga da azumin watan Ramadan, da kuma sauraren bahasi da aka yi a kusa da shi, an yanke shawarwari masu zuwa:

Ɗage yanke hukunci kan wannan batu saboda buƙatar kara nazari da bincike, sannan ya shawarci ƙungiyar kimiya ta Musulunci ta ƙasar Kuwait da ta kafa kwamitin likitoci da malaman fiḳihu domin nazarin ciwon suga da dangantakarsa da azumin watan Ramadan.

Allah ya sa mu dace;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

BAYANIN CIBIYAR FIƘIHU TA DUNIYA GAME DA FALASƊINU, DA MASALLACIN AL-AƘSA, DA IRAƘI, DA SOMALIYA

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da aminci su kara tabbata ga **shugabanmu** Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na goma sha bakwai, da ya gudana a garin Umman (Jordan), a ranakun 28 ga watan Jimadal Ula, zuwa 2 ga watan Jimadal Akhir, 1427 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 24 – 28 ga watan Yuli, 2006.

Daga matsayinsa na wakilcin dukanin ƙasashen Musulmi da al'ummominsu da kuma sha'awarsa ga al'amuran Musulmi, ya fitar da wannan bayani Game da Falasɗinu, da Masallacin Al-Aƙsa, da Iraƙi, da Somaliya:

Falasɗinu da Masallacin Al-Aƙsa:

Cibiyar Nazarin Fiƙihu ta ƙasa da ƙasa, a yayin da take bibiyar haƙiƙanin gaskiya mai raɗaɗi da al'ummar Falasɗinu da ta mamaye suke fuskanta, daga mummunan mamaya da kawanya. Wannan kawanya da ke kara zama tashin hankali, wani hukunci ne na amfani da ‘yancin al’ummar Falasɗinu na zaben gwamnatinsu da majalisar dokokinsu. Sannan Cibiyar Nazarin Fiƙihu ta Musulunci ta ƙasa da ƙasa tana kira ga ƙasashen duniyar Musulunci da ma duniya baki ɗaya da su gudanar da aikinsu na wayewa da ɗan Adam na kawar da duk wani nau’i na zalunci da wahala daga al'ummar Falasɗinu da ta mamaye.

Cibiyar koyar da ilimin fiƙihu ta ƙasa da ƙasa, a yayin da take bibiyar abubuwan da ke faruwa a ƙasar Falasɗinu da ta

mamaye, ta yi kira ga ɗaukacin duniya da su dakatar da ayyukan ta'addanci da mahukuntan mamaya ke wakilta da kisan gillar da ake yi wa kananan yara da mata da maza da ba su ji ba ba su gani ba a kullum, da kuma ta'addanci. na kashe-kashen jama'a da aka yi ta yi, baya ga rugujewar gidaje, korar jama'arsu, da kwace filayen gonaki, da ɓarnata amfanin gona, da tumbuke itatuwan 'ya'yan ita waɗanda ba su gamsu da hakan ba, sai suka kafa taka- tsantsan rabuwa. wanda ya yi kaca-kaca da ƙasar Falasɗinu tare da cinye kashi 25% na yankinsa bayan ruguza gidajen jama'a don kafa wannan Taka- tsantsan na wariyar launin fata, wanda ya saba wa tanadin addinan Ubangiji, ƙa'idojin xan Adam, dokokin ƙasa da ƙasa, da hukuncin kotun duniya.

Cibiyar ilimin fiƙihu ta ƙasa da ƙasa ta yi nuni da cewa, wannan Taka- tsantsan da waɗannan laifuffuka ba a taba ganin irinsa ba a tarihin bil'Adama, ba a cikin yanayi mafi duhu da zalunci ba, dukanin waɗannan hukumomin haramtacciyar ƙasar Isra'ila suna yin su ne a ƙarƙashin fakewa da kare kai, da kuma kare kai. yana bayyana tsayin daka ga mamaya da ta'addanci da ta'addanci.

Har ila yau Cibiyar Fiƙihu ta ƙasa da ƙasa ta tabbatar da bayanan da ta yi a baya Game da birnin Ƙudus, kuma a cikin wannan zama ta yi nazari kan munanan maganganu da tsare-tsare na rashin adalci da masu tsattsauran ra'ayi da jami'an yahudawa suka yi a kan birnin Ƙudus musamman ma Masallacin Al-Aƙsa mai zuwa:

(1) Birnin Ƙudus da Masallacin Al-Aƙsa na daga cikin wurare masu tsarki ga Musulmin duniya, saboda alakarsu da mu'ujizar Isra'i da Mi'iraji da Alƙur'ani mai girma ya shar'anta, kuma saboda Al- Masallacin Aƙsa shine alƙibla ta farko ga Musulmi.

(2) Masallacin Al-Aƙsa mai albarka na Musulmi ne shi kaɗai, kuma yahudawa ba su da wata alaka da shi, kuma wajibi ne a kiyaye hadurran keta alfarmar wannan Masallaci, da rike mahukuntan mamaya na yahudawa da ƙasashen da suke goyon bayansa. Su ne

ke da alhakin duk wani hari da aka kai wa Al-Aƙsa, kuma Al-Aƙsa ba dole ba ne ya kasance cikin tattaunawa ko rangwame, kuma babu wanda ke da ƙarfin gwiwa A kan haka, shi ne mafi ɗaukakar da ɗaukakar.

(3) Ba za a iya samun zaman lafiya da kwanciyar hankali na adalci a yankin ba, ba tare da kawo ƙarshen mamayar da Yahudawa suke yi a birnin Ƙudus da Masallacinsa mai albarka ba, da mayar da yankunan Falasɗinawa da suka mamaye ga al'ummarsu.

(4) Al'ummar Falasɗinu suna da 'yancin kafa ƙasarsu mai cin gashin kanta tare da birnin Ƙudus a matsayin babban birninta, haka nan kuma suna da haƙƙin kare kansu da kuma tinkarar makiya ta dukan hanyoyin da suka dace da kuma 'yan gudun hijirar su koma ƙasarsu.

(5) Yabo ga gagarumin ƙoƙarin da masarautar Hashimiya ta ƙasar Jordan ta yi wajen ɗaukar nauyin Masallacin Al-Aƙsa da kuma kare martabar Larabawa da Musulunci na birnin mai alfarma, musamman abin da Hukumar Raya Kayayyaki da Wulakantarwa ta Jordan, mai alaka da ƙasar Jordan ke aiwatarwa. Ma'aikatar wakoki da harkokin addinin Musulunci da wurare masu tsarki da kuma abin da hukumar Beit Mal Ƙuds ta kwamitin Ƙudus ke gudanarwa daga ƙungiyar hadin kan ƙasashen Musulmi, da dimbin ƙoƙarin da wasu ƙasashen larabawa da na Musulmi suka yi da kuma ƙungiyoyi.

Majalisar Ɗinkin Duniya ta yi kira ga mahukunta da al'ummomin ƙasashen Larabawa da na Musulunci da su dauki nauyin da ya rataya a wuyansu na addini, kasa da kuma tarihi na tallafa wa al'ummar Palasdinu 'yan'uwa, da kare birnin Ƙudus da Masallacinsa mai albarka, da su tsaya tare da mutanen da ke zaune a cikinsa, don ba wa al'ummar Falasɗinu goyon baya. tabbatar da kasancewarsu a wurin, da kuma tallafa wa harkokin kiwon lafiya, ilimi, ilimi,

zamantakewa, jin kai da sauran cibiyoyi, don hana garin zama Yahudanci ko zama na duniya.

Ƙasar Iraƙi:

Ƙasar Iraƙi da ta samu rauni a yau tana fama da munanan rikice-rikice da ke barazana ga ƙasarta, wanzuwarta, hadin kai, da mulkinta, kamar yadda baya ga mamayar da kuma wahalhalun da take jawowa, ƙungiyoyin ta'addanci da ta'addanci sun wuce gona da iri wajen kashe mata da tsofaffi da ba su ji ba ba su gani ba. yara, da jefa bama-bamai a Masallatai, wuraren ibada, kasuwanni, da fasadi a kasa.

Baya ga wannan bala'i, an samu rarrabuwar kawuna da ke kashe mutane a kan ainihi da kuma yaɗa ta'addanci a tsakanin al'ummar Iraƙi, don haka Bagadaza Bagadaza na wayewa, Bagadaza na gaskiya da rikon amana, matattarar zaman lafiya, ta koma rugujewa da fasadi. fille kai da Tigris a kowace safiya da kawuna da dama ba tare da jikinsu ba, gawarwakin kuma babu kawunansu, baya ga tashin bama-bamai a wuraren da mutane ke taruwa a Masallatai, wuraren ibada, kasuwanni, motocin bas, da cibiyoyi, ba a ma maganar. ta'addancin gidajen yari, tashin bama-bamai, da lalata.

Saɓanin irin waɗannan bala'o'i, Majalisar na ganin akwai kyakyawan fata ta hanyar zaɓukan da aka yi a baya-bayan nan, inda daga nan ne hukumomin gwamnati suka fito daga majalisar, da gwamnati, da kuma shugabancin jihar.

Don haka Cibiyar Fiƙihu ta Musulunci ta yi kira da a kawo ƙarshen mamayar, tana yin tir da tashe-tashen hankula da ta'addanci, da yunkurin tada rikicin kabilanci da tashin hankali na addini, sannan ta buƙaci ambaton Shi'a da Sunna da su shiga tsakani tare da yin duk abin da za su iya wajen dakile wannan haɗari mai zubar da jini. jerin wanda babu mai nasara daga gare su, amma fitina ta mamaye kowa, ta cinye komai daga bushewa. Kawar da rikicin addini da rikicin ɓangaranci shi ne ginshikin samun nasara, kwanciyar hankali da cigaban mafita ta siyasa.

A wannan karon, Majalisar Ɗinkin Duniya ta yi kira ga ɗaukacin al'ummar Iraƙi da su shiga harkokin siyasa, da gudanar da ayyukan siyasa, da kuma shiga cikin hukumomin gwamnati, musamman ma a ma'aikatun tsaro da na cikin gida, don samun daidaito a tsakanin dukan ɓangarori da yanayin al'ummar Iraƙi. domin samun nasarar shirin da gwamnatin ƙasar ta yi na rusa mayakan sa-kai da kuma samar da sulhu na kasa bisa tushen juriya da adalci, ga kowa da kowa, duk wannan har sai Iraƙi ta koma ga cikakken ikonta, sannan kuma a tabbatar da haɗin kan ta, kuma mamaya ba ta samu wani dalili ba kan ta. wanzuwa da cigaba, sannan Iraƙi ta koma taka rawarta a ɓangaren al'ummarta na Larabawa da Musulunci.

Majalisar ta yi kira ga ƙasashen Musulmi da na abokantaka da su taimaka wa Iraƙin ta fita daga cikin halin da take ciki, don komawa kan aikin da take so, da kuma bayar da agajin gaggawa ga yankunan da ke fama da rikici a Iraƙi. Ya kuma yabawa duk ƙoƙarin sulhun da ƙasashen suka yi. Domin kawo ƙarshen mawuyacin halin da ƙasar Iraƙin ke ciki, musamman ƙoƙarin da masarautar Hashimiya ta ƙasar Jordan ta yi a fagen tattaro shugabannin addinin ƙasar Iraƙin kan wata cikakkiyar maslaha ta addini wadda ke wakiltar ginshikin warware rikicin siyasa.

Ƙasar Somaliya:

Game da abin da ke faruwa a Somaliya a halin yanzu, Majalisar cibiyar Fiƙihu ta ƙasa da ƙasa da ke da alaka da ƙungiyar haɗin kan ƙasashen Musulmi ta yi kira ga ’yan uwa masu hikima a Somaliya, shugaban kasa, gwamnati, kotunan Musulunci, da jama’a, tana mai kiransu da su. yin sulhu mai inganci kuma mai inganci, da yin watsi da tashe-tashen hankula da fadace-fada da kuma ba da fifiko ga kololuwar muradun al'ummar Somaliya, kan muradun kashin kai, tare da yin kira gare su da kada su rasa wannan damar na yin sulhu da haɗin kan ƙoƙarin dawo da tsaro da zaman lafiya. ƙasar, da kuma sake gina mahaifar da yaƙi ya lalata.

Majalisar ta kuma nuna goyon bayanta ga ƙoƙari mai albarka da ƙungiyar hadin kan ƙasashen Larabawa ta yi kan ƙasar Somaliya, tare da jaddada matsayin ƙungiyar ƙasashen Musulmi a wannan fanni, tare da goyon bayan mai girma babban sakataren ƙungiyar, mai girma sakataren. Babban jami'in ƙungiyar ƙasashen Musulmi, da kwamitin bin diddigin al'amuran Somaliya, muna da kyakkyawan fata cewa za a ninka wannan ƙoƙari da kuma cigaba, da hada dukan ɓangarorin da ke hidimar Somaliya ta fuskar tattalin arziki, siyasa da tsaro, ta yadda za a samu cigaba. Somaliya za ta koma hade da ƙasashen duniya da kuma matsayinta a ƙungiyoyin Larabawa, Musulunci da na ƙasa da ƙasa.

A sa'i ɗaya kuma, majalisar al'ummar Musulmi ta yi kira ga gwamnatoci da al'ummomin ƙasar da su tallafa wa ƙasar Somaliya da kuma ba da taimako a dukan fannoni, musamman taimakon gaggawa saboda yaƙin, da kuma taimakon waɗanda fari ya shafa. Musulmi dan uwan Musulmi ne, ba zai zalunce shi ba, ba ya kasawa, ko miƙa wuya, kuma Allah yana taimakon bawa matuƙar bawa yana taimakon ɗan uwansa.

Allah ya sa mu dace;;

KUDURORI DA BAYANAI NA TARON SHEKARA-SHEKARA KARO NA GOMA SHA TAKWAS NA MAJALISAR CIBIYAR FIKIHUN MUSULUNCI TA DUNIYA

PUTRAJAYA (MALAYSIA)
24 - 29 GA WATAN JIMADAL AKHIR, 1428
9 - 14 GA WATAN YULI, 2007

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 163 (1/18)
GAME DA SIFOFIN KOMAWA GA TSARIN WAYEWA A MUSULUNCI

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na goma sha takwas, da ya gudana a garin Putrajaya (Malaysia), a ranakun 24 – 29 ga watan Jimadal Akhir, 1428 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 9 – 14 ga watan Yuli, 2007.

Bayan ta duba bincike da nazarin da aka gabatar wa Cibiya Game da abin da ya shafi maudu'in komawa ga tsarin wayewa a Musulunci, da kuma sauraren bahasi da aka yi a kusa da shi.

Sannan kuma bayan ya ɗaukaka fifikon Musulunci wajen kafa daula ta hankali, kuma mafi girman manzonsa da ya rubuta littafin Madina, wanda ya ƙunshi ayyana alaƙa a cikin al'ummar Musulunci ta farko da kuma bayanin haƙƙoƙin 'yan Adam na duniya a cikin huɗubar ban kwana.

Lura da ayoyin Alƙur'ani da Hadisai da suke su ne kundin tsarin rayuwar Musulunci, Kaman inda Allah Maɗaukakin Sarki yake cewa: **(Lallai Allah yana umurtan bayinsa da su yi adalci a cikin maganganunsu da ayyukansu, su kuma rinƙa nufan abubuwa masu kyau a cikin dukan al'amurra, su fifita shi akan waninsa, haka ma yana ba su umurnin bai wa makusanta abubuwan da suke buƙata saboda ƙarfafa dangantaka ta soyayya tsakanin iyali, yana kuma hana aikata kowane irin laifi,**

musamman zunubai ma suke wuce gona da iri wajen muni, da duk wani abu da shari'o'i da lafiyayyun hankula ba su yi na'am da shi ba, haka ma yana hana zaluntar wani..) [an- Nahli: 90], da inda yake cewa: **(Ya ku waɗanda kuka yi imani, ku yi wa Allah biyayya, ku kuma yi wa Manzon Allah biyayya da shugabannin da suke cikinku..)** [an- Nisa'i: 59].

An tabbatar da ƙuduri masu zuwa:

Na farko: Bin tsarin wayewa na Musulunci yana ba wa Musulmi damar dawo da rawar da suke takawa tare da gabatar da saƙon jin kai don ba da gudummawar ceto duniya daga duhun zalunci na son abin duniya.

Na biyu: Hanyar magance koma bayan da al'umma ke fama da shi ita ce ta hanyar komawa ga addini mai kima da gaske. Domin munanan yanayin da Musulmi ke rayuwa a cikinsa yana faruwa ne sakamakon watsi da koyarwar Musulunci da kuma koyi da hanyoyin da mutum ya yi.

Na uku: Hanyar wayewa ta Musulunci, bisa ingantaccen tsari, tana 'yantar da al'ummomi da ƙasashen Musulunci daga mamaya da dogaro da ci baya.

Na huɗu: Kyakkyawar fahimtar Musulunci da riƙo da hukunce-hukuncensa da kuma aiki da su a dunƙule da daidaito na daga cikin abubuwan da ake buƙata don samun nasarar aikin raya Musulunci.

Na biyar: Tabbatar da ƙa'idar Shura a haƙiƙa da a aika gwargwadon faɗinsa Maɗaukakin Sarki: **(Kuma ka yi shawara da su a cikin al'amarin)** [Ali-imrana: 159], da inda yake cewa: **(Al'amarinsu shawara ne a tsakaninsu)** Al-Shura: 38], bisa hujjar cewa Shura wani tushe ne tabbatacce na asasi wajen kafa daular Musulunci.

Na shida: Halaccin rarraba iko: zartarwa, majalisa da shari'a, kamar yadda ya tabbata bayan zamanin shari'a, bisa aiki da aiki da manzon Allah (SallalLahu alaiHi wa alihi wa sallam), a cikin mabambantan abubuwa. ayyukansa tsakanin sako, jagoranci, da kuma ɓangaren shari'a.

Na bakwai: yarda da haƙƙin zama ɗan ƙasa, gami da waɗanda ba Musulmi ba, daidai da ƙa'idojin shari'a a cikin bambance-bambancen haƙƙoƙi da ayyuka.

Na takwas: Shigar da mata cikin ayyukan jama'a ta hanyar da ba ta saɓa wa hukunce-hukuncen shari'a ba, **(kuma muminai maza da mata majiɓintan juna ne, suna umarni da kyakkyawa da hani daga abin da ba a so)** [At-Taubah: 71].

Na tara: Wajibi ne a tashi tsaye wajen kawar da munanan abubuwan da Musulmi ke fuskanta domin shawo kan ƙalubalen da suke fuskanta, kamar:

a. Tsananin tsatsauran ra'ayi, wanda ke zama cikas ga yunkurin sabunta horo.

b. Tsattsauran ra'ayi da tunani wanda ke haifar da matsaloli a cikin al'umma kuma yana haifar da ƙungiyoyi masu tsattsauran ra'ayi.

c. Ilhadiyanci ko rashin addini, wanda ya dogara ne akan kin danganta addini da rayuwa.

d. Ilimi na bai- ɗaya: (ɓangare) wanda ke rufe ma'abucinsa daga ainihin ma'auni.

e. Rashin sanin ƙimar lokaci da tasirinsa ga gazawa da koma bayan Musulmi.

Tana ba da shawarar:

(a) Ƙarfafa imani da ayyuka na gari a matsayin mataki na farko a cikin ƙoƙarin ilimi da nufin samar da ɗabi'un Musulmi don dawo da matsayin wayewar Musulunci da gudummawar da yake bayarwa ga wayewar ɗan Adam.

(b) Yana mai jaddada cewa tsarin wayewar Musulunci ya ginu ne a kan ƙarfafa kyawawan ɗabi'un Musulunci a cikin al'umma.

(c) Yabon alƙiblar Malaysia - ta amince da aikinta: Hanyar Islama ta wayewa - da kuma kiran da ta yi na gudanar da taron ilimi na ƙasa da ƙasa don fayyace haƙiƙanin wayewar Musulunci da abin da ke cikin saƙonsa na har abada, ta yadda sakamakon wannan

taro na ilimi zai kasance, zama ƙarƙashin kulawar masu tunani da shugabanni a ƙasashen Musulmi.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 164 (2/18)
GAME DA BUNƘASA ALBARKATUN BIL'ADAMA A ƘASASHEN MUSULMI

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na goma sha takwas, da ya gudana a garin Putrajaya (Malaysia), a ranakun 24 – 29 ga watan Jimadal Akhir, 1428 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 9 – 14 ga watan Yuli, 2007.

Bayan ta duba bincike da nazarin da aka miƙa wa Cibiya Game da abin da ya shafi bunƙasa albarkatun bil'Adama a ƙasashen Musulunci, da kuma sauraron tattaunawar da aka yi a kewaye da shi.

An tabbatar da ƙuduri masu zuwa:

Na farko: Abin da ake nufi (albarkatun bil'adama) shi ne: kuzari da gogewar xan Adam, tunda shi ne abin da ya fi mayar da hankali kan tsarin cigaba kuma shi ne mai kula da ayyukansa kuma wanda aka dora wa alhakin (majibin Ubangiji na mutum a doron kasa) don Faɗinsa mai girma da ɗaukaka: **(Ya fitar da ku daga ƙasa, kuma Ya nemi ku zauna a cikinta ku raya ta)** [Hud: 61], kuma a lokacin da Ubangijinku Ya ce: **(Kuma a lokacin da Ubangijinka Ya ce wa mala'iku, lallai zan sanya halifa a bayan ƙasa..)** [al-Baƙra: 30].

Na biyu: Ma'anar bunƙasar albarkatun dan'Adam ta Musulunci ta samo asali ne daga ma'auni da ke cewa: gina ƙasa da gudanar da ayyukan magaji a cikinta ba za a iya

cimma su ba sai ta hanyar shirya wanda zai iya gudanar da waɗannan ayyuka da ƙwarewa da inganci, kuma ta hanyar cancantar shi da inganta iyawarsa da fitar da kuzarinsa da ƙarfinsa, ta fuskoki daban-daban na zahiri, tunani, tunani da ruhi.

Na uku: Cigaban (ɗan Adam) domin cimma manufofin cigaba, gaba ɗaya a tsarin Musulunci ba zai iya samuwa sai ta hanyar ilimi da gyare-gyare, Game da haka, cibiyar tana duban tabbatar da ƙuduri mai lamba 138 (15/4). Game da musuluntar da manhajoji na ilimi, wanda a cikinsa ya ba da shawarar al'amura, daga cikinsu akwai:

- Ƙirƙirar batutuwan ilimi da manhajoji a cikin tsarin hangen nesa na Musulunci, tare da yin aiki don haskaka hangen nesa na Musulunci (imani, shari'a, da tsarin rayuwa).
- Don gyara da inganta manhajojin koyarwa da ilimi da ake da su a duniyar Musulunci ta hanyar da ta hade asali da zamani na Musulunci, shi kaɗai, ba tare da tsangwama daga waje ba.
- Tsarkake ilimomi a fagage daban-daban tun daga mabambantan ra'ayi zuwa ƙa’idojin Musulunci.
- Wajibi ne ilimi na asali kyauta a dukan ƙasashen Musulunci don yakar jahilci da samar wa matasa ƙa’idojin Musulunci da al'adun zamani.
- Aiki don kawar da kwafi a tsarin ilimi da ake da shi domin a fara ilimi da koyarwa daga bayanan Musulunci ba tare da la’akari da buƙatun zamani da buƙatu na musamman ba, da baiwa ɗalibai damar tunkarar ƙalubale na yau da kullum.
- Don neman babban sakatariyar Cibiyar Fiƙihu - tare da haɗin gwiwar ƙungiyar ilimi, kimiya da al'adu ta Musulunci (ISESCO) da sauran hukumomin da abin ya shafa - da su gudanar da taron tattaunawa na musamman don cigaban manhajojin ilimi a ƙasashen Musulmi, tare da cin gajiyar ƙoƙarin da aka yi a baya.

wannan fanni, don samar da cikakken hangen nesa (dabaru) na raya manhajoji na ilimi a duniyar Musulmi, da miƙa sakamakonsa ga ƙungiyar ƙasashen Musulmi domin sanya su ƙarƙashin idanun ministocin ilimi na ƙasashen Musulmi.

Na huɗu: Ma'anar ilimomi masu fa'ida bai takaitu ga ilimomi na addini kawai ba, a'a, a'a sun hada da ilimomin addini da ilimomin duniya waɗanda suke da amfani ga al'umma da kuma mutum, kuma wajibi ne a bisa wajibcin wajabta isarwa gwargwadon fa'idar da aka samu. ga al'umma.

Na biyar: Manhajojin ilimi da nufin tabbatar da kuzarin xan Adam ya kamata su hada da ɗabi'u da ƙa'idoji masu wayewa waɗanda suka samo asali daga imanin al'umma da dorewar da ke tasowa a cikin Musulmi xan Adam mai kishin aiki nagari da kuma sanya bege gare shi, shawarwari, hada kai, mutunta lokaci, kai. - amincewa, tattaunawa mai ma'ana, mutunta ra'ayi, zargi mai ma'ana, mutunta ƙwarewa, godiya ga ilimi, ƙarfafa himma da sakin kuzarin ƙirƙira, 'yancin kai, adalci, gaskiya, kiyaye lokaci, hango makomar gaba, da mutuntawa. ɗabi'un aiki.

Na shida: Ya kamata cibiyoyin ilimi su kasance masu kula da tsara tsarin ilimi da kuma danganta manhaja da buƙatun al'ummomin Musulunci bisa hangen nesa na gaba ta yadda za a samu daidaito da dunƙulewar cigaban bil'Adama don cimma burinsa. manufofin cigaba gaba ɗaya bisa mahangar Musulunci.

Na bakwai: Buƙatar kula da ƙwararrun shugabanni masu nagarta waɗanda za su iya ciyar da cigaban ilimi da horo a fannoni daban-daban da ake buƙata ga al'umma, bisa la'akari da rukunan aiki guda biyu, wato: (ƙarfi da riƙon amana), **(Haƙiƙa, mafificin waɗannan da kuka yi jinga da shi shi ne mai ƙarfi kuma amintacce)** [Kasas: 26], da kuma faɗinsa Maɗaukaki: **(Ka sanya ni a wurin arzikin ƙasa, ni mai kiyayewa kuma masani)** [Yusuf: 55], da inda (SallalLahu alaiHi wa alihi wa sallam) ya ce wa Abuzarri:

(Lallai kai mutum ne mai rauni, shi kuma shugabanci amana, kuma ƙasƙanci da nadama ne a ranar alƙiyama, sai dai ga wanda ya gudanar da shi kaman yanda ya kamata, ya sauke nauyin da yake akansa) [Muslim].

Na takwas: Mai da hankali kan binciken kimiyya da ƙarfafa kashe kuɗaɗe don tallafawa wannan fanni, wanda ya wajaba don cigaban sinadaren xan Adam mai fa'ida ga al'umma da kuma biyan dukan buƙatun al'umma da fatan yin aiki a cikinsa.

Na Tara: Duba da yawaitar jahilci a tsakanin mata a sassan duniyar Musulunci, Majalisar ta jaddada wajabcin kula da tarbiyya da tarbiyya da kuma cancantar da mata su taka rawar da suke takawa wajen cigaban al'ummar Musulmi, wajen cigaban Musulmi. al'umma da sauran hukunce-hukuncen da suka shafi wannan batu.

Na goma: Ɗaya daga cikin hanyoyin da suka fi samun nasara wajen inganta ɓangaren xan Adam - domin saukaka cimma manufofin shirye-shiryen ilimi da samun cigaba mai inganci - shi ne tabbatar da dunƙulewar cigaban wannan sinadari da sauran abubuwa na asali, mafi muhimmanci, waɗanda su ne:

a. Aiwatar da Shari'ar Musulunci a fagage daban-daban, kuma a kan haka ne Cibiyar ta tabbatar da ƙuduri mai lamba 48 (5/10) Game da aiwatar da tanade-tanaden Shari'ar Musulunci.

b. Yaɗa 'yanci da adalci da tsaro a cikin cikakkiyar ma'anarsa, watsi da zalunci, da aiwatar da ƙa'idojin 'yancin ɗan Adam, bisa manufa da ma'anar shari'ar Musulunci, daga cikin dokokin Musulunci game da 'yancin ɗan Adam da majalisar ta amince da su. .

Na goma sha ɗaya: Ƙarfafa yunƙurin cigaba na wayewa da samun nasara a matakan bunƙasa albarkatun ɗan Adam da kuma kima da su a yawancin ƙasashen Musulmi, kamar yadda yake faruwa a Malaysia da wasu ƙasashen Musulmi.

Shawarwari:

1. Gudanar da karatu na musamman da kuma gudanar da tarukan karawa juna sani Game da al'amarin hijirar hazakar Musulmi da yadda suke tafiyar da su daga ƙasashen Musulmi zuwa wasu ƙasashe Game da musabbabin faruwar wannan lamari, da kuma ba da shawarar hanyoyin tunkararsa da magance shi da kuma matakan da za su dakile shi. tasiri.
2. Wajibcin daidaitawa da haɗin kai da dunƙulewa tsakanin ƙasashen Musulmi a fagen ilimi da al'adu da horo da kuma samun ƙwararru masu amfani da gogewa masu amfani, bisa faɗinsa Maɗaukaki: **(Kuma ku yi taimakekeniya da haɗin kai a kan adalci da tsoron Allah, amma kada ku yi taimakekeniya da haɗa kai akan zunubi da zalunci, ku ji tsoron Allah, lallai Allah mai tsananin azaba ne)** [al- Ma’ida: 2], wannan ya tabbatar da ƙudurin majalisar mai lamba 98 (1/11) Game da haɗin kan Musulunci.
3. Ƙarfafa kafa cibiyoyi na musamman da cibiyoyin bincike na kimiyya waɗanda suka shafi abubuwan ɗan Adam da haɓakarsa, da kula da masu hazaka da ƙirƙira.
4. Gudanar da wani taron tattaunawa na musamman kan batun canjin fasaha, yadda ake gudanar da shi da nomansa a ƙasashen Musulunci, da kula da ilmantarwa ta yanar gizo.
5. Amfanuwa da abubuwan da wasu ƙasashen Musulmi suka samu a fagen yaƙi da jahilci da ilimin sana'a da fasaha.
6. Gina hanyoyin haɗin kai da sadarwa tsakanin duniyar Musulmi da malaman Musulmi a waje.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 165 (3/18)
AKAN FARFAƊO DA AIKIN ZAKKA WAJEN YAƘAR TALAUCI DA KUMA TSARA TATTARAWA DA FITAR DA KUƊAƉENTA TA HANYAR AMFANI DA ILIMIN FIƘIHU

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na goma sha takwas, da ya gudana a garin Putrajaya (Malaysia), a ranakun 24 – 29 ga watan Jimadal Akhir, 1428 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 9 – 14 ga watan Yuli, 2007.

Bayan ta duba bincike da nazarin da aka gabatar wa Cibiya Game da batun farfaɗo da aikin zakka wajen yaƙi da fatara da tsara tattarawa da fitar da kuɗaɗe ta hanyar cin gajiyar hukunce-hukuncen fiƙihu, da kuma sauraren bahasi da aka yi a kusa da shi.

An tabbatar da ƙuduri masu zuwa:

Na farko: Kuɗaɗen da ba a shardanta su ba, abin da ya shafi ijtihadi ne Game da zakkarsu ko a'a, idan ijtihadi ya cika sharuɗɗa da ƙa'idojin shari'a.

Na biyu: Ba dole ba ne mai bayar da zakka ya gama karkata kashi takwas wajen rabon kuɗin zakka, amma idan liman ko wanda ya yi masa aiki ya dauki nauyin rabon zakka, to sai a dunƙule Nau'o'in idan akwai kuɗi, buƙata ta taso, kuma samun damar yin amfani da waɗannan abubuwa yana yiwuwa.

Na uku: Ƙa'ida ta asali ita ce a fitar da zakka da zarar an wajabta ta ko kuma a karbe ta, kuma ya halatta a jinkirta fitar. Don cimma sha'awa, ko jiran dangi matalauci, ko biya lokaci-lokaci don biyan buƙatun rayuwa na yau da kullun na naƙasassu.

Na huɗu: Bankin Talakawa da Mabuƙata:

- Ana bayar da ita ga talakawa da mabuƙata gwargwadon iyawa don biyan buƙatunsu, da kuma waɗanda suke dogaro da su gwargwadon abin da hukumomin da ke da alhakin zakka suke gani.
- Sannan kuma talaka – in ya zama ƙwararre ne – sai a ba shi kuɗi ya sayo kayan aikin sana'arsa, idan kuma talaka ne kuma ya ƙware a harkar kasuwanci, sai a ba shi abin da ya yi ciniki da shi, idan kuma talaka ne kuma aka ba shi. gwanin noma, ana ba shi gonar da amfanin gona ya ishe shi kullum. A kan haka ne za a iya amfani da kuɗaɗen zakka a kananan ayyuka kamar kayan masaku da dinki na gida da kananan sana'o'i, kuma na talakawa ne da mabuƙata.
- Ya halatta a kafa ayyukan samarwa ko hidima daga kuɗin zakka bisa ga hukuncin Majalisar 15 (3/3).

Na biyar: Sauran Nau'o'in zakka:

a. Masu aikin zakka:

1. Masu aikin zakka a wannan zamani, sun haɗa da har da cibiyoyi da hukumomi da wuraren aikinsu waɗanda aka ba su zakka daga masu hannu da shuni da rarraba wa talakawa kamar yadda shari'a ta tanada.

2. Buƙatar Hukumar Zakka ta samu 'yancin cin gashin kai na kuɗi da gudanarwa daga sauran hukumomin jihohi, tare da bin sa ido da kulawa domin tabbatar da gaskiya da aiwatar da tsarin jagoranci.

3. Cibiyoyin da aka ba da izinin karban zakka da raba zakka a bisa doka, kuma ba sa lamuntar halakar da

kuɗin da ke hannunsu sai ta hanyar zalunci ko sakaci, ana fitar da mai bayar da zakka ga waɗannan cibiyoyi.

b. Waɗanda za a daidaita zukatansu.

1) Rabon wanda aka sulhunta zukatansu yana dawwama matuƙar rayuwa ta wanzu, ba a bace ba, ba a shafe shi ba, kuma zai kasance bisa buƙatu da maslaha, duk inda aka sami maslaha ko buƙatarsa, to wannan rabon shi ne. yi aiki da.

2) Ya halatta a ba da zakka don sulhunta zukatan waɗanda suka musulunta ba da jimawa ba, don tabbatar da imaninsu da kuma biya musu abin da suka rasa, haka nan ya halatta a ba da zakka ga kafiri idan ana fatan zai yi. ya musulunta, ko kuma ya nisantar da sharrinsa a madadin Musulmi.

3) Ya halatta a bayar da tallafi daga kuɗaɗen zakka ga waɗanda ba Musulmi ba waɗanda ke fama da bala'i, girgizar kasa, ambaliya da yunwa domin tausasa zukatansu.

c. 'Yanta bayi:

1. Kibiya a wuya ta hada da fansar waɗanda aka kama Musulmi.
2. Ya halatta a fitar da zakka don 'yantar da Musulmi da aka sace da iyalansu daga waɗanda suka yi garkuwa da su.

d. Waɗanda ake bi bashi:

Kason wanda ake bi bashi ya hada da wanda ake bi bashi domin amfanin kansa, da kuma waɗanda suka ci bashi domin sulhunta hujjoji kamar yadda shari'a ta tanada, wanda hakan ya hada da biyan kuɗin jinin waɗanda aka kashe bisa kuskure, waɗanda ba su samu ba. mai hankali, da basussukan mamaci, idan ba shi da wani kadara, daga cikinsa ake biyan bashinsa. Wannan idan ba a biya ta daga Baitul-Mal (taskokin jama'a ba).

e. Saboda Allah:

Ya haɗa da Mujahidu a tafarkin Allah da masu kare ƙasarsu da halaltattun manufofin yaƙi daban-daban.

f. Matafiyi:

1. Matafiyi shi ne matafiyi mara zunubi, kuma ba shi da abin da zai koma ƙasarsa, ko da kuwa yana da wadata a ƙasarsa.
2. Bayar da agajin kuɗi ta hanyar kafa wani asusu da aka ware don taimakon waɗanda suka rasa matsugunansu a ciki ko wajen ƙasashensu, saboda yaƙe-yaƙe, ambaliya, yunwa, girgizar ƙasa, ko wasunsu.
3. Taimaka wa ɗaliban da ba su da tallafin karatu a wajen ƙasarsu, bisa ƙa'idojin da aka shimfida a wannan fanni.
4. Baƙin haure da ke zama ba bisa ƙa'ida ba a ƙasashen da ba ƙasashensu ba, kuma suna kange, don haka ana fitar da su daga zakka; su koma ƙasashensu.
5. Cika buƙatar waɗanda aka yanke wa ɗalibai ilimi da matafiya da ba su samu abin da za su ciyar da kansu ba.

Shawarwari:

Saboda buƙatar al'ummar Musulmi ta tsara zakka a bisa hukuma domin tarawa da tarawa a irin wannan zamani da hukunce-hukuncen Shari'a suka ladabtar da su; Majalisar Ɗinkin Duniya ta yi kira ga hukumomin da abin ya shafa da zakka a duniyar Musulunci da su haɗa kai a tsakaninsu da kuma yin aiki tare da kafa ayyukan haɗin gwiwa don taimakawa gajiyayyu da mabuƙata.

Haka nan tana ba da shawarar waɗannan abubuwa:

1) Ya buƙaci daidaikun mutane da su fitar da zakkar su ga hukumomin da aka kafa da lasisi daga jihohi, don tabbatar da ta isa ga waɗanda ke da haƙƙi, da kuma gudanar da ayyukanta na addini, cigaba, zamantakewa da tattalin arziki.

2) Mai da hankali kan harkar yaɗa labarai na zakka ta hanyar amfani da dukan kafafen yaɗa labarai na sauti da na gani da sauransu wajen wayar da kan al'umma

matsayinta da muhimmancinta da rawar da take takawa wajen gyara tattalin arziki da zamantakewa.

3) Kafa ma'auni na shari'a da lissafin kuɗi na sansanonin zakka.

4) Ƙirƙirar nau'o'in lissafin zakka waɗanda ke wakiltar jagororin ƙididdige tushen kowace zakka wanda ke taimakawa a aikace a aikace ta fuskar ma'aunin zakka na shari'a.

5) Amfanuwa da fasahar masana'antar watsa labarai da hanyoyin sadarwa da tashoshin tauraron xan Adam wajen fadakar da Musulmi al'amuran zakka da irin rawar da take takawa wajen samun cigaban zamantakewa da tattalin arziki a matakin al'ummar Musulmi.

6) A buƙaci ƙasashe da su rage haraji ga masu fitar da zakka, ta yadda za a cire abin da suke fitar da zakka daga harajin da aka dora musu, domin ƙarfafa gwiwar Musulmi masu hannu da shuni wajen fitar da zakka ga kuɗaɗensu.

7) Koyar da fiƙihu da lissafin zakka a matsayin aiki na uku a Musulunci a jami'o'i da cibiyoyi.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 166 (5/18)
GAME DA ABIN DA YA FARU NA ƘYAMAR ISLAMA: ƘALUBALE DA HANYAR FUSKANTARSA

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na goma sha takwas, da ya gudana a garin Putrajaya (Malaysia), a ranakun 24 – 29 ga watan Jimadal Akhir, 1428 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 9 – 14 ga watan Yuli, 2007.

Bayan ta duba bincike da nazarin da aka miƙa wa Cibiya Game da lamarin da ya shafi tsoratarwa daga Musulunci: Ƙalubale da tashe-tashen hankula, da kuma sauraron tattaunawar da aka yi a kusa da shi.

Sannan bayan fitar da munanan illolin da suke tsoratar da mutane game da Musulunci, wanda ya haifar da yaduwar ƙyama ga Musulunci da matsin lamba ga Musulmi a ƙasashen duniya da dama, wanda ya samo asali ne sakamakon tarin tarihi, gurbatattun kafafen yaɗa labarai, da gazawa. gabatar da Musulunci a cikin da'irar duniya,

Sanin illolin da wannan al'amari ya haifar, an yanke shawara kamar haka:

Na farko: Buƙatar magance wannan lamari a cikin tsarin dabarun da ƙasashe, ƙungiyoyin Musulunci na ƙasa da ƙasa, da ƙungiyoyi masu wakiltar kasancewar Musulunci a wajen ƙasashen Musulmi suka tsara, waɗanda suka hada da tsare-tsare masu ƙarfi da matakan da suka shafi kafafen yaɗa labarai, siyasa, tattalin arziki da zamantakewa, da

samar da saƙon kafafen watsa labarai bayyananne don gabatar da addinin Musulunci, da kuma fayyace maɗaukakiyar haƙiƙa, ƙa'idodi da ma'auni da ya ginu a kai, ana buga shi a kafofin watsa labarai daban-daban da kuma cibiyar sadarwa ta duniya, tare da halartar ƙungiyoyin watsa labarai. tare da tasirin duniya.

Na biyu: Wajabcin tuntuba da haɗin kai tsakanin ƙasashe daban-daban da ƙungiyoyin Musulunci na ƙasa da ƙasa, don ɗaukar matakai da aiwatar da ayyukan da suke ganin sun dace wajen mayar da martani ga yaƙin neman zabe na shubuhohi da cin mutuncin al'ummar Musulmi da alamominta.

Na uku: Kira ga al'ummomin duniya da su ba da haɗin kai da ba da haɗin kai ga ƙasashen Musulmi da ƙungiyoyi da al'ummar Musulmi wajen tinkarar wannan kazamin harin da ake kai wa Musulunci da Musulmi, da yaɗa al'adun soyayya da haɗin kai a tsakanin al'ummomi, da watsi da ƙiyayya da tashin hankali, da hada kai a cikin abin da aka cimma. alhairin bil'Adama.

Na huɗu: Gayyatar al'ummar Musulmi da suke wajen ƙasashen Musulmi da su zama manzanni na aminci da tsaro, da isar da saƙon Musulunci tsantsa zuwa ƙasashe da al'ummomi daban-daban, da nisantar ayyuka da ɗabi'u da suka saba wa Musulunci a waɗannan ƙasashe, tare da riƙo da kyawawan ɗabi'u. da ƙa'idojin Musulunci.

Majalisar ta yi kira ga ƙasashen Musulmi da su samar da waɗannan tarurrukan da duk wani abu da zai taimaka musu wajen fahimtar addininsu da sanin tushen addininsu, tare da samar da bayanai da za su fadakar da su abubuwan da ke faruwa a duniyar Musulmi, tare da kafa hukumomi masu aiki don ƙarfafa gwiwa. alakar su da al'ummar Musulmi.

Na biyar: Jera rubuce-rubuce da wallafe-wallafen da suka yi bayani kan wannan lamari, da kuma kwadaitar da ma'abota tunani na Musulmi da suka ƙware a harsuna daban-daban, da su riƙa tattaunawa da sauran su, su yi ta

tattaunawa da su, da kuma yin aiki don gyara martabar Musulunci da Musulmi a gida da waje.

Na shida: Masu wa'azin da suka cancanta da suke zuwa ƙasashen da ba na Musulmi ba, domin su ƙware harsunan ƙasashen da ƙarfafa gwiwar cibiyoyi da ake da su waɗanda suka shafi cancantar masu wa'azi, ko horar da su idan babu su, ta yadda za su zama abin koyi a cikin su. gabatar da Musulunci a halaye, ilimi da mu'amala.

Na bakwai: Gina alaka da ɗayan ɓangaren bisa tushen mutunta juna da isar da saƙon Musulunci tsantsa, domin fahimtar juna da wayar da kan juna a cikin manhajojin ilimi.

Shawarwari:

(1) Farfaɗo abin da ya zo a cikin Mataki na 4, sakin layi na 6 na Babban Dokokin Makarantar Game da (kafa cibiyoyin nazarin Musulunci a wasu yankuna na tsakiya da ke wajen duniyar Musulunci, da hada kai da cibiyoyin da ake da su don cimma manufofin Cibiyar, da lura da menene). ana buga labarin Musulunci a ɓangarorin da ayyukansa ya ƙunsa da kuma biyan abin da ake zargin zato), domin waɗannan cibiyoyi su shirya zurfafa nazari kan ƙasashen Yamma tare da tantance tsarin da ya dace da ƙasashenmu da al'ummarmu su bi wajen mu'amala da ƙasashen yammacin Turai daban-daban, kamar yadda ya kamata. da kuma sauran dakarun da suka shafi gwamnatoci da jama'ar yammacin Turai.

(2) Buƙatar haɗa kai da cibiyar sa ido da ƙungiyar haɗin kan ƙasashen Musulmi ta kafa don bin diddigin batutuwan da suka shafi addinin Musulunci a kafafen yaɗa labarai na ƙasashen yamma, da yin aiki don gyara martabar Musulunci a cikin manhajojin makarantun yammacin turai, da mayar da martani ga zato da kuma gyara siffar Musulunci na gaskiya, a hade tare da tuntuɓar ɗaukacin al'umma.

(3) Gudanar da tarukan karawa juna ilimi da ilimi tsakanin malaman Musulmi da waɗanda ba Musulmi ba domin haduwa ta gaskiya da gina gadoji na fahimta da sadarwa.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 167 (5/18)
GAME DA MANUFOFIN SHARI'A DA RAWAR DA SUKE TAKAWA WAJEN SAMAR DA HUKUNCE-HUKUNCE

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na goma sha takwas, da ya gudana a garin Putrajaya (Malaysia), a ranakun 24 – 29 ga watan Jimadal Akhir, 1428 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 9 – 14 ga watan Yuli, 2007.

Bayan ta duba bincike da nazarin da aka gabatar wa Cibiya Game da abin da ya shafi manufofin Shari'a da rawar da suke takawa wajen fitar da hukunce-hukunce da kuma sauraren bahasi da aka yi a kusa da shi, an tabbatar da ƙuduri masu zuwa:

Na farko: Manufofin Shari'a su ne ma'anoni da hukunce-hukunce gaba ɗaya da kuma manufofin da dan majalisa ya yi niyyar cimma ta hanyar zartar da hukunce-hukunce domin cimma maslahar al'umma duniya da Lahira.

Na biyu: La'akari da manufofin ijtihadi yana aiwatar da ayyuka da dama da suka hada da:

1. Cikakken nazarin nassosin Shari'a da hukunce-hukunce.
2. Yin la'akari da manufar Shari'a a matsayin daya daga cikin ma'auni da ya kamata a yi la'akari da bambance-bambancen malaman fiḳihu.

3. Duban sakamakon ayyukan masu biyan haraji da aiwatar da hukunce-hukuncen Shari'a a kansu.

Na uku: Yin la'akari da manufofin shari'a a matakansu daban-daban a matsayin tushe na asali kuma wanda ya dace don haƙƙin ɗan Adam.

Na huɗu: Muhimmancin fitar da halaltattun dalilai cikin himma.

Na biyar: Daidaitaccen aiwatar da manufofin ba ya warware mahimmancin nassosi na shari'a da ingantacciyar ijma'i.

Na shida: Muhimmancin nazarin ɓangarori daban-daban na manufofin Shari'a ta fuskar zamantakewa, tattalin arziki, ilimi, siyasa da sauran su.

Na bakwai: Tasirin fitar da manufofin Ikklesiya cikin kyakkyawar fahimtar magana ta shari'a.

Na takwas: Muhimmancin aiwatar da manufar Shari'a wajen saukar da hukunce-hukuncen Shari'a kan haƙiƙani da abubuwan da suka faru na hada-hadar kuɗi na zamani da sauransu don samun fifiko a cikin tsare-tsare da kayayyaki na Musulunci da 'yancinsu daga tsarin gargajiya.

Ta ba da shawarar:

1. Kira ga sakatariyar majalisar da ta kara rubuta ƙasidu domin fayyace manufofin shari’a da ƙoƙarin malamai da masu bincike a cikinta.
2. Gayyato cibiyoyi da cibiyoyin kimiyya don koyar da manufofin Shari’a a cikin manhajojin karatunsu.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 168 (6/18)
GAME DA ƘAYYADE SHEKARUN BALAGA DA TASIRIN SA AKAN TAKALIFI

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na goma sha takwas, da ya gudana a garin Putrajaya (Malaysia), a ranakun 24 – 29 ga watan Jimadal Akhir, 1428 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 9 – 14 ga watan Yuli, 2007.

Bayan ta duba bincike da nazarin da aka gabatar wa Cibiya game da batun tantance shekarun balaga da tasirinsa ga takalifi, da kuma bayan sauraren bahasi da aka yi a kusa da shi.

Sannan kuma bayan an izala cewa hankali shine abin da ya wajaba a kansa, kuma ba a sanya matashi a shari'a ba sai idan ya kai wani mataki da ke nuni da samuwar hankali da cikar fahimta, kuma akwai alamomin zahiri da suke nuni da hakan, da cewa. komawa ga fayyace wani kebantaccen zamani idan ba a san balaga ta ɗabi'a ba daga alamomin zahiri da suke nuni da dacewa da hukunce-hukuncen Shari'a da manufofinta, kuma shari'a ta zo da taka tsantsan a cikin iyakoki ta hanyar hana su shakku, an yanke shawarwari masu zuwa:

Na farko: shekarun hankali kafin balaga, shekara bakwai ne, kuma ayyukan wadanda ba su kai ga ba, ana ganin ba su inganta ba, amma mai hankali, ayyukansa na kuɗi sun kasu zuwa: ayyuka masu fa'ida zalla, don haka su

ingantattu ne kuma masu tasiri, da ayyukan da suke dawafi tsakanin fa'ida da cutarwa, don haka suka dogara da izinin wanda ya mallake su, da ayyukan da suke cutarwa zalla, don haka ba a kidaya su.

Na biyu: Bisa la'akari da cewa balaga na da alaka da girman jiki da zuwansa wani mataki da ya kai ga cikar fahimta a cikinsa, ana ɗaukarsa balaga ta ɗabi'a tare da alamomin da ke nuni da shi, ko kuma balaga da cika shekaru (shekaru goma sha biyar). a cikin lamuran ayyukan ibada. Amma game da ayyukan kuɗi da aikata laifuka, mai kulawa na iya ƙididdige shekarun da suka dace don isa ga balaga, kamar yadda sha'awa ta buƙata kuma gwargwadon yanayin sararin samaniya da muhalli.

Na uku: Ba ya halatta a yi wa wanda ba babba ba horo horo da haddi ko ƙisas, kuma hukuncinsa shi ne ta hanyar tsawatawa da horon da aka wakilta wa waliyyi, daidai da shekarun da wanda ba babba ba ya kai.

Na huɗu: Ba a yafe sakamakon kuɗi na waɗanda ba manya ba daga tabbatar da diyya da biyan kuɗin jini kamar yadda shari'a ta tanada.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 169 (7/18)
GAME DA HAƘƘOƘI DA WAJIBAN MACE MUSULMA

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na goma sha takwas, da ya gudana a garin Putrajaya (Malaysia), a ranakun 24 – 29 ga watan Jimadal Akhir, 1428 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 9 – 14 ga watan Yuli, 2007.

Bayan ta duba bincike da nazarin da aka gabatar wa Cibiya Game da abin da ya shafi haƙƘoƙi da wajiban da suke akan mace Musulma, da kuma sauraren bahasi da aka yi a kusa da shi.

Da kuma busharar da ya yi cewa Musulunci ya dora mace a matsayinta na daidai, kuma ya sanya ta ginshikin kafuwar iyali, ya share mata hanyar yin aiki, kuma ya shirya mata wurin bada, ya ba ta damar shiga da kuma ba ta dama. ya halicce ta, kuma ya kula da ita da kulawa ta musamman kuma ya sanya ta a cikin umarninsa tare da kula da tausasawa da cika mata haƙƘinta, ya kuma ba da shawarar cewa ta kasance uwa, 'yar'uwa, 'ya da mata, kuma a daidaita tsakanin maza da mata don cancantar ɗaukakarr Ubangiji, a wajen Imani da ibadodi na farilla, umarni da kyakkyawa da hani ga mummuna, da kyakykyawan aiki, da nauyi da azaba, da haƙƘin ilimi, da dukiya, sai daya daga cikinsu, an yanke shawarwari masu zuwa:

Na farko: Mace za ta iya mallakar duk abin da take so na dukiya da kadarori masu motsi bisa ƙa'idojin mallakar doka.

Na biyu: Aikin mata yana ƙarƙashin ikon doka, kuma ana ƙarfafa su su yi aiki a wuraren da suka yi fice saboda yanayinsu na musamman, saboda suna samar da ayyuka masu yawa, kamar: ilimi, ilimin mata, yara, da aikin zamantakewa.

Na uku: Wajibi ne mata Musulmi su shiga ayyukan zamantakewa da al'adu da ilimi waɗanda ba su saba wa tanade-tanade da ƙa'idojin Shari'a ba, kamar yadda aka kafa ta.

Na huɗu: Majalisar ta tabbatar da hukuncin da ta yanke a baya game da mata mai lamba 114 (8/12), 159 (8/17).

Cibiyar tana ba da shawarwari masu zuwa:

1. Kafa wata ƙungiya ta musamman ta Musulunci ta ƙasa da ƙasa mai kula da harkokin mata, kuma cancantarta ita ce bibiyar al'amuran mata, da sanya ido kan tarurrukan da suka shafi harkokin mata, da shiga cikin su.
2. Haɗin kai tare da cibiyoyin ƙasa da ƙasa don kare dangi, mata da yara daga hatsarori da raƙuman ruwa da ke yi musu barazana.
3. Kira ga duk Membobin Ƙasashe da su tanadi tanadin yarjejeniyar ƙasa da ƙasa da ke ɗauke da keta doka.
4. Majalisar ta ba da shawarar yin ƙarin bincike da nazari game da 'yancin siyasa, shari'a, da wajibcin jama'a ga mata.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 170 (8/18)
GAME DA KWANGILAR MALLAKA NA WANI LOKACI (TIME SHARING)

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na goma sha takwas, da ya gudana a garin Putrajaya (Malaysia), a ranakun 24 – 29 ga watan Jimadal Akhir, 1428 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 9 – 14 ga watan Yuli, 2007.

Bayan nazartar takardun da aka miƙa wa Cibiya game da batun kwangilar mallaka na wani lokaci (Time Sharing), da kuma sauraron tattaunawar da aka yi a kusa da shi, an yanke shawarwari masu zuwa:

Na farko: Ma'anar mallakar lokacin hadin gwiwa:

Kwangila ce ta mallaki hannun jari, ko dai a matsayin hanyar siyan abin da aka sani na gama-gari, ko kuma hanyar yin hayar ribar wani abin da aka sani na wasu lokuta masu zuwa, ko yin hayan ribar wani sanannen kadara na wani lokaci. ta yadda abin da aka mallaka ko amfanin hayar ya kasance ana amfani da shi ta hanyar daidaitawa na ɗan lokaci, ko daidaitawar sararin samaniya, tare da aikace-aikacen zaɓin alƙawari a wasu lokuta zuwa cancantar kowannensu na wani takamaiman lokaci.

Na biyu: Nau'o'in Mallakar Lokaci:

An raba ikon hadin gwiwa na ɗan lokaci zuwa:

a. Cikakkiyar mallaka (na dukiya da riba) ta hanyar siyan kaso na gama gari a ƙarƙashin kwangilar

siyarwa don amfanin haɗin gwiwa a tsawon lokaci masu zuwa.

b. Mallakar da ba ta cika ba (don fa'ida kawai) ta hanyar ba da hayar kaso na gama-gari na ribar a ƙarƙashin kwangilar hayar don amfani da haɗin gwiwa a tsawon lokaci masu zuwa.

Na uku: Hukuncin shari'a na ƙa'idar (mallakar haɗin gwiwa):

(a) A shari'a ya halatta a sayi kaso na gama-gari a cikin kadari da hayar wani kaso na gama gari a cikin wata fa'ida ta musamman na wani takamaiman lokaci, tare da yarjejeniya tsakanin masu kadarorin ko fa'idar amfani da su ta hanyar daidaitawa (a raba fa'ida) a cikin lokaci ko sarari, ko an amince da daidaitawa tsakanin masu shi kai tsaye ko kuma ta hanyar hukumar da aka ba wa alhakin gudanarwa Rarraba mallaka, kuma babu laifi a cinikin kaso na gama-gari na siyarwa, siye, ba da kyauta, gado, jinginar gida, da sauran halaltaccen zubar da abin da mai hannun jari ya mallaka na rashin wani cikas na shari'a.

(b) Don aiwatar da ƙa'idar da aka ambata a baya, dole ne a cika buƙatun Shari'a na kwangilar, ko sayarwa ko haya.

(c) Game da yarjejeniyar hayar, mai haya dole ne ya bi ƙa'idojin kula da kayan masarufi wanda riba ta dogara da shi, Game da kula da aiki da na lokaci-lokaci, ana iya bayyana shi a kan wanda ya ci hayar, kuma idan mai haya ya ƙulla, wanda ya hayar zai yi. sai dai ku ɗauki kuɗin guda ɗaya, ko kuma abin da ɓangarorin biyu suka amince da su.

A wajen sayarwa, mai shi yana ɗaukarsa a matsayin ɗaya daga cikin nauyin mallaka, gwargwadon rabonsa na ɗan lokaci da na sarari a cikin mallakar haɗin gwiwa.

(d) Babu wata adawa da musayar hannun jari a cikin haɗin gwiwa na lokaci tsakanin masu mallakar kadarorin ko ribar da aka yi amfani da su a bainar

jama'a, ko musayar ya gudana ne kai tsaye tsakanin masu mallakar, ko ta hanyar kamfanoni na musamman a cikin musayar.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 171 (9/18)
GAME DA HAƘƘOƘIN SAUƘI DA AIKACE-AIKACEN SA NA ZAMANI A CIKIN KAYAN GAMA GARI

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na goma sha takwas, da ya gudana a garin Putrajaya (Malaysia), a ranakun 24 – 29 ga watan Jimadal Akhir, 1428 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 9 – 14 ga watan Yuli, 2007.

Bayan ta duba bincike da nazarin da aka gabatar wa Cibiya game da batun haƙƙin sauƙaƙewa da aikace-aikacen sa na yau da kullun a cikin dukiya, da kuma bayan sauraron tattaunawar da aka yi a kusa da shi, an tabbatar da ƙuduri masu zuwa:

Na farko: Ma'anar Haƙƙin Sauƙaƙe:

Haƙƙin Sauƙaƙawa: Duk abin da aka kafa don dukiya sama da wani gida daga mai amfani, wanda ke karɓar sa hannu.

Na biyu: Nau'in Haƙƙin Sauƙaƙe:

Sauƙaƙe suna da yawa kuma ana sabunta su, kuma daga cikin abin da malaman fiƙihu suka ambata a baya:

1- Haƙƙin sha: Haƙƙin shayarwa ne a yi amfani da ruwa wajen shayar da amfanin gona da dabbobi, ko kuma canja ruwa daga wata dukiya zuwa wata.
2- Haƙƙin magudanar ruwa: Shi ne magudanar ruwa wanda ya ke da ragi ga bukata, ko kuma bai dace ba,

tun daga ƙasar da aka ɗaukaka zuwa ƙasar da ke mak'ale da ita, ko ta wuce ta zuwa magudanar ruwa na jama'a.

3- Haƙƙin hanya: Shi ne abin da ke tabbatar da ƙasa tana da haƙƙin ratsa ta a kan sauran ƙasar da ke kusa da ita.

4- Haƙƙin hawa ko hawa: Shi ne haƙƙin saman ginin da ya ƙunshi gine-gine guda biyu, ko na gine-gine masu yawa a saman juna, a ɗaukaka su, a huta da ginin da ke ƙasa da shi, wanda ke ƙasa. mallakin wani ne.

Na uku: Haƙƙin sauƙi yana tasowa saboda dalilai masu zuwa:

(1) Izinin mai shi a cikin kuɗi na sirri, ko dai ta hanyar musanya ko gudummawa.

(2) Larura.

(3) Rayar da busasshiyar ƙasar noma.

(4) Maƙwabtaka da dukiyar gama gari.

(5) Za a iya samun dalilan kafa sassa na zamani da ake ganin Shari'a, matuƙar ba su saba wa nassosin Shari'a da ƙa'idoji na gama-gari ba, kamar faɗaɗa wayoyi na wutar lantarki, tashoshi na ruwa da bututu.

Na huɗu: Hukunce- hukunce:

(1) Babban ƙa'idar haƙƙin sauƙaƙewa shine cewa ƙa'idar a cikin fa'ida ita ce hallaci, kuma a cikin cutarwa haramun ne.

Amma ga ruwa mai zaman kansa, ba shi da daraja sai dai idan ya cancanta, kuma a farashin ɗaya.

(2) Haƙƙin bauta ta hanyar sha ko hanya, kuma an daidaita magudanar ruwa don gidaje, gonaki, da makamantansu, kamar yadda tsarin al'ada da al'ada ya bukata.

Ciki har da: sauƙi na bututu don aikin masana'antu da masana'antu ko najasa, duk waɗanda aka hana su don hana cutarwa.

(3) Haƙƙin hawan ya kasance ga mai shi, kuma yana iya zubar da shi tare da ko ba tare da diyya ba, kamar yadda tanadin da ya tsara ya bukaci.

Na biyar: Abubuwan Sauƙi na Zamani:

Al'adar zamani ta sanya ya zama sauƙi don aiwatar da hanyoyin ayyukan jama'a, kamar hanyoyin sadarwa, wutar lantarki, ruwa, iskar gas, najasa, da kwandishan tsakiya.

Na shida: Hukunce- hukuncen sauƙaƙawa na zamani

Wuraren ajiye motoci, idan wuraren ajiye motoci ne masu zaman kansu kamar gine-gine, kasuwanni, da shagunan kasuwanci, suna cikin kadarorin da aka ba su izinin yin kiliya.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 172 (10/18)
GAME DA IZININ YIN TIYATA NA GAGGAWA

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na goma sha takwas, da ya gudana a garin Putrajaya (Malaysia), a ranakun 24 – 29 ga watan Jimadal Akhir, 1428 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 9 – 14 ga watan Yuli, 2007.

Bayan ta duba bincike da nazarin da aka gabatar wa Cibiya game da maudu'in: Abubuwan da suka shafi zubar da kunne a cikin ayyukan tiyata na gaggawa, da kuma bayan sauraron tattaunawa mai yawa da aka yi a kusa da shi, an tabbatar da ƙuduri masu zuwa:

Na farko: Ana iya ɗaukar matakan da suka wajaba na likita a lokuta na gaggawa (maganin gaggawa) ba tare da buƙatar samun izinin majiyyaci ko waliyinsa ba a cikin waɗannan lokuta:

a- Zuwan majiyyaci a cikin yanayin suma mai tsanani ko kuma a yanayin da ba zai yiwu a sami izini ba kafin shiga tsakani.

b- Cewa majiyyaci yana cikin yanayin rashin lafiya mai tsanani da ke kai shi ga mutuwa kuma yana buƙatar sa baki cikin gaggawa kafin ya sami amincewa.

c- Cewa babu wani daga cikin danginsa da ke tare da majinyacin da ke da haƙƙin ya yarda da karancin lokaci.

Na biyu: Ana buƙatar taimakon likita a irin waɗannan lokuta:

1. Dole ne hukumomin lafiya da suka cancanta su amince da maganin kuma a gane su.
2. Kasancewar ƙwararren likita a cikin ƙungiyar da ba ta da ƙasa da likitoci uku don amincewa da ganewar asali da magani da aka tsara, tare da shirye-shiryen mintuna da ƙungiyar ta sanya hannu.
3. Buƙatar fa'idodin da ake tsammani na jiyya don fin girman cutarwarsa tare da rage haɗari gwargwadon iko.
4. Bayan majiyyaci ya warke, dole ne likitan ya yi masa cikakken bayani.
5. Jiyya za ta kasance kyauta, kuma idan tana da farashi, wani ƙwararrun ƙwararrun tsaka tsaki za ta ƙayyade shi.

Na uku: Ɗage yanke hukunci a cikin waɗannan lamuran zuwa zaman majalisa na gaba:

(1) Ayyuka na gaggawa, kamar abin da ke da kumburi, idan majiyyaci ya ƙi ba da izini.

(2) Ba a yarda da tayin da aka nannade igiyar cibiya a wuyanta da sashin caesarean da ake buƙata don ceton yaron ba.

(3) Idan yaron da ba shi da lafiya yana buƙatar tsarin likita mai lalacewa kamar aikin appendicitis ko dialysis da ƙarin jini, kuma waliyyi ya ƙi yin wannan aikin.

Allah ya sa mu dace;;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinkai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 173 (11/18)
GAME DA TIYATAR FILASTIK (PLASTIC SURGERY) DA HUKUNCE- HUKUNCENTA

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na goma sha takwas, da ya gudana a garin Putrajaya (Malaysia), a ranakun 24 – 29 ga watan Jimadal Akhir, 1428 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 9 – 14 ga watan Yuli, 2007.

Bayan ta duba bincike da nazarin da aka gabatar wa Cibiya game da maudu'in: tiyatar filastik da hukunce-hukuncen sa, da kuma bayan sauraren bahasi mai yawa da aka yi a kusa da shi, an tabbatar da ƙuduri masu zuwa:

Na farko: ma'anar tiyatar filastik:

Fiɗar filastik ita ce tiyatar da ta shafi inganta (da gyara surar) wani sashe na fili ko sassan jikin mutum, ko maido da aikinsa idan wani lahani mai tasiri ya faru a cikinsa.

Na biyu: Ƙa'idoji da sharuɗɗan gudanar da tiyatar filastik:

1. Ya kamata aikin tiyata ya sami fa'ida ta halal, kamar maido da aikin, gyara lahani, da maido da halitta zuwa ga asali.
2. Cewa aikin tiyatar ba zai haifar da lahani ba wanda ya zarce fa'idar da ake nema daga aikin tiyatar, kuma ƙwararrun amintattu ne suka yanke wannan shawarar.

3. Ƙwararren likita ne ke yin aikin; In ba haka ba, za a tuhume shi, bisa ga ƙudurin majalisa mai lamba 142 (8/15).
4. Dole ne a yi aikin tiyata tare da izinin majiyyaci (mai neman tiyata).
5. Cewa likitan (ƙwararre) ya himmatu wajen sanar da (wanda zai yi aikin) abubuwan da ake tsammani da kuma haɗarin da ke tattare da hakan a sakamakon wannan tiyatar.
6. Babu wata hanyar magani wacce bata da tasiri da cutar da jiki kamar tiyata.
7. Cewa ba ya haifar da saba wa nassosi na shari'a, kamar faɗinsa (SallalLahu alaiHi wa alihi wa sallam), a cikin Hadisin Abdullahi bn Mas'ud (Allah ƙara ya yarda da shi): **(Allah ya la'anci matan da suka yi aikin zazzane jiki, da matan da suke neman a zazzane masu jikinsu, da matan da suke tsige gashin jiki, da matan da suke neman a tsige masu gashin jikinsu, da matan da yin wushiryar ƙarya, da masu neman a yi masu wushiryar ƙarya saboda su yi kyau, suna canza halittar Allah)** [al-Bukhari], da Hadisin Ibn Abbas (Allah ya ƙara yarda da shi): **(Allah ya la'anci mai jona gashi, da mai neman a jona mata gashi, da mai tsige gashi, da mai neman a tsige mata gashi, da mai yin zane a jiki, da mai neman a yi mata zane a jiki ba tare da lalurar rashin lafiya ba)** [Abu Dawud], kuma (SallalLahu alaiHi wa alihi wa sallam) ya hana mata koyi da maza, ko maza su yi koyi da mata. Kazalika nassosin da suka hana kwaikwayon wasu al'ummomi, ko fasikai da da masu aikata zunubi.
8. Yin la'akari da ƙa'idojin magani Game da alƙawarin kada ku kaɗaita da tanadin bayyana al'aura da sauran su, sai dai larura ko buƙatun kira.

Na uku: Hukunce-hukuncen Shari'a:

1. A shari'ance ya halatta a yi tiyatar filastik dole kuma cikin gaggawa, wanda aka yi nufin:
   a. Dawo da surar gaɓoɓin jiki zuwa yanayin da aka halicci mutum a cikinsa, kamar yadda Allah Madaukakin Sarki ya ce: **(Lallai mun halicci ɗan Adam akan mafi kyawon sura)** [al-Teen: 4].
   b. Maido da aikin gaɓoɓin jiki na yau da kullun.
   c. Gyaran lahani na haihuwa kamar: tsagewar lebe (ƙurewa), murguɗin hanci mai tsanani, alamomin haihuwa, ƙarin yatsu da haƙora, da mannewa da yatsu idan wanzuwarsu ta kai ga cutar da abin duniya ko na ɗabi'a.
   d. Gyaran lahani na bazata daga illolin kuna, haɗari, cututtuka, da sauransu, kamar: dashen fata da daskarewa, da sake fasalin nono gaba ɗaya idan an cire shi, ko wani yanki idan girmansa ya yi yawa ko kuma idan girmansa ya yi yawa ko kaɗan. kanana da zai kai ga ciwon cututtuka, da dashen gashi idan ya fadi, musamman ga mata.
   e. Cire magudanar jini da ke haifar da lahani na tunani ko jiki ga mutum. (Shawarar Majalisar 26 (1/4).
2. Ba ya halatta a yi tiyatar gyaran fuska wadda ba ta cikin aikin likitanci da nufin canza ɗabi’ar mutum bisa ga sha’awarsa ta hanyar koyi da wasu, kamar tiyatar canza siffar fuska ta bayyana a ciki. wata siffa, ko da niyyar zamba da ɓata adalci, canza siffar hanci, ƙara girma ko rage leɓe, da canza siffar fuska, ɗa ƙara idanu da kunci.
3. Ya halatta a rage nauyi (slimming) ta hanyoyin kimiyya da aka yarda da su, ciki har da tiyata (liposuction), idan nauyin ya kasance mai gamsarwa kuma babu wata hanyar da ta wuce tiyata, idan cutar ta kasance lafiya.

4. Ba za a iya cire wrinkles ta hanyar tiyata ko allura ba sai dai idan yanayi ne mai gamsarwa, muddin lalacewar ta kasance lafiya.
5. Ya halatta a gyaggyara gyaɗar da aka tsaga sakamakon hatsari ko fyade ko tilastawa, kuma ba ya halatta a shari'a a gyara ruwan da aka tsage saboda fasikanci, domin yin fasikanci. don toshe manufar cin hanci da rashawa da zamba. Na farko shine likitoci mata suyi hakan.
6. Dole ne ƙwararren likita ya bi ƙa'idojin Shari'a a cikin aikinsa na likitanci, kuma ya shawarci masu neman aikin filastik (addini nasiha ne).

Tana ba da shawarwari masu zuwa:

1) Asibitoci, da asibitoci masu zaman kansu, da likitoci su kiyaye da tsoron Allah Maɗaukakin Sarki, kada su yi abin da aka haramta daga waɗannan fiɗa.

2) Likitoci da Likitoci su fahimci tanade-tanaden aikin likitanci musamman abin da ya shafi tiyatar robobi, kada a jarabce su su yi ta don neman kuɗi kawai, ba tare da tabbatar da hukuncin shari'a ba, kuma kada su yi amfani da wani abu daga farfagandar tallan da ta saba wa shari'a. gaskiya.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 174 (12/18)
GAME DA KAMMALA NAZARI AKAN ABUBUWAN DA SUKE KARYA AZUMI

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na goma sha takwas, da ya gudana a garin Putrajaya (Malaysia), a ranakun 24 – 29 ga watan Jimadal Akhir, 1428 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 9 – 14 ga watan Yuli, 2007.

Bayan nazarin ƙasidu biyu da aka gabatar wa Cibiya a kan maudu'in: Kammala nazari akan abubuwan da suke karya azumi, da kuma sauraren jawabai masu yawa da suka gudana a kusa da shi.

Sannan kuma ga ƙuduri mai lamba 93 (1/10) game da masu karya azumi a fagen magani.

An yanke shawara mai zuwa:

Jinkirta nazari akan wannan batu zuwa wani zama na gaba; Don ƙarin nazari da bincike.

Allah shi ne mafi sani;;

KUDURORI DA BAYANAI NA TARON SHEKARA-SHEKARA KARO NA GOMA SHA TARA NA MAJALISAR CIBIYAR FIKIHUN MUSULUNCI TA DUNIYA

SHARJAH (EMIRATES)
1 - 5 GA WATAN JIMADAL ULA, 1430
26 - 30 GA WATAN AFRILU, 2009

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 175 (1/19)
GAME DA 'YANCIN ADDINI A SHARI'AR MUSULUNCI: GIRMANSA DA MA'AUNINSA

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na goma sha tara, da ya gudana a garin Sharjah (Emirates), a ranakun 1 – 5 ga watan Jimadal Ula, 1430 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 26 – 30 ga watan Afrilu, 2009.

Bayan ta duba bincike da nazarin da aka miƙa wa Cibiya Game da batun 'yancin addini a shari'ar Musulunci: girmansa da yadda yake tafiyar da shi.

Da kuma fahimtarsa kan muhimmancin tattaunawa kan batun 'yancin addini da majalisar ta yi don cike buƙatuwar gaggawa a ciki da wajen ƙasashen duniyar Musulmi na neman sanin matsayin majalisar a kan hakan a matsayin mahangar fiḳihu na gaba ɗaya.

Kuma bayan sauraron binciken da aka shirya kan maudu'in da kuma tattaunawar da aka yi a kusa da shi, an tabbatar da ƙuduri masu zuwa:

Na farko: 'Yancin addini wani ƙa'ida ce da aka kafa a Shari'ar Musulunci wacce ta samo asali daga ilhami kuma tana da alaka da ɗaukar nauyi a Musulunci, tana da iko a cikin Shari'a, kuma manufarta ita ce samun ɗaukakarr xan Adam.

Na biyu: 'Yancin addini ya tabbata a cikin al'umma, kuma dole ne a kiyaye shi daga haɗari da ra'ayoyi na

kutsawa, da kuma duk wani nau'i na mamaya na addini ko na addini, da nufin wargaza asalin Musulunci na al'umma.

Na uku: Musulmai sun yi riƙo da ƙa'idar Alƙur'ani: **(Babu tilasci a addini)** [al- Baƙra: 256], kuma a tsawon tarihi sun kasance suna yin haƙuri da yarda da sauran waɗanda suka rayu ƙarƙashin daular Musulunci, kuma ya wajaba ga waɗanda ba. Musulmi su mutunta takamaiman abubuwan Musulunci, kuma su daina cin mutuncin Manzon Allah (SallalLahu alaiHi wa alihi wa sallam) da tsarkin Musulunci.

Na huɗu: Bambancin akida da fiƙihu sharaɗi ne na ɗabi'a, kuma haɗin kan Musulmi mazhabobi daban-daban aiki ne na shari'a, wanda aka shar'anta a cikin Littafi da Sunna, kuma Musulunci ya yi kira zuwa ga akidar tauhidi da hada kalmar a kan haɗin gwiwa. A cikin abin da aka yi ittifaƙi a kansa, da kuma cewa su uzuri ga juna a cikin abin da suka saba a cikinsa.

Na biyar: Kawo ƙarshen haifar da rudani game da ƙa'idojin Musulunci da dawwama da shuka shakku kan abin da ya zama sananne na addini daga cikin al'ummar Musulunci; Domin hakan yana barazana ga addini da al'umma. Tabbatuwa ta tabbata daga waɗannan hanyoyin da ba a yarda da su ba, waɗanda ma'abotanta ke amfani da su a matsayin hujjar 'yancin addini, domin kare al'umma da tsaronta na addini da na hankali, da hana waɗanda ba Musulmi ba su yi amfani da su.

Na Shida: Ana mayar da fatawar ridda ko kaffara zuwa ga malamai masu la'akari, inda ɓangaren shari'a ke ɗaukar abin da malaman fiƙihu suka shar'anta na tuba da kawar da zato a cikin isassun lokutan falala domin a samu maslaha ta halal da aka duba.

Na bakwai: Ridda da jama'a na zama barazana ga haɗin kan al'ummar Musulmi da kuma akidar Musulmi da kuma kwadaitar da waɗanda ba Musulmi ba, ko munafukai da su yi amfani da shi wajen yin tambayoyi, kuma mai shi ya cancanci a hukunta shi ta hanyar shari'a shi kaɗai, don kau

da kai. Hatsarinsa, da kare al'umma da tsaronta, kuma wannan hukunci bai sabawa 'yancin addini da Musulunci ya lamunce masa ba ga masu mutunta ra'ayin addini, da ƙimar al'umma, da zaman lafiyar al'umma.

Tana ba da shawara:

- Neman sarakunan Musulmi da su samar da muhimman abubuwan da al'umma ke buƙata, waɗanda suka hada da 'yancin walwala, samar da abinci, da gidaje, da magani, da ilimi, da guraben aikin yi, da duk wasu buƙatu da ke kare al'umma daga abin duniya da sauran abubuwan jaraba, waɗanda ake amfani da su wajen tallata su. Ra'ayoyin da suke adawa da ƙimar Musulunci.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 176 (2/19)
GAME DA 'YANCIN FAƊAR ALBARKACIN BAKI: ƘA'IDOJINSA DA HUKUNCE- HUKUNCENSA

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na goma sha tara, da ya gudana a garin Sharjah (Emirates), a ranakun 1 – 5 ga watan Jimadal Ula, 1430 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 26 – 30 ga watan Afrilu, 2009.

Bayan ta duba bincike da nazarin da aka gabatar wa Cibiya game da abin da ya shafi 'yancin faɗin albarkacin baki: ƙa'idojinsa da hukunce- hukuncensa, bayan sauraron tattaunawar da aka yi a kansa da shi, an tabbatar da ƙuduri masu zuwa:

Na farko: Abin da ake nufi da 'yancin faɗin albarkacin baki shi ne: cikakken jin daxin mutum da gangan na faɗin abin da ya ga dama da amfani gare shi da al'umma, walau ya shafi al'amuran da ke cikin sirri ko kuma al'amuran jama'a.

Na biyu: 'Yancin faɗin albarkacin baki wani haƙƙi ne da Musulunci ya ba shi kariya a cikin tsarin shari'a.

Na uku: Daga cikin muhimman hukunce-hukuncen shari'a don amfani da 'yancin faɗin albarkacin baki:

(a) Kada a ɓata wa wasu rai ta hanyar da ta shafi rayuwarsu, mutuncinsu, sunansu, ko matsayinsu na adabi, kamar: wulakanci, raini, ko ba'a, da buga hakan ta kowace hanya.

(b) Haƙiƙa da wajabcin gaskiya, mutunci da kau da kai daga sha'awa.

(c) Sadaukar da kai ga alhaki da kiyaye buƙatu da ƙimar al'umma.

(d) Hanyoyin bayyana ra'ayi halal ne, ba ya halatta a bayyana ra'ayi ko da kuwa daidai ne, ta hanyar da ba ta dace ba, ko ta hanyar cin mutuncin kunya ko keta ɗabi'u. yana nufin.

(e) Cewa manufar bayyana ra'ayi ita ce don faranta wa Allah Maɗaukakin Sarki da kuma biyan wata maslaha ta sirri ko ta jama'a na Musulmi.

(f) Yin la'akari da sakamako da illolin da za su iya haifarwa ta hanyar bayyana ra'ayi, wajen kiyaye ƙa'idojin daidaito tsakanin fa'ida da cutarwa, da abin da ya rinjaye wani.

(g) Cewa ra'ayin da aka bayyana ya ginu ne a kan madogara tabbatattu, da nisantar yaɗa jita-jita, a cikin wajibcin faɗinsa Maɗaukaki: **(Ya ku waɗanda kuka yi imani, idan wani fasiƙi ya zo maku da labarun ɓatanci ku bincika, gudun kada ku auka wa wasu mutane akan rashin sani, a ƙarshe ku zo kuna nadanar abin da kuka aikata)** [al- Hujrat: 6].

(h) Bai kamata 'yancin faɗin albarkacin bakinsa ya hada da duk wani hari da ake kaiwa addini, ayyukansa, dokokinsa, ko tsarkaka ba.

(i) Cewa 'yancin faɗin albarkacin bakinsa ba zai haifar da dagula zaman lafiyar al'umma da haifar da rarrabuwar kawuna a tsakanin Musulmi ba.

Tana ba da shawarar:

a. Tabbatar da isassun lamuni na kare yancin faɗin albarkacin baki, wanda Shari'a ta tsara da kuma la'akari da alhaki, ta hanyar kafa dokoki da dokoki na kariya, da kuma ta hanyar shari'a ta gaskiya.

b. Daukar hanyoyin da ake da su na hana amfani da 'yancin faɗin albarkacin baki a matsayin wani makami

na cin zarafin al'amuran Musulunci da tsarki, ko haifar da saɓani a tsakanin Musulmi.

c. Yin aiki don aiwatar da hane-hane da ke kunshe a cikin alƙawuran ƙasa da ƙasa don hana cin mutuncin addinai da alamominsu, tare da cire kwafi a cikin mu'amalar al'ummar duniya kan Musulunci da sauran batutuwa.

d. Aikin da ƙasashen Musulmi suke yi na fitar da dokokin ƙasa da ƙasa da ke kare ra'ayoyin addini da tsarkin addini gaba ɗaya daga zagi da izgili da gurbata su, ƙarƙashin fakewa da fasaha ko 'yancin faɗin albarkacin baki ko wasu abubuwa.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 177 (3/19)
GAME DA RAWAR DA SANYA IDON SHARI'A KE TAKAWA WAJEN KULA DA AYYUKAN BANKUNAN MUSULUNCI: MUHIMMANCINSA, DA SHARUƊƊANSA, DA YANAYIN AIKI

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na goma sha tara, da ya gudana a garin Sharjah (Emirates), a ranakun 1 – 5 ga watan Jimadal Ula, 1430 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 26 – 30 ga watan Afrilu, 2009.

Bayan ta duba bincike da nazarin da aka gabatar wa Cibiya Game da rawar da Shari'a ke takawa wajen kula da ayyukan bankunan Musulunci: muhimmancinsa, yanayinsa, tsarin aiki, da kuma bayan sauraren bahasi da aka yi a kusa da shi, an tabbatar da ƙuduri masu zuwa:

Na farko: Kula da Shari'a na nufin bayar da fatawa da hukunce-hukuncen Shari'a da suka shafi ayyukan cibiyar hada-hadar kuɗi, da bin diddigin aiwatar da su, da tabbatar da aiwatar da su yadda ya kamata.

Na biyu: Kula ta Shari'a ya ƙunshi manyan abubuwa guda uku:

1) Hukumar Kulawa ta Shari'a:

Ƙungiyar malamai ce da suka ƙware a fagen ilimin fiḳihu musamman fiḳihu na mu'amala, adadinsu bai gaza uku ba, daga cikinsu an tabbatar da cancantar ilimi da sanin haƙiƙanin aiki, suna bayar da fatawa da tantancewa don tabbatar da cewa duk wata mu'amalar da cibiyar ta ke yi. Sun dace da tanade-tanade da ƙa'idojin shari'ar Musulunci,

kuma suna gabatar da rahoto ga babban taron, kuma hukuncinsa yana da nauyi.

1/1 Dole ne Hukumar Kula da Shari'a ta kasance mai zaman kanta, kuma don cimma wannan, dole ne a yi la'akari da waɗannan abubuwa:

a. Babban taron hukumar ne zai tabbatar da nadawa da korar mambobin kwamitin Shari'a da kuɗaɗensu, kuma kwamitin kula da shari'a na tsakiya, ko mataimakiyarsa za ta amince da hakan.

b. Memban ba zai zama babban darakta na Kamfanin ba, ko ma'aikaci a cikinta, ko samar masa da wani aiki banda aikinsa a cikin Hukuma.

c. Ba zai zama mai hannun jari a banki ko cibiyar da ta dace ba.

1/2 Ƙa'idojin Ijtihadi da Fatawa a cikin hukumomi da cibiyoyin Shari'a:

a) Bayar da hukunce-hukuncen Cibiyar Fiƙihu ta ƙasa da ƙasa, tare da yin la'akari da hukunce-hukuncen sauran makarantu da hukunce-hukuncen hukunce-hukuncen shari'a, ta hanyar da ba ta saba wa shawarar Cibiyar Fiƙihu ta Duniya ba.

b) Nisantar zantukan da ba na al'ada ba, da bin rangwame ko karya da aka haramta, bisa ga abin da aka fitar a cikin Hukunce-hukuncen Cibiyar Fiƙihu ta Duniya mai lamba 70 (1/8).

c) Yin la'akari da manufar Shari'a da sakamakon ayyuka yayin bayyana hukuncin Shari'a.

d) Kula da abin da Cibiyar Fiƙihu ta ƙasa da ƙasa ta fitar Game da ƙa'idojin fatawa a cikin ƙuduri mai lamba 153 (2/17).

2) Sashen Kula da Shari'ar Cikin Gida:

Sashen ne ke aiwatar da hanyoyin da suka dace don tabbatar da aiwatar da hukunce-hukuncen hukumar Shari'a yadda ya kamata a duk wata mu'amalar da cibiyar ta gudanar, kuma ya ƙunshi abubuwa kamar haka:

a. Yin bitar shaidu da hanyoyin tabbatar da cewa an gudanar da ayyuka kamar yadda fatawoyin hukumar kula da Shari'a ta tanada.

b. Gyaran ma'aikatan cibiyar ta hanyar da za su iya gudanar da aikinsu daidai ta fuskar shari'a da sana'a.

c. Samar da tawagar binciken shari'a ta cikin gida wacce ta sami cancantar ilimi da aiki kuma mai zaman kanta, kuma tana ba da rahoto ga babbar hukuma a cikin tsarin gudanarwar cibiyar, kamar: Kwamitin Bincike da ƙididdigar kuxaxe ko Hukumar Gudanarwa, da nadinsa da nadinsa korar ta faru ne tare da haɗin gwiwa tare da Hukumar Kula da Shari'a.

3) Kula da Shari'a ta Tsakiya:

Hukumar Kula da Shari'a ce a matakin hukumomin sa ido a ƙasar, kuma tana aiwatar da manyan ayyuka guda biyu:

a- Kula da ayyukan hukumar sa ido.

b- Tabbatar da ingancin kulawar Shari'a a matakin cibiyoyi, ta hanyar bin diddigin ayyukan hukumomin shari'a da na cikin gida na shari'a, tare da samar da ƙa'idoji da ƙa'idoji da suka tsara aikin kula da Shari'a, gami da tsarin nadawa. Da korar membobinsu, cancantarsu, adadinsu, da aikinsu a cibiyar da suke membobinta.

Tana ba da shawarar:

a) Amincewa da hukumomin sa ido a kowace ƙasa na samar da dokoki da dokoki don tsara ayyukan sa ido na Shari'a, da ɗaukar matakan da suka dace don miƙa shi ga wata hukuma mai zaman kanta.

b) Ta shawarci hukumomin Musulunci da kada su rarraba kayayyakin da rukunin ya ƙayyade a hana su.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 178 (4/19)
GAME DA KAYAN AIKIN MUSULUNCI (TSARO) DA AIKACE-AIKACENSU NA ZAMANI DA ZAGAYAWA

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na goma sha tara, da ya gudana a garin Sharjah (Emirates), a ranakun 1 – 5 ga watan Jimadal Ula, 1430 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 26 – 30 ga watan Afrilu, 2009.

Bayan ta duba bincike da nazarin da aka gabatar wa Cibiya game da abin da ya shafi kayan aikin Musulunci (securitization) da aikace-aikacensu na yau da kullun da yaɗawa, da kuma sauraron tattaunawar da aka yi a kusa da shi, an tabbatar da ƙuduri masu zuwa:

Na farko: Mene ake nufi da tsaro da bayarwa:

Gargaɗi: Mai da basussuka su zama ma'auni (bonds) masu ƙima daidai gwargwado waɗanda za'a iya sasantawa.Waɗannan shaidu suna wakiltar bashi tare da riba ga wanda ya fitar da shi, ba za a iya fitar da su ko yin ciniki bisa ga Shari'a ba.

Shi kuwa Sukuk (Na Musulunci), shi ne bayar da takardu ko takaddun shaida na kuɗi daidai gwargwado wanda ke wakiltar hannun jari na gama gari a cikin mallakar kadarorin (kayayyaki, riba, haƙƙi, ko cakuɗen kadarorin ƙasa, riba, kuɗi, da basussuka). Wanda a zahiri ya wanzu ko kuma za'a ƙirƙira su daga abin da aka samu na biyan kuɗi.

Na biyu: Halayen Sukuk:

1. Kayan aiki yana wakiltar rabon gama gari a cikin dukiya ta gaske.
2. Za a fitar da kayan aiki ne a kan kwangilar doka, kuma za a yi la'akari da tanadin ta.
3. Babu Lamunin mai sarrafa (mai hasashe, wakili ko abokin aikin gudanarwa).
4. Cewa sukuk a cikin haƙƙin ribar da aka ƙayyade kuma ta ɗauki asarar gwargwadon rabon da sukuk ɗin ke wakilta, kuma haramun ne ga wanda yake da shi ya sami ƙayyaɗaddun kaso na ƙima ko dunƙule. Jimla.
5. Yi cikakken haɗarin saka hannun jari.
6. Daukar nauyi da alhaki da suka biyo bayan mallakar kadarorin da aka wakilta a cikin sukuk, ko nauyin da aka yi na kashe kuɗi ne, ko raguwar kima, kuɗin kulawa, ko gudummawar inshora.

Na uku: Hukunce- hukuncen Sukuk:

(1) Manajan sukuk ba zai iya ba da rance ga masu riƙe sukuk ba, ko don bayar da gudummawa lokacin da ainihin ribar ta gaza ribar da ake sa ran.

(2) Manajan sukuk ma'aikaci ne wanda baya lamunce da ƙimar sukuk sai ta hanyar sabawa ko sakaci, ko keta sharuɗɗan hasashe, shiga, ko hukumar saka hannun jari.

(3) Ba za a iya fansar Sukuk bisa ƙimarsu ta asali ba, sai dai da ƙimar kasuwarsu, ko kuma ta ƙimar da aka amince da ita akan fansa.

(4) Sukuk Game da shawarwarin da aka yi, dole ne su bi ƙa'idojin da aka gindaya a cikin kuɗiri na Cibiya Fiƙihu na Musulunci ta ƙasa da ƙasa mai lamba 30 (4/5) na kamar haka:

   a. Idan har yanzu abubuwan da ke cikin sukuk tsabar kuɗi ne, to za a yi amfani da tanadin musayar.

   b. Idan dukiyar ta koma basusuka, kamar yadda yake a cikin siyar da Murabaha, to, za a yi amfani da abin da aka yi na cinikin basussuka a cinikin sukuk, Game da haramcin, sai dai ta hanyar canjawa wuri.

c. Idan kudin lamuni ya zama gauraye na kudi da basussuka da dukiya da riba, to ya halatta a yi cinikin mukarabah sukuk bisa farashin da aka yi yarjejeniya da shi, matukar dai mafi rinjayen a cikin wannan harka ce ta dukiya da riba. Amma idan akasarin kudi ne ko basussuka, to za a yi la'akari da hukunce-hukuncen shari'a da za a yi nuni da wata ka'idar bayani da za a tsara a gabatar da su ga majalisa a zama na gaba a zagayawa. A kowane hali, ciniki dole ne a yi rikodin yadda ya kamata a cikin bayanan kungiyar da ke bayarwa.

Na hudu: Ba ya halatta a dauki maganar cewa ya halatta a matsayin hujja ko dabara wajen sarrafa basussuka da kasuwanci da su, kamar mayar da aikin asusu zuwa cinikin basussukan da suka taso daga kayayyaki, da yin wasu kayayyaki a cikin tara dabara don ciniki.

Na biyar: Aikace-aikace na zamani na Sukuk:

A cigaba da cewa shari'ar Musulunci tana da karfin daukar abubuwan da suka faru, da suka hada da warware duk wani abu da ya taso da kuma yanke hukunci kan duk wani abu da ya taso, da kuma cewa sukuk din Musulunci bidi'a ce ta halastaccen kayan aikin samar da kudade wanda ya dace da babban karfin tattalin arziki, wuraren da ake amfani da sukuk sun yawaita, wanda ya hada da amfani da shi a matsayin ingantaccen kayan aiki na manufofin kudi, Ko wajen samar da albarkatun bankunan Musulunci ko zuba jarin rarar kudadensu, wajen sake gina kadarori na kyauta, ba da tallafin ayyukan gwamnati, da yiwuwar yin hakan. Yin amfani da wadannan sukuk din a cikin bangarorin wucin gadi, muddin dai an samu dawo da duk wadannan sukuk din daga kadarorin sarrafa kudin shiga.

Cibiyar tana ba da shawarwari masu zuwa:

1. Bukatar bankunan Musulunci su tsaya tsayin daka wajen lalubo hanyoyin da suka dace da bukatun tattalin arziki da kuma kiyaye hukunce-hukuncen Shari'a.

2. Tun da tsarin shari'a na tsarin tabbatarwa yana ɗaya daga cikin mahimman abubuwan da ke taka muhimmiyar rawa wajen samun nasarar ayyukan tabbatarwa, abin da ya cim ma wannan rawar shi ne hukumomin majalisa a cikin Membobin Ƙasa sun samar da tsarin doka da ya dace da kuma yanayin da ya dace na shari'a wanda ke tafiyar da tsarin tabbatarwa ta hanyar samar da dokokin shari'a wanda ke ɗaukar nauyin ayyukan tabbatarwa a cikin ɓangarori daban-daban da kuma cimma ingantaccen tattalin arziki da amincin doka ta hanya mai amfani.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 179 (5/19)
GAME DA TAWARRUƘ: HAƘIƘANIN SA, NAU'O'INTA (SANANNEN FIƘIHU DA BANKI MAI TSARI)

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na goma sha tara, da ya gudana a garin Sharjah (Emirates), a ranakun 1 – 5 ga watan Jimadal Ula, 1430 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 26 – 30 ga watan Afrilu, 2009.

Bayan ta duba bincike da nazarin da aka gabatar wa makarantar Game da abin da ya shafi tawarruƙ: haƘiƘanin sa, nau'o'insa (sanannen fiƘihu da banki mai tsari), da kuma bayan sauraren bahasi da aka yi a kewaye da shi.

Sannan kuma bayan nazarin hukunce-hukuncen Majalisar FiƘihu ta ƙungiyar Musulmi ta Duniya a Makkah Al-Mukarramah game da haka, an yanke shawarwari masu zuwa:

Na farko: Nau'o'in tawarruk da hukunce-hukuncensu:

(1) Tawarruƙ a tafsirin malaman fiƘihu: Shi ne siyan kaya da mutum (mastourik) ya jinkirtar da farashi domin ya sayar da ita da tsabar kuɗi a kan farashi mai rahusa, yawanci ga wanda ba wanda ba shi ba. An saye shi ne da nufin a samu kuɗi. Wannan tawarruki ya halatta a shari'a, matuƙar ya cika sharuɗɗan sayarwa da shari'a ta tanada.

(2) Tsara Tawarruƙ a ma'anar zamani: Shi ne siyan haja da tasaoriƙ daga kasuwannin gida ko na waje ko makamancin haka a kan farashin da aka jinkirta, mai sayarwa (mai kuɗi) ya shirya siyar da shi, ko dai da kansa ko kuma ya nada wani. In ba haka ba, ko kuma tare da haɗin gwiwar musturik da mai sayarwa a cikin wannan, kuma yawanci yana kan farashi mai rahusa.

(3) Juya tawarruk: Haka tsarin tawarruk ne wanda mustakuri ya kasance cibiyar, mai kuɗi kuma abokin ciniki.

Na biyu: Ba ya halatta a yi tawakkali (shirya da juye-juye) domin akwai haɗin gwiwa tsakanin mai kuɗi da mai karɓar bashi, a bayyane, a fakaice ko a al'ada, a matsayin yaudara don karɓar kuɗin da ake ciki da fiye da abin da ake bi bashi, wato riba.

Tana ba da shawarar:

a. Bayar da muhimmanci ga bankunan Musulunci da cibiyoyin hada-hadar kuɗi ta hanyar amfani da halaltattun hanyoyin zuba jari da samar da kuɗaɗe a dukan harkokin kasuwancinsu, da nisantar haramtattun tsare-tsare da shubuhohi wajen bin ƙa'idojin Shari'a, ta hanyar cimma kyawawan manufofin Shari'a, da nuna falalar Musulunci. Tattalin arziki zuwa duniyar da ke fama da sauye-sauye da bala'o'in tattalin arziki lokaci bayan lokaci.

b. Ƙarfafa rance mai kyau don kare mabuƙata daga yin tawarruƙ. Da kuma kafa cibiyoyin hada-hadar kuɗi na Musulunci don samar da lamuni mai kyau.

Allah shi ne mafi sani;;

Da sunan Allah Mai **Yawan Rahama Da jinƙai**

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 180 (6/19)
GAME DA CIN ZARAFI KO MUSGUNA WA IYALI

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na goma sha tara, da ya gudana a garin Sharjah (Emirates), a ranakun 1 – 5 ga watan Jimadal Ula, 1430 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 26 – 30 ga watan Afrilu, 2009.

Bayan ta yi nazari kan binciken da aka gabatar wa majalisar game da batun musguna wa Iyali, bayan kuma ta saurari tattaunawar da aka yi game da shi,

Bayan ta kawo abin da yake sananne ne a Addini wato kafa dokokin Iyali bisa manya-manyan ginshiƙai na soyayya da ƙauna, da kuma samar da hukunce-hukunce da za su tabbatar da zaman lafiya da kwanciyar hankali, wanda kuma kauce wa wannan tafarki zai haifar da musguwa a cikin Iyali,

Ta ɗauki matakai masu zuwa:

Na farko: Bayanin Ma'anar Musguna wa Iyali:

Abin da ake nufi da musgunawa shi ne, wani aiki ko Magana kakkausa da za su iya fitowa daga ɗaya daga cikin ɗaiɗaikun iyali su faɗa kan wani, ta yadda za su cutar da iyalin ko wani daga cikin shi ta fuskar dukiya ko mutunci, wanda yin hakan haramun ne sabida ya saɓa wa manufar shari'a ta kiyaye rayuka da hankali, kuma ya saɓa wa tafarkin Allah wanda ya kafu akan mu'amalar mutuntawa da kyautatawa.

Na biyu: Abubuwa masu zuwa ba sa zama gusgunawa go nuna wariya a Mahangar Musulunci:

a. Yin biyayya ga hukunce-hukuncen da Shari'a ta tsara wa zamantakewar Aure, da hana duk wani nau'i na tarayya da shari'a ba ta sahale ba.
b. Hana bayar da magungunan hana ɗaukar ciki ga waɗanda ba ma'aurata ba.
c. Hana zubar da ciki face da izinin likita, shi ma a lokutan da Shari'a ta bayar da dama.
d. Haramta auren jinsi.
e. Miji ya hana matar shi yin tafiya ita kaɗai sai da izinin shi kuma bisa dokokin da shari'a ta amince.
f. Haƙƙoƙin da shari'a ta gindaya tsakanin ma'aurata na kamewa da tsare kai ko da ɗaya daga cikin su ba ya so.
g. Mace ta sauke nauyin da ya rataya a wuyanta na kasancewarta uwa kuma mai kula da gida, shi ma Miji ya sauke nauyin da ke kansa na kasancewar shi Magidanci.
h. Yin waliyanci ga Budurwa a lokacin aure.
i. Abin da shari'a ta yanke na kason gado da wasiyya.
j. Yin saki a bisa yadda shari'a ta tanada.
k. Daɗa aure a bisa doron adalci.

Na uku: Tafarkin Musulunci game da warware saɓanin ma'aurata:

A yayin warware saɓani tsakanin ma'aurata musamman game da macen da ba ta yi wa mijinta biyayya za a yi ne daidai da ƙa'idoji masu zuwa da shari'a ta tanadar:

1. Nisantar zagi da cin mutunci da ƙasƙantarwa.
2. Bin tafarkin da shari'a ta tsara a yayin warware saɓani da mace kaitsaye, farawa da yin wa'azi, sannan ƙauracewa, sai kuma a ƙarshe duka ba mai ƙarfi ba wanda kusan a ce an yi nuni ne zuwa gare shi kawai ba wai aikata shi ba, domin yin shi saɓanin abin da ya fi dacewa ne, saboda faɗin Annabi tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi: (Mafi alhairinku shi ne wanda ba ya duka), da kuma yin koyi da aikin shi tsira da amincin

Allah su tabbata a gare shi wanda bai taɓa duka mace ba.

3. Komawa ga masu sasantawa yayinda saɓanin ya ci tura.
4. Komawa ga saki a bisa dokokin da shari'a ta tsara daidai da matakansa (Sakin kome, Sakin babbar rabuwa, Sakin ƙaramar rabuwa, da kuma lokutan da ya kamata a yi shi), tare da sanin cewa yin shi Halal ɗin da Allah Maɗaukakin Sarki ba ya so ne.

Na huɗu: Al'umma ta tabbatar da abubuwa masu zuwa:

1) Fagen zamantakewar Iyali:

a. Maida hankali kan tarbiyar Imani hanya ce ta cigaban al'umma.

b. Tabbatuwa akan ginshiƙan Shari'a da ke raya zamantakewar Iyali, kamar taimakekeniya, soyayya, jinƙai, kwantar da hankali, kyautatawa, da kuma kyakkyawar mu'amala a tsakanin ma'aurata.

c. Ɗaukar tattaunawa a matsayin hanya ta warware duk wasu batutuwa da suka taso cikin Iyali.

2) Mu'amala a cikin ma'aikatu da hukumomi:

(a) Shirya tarukan ƙara wa juna sani don faɗakar da mutane game da haɗarin musgunawa, da kuma ɗaukar tattaunawa a matsayin hanya mai ɓullewa.

(b) Kira ga hukumomi da makarantun tarbiya da su riƙa koyar da yadda za a magance batun musguna wa Iyali ta kowace fuska.

(c) Haɗin kai tsakanin ma'aikatu da hukumomin da abin shafa da nufin samar da wata matsaya guda ɗaya don kare al'umma daga al'adun ƙasashen yamma da ka iya tasiri ga zamantakewar Iyali.

(d) Faɗakar da kafafen sadarwa da su sauke nauyin da ke wuyansu na bayar da gudunmowa wajen samar da a'umma ta gari.

3) Game da ƙasashen Musulmai:

a. Wajabcin gabatar da dukan yarjejeniyoyin ƙasa da ƙasa da suka shafi mata da ƙananan yara, da kuma daftarin dokoki, ga ƙwararru daga masanan shari'a

da dokoki, kafin a fitar da su, da sanya hannu a kansu, domin a sanya su cikin ma'auni na Shari'a, da kuma watsi da abin da ya ci karo ko ya saɓa wa tanadi da manufofin Shari'ar Musulunci. Da kuma yi kira ga gwamnatocin Musulunci da su sake duba yarjejeniyoyin da aka rattabawa hannu domin gano sharuɗɗan da suka saɓa wa hukunce-hukuncen Shari'a, tare da yin watsi da waɗannan sharuɗɗan, tare da yin la'akari da kyawawan abubuwan da suka ƙunsa waɗanda suka dace da Shari'ar Musulunci.

b. Yin watsi da abin da ya ci karo da tanade-tanaden shari'ar Musulunci a cikin yarjejeniyoyin ƙasa da ƙasa da kuma alƙawuran da suka yi kira da a kawar da bambance-bambance na asali tsakanin rawar da maza da mata suke takawa a cikin al'umma, da kira da a daidaita tsakanin maza da mata a kowane mataki na gado, da kuma cin fuska ga tsarin saki a shari'ar Musulunci, da kira da a cire ƙima da fifikon da namiji ke da shi a cikin zamantakewar iyali, da sauran abubuwan da suka tabbata a shari'ar Musulunci.

c. Yin watsi da duk wani sharaɗi da ke ƙunshe a cikin yarjejeniyoyin da suka halatta abin da ya saɓa wa shari'a da hankali, kamar halasta auren jinsi, da yin mu'amalar aure ba a ƙarƙashin igiyar auren da shari'a ta amince da shi ba, da cakuɗe ta hanyar da shari'a ta hana, da sauran tanade-tanade da suka ci karo da tanade-tanaden Shari'ar Musulunci.

d. Yin kira ga hukumomin Shari'a da ke saka dokoki, da su kafa dokar da za ta haramta duk wani nau'i na musgunwa a tsakanin Iyali, kasancewar Shari'a ta haramta hakan.

e. Taƙaita ikon zartar da hukunci ga hukumomin shari'a da abin ya shafa kaɗai.

f. Bayar da muhimmanci kan kiyaye keɓantattun al'adun Musulunci da hukunce-hukuncen Shari'a, da kuma mutunta ra'ayin da gwamnatocin Musulunci da wakilansu suke yi dangane da wasu sassa da suka ci karo da shari'ar Musulunci a cikin wasu sharuɗɗa da yarjejeniyoyin da suka shafi iyali.

g. Kafa kwamitin da zai shirya daftarin kare haƙƙin Iyali, wanda hakan zai sa a samar da dokar iyali da zata dace da shari'ar Musulunci.

Allah shi ne mafi sani;;

Da sunan Allah Mai Yawan Rahama Da jinkai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 181(7/19)
GAME DA DAKATAR NA HANNAYEN JARI, DA NA KUƊI, DA NA KADARORI, DA KAYAN AMFANI

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na goma sha tara, da ya gudana a garin Sharjah (Emirates), a ranakun 1 – 5 ga watan Jimadal Ula, 1430 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 26 – 30 ga watan Afrilu, 2009.

Bayan ta yi nazari kan binciken da aka gabatar wa majalisar game da batun dakatar da hannayen jari, da na kudi, da na kadarori, da kayan amfani, bayan kuma ta saurari tattaunawar da aka yi game da shi.

Ta ɗauki matakai masu zuwa:

Na farko: Yin waƙafi na daga cikin babin fiƙihu mafi fadi da ake yin ijtihadi akai, abu ne da ake amfani da hankali wajen yin shi kuma yana da manufofi a shari'a, wanda manufarsa shi ne cin gajiyar waƙafin ga wanda ya yi waƙafin da wadanda aka yi wa waƙafin.

Na biyu: Yin waƙafi na hannayen jari, da na kudi, da na kadarori, da kayan amfani, da asusun zuba jari:

1) Haƙiƙa Nassoshin shari'a da suka zo game yin waƙafi ba su da ƙaidi, za su iya ɗaukar na dindin da kuma na wucin gadi, da na ɗaiɗaiku da kuma bai ɗaya, da na kadara da kayan amfani da kuma kudi, da na gidaje ko gonaki, da kuma kadarar da za a iya sauya mata

wuri, domin waƙafi abu ne na sadaka ko kyauta yana da fadi kuma abun so ne.

2) Ya halatta a yi waƙafin hannayen jari a kamfanonin da shari'a ta halatta a mallaka, da kuɗaɗe, da kadarori, da kayan amfani, da wuraren zuba jari, domin kuɗaɗe ne da shari'a ta amince da su.

3) Yin waƙafi na hannayen jari, da kuɗaɗe, da kadarori, da kayan amfani, da sauransu, suna da hukunce hukunce kamar haka:

a. Ƙa'idar hannayen jarin da aka yi waƙafi da su ita ce, su cigaba da kasancewa yadda suke, sai ana amfani da ribar su don yin sadaka, ba wai a riƙa kasuwanci da su a kasuwar hada-hadar kuɗi ba, haka kuma mai kula da su ba shi da ikon amfani da su face da wata cikakkiyar maslaha ko kuma bisa sharaɗin da mai waƙafin ya gindaya masa, domin hannayen jari suna ƙarƙashin sanannun hukunce-hukuncen shari'a ne.

b. Idan aka sayar da kamfani ko kuma aka biya darajar kuɗinsa, ya halatta a musanya su da wasu kadarori kamar gidaje ko hannun jari da wasu kuɗin bisa sharaɗin mai waƙafin ko kuma wata ribar da waƙafin zai samu.

c. Idan waƙafi ya zama na wucin gadi bisa ga yardar mai waƙafin, sai a dakatar da shi gwargwadon sharaɗinsa.

d. Idan aka juya tsabar kuɗin da aka ajiye za a sayi hannayen jari ko wata kadara, ko wasu abubuwa, to waɗannan hannayen jarin da kadarori, ba za su zama waƙafi ba a madadin kuɗin, sai dai idan mai kuɗin ya bayyana haka, kuma ya halatta a sayar da su don juyawa a samu riba mafi yawa don fa'idantuwar waƙafin, sai ya kasance Asalin kuɗin shi ne aka yi waƙafi da shi.

e. Ya halatta a yi waƙafi da kuɗi da kuma duk wani abin amfani, kamar gina Asibitoci, da Jami'o'i, da

cibiyoyin Ilimi, da wurin buga waya, da samar da wutar lantarki, da gidaje, da gina gadoji, da kuma hanyoyi.

f. Yin waƙafi da wani kayan amfani na wucin gadi, ba zai shafi amfanin mai kayan da kayansa ba, domin yana da damar yin duk wani abu da yake halal ne da sharaɗin zai kiyaye haƙƙin waƙafin ta fuskar amfani.

g. Lokacin waƙafi da wani nau'in kayan amfani yana ƙarewa ne yayinda amfaninsa ya ƙare a dokance.

h. Abin da da ake nufi da lokaci game da batun waƙafi shi ne ya kasance waƙafin da aka yi zai ƙare ne da ƙarewar lokacin da aka saka. Ya halatta a sanya wa waƙafi lokaci a cikin duk irin Nau'o'in waƙafi da ake da su.

i. Duk wanda ya samu kuɗin da ake kokwanton halaccinsu, ko na haram wanda ba a san masu shi ba, zai wanke kansa daga laifi ya rabu da su ta hanyar yin waƙafi da su a wuraren amfanin jama'a wanda ba na ibada ba, irin su gina Masallatai ko buga Alƙur'anai, tare da kiyaye haramcin mallakar hannun jari a bankunan gargajiya masu (riba) da kamfanonin inshora na gargajiya.

j. Ya halatta ga duk wanda ya mallaki kuɗin da suke kawo riba ta haram da ya yi waƙafi da uwar kuɗin, ribar kuma ta zama an yi asusu da ita, kuma sai a yi waƙafi da ita, domin mayar da waɗannan kuɗaɗen riba ga talakawa da mabuƙata da kuma yin ayyukan alkairi ga jama'a a lokacin da ba zai yiwu a mayar da su ga masu su ba. Wajibi ne akan mai kula da wannan waƙafi ya hanzarta yin ƙoƙarin musanya wannan kuɗi da abin da shari'a ta tanada na halal, ko da kuwa ya saɓa wa sharaɗin wanda ya yi waaƙafin, domin sharaɗin mai waƙafin ba komai ba ne idan ya ci karo ko ya saɗa wa nassi na shari'a.

Bayan taro an bayar da shawarwari kamar haka:

(1) Yin kira ga gwamnatoci da majalisun dokoki na ƙasashen Musulmi da su gyara dokoki da tsarin yin waƙafi a cikin su ta yadda zai yi daidai da matakai da kuma dokokin Majalisar Fiƙihun Musulunci ta duniya.

(2) Yin kira ga ma'aikatun ilimi da jami'o'i a ƙasashen Musulmai da su ware manhajin koyarwa da zai ƙunshi kwasa-kwasan da suka shafi koyar da waƙafi a ilmance.

(3) Cibyar Majaliar Fiƙihun Musuluncin ya kamata ta yi nazari a kan abin da ya shafi gudanar da waƙafi da tsare-tarensa, da ma'auni na zabar cigaba da gudanar dashi a wuraren da aka saba a zama da za a yi na taruka a nan gaba, kuma a bai wa wannan batu kulawa ta musamman a matsayin ginshiƙi na nasara da sake farfaɗo da waƙafi da ci moriyar shi.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 182 (8/19)
GAME DA DA AIWATAR DA TSARIN GINA DA AIWATARWA DA KUMA MAIDAWA (B.O.T) A CIKIN SAKE GINA KAYAN WAƘAFI DA KAYAN AIKIN JAMA'A

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na goma sha tara, da ya gudana a garin Sharjah (Emirates), a ranakun 1 – 5 ga watan Jimadal Ula, 1430 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 26 – 30 ga watan Afrilu, 2009.

Bayan ta duba bincike da nazarin da makarantar ta samu dangane da aikace-aikacen tsarin Gina, Aiki da Maido da (BOT) wajen sake gina kayayyaki da kayayyakin amfanin jama'a, da kuma sauraren tattaunawar da aka yi a kewaye da shi, ta yanke shawarwari masu zuwa:

1) Kwangilar gine-gine, aiki da kuma maidowa yana nufin: yarjejeniya tsakanin mai shi ko wakilinsa da mai kuɗi (kamfanin aikin) don kafawa da sarrafa kayan aiki, da karɓar dawo da shi daga gare ta, cikakke ko bisa yarjejeniyar, a cikin lokacin da aka yarda da niyyar dawo da babban jarin da aka saka tare da dawowa mai dacewa, sannan mika kayan aikin da ya dace da aikin da ake so.

2) Kwangilar gina-aiki-mayar da kwangilar sabuwar kwangila ce, kuma ko da yake ta yi kama da wasu nau'o'in kwangila da kayan aikin saka hannun jari da

ake amfani da su a cikin fiḳihu, ba zai iya zama daidai da ɗayansu ba.

3) Ana iya amfani da kwangilar ginawa-aiki-dawowa wajen sake gina abubuwan kyauta da abubuwan amfanin jama'a.

Tana ba da shawarar:

Ḳarfafa bincike na shari'a akan kowane nau'i na gine-gine, aiki da kwangilar maidowa don sarrafa abubuwan da suke da shi daban-daban da tsara su a cikin nassosi masu sauḳi don dubawa da ginawa a yayin yin shawarwari da sulhu.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 183 (9/19)
DANGANE DA CIWON SUGA DA AZUMI

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na goma sha tara, da ya gudana a garin Sharjah (Emirates), a ranakun 1 – 5 ga watan Jimadal Ula, 1430 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 26 – 30 ga watan Afrilu, 2009.

A bisa daftarin haɗin gwiwa da ake da shi tsakanin ƙungiyar Islama ta ilimin likitanci da cibiyar fiƙihun Musulunci ta duniya ƙasa da ƙasa, bisa yarjejeniyar da ɓangarorin biyu suka rattabawa hannu, da kuma bayan makarantar ta sanya ƙungiyar ta gudanar da wani bincike (cutar ciwon suga da azumin watan Ramadan).

Kuma bisa ga bayanan tarurrukan karawa juna biyu da ƙungiyar ta gudanar a ranar Rabi'ul-Akhir 2, 1429 bayan hijira, daidai da 3 ga Nuwamba, 2007, da 8 ga Afrilu, 2008.

Da kuma Bayan ta duba bincike da nazarin da makarantar ta samu dangane da kammala bincike kan ciwon suga da azumi, da kuma sauraren bahasi da aka yi a kusa da shi.

Bayan gabatar da ilimin likitanci da na shari'a na tasirin azumi ga masu ciwon suga, tanke shawarar masu zuwa:

Na farko: taƙaitaccen ma'anar ciwon suga:

Shi ne rashin daidaituwa a cikin matakin suga a cikin jini, rashin daidaituwa na pathological, kuma musamman: karuwa a cikin kashi fiye da na al'ada, kuma ciwon suga

yana haifar da asarar hormone insulin, wanda ke ɓoye ta sel na musamman (B) ƙwayoyin da ke cikin pancreas, ko kuma daga ƙananan adadinsa ko rashin amsawar ƙwayoyin jiki zuwa gare shi a wasu lokuta.

Na biyu: Nau'in Ciwon Suga:

A ƙarƙashin abin da ake kira ciwon suga Akwai nau'o'in da yawa waɗanda suka bambanta sosai da juna dangane da dabarun magani na musamman, kaman yanda ake kiransu a cibiyoyin lafiya na musamma a duniya:

1. Nau'in ciwon suga mataki na 1 "Diabetes mellitus type 1", wanda ya dogara da insulin kuma da yawan allurai a rana.
2. Nau'in ciwon suga mataki na 2 "Diabetes type 2" wanda bai dogara da insulin ba.
3. Ciwon Suga (Gestational Diabetes).
4. Wasu nau'o'in, a cikinsu akwai:
   a. Ciwon suga da ke fitowa daga wasu cututtuka (pancreas).
   b. Ciwon suga da ke fitowa daga rashin daidaituwa na hormonal, musamman a cikin pituitary da glandan adrenal da ƙwayoyin halitta a cikin pancreas.
   c. Ciwon suga da ke fitowa daga wasu magunguna.

Na uku: Rabewar Likitoci na Masu Ciwon Suga:

Likitoci an kasasu masu ciwon suga zuwa kashi hudu kamar haka:

Kashi na ɗaya:

Marasa lafiya da ke da babban haɗarin likita sun tabbatar da rikice-rikice masu tsanani, kuma waɗanda yanayin cututtukan da ke da alaƙa da ɗayan ko sama da haka:

- Faruwar cutar hypoglycemia mai tsanani a cikin watanni ukun da suka gabaci Ramadan.
- Marasa lafiya da ke fama da hypoglycemia akai-akai da hyperglycemia.
- Marasa lafiya da ke da yanayin (rasa jin hypoglycemia), wanda shine yanayin da ke shafar

wasu masu ciwon suga, musamman nau'in 1, waɗanda ke da matsanancin hypoglycemia na dogon lokaci.

- Marasa lafiya da aka sani suna da wahalar sarrafa ciwon suga na dogon lokaci.
- Sau biyu (mai ciwon suga) ko ninka (cutar ciwon suga) a cikin watanni ukun da suka gabaci Ramadan.
- Nau'in ciwon suga na 1.
- Sauran cututtuka masu tsanani masu alaƙa da ciwon suga.
- Masu ciwon suga waɗanda ke yin aikin jiki mai ƙarfi.
- Marasa lafiya masu ciwon suga waɗanda ake yiwa dialysis.
- Mace mai ciwon suga a lokacin ɗaukar ciki.

Kashi na biyu:

Marasa lafiya da ke da babban haɗarin rikice-rikice a sakamakon azumi, wanda likitocin ke tsammanin zai iya faruwa, kuma yanayin cututtukan da kuma waɗanda likitocin ke tunanin zai iya faruwa, da kuma pathological yanayin da ake wakilta da daya ko fiye daga cikin waɗannan:

- Waɗanda ke fama da hawan jini, kamar adadin (180-300 mg/dL, (10 mm-16.5 mm) da kuma adadin haemoglobin da aka tara (glycated) wanda ya wuce 10%.
- Marasa lafiya tare da gazawar koda.
- Marasa lafiya da cututtukan manyan arteries (kamar cututtukan zuciya).
- Waɗanda ke zaune su kaɗai kuma ana bi da su tare da alluran insulin ko magungunan rage ciwon suga ta hanyar ƙarfafa sel masu samar da insulin a cikin pancreas.

- Waɗanda ke fama da wasu cututtuka suna ƙara ƙarin haɗari a gare su.
- Tsofaffi da wasu cututtuka.
- Marasa lafiya da ke karɓar maganin da ke shafar hankali.

Hukunce-hukuncen rukuni na farko da na biyu:

Abubuwan da ke tattare da waɗannan nau'o'in guda biyu sun dogara ne a kan tabbatar da cewa cutarwa mai tsanani ta faru, ko kuma mai yiwuwa hakan ya faru, gwargwadon abin da ƙwararre, amintaccen likita ya kiyasta, wajibi ne a Musulunci ya wajaba ga mara lafiyar da daya daga cikin abubuwan da aka ambata. A cikinsu akwai buda baki, kuma ba ya halatta a gare shi ya yi azumi, domin ya nisantar da kansa, domin Allah Maɗaukakin Sarki yana cewa: **(Kuma kada ku ku jefa kawunanku ga halaka)** [al- Baƙra: 195], da faɗinSa Maɗaukaki: **(Kuma kada ku kashe kanku, domin Allah Ya kasance mai rahama ne a gare ku)** [An-Nisa: 29]. Za su sha wahala daga rikitarwa – a mafi yawan lokuta yana iya zama Presumptiɓe – mai haɗari ga lafiyarsu ko rayuwarsu.

Kuma dole ne likita ya fitar da hanyoyin da suka dace na likitanci waɗanda ke baiwa mara lafiya damar yin azumi ba tare da an cutar da su ba.

Abubuwan buda baki a cikin Ramadan saboda uzuri na rashin lafiya, sun shafi ma'abuta kashi na daya da na biyu, bisa faɗinSa Maɗaukaki: **(To duk wanda ya kasance mara lafiya daga cikinku, ko yake a halin tafiya, yana da daman ya rama a wasu kwanakin, waɗanda kuma ba za su iya ba sai a wahalce saboda tsufa za su yi fidiya da ciyar da miskini)** [al- Baƙra: 184].

Kuma wanda ya yi azumi yana mai cutar da shi, to ya yi zunubi da ingancin azuminsa.

Kashi na uku:

Marasa lafiya tare da matsakaicin haɗarin kamuwa da rikice-rikice sakamakon azumi, gami da marasa lafiya da ke da ciwon suga waɗanda ke da ƙarfi kuma ana sarrafa su ta

hanyoyin hanyoyin rage ciwon suga da suka dace waɗanda ke motsa ƙwayoyin pancreatic masu samar da insulin.

Kashi na huɗu:

Marasa lafiya waɗanda ke da ƙarancin haɗarin kamuwa da rikice-rikice sakamakon azumi, gami da masu ciwon suga tare da yanayin kwanciyar hankali waɗanda abinci ke sarrafa su ko kuma ta hanyar shan magungunan rage suga waɗanda ba sa motsa ƙwayoyin pancreatic zuwa insulin, a maimakon haka suna haɓaka tasirin insulin ɗin da suke da su.

Hukuncin rukuni na uku da na huɗu:

Ba ya halatta ga majiyyata daga waɗannan nau'o'i biyu su yi buda baki, domin bayanan likitanci ba su nuna yiwuwar samun matsala ga lafiyarsu da rayuwarsu ba, sai dai da yawa daga cikinsu na iya amfana da azumi.

Dole ne likita ya bi wannan hukuncin kuma ya kimanta maganin da ya dace ga kowane lamari.

Tana ba da shawarar masu zuwa:

1. Ana buƙatar likitoci su lura da wani abin yarda da ilimin hukunce-hukuncen Shari'a da suka shafi wannan batu, kuma wannan yana buƙatar shirya waɗannan bayanai daga hukumomin da abin ya shafa tare da rarraba su ga waɗanda abin ya shafa.
2. Ana buƙatar malaman fiƙihu da masu wa'azi da su sanar da majinyatan da suka koma wurinsu domin neman ra'ayin shari'a, da buƙatar tuntubar likitocin da suke jinyarsu, waɗanda suka fahimci azumi a fannin likitanci da addini, kuma su ji tsoron Allah wajen bayar da nasiha ta musamman ga kowane lamari a cikin wani yanayi. Hanyar da ta dace.
3. Bisa la'akari da babban hatsarin da ke tattare da rikice-rikicen ciwon suga ga lafiyar marasa lafiya da rayuwar majiyyata, dole ne a bi duk wata hanya ta shiriya da tarbiyya, gami da wa'azi a Masallatai da kafafen yaɗa labarai daban-daban, don ilmantar da marasa lafiya game da hukunce-hukuncen da suka

gabata, domin karuwar wayar da kan cutar da ƙa'idojin magance ta yana raguwa matuƙa daga illolinta, da kuma saukaka hanyar karɓar hukunce-hukuncen shari'a da shawarwarin likitoci don magance ta.

4. Cewa ƙungiyar ilimin likitanci ta Musulunci tare da haɗin gwiwar Cibiyar Nazarin Fiḳihu ta ƙasa da ƙasa, ta fitar da littafin jagora a kan wannan batu cikin harshen Larabci da sauran yarukan daban-daban, tare da ƙoƙarin buga shi a tsakanin likitoci da malaman fiḳihu, tare da baje kolin iliminsa a Intanet. Shafi don majiyyata su gani kuma su amfana.
5. Buƙatar ma'aikatun lafiya na ƙasashen Musulmi su kunna shirye-shirye na kasa a fagen rigakafi, jiyya da wayar da kan masu ciwon suga da hukunce-hukuncen Musulunci.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinkai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 184 (10/19)
GAME DA IZININ YIN AIKIN LIKITA NA GAGGAWA

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na goma sha tara, da ya gudana a garin Sharjah (Emirates), a ranakun 1 – 5 ga watan Jimadal Ula, 1430 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 26 – 30 ga watan Afrilu, 2009.

Ganin cewa a baya makarantar ta amince da ƙuduri mai lamba 67 (5/7) a zamanta na bakwai da ta gudanar a birnin Jidda na ƙasar Saudiyya daga 7-12 Zul ƙida 1412 daidai da 9-14 May 1992, dangane da tanade-tanaden magunguna da ƙudiri na 172 (10/18) A zamansa na goma sha takwas, da aka gudanar a birnin Putrajaya na ƙasar Malesiya, dangane da ɗaukar matakan da suka wajaba na likita a lokuta na gaggawa (maganin gaggawa), kuma a matsayin ƙarin abin da ya ga yana jinkirta jinkirin. Yanke shawara a lokuta na gaggawa na likita,

Kuma bayan nazarin takardun da aka gabatar wa Cibiyar game da batun izini a cikin ayyukan gaggawa na likita, da kuma bayan sauraron tattaunawar da aka yi a kusa da shi.

Tanke shawara akan masu zuwa:

1. Matsalolin gaggawa na nufin: marasa lafiya da ke buƙatar aikin warkewa ko tiyata ba tare da bata lokaci ba, saboda tsananin yanayin lafiyar majiyyaci don

ceton ransa ko hana lalacewa ga ɗaya daga cikin gaɓoɓinsa, kamar:

a) Matsalolin da ke buƙatar tiyata don ceton rayuwar uwa ko tayin, ko duka biyun, kamar yadda yake a cikin kunsa na cibiya, da kuma yanayin fashewar mahaifa a cikin uwa yayin haihuwa.

b) Matsalolin da ke buƙatar tiyata, kamar a cikin abin da ke da kumburi.

c) Abubuwan da ke buƙatar takamaiman hanyar jiyya, kamar dialysis da ƙarin jini.

2. Idan majiyyaci ya kasance cikakke, cikakken sani, kuma yana da ikon fahimta da yanke shawara ba tare da tilastawa ba, kuma likitoci sun yanke shawarar cewa yanayinsa na gaggawa ne kuma buƙatarsa ta hanyar warkewa ko tiyata ta zama wani lamari na larura. . Yin izni a yi masa magani aiki ne na addini, kuma majiyyaci yana yin zunubi da barinsa.

Likita na iya yin aikin da ya dace don ceton rayuwar majiyyaci bisa tanadin larura a Shari'a.

3. Idan majiyyaci ba shi da iyawa kuma waliyinsa ya ƙi ba da izinin likita don yi masa jinya a cikin gaggawa, ba za a ƙidaya ƙin yarda da shi ba, kuma haƙƙin ba da izini za a tura shi zuwa ga waliyyi ko duk wanda ya wakilta daga hukumomin da suka cancanta a ciki. Jihar.

4. Idan sashin caesarean ya zama dole don ceton rayuwar ɗan tayin, mahaifiyarsa, ko su biyun, kuma ma'auratan ko ɗayansu ya ƙi yarda da hakan, to wannan ƙi ba a ƙidaya ba, kuma haƙƙin yin hakan. An tura shi zuwa ga waliyyi ko wakilinsa don yin wannan tiyata.

5. Sa baki na likita a cikin lamuran gaggawa na buƙatar masu zuwa:

(a) Likita ya bayyana ma majiyyaci ko waliyyinsa muhimmancin jinya, da girman cutar, da kuma

illolin kinsa, idan aka dage kan kin, likita ya rubuta wannan.

(b) Likitan ya yi ƙoƙari sosai don shawo kan majiyyaci da iyalinsa su janye ƙin izininsa don guje wa tabarbarewar yanayinsa.

(c) Tawagar likitocin da ba su gaza uku na likitoci masu ba da shawara ba, muddin likitan da ke halartar ba ya cikin su, za su tabbatar da gano cutar da maganin da ake son yi mata, tare da shirya rahoton da tawagar ta sanya wa hannu, da kuma za a sanar da hukumar asibitin hakan.

(d) Aikin sarrafawa kyauta ne, ko kuma wani ɓangare na tsaka tsaki ya ƙididdige kuɗin.

Cibiyar tana ba da shawarar:

- Gwamnatocin ƙasashen Musulmi da su samar da dokokin da suka tsara gudanar da aikin likitanci a duk wani lamari na gaggawa da gaggawa, ta yadda za a yi amfani da shawarar da majalisar ta yanke kan harkokin kiwon lafiya.
- Yi aiki don ilimantar da majiyyaci wayar da kan marasa lafiya don guje wa irin wannan yanayi don maslahar rayuwarsa.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinkai

Godiya ta **tabbata** ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

KUDURI MAI LAMBA: 185 (11/19)
GAME DA MUHALLI DA KIYAYE SHI TA MAHANGAAR MUSULUNCI

Lallai majalisar cibiyar Fikihun Musulunci na duniya, da take karkashin kungiyar kasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na gom a sha tara, da ya gudana a garin Sharjah (Emirates), a ranakun 1 – 5 ga watan Jimadal Ula, 1430 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 26 – 30 ga watan Afrilu, 2009.

Bayan ta duba bincike da nazarin da aka mika wa Cibiyar dangane da batun muhalli da kiyaye shi ta mahangar Musulunci, da kuma sauraren bahasi da aka yi a kusa da shi, ta yanke shawara akan masu zuwa:

(1) Haramcin zubar da duk wani abu mai cutarwa a wani ɓangare na duniya da kuma wajabta wa kasashen da suke samar da wannan sharar da su zubar da shi a cikin kasashensu ta hanyar da ba ta cutar da muhalli ba, tare da wajibcin kasashen Musulmi da su guji yin hakan. Sanya kasashensu wurin karba ko binne wannan sharar.

(2) Haramta duk wani abu da ɗabi'un da ke haifar da cutarwa ga muhalli ko cutar da shi, kamar ayyuka da halayen da ke haifar da rashin daidaituwa na muhalli, ko yin amfani da albarkatu ko amfani da su ta hanyar da ba ta dace ba wanda ba a la'akari da shi. Maslahar al'ummar da za su zo nan gaba, daidai da dokokin Shari'a dangane da wajabcin kawar da ɓarna.

(3) Wajibcin kwance damarar makaman kare dangi a matakin dukan ƙasashe, da kuma haramta duk wani abu da zai kai ga sakin iskar gas da ke taimakawa wajen faɗaɗa ramin sararin samaniyar ozone da gurbata muhalli, bisa ga wasu ƙa'idoji na rigakafin. Cutarwa.

Tana ba da shawarar:

1. Ƙarfafa ba da kyauta don kare muhalli a cikin abubuwa daban-daban na ƙasa, ruwa da sararin samaniya.
2. Kafa kwamitin nazarin muhalli ta mahangar addinin Musulunci a cibiyar fiƙihun Musulunci ta duniya ƙasa da ƙasa domin kula da duk wani nazari da yarjejeniya da matsalolin da suka shafi muhalli.
3. Haɗin kai tare da al'ummomin duniya ta fannoni daban-daban don kare muhalli da hana gurɓacewar muhalli, da shiga cikin yarjejeniyoyin ƙasa da ƙasa da alƙawuran da ƙasashen suka ƙulla na hana gurɓacewar muhalli da lalata muhalli, muddin ba su ci karo da tanade-tanade ba. Na Shari'ar Musulunci ko cutar da ƙasashen Musulunci.
4. Kira ga ƙasashen Musulmi da su kara kaimi ga kungiyoyin kare muhalli da ƙungiyar haɗin kan ƙasashen Musulmi ta kafa da kuma kungiyoyin da ke da alaka da ita, tare da buƙatar haɗin gwiwa ta kut-da-kut da kwamitin haɗin kan ƙasashen Larabawa kan muhalli, da kuma kwamitin haɗin gwiwar ƙasashen yankin tekun Fasha da ke da ruwa da tsaki.
5. Haɓaka masana'antu (abokan mu'amala) da tallafa musu ta kowace hanya.
6. Kira ga ƙasashe mambobin ƙungiyar ƙasashen Musulmi da su cigaba da fitar da dokoki da dokokin da suka tsara muhalli da hana gurbatar muhalli, tare da yin amfani da ikon dokokin aikata laifuka don zartar da hukunci kan cutar da muhalli, da kuma tsaurara matakan tsaro a kan daban-

daban. Halaye da ayyukan da ka iya haifar da lahani ga kowane abu na muhalli: ruwa ko iska ko ƙasa.

7. Buƙatar cibiyoyi masu ruwa da tsaki a harkokin addini a ƙasashen Musulmi da su baiwa limamai da masu wa'azi bayanan muhalli, da buga bincike da nazari da suka shafi muhalli da hanyoyin kiyaye shi.
8. Yaɗa al'adun muhalli ta hanyoyi daban-daban waɗanda ke haifar da tsaftar muhalli da kare shi daga dukan haɗari, ta hanyar:
    a. Shirya watsa shirye-shiryen haɗari na muhalli a cikin kafofin watsa labarai.
    b. Ilimi na yau da kullun, na cikin gida ko a cikin manhajoji a kowane mataki.
    c. Sha'awar ilimin fiƙihu daga nazarce-nazarcen fiƙihu a tsangayar shari'a da na karatun Musulunci.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

SANARWAR DA CIBIYAR NAZARIN FIƘIHU TA DUNIYA TA FITAR KAN HALIN DA FALASƊINU KE CIKI, MUSAMMAN HARE-HAREN DA AKA KAI A MASALLACIN AL-AƘSA MAI ALBARKA, DA KUMA HALIN DA AKE CIKI A IRAƘI, SOMALIYA DA SUDAN
AN GABATAR DA SHI NE A ZAMAN TARO NA GOMA SHA TARA NA TARON MAJALISARSA A BIRNIN SHARJAH DAGA RANAR 26-30/4/2009

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

Cibiyar Fiƙihu ta ƙasa da ƙasa da ta fito daga ƙungiyar hadin kan ƙasashen Musulmi, ta gudanar da zama na goma sha tara a masarautar Sharjah (United Arab Emirates) a tsawon (1-5) Jumada al-Awwal 1430 AH, daidai da 26-30 ga Afrilu. A shekara ta 2009 , a matsayin ishara na fiƙihu ga al'ummar Musulmi, da kuma fahimtar nauyin da ke wuyanta, kuma bisa la'akari da aikinsa na al'umma, dangane da ƙalubale da hatsarin da take fuskanta, musamman dangane da Falasɗinu, Iraƙi, Somaliya da Sudan, ya tabbatar da hakan. Masu zuwa:

Na farko: Masallacin Falasɗinu da Al-Aƙsa:

Cibiyarr Fiƙihu ta Musulunci ta ƙasa da ƙasa tana sa ido da yin Allah wadai da yin Allah wadai da duk wani abu da al'ummar Falasɗinu masu girman kai ke nunawa a yayin da take fafutuka mai zafi tare da azzaluman makiya sahyoniya ma'abuta girman kai da ba ruwansu da mutunta mafi kankantar haƙƙoƙin bil'Adama. Musamman abin da ya faru

a harin baya-bayan nan a zirin Gaza da abin da ya faru a cikinsa na gudun hijira, yunwa, asarar tsaro, kewaye da kisa, wanda bai banbanta dattijo, yaro, mace da naƙasassu ba, tare da yankewa. Kashe kayan yau da kullun da kayayyaki waɗanda ke biyan mafi ƙarancin buƙatun ɗan Adam na abinci da magunguna. Dangane da irin waɗannan munanan laifuka, Majalisar tana kira ga ƙasashen Musulmi musamman na duniya, da ma duniya baki daya, da su gudanar da aikinsu na halal, na 'yan uwantaka da na jin kai wajen rage radadin da al'ummar Falasɗinu ke ciki da kuma samar musu da kayan agajin abubuwan da suke buƙata.

Har ila yau cibiyar fiƙihun Musulunci ta duniya ƙasa da ƙasa tana yin jawabi ga dukanin ɓangarori na al'ummar Falasɗinu da kuma sassan al'ummar Falasɗinu tare da kira gare su da su hada kan sahu da kuma hada kan magana a kan mas'ala guda daya domin kau da hatsari, da kiyaye haƙƙoƙi da kawo ƙarshen mamaya, ta duk wata hanya ta ta'addanci da yake aikatawa.

Majalisar ta kuma bayyana matuƙar damuwarta da kuma taka tsantsan sakamakon abin da birnin (Al-Ƙuds Al-Sharif) ake yi a kan ayyukan yahudawa don shafe sunan Larabawa da Musulunci, yunkurin ruguza Al-Aƙsa mai albarka. Masallaci, da muzgunawa mutanen Ƙudus, Musulmi da Kirista, Musulmi a duk faɗin duniya, kuma saboda Masallacin Al-Aƙsa shi ne alƙibla ta farko ga Musulmi, kuma hawan Manzon Allah (SallalLahu alaiHi wa alihi wa sallam), da hawansa zuwa sammai mafi ɗaukakar. Da kuma cewa Masallacin Al-Aƙsa mai albarka na Musulmi ne kawai, kuma Yahudawa ba su da wata alaka da shi. Sannan mu kiyayi illolin keta hurumin wannan Masallaci, sannan hukumomin mamaya da ƙasashen da suke goyon bayansu su dora alhakin duk wani hari da aka kai wa Al-Aƙsa da kuma birnin Ƙudus, kuma kada su yi hakan. A kasance cikin tattaunawa ko rangwame, kuma babu wanda ke da haƙƙin yin hakan, kasancewar ya kasance mafi girma da ɗaukakar fiye da haka.

Majalisar Ɗinkin Duniya ta yi kira ga daukacin shugabanni da al'ummomin ƙasashen Larabawa da na Musulunci da su tallafa wa al'ummar Falasɗinu da ake zalunta, da kuma ɗaukar nauyin da ya rataya a wuyansu na addini, na kasa da na tarihi, na kare birnin Ƙudus da Masallacinsa mai albarka da aka mamaye, da kuma tsayawa tsayin daka kan al'ummar Falasɗinu. Kuma ka tabbatar da kasancewarsu a can. An hana su daga Yahudanci ko zama duniya, saboda duka biyun ba su da karbuwa kuma ba za a yarda da su ba a kowane hali.

Na biyu: Jamhuriyar Iraƙi:

Cibiyar Fiƙihu ta Musulunci ta ƙasa da ƙasa tana kira ga dukan al'ummar Iraƙi da su shiga cikin aiki mai tsanani da gaske don kiyaye hadin kan kasar Iraƙi da 'yancin kai da kuma 'yancin kai kan yankunanta, don samun daidaito na haƙiƙa tsakanin dukanin ɓangarori da bakunan al'ummar Iraƙi, don samun sulhuntawar ƙasa da ƙasa. Bisa dogaro da haƙuri da adalci ga kowa da kowa, da kuma kawo ƙarshen kasancewar dakarun ƙasashen waje, da kuma dawowar kasar Iraƙi ta hanya mai inganci da inganci, don taka rawar da take takawa a cikin sahun al'ummarta na Larabawa da Musulunci.

Na uku: Somaliya:

Game da abin da ke faruwa a Somaliya a halin yanzu, Majalisar Dattijai ta yi kira ga 'yan'uwa a Somaliya, shugaban kasa, gwamnati, da jama'a, inda ya kira su da su yi sulhu na gaskiya, su yi watsi da husuma da rarrabuwar kawuna, da ba da fifiko ga maslaha ta koli. Na al'ummar Somaliya a kan muradun kashin kai, kuma yana kira gare su da kada su rasa wannan damar ta yin sulhu bisa la'akari da halaltacciyar gwamnati da kuma rashin amsa kiran da ke wargaza sahu tare da tarwatsa sahihin ƙoƙarin da Somaliya ke buƙata a wannan mataki mai muhimmanci. Tarihinta, da kuma kira ga al'ummar Somaliya da su hadu da wata kalma ta gama gari wacce ke ginawa ba ta rugujewa ba, taruwa ba ta warwatse ba, ta tashi ba ta zauna

ba domin dawo da tsaro da zaman lafiya a kasar, da kuma sake gina abin da ya ruguje. Yaƙe-yaƙe.

Dangane da haka, Cibiyar ta yi Allah-wadai da kakkausar murya kan abin da 'yan fashin teku ke yi a gabar tekun Somaliya da sauran ayyukan satar jiragen ruwa da ke barazana ga tsaron zirga-zirgar jiragen ruwa da ke barazana ga tsaron tekun Bahar Maliya.

Na huɗu: Jamhuriyar Sudan:

Cibiyar ta yi Allah wadai da yawan zarge-zargen da kotun hukunta manyan laifuka ta duniya ke yiwa shugaban kasar Sudan, Laftanar Janar Omar Al-Bashir, a daidai lokacin da yake yin iyakacin ƙoƙarinsa na tabbatar da tsaro da kuma shimfida zaman lafiya a duk faɗin kasar ta Sudan, yayin da gwamnatin kasar ta Sudan ta Kudu ta yi watsi da zargin da ake mata. Duniya ta kau da kai ga laifukan cin zarafin bil Adama da ake tafkawa a zirin Gaza, da yammacin kogin Jordan da sauran sassan duniya, lamarin da ke nuni da ma'auni biyu da zaɓin al'ummomin ƙasa da ƙasa, tare da yin kira da a kawo ƙarshen waɗannan matakai guda biyu.

Majalisar Ɗinkin Duniya ta jaddada wajabcin magance matsalar Darfur bisa dogaro da hadin kan ƙasar Sudan da cikakken ikonta kan yankunanta.

Cibiyar ta bayyana goyon bayanta ga ƙoƙari mai albarka da ƙungiyar hadin kan ƙasashen Musulmi ta yi, tare da goyon bayan babban sakataren ƙungiyar Farfesa Akmaluddin Ihsan Oglo, a dukan waɗannan batutuwa, da sauran batutuwan da suka shafi tattalin arziki, fagen siyasa da tsaro, fatan za a yawaita da faɗaɗa shi.

Muna roƙon Allah da ya kare al'ummarmu daga dukan cutarwa, ya kuma azurta ta da shiriya a cikin lamurranta. Shi ne majiɓincin nasara.

ƘUDURORI DA BAYANAI NA TARON SHEKARA-SHEKARA KARO NA ASHIRIN NA MAJALISAR CIBIYAR FIƘIHUN MUSULUNCI TA DUNIYA

WAHRAN (ALJERIA)

26 GA WATAN SHAWWAL ZUWA 2 GA WATAN ZUL ƘIDA, 1433

13 - 18 GA WATAN SATUMBA, 2012

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta **tabbata** ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 186 (1/20)
GAME DA HUKUNCE- HUKUNCEN RASHI DA FATARA A SHARI'AR MUSULUNCI

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na ashirin, da ya gudana a garin Wahran (Aljeriya), a ranakun 26 ga watan Shawwal, zuwa 2 ga watan Zul ƙida, 1433 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 13 – 18 ga watan Satumba, 2012.

Bayan ta duba bincike da nazarin da aka gabatar wa Sakatariyar Cibiyar a kan abin da ya shafi tashe-tashen hankula da rashin biyan kuɗi a shari'ar Musulunci da tsarin zamani, da kuma sauraron tattaunawar da aka yi a kewaye da shi, tanke shawara akan abubuwa masu zuwa:

Na Farko: Ma'anar Rashin Kuɗi da Mai Biyan Bashi:

1) La'akari da abin da ya zo a sakin layi na (na bakwai) na ƙuduri na majalisar mai lamba 64 (7/2) dangane da jami'in karɓar harajin da ke buƙatar a yi la'akari da shi, rashin biyan bashin shi ne: bayanin wucin gadi na mutumin da ba zai iya biyan haƙƙinsa ba. kashe kuɗi da biyan bashi. Kuma hasaran shine wanda ya bi wannan bayanin.
2) Ƙa'idar mufallasi: Rashin wadatar kuɗaɗen wanda ake bi bashi na ya biya bashin da yake a kansa. Kuma mufallasi shi ne wanda aka siffanta shi da wannan siffar.

Na biyu: Babban bambance-bambancen da ke tsakanin rashi da fatara a wurin malaman fiƙihu:

(1) Hagu na iya ko ba za a iya gaba da shi ba, ba kamar fatara ba, wanda ba a samu ba sai idan an riga an yi shi.

(2) Za a hukunta wanda ya baci ne bayan an yanke hukunci a kan fararsa, Amma wanda ya yi hasarar, ana duban sa na wani lokaci mai sauki, idan ya tabbatar da tabarbarewar shari'a, domin Allah Maɗaukakin Sarki yana cewa: (Idan ya kasance a cikin halin rashi, a tsahirta masa zuwa lokacin da zai sami yalwa) [al-Baƙra: 280].

(3) Alƙali ba ya ba da umarnin a daure shi a gidan yari a lokacin da rashin biyansa ya tabbata, amma wanda ya yi fatara, ana daure shi ne bisa ga hukuncin da ya dace a kan almundahana, zamba, ko sakaci da sakaci.

(4) Rashin biyan bashi na iya zama saboda bashi ko haƙƙi na shari'a kamar alimoni, saɓanin fatara, wanda bashi ne kawai.

Na uku: Hukunce- hukuncen fatara a cikin fiƙihun Musulunci:

1) Hana wanda ya karye daga zubar da kuɗinsa don cutar da masu bin bashin, ta kowace irin hali na cutar da su. Za a hana wanda ya yi fatara yin watsi da kuma yanke hukuncin da Alƙali zai yanke.

2) Za a iya hana wanda ya yi fatara yin tafiya, idan tafiyar za ta kai ga cutar da haƙƙin masu lamuni.

3) Bayar da basussukan da aka jinkirta da wanda ya yi fatara.

4) Sayar da kuɗin wanda ya yi fatara da Alƙali mai cancanta, a cikin abin da ya fi dacewa da fa'ida ga wanda ake bi bashi da wanda ake bi bashi, da raba farashinsa, kuma idan sabon kuɗi ya bayyana ga wanda ya yi fatara, masu lamuni na iya nema. cewa ya biya abin da ya rage na basussukan su.

5) Haƙƙin wanda ya karɓo kuɗin da ya samu a cikin dukiyar wanda ya yi ɓarna, idan ya kasance a yadda yake kuma bai karɓi farashinsa ba.

Na huɗu: Tarar wanda ake bi bashi mai taurin bashi:

Cibiyar ta tabbatar da abin da ta fada a cikin hukuncin da ta gabata mai lamba 51 (6/2), abubuwa: na uku da na huɗu, dangane da siyar da kujeru, da haramta sanya tara ko neman diyya ga wanda ke bi bashi, tare da halatta masa cajin kuɗi na shari'a.

Na biyar:

Cibiyar ta yi la'akari da jinkirta la'akari da lamuran masu zuwa game da rashin biyan kuɗi da fatara zuwa zama na gaba:

(1) Abubuwan da suka shafi shari'a da suka shafi kariya ga cibiyoyin hada-hadar kuɗi na Musulunci, ciki har da batun inshorar bashi, da wajibcin bayarwa.

(2) Abubuwan da aka tanada don ayyukan wanda ya yi fatara da kuma wanda ba a biya ba a cikin lokacin shakka.

(3) Sharuɗɗa don fatarar kamfanoni da cibiyoyin kuɗi bisa la'akari da ƙa'idodin zamani.

(4) Batun rashin biyan kuɗi inda aka lura cewa kalmar rashin biyan kuɗi na iya fitowa a cikin wasu dokoki masu kyau, ciki har da sharuɗɗan fatara da rashi a cikin fiƙihun Musulunci.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta **tabbata** ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA TA 187 (2/20) GAME DA INSHORAR HAƊIN GWIWA: HUKUNCE-HUKUNCE DA ƘA'IDOJIN SHARI'A

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na ashirin, da ya gudana a garin Wahran (Aljeriya), a ranakun 26 ga watan Shawwal, zuwa 2 ga watan Zul ƙida, 1433 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 13 – 18 ga watan Satumba, 2012.

Bayan ta duba bincike da nazarin da aka gabatar wa sakatariyar Cibiyar game da batun inshorar haɗin gwiwa: hukunce-hukuncen Shari'a da sarrafawa, a cikin wannan da kuma zaman da suka gabata.

Da kuma bayan nazarin shawarwarin da taron "Inshorar Haɗin kai: Girmanta, Halayensa, da Matsayin Shari'ar Musulunci A Gabanta" da Cibiyar Nazarin Fiḳihu ta Duniya da ke birnin Amman (Daular Hashemite ta Jordan) tare da haɗin gwiwar Jami'ar Jordan ta fitar, Islamic Educational, Science and Cultural Organisation (ISESCO), da Cibiyar Bincike da Horarwa ta Musulunci (IRT) Memba na Ƙungiyar Bankin Raya Musulunci), a tsakanin 26-28 Rabi'ul Sani 1431H, daidai da 11. -13 Afrilu 2010, da kuma sauraren bahasi da aka yi a kusa da shi, tanke shawara akan abubuwa masu zuwa:

Na Farko: Yana jaddada abin da ya fada a cikin ƙudurinsa mai lamba 9 (2/9) dangane da inshora da kuma sake inshora, cewa kwangilar inshorar kasuwanci tare da

ƙayyaɗaddun ƙima da kamfanonin inshorar kasuwanci ke hulɗa da shi, kwangila ce ta yanar gizo wacce ta ƙunshi babban yaudara da ke lalata kwangilar. don haka Shari'a ta haramta. Kuma cewa madadin da ya yi daidai da ƙa'idojin mu'amalar Musulunci shi ne kwangilar inshorar haɗin gwiwa da ta ginu a kan bayar da gudummawa da haɗin gwiwa.

Na biyu: Bisa la'akari da matsalolin da suka kunno kai ta hanyar aikace-aikace daban-daban na kamfanonin inshora na Musulunci, da kuma cikas na ƙa'idoji da ƙa'idoji na shari'a da suka fuskanta, wannan yana buƙatar haɗin kai na inshorar haɗin gwiwa.

Saboda haka, ta ba da shawarar waɗannan:

Na farko: Sanya sakatariyar makarantar ta kafa kwamitin masana shari'a da masana tare da haɗin gwiwar cibiyoyin bincike da suka dace don cimma wani hadadden aiki wanda ya tsara tsare-tsare da tsare-tsare na shari'a waɗanda ke nuna tushen inshorar haɗin gwiwa, matuƙar wannan ya hada da tsare-tsare masu yarda da doka. wanda ke ba da sassauci a aikace aikace, kuma daga cikin waɗannan tanadi da sarrafawa:

1. Tunani da haƙiƙanin inshorar haɗin gwiwa ta fuskar shari'ar Musulunci.
2. Kwatanta tsakanin inshorar haɗin gwiwa da inshorar kasuwanci:
   a. Kwatanta tsakanin inshorar haɗin gwiwar yarda da doka da ƙa'idodin haɗin gwiwa na duniya.
   b. Kwatanta tsakanin inshorar haɗin gwiwar da Shari'a ta yarda da shi da ƙa'idojin inshorar kasuwanci.
3. Dangantaka tsakanin ƙungiyoyin inshorar haɗin gwiwar da bayaninsu, musamman bayanin alakar da ke tsakanin mahalarta a cikin tafkin, da dangantakar da ke tsakanin tafkin da wanda aka ba wa alhakin gudanar da shi.

4. Abubuwan da aka tanada na diyya na mai kula da tukunya da ƙa'idojin kididdige shi.
5. Abubuwan da aka tanada don rarar inshora da nakasa, idan akwai.
6. Biyan kudi da janyewa daga tafkin hadin gwiwar inshora da ikon sarrafa su na doka.
7. Hukunce-hukuncen Shari'a na rushe tushen inshorar hadin gwiwar.
8. Abubuwan da aka tanada na sake inshora da ikonsa na shari'a.
9. Ƙa'idar raba riba da asara.
10. Ƙa'idar mafita da abin da ya shafi shi.
11. Ƙa'idar juriya da abubuwan da ke da alaƙa.

Na biyu: Shawarar aikin da kwamitin ya cimma za a gabatar da shi ga zama na gaba na Majalisar cibiya, domin tsara daftarin ƙuduri bisa ga abin da aka ambata a sakin layi na biyu a sama.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA 188 (3/20)
DANGANE DA KAMMALA ABIN DA YA SHAFI KAYAN AIKIN MUSULUNCI

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na ashirin, da ya gudana a garin Wahran (Aljeriya), a ranakun 26 ga watan Shawwal, zuwa 2 ga watan Zul ƙida, 1433 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 13 – 18 ga watan Satumba, 2012.

Bayan ta duba bincike da nazarin da aka gabatar wa sakatariyar Cibiyar a kan abin da ya shafi alakar Musulunci, da kuma sauraron tattaunawar da aka yi a kusa da shi.

Da kuma bayan nazarin shawarwarin da taron: Sukuk na Musulunci: Gabatarwa da Tattaunawa, wanda Cibiyar Nazarin Harkokin Tattalin Arziki ta Musulunci (Jami'ar Sarki Abdul Aziz) ta gudanar a birnin Jidda tare da haɗin gwiwarta da kuma Cibiyar Nazarin Musulunci ta ƙasa da ƙasa ta gabatar. Cibiyar Horaswa (wani memba na Ƙungiyar Bankin Cigaban Musulunci) a tsakanin 10-11 Jumadal -Akhir 1431 H, daidai da 24-25 ga Mayu, 2010, la'akari da abin da Majalisar ta fitar a ƙuduri na 178 (4/19). dangane da kayan aikin Musulunci da aikace-aikacensu na yau da kullun da yaɗawa a zamansa na goma sha tara, da sauran hukunce-hukunce, da sauraren bahasin da suka juya.

Ta yanke shawara akan abubuwa masu zuwa:

Na farko: Ƙa'idoji na bai- ɗaya:

1- Sukuk na Musulunci dole ne ya cimma manufofin doka ta fuskar: inganta cigaba, tallafawa ayyuka na haƙiƙa, da tabbatar da adalci tsakanin ɓangarorin biyu.

2- Yarjejeniyar sukuk dole ne ta cika sharuɗɗan da ake buƙata ta fuskar tabbatar da mallaka a Shari'a da shari'a, da kuma ikon aiki da lamuni. Dole ne kuma a kiyaye kwangiloli ba tare da yaudara da yaudara ba, kuma dole ne a tabbatar da amincin abin da suka karkata daga mahangar shari'a.

3- Takardun sukuk dole ne su haɗa da hanyoyin da ake buƙata don sarrafa aikace-aikacen da tabbatar da cewa ba ta da dabaru da yaudara, da kuma magance matsalar da za a iya samu. Haka nan kuma dole ne a yi nazari na lokaci-lokaci don tabbatar da cewa an yi amfani da abin da aka samu na sukuk yadda ya kamata don abin da aka kayyade don fitar da su, kuma an yi amfani da duk wani sharuɗɗan kwangila kamar yadda Shari'a ta tanada.

4- Sukuk na Musulunci dole ne ya hadu da muhimman bambance-bambancen da ke tsakaninsa da na riba ta fuskar tsari da tsari da tsari, kuma hakan ya kamata ya bayyana a cikin hanyoyin tallan sukuk da farashi.

Na biyu: Alƙawurra:

1. Mai hasashe, abokin tarayya ko wakili ba zai iya aiwatar da ɗayan waɗannan abubuwan ba:

- **a.** Siyan kadarorin sukuk ko sukuk akan ƙimar su ta asali ko ƙayyaɗaddun ƙima, wanda ke kaiwa ga garantin babban birnin, ko zuwa wani ƙarin kuɗi na yanzu tare da tsabar kuɗi da aka jinkirta. In ban da lamurra na cin zarafi da sakaci da ke buƙatar tabbatar da haƙƙin masu sukuk.
- **b.** Bayar da lamuni ga masu sukuk a lokacin da ainihin dawowar sukuk ya yi ƙasa da yadda ake tsammani, wanda ke haifar da cigaba da siyarwa

ko rance tare da riba. Za a iya yin ajiyar kuɗi daga ribar da za a samu don samun gaɓoɓin gaɓoɓi.

2. Ya halatta a yi Taka- tsantsan daga kasadar jari-hujja a cikin sukuk da sauran su, ta hanyar inshorar haɗin gwiwa ko na juna wanda aka tsara bisa ƙa'idojin Shari'a tsarkakewa.

Na uku: Hayar kadara ga mai siyar ta:

Ba ya halatta a sayar da kadari kan farashi mai daraja, sai dai idan mai sayarwa ya yi hayar wannan kadarar a matsayin haya tare da alƙawarin mallaka, tare da jimlar haya da farashin da ya zarce farashin kuɗi, walau wannan sharaɗi a bayyane yake ko kuwa. a fakaice, domin wannan yana daga samfurin da Shari'a ta hana, don haka ba ya halatta a yi sukuk a kan wannan tsari.

Na huɗu: Hayar da aka siffanta a cikin amana:

1) Ya halatta a yi hayar kadarorin da aka siffanta a cikin amana ta hanyar da ba ta saba wa ƙa'idojin mu'amalar Shari'a ba, kuma a kan haka ya halatta a yi sukuku.
2) Matsalolin wannan dabarar ta taru ne cikin abubuwa guda biyu:
   a. Hukuncin dage biyan kuɗin kwamitin kwangila.
   b. Hukunce-hukuncen ciniki a cikin hayar sukuk na abin da aka bayyana a cikin amana kafin a fayyace wurin hayar.

Majalisar ta ba da shawarar cewa Sakatariyar Majalisar ta kafa wata tawaga ta masana da masana don yin nazari kan wannan tsari bisa ga abin da aka ambata a sama sannan a gabatar da cikakken nazari kafin zama na gaba.

Na biyar: Kasuwancin tsaro, kamar sukuk, hannun jari ko raka'a:

1. Idan dukiyar tsaro ta zama kuɗi ko bashi, ciniki a cikin su zai kasance ƙarƙashin tanadin musayar ko sayar da bashi.
2. Idan aka mayar da kadarorin tsaro zuwa ga kadara ta zahiri, ko riba, ko haƙƙi, to ya halatta a yi ciniki a kan farashin da aka yi yarjejeniya.

3. Idan dukiyar tsaro ta kasance cuku-cuwa na kuɗi, bashi, kadarori, riba da haƙƙi, to akwai abubuwa guda biyu:
   a. Kuɗi da basussuka suna cikin abin da ake iya bi, kuma tsaro ya hada da mallakar mabiyi, don haka ya halatta a yi cinikin tsaro ba tare da la'akari da rabon kuɗi da bashi da kadara ba.
   b. Rashin dogaro na kuɗi da basussuka, ko tsaro bai haɗa da mallakar mabiyin ba, wanda a halin yanzu ciniki yana ƙarƙashin hukunce-hukuncen da ke gudana.
4. Idan kamfani ko aikin da tsaro ke wakilta bai fara kasuwanci na ainihi ba ko kuma yana ƙarƙashin ruwa, ciniki zai kasance ƙarƙashin tanadin rinjaye.
5. Ya bayyana daga binciken da aka gabatar cewa ana iya tabbatar da dogaro ta hanyar mallakar ma'aikaci, aiki, ko aiki. An kuma faɗaɗa ma'aunin rinjaye. Bisa la'akari da buƙatuwar fayyace ma'auni na mika mulki da 'yantar da shari'o'insa, da kuma ayyana ma'auni na mulki da 'yantar da shari'o'insa, Majalisar cibiya ta ba da shawarar cewa sakatariyar ta ta kafa wata tawaga ta masana da masana da za su yi nazari kan waɗannan sharuɗɗa bisa ga abin da ya gabata. da kuma gabatar da cikakken nazari kafin zama na gaba na Majalisar cibiya.

Na shida: Tasirin yanke shawara akan kwangilolin da suka gabata:

(1) Hukunce-hukuncen da majalisar ta fitar suna aiki ne tun daga lokacin da aka fitar da su, kuma ba su shafi kwangilolin da suka gabace su ba, daga cikinsu akwai sukukuwan da aka yi a kan ijtihadi ko fatawowin Shari'a.

(2) Wajibi ne ga Musulmi su bi shari'a tsarkakakku a cikin dukan lamuransu da ayyukansu gwargwadon iyawarsu da ƙarfinsu, kamar yadda faɗinsa Maɗaukaki: **(Ku ji tsoron Allah gwargwadon iko)** [at-

Taghabun: 16], da faɗinSa: **(Allah ba Ya kallafa wa rai face abin da zai iya ɗauka)** [al-Baƙra: 286], da abin da ba haka ba, Allah Maɗaukakin Sarki yana gafarta abin da masu biyan haraji suka kasa aikatawa. Kuma wajibi ne Musulmi su cigaba da ƙoƙarin kawar da gibi da kawar da abubuwan da ake buƙata domin cika hiƙimar shari'a da daidaita rayuwar al'ummar Musulmi bisa ga abin da Allah Maɗaukakin Sarki Ya farlanta.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta **tabbata** ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 189 (4/20)
GAME DA KAMMALA BATUN KWANGILAR KULAWA

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na ashirin, da ya gudana a garin Wahran (Aljeriya), a ranakun 26 ga watan Shawwal, zuwa 2 ga watan Zul ƙida, 1433 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 13 – 18 ga watan Satumba, 2012.

Bayan ta duba bincike da nazarin da aka gabatar wa Sakatariyar Cibiyar game da batun kwangilar kulawa, da kuma sauraron tattaunawar da aka yi a kai, la'akari da abin da Cibiyar ta bayar a cikin ƙuduri mai lamba 103 (6/11) game da kwangilar kulawa. a zamansa na goma sha daya, ta yanke shawara akan abubuwa masu zuwa:

Na farko: Tabbatar da abin da aka ambata a cikin yanke shawara mai lamba 103 (11/6) da aka ambata a sama, cewa kwangilar kulawa ta ƙunshi wajibci ga ɗayan ɗayan don dubawa da gyara abin da na'ura ke buƙata ko wani gyare-gyare na lokaci-lokaci ko gaggawa don sanannen lokaci a musayar. don wani sanannen la'akari, kuma yana iya kasancewa da shi Mai kula da shi ta hanyar aiki kadai ko ta aiki da kayan aiki.

Na biyu: Dangane da kwafin kwangilolin da majalisar ta jinkirta yanke hukunci a kan hukuncin da ta gabata, majalisar ta yanke shawarar dage shi ne domin gyara

kwafin da tantance abubuwan da ke cikinta, da kuma yin bincike da nazari a cikin zaman gaba.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta **tabbata** ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 190 (5/20)
GAME DA RAWAR DA CIBIYOYIN FIƘIHU SUKE TAKAWA WAJEN TABBATAR DA CIBIYOYIN HADA-HADAR KUDI NA MUSULUNCI: DABARU DA SALO

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na ashirin, da ya gudana a garin Wahran (Aljeriya), a ranakun 26 ga watan Shawwal, zuwa 2 ga watan Zul ƙida, 1433 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 13 – 18 ga watan Satumba, 2012.

Bayan ta duba bincike da nazarin da aka gabatar wa Sakatariyar Cibiyar a kan batun rawar da Majalisun Fiƙihu suke takawa wajen tabbatar da tsarin da cibiyoyin hada-hadar kudi na Musulunci: tsari da tsare-tsare da sauraren bahasi da aka yi a kusa da shi.

Tana tabbatar da cewa majalisar hukunce-hukuncen shari'a, cibiyoyin kudi da bankuna na daga cikin manyan nasarorin da aka samu a wannan zamani. Makarantar ta kuma yaba da irin rawar da hukumar kula da harkokin shari'a da cibiyoyin hada-hadar kudi ta Musulunci suka taka a yau wajen farfado da tsarin hada-hadar kudi na Musulunci na zamani da kuma kara kwarin gwiwa a kansa.

Kuma tana gani:

1. Buƙatar hadin gwiwa tsakanin hukumomin da ke sa ido kan cibiyoyin hada-hadar kudi na Musulunci da na hukumomin shari'a don daidaitawa, hadin gwiwa da musayar ra'ayi.

2. Bukatar daidaitawa tsakanin Hukumomin Kula da Shari'a a cibiyoyin kudi na Musulunci.
3. Cewa Makarantar ta shirya nazari mai amfani don karfafa rawar da cibiyoyin hada-hadar kudi na Musulunci ke takawa wajen aiwatar da Shari'a da samar da hanyoyin da suka dace don magance matsaloli da rikice-rikice.
4. Cewa Makarantar ta shirya cikakkiyar doka a harkar hada-hadar kudi ta Musulunci don zama fitilar jagora a cikin wadannan hada-hadar.
5. Cibiyar ta tuna da abin da ya zo a aya ta (1) sakin layi na shida na kuduri mai lamba 188 (20/3) da aka ambata dangane da kammala batun sukuk na Musulunci, cewa hukunce-hukuncen da majalisar ta fitar suna aiki tun daga lokacin. na fitarsu, kuma kada su shafi abin da ya gabace su na Kwangiloli da ijtihadi ko fatawa suka yi la'akari da Shari'a.

Tana ba da shawarar masu zuwa:

1. Cigaba da tattaunawa da manyan bankunan tsakiya da hukumomin sa ido a kasashen Musulmi don baiwa cibiyoyin hada-hadar kudi na Musulunci damar gudanar da ayyukansu a fagen tattalin arziki da cigaban kasa bisa ka'idojin sa ido ta hanyar da ta dace da kebantaccen aikin kudi na Musulunci.
2. Sanar da hukunce-hukuncen Majalisar ga dukan cibiyoyin hada-hadar kudi, bankunan Musulunci, cibiyoyin kimiyya da ilimi, da cibiyoyin bincike da nazari na gida da waje, da yada su ta kafafen yada labarai da shafukan sada zumunta.
3. Gayyato cibiyoyin hada-hadar kudi na Musulunci don yin la'akari da hukunce-hukuncen Majalisun Fikihu.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta **tabbata** ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 191 (6/20)
GAME DA HAƘƘOƘIN FURSUNA A HUKUNCE-HUKUNCEN SHARI'A

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na ashirin, da ya gudana a garin Wahran (Aljeriya), a ranakun 26 ga watan Shawwal, zuwa 2 ga watan Zul ƙida, 1433 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 13 – 18 ga watan Satumba, 2012.

Bayan ta duba bincike da nazarin da aka gabatar wa Sakatariyar Cibiyar a kan abin da ya shafi haƙƙin fursunoni a fannin shari'ar Musulunci, da kuma sauraren bahasi da aka yi a kusa da shi.

Majalisar ta ba da shawarar waɗannan:

1) Cewa sakatariyar makarantar ta zana daftarin daftarin haƙƙin fursunoni tare da haɗin gwiwar ƙwararru daga ƙasashe mambobin ƙungiyar.

2) Cewa hukumar kula da gidajen yari a kowace kasa ta kasance wata hukuma mai zaman kanta mai kula da haƙƙin fursunonin, tare da ƙoƙarin sanya ido a gidajen yari da hukunta waɗanda suka keta haƙƙinsu.

3) Ƙasashe daban-daban na Musulunci suna gina gidajen yari ne bisa tsarin da ke mutunta haƙƙin bil'Adama da mutunci, kuma tsarinsu ya ƙunshi duk wata hanya da za ta tabbatar da tsaron fursunonin da tabbatar da haƙƙinsu.

4) Kada a tauye 'yancin mutane sai ta hanyar hukuncin shari'a da aka bayar bisa lamuni na shari'a da ke tabbatar da adalci da kuma guje wa zalunci da son zuciya.

5) Kula da harkokin tattalin arzikin fursunonin, da gyara su, da horar da su sana'o'i masu amfani da za su amfana da su a lokacin da za a yanke hukunci da kuma bayan yankewa, tare da tabbatar da biyan albashi mai tsoka na aikin da suke yi.

6) Tabbatar da haƙƙin ɗan fursuna na saduwa da yan uwa da abokan arziƙinsa waɗanda aka sanshi da riƙon amana, da ba da damar gudanar da taro tsakanin mata da miji, tare da kiyaye sirrin su.

7) Tabbatar da duk haƙƙoƙin da Shari'a ta gindaya wa fursunoni, da suka haɗa da haƙƙinsu na samun isasshen abinci, tufafin da suka dace, da tsaftataccen bandaki, tare da baiwa fursunoni damar tsarkake kansu.

8) Ba wa fursunoni damar gudanar da ayyukansu na addini cikin walwala tare da kula da karatunsu gaba ɗaya, da mai da hankali kan ilimin addini, da saukaka hanyoyin sadarwa a cikin gidan yari tare da masu wa'azi da masu nasiha.

9) Rage tsarewa da hana hukunce-hukunce gwargwadon iyawa, ta yin amfani da hukuncin jiki da sauran hukunce-hukuncen hukuncin ɗauri; Don guje wa mummunan sakamako na ƙuntata 'yanci.

10) Rashin faɗaɗa tsare tsare, kamawa da sauran tsare-tsaren tsare-tsare da ƙasashen ke yi ba tare da hukuncin shari'a ba, tare da samar da isassun dokoki da ke tabbatar da haƙƙin waɗanda ake so a kama su, da kuma kayyade mafi girman lokacin tsare tsare.

11) Samar da doka a ƙasashen Musulunci daban-daban don biyan diyya ga fursunonin da aka tabbatar da cewa ba su da laifi, da kuma biyan diyya ga

fursunonin da aka zalunta, tare da hukunta waɗanda suka aikata laifin.

12) Shirya kwasa-kwasai ga fursunoni da jami'an gidan yari don sanin haƙƙoƙin kowannensu da ayyukansa, da kuma gargaɗi ga duk wani mai sakaci ko wanda ya saɓa masa hukuncin da zai same shi sakamakon gazawarsa wajen gudanar da ayyukansa.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta **tabbata** ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 192 (20/7)
GAME DA HUKUNCIN KISA A MAHANGAR MUSULUNCI

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na ashirin, da ya gudana a garin Wahran (Aljeriya), a ranakun 26 ga watan Shawwal, zuwa 2 ga watan Zul ƙida, 1433 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 13 – 18 ga watan Satumba, 2012.

Bayan ta duba bincike da nazarin da aka gabatar wa sakatariyar Cibiyar a kan batun hukuncin kisa a mahangar addinin Musulunci, da kuma sauraron tattaunawar da aka yi a kusa da shi.

Bayan da ya jaddada cewa Musulunci a bisa ƙa'idojinsa na kyawawan ɗabi'u masu kare haƙƙin xan Adam, ya taka rawar tarihi mai tasiri da tasiri wajen rage aiwatar da hukuncin kisa, musamman ma a cikin yanayi mai tsanani da ya yi ta faɗaɗa da'irarsa a tsakanin al'ummomi da dama, ta hanyar kafawa da kafawa. shar'anta a matsayin ƙa'idar tsarkin jini, da ƙa'ida ta kame huddu da zato, da tushen tanadi a cikin jini.

Ta yanke shawara akan abubuwa masu zuwa:

(1) Hukuncin kisa yana wakiltar daya daga cikin abubuwan da suka shafi hukuncin da ya wajaba don kare maslahar al'umma mafi girma, kuma ya yi daidai da laifuffukan da wanda ya aikata laifin ya aikata bisa ga sharuɗɗan Shari'a, don haka zarge-zargen da ake

kira da a soke shi kwata-kwata ne. rashin hujja da Shari’a ko dalili.

(2) Kisa shi ne tauye haƙƙin wanda ya aikata laifin na rayuwa ta hanyar shari’a mai adalci.

(3) Ba za a zartar da hukuncin kisa ba sai an tabbatar da cewa wanda ya aikata laifin ya aikata abin da ya wajabta a bisa ƙa’idojin hujja da Shari'a ta tanada.

(4) Hukuncin laifin da ke buƙatar hukuncin kisa dole ne ya kasance a kan wani nassi bayyananne na doka wanda aka samo daga Shari’ar Musulunci.

(5) Dole ne a sami tabbacin da zai hana almubazzaranci a cikin aikace-aikacensu ko yanke hukunci.

(6) Wajibi ne a dauki dukan matakan kariya daga aikata laifukan da ke buƙatar hukuncin kisa, ta yadda mai laifin ba shi da wani uzuri wajen zartar da hukuncin a kansa.

(7) Zabar hanyoyin aiwatar da hukuncin kisa ya kasance a hannun dokokin ƙasashen Musulmi bisa tsarin dokoki da manufofin shari'ar Musuluncigaba ɗaya.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta **tabbata** ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 193 (8/20)
GAME DA INJINIYANCIN ƘWAYOYIN HALITTA DA ƘWAYOYIN HALITTAR ƊAN ADAM TA MAHANGAR MUSULUNCI

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na ashirin, da ya gudana a garin Wahran (Aljeriya), a ranakun 26 ga watan Shawwal, zuwa 2 ga watan Zul ƙida, 1433 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 13 – 18 ga watan Satumba, 2012.

Bayan ta duba bincike da nazarin da aka gabatar wa sakatariyar Cibiyar kan batun injiniyancin ƙwayoyin halitta da ƙwayoyin halittar ɗan Adam, da shawarwarin da aka gabatar a taron karawa juna sani na likitanci karo na sha daya, wanda aka gudanar tare da haɗin gwiwar Cibiyar Fiƙihu ta Islama ta ƙasa da ƙasa da ƙungiyar kula da ilimin likitanci ta Musulunci. a kasar Kuwait, kan maudu'in injiniyan ƙwayoyin halitta da ilimin halittar xan Adam ta mahangar Musuluncigaba ɗaya 1419H daidai da 1998, da kuma bayan sauraren bahasi da aka yi a kusa da shi, ta yanke shawara akan abubuwa masu zuwa:

Na Farko: Jinkirin yanke shawara kan wannan batu zuwa zaman gaba na Cibiyar.

Na biyu: An ba wa Sakatariyar Cibiyar alhakin gudanar da taron tattaunawa na musamman don shirya don yin nazari sosai kan batun, da kuma gabatar da shawarwarinsa ga Majalisar Cibiyar a wani zama na gaba.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta **tabbata** ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 194 (9/20)
GAME DA TABBATARWA TA HANYAR SABABBIN ƘARINA DA ALAMU

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na ashirin, da ya gudana a garin Wahran (Aljeriya), a ranakun 26 ga watan Shawwal, zuwa 2 ga watan Zul ƙida, 1433 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 13 – 18 ga watan Satumba, 2012.

Bayan ta duba bincike da nazarin da aka gabatar wa sakatariyar Cibiyar a kan batun hujja ta hanyar shaida da alamu (sababbi), da kuma sauraron tattaunawar da aka yi a kusa da shi, ta yanke shawara akan abubuwa masu zuwa:

Na farko: Ma'anar ƙarina:

Wani abu na fili wanda ake amfani da shi don sanin wani abu da ba a sani ba.

Na biyu: Nau’o’in ƙarina:

Shaidu suna da fa'ida mai girma wanda ke ɗaukar nau’o’in sun bayyana bisa ga cigaban rayuwar kimiyya, kamar nau’o’in yatsu daban-daban, ɗaukar hoto, riƙodin sauti, sa hannu na lantarki, saƙonnin lantarki, da makamantansu.

Na uku: Yin aiki da ƙarina:

Ƙa’idar ita ce, ba a yanke hukunci sai da hujja ta halaltacciya wadda ta nuna haƙƙi daga yarda, ko shaida, ko rantsuwa, idan babu daya daga cikin waɗannan, ya halatta

a yi aiki da hujjar da ba ta dace ba. na rubutu ko na shari'a, kuma bisa ga haka:

(1) Ya halatta a dogara da hujjojin da ba su dace ba wajen tabbatar da haƙƙoƙin kuɗi da laifuka daban-daban, in ban da haddi da ƙisasi.

(2) Ya halatta a dogara da zato wajen tabbatar da kwangiloli sai dai idan wani abu ya bata su.

(3) Ana amfani da shaidar da ba ta ƙare ba don tabbatar da haƙƙoƙi da makamantansu idan akwai wasu shaidun da shari'a ta amince da su.

Na huɗu: sawun ƙwayoyin halitta:

A mahangar kimiyya, zanen yatsu na ƙwayoyin halitta kusan wata hanya ce da ba za a iya gane ta ba wajen tabbatar da mahaifar halittu, da kuma tabbatar da mutuntaka, musamman a fannin likitanci, wanda galibin makarantun fiƙihu ne suka dogara wajen kafa zuri’ar da ake saɓani, matuƙar dai wannan zato ana ɗauka daga dakunan gwaje-gwaje da yawa.

Yana yiwuwa a dogara da hoton yatsa na ƙwayoyin halitta a fagen tabbatar da uba, kamar yadda aka yi la’akari da shi tun farko, a cikin waɗannan lokuta:

1. Matsalolin rikici a kan iyayen da ba a san su ba a cikin nau'o'in rikici da malaman fiƙihu suka ambata.
2. Abubuwan da ake zargin an haihu a asibitoci da cibiyoyin kula da jarirai da yara da makamantansu, da kuma waɗanda ake zargin IBF.
3. Al’amuran da suka shafi asarar yara da gaurayewa ta sanadiyyar hadurra da bala’o’i, kuma ba za a iya sanin iyalansu ba, da kuma gawarwakin da ba a iya gane sunayensu ba saboda yake-yake ko wasu.

Na biyar: Ba ya halatta a dogara da sawun ƙwayoyin halitta don inkarin mahaifa, kuma ba ya halatta a yi amfani da li’ani.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

BAYANIN MAJALISAR CIBIYAR FIƘIHU TA DUNIYA GAME DA SHIRYA FIM ƊIN DA YA ƁATANCI GA MARTABAR MANZON ALLAH (SALLALLAHU ALAIHI WA ALIHI SALLAMA) A ƘASAR AMURKA

Godiya ta **tabbata** ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na ashirin, da ya gudana a garin Wahran (Aljeriya), a ranakun 26 ga watan Shawwal, zuwa 2 ga watan Zul ƙida, 1433 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 13 – 18 ga watan Satumba, 2012, ta kalli abin da wasu daga cikin masu maƙiya suka nemi yi, Musulunci ya fito da wani fim wanda daga shi ne yake son bata martabar fiyayyen Halitta Annabi Muhammadu (SallalLahu alaiHi wa alihi wa sallam) a Amurka.

Wannan aiki da ya saba wa dokokin sama, da alƙawuran ƙasa da ƙasa, da ɗabi'un xan Adam, yana tunzura al'ummar Musulmi baki daya a cikin mafi tsarkin tsarkinta, wato Annabi Muhammad mai tsira da amincin Allah, wanda aka aiko shi a matsayin rahamar Ubangiji. ga talikai, faruwar tsattsauran ra'ayi akasin haka, kuma yana haifar da sakamako mara misaltuwa.

Sannan Majalisar Cibiyar Fiƙihu ta ƙasa da ƙasa, yayin da take yin Allah wadai da wannan mugun aiki da ɗabi'u na abin zargi da sauransu da masu munanan ɗabi'u suke fitowa, ta yi karin haske da cewa;

Na farko: 'Yanci ba cikakkiyar ƙima ba ce, a'a tana da nasaba ne da nauyi, kuma sharaɗinsa shi ne ba ya shafar wasu a haƙƙinsu na dabi'a da na abin duniya, to yaya za a yi idan ta kuskura ta tsaya tsayin daka wajen tabbatar da tsarkakar addinai da mabiyansu?! Majalisar Ɗinkin Duniya ta tabbatar da hakan fiye da sau ɗaya. A zama na hamsin da tara, a zaman majalisar da aka gudanar a ranar 11/11/2004, an fitar da matsayar ƙarfafa tattaunawa tsakanin addinai, kuma ta yi kira da a yaƙi cin mutuncin addinai. Ya tabbatar da cewa shawarwarin juna da tattaunawa tsakanin addinai sun ƙunshi muhimman ɓangarori biyu na tattaunawa tsakanin wayewa da al'adun zaman lafiya.

A cikin kwamitin kare haƙƙin bil Adama (zama na sittin da ɗaya), an yi ishara da abin da ya shafi tsiraru Musulmi da mazhabobi a wasu ƙasashen da ba na Musulmi ba, da nuna munanan kalaman Musulunci a kafafen yaɗa labarai, da ɗaukar doka da kuma aiwatar da dokokin nuna wariya da wariya. akan Musulmi. Kwamitin ya yanke shawarar zartar da kudurori da suka shafi yaƙi da bata sunan addinai. Kwamitin ya kuma yi kira ga jihohi da su dauki kwakkwaran mataki na hana yaɗa ra'ayoyin wariyar launin fata da ƙyamar baki da kuma abubuwan da aka yi wa duk wani addini ko mabiyansa da ke haifar da nuna wariya, gaba ko tashin hankali.

Ɗaya daga cikin muhimman batutuwan da aka tattauna a wannan ƙuduri, shi ne ikirarin cewa gurbatar ƙimar addinai na ɗaya daga cikin abubuwan da ke haifar da rashin jituwa tsakanin al'umma da kuma take haƙƙin bil'Adama. Yana da mummunar tasiri ga zaman lafiya da mutunta juna tsakanin mabiya addinai.

Na biyu: Majalisar ta yi fatali da zaburar da za a yi wajen tunkarar al'amurran Musulunci da Musulmai tare da yin kira ga shugabannin ƙasashen da aka fitar da waɗannan munanan ayyuka da su hana fitowa da buga su, kuma kada su wadatar da tofin Allah tsine wanda ba ya haifar da wani

mataki na haƙiƙa da zai haifar da hakan. a dakatar da su, a kuma hukunta waɗanda suka aikata laifin.

Na uku: Majalisar tana kira ga shugabannin ƙasashen Musulmi da su tashi tsaye kan waɗannan ayyuka tare da gargaɗin shugabannin waɗannan ƙasashen sakamakon illar da suke yi kan maslahar waɗannan ƙasashe da makomar alaka tsakanin al'ummomi da wayewar kai.

Na huɗu: Majalisar Dattijai ta yi kira ga kungiyoyin farar hula na Yamma, masu daraja ta duniya, da masu yancin kai da su yi tir da wannan mummunar dabi'a da hada kai da kyawawan ɗabi’u masu wayewa da ke kiyaye imanin mabiya addinai da girmama su.

Na Biyar: Majalisar Dattijai ta yi kira ga al’ummar Musulmi a sassansu daban-daban da su yi watsi da waɗannan munanan matsananciyar shakku da kuma nuna goyon bayansu ga Manzon Allah sallal Lahu alayhi wa alihi wa sallam, ta hanyar lumana da tarbiyya bisa tsarin shari’a ba tare da an tsaida su ba. keta rayuka da dukiyoyi da ayyukan diflomasiyya, don kiyaye alƙawura da alƙawura da riƙo da koyarwa da ƙimar Musulunci.

Na Shida: Majalisar ta buƙaci al’ummar Musulmi da su dage da bin tsarin da aka zaba, da addu’ar Allah da amincinsa su yi koyi da shi a kasa, da kuma yin aiki da yaɗa sakonsa, wanda ya zo a matsayin wanda aka zaba. rahama ga talikai, tare da nau'o'in nau'o'in mutum, don gabatar da shi da kuma gyara kuskuren da makiya da masu adawa da Musulunci suke ƙoƙarin dauka, kuma Musulmi ba su da wata shakka a cikin zukatansu, cewa addinin Allah ya tsare, kuma Musulunci shi ne. bayyanuwarSa, da kuma cewa shi maɗaukakin sarki yana ɗaukaka kalmarSa, kuma yana taimakon AnnabinSa, tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi, kuma yana bayyana kiransa zuwa ga talikai, kuma yana fatattakar masu zaginsa, Allah mai girma yana cewa: **(Lallai mun isar maka akan masu yin izgilanci)** [al- Hijri: 95], da inda yake cewa: **(Lallai maƙiyinka mai sukarka shi ne man yankakken baya)** [al -Kausar: 3].

Kuma addu'ar mu ta ƙarshe ita ce godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga Annabinmu Muhammadu da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

BAYANIN MAJALISAR CIBIYAR FIƘIHU TA DUNIYA GAME DA BIRNIN ƘUDUS DA MASALLACIN AL-AƘSA MAI ALBARKA

Godiya ta **tabbata** ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na ashirin, da ya gudana a garin Wahran (Aljeriya), a ranakun 26 ga watan Shawwal, zuwa 2 ga watan Zul ƙida, 1433 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 13 – 18 ga watan Satumba, 2012.

A cigaba da cigaba da ƙoƙarin da mahukuntan mamaya na haramtacciyar kasar Isra'ila suke yi na mayar da birnin Ƙudus zuwa Yahudanci tare da ƙoƙarin ruguza Masallacin Al-Aƙsa mai albarka, ta hanyar cigaba da kwace filayen da suke kewaye da Masallacin Al-Aƙsa mai albarka, na gina katafaren Masallacin. gine-gine don raba unguwar Silwan da Masallacin Al-Aƙsa da ɓangaren kudu, da kuma raba tsohon garin Masallacin Al-Aƙsa mai albarka da ɓangaren yamma, da kuma aikin tona kaburburan karya na baya-bayan nan a yankuna da dama na kasar da ke kallon al'ummar kasar. mai albarka Masallacin Al-Aƙsa daga ɓangaren kudu, da kuma cigaba da tona asirin da aka yi a kusa da Masallacin Al-Aƙsa da kuma kasa da babban gininsa na gaba, wanda ya sa ya ruguje.

Majalisar yayin da take bibiyar wadannan al'amura cikin matuƙar damuwa, ta kuma yi kakkausar suka ga wadannan miyagun ayyuka, da kuma yadda mahukuntan mamaya ke cigaba da kutsawa cikin harabar Masallacin, walau jami'an

gwamnatin mamaya ko kuma kungiyoyin yahudawa masu tsattsauran ra'ayin addini suke yi domin kafa wani sabon salo. haƙiƙanin gaskiya a Masallaci da raba shi na lokaci da sarari.

A yayin da majalisar ta yi Allah wadai da wannan duka, a zamanta na 20 da ta gudanar a birnin Wahran na jamhuriyar Dimokaradiyyar Aljeriya, ta ce:

Cewa Masallacin Al-Aƙsa mai albarka tare da dukan kayayyakinsa, filaye, da filayensa na Musulmi ne kawai, kuma babu wanda ke da haƙƙin ya kawar da wani ɓangare nasa, sannan kuma yana ɗaukar mahukuntan mamaya da alhakin keta hurumin Al-khairi. -Masallacin Aksa, tare da yin kira ga Musulmin gabashi da yammacin duniya, gwamnatoci da al'ummomi, da su sauke nauyin da ya rataya a wuyansu na addini dangane da birnin Ƙudus da Masallacinsa mai albarka .

Tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu kuma Annabi Muhammadu da alayensa da sahabbansa.

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

BAYANIN MAJALISAR CIBIYAR FIƘIHU TA DUNIYA AKAN ABUBUWAN DA KE FARUWA A JAMHURIYAR LARABAWA TA SIRIYA

Godiya ta **tabbata** ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na ashirin, da ya gudana a garin Wahran (Aljeriya), a ranakun 26 ga watan Shawwal, zuwa 2 ga watan Zul ƙida, 1433 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 13 – 18 ga watan Satumba, 2012.

A yayin da yake bibiyar abubuwan da ke faruwa a jamhuriyar Larabawa ta Siriya sama da watanni goma sha takwas, da kuma buƙatar al'ummarta na neman 'yanci, da mutunci, da kuma tunkuɗe rashin adalci, wanda ya fara da zanga-zangar lumana, wanda gwamnatin da ke mulki ta gamu da kisan kai, kai hari. akan kuɗi da daraja, da ruguza gidaje, don yin Allah wadai da waɗannan munanan ayyuka, yana cewa:

Na farko: Goyon bayansa ga al'ummar Siriya wajen neman 'yanci da mutunci da alfahari.

Na biyu: Yana tabbatar da wanzuwar kasar Sham a dunkule, kuma tana yin tir da duk wani kira na rarrabuwa, da ɓangaranci, da rarrabuwa.

Na uku: Ya yi Allah wadai da zaluncin da ake yi wa masu zanga-zangar lumana, da kashe su da yanke musu jiki ta hanyar zalunci, da lalata garuruwa da kauyuka da lalata amfanin gona da amfanin gona.

Na huɗu: Gwamnatin Siriya ta buƙaci a gaggauta kawo ƙarshen ayyukan wuce gona da iri da kisa da zubar da jini da kuma kawo ƙarshen duk wata alama ta makamai.

Na biyar: Ya buƙaci a gaggauta sakin waɗanda ake tsare da su.

Na shida: Gwamnatin Siriya ta buƙaci a ba wa dukan hukumomin agaji damar jinyar waɗanda suka jikkata da waɗanda suka jikkata, da kuma kai abinci da magunguna ga waɗanda suka jikkata da marasa galihu.

Na bakwai: Tana kira ga al'ummomin duniya da dukan ƙasashen duniya da su tsaya tsayin daka da al'ummar Siriya, tare da yin kira ga dukan ƙasashe da su kasance tare da jama'a da muradunsu.

Na takwas: Ya yi kira ga dukan ƙasashe da al'ummomin duniya da su gaggauta kai wa al'ummar Siriya agajin jin kai, da kare 'yan kasa, da kuma ba da agaji ga 'yan gudun hijira, da matsugunai, da waɗanda suka jikkata.

Kuma addu’ar mu ta ƙarshe ita ce godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga Annabinmu Muhammadu da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

KUDURORI DA BAYANAI NA TARON SHEKARA-SHEKARA KARO NA ASHIRIN DA ƊAYA NA MAJALISAR CIBIYAR FIƘIHUN MUSULUNCI TA DUNIYA

RIYADH (SAUDIYYA)

15 – 19 GA WATAN ALMUHARRAM, 1435

18 - 22 GA WATAN NUWAMBA, 2013

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta **tabbata** ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 195 (1/21)
GAME DA TAKA- TSANTSAN A CIKIN MA'AMALOLI NA KUɗI

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na ashirin da ɗaya, da ya gudana a garin Riyadh (Saudiyya), a ranakun 15- 19 ga watan Almuharram, 1435 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 18 – 22 ga watan Nuwamba, 2013.

Bayan ta duba bincike da nazarin da aka mika wa Cibiyar dangane da batun yin taka- tsantsan a harkokin hada-hadar kuɗi, da kuma sauraron tattaunawa da shawarwarin da aka yi a kewaye da shi.

Ta yanke shawara akan abubuwa masu zuwa:

Ɗage yanke shawara a kan wannan batu don cigaba da bincike da nazari, muddin bincike da nazari a nan gaba sun shafi taka- tsantsann cibiyoyin hada-hadar kuɗi na Musulunci, da kuma hanyoyin da shari'a ta bi ta hanyar taka- tsantsann gargajiya.

Allah ya sa mu dace;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 196 (2/21)
GAME DA KAMMALA ABIN DA YA SHAFI KAYAN AIKIN MUSULUNCI

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na ashirin da ɗaya, da ya gudana a garin Riyadh (Saudiyya), a ranakun 15- 19 ga watan Almuharram, 1435 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 18 – 22 ga watan Nuwamba, 2013.

Bayan ta duba bincike da nazarin da aka gabatar wa makarantar dangane da kammala karatun sukuk na Musulunci, musamman ma a kan hukuncin jinkirta haya a cikin hayar da aka kayyade, hukuncin ciniki da aka siffanta sukuk kafin fayyace batun kwangilar. da ƙa'idojin dogaro da rinjaye da shari'o'insu.

Kuma bayan sauraren bahasi da shawarwarin da aka yi a kewaye da shi, ta yanke shawara akan abubuwa masu zuwa:

Na farko: Hukuncin jinkirta haya a cikin hayar da aka ƙayyade:

(1) Ya halatta a ba da hayar fa'idodin da aka siffanta a cikin amana, a biya hayar da wuri, da ɗimbin kuɗi, ko a jinkirta ta.

(2) Ba a hayar hayar a cikin hayar fa'idodin da aka kwatanta a cikin amana sai dai idan mai hayar ya ba da damar cin gajiyar, idan mai hayar bai sami damar

samun riba a cikin wa'adin da aka amince da shi ba, hayar ba ta dace ba.

(3) A cikin ayyukan ɗaukar ma'aikata (wanda akwai aiki), ya halatta a biya hayar da wuri, da rarrabuwa, ko a jinkirta shi.

(4) Abin da ya gabata bai kamata ya kai ga sayar da bashin bashi ba, ko a ci ribar abin da ba shi da garanti, ko sayar da abin da ba ya wurin mai sayarwa, wanda Shari'a ta hana.

Na biyu: Hukunce-hukuncen yin sulhu da sukuk na wanda ake bi bashi kafin a fayyace abin da ya shafi kwangilar:

1. Cibiyar ta tabbatar da shawararta mai lamba 188 (20/3).

2. Ba ya halatta a yi ciniki cikin takardun mallakar ribar kadarorin da aka siffanta a tsare kafin a fayyace dukiyar da aka samu ribar daga gare ta.

3. Ba ya halatta a yi shawarwari kan ayyukan mallakar hidimomin da ake samu daga ɓangaren da aka siffanta a cikin nauyin da ya rataya a wuyansu kafin a kayyade ɓangaren da za a karbi hidimar, sai dai ta hanyar kiyaye ƙa'idojin zubar da basussuka. Idan an ayyana ƙungiyar, ana iya siyar da ayyukan.

4. Ba ya halatta a yi cinikin sukuk da ke wakiltar kadarorin da aka kera tare da ba da hayar su a matsayin hayar da aka siffanta a cikin amana kafin farkon abin da aka kera.

Na uku: Daga cikin abubuwan da suka shafi fitar da sukuk:

1) Majalisar ta tabbatar da hukuncin ta mai lamba 188 (20/3).

2) Idan sukuk yana wakiltar kadarorin wani takamaiman aikin zuba jari ko aiki, wanda aka haɗu da kuɗi, basususka, kadarori na zahiri da fa'idodi, to sai a yi amfani da sakin layi na 3a shafi na ƙuduri na 188 kamar haka:

a- Idan basussuka da kuɗaɗen sun kasance masu zaman kansu daga kadarori da riba da na’urorin gudanarwa da ayyukan tattalin arziki da suka biyo baya, to waɗannan sukuk ko raka’o’in ba za a iya fitar da su a yi ciniki da su ba sai dai mafi yawansu kadarorin ne da riba.

b- Idan mallakin masu rike da sukuk ko raka'a ya hada da na'urorin gudanarwa da ke gudanar da ayyukan tattalin arziki da ke samar da kudi da basussuka, kuma ta zama wata hukuma mai zaman kanta ta shari'a da shari'a, to ana iya fitar da sukuk a yi ciniki bisa ƙa’idar bibiya.

c- Ayyukan tattalin arziki da ke nufi da sakin layi na baya shine aikin da ke samar da bashi da kudi ta hanyar da ta dace.

3) Cibiyar ta tabbatar da abin da ya zo a sakin layi na ƁI na hukuncin da aka ambata, wanda shi ne: (Hukunce-hukuncen da makarantar ta fitar suna aiki ne tun daga lokacin da aka fitar da su, kuma ba su shafi kwangilolin da suka gabace su ba, har da sukukuwan da aka bayar kamar yadda aka saba. zuwa ijtihadi ko fatawa a shar’ance).

4) Dangane da ma'auni biyu na rinjaye da dogaro, Cibiyar ta yi la'akari da jinkirta yanke shawara game da su, kuma ta ba da shawarar rubuta takardun bincike a kansu.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta **tabbata** ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 197 (3/21)
GAME DA LAIFIN DA AKE TUHUMAR MASU ABABEN HAWA A DALILIN GUDU DA RASHIN KULAWA

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na ashirin da ɗaya, da ya gudana a garin Riyadh (Saudiyya), a ranakun 15- 19 ga watan Almuharram, 1435 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 18 – 22 ga watan Nuwamba, 2013.

Bayan yin bitar takardun da aka mika wa Cibiyar game da batun lamuni ga masu ababen hawa saboda gudun hijira da rashin kulawa.

Sannan kuma bayan sauraron tattaunawa da shawarwarin da suka gudana a kusa da shi, da kuma lura da muhimmancin kula da wannan lamari, musamman yadda ake ta'azzara hadurran ababen hawa da illolinsu ga daidaiku da al'umma, ta yanke shawara akan abubuwa masu zuwa:

Na Farko: Bayar da Bayani kan hukuncin cibiyar Fiḳihu ta Duniya mai lamba ta (71) (8/2) a zamanta na takwas da ta gudanar a Bandar Seri Bajwan, Darussalam na ƙasar Brunei daga: 1-7 Muharram 1414H, daidai da: 21-27 Yuni. 1993 , dangane da hadurran ababen hawa.

Na biyu: Dole ne a kiyaye ƙa'idojin zirga-zirgar ababen hawa da aka tanada don amfanin jama'a.

Na uku: Haramun ne direban abin hawa ya yi abin da yakan kai shi ga cutar da kansa ko kuma wasu, kuma yana

da alhakin lalacewar da ya samu daga halayensa da suka hada da:

a. Yanke siginar ja.
b. Yawan wuce gona da iri.
c. Bin mota da neman a cin ma ba ta hanyar bin doka ba.
d. Sakaci wajen kiyayewa ko tukin abin hawa, sakaci yana haifar da lalacewa.

Idan wadannan halayen sun haifar da wani laifi a kan mutum ko wani abu da bai kai haka ba, zai ɗauki alhakin aikata laifin da gangan, da gangan, ko bisa kuskure, dangane da lamarin.

Na huɗu: Majalisar ta buƙaci hukumomin da abin ya shafa a ƙasashen Musulunci da su wayar da kan jama'a kan muhimmancin bin ƙa'idojin zirga-zirga da kuma illolin da ke tattare da daidaikun mutane da al'ummomi ta hanyar keta wadannan ƙa'idoji.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta **tabbata** ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 198 (4/21)
GAME DA SAUYA ABU DAGA ƊABI'ARSA DA AMFANI DA ƘARI A CIKIN ABINCI DA MAGANI

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na ashirin da ɗaya, da ya gudana a garin Riyadh (Saudiyya), a ranakun 15- 19 ga watan Almuharram, 1435 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 18 – 22 ga watan Nuwamba, 2013.

Bayan nazarin shawarwarin taron karawa juna sani na ilmin likitanci da ƙungiyar kimiya ta Musulunci ta gudanar a ƙasar Kuwait tare da haɗin gwiwar Cibiyar fiḳihu ta ƙasa da ƙasa, tare da halartar cibiyar Hassan II mai binciken kimiyya da likitanci kan watan Ramadan, cibiyar ilimi da kimiya ta Musulunci. da Ƙungiyar Al'adu (ISESCO), da Ofishin Yanki na Hukumar Lafiya ta Duniya kan: hangen nesa na Musulunci game da wasu matsalolin kiwon lafiya, a cikin lokaci daga 8-11 Safar 1418 daidai da 14-17 Yuni 1997, a birnin Casablanca a cikin Masarautar Morocco,

Sannan kuma bayan sauraron bahasi da shawarwarin da aka yi a kan wannan batu, musamman sauyin yanayi, da amfani da kuma karin abubuwan da suka shafi abinci da magunguna, ta yanke shawara akan abubuwa masu zuwa:

Na farko: Wajibi ne kowane Musulmi ya kiyaye tanade-tanaden Shari'ar Musulunci, musamman ta fannin abinci da magani, don samun dacewar abincinsa, abin shansa, da maganinsa, larura ta sauka, na jama'a ne ko na sirri, sannan kuma ƙa'ida ta amfana. halal ne, matuƙar babu wani muhimmin dalili na haramci, kamar yadda ƙa'ida a cikin abubuwa ita ce tsarki, sai dai in an tabbatar da wata hujja

mai mahimmanci ta najasa. Haramcin ci ko shan abu ba a matsayin hukuncin shari'a cewa najasa ba ne.

Na biyu: Abubuwan da aka haramta ko najasa da kansu ko kuma ta hanyar sanya su cikin abinci da magani suna canza su zuwa halaltattun abubuwa ta ɗaya daga cikin hanyoyi guda biyu:

(a) Sauya abu daga ɗabi'arsa:

Istihala a cikin tafsirin fiƙihu (canza haƙiƙanin abu najasa ko haramcin cinsa da mayar da abinsa zuwa wani abu daban da sunansa da kadarori da halaye), kuma an bayyana shi a mahangar ilimi gama gari kamar yadda duk wani cikakken martanin sinadari kamar haka. kamar yadda: maida mai da mai da mai da mabambanta mabanbanta zuwa sabulu, da rugujewar abu zuwa sassa daban-daban nasa, kamar rubewar mai da kitse zuwa fatty acid da glycerin, da kuma yadda sinadarin ke faruwa da niyya. don yin hakan ta hanyar kimiyya da fasaha, shi ma yana faruwa - ta hanyar da ba a iya gani - a cikin sifofin da malaman fiƙihu suka ambata, misali: kamar zubewar fata, fata, da konewa, amma idan yanayin sinadari ya kasance wani ɓangare, ba a la'akari da hakan. rashin yiwuwar, Idan kayan yana da najasa, ya kasance kamar yadda yake kuma bazai yi amfani da shi ba.

Saboda haka:

1. Ƙarin mahadi na asali na haram ko ƙazanta na dabba wanda aka samu metamorphosis a cikin su, bisa ga kalmomin da aka ambata, ana ɗaukar su tsarkakakke ne kuma halal a abinci da magani.
2. Sinadaran da aka ciro daga asali na kazanta ko haramun, kamar zubar jini ko ruwan najasa, wanda ba a kai ga samun metamorphosis a cikin ajali da ya gabata ba, bai halatta a yi amfani da su a abinci da magani ba, kamar: abincin da ake ci. ana kara jinin da aka zubar, kamar su tsiran alade da jini, da porridges na jini (black pudding), da hamburgers abinci mai jini, abincin jarirai mai ɗauke da jini, manna jini, miya da

jini da makamantansu ana ɗaukar su abinci ne najasa wanda aka haramta ci saboda yana ɗauke da su. zubar da jini wanda ba a samu sauyi ba.

Dangane da plasma na jini - wanda ake ɗaukarsa a matsayin mai arha maimakon farin kwai - kuma ana iya amfani dashi a cikin pancakes, miya, tsiran alade, hamburgers, da kek kamar kek, biscuits, porridge (pudding), burodi, kayan kiwo, magungunan yara da abinci, wanda za'a iya sanya shi a cikin gari, ya halatta kuma ya bambanta da jini a suna, halaye da halaye, don haka ba shi da wani hukunci.

(b) Amfani, kuma Majalisar ta yanke shawarar jinkirta shi don ƙarin bincike.

Cibiyar tana bayar da shawarwari masu zuwa:

1- Buƙatar yin amfani da fatun da kasusuwan dabbobin da aka yanka don fitar da gelatin, wanda ake amfani da shi a cikin abinci da magunguna, don adana dukiyoyin kasa da kuma guje wa zargin amfani da kayan da ba a yarda da su ba.

2- Gayyato jami'ai a ƙasashen Musulunci don yin la'akari, a cikin masana'antar magunguna da abinci, yanayi da takamaiman abubuwan da aka yarda da su ta fuskar albarkatun kasa da hanyoyin shiri.

3- Buƙatar jami'ai a ƙasashen Musulunci ga kamfanonin da ke kera da shigo da kayan abinci da aka adana su bayyana cikakkun abubuwan da ke cikin kowane ƙunshin a fili da kuma cikin harshen kasa.

4- Da kuma neman ƙungiyar Islama mai kula da ilimin likitanci ta Kuwait da ta bi diddigin sabbin cigaban da aka samu a fannin abinci da magunguna, da kuma gudanar da taron tattaunawa - tare da haɗin gwiwa da Cibiyar - domin nazarin waɗannan cigaban da kuma fayyace hukuncinsu na shari'a.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta **tabbata** ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 199 (5/21)
GAME DA KAMANTA ANNABAWA DA SAHABBAI A CIKIN FINA- FINAI

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na ashirin da ɗaya, da ya gudana a garin Riyadh (Saudiyya), a ranakun 15- 19 ga watan Almuharram, 1435 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 18 – 22 ga watan Nuwamba, 2013.

Bayan ta duba bincike da nazarin da aka gabatar wa Cibiyar dangane da abin da ya shafi siffar annabawa da sahabbai a cikin ayyukan fasaha, da kuma sauraren bahasi da shawarwarin da aka yi a kewaye da shi, ta yanke shawara akan masu zuwa:

Majalisar tana ganin a jinkirta batun don zama na gaba don cigaba da bincike da nazari.

Allah ya sa mu dace;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 200 (6/21)
GAME DA TANADIN DOKA DA KULAWA NA TUSHEN INSHORAR HAƊIN GWIWA

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na ashirin da ɗaya, da ya gudana a garin Riyadh (Saudiyya), a ranakun 15- 19 ga watan Almuharram, 1435 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 18 – 22 ga watan Nuwamba, 2013.

Bayan nazarin shawarwarin taron ilimin kimiyya kan hukunce-hukuncen Shari'a da tsare-tsare na muhimman abubuwan inshorar haɗin gwiwa, wanda Cibiyar ta gudanar a tsakanin: 20 zuwa 21 Jumada al-Thani 1434 AH, daidai da 30 ga Afrilu - 1 ga Mayu, 2013, a birnin Jidda, wanda aka gudanar domin aiwatar da ƙudurin majalisar mai lamba: 187 (2/20) wanda aka gabatar da zama na ashirin da aka gudanar a kasar Wahran (Aljeriya) daga: Shawwal 26 zuwa Zul ƙida 2, 1433H, daidai da 13-18 ga Satumba, 2012.

Kuma bayan sauraren bahasi da shawarwarin da aka yi a kewaye da shi, ta yanke shawarwari masu zuwa:

Inshorar haɗin gwiwa wata sabuwar kwangila ce da ta ginu bisa ƙa'idar aiki tare da tsare-tsare na shari'a da aka samo daga Alƙur'ani mai girma da Sunnar Annabi.

Dangane da kafuwarta, inshora ya kasu kashi biyu:

Na farko: Inshorar kasuwanci wanda ke da nufin samun riba ta hanyar inshorar sa ta hanyar kashe kasada, amma

dangane da yadda kamfani ke tafiyar da shi, kamfanin yana da burin samun riba.

Na biyu: Inshorar da ba na kasuwanci ba wanda ba ya nufin samun riba; Maimakon haka, yana da burin cimma muradun waɗanda suka shiga cikinta ta hanyar shiga cikin ɗaukarwa da rama cutar da su.

Nau'i na biyu na inshora ana kiransa da sharuɗɗan daban-daban, waɗanda suka haɗa da: inshorar haɗin gwiwa, inshorar takaful, inshorar juna, da inshorar Musulunci.

Akwai bambance-bambance masu mahimmanci tsakanin inshorar haɗin gwiwa da inshorar kasuwanci, mafi mahimmancin su ne:

(1) Inshorar haɗin gwiwar Musulunci shine haɗin gwiwa tsakanin ƙungiya ko ƙungiyoyi da yawa na al'umma ta hanyar shiga cikin haɗari kuma ba ya nufin riba, don haka ba a la'akari da kwangilar tarawa, kuma yaudara a cikinsa an gafartawa. Dangane da inshorar kasuwanci kuwa, kwangila ce ta ribar riba wacce ke da nufin samun riba daga gidajen yanar gizo kan karkatar da kasada daga mai inshorar zuwa kamfanin inshora, kuma tanade-tanaden hanyoyin sadarwar kudi da suka shafi garar ya shafi sa.

(2) Bangarorin da ke da alaƙa a cikin inshorar haɗin gwiwa sune: jimlar mahalarta a cikin asusun inshora na haɗin gwiwa, da kuma ƙungiyar gudanarwa, yayin da a cikin inshorar kasuwanci su ne kamfani da masu riƙe manufofin.

(3) Asusun, wanda kadarorinsa sun ƙunshi jimillar biyan kudi na masu tsare-tsaren, ribar da suka samu daga jarinsu, da kuma ajiyar da aka amince da su. Dangane da inshorar kasuwanci, babu irin wannan asusu.

(4) Kamfanin gudanarwa, wanda shine wanda ke kula da inshora, dangane da kula da ɗaukar hoto, kasuwancin inshora, da zuba jari na kuɗaɗen asusun. Dangane da

inshorar kasuwanci, kamfani shine mai inshorar, ya mallaki kuɗin inshora, kuma yana da riba da ragi.

(5) Mai siye da mai inshorar a cikin inshorar haɗin gwiwar a haƙiƙa ɗaya ne, amma ta fuskoki biyu daban-daban, kuma a cikin inshorar kasuwanci sun bambanta gaba ɗaya, kamar yadda mai biyan kuɗi ke da inshora kuma mai inshorar shine kamfanin inshora.

(6) Gudanarwa a cikin inshorar haɗin gwiwar, ko dai wani zaɓaɓɓen hukuma ne daga cikin mahalarta, kamfani na musamman, ko ma'aikatun jama'a wanda shine wakili a cikin kwangilar asusun mahalarta (masu tsare-tsare), kuma yana da haƙƙin ya sami kuɗin don wannan yayin da yake ƙungiya ce ta asali a cikin inshorar kasuwanci da kwangila a cikin sunanta.

(7) Gudanarwa a cikin inshorar haɗin gwiwar ba ya mallaki kuɗin inshora (gudumawa); Saboda kuɗaɗen kuɗi na asusun masu ba da gudummawa ne (masu tsare-tsare), yayin da kamfani a cikin inshorar kasuwanci ya mallaki kuɗin kuɗi don musanya don ƙaddamar da adadin diyya.

(8) Ragowar kuɗin da aka dawo da su - bayan an cire kuɗin kuɗi da diyya - ya kasance mallakin asusun, kuma ragi ne ƙa'idojin asusun suka yanke shawarar yadda za a zubar da su, kuma ba a tsara wannan a cikin inshorar kasuwanci ba; Saboda kuɗaɗen kuɗi sun zama mallakin kamfani ta hanyar kwangila da karɓa, ana ɗaukarsa kuɗaɗen shiga da riba a cikin inshorar kasuwanci.

(9) Maido da saka hannun jari na kadarorin ƙima bayan cire kuɗin gudanarwa na kamfanin sarrafa yana cikin asusun masu riƙe manufofin a cikin inshorar haɗin gwiwa, kuma yana cikin kamfani a cikin inshorar kasuwanci.

(10) Kadarorin asusun a kan rushe asusun inshora na haɗin gwiwar za a zubar da su don dalilai na sadaka

ko kuma a ba wa mahalarta a lokacin (kamar yadda aka kwatanta a cikin Mataki na goma sha uku), yayin da suke cikin masu ba da gudummawa ga inshorar kasuwanci.

(11) Kamfanin da ke cikin inshorar haɗin gwiwar ya himmatu ga tanadin shari'ar Musulunci da fatawowin hukunce-hukuncensa, yayin da inshorar kasuwanci ya kasance.

(12) Inshorar haɗin gwiwar haɗin gwiwa tare da inshorar kasuwanci la'akari da ainihin ƙa'idojin inshora, wato:

a. Ƙa'idar riba mai inshora: Haƙƙin doka ne na inshora wanda ya taso daga alaƙar kuɗi da aka yi la'akari da shi ta hanyar doka tsakanin mai inshorar da abin da ya shafi inshora.

b. Ƙa'idar ban gaskiya mai kyau: Yana da kyakkyawan aiki na son rai don bayyana daidai kuma gaba ɗaya duk bayanan abubuwan da ke da alaƙa da haɗarin samun inshora, ko an nema ko a'a.

c. Ƙa'idar dalilin kusancin gaggawa: shine dalilin da ya dace ya isa ya haifar da jerin hatsarori wanda shine dalilin sakamakon da aka samu ba tare da tsoma bakin wani abu ba wanda ya taso daga wani sabon tushe, mai zaman kansa wanda ya karya haɗin gwiwar. wannan sarkar.

d. Ƙa'idar ramuwa.

e. Ƙa'idar shiga.

f. Ƙa'idar mafita da haƙƙoƙi.

Inshorar haɗin gwiwar ya keɓanta ga ƙa'idodi na musamman, gami da:

a) Riƙo da abin da Shari'ar Musulunci ta tanadar a cikin dukan mu'amala da kwangiloli.

b) Rashin inshora daga haramun.

c) Kada ku shiga cikin kowane irin bayarwa da karɓar riba.

Mai zuwa shi ne gabatar da fitattun tushe da ƙa'idojin inshorar haɗin gwiwar Musulunci:

Mataki na 1: Ma'anar:

Inshorar Hadin kai: Shi ne sa hannu na gungun mutanen da ke fuskantar ƙayyadaddun hadari ko hadari, muddin kowannensu ya biya ƙayyadaddun adadin kudi a matsayin hanyar hadin gwiwa zuwa asusun mara riba. Don rama lalacewar da za ta iya samun ɗaya daga cikinsu idan takamaiman hadarin ya faru, daidai da kwangilolin da aka kammala da kuma ƙa'idodin doka.

Mataki na biyu: Siffofin Gudanar da Asusun Inshorar Hadin kai:

Inshorar hadin gwiwar wata ƙungiya ce mai zaman kanta mai lasisi wacce ke gudanar da ayyukanta bisa tanadin tsarin shari'ar Musulunci, wannan ƙungiya tana iya ɗaukar nau'o'i daban-daban, mafi shahara daga cikinsu:

- **a.** Ƙungiyar da aka zaɓa daga cikin masu tsara manufofin.
- **b.** Kamfani na ƙware wajen sarrafa inshora.
- **c.** Cibiyar jama'a da jiha ko ƙungiyar jihohi suka kafa kuma masu alaƙa da ita.

Mataki na uku: Dangantaka tsakanin Asusun da Gudanarwa:

Dangantakar da ke tsakanin asusun inshora da hukumar gudanarwa ta kasance kamar haka:

- **a-** Game da gudanar da kasuwancin inshora; Dangantakar ta kasance bisa kwangilar hukumar tare da ko ba tare da biya ba.
- **b-** A yayin da ake zuba jari; Dangantakar dai ta kasance bisa ga hukumar ko kwangilar hasashe, a ɓangaren hukumar ko dai an biya ta ne ko kuma ba a biya ta ba, kuma idan aka yi hasashe, jam'iyya mai mulki na da haƙƙin samun kaso na ribar bisa ga yarjejeniyar. asara, yana kan mai kudin ne, sai dai idan an sami shiga, sakaci, ko keta sharuɗɗan ko tsarin.

Mataki na huɗu: Ladan Gudanarwa:

Kudin gudanarwa yana cikin lokuta biyu:

a. Idan ana gudanar da kasuwancin inshorar haɗin gwiwar daidai da tanade-tanaden kwangilar hukumar, la'akari ko albashin da hukumar gudanarwa ke ɗauka na iya zama dunƙule dunƙule, ko ƙayyaɗadden kaso na biyan kuɗi.

b. Dangane da tafiyar da zuba jarin kadarorin asusun mahalarta bisa ga kwangilar Mudaraba, hukumar gudanarwa (Mai mudaraba) tana ɗaukar kaso na ribar da aka samu, idan kuma jarin ya kasance daidai da tanadin kwangilar hukumar, ladan ko diyya na iya zama dunƙule dunƙule ko kaso na kuɗaɗen da aka saka.

Mataki na Biyar: Mallakar Biyan Kuɗi da Maido da Zuba Jari:

Biyan kuɗi da dawo da saka hannun jari haƙƙin Asusun Inshorar Haɗin kai ne. Ana kayyade haƙƙoƙin masu tsare-tsare a cikinsa bisa ga tsarin inshora, yanayin haƙƙin samun diyya, ko rarar inshora.

Mataki na shida: Magana game da ƙididdige albashin ƙungiyar da ke kula da kasuwancin inshora:

Ƙididdigar diyya ko albashi ga waɗanda ke gudanar da tsarin inshora ya dace da daidaitattun ƙa'idodi da wata ƙungiya mai zaman kanta ta kafa ta sashen inshora, kamar: Hukumar Kula da Inshora. Ko kuma ta hanyar yin shawarwari tsakanin wakilan asusun, ko duk wata ƙungiya da suka zaba don yin la'akari da buƙatun su, da kuma hukumar gudanarwa.

Mataki na Bakwai: Alhakin Asusun:

Asusun haɗin gwiwar zai ɗauki duk wani asara na kuɗi, ko a cikin saka hannun jari ko a cikin ayyukan inshora, sai dai idan waɗancan asarar ta samo asali ne daga ƙetare, sakaci, ko keta sharuɗɗa ko ƙa'idodi daga ɓangaren gudanarwar, to, za ta ɗauka.

Mataki na 8: Ragowar inshora na asusun:

Raguwar inshora ita ce raguwar ma'auni na kuɗi na jimlar gudummawar da aka tattara, dawo da jarin su, da

duk wani kuɗin shiga bayan biyan diyya, cire ma'auni na tanadi da tanadi da ake buƙata, da cire duk wasu kuɗaɗe da wajibai da suka dace a cikin asusun.

Ana iya ajiye duk rarar inshorar don asusun, ko kuma a rarraba gaba ɗaya ko a wani ɓangare a tsakanin masu riƙe manufofin ta hanyar da ta dace da adalci kuma bisa ga ƙa'idojin asusun.

Mataki na 9: Rauni a cikin Asusun Inshorar Haɗin kai, da lamuransa:

A cikin taron cewa Asusun Inshorar Inshorar Inshorar da ke aiki ba zai iya biyan bashin saboda wajibai ba, kamfanin sarrafa kamfanin na iya, ba tare da wani umarni ba:

a. Cin bashi na ɓangare na uku.
b. Ba da lamuni kyauta ce mai kyau daga hukumar gudanarwa zuwa asusun.
c. Ƙara adadin gudunmawar idan mahalarta sun gamsu.
d. Yarjejeniyar tare da masu cin gajiyar ramuwa don rage adadin diyya ko kuma biyan su a kan kari.

Haka nan ana iya yin amfani da wasu zaɓukan da suka ga sun dace bayan amincewar Hukumar Kula da Shari'a.

Mataki na Goma: Sake inshora:

1) Kamfanin inshora na haɗin gwiwar zai iya shiga kwangilolin inshora, kuma wajibi ne ya tabbatar da cewa kasuwancin haɗin gwiwar da aka bayar ko aka karɓa ya dace da tsarin shari'ar Musulunci, kuma tare da ainihin ƙa'idojin inshora na haɗin gwiwar daidai da abin da ya dace. abin da Hukumar Kula da Shari'a ta yanke.

2) Kamfanonin inshora wajibi ne su mayar da inshorar inshorar su ga kamfanonin inshora na Musulunci, kuma idan hakan ba zai yiwu ba kuma saboda dalilai masu ma'ana, za su iya sake dawo da kamfanonin inshora na yau da kullun kamar yadda ake buƙata, kuma bisa ga ƙa'idojin da Hukumar Kula da Shari'a ta gindaya. Kuma duk wani iko da kuke ganin ya dace, gami da:

a) Rage yawan adadin da aka ba wa kamfanonin sake inshora na yau da kullun zuwa mafi ƙasƙanci mai yuwuwa matakin.

b) Hukumar kula da inshorar hadin gwiwar ba za ta iya ba da umarnin saka hannun jarin kudin da aka biya mata ba sai dai bisa tanadin Shari'ar Musulunci, haka nan ba za ta iya neman wani kaso na hannun jarin wadannan kamfanoni idan ya saba wa Musulunci. Shari'a, kuma ba ita ce ke da alhakin asarar da jarin da aka fallasa ba, wadannan kamfanoni.

c) Kamfanin inshora na hadin gwiwar ba zai biya duk wani ribar riba akan adadin da aka riƙe tare da kamfanonin inshora na yau da kullun ba, kuma ba za su ɗauki riba mai yawa akan adadin da aka ajiye tare da su ba, in dai riƙon yana tare da kamfanonin inshora na hadin gwiwa ba kamfanonin inshora ba.

d) Cewa yarjejeniya tare da kamfanonin sake inshora na al'ada ya kasance na ɗan gajeren lokaci mai yiwuwa.

Mataki na goma sha ɗaya: sadaukar da abin da Shari'ar Musulunci ta tanadar:

Dole ne ma'aikatar Inshora ta bi tanade-tanaden Shari'ar Musulunci a duk harkokin inshora, ayyuka da zuba jari.

Mataki na goma sha biyu: Kulawa ta Shari'a:

Cibiyar inshorar hadin gwiwar dole ne ta nada kwamitin kula da Shari'a da hukumar binciken Shari'a bisa ga abin da aka bayyana a cikin shawarar Cibiyar Fiƙihu ta Duniya mai lamba: 177 (19/3) dangane da (matsayin kulawar Shari'a wajen sarrafa aikin). na Bankunan Musulunci: Wannan hukuma, a cikin aikinta na nadi da kulawa, tana ƙarƙashin amincewar Babban Cibiyar Kula da Shari'a, idan akwai.

Mataki na goma sha uku: Likitan Kudi:

Idan har aka rushe Asusun Inshorar Hadin kai, za a rarraba kadarorinsa ga ƙungiyoyin agaji ko masu biyan kudi bisa ga tushe na gaskiya bayan cika ayyukan fasaha da

shari'a bisa ƙa'idojin Asusun da kuma ƙarƙashin kulawar Babban Hukumar Kula da Shari'a, da kuma Ba za a iya mayar da komai ba ga manajan asusun.

Mataki na goma sha huɗu: sasanta rigingimu:

Rikicin da ya taso tsakanin kamfanin inshora na haɗin gwiwa da masu rike da madafun iko, ana warware su ne bisa ƙa'idojin da suka dace, idan aka samu saɓani sai a yi sulhu sannan a sasanta, idan hakan bai yiwu ba, sai a koma ga wanda ya cancanta. hukumomin shari'a.

Mataki na goma sha biyar: Dangantakar da ke tsakanin Mahalarta Asusun Inshorar Haɗin kai:

Dangantaka tsakanin masu shiga cikin wannan asusu ita ce alaka ta haɗin gwiwa tsakanin gungun mutane ta hanyar biyan wasu kuɗaɗe na musamman don magance cutarwa ko fa'idar da za ta samu daya daga cikinsu, yawancin garar ba riba ba ce. Akwai hujjoji akan haka a Shari'a, daga cikinsu akwai:

Na farko: Umurnin yin taimakekeniya da aiki cikin adalci da tsoron Allah, kuma a cikin haka ne Allah Maɗaukakin Sarki yake cewa: **(Kuma ku yi taimakekeniya da haɗin kai a kan aikin ƙwarai da tsoron Allah)** [al-Ma'ida: 2].

Na biyu: Hadisin Ash'ariyyawa: An karɓo daga Abu Musa al-Ash'ari (Allah ya ƙara yarda da shi) ya ce: Manzon Allah (SallalLahu alaiHi wa alihi wa sallam) ya ce: **(lallai Ash'ariyawa mutane da idan guzurinsu ya yi ƙasa a wurin yaƙi, ko abincin iyalansu ya kusa ƙarewa a garin Madina, sukan haɗa duka abin da suke da shi a wuri ɗaya, sannan su sake rabawa a tsakaninsu daidai wa daida, su nawa ne, ni ma nasu ne)** [al- Bukhari da Muslim].

Al-Nawawi, Allah ya yi masa rahama, ya ce, yana tafsirin wannan Hadisin: (A cikin wannan Hadisi akwai falalar Ash'ariya, da falalar sadaka da ta'aziyya, da falalar cakuduwar kayayyaki yayin tafiya, da kuma falalar ash'a'i). falalar tattara su a cikin wani abu idan sun yi karanci alhalin suna gida, sannan a rarraba, wannan ba shi ne abin

da ake nufi da wannan rabon da aka sani a cikin littafan fiƙihu da sharuɗɗansa, da haramcinsa a cikin riba, da sharaɗi na tawassali da sauransu, amma abin da ake nufi a nan shi ne halaccin juna da tawassali da abin da ke akwai) [Sharhin Al-Nawawi akan Sahihu Muslim: 62/16].

Na uku: Tarayya: Imam al- Bukhari ya yi wa haka suna da (Littafin Tarayya, babin tarayya a cikin abinci da kayan amfani da yanda ake raba abin da ake aunawa da ma'auni, ko sanyawa a sikile, ko amsarsa, Musulmai bas u ga wani laifi akan tarayya, ko cin wani sashe nasa ba, haka ma awon zinare da azurfa da ƙirani a dabino), abin da ake nufi da shi: Shigar da gungun matafiya a cikin dukan abubuwan da suka shafi balaguro sannan a raba su ga kowa. Ibn Hajar Al-Asƙalani ya ce: Meye a taƙaicensa: Ana karye nono ne ta hanyar karya zuhuda da buɗe shi. Galibi a shagaltuwa a cikin nuni da abinci, kuma ana shigar da riba a cikinsa, amma an gafarta masa a cikin nono saboda hujjar halaccinsa ta tabbata (Fathul Bari: 128/5).

Mataki na goma sha shida: 'Yancin Asusun:

Asusun inshora na haɗin gwiwar zai kasance mai zaman kansa, wanda ya ƙunshi gudummawa daga masu biyan kuɗi ko wasu, ta hanyar ba shi halayya ta doka da doka ta tsara, ko kuma ta hanyar raba asusunsa gaba ɗaya daga asusun gudanarwar. tushen kyautar kuɗi.

Mataki na goma sha bakwai: Janye daga Asusun:

Manufar inshorar haɗin gwiwar tana tsara shari'o'in janyewa daidai da tsari, yanayi, da kulawa da Hukumar Shari'a ta amince da su, ta hanyar da ba ta haifar da lahani ga wasu ba.

Mataki na goma sha takwas: Shiga cikin Inshora:

1. Za a iya ƙayyade biyan kuɗi bisa ga ƙa'idojin aiki bisa tushen tushen fasaha na ƙididdiga, la'akari da ko haɗarin yana da ƙayyaɗaddun ƙayyaɗaddun ƙididdiga ko madaidaici, da ƙa'idar daidaitattun biyan kuɗi tare da haɗarin kanta, nau'in sa, tsawon lokaci, da adadin inshora.

2. Haɗarin inshora dole ne ya kasance mai yuwuwa, ba ya da alaƙa da son rai na mai biyan kuɗi, kuma kada ya kasance yana da alaƙa da wani abu da aka haramta.

Mataki na goma sha tara: Mafita:

Gudanar da asusun ya maye gurbin wanda ya biya shi diyya, saboda ɓarnar da ya yi, a duk wani da'a da haƙƙi akan wanda ya yi ɓarna, abin da aka tattara ya koma cikin asusun.

Mataki na 20: Jimiri:

Yana iya yiwuwa a cikin tsarin inshorar cewa mai inshorar ya sami dunƙule dunƙule ko kaso na diyya na asarar da ta same shi daga wasu, ko kuma ta faru daga gare shi.

Mataki na 21: Mallakar Kayayyaki:

Mallakar biyan kuɗi na iya zama na asusu, sannan kuma mallakar masu riƙe manufofin ya ƙare da zarar an biya biyan kuɗi. Bisa ga wannan, kowane mai amfani da manufofin ya yi watsi da ikonsa a cikin biyan kuɗi, kuma ɗaya daga cikin zaɓuɓɓuka biyu an tsara shi a cikin tsarin inshora.

Na biyu: Shawarwari:

(1) Sanar da hukumomin da abin ya shafa a duniyar Musulunci waɗannan tanade-tanade, ƙa'idoji da sharuɗɗan, musamman hukumomin da ke da alhakin samar da dokoki da ƙa'idoji, kamfanonin inshora na haɗin gwiwa da masu sha'awar wannan lamari.

(2) Kunna ƙudirin Majalisar mai lamba 177 (19/3) game da gayyatar da ƙasashen Musulunci suka yi don kafa ƙungiyoyin sa ido na Shari'a na tsakiya don kula da ƙungiyoyin Shari'a a cibiyoyin kuɗi na Musulunci da inshorar haɗin gwiwa.

(3) Kafa Majalisar Shari'a ta ƙasa da ƙasa ƙarƙashin kulawar Cibiyar Fikihu ta ƙasa da ƙasa, wacce a cikinta cibiyoyin samar da ababen more rayuwa na masana'antar hada-hadar kuɗi ta Musulunci ke ba da gudummawa musamman:

- Ƙungiyar ƙididdigar lissafin kuɗi ta cibiyoyin hada-hadar kuɗi ta Musulunci a ƙasar Bahrain.
- Bankin cigaban Musulunci a Jidda.
- Majalisar Musulunci ta hidimar kuɗaɗe a Malaysia.
- Babban Majalisar Bankunan Musulunci da Cibiyoyin Kuɗi na Masarautar Bahrain.

Daga cikin manyan ayyukan majalisar akwai samar da ƙa'idojin shari'a waɗanda suka tsara kasuwancin inshorar haɗin gwiwa da ayyukan bankin Musulunci, da amincewa da waɗannan ƙa'idoji da makarantar ta yi, da kuma ɗaukar nauyinsu daga hukumomin sa ido da tsare-tsare ta yadda za su kasance a matsayin dokokin da suka dace. ayyukan cibiyoyin kuɗi na Musulunci.

Yana haɗa kai tsakanin Bankin Raya Musulunci da Sakatariyar Cibiyar wajen samar da cikakken hoto na ayyukan wannan majalisa.

(4) Cewa babbar sakatariyar rukunin ta gudanar da ƙarin nazari a wasu lokuta na inshorar haɗin gwiwa, gami da:

- Duba gogewar ƙasa da ƙasa a cikin inshorar haɗin gwiwa kuma gano iyakar sadaukarwarsu ga ƙa'idodin da aka ɗauka a cikin wannan shawarar.
- Nazarin bayar da diyya da aka baiwa hukumar gudanarwar ayyukanta na inshora wani ɓangare ko kaso na rarar inshorar, kuma hakan zai kasance a matsayin riba ga dukan ayyukansa ba tare da cire masa wani kuɗi daga cikin rajista ba.
- Yin nazarin haɗakar kashi na adadin kuɗin shiga da kuma adadin rarar kuɗin da mai sarrafa inshora ke karɓa don gudanar da ayyukan inshora, wanda zai zama abin ƙarfafawa don haɓaka aiki.

- Karatun harsashin bayar da inshorar Musulunci ta kowane fanni.

Allah ya sa mu dace;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 201 (7/21)
GAME DA YANKA DA AKA YI BAYAN SUMARWA DA WUTAR LANTARKI A SABON TSARIN DA YAKE GUDANA

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na ashirin da ɗaya, da ya gudana a garin Riyadh (Saudiyya), a ranakun 15- 19 ga watan Almuharram, 1435 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 18 – 22 ga watan Nuwamba, 2013.

Bayan ta duba bincike da nazarin da makarantar ta samu dangane da abin da ya shafi zakka bayan da wutar lantarki ta kama ta bisa la'akari da sabbin abubuwan da suka faru, da kuma sauraren tattaunawa da shawarwarin da aka yi a kusa da shi, ta yanke shawara akan masu zuwa:

Na farko: Jaddada abin da ya zo a cikin hukuncin Cibiyar Fiḳihu ta Musulunci ta duniya mai lamba 95 (10/3) dangane da yankan dabbobi.

Na biyu: Dangane da abubuwan da ke faruwa, majalisar ta bai wa sakatariyar wannan haɗakar ta kafa wani kwamiti na wasu daga cikin mambobi da wasu ƙwararrun ta domin gudanar da ziyarar gani da ido a ƙasashen da ake shigo da nama daga cikin ayyukan kwamitin. su ne:

1. Kafa ma'auni na tsari don tabbatar da cewa zakka ta tabbata bisa tsarin Shari'a.

2. Tabbatar da cewa zakkah da ke gudana a wuraren noman nama ta yi daidai da abin da Shari'a ta tanada na zakka, daidai da abin da muka ambata a baya.
3. Neman Cibiyar Kula da Ma'auni da Matsayi na Ƙasashen Musulunci (CEMIC) ta tabbatar da sahihancin takaddun da hukumomin da abin ya shafa suka bayar game da wannan batu.

Allah ya sa mu dace;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta **tabbata** ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 202 (8/21)
GAME DA TATTAUNAWA TSAKANIN MABIYA MAZHABOBIN MUSULUNCI

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na ashirin da ɗaya, da ya gudana a garin Riyadh (Saudiyya), a ranakun 15- 19 ga watan Almuharram, 1435 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 18 – 22 ga watan Nuwamba, 2013.

Bayan nazartar ƙasidun da aka gabatar wa Cibiyar a kan maudu'in: Tattaunawa tsakanin mabiya mazhabobin Musulunci, da kuma sauraren bahasi da shawarwarin da aka yi a kewaye da shi, ta yanke shawara akan masu zuwa:

(1) Tabbatar da hukunce-hukuncen da Majalisar ta yi a baya, musamman ƙuduri mai lamba 98 (1/11) dangane da "Haɗin kai na Musulunci" da ƙuduri mai lamba 152 (1/17) dangane da "Musulunci da al'umma daya, da rukunan rukunan shari'a da ilimi. "

(2) Tattaunawa tsakanin mabiya mazhabobin Musulunci ita ce: musayar ra'ayi kan wani maudu'i na musamman tsakanin mabiya mazhabobi daban-daban, nesa da son zuciya, domin a kai ga cimma mas'aloli na gama-gari, ko na kusa, ko ma'ana tare.

(3) Tattaunawa wata buƙata ce ta zamantakewa don dorewar rayuwa da amincin rayuwa, kuma tana cikin mabiya addinin daya fi zama wajibi da gaggawa a

cikin duniyar da ake da kungiyoyi da kawance da dama.

(4) Tattaunawa tana da ladubban da ya kamata a yi riḳo da su, mafi muhimmanci daga cikinsu: ikhlasi, mutunta abokin hamayya, kin haƙuri, da nisantar niyyar bayyana da rinjaye, da zabar mafi kyawun hanyoyin lallashi, da jayayya a cikin hanya mafi kyau.

(5) Tattaunawa tana da ginshiḳai waɗanda ke tsara tsarinta da tabbatar da nasarar ta, mafi mahimmancin su:

a. Ijma'i a kan wata magana bayyananniya, wadda ita ce ƙa'idojin da malaman al'umma suka yi ittifaḳi a kansu, da kuma jaddada riḳo da shi.

b. Tabbatar da wurin da aka yi yarjejeniya da wurin da aka samu saɓani, da sanya abin da aka amince da shi ya zama madogarar tattauna abin da aka yi jayayya da shi, don tabbatar da wanzuwar zaman tare, da mutunta kowane ɓangare na ra'ayin daya. matuƙar dai bai ci karo da littafin fayyace ba da Sunna da abin da malaman al'umma suka yi ijma'i a kansa.

c. Abin da ake magana a kai shi ne mas'alolin ijtihadi na hasashe, kuma a cikin tabbatacciyar mas'alolin ba batun tattaunawa ba ne sai dai ta hanyar shawarwarin da suka shafi su da yadda za a yi aiki da su.

(6) Amincewa da shirin da sakatariyar cibiyar fiḳihun Musulunci ta duniya ƙasa da ƙasa ta shirya, domin aiwatar da abin da aka bayyana a cikin shirin na tsawon shekaru goma kan wannan batu, wanda ya yanke shawarar babban taron koli na uku da aka gudanar a kasar. Makkah Al-Mukarramah bisa gayyatar mai kula da Masallatan Harami guda biyu a ranar: 5 da 6 Zul ƙida 1426 AH, daidai da: 7 da 8 Disamba 2005. Wannan shiri wanda aka mika wa ƙungiyar haɗin kan ƙasashen Musulmi, ya samu

amincewar manyan malaman dariku waɗanda suka yi kira da a yi hakan a ranar 28 ga watan Yulin shekarar 2008 bisa gayyatar babban sakataren ƙungiyar, kuma aka raba shi ga ƙungiyar. hukumomin da abin ya shafa da aka ambata a cikin shirin.

Cibiyar tana bayar da shawarwari masu zuwa:

1) Jaddada wajabcin mutunta uwayen muminai da sahabbai da iyalan gidan dukan mabiya mazhabobin Musulunci, da rashin bata musu rai ko suka ta hanyar ɓatanci .

2) Haramcin fitar da duk wani gungun Musulmi da suka yi imani da Allah da Manzonsa, tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi, kuma suka yi imani da shika-shikan Musulunci da rukunnan imani, kuma ba lallai ba ne inkarin ilimin addini.

3) Tsarkin jinin Musulmi ko da mazhabarsu, da haramcin yaƙi a tsakaninsu.

4) Hana gudanar da wa'azi mai tsari a tsakanin mabiya mazhabobi daban-daban, domin hakan yana haifar da fitina, da rarrabuwar kawuna, da tada jijiyar wuya.

5) Karɓar shawarwarin da aka bayar a baya ga ƙasashe membobin don shigar da su cikin manhajojin ilimi da kafofin watsa labarai, da kuma karɓe su a cikin mukaman siyasa daban-daban.

6) Cibiyar ta gudanar da tarukan karawa juna sani da tarurruka da nufin zurfafa tattaunawa a tsakanin mabiya mazhabobin Musulunci, da kawar da duk wani cikas da ke hana hakan, da jaddada al'adu da ɗabi’u na gama-gari, da yaɗa al'adun haƙuri da juna da daidaitawa.

Allah ya sa mu dace;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta **tabbata** ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 203 (9/21)
GAME DA INJINIYANCIN ƘWAYOYIN HALITTA NAG ADO DA ƘWAYOYIN HALITTAR ƊAN ADAM (GENOME)

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na ashirin da ɗaya, da ya gudana a garin Riyadh (Saudiyya), a ranakun 15- 19 ga watan Almuharram, 1435 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 18 – 22 ga watan Nuwamba, 2013.

Bayan nazarin shawarwarin taron karawa juna sani na likitanci da cibiyar ilimin fiḳihu ta ƙasa da ƙasa tare da haɗin gwiwar ƙungiyar ilimin likitanci ta Musulunci a kasar Kuwait suka gabatar kan batun gado, injiniyan ƙwayoyin halitta da ƙwayoyin halittar ɗan Adam (genome), a birnin Jiddah (Saudiyya) a tsakanin 13-15 Rabi'ul-Akhir 1434H, daidai da 23-25 ga Fabrairu, 2013, wanda aka gudanar don aiwatar da hukuncin Majalisar Mai lamba: 193 (20/8) da aka fitar da zama na ashirin. wanda ya gudana a garin Wahran (Aljeriya) daga ranar 26 ga watan Shawwal zuwa 2 ga watan Zul Ƙida, 1433, daidai da 13-18 ga Satumba, 2012, sannan kuma bayan sauraren bahasi da shawarwarin da aka yi a kewaye da shi, an yanke shawara akan masu zuwa:

Na farko: ƙwayar halittar mutum (genome):

Karatun halittar ɗan Adam, wanda shi ne: (zana taswirar cikkaken ƙwayoyin halittar ɗan Adam) yana daga cikin sanin kansa da kuma fahimtar dokokin Ubangiji a cikin

halittunsa, waɗanda ake magana a kai a cikin faɗinSa Maɗaukaki: **(Da sannu za mu nuna masu masu ayoyinmu a dukan sasannin halittunmu, da ma akan kawunansu)** [Fussilat: 53], da ayoyi makamantansu. Kuma da yake karanta ƙwayoyin halitta hanya ce ta gano wasu cututtuka na ƙwayoyin halitta ko kuma yiwuwar kamuwa da su, to wannan wani abu ne mai kima ga fannin kiwon lafiya da na likitanci a ƙoƙarinsu na rigakafi ko magance cututtuka, waɗanda suke ƙarƙashin wani isassun wajibai a cikin al'umma , la'akari da waɗannan tanadi:

1) Za a iya amfani da ƙwayoyin halittar ɗan Adam ko wani sashe nasa don dalilai masu amfani; Saboda maslahar da ta samu, Shari’a ta zo ta kwadaitar da tattara ta, kamar rigakafi da maganin cututtuka.
2) Ba za a iya amfani da kwayar halitta ta hanyar ƙeta ko ta kowace hanya da ta saba wa shari'ar Musulunci ba.
3) Ba ya halatta a gudanar da wani bincike ko gudanar da wani magani ko bincike da ke da alaka da (genome) na mutum sai dai bayan an gudanar da bincike na baya da inganci na haɗari da fa’idojin da ke tattare da waɗannan ayyuka, tare da yin riƙo da shi. tanade-tanaden Shari’ar Musulunci dangane da haka.
4) Wajabcin samun izini mai inganci, wanda aka yi la'akari da shi a shari'a daga mutumin da kansa, ko waliyinsa na shari'a, don nazarin taswirar halittarsa, tare da kula da maslahar wanda abin ya shafa.
5) Kowane mutum na da haƙƙin ya yanke shawarar ko yana so a sanar da shi sakamakon ko sakamakon binciken ƙwayoyin halitta.
6) Dukanin cututtukan cututtukan da aka ajiye ko aka shirya don dalilai na bincike ko don wata manufa dole ne a kiyaye su cikin cikakkiyar sirri, kuma ba a bayyana su ba sai a cikin lamuran da aka nuna a cikin ƙudurin Majalisar No. 79 (8/10) Game da Sirri a cikin Sana'ar Likita, da ƙuduri mai lamba 142 (15/8) Game da garantin likita. Dole ne likita ya nemi izinin

majiyyaci don bayyana sirrinsa ga iyalinsa idan yana da mummunar rashin lafiya, idan majiyyacin bai yarda da hakan ba, dole ne likita ya yi ƙoƙari ya rinjaye shi ya yarda, saboda damuwa da rayuwar wasu a cikin iyalinsa. .

7) Ƙaddamar da ƙa'idojin shari'a - masu alaƙa da ƙwayoyin halittar ɗan Adam - wanda ke kunshe a cikin shawarwarin (Taron Nazarin Halittar Halitta, Injiniyan Halitta, Human Genomy da Gene Therapy) wanda ƙungiyar Musulunci ta kula da ilimin likitanci tare da haɗin gwiwar Cibiyar Fiƙihu ta Islama ta ƙasa da ƙasa ta gudanar, 1419.

8) Ba za a yi wa wani mutum kowane irin wariya ba dangane da sifofin halittarsa idan manufar ita ce tauye haƙƙinsa na asali da 'yancinsa da mutuncinsa.

9) Ba ya halatta a gudanar da bincike na asibiti (na asibiti) da ke da alaka da kwayar halittar xan Adam ko wani aiki nasa, musamman a fagen ilmin halitta (biology), ƙwayoyin halitta da magungunan da suka saba wa tanade-tanaden shari'ar Musulunci ko kuma ba sa girmama ɗan Adam haƙƙoƙin da Musulunci ya amince da su.

Maganin Halitta:

Yana nufin canja wurin wani sashe na DNA, canja wurin kwayar halitta mai lafiya, ko maye gurbin kwayar halitta mai lafiya tare da ƙwayoyin cuta zuwa kwayar cuta don maido da aikin da wannan kwayar halitta ke yi zuwa aikin da ake buƙata.

Magungunan ƙwayoyin halitta sun kasu bisa ga tantanin da aka yi musu magani zuwa iri biyu:

Nau'i na farko: Gene therapy for somatic cells: waɗanda dukansu ƙwayoyin halittar jiki ne, kuma hukuncinsa ya bambanta bisa ga manufarsa, idan manufar magani ce, to ya halatta a ƙarƙashin sharuɗɗa, mafi muhimmanci daga cikinsu:

1. Cewa irin wannan nau'in magani baya haifar da cutarwa fiye da cutarwa ta asali.
2. Da alama wannan maganin zai sami fa'idar waraka ko jin zafi.
3. Idan babu madadin.
4. Yin la'akari da sharuɗɗan dashen gaɓoɓin ga mai bayarwa da wanda ya ba shi wanda ake la'akari da shi a Shari'a kuma Majalisar ta yi ishara da shi a cikin ƙuduri mai lamba : 57 (6/8), da kuma yadda tsarin tafiyar da ƙwayoyin halitta. za a gudanar da su ta hanyar ƙwararru masu ƙwarewa, ƙwarewa da gaskiya.

Amma yin amfani da ƙwayoyin halitta wajen samun wasu sifofi, kamar: kamanni, bai halatta ba, domin yana kunshe da canza halittar da shari'a ta haramta, da kuma tauyewa da wulakanta mutum, bugu da ƙari. rashin larura ko buƙatar da Shari'a ta duba.

Nau'i na biyu: Maganin Halittar Halittar Halittar Halitta: Ita ce maganin ƙwayoyin halittar jima'i (haihuwa), kuma hukuncinsa shi ne ya halatta a gudanar da binciken ƙwayoyin halittar jima'i don gano ko suna ɗauke da wata cuta ko a'a.

Dangane da maganin ƙwayoyin halittar jima'i a halin yanzu, wanda ba ya la'akari da tanadin shari'a, musamman rashin hada zuri'a, haramun ne, saboda irin wannan hatsari da cutarwa.

Na biyu: Injiniyancin Halitta na gado:

(1) Ba ya halatta a yi amfani da injiniyoyin halittu da nufin canza tsarin halitta a cikin abin da ake kira ingantuwar jinsin ɗan Adam, kuma duk wani yunƙuri na lalata halayen ɗan Adam ko tsoma baki tare da cancantarsa ga ɗaiɗaikun nauyin da ke kansa ya haramta. ta Shari'a.

(2) Ƙa'idar amfani da injiniyoyin halittu a cikin tsirrai da dabbobi: halal da halas, kuma wannan halaccin ya taƙaita ne ga sarrafawa, mafi mahimmancin su:

(a) Wannan amfani ba zai haifar da lahani ga gaggawa ko jinkiri ba.

(b) Cewa wannan amfani ya kasance don halaltacciyar manufa, ba tare da bata lokaci ko almubazzaranci ba.

(c) Waɗanda ke da gogewa da tabbaci za su yi.

(3) Ba za a iya amfani da injiniyan ƙwayoyin halitta don dalilai masu cutarwa ba.

Na uku: Shawarar Halittu:

Shawarar ƙwayoyin halitta na da nufin samarwa masu neman ta ilimi daidai, da yiwuwar tsammanin da kuma kididdigar kididdigar su, kuma yanke shawara shine ga waɗanda ke da dangantaka tsakanin su da likitan da ke kula da su, ba tare da wani yunƙuri na yin tasiri na musamman ba, mafi mahimmanci. wanda su ne:

a. Samar da ayyukan ba da shawarwari ga iyalai ko waɗanda za su yi aure mai girma, da samar musu da ƙwararrun ƙwararru tare da wayar da kan jama'a da wayar da kan jama'a ta hanyoyi daban-daban domin amfanin ya yaɗu.

b. Cewa za a gudanar da shawarwarin ƙwayoyin halitta kamar yadda aka bayyana a cikin sakin layi akan gwajin rigakafin ƙwayoyin cuta, kuma sakamakonsa bai kamata ya haifar da tilas ba.

c. Sakamakon shawarwarin ƙwayoyin halitta dole ne a kiyaye shi sosai.

d. Faɗaɗa fannin ilimin ba da shawara kan ƙwayoyin halitta a cibiyoyin kiwon lafiya da na kiwon lafiya, makarantu, kafofin watsa labarai, da wuraren ibada, bayan isassun horo ga masu yin hakan.

e. A cikin iyalan da ke korafin bullar cutar ta gado ga wasu daga cikin mambobinsu, ya kamata su tuntubi likitoci don sanin girman yiwuwar kamuwa da cutar.

Hukuncin maganin ƙwayoyin halitta:

Abubuwan da aka tanada na maganin ƙwayoyin halitta sun bambanta kamar haka:

a) Hukunce-hukuncen binciken rigakafin ƙwayoyin cuta:

Ya halatta a gudanar da irin wannan binciken, matuƙar dai hanyoyin da ake amfani da su sun halatta, kuma ba za su cutar da mutum ba, kuma waliyyi na iya tilasta wa wannan hanyar idan annoba ta yadu a wata kasa ko kuma kasar ta kamu da cutar ta rediyo. ko abubuwa masu guba da ke da tasiri a kan ƙwayoyin halitta, domin cimma muradin kawar da cutar da jama'a, tare da Wajibi ne a kiyaye sakamakon wannan binciken domin kare sirrin mutum, da kiyaye mutuncinsa, wanda mai ba da doka ya yi umarni da a kiyaye, domin cimma manufa da ƙa'idojin shari'ar Musuluncigaba ɗaya.

b) Hukuncin gwajin ƙwayoyin halitta kafin aure:

Ya halatta a yi gwajin ƙwayoyin halitta kafin aure, tare da sharaɗin cewa hanyar halal ce kuma mai aminci domin ta cimma manufofin shari'ar Musulunci da kare iyali daga cututtuka masu nasaba da ƙwayoyin halitta, kuma waliyyi na iya tilasta shi don wata maslaha mai girma ta al'umma.

c) Hukunce-hukuncen ganewar asali kafin a dasa maniyyi:

Za a iya yin bincike kafin a dasa maniyyin bayan hadi a cikin mahaifa (gwajin jariri) muddin an dauki matakan da suka dace don tabbatar da cewa samfuran ba su gauraya da kiyaye su ba.

d) Hukuncin jarrabawa yayin ɗaukar ciki:

Wannan hanya tana da hanyoyi daban-daban na likita, kuma ana iya yin ta a matakai daban-daban na ciki, a farkon, tsakiya da kuma ƙarshe.

Idan aka tabbatar da cewa akwai cututtukan da suka shafi ƙwayoyin halitta, ya halatta a zubar da cikin ga mace mai ciki, kamar yadda ya zo a cikin hukuncin majalisa mai lamba 56 (6/7) game da zubar da ciki.

e) Hukuncin gwajin haihuwa:

Ya kamata a gudanar da gwajin ƙwayoyin halitta na jarirai don sa baki da wuri a lokuta da aka nuna za a iya magance su.

Cibiyar tana ba da shawarar:

(1) Wayar da kan jama'a game da cututtukan ƙwayoyin halitta da kuma yin aiki don rage yaduwar su.

(2) Aiki don ƙarfafa gwajin ƙwayoyin halitta kafin aure, ta hanyar yaɗa wayar da kan jama'a ta kafafen yaɗa labarai, taron karawa juna sani, da wuraren ibada.

(3) Kira ga hukumomin lafiya da su kara yawan sassan ƙwayoyin halittar ɗan Adam; Don samar da likita wanda ya ƙware wajen bayar da shawarwarin ƙwayoyin halitta, da yaɗa nau'o'in ayyukan kiwon lafiya da aka bayar a fannin binciken ƙwayoyin halitta da na warkewa, da nufin inganta lafiyar haihuwa.

(4) Ƙungiyar Musulunci ta Kimiyyar Kiwon Lafiya da ƙwararrun hukumomi su bi diddigin abubuwan da ke faruwa a fannin injiniyan ƙwayoyin halitta.

(5) Kira ga ƙasashen Musulmi da su ƙara mai da hankali kan injiniyoyin ƙwayoyin halitta a fagage daban-daban da kuma aikace-aikacensu da ake ganin Shari'a, ta hanyar kafa cibiyoyin bincike a wannan fanni, waɗanda ƙa'idojinsu suka yi daidai da tanade-tanaden Shari'ar Musulunci, da kuma ciyar da juna gaba. kamar yadda zai yiwu, da kuma cancantar tsarin ɗan Adam don yin aiki a wannan fanni, da shigar da su a cikin shirye-shiryen ilimi daban-daban, da kuma sauƙaƙa gaskiyarsa ga sauran jama'a a kafofin watsa labarai daban-daban.

(6) Cewa ƙasashen Musulunci sun dauki nauyin samar da irin waɗannan ayyuka ga 'yan kasarsu da suke buƙata waɗanda ba za su iya ba saboda tsadar kuɗin da ake kashewa wajen samun su.

(7) Kamfanoni da masana'antun da ke samar da kayan abinci na dabba ko kayan marmari dole ne su bayyana wa jama'a, a cikin abin da ake bayarwa don siyarwa,

abin da injiniyan ƙwayoyin halitta ke ƙerawa, wanda na halitta ne kawai, ta yadda masu amfani za su iya amfani da shi da sane.

(8) Kira ga ƙasashen Musulmi da su samar da doka da fitar da dokoki da ƙa'idoji da suka dace don kare al'ummarsu daga sanya su fagen gwaji.

(9) Kaddamar da rawar da cibiyoyin kariya da masu amfani da wayar da kan jama'a ke takawa a ƙasashen Musulunci.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta **tabbata** ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 204 (10/21)
GAME DA YAƘI TSAKANIN MUSULMI DA SUNAN JIHADI

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na ashirin da ɗaya, da ya gudana a garin Riyadh (Saudiyya), a ranakun 15- 19 ga watan Almuharram, 1435 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 18 – 22 ga watan Nuwamba, 2013.

Bayan ta duba bincike da nazarin da aka gabatar wa Cibiyar dangane da batun yaƙi tsakanin Musulmi da sunan jihadi, da kuma sauraren bahasi da shawarwarin da aka yi a kusa da shi, ta yanke shawara akan masu zuwa:

Ɗage yanke shawara kan wannan batu don ƙarin bincike da nazari.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

SANARWA DAGA CIBIYAR FIƘIHUN MUSULUNCI TA DUNIYA DUNIYA GAME DA ABIN DA KE FARUWA A ƘASASHEN LARABAWA DA WASU DAGA CIKIN ƘASASHEN MUSULMAI

Godiya ta **tabbata** ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya, bayan haka:

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na ashirin da ɗaya, da ya gudana a garin Riyadh (Saudiyya), a ranakun 15- 19 ga watan Almuharram, 1435 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 18 – 22 ga watan Nuwamba, 2013, a matsayinta na madogara ta al'ummar Musulmai a fagen Fiƙihun Musulunci, da kuma irin yanda take jin wannan nauyi da Allah ya ɗora mata, na wannan wajibin al'umma da ya rataya a wuyanta, a fage ƙalubale da hatsarin da suke fuskantar al'umma, musamman cikin abubuwan da suke faruwa a ƙasashen Larabawa da wasu daga cikin ƙasashen Musulmai,

A daidai lokacin da take bibiya da ƙididdigar abubuwan da suke faruwa a ƙasashen Larabawa da daman a yaƙe-yaeƙ da rikice- rikice da fitintunu da ƙalubale da suka yi kusa da su rusa al'umma, suke kuma baraza ga hadin kai da tsaron da tattalin arzikinsu, abin da yay i sanadiyyar sanya al'umma cikin ƙunci ƙarƙashin zalunci da yunwa da tsoro da rarrabuwar kawuna, da raunin hukumomi, da tsayawar rayu cak, yake kuma kawo tangarɗa a tsarin tsaro.

Lura da wajibin al'ummar Musulmai da yake akan cibiya, kuma bayan la'akari da ƙudurorin da ta fitar a tarurrukan

da suka gabata, musamman taronta na shekara- shekara karo a ashirin da ake yi garin Wahran (Aljeriya) a kwanakin 26 ga watan Shawwal, zuwa 2 ga watan Zul Ƙida 1433 H, waɗanda suka yi daidai da 13 -18 ga watan Satumba, 2012 game da Siriya, lallai muna kira mai zuwa zuwa ga ɗaukacin al'umma, talakawa da shugabanni, malamai da jagorori, musamman a waɗannan ƙasashe da ma duk wata ƙasa da take fama da ire- iren waɗannan fitintunu da rikice-rikice:

Na farko: Ƙara ƙarfafa haramcin zubar da jinni, da kiyaye alfarmar Musulmi, da rashin ƙumaji wajen zaluntar mutane lura da maganar Allah Maɗaukakin Sarki da yake cewa: **(Saboda irin wannan wuce gona da iri, da son zalunci a cikin zukatan wasu mutane ne fa muka wajabta kashe wanda ya kashe waninsa; saboda ya kashe rai ba tare da wani dalili da zai sanya a yi masa ƙisasi ba, ba kuma tare da ya yi ɓarna a bayan ƙasa ba, da haka sai ya zamo kaman ya kashe ɗaukacin mutane ne gaba ɗaya; domin ya keta alfarmar jininsu, ya kuma ingiza waninsa zuwa ga aikata irin haka, kashe rai ɗaya daidai yake da kashe gaba ɗayan mutane wajen jawo fushin Allah da azabarsa, wanda kuma ya raya ran ta hanyar yi wa wanda ya kashe shi ƙisasi, to tamkar ya raya ɗaukacin mutane gaba ɗaya ne; saboda ya bai wa jinin ɗan Adam kariya, a sakamakon haka sai ya cancanci ya sami babban lada daga Ubangijinsa. Lallai mun aika masu da Manzanninmu suna masu tabbatar masu da hukuncinmu ta hanyar hujjoji da dalilai, sai dai duk da haka, da yawa daga cikin Bani Isrã'ila –bayan waɗannan bayanan- sun cigaba da wuce gona da iri wajen yin ɓarna a bayan ƙasa)** [al-Ma'ida: 32], da maganar da (SallalLahu alaiHi wa alihi wa sallam) yake cewa: **(Keta alfarmar Jinin Musulmi, da dukiyarsa, da mutuncinsa duka sun haramta ga kowane Musulmi)**.

Na biyu: Ƙara ƙarfafa haɗin kan al'ummar Musulmai da zamowarsu a ƙasa ɗaya, da rashin gabatar da kowace irin

gudummuwa wajen rarraba waɗannan ƙasashe, ta ƙara tabbatar da zamowarsu ƙasa ɗaya al'umma, ta yanda za a nesanci duk wani rikici na cikin gida.

Na uku: Ƙara wayar da kan al'umma akan yunƙurin da wasu suke yin a rarrabawa ƙasashen Larabawa da na Musulmi, saboda a hana su isa zuwa ga wannan mummunar manufa wadda take zuwa daga maƙiyan al'umma, da daƙile shirinsu na rarraba al'umma da shagaltar da ita da ƙananan rikice- rikice na cikin gida akan manyan mas'alolinta.

Na huɗu: Ƙara tabbatar da salon tattaunawa daodai da yanda ya zo a ƙuduri mai lamba: 152 (1/17) a matsayinta na hanyar warware saɓani da rikice- rikicen siyasa, da ma a dangantaka tsakanin shugabanni da talakawa da jam'iyyun siyasa mabambanta, da rashin komawa zuwa aiki da ƙarfi da tashin hankali da makami tsakanin al'umma ɗaya 'yan ƙasa ɗaya, da nesantar ta'assubanci da wariyar jam'iyya.

Na biyar: Ƙara tabbatar da haƙƙin al'umma na a yi masu adalci da a kuma rinƙa shawartarsu a yi taimakekeniya da su, a kiyaye masu ingantacciyar rayuwa ta yanda za su isa zuwa ga manyan manufofin al'umma.

Na shida: Dole ne a tsaya a taimaka wa al'ummar da take da rauni, musamman wadda take fama da zalunci da kisa da tashin hankali da rashin tsaro; muminai 'yan uwan juna ne, saboda maganar Allah mai girma: **(Lallai Muminai 'yan uwan juna ne kawai)** [al- Hujrat: 10].

Na bakwai: Ƙara tabbatar da haƙƙin al'umma na 'yancin da sauya munanan abubuwa da bayar da umurnin aikita abubuwa masu kyau ta hanyoyin zaman lafiya da suke kiyaye ƙa'idoji da hukunce- hukuncen Shari'a.

Cibiyar tana kira ga ɗaukacin al'umma shugabanni da jagorori da talakawa da jam'iyyun siyasa da malamai da masu tunani akan su tsaya a sahu ɗaya, domin tunkarar hatsarin da yake fuskanto su, saboda ƙasashensu su dawo su cigaba da gabatar da ayyukan cigaban al'umma da ya rataya wuyansu.

Cibiyar a matsayinta na ƙungiya ta ƙasa da ƙasa da take ƙarshen ƙungiyar taimakekeniyar ƙasashen Musulmai, tana ƙara kira zuwa ga shugabannin ƙasashe da su ƙara himma wajen ɗinke wannan ɓaraka, da kuma yin aiki tuƙuru wajen kawar da zalunci da kwafe makwafinsa da adalci da tsaro a ƙasashen da suka rasa adalci da tsaro gami da aminci.

Muna roƙon Allah ya kiyaye mana al'ummarmu daga dukan abin ƙi, ya kuma kama hannayenmu zuwa ga daidai, lallai shi mai cikakken iko ne akan haka.

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

SANARWA DAGA CIBIYAR FIƘIHUN MUSULUNCI TA DUNIYA DUNIYA GAME DA ABIN DA KE FARUWA A BIRNIN ƘUDUS DA KUMA MASALLACIN AL-AƘSA MAI ALBARKA NA ZALUNCIN ISRA'ILA

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya, bayan haka

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na ashirin da ɗaya, da ya gudana a garin Riyadh (Saudiyya), a ranakun 15- 19 ga watan Almuharram, 1435 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 18 – 22 ga watan Nuwamba, 2013, kamar yadda ishara ta fiƙihu ga al'ummar Musulmi, da ma'ana daga gare ta Dangane da irin nauyin da ya rataya a wuyansa, da kuma bisa aikin da yake da shi a kan al'umma, da ƙalubale da hatsarin da take fuskanta, musamman dangane da wuce gona da iri da Isra'ila take yi kan birnin Ƙudus da kuma Al-Aƙsa mai albarka. Masallacin, ya tabbatar da haka:

Masallacin Al-Aƙsa mai albarka shi ne soyayyar zukatan Musulmi da lu'ulu'u na goshin Ƙudus da Falasɗinu. Na farko na alƙibla biyu, da na ukun masallatan da matafiya ke tafiya, tare da Masallatai biyu masu alfarma, inda Annabinmu Muhammadu (SallalLahu alaiHi wa alihi wa sallam) ya yi Isra’i da Mi’irajin, wanda Allah ya bayyana haka a cikin littafinsa da cewa: **(Mun ambaci tsarkin Allah wanya ya yi tafiyar dare da bawansa daga Masallaci mai alfarma zuwa masjidul Aƙsa da muka sanya albarka a kewayensa, saboda mu nuna masa wasu daga cikin ayoyinmu, lallai Allah mai yawan ji da gani ne)** [al- Isra’i:

1], wannan aya ita ce madawwamin alakar da ke tsakanin Masallacin harami da Masallacin Aƙsa, wanda Alƙur'ani mai girma ya rubuta a tsakanin masallatan biyu, wanda ya wajabta sha'awar Musulmi da alaka da Masallacin su mai albarka.

- Wannan Masallaci mai albarka da birninsa mai tsarki suna fuskantar zunubi da cigaba da wuce gona da iri daga haramtacciyar kasar Isra'ila, inda suke fafutukar yahudawa birnin mai alfarma da kuma mika cikakken ikonsa a kan Masallacin Al-Aƙsa ta hanyar wuce gona da iri na matsuguni da kwace filaye, tare da ruguza gidajen. na mutanen Ƙudus da kuma tonon sililin da ya shafi harsashin ginin Masallacin da a yanzu ke barazana ga rugujewar sa, da kuma yin kaca-kaca da kayayyakin tarihi, mamayar ta cigaba da kai farmaki kan Masallacin Al-Aƙsa ta hanyar shirya shirye-shiryen raba shi na wucin gadi da kuma tazara tsakanin Musulmi da Yahudawa ta hanyar hukumance. maganganu da tattaunawa kan daftarin dokar yin hakan da daya daga cikin kwamitocin majalisar dokokin Isra'ila ya yi, a matsayin share fage na kafa tsarin da ake zarginsu da shi.
- Majalisar a yayin da take ganin irin waɗannan hadurran da suka dabaibaye birnin Ƙudus da Masallacin Aksa da duk wani wuri mai tsarki da ke cikinsa, ta yi kira ga al'ummar Musulmi da dukanin ƙasashensu da gwamnatoci da al'ummominsu da su tinkari waɗannan hadurran da kuma ƙoƙarin dakile su ta hanyar siyasa da doka. aiki a dukan tarukan nahiyoyin duniya da na ƙasa da ƙasa, da kuma bayar da tallafi na dabi'a da na abin duniya ga al'ummar Ƙudus don ƙarfafa tsayin daka da dankon zumunci a fannonin kiwon lafiya, ilimi, zamantakewa da tattalin arziki, musamman a fannin gidaje, da yin kira ga al'ummar Ƙudus. Ƙasashen Larabawa da su sauke nauyin da ya rataya a wuyansu na kuɗi wanda taron

kolin ƙasashen Larabawa suka amince da shi cikin gaggawa domin rage radadin halin da mutanen Ƙudus suke ciki.

- Majalisar ta ya yaba da ƙoƙarin da waɗanda suka girke a kusa da Masallacin Al-Aƙsa suka yi na dakile tare da dakile duk wani harin da ya shafi haramin Masallacin Al-Aƙsa mai albarka.

Ya godewa ƙasashen ƙungiyar haɗin kan ƙasashen Musulmi, ƙungiyar haɗin kan ƙasashen Larabawa da kuma kwamitin birnin Ƙudus bisa ƙoƙarin da suke yi na kiyaye alfarmar birnin Ƙudus.

Majalisar Ɗinkin Duniya ta mika godiyar ta ga masarautar Saudiyya kan ƙoƙarinta da kuma goyon bayan da take yi ga al'ummar Falasɗinu baki daya, musamman birnin Ƙudus da Masallacin Al-Aƙsa. Ya yaba da matsayinsa da aka wakilta wajen kin karɓar kujerar kwamitin sulhu na Majalisar Ɗinkin Duniya, daya daga cikin muhimman dalilansa shi ne sakaci na ƙasa da ƙasa dangane da adalcin Falasɗinu da birnin Ƙudus da Masallacinsa mai albarka, kuma ana ɗaukar wannan a matsayin a matsayin abin koyi. muhimmin mataki na yin garambawul ga kwamitin sulhu na MDD.

Ya kuma mika godiyarsa ga Masarautar Hashimiya ta Jordan, sarki, gwamnati da jama'a, bisa kulawa da kula da wuraren tsarki na Musulunci a birnin Ƙuds Al-Sharif da kuma goyon bayan ƙoƙarinta kan hakan.

Majalisar ta kuma mika godiyarta ga dukan hukumomi, kungiyoyi, kwamitoci, kungiyoyi, da al'amuran da suke gudanar da ayyukan tallafawa birnin mai tsarki da kuma tsayin daka ga al'ummarta har zuwa ƙarshen mamayar wannan ƙasa mai tsarki: (**Wallahi da sannu Allah zai taimake mai taimakonsa, lallai Allah mai cikakken ƙarfi da buwaya ne)** [al- Hajji: 40].

ƘUDURORI DA BAYANAI NA TARON SHEKARA-SHEKARA KARO NA ASHIRIN DA BIYU NA MAJALISAR CIBIYAR FIƘIHUN MUSULUNCI TA DUNIYA

ƘASAR KUWAIT

02 – 05 GA WATAN JIMADAL AKHIR, 1436

22 - 25 GA WATAN MARIS, 2015

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta **tabbata** ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

HUKUNCI MAI LAMBA 205 (1/22)
DANGANE DA SHURA DA KUMA DIMOKRAƊIYYA A MAHANGAR MUSULUNCI

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar taimakekeniyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na ashirin da biyu, da ya gudana a ƙasar Kuwait, a ranakun 2 - 5 ga watan Jimadal Akhir, 1436 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 22 – 25 ga watan Maris, 2015.

Bayan tsokaci akan binciken da aka gabatar zuwa ga ƙungiya dangane da lamarin shura da dimokraɗiyya a mahangar Addinin Musulunci, sannan bayan sauraron tattaunawa da akayi akan wannan lamarin, an zartar da abubuwa dangane da hakan kamar haka :

1- Shawara ƙa'aida ce daga cikin ƙa'idojin rayuwar Musulunci,kuma tushe ne daga cikin tsarin hukunci a Musulunci, an bayar da umurnin haka a cikin shari'a, Allah Maɗaukakin Sarki yana cewa: **(Al'amarinsu a tsakaninsu yana kasancewa ta hanyar shawara ne)** [As-shura: 38] sannan Allah ya cewa Annabinsa abin yi wa wahayi kuma kamamme (SallalLahu alaiHi wa alihi wa sallam): **(Ka shawarce su cikin al'mura idan sun taso idan ka yi azamar yin wani abu to ka dogara ga Allah)** [Ali Imran: 159], sannan Annabi (SallalLahu alaiHi wa alihi wa sallam) ya zartar da hakan mafi alhairin zartarwa, har saida sahabinsa Abu Huraira Allah ya ƙara masa yarda yake cewa: **(Ban taɓa ganin**

wani da yafi kowa neman shawarar abokanansa kamar Annabi (SallalLahu alaiHi wa alihi wa sallam) Ba).

2- Babu hani a shari'ance wurin amfana da tsare tsaren dimokraɗiyya ta hanyar da ake ganin ɗaiɗakun mutane da sauran jama'a za su amfani da shi, idan an cireta daga ma'anarta na falsafa, wanda yake nuni da shugabantar al'umma ba tare da yiwa shugabancin tabaibayi da shari'ar Musulunci ba, kamar dai yanda ake gani a ƙasashen da ba na Musulmai ba, tare da kiyaye ƙa'idojin shari'ar Musulunci, sannan a bi sa la'akari da tsare tsaren kowace ƙasa cikin ƙasashen Musulmai, domin kulawa da hanyoyin ciro hukunce hukunce na shari'a bisa yanayin da fiƙihun Musulunci:

Don Haka Majalisar ta bayar da abubawa masu zuwa kamar haka:

1) Mayar da hankali wurin yaɗa wayewar shawartawa da juna a cikin addinin Musulunci a matsayin abu na asali ta hanyar muhadarori da karantarwa da kuma tarrukan karawa juna sani da kafafin yaɗa labaru sannan duk wata kafa sadarwa ta zamani.

2) Ma'abota sani su duƙufa wurin bincike domin samo sababbin hanyoyi da zartarwar da abubuwa waɗanda aka tsamo su ta hanyar shawartawa, tare da taka tsan tsan wurin kiyaye ƙa'idoji na shari'a kan hakan.

Allah ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta **tabbata** ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 206 (2/22)
GAME DA TAMBAYOYIN CIBIYAR BIBIYA DA ƘIDIDDIGA NA ƘASASHEN MUSULMAI

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar taimakekeniyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na ashirin da biyu, da ya gudana a ƙasar Kuwait, a ranakun 2 - 5 ga watan Jimadal Akhir, 1436 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 22 – 25 ga watan Maris, 2015.

Bisa la'akari da yawan zantuttkan na fiƙihu kan lamarin da yawan yamutsa hazo da tambayiyin suke tayarwa tare da yawan samun saɓanin fahimta tsakanin malamai kan lamari , sannan bisa lura da ra'ayin wakilan majajisar kan wasu abubuwan lura, majalisar ta tura da wannan lamari zuwa ga sakatariyarta domin ta samar da gamsasshen amsa kan tambayoyin sannan a sake dawowa da su ga ƙungiyar.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta **tabbata** ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 207 (3/22)
GAME DA JAHADI NA NEMAN ‘YANCI DA KUMA JAHADIN KARE KAI

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar taimakekeniyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na ashirin da biyu, da ya gudana a ƙasar Kuwait, a ranakun 2 - 5 ga watan Jimadal Akhir, 1436 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 22 – 25 ga watan Maris, 2015.

Bayan tsinkaya ga wani ba’asi da aka gabatarwa majalisar dangane da jahadin neman yanci da kuma kare kai, bayan dogon tattaunawa dangane da lamarin, tare da sanyashi a ma’aunin fahimta jahadi da sakon da yake isarwa, alaka ta asali tsakanin al’ummar Musulmai da wadanda ba Musulmai ba ita ce aminci, kuma dalilin da ke haifar da yaƙi a Musulunci shine gaba da shinaddinin ko mabiyansa amma ba wai don an saba dokokin addini ba, bisa lura da saiye sauyen da aka samu ta fuskar kira zuwa ga Allah, da kuma cigaban da aka samu wurin saduwa da mutane a ƙasashensu ta hanyoyi daban daban.

Don haka majalisar ta zartar da abubuwa masu zuwa kamar haka

1. Jahadi a ma’anar na bai ɗaya: Shi ne matsa ƙaimi wurin ɗaukakar kalmar Allah tare da isar da sakon Musulunci ta dukanin hanyoyin da suka sawwaka kamar kudi da jiki, domin yaɗa adalci da aminci a tsakanin dukan al’ummu.
2. Jahadi nau’o’i biyu ne:

Jahadi Na Neman ‘Yanci: Wato shine wanda yake samarwa da kira zuwa ga Allah kariya tare da yaye dukan

wani tarnaki da ka iya kawo matsala, kamar yanda cikin manufarsa akwai kare ma su rauni da waɗanda aka zalunta a doron kasa bisa ka'idonin da malaman fiƙihu suka sanya kuma suka shardanta, manufarka hakan shine tabbatar da maslahar al'umma da kuma tunkuɗe ɓarna daga gare su. Allah mai girma yana cewa: **(Ku yaƙe su har sai babu wata fitina sannan ya zama duk wani bauta to Allah ake yiwa)** [al- Baƙra: 193], Allah Maɗaukakin Sarki yana cewa: **(Wai me ya sa ne ba ku son yaƙi domin ɗaukakar kalmar Allah alhali ga waɗanda aka raunata a doron kasa na daga maza da mata da ƙananan yara waɗanda ke cewa ya Ubangijinmu ka fitar da mu daga wannan alkaryar da mazauna cikinta suka kasance azzalumai)** [an- Nisa: 75].

Manufar jahadin neman 'yanci shine isar da sakon Musulunci babtare da tilastawa mutanen sai sun amshe shi ba, saboda faɗin Allah Maɗaukakin Sarki: **(Babu tilasci a cikin addini)** [al- Baƙra: 256], Haka nan faɗin Allah Maɗaukakin Sarki: **(Babu wani abu da ke wajaba ga Manzo face isar da saƙon Allah abin bayyanawa)** [an- Nur: 54]. Haka nan faɗin Allah: **(Idan akwai wani abu akanka to bai wuce isar da saƙo ba)** [as- Shura: 48]. A bisa irin wannan nau'i na jahadi, sannan a bisa yanayin da ake ciki a yanzu, ya zama wajibi ga masu kira zuwa ga Allah su amfana da da alƙawura da yarjejeniyoyin da aka cimmawa na ƙasa da ƙasa wanda hakan ya sanya duniya ta zama gidan alƙawura na zaman lafiya, wanda hakan ya sanya ƙasashen bayar da daman tafiye tafiye domin isar da sako tare da 'yancin shiga sako da lungu kan hakan, hakanan halascin yin amfani da kafofin sadarwa na zamani, da kuma kafofin sadarwa na zamani domin yin kira zuwa ga Allah, hakanan isar da sakon Musulunci da harsuna daban daban zuwa ga al'ummu mabanbanta.

Dangane da wannan lamari wannan majalisar na tabbatar da tsayuwarta kan tabbatattun lamuran da shari'a ta tanadar kamar dai yanda hukunci da shwarwari kan haka suka gabata, kamar dai wajabcin yin tanaji tare da ƙarfafa

dakarun ƙasashen Musulmai da ba su kayan aiki waɗanda suka kamata da ke zama ƙarfin gwiwa ne garesu wanda manufar hakan shine kiyaye al'umma daga duk wani abun ki.

Jahadin Kare Kai : Shi ne abin da ya wajaba a yi na kare kai a shari'ance, wanda yake bayan yin ta'addanci akan wata al'umma ko wasu mutane ko akan addini ko ƙasa ko ɗaiɗaikun mutane, to hukuncin wannan jahadin yana gushewa ne da gushewar yin ta'addanci, tare da fitan abokanan gaba daga ƙasashen Musulmai, Allah Maɗaukakin Sarki yana cewa: **(Ku yaƙi waɗanda suke yaƙarku saboda ɗaukaka kalmar Allah, amma kada ku yi ta'addanci, domin Allah ba ya son masu yin ta'addanci)** [al- Baƙra: 190].

Don haka ƙungiya ta bayar da shawara kamar haka:

1. Samar da kotu mai adalci ta Musulunci domin raba rigima tsakanin ƙasashe da al'ummun Musulmai tare da yi mata garkuwa da dakarun na haɗaka da za a tattaro daga ƙasashen Musulmai daban daban.
2. Tabbatar da zartar da matakin da ƙungiya ta ɗauka a taronta na Bakwai mai lamba: 68 (6\7), wanda ya ƙunshi dawo da dokar samar da hukuncin kare haƙƙi a Musulunci, an tabbatar da hakanne a zama mai lamba 128 (2\14), wamdaya ƙunshi samar da wani kundi na Musulunci da tattara dokokin ƙasa da ƙasa kan kare haƙƙin bil'Adama.
3. Ɗorawa wani kwamiti na malamai ƙwararru domin samsr da manhajar karatu wacce ta ƙunshi yin bayani akan haƙƙoƙi na Musulunci a sashen alaƙar ƙasa da ƙasa wurin zaman lafiya da kuma yanayi na yaƙi, sannan manhajar zata rinƙa lura da sababbin abubuwa ta kuma yi riƙo da tabbatattun abubuwa na asali.

Allah Maɗaukakin Sarki ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta **tabbata** ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 208 (4/22)
GAME DA KAFIRTA MUSULMI, DALILAN HAKAN, GURABUN HAKAN, DA YANDA ZA A MAGANCE HAKAN

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar taimakekeniyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na ashirin da biyu, da ya gudana a ƙasar Kuwait, a ranakun 2 - 5 ga watan Jimadal Akhir, 1436 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 22 – 25 ga watan Maris, 2015.

Bayan tsinkayar wannan ƙungiya akan binciken da aka gabatar gareta dangane da lamarin kafirtawa da dalilan hakan da gurabiun hakan da yanda za a magance hakan, to bayan sauraron tattaunawa da kai komo kan lamarin, a bisa la'akari da ƙarfin halin da wasu keyi na kafirta Musulmai tare da saurin jefa Kalmar ridda ga ɗaiɗaikun mutane da kuma sauran al'ummu da ƙasashe da kuma gwamnatoci ba tare da lura da koyarwar shari'a da manufofinta da ƙa'idojinta ba.

A bisa lura da hadarin da hakan ke haifarwa bisa wannan ƙarfin halin ne na kisa da rushe rushe da fatattakan mutane daga matsugununsu.

Bayan bijiro da abin da shari'a tayi tanadi kan hakan domin kiyaye hadin kan al'ummun Musulmai da ɗaiɗaikun mutane daga hadarin kafirtawa, An ɗauki matakai da suka hada da:

Na Farko: Tabbatar da matakin ƙungiya mai lamba 152, (1/17), wanda aka fitar a taro karo na Goma Sha Bakwai (17),dangane da sha'anin Musulunci da hadin kan al'umma da mazhabobin aƙida da na fiƙihu da na tarbiyyantarwa, wanda ya ƙunshi rashin aminta da kafirta kowace irin ƙungiya ta Musulunci wacce ta kasance tana yin Imani da Allah Madaukakin Sarki, da Manzonsa (SallalLahu alaiHi wa alihi wa sallam), haka kuma tayi Imani da rukunan Musulunci, sanna bata yin inkarin wani sanannen abu na addini wanda hakan ke warware imanin mutum.

Na Biyu: Tabbatar da matsayin ƙungiya mai lamba 170 (1/19), dangane da 'yancin addini a shari'ar Musulunci: Ƙololuwarta da matakanta, wanda ya ƙunshi hukuncin cewa fatawar yin ridda ko kafirtawa na komawa ne zuwa gam asana ilimi wadanda aka aminta da su tare da bin matakan da malaman fiƙihu suka sanya wanda hakan ke kawar da shubuha…, sannan yake gargadin yin duk wani yunƙuri na danganta kafirci zuwa ga wata ƙungiya cikin ƙungiyoyin Musulmai, ballantana kuma kafirta sahabbai da iyayen muminai Allah ya ƙara musu yarda baki daya,ko kuma ƙasƙantar da su da rashin darajanta su.

Ƙungiya ta bayar da shawarwari kamar haka:

1- Sakatariyar ƙungiyar zata cigaba da zartar da umurni da ta bayar a baya, wacce ta yi kira a kai,wacce ta ƙunshi shirta tarurruka da ganawa da juna domin tattaunaa wasu abubuwa kamar haka:

a) Mas'alar miƙa wuya da barranta.

b) Hadisin ɓangaren da yake kuɓutacce, da abin da aka gina akai wurin samun sakamako.

c) Kafirtawa saboda rashin zartar da hukunce hukunce shari'a na Musulunci na bai daya.

Don haka ƙungiya ta bayar da wasicci kamar haka:

1. Yiwa samarin Musulmai gargadin bibiyan ma'abota karkataccen tunani da ma su shisshigi ko wuce gona da iri, tare da karkatar da su zuwa ga ingantaccen ilimi mai amfani, bisa manhajin ilimi na tsaka tsaki,sannan su yi

koyo da managartan magabata da abin da suka zo da shi daga cikin sahabbai da tabi'ai da waɗanda suka bisu da kyautatawa.

2. Dole ne malaman al'umma da masu kira zuwa ga Allah daga cikinsu su cigaba da tattaunwa da matasan tare da cigaba da gudanar da ayyukansu na kira zuwa ga Allah, sannan yin umurni da kyakkyawan aiki da hani kana bun ƙi bisa manhaji na tsaka-tsaki.
3. Ya wajaba ga hukumomi da ƙasashe su samar da hanyoyin sauƙaƙawa da gusar da wahlhalun dake hana ganawa da matasa kai tsaye domin fuskantar da su zuwa ga kyakkyawar hanya daga malamai jagororin wurin inganta rayuwar da tunanin al'umma.
4. Dole ne a samu hanyoyin amfana daga wasu ƙasashe da suka samu nasarar tattaunawa da ma'abota tunani mare kyau, daga cikin akwai gwajin da aka samu daga ƙasar Saudiyya da "Munasaha" wanda hakan ya dawo da waɗanda suka kauce hanya zuwa ga madaidaiciyar hanya.

Allah Maɗaukakin Sarki ne mafi sani;;

Da sunan Allah mai yawan rahama da jinƙai

Godiya ta **tabbata** ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 209 (5/22)
GAME DA HAƘƘOƘI DA WAJIBAN ‘YAN ƘASAN DA BA MUSULMAI BA DA KE RAYUWA A ƘASASHEN MUSULMAI DA KUMA YANDA SHARI’AR MUSULUNCI ZAI IYA SHAFANSU

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar taimakekeniyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na ashirin da biyu, da ya gudana a ƙasar Kuwait, a ranakun 2 - 5 ga watan Jimadal Akhir, 1436 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 22 – 25 ga watan Maris, 2015.

Bayan tsinkayar wannan ƙungiya akan binciken da aka gabatar gare ta dangane da lamarin haƘƘoƘi da wajiban mutum ‘yan ƙasa waɗanda ba Musulmai a ƙasashen Musulmai, da kuma yanda shari’ar Musulunci za ta iya shafansu, bayan sauraron wannan batu an samu matsaya kamar haka:

Na Farko: Lallai shari’ar Musulunci ta samarwa da waɗanda ba Musulmai ba haƘƘoƘinsu n agama gari da kuma na ƙashin kai, kamar dai yanda ta samarwa Musulmai, duk abin da Musulmai ke da shi su ma suna da shi, hakanan duk abin da ke kan Musulmai ‘yan ƙasa shi ma yana kansu, dukansu a sahu ɗaya suke wurin haƘƘoƘi da wajibai.

Na Biyu: Suna da ‘yancin bin na su tsarin shari’ar wurin yin bautarsu ko yanayin zamantakewarsu kamar aure da

makamancin haka, sannan ya halasta a naɗa alƙali daga cikinsu domin yin hukunci a tsakaninsu, sanna hukuma ta zartar da abin da alƙalin ya hukunta, bayan haka kuma hukuma na da ikon zartar da duk wani hukunci akan kowa da bisa doka ba tare da duba addinin ɗan ƙasa ba.

Na Uku: Duk abin da ya wajaba ga dukan waɗanda ba Musulmai ba da suke rayuwa a ƙasashen Musulmai, to shima ya wajaba akan Musulmai wurin kiyaye dokokin gwamnati da zamantakewa da ladubba na bai ɗaya a cikin ƙasa,tare da rashin karya duk wata doka da gwamnati ta sanya, sannan miƙa wuyansu – baki ɗaya – ya kasance ga hukumar da suke zaune ne a cikinta, kuma suna danganta kansu zuwa gareta.

Na Huɗu: Ya wajaba ga dukan kafofin yaɗa labarai su himmatu da yaɗa haƙƙoƙin waɗanda ba Musulmai ba dake rayuwa a ƙasashen Musulmai, wacce shari'ar Musulunci ta samar musu, manufar hakan shine yaɗa wayewar Musulunci da kuma rangwamen dake cikinsa da adalcinsa, tare da sanya wannan lamarin cikin manhajar karatu.

Na Biyar: Ya wajaba ga kafafen yaɗa labarai baki ɗaya su nesanci tayar da fitina ko tunzura mutane kan rikicin ƙungiyanci tsakanin 'yan ƙasa ɗaya, wanda hakan zai taimaka wurin amar da zaman lafiya da ƙarfafa tsaron ƙasa.

Allah Maɗaukaki ne maifi sani;;

Da sunan Allah mai yawan rahama da jinƙai

Godiya ta **tabbata** ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 210 (6/22)
GAME DA LAMARIN KAWARWA DA KUMA AMFANA DA ABUBUWA DA SUKA SHAFI KAYAN ABINCI DA MAGUNGUNA

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar taimakekeniyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na ashirin da biyu, da ya gudana a ƙasar Kuwait, a ranakun 2 - 5 ga watan Jimadal Akhir, 1436 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 22 – 25 ga watan Maris, 2015.

Bayan ɗorawa taron ƙarawa juna ilimi nauyi yin nazari akan matsalar kawarwa da amfana da abubuwa daga sakatariyar ƙungiya an samu nasarar tabbatar da abubuwa kamar haka:

Na Farko: Dangane da fayyace ma'anar kawarwa to an samu matsaya wurin hakan a taro mai lamba: 198 (4/ 21), tare da wani ƙari da aka samu, ta inda zai kasance kamar haka: Ma'anar kawarwa wurin malaman fiƙihu shine " Canzawar abu mai najasa ko haramtacce na haƙiƙa, tare da canzawarsa zuwa wani sinadari na daban wanda ya saɓa da na baya a suna ko keɓantaka ko siffa, ana bayyana hakan ne a ma'anar Ilimi da ya shahara kan cewa shine dukan wani abu da ake iya sauya masa fasali a kimiyyance, kamar dai sauya yanayin mai da kitse ba tare da la'akari da asalinsu ba zuwa sabulai, sannan a mayar da su zuwa sinadarai daban daban da za aiya yin abubuwa da su masu yawa, kamar dai yanda ake iya sauya fasalin sinaran a kimiyyance

na nufi ta hanyoyin ilimi na fasaha, hakanan akanyi hakanne ba tare da bin tsarin da malaman fiƙihu suka sanya ba,misalign hakan shine tace abu ko ƙona shi, amma idan ya zama sauya fasalin abu na kimiyya ya ƙunshi wani sashe ne to ba a kallon hakan a matsayin kawarwa, koda kuwa sinadarin najasa zai cigaba da kasancewa a matsayinsa na haram wanda bai halasta ayi amfani da shi ba.

Amma shi "amfana" shine cusa wani abu cikin wani abu, ta inda siffarsa na Sali ke gushewa sai na ƙarshe shi ke bayyana, ta yanda zai yi wuya a iya banbance tsakanin wanna da wancan saboda yawaitar abubuwan da aka gwama su wuri ɗaya.

Hakan na kasancewa ne bisa lura da ƙa'idoji da hanyoyin da aka cimma matsaya a kansu tsakanin masana a kan duk abubuwan da suka gabata.

Na Biyu: Dangane da buluzuma "ruwan da ke haɗe da jini' wanda irinsa yazo cikin abubuwan da aka ambata abaya ɗazun, wannan ƙungiya na kallon akwai buƙatar sake yin nazari a cikin lamarin saboda samun wasu sabbin abubuwa da ke rataye da shi lamarin, don haka an samar da kwamiti domin bincike akan wannan lamarin.

Na Uku: Bisa la'akari da matakin da ƙungiya ta ɗauka wanda aka yi nuni zuwa gare shi wanda ya shafi "amfana" wanda yazo a cikinsa, amma dangane da shi kansa amfana ɗin ra'ayin ƙungiya shine jinkirta shi domin zurfafa bincike akansa.

Na Huɗu: Amma kayayyakin maye da dangoginsu tare da gusar da tasirinsu kuwa:

Haƙiƙa waɗanda suka halarci taron tattaunawa kan lamarin da yazo dangane kayayyakin da aka samar ta hanyar haramtattun abubuwa da masu najasa cikin abinci da magunguna a taron da aka yi a ƙasar Kuwait a tsakanin 22 – 24 na watan Zul Hijjah na shekarar 1415 Hijiriyya wanda ya yi daidai da 22-24 Mayu 1995 a ƙarƙashin Ƙungiyar ƙasashen Musulmai sashen ilimin likitanci dake

Kuwait, rahoton taron ya ƙunshi waɗannan abubuwa masu zuwa:

Ƙa'idoji na bai- ɗaya:

1. Ya wajaba akan kowani Musulmi ya lizimci bin hukunce hukuncen shari'ar Musulunci musamman a sashen abinci da magunguna, domin hakan shine ke tabbatar da ingancin abin da yake ci ko yake sha ko yake magani da shi. Yana daga cikin rahamar Allah ga bayinsa tare da saukaka hanyoyin bin shari'arsa lura da yanayin hali na larura, sannan da la'akari da matuƙar buƙatuwa zuwa ga bin koyarwar shari'a akan abubuwa da aka sanya, daga cikin haka akwai : Larura da ke iya halasta haram, sannan buƙata mai tsanani kan iya sauka a matsayin abu na larura matuƙar buƙatar hakan ta bayyana, saboda asalin hukuncin mu'amala da abubuwa shine halasci matuƙar ba wani dalili na haramci ne ya gufta akansu ba, hakanan asalin kallon da akewa abubuwa shine tsarkakuwarsu daga najasa, saidai fa idan wani dalili ya zo don tabbatar da najasarsu, amma fa ba a lura da haramcin cin wani abu ko shan sa a matsayin hukuncin najasarsa a mahangar shari'a, sai dai idan hukuncin cewa shi najasa ne tun asali saboda asalin alamar da ke kan abubuwa halasci ba haramci ba.
2. Sinadaran dake tattare da kayan maye da ba najasa ba ne a shari'ance, a bisa la'akari da abin da ya gabata na cewa asalin abubuwa shine halasci, shin kayan mayen madararsu ne ko kuma an surka su da ruwa.

A bisa haka, babu laifi ayi amfani da abubuwan da ke tattare da kayan maye a cikinsu a matsayin magunguna kamar dai sinaran wanke ciwo ko rauni, ko kuma magungunan kashe ƙwayoyin cututtuka, ko kuma amfani da kayayyakin ƙanshi (Na ruwa) waɗanda ake amfani da su

wurin narka sinadaran ƙamsasa wuri masu tashi sama, ko kuma ma amfani da mayukan kireem ma su kama da kitse wanda ake iya samun sinadaran kayan maye a cikinsu, amma fa giya bata cikin wannan rukunun domin haramcin amfani da ita a bayyane yake cikin shari'a.

3. Duk da cewa kayan maye sinadari ne wanda ke sanya mutum yin maye kuma an haramta ta'amuli da su,don haka akwai buƙatar al'ummar Musulmai su yi ƙoƙarin samar da wasu hanyoyi daban na sana'anta kayayyakin magunguna da babu kayan maye a cikinsu, musamman magungunan yara ƙanana da kuma na ma su ciki, to fa babu laifi ayi amfani da magungunan da da ake sana'antawa a yanzu haka wanda ake samun sinadaran mare ɗan kaɗan a cikinsu, hakan na kasancewa ne domin kiyaye magungunan ko narkarwa wanda ruwa kawai ba ya iya narkar da su, amma fa hakan yana kasancewa ne idan har ya zama babu makwafin waɗancan da ke ɗauke da sinaran sanya maye, don hakan taron ƙarawa juna ilimin ya buƙaci sashen da ke kulawa da kiwon lafiya da ya yi ƙoƙarin iyakance adadin da ake iya samu na kayan maye cikin magungunan a mahangar ilimi da dokokin samar da magunguna.
4. Bai halasta ba a ci wani abu na ci ko na sha wanda yake haɗe da wani sashe na giya komai ƙanƙantarsa, musamman ma waɗanda suka shahara a ƙasashen Turai, kamar wasu nau'uka na cakulati ko kuma kayayyakin sanyi dake da ƙanƙara a cikinsu, (kamar dai irinsu Ice kireem da dangoginsu), hakanan wasu nau'uka na lemon kwalba, wannan na kasancewa bisa lura da cewa duk wani abu da ya gusar da hankalin mutum shin mai yawa ne ko kaɗan ne to haramun ne, sanna babu wata hanya da za a iya buɗewa

mutum ita don halasta masa ita koda bisa togaciya ne.

5. Dukan kayan abincin da akae amfani da wani sashe na kayan maye a cikinsu domin narkar da su saboda ruwa baya iya narkar da su ko sanya musu kala ko kiyayesu daga lalacewa da dai abubuwa makamantar hakan, to ya halasta aci irin waɗannan kayayyakin na abinci saboda lalurar dake cikinsu gamammu ne wato an ɗaiɗaita su a ciki, sanna mafi yawansu sukan gushe a yayin sana'anta abincin ko abin shan, wannan dai ya zo ne bisa bayanin hukumomin lafiya da kula da kayayyakin abinci, tare da kwaɗaitar da samar da wasu hanyiyin da za a nesanci irin waɗannan masu kayan mayen a cikinsu.
6. Kayan abincin da ake samun kitsen alade a cikinsu wurin sana'antawa kamar su jubna da wasu Nau'o'in man girki da man shafawa da kuma man shanu da bidkit da cakuleti da aiskirem, to bai halasta a ci ko sha su ba kai tsaye, wannan yazo bayan ijima'ain malamai kan cewa alade najasa ne, don haka bai halasta a ciki namansa ba, sannan babu wata larura da zata halasta cikin irin waɗannan abubuwa.
7. Sai kuma wani abu da ake kira da suna (Jilateen) kwamitin da aka ɗorawa alhakin bayar da ba'asi akansa ya bayar da shawarar komawa da batun zuwa ga sakatariyar ƙungiya domin sake bincike akansa.

Sinaran hurmonat da inzimat:

- Shi "Hurmonat" dai sinadari ne na kimiyya wanda ake samowa daga jinni ta hanyar kurmar uwar hanji, wanda wannan sinadarin kan iya tsara hanyar tafiyar da aikin hanji da ma jikin mutum baki ɗaya.
- Shi kuma "Inzeem", wani sashe ne na frorten wanda ya fitar da wasu sinadarai da ke yiwa jiki tasiri ta

hanyar daidaita yanayin jikin da sinaran kimiyya a duk wani jiki mai motsi ba tare da ya gushe daga jikin halittan ba.

- Shi kuma "Haibarin" wani abu ne da ake cirowa daga naman alade, to bai halasta ayi amfani da shi ba sai fa a halin larura, musamman idan aka sirkashi domin samun wannan sinadarin domin amfani da shi, to irin wannan ba a lura da cewa gusarwa ne na gaba ɗaya wanda zai iya zama wani abu ne mai zaman kansa na daban da baida alaƙa da asalinsa wato alade, amma wanda ake samarwa ta hanyar fasaha ba tare da anyi amfani da wani sashe na alade ba to irin wannan babu wata matsala a ciki wurin amfani da shi.
- Shi kuma "Insolin" wanda ake samowa daga naman alade, tobai halasta ayi amfani das shi ba sai dai ahalin lalura na rashin samun makafinsa wanda yake halastacce, amma insolin da ake samowa daga jikin mutum ta hanyar kimiyya da fasaha to amfani da shi halas ne.
- Shi kuma "Maganin ciwon zuciya" wanda ake samu domin kwafe na mutum da shi domin magani na kasancewa ne kodai na ƙarfe ko na rayayyen abu, (mutum ko dabba), ya halasta ayi amfani da shim amma wanda ake samowa daga jikin alade bai halasta ayi amfani da shi ba sai dai a yanayi na lalura.

Domin haka wannan majalisar da ƙungiyar ta tabbatar da abubuwa ma su zuwa kamar haka:

- Jubuna wanda aka sana'anta daga wasu halittu :
  1. Haramcin amfani da abin da aka ciro daga alade saboda najasa ne.
  2. Idan wani sashe na jikin halitta ya zama daga dabba ne wanda ake ci namansa da aka yanka to wannan halal ne ayi amfani da shi.
  3. Amma fa idan abin da ake ciro daga dabba ba irin wanda ake yankawa bane ko daga matacciyar dabba, to mafi yawan waɗanda

suka halarci taron suna ganin rashin ingancin amfani da shi saboda rashin tsarkinsa, yayin da wasu kuma ke ganin halascinsa tare da tsarkinsa.

4. Ya halasta ayi amfani da wani sashe na hanjin da aka samo ta hanyar kimiyya wanda wasu na'aurori ke samarwa na musamman.

- **Ruwan shan da aka yi amfani da shi a tun farko:**

Ana nufin nau'in ruwan da mutum ya yi amfani da shi a baya, shin a gida ne ko kuma a wurin aiki ko a kamfani, wanda ke ƙunshe da abin da mutum ya fitar daga jikinsa, ko kuma yake cakuɗe da dagwalon masana'antu.

Amfani da ruwan da aka rigaya aka yi amfani da shi :

Majalisar ƙungiyar ƙasashen Musulmai ta yanke shawarar halascin amfani da ruwan sha wanda aka sake tacewa bayan anyi amfani da shi a wurin mu'amala, kamar dai wanke gidaje da riguna da gonaki wacce babu kayan ci a cikinsu matuƙar bas a cutarwa, amma matuwar ruwan zai iya cutarwa to bai halasta ayi amfani da shi ba gabaki ɗaya saboda gudun cutarwa.

Ya halasta ayi amfani da ruwan wurin ci k osha idan har babu cutarwa, amma bai halasta ayi amfani da ruwan a wurin ibada ba har sai an tabbatar da tsarkin ruwan.

Don haka shawar da aka bayar nag aba ɗaya ita ce:

1) Halascin yin aiki domin sabunta ruwan da akayi amfani da shi, aki koda ma ba ayi amfani da shi ba ana buƙatar hakan, wannan wajibi ne a shari'ance, saboda kawar da ɓarnar da ke iya samun mutum da mahallinsa, to wanna wajibi ne ba tare da lura da alfanun da ake iya samu ta fuskar tattalin arziki ba da yake dawowa mutum bayan hakan, koda kuwa daga koguna aka samo ruwa ko daga tafkuna, hakan na kasancewa ne bisa la'akari da maganar cewa kawar da ɓarna abin gabatarwa ne agaban jawo abu mai amfani.

2) Wayar da kan mutane kan amfani da ruwan sha a kowa ce irin fuska, shin a gida ne ko a wuraren aiki ko a gonaki, domin shari'a ta kwaɗaitar da yin hakan.

3) Bibiyan hanyoyin da zasu taimaka wurin samo hanyoyin sabunta ruwan shan da aka yi amfani da shi, musamman wanda za a kasha kuɗi mafi ƙaranta a ciki, da ƙarancin amfani da makamashi akan hakan, saboda kawar da abin da ka iya faruwa idan ba a yi hakan ba.

4) Cigaba da gwaji da bincike na ilimi da zai taimaka wurin samar da ingantaccen ruwa da aka sabunta domin amfani da ruwan ta fuskokin da suka halasta.

5) Sanya ido sosai akan na'aurorin da suke aikin tace ruwan.

6) Cigaba da kulawa da ingancin kayan amfanin gonan da aka yiwa banru da ruwan da aka sabunta da irin wannan ruwan.

7) Wajabcin sanya alamomi akan kayayyakin da ake noma su da irin wannan ruwan domin mai saye ya kwana da sanin hakan.

8) Amfana da dagwalon dake cikin ruwan da aka sabunta wurin samar da makamashi, wanda hakan zai taimaka wurin hana lalacewar mahalli.

- **Abincin dabbobi: Wato abincin da suka ƙunshi abubuwa haramtattu ta fuskar amfani da su da kuma tasirinsu.**

Majalisar wannan ƙungiya ta tabbatar da cewa ya bai halasta ayi amfani da kwalaye ko murafen da suka ƙunshi sassan mutattun dabbobi ko jinni ko naman alade da kuma sinaran da ke yaƙi da ƙuraje ko makamatan haka ba, saboda hakan na iya cutar da mutum kai tsaye.

Don haka majalisar ƙungiyar ƙasashen Musulmai na bayar da shawarar kulawa sosai da murafan abubuwa ko kwalaye da suke fitowa daga ƙasashen Musulmai domin tabbatar da cewe ba su ƙunshi ire-iren abubuwan da aka ambata a baya ba.

Allah Maɗaukakin Sarki ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta **tabbata** ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 211 (7/22)
GAME DA SHUGABANCIN MACE

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar taimakekeniyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na ashirin da biyu, da ya gudana a ƙasar Kuwait, a ranakun 2 - 5 ga watan Jimadal Akhir, 1436 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 22 – 25 ga watan Maris, 2015.

Bayan ta duba bincike da nazarin da aka gabatar wa Cibiyar game da batun shugabancin mace, da kuma sauraron tattaunawar da aka yi a kusa da shi. ta yanke shawara akan masu zuwa:

Na Farko: Majalisar ta tabbatar da cewa Musulunci ya ba wa mata cikakken yancinsu, ya kuma ba su matsayin da ya dace da su, tare da la’akari da matsayinsu na zamantakewa, da illolinsu, da manufofinsu na uwa, ‘ya, mata da mata masu riḳon amana.

Na biyu: Majalisar ta yi la’akari da ra’ayin mafi yawan malaman fiḳihu na cewa mata ba su da wani matsayi mafi girma (shugabancin ƙasa).

Na uku: Jagorancin mata na ayyukan jama’a, kamar ɓangaren shari’a, ma’aikatu, da makamantansu, lamari ne da ke haifar da saɓani a tsakanin malaman fiḳihu na mazhabobi daban-daban, kuma babban saɓani ne. Kuma malaman fiḳihu na kowace kasa suna auna abin da suke gani daga maganganun malaman fiḳihu.

Na huɗu: A yayin da mace ta karbi wani umarni daga abin da ya gabata, to dole ne ta kiyaye ƙa'idoji da ladubban da Shari'ar Musulunci ta gindaya, musamman na abin da ya shafi tufatarwa da sauran abubuwa, da shigarta cikin waɗannan farillai ko jama'a kada ayyuka su ɓata aikinta na ilimi ga danginta.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinkai

Godiya ta **tabbata** ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 212 (8/22)
GAME DA GARANTIN BANKIN NA KASADAR DA KE TASOWA DAGA ƁATAR DA KUƊAƉEN ABOKAN CINIKI DA KUMA BIYANSU DIYYA KAN ƁARNAR DA AKA YI

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar taimakekeniyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na ashirin da biyu, da ya gudana a ƙasar Kuwait, a ranakun 2 - 5 ga watan Jimadal Akhir, 1436 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 22 – 25 ga watan Maris, 2015.

Bayan ta duba bincike da nazarin da aka gabatar wa makarantar dangane da batun bankin na tabbatar da illolin da ke tattare da almubazzaranci da kuɗaɗen abokan hulda da kuma biyan su diyya da aka samu, da kuma sauraron tattaunawar da aka yi a kusa da shi, an yanke shawarwari masu zuwa:

Na farko: Abin da ake nufi da garantin banki shi ne cewa bankin ya ɗauki alhakin ɓarna ko ɓarna (asara) na kuɗin masu ajiya da masu hannun jari.

Na biyu: Bayanin hannun bankin akan kuɗaɗen da aka ajiye dasu: Hannun bankin yana juyawa tsakanin:

1. **Hannun garanti:** Shi ne mallakar kuɗi don mallaka ko don amfanin mai shi, kamar: hannun wanda ya saya, da wanda yake riƙe da farashin sayan, mai jinginar gida, mai cin riba, mai shi, da wanda ya ci bashi.

Buƙatar ajiyar kuɗi (asusun kuɗi na yanzu) suna ƙarƙashin hannun garanti daga asusun banki.A wannan batun, Cibiyar ta tabbatar da hukuncinta mai lamba 86 (3/9) game da abin da aka bayyana a cikin adibas, sakin layi na farko, na buƙatar ajiya (na yanzu). Accounts), Ko

bankunan Musulunci suna da lamuni ta fuskar shari'a, domin bankin da ke karɓar waɗannan kuɗaɗen yana da hannu a matsayin lamuni a gare su kuma a shari'ance wajibi ne ya amsa idan aka nema.

2. Hannun amana: Shi ne mallakar kuɗi a madadin, ba mallakarsa ba, tare da iznin mai kuɗin, fili na mai ajiya, mai karɓar bashi, wanda ya ci bashi, abokin tarayya, mai hasashe, shugaban kuɗin. Kyauta, amana, da makamantansu.

Kuma tana ƙarƙashin Nau'o'in amana ne daga asusun bankin Musulunci: asusun zuba jari a bankin Musulunci, jari ce ta hasashe, kuma tanade-tanaden hasashe (bayar da ba da lamuni) a cikin shari'ar Musulunci ya shafi shi, gami da rashin halaccin mai hasashe (Bankin yana ba da garantin babban hasashe).

Na uku: Banki mai hasashe ba zai iya tabbatar da asara gabaki daya ko wani ɓangare ba a cikin asusun zuba jari, sai dai idan ya ketare iyaka, ko ya gaza, ko ya saba wa sharuɗɗan da suka dace da sharuɗɗan dokokin shari'a na gaba ɗaya, daga cikin abin da ya shafi zalunci akwai:

1. Rashin bin ƙa'idojin Shari'a da bankin ya tanada a cikin kwangiloli ko yarjejeniyoyin buxe asusun zuba jari na iri daban-daban.
2. Keta dokokin banki da kasuwanci, dokoki, da kwastam da hukumomin da ke da alhakin kula da harkokin banki suka fitar, sai dai idan sun saba wa tanade-tanaden Shari'ar Musulunci.
3. Rashin gudanar da isassun nazarin yuwuwar kuɗaɗe ga abokan ciniki.
4. Zaɓin dabaru da hanyoyin da ba su dace ba don ayyuka.
5. Rashin bin umarni da hanyoyin da bankin ya tsara.
6. Rashin ɗaukar isassun garanti kamar yadda ƙa'idojin da suka dace suka buƙata dangane da wannan.

Na huɗu: Ba ya halatta a sanya banki a matsayin mai mudaraba a cikin sharaɗi. Saboda karya sharuɗɗan

kwangilar Mudaraba, don haka ne Cibiyar ta tabbatar da abin da ya zo a cikin ƙuduri mai lamba 86, da kuma abin da ya zo a cikin ƙuduri mai lamba 30 (4/5) a Muƙarada Sukuk cewa (shi ne. Bai halatta ba ga mai yiwuwa ko Muƙarada Sukuk ya haɗa da tanadin da ke tabbatar da abin hasashe babban jari ko garantin ribar dunƙule ko wanda aka danganta ga babban birnin. Mai haƙƙin samun irin wannan riba.

Na biyar: Nauyin hujja a cikin da'awar asara ya koma banki saɓanin yadda yake a asali, matuƙar dai akwai hujjoji da suka saba wa ainihin da'awar rashin cin zarafi, da abin da ke ƙarfafa aikin wannan ƙa'ida:

- **a-** Idan an san mutane ba su yarda da maganar mai hasashe (Banki) har sai ya kafa hujja da gaskiyar ikrarinsa na rashin cin zarafi ko sakaci.
- **b-** Tabbatar da zargin da ake yi wa amintaccen: Abin da ake nufi da shi shi ne, kasancewarsa gaba ɗayan zato cewa shi (mai hasashe) ba ya da gaskiya a da'awarsa ta rashin cin zarafi ko sakaci. Kamar yadda ake sa ran mai hasashe zai ceci jarin da aka zuba daga asara, da kuma samun riba da riba.
- **c-** Shaidar sha'awar canja wurin nauyin hujja zuwa ga mai mudaraba (banki), don kare kuɗin masu zuba jari daga asarar lokacin da mai mudaraba ya yi iƙirari ko asarar kuɗin masu zuba jari.

Na shida: Ya halatta bankin da ake hasashe ya bayar da wani ɓangare na ribarsa ba tare da wani sharaɗi ba a cikin kwangilar hasashe.

Na bakwai: Hukumomin da aka damka wa alhakin tantance alhaki na rashin amfani da bankin na zuba kuɗaɗen masu hannun jarin suna da yawa, ciki har da:

1) Hukumomin sa ido irin su manyan bankunan kasar, walau cibiyar hada-hadar kuɗi ta Musulunci ko na gargajiya, suna da kwamitocin da suka ƙware a harkar bankin Musulunci.

2) Cibiyoyin sasantawa, sasantawa da sasantawa, kamar Cibiyar sulhu da sasantawa ta Musulunci ta Duniya da ke Dubai.

3) Masu binciken asusu, bisa ga abin da ya tabbata a cikin sana'ar tantancewa, kuma an yi la'akari da wannan nauyi da alhakin da ya rataya a wuyan mai binciken kuɗi na waje a cikin ma'auni na 5 na ƙa'idojin lissafin kuɗi da ƙungiyar kididdigar lissafi da kididdigar kuɗi ta Musulunci a Masarautar Bahrain ta bayar, kuma za a iya sanya lamarin ga Hukumar Kula da Shari'a.

Na takwas: Diyya ga asarar da aka yi a cikin asusun saka hannun jari yana iyakance ga lalacewa ta ainihi – shin asarar gaba ɗaya ce ko wani ɓangare ba tare da tabbatar da asarar riba ba (damar dama); Domin kawai tsammanin da ba ta dace ba.

Cibiyar tana bayar da shawarwari masu zuwa:

1. Ƙaunar bankunan Musulunci na yin taka-tsan-tsan wajen zuba jarin masu ajiya da kuma bin duk hanyoyin da hanyoyin da za su kare kuɗaɗensu da kau da kai daga gare su, da samar da kuɗi da kuma samar da tanadi da rabon da ya dace don hakan.

2. Kira ga ƙasashen Musulmi da su fitar da dokokin da suka shafi kafa cibiyoyin tabbatar da kuɗaɗen masu ajiya, ko yin gyara ga dokokin da ake da su a halin yanzu bisa tsarin inshorar da cibiyoyin hada-hadar kuɗi na Musulunci ke shiga, kuma ana gudanar da waɗannan kuɗaɗe ne bisa ga abin da aka yi mu'amala da su. Tare da Cibiyar Nazarin Fiḳihu ta Duniya a cikin ƙuduri mai lamba: 200 (21/6) dangane da tanade-tanaden Shari'a da kula da tushe na inshorar haɗin gwiwa.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta **tabbata** ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 213 (9/22)
GAME DA HAƘƘOƘIN NAƘASASSU A SHARI'AR MUSULUNCI

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar taimakekeniyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na ashirin da biyu, da ya gudana a ƙasar Kuwait, a ranakun 2 - 5 ga watan Jimadal Akhir, 1436 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 22 – 25 ga watan Maris, 2015.

Bayan ta duba bincike da nazarin da aka gabatar wa Cibiyar dangane da abin da ya shafi haƙƙin naƙasassu a fannin shari'a, da la'akari da irin kulawar da Shari'a ta bayar, da kuma sauraren bahasi da aka yi a kusa da shi, an yanke shawarwari masu zuwa:

1. Naƙasa yana nufin: mutumin da ba zai iya yin aikin da yake buƙata ba (hankali, hankali ko ta jiki) idan aka kwatanta da mai lafiya.
2. Abin da ake nufi da haƙƙin naƙasassu: ƙwararrun ƙwararrun da doka ko tsari suka tsara musu, don yin rayuwa mai kyau.
3. Shari'ar Musulunci ta kula da haƙƙin naƙasassu, ta mayar da su wani ɓangare na al'umma, suna da haƙƙi daidai da sauran, kuma suna da haƙƙi daya da na sauran, sai dai abin da aka cire daga cikinta na nassi na shari'a.
4. Naƙasassu na da haƙƙi a kan iyalinsa, wadanda ake wakilta wajen ɗaukar matakan da suka takaita

faruwar nakasa tun farko, da kuma iyalan nakasassu da samar da abin da ya kamata ga nakasassu, da kuma gyara masa tarbiyya bisa soyayya da mutuntawa, da kokarin saduwa. Bukatunsa na yau da kullun kamar aure, gidaje, da makamantansu.

5. Nakasassu yana da hakkoki a kan al'ummarsa, wadanda mafi muhimmancinsu su ne: had'a shi da sauran jama'a, da kyautata masa zumunci, da girmama shi da rashin tauye shi ta kowace hanya, da sanya karfinsa da kwazonsa ga abin da zai amfane shi. Da al'ummarsa da alhairi da fa'ida.

6. Nakasassu na da hakki akan jiha, kamar haka:

- Kula da lafiyarsa ta hanyar kafa cibiyoyin kiwon lafiya na musamman don kula da shi da gyara shi, da horar da masu kula da shi kai tsaye yadda za su kula da shi.
- Ilimin da ya dace a gare shi, wanda hakan ya hada da samar masa da sabbin hanyoyi da hanyoyin ilimi, da kuma shirya malamai da suka kware wajen tarbiyya da tarbiyya.
- Aikin da ya dace da iyawarsa da iyawarsa, gami da horar da shi don ya cancanci shiga kasuwar aiki.
- Wanda ya isa ga mabukata masu nakasassu ta hanyar zakka, kyauta da kuma Bait al-Mal.
- Motsi ta hanyoyin da suka dace da shi, gami da shirya masa hanyoyin sufurin da suka dace, da samar da ka'idojin gine-gine da wuraren jama'a da ke saukaka motsi da sufuri.
- Samar da dokoki da ka'idoji masu kiyaye hakkinsa da bin diddigin aiwatar da su.

Majalisar ta ba da shawarar wadannan:

1) Yi aiki don ilimantar da dangi da al'umma game da hakkin nakasassu ta kowane hali, ta hanyar kafofin watsa labarai, ilimi, al'adu da shirye-shiryen zamantakewa.

2) Taimakawa hukumomi da hukumomi masu zaman kansu da cibiyoyin da suka shafi al'amuran naƙasassu, da ƙarfafa wuraren tallafi ga waɗannan hukumomi.
3) Gudanar da tarurruka, tarurrukan karawa juna sani da karawa juna sani da suka shafi naƙasa.
4) Ƙirƙirar karatu da cibiyoyin bincike da suka shafi al'amuran naƙasassu, da kuma amfana da su ta hanyar shirye-shiryen da aka yi wa naƙasassu.
5) Faɗaɗa tagogi na sadarwa tsakanin al'umma da naƙasassu, da kafa da tallafawa ƙungiyoyi masu kula da haƙƙoƙinsu da ɗaukar al'amuransu a matakin gida da na waje.
6) Majalisar ta tabbatar da yin duk wani abu da zai kai ga rage musabbabin naƙasa da suka hada da duba lafiyar kafin aure, allurar rigakafin cutar shan inna da sauransu.
7) Ƙaddamar da yarjejeniyoyin ƙasa da ƙasa kan haƙƙin naƙasassu ta hanyar da ba ta saba wa tanade-tanaden Shari'ar Musulunci ba.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta **tabbata** ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 214 (10/22) GAME DA RINJAYE DA ƘARFAFAWA A MA'AMALOLIN KUƊI: SHARI'O'IN SU, ABUBUWAN DA SUKE SARRAFAWA, DA KUMA YANAYIN TABBATAR DA SU

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar taimakekeniyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na ashirin da biyu, da ya gudana a ƙasar Kuwait, a ranakun 2 - 5 ga watan Jimadal Akhir, 1436 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 22 – 25 ga watan Maris, 2015.

Bayan nazarin shawarwarin da taron masana kimiyya ya bayar kan batun fifiko da biyayya a cikin hada-hadar kuɗi, da shari'o'insu, da tsare-tsarensu, da sharuɗɗan tabbatar da su, wanda aka gudanar a Jidda a tsawon lokaci: 25-26 Safar 1436 Hijira, daidai da 17-18. Disamba 2014, da kuma bayan nazarin shawarwarin da kuma yin la'akari da shawarar Cibiyar da ta dace, wato ƙuduri mai lamba: (30), da ƙuduri mai lamba: (188), da mai lamba: (196), cibiyar ta gano cewa wannan batu yana buƙata daidaitawa tsakanin shawarwarin cibiyar da suka dace don sake fasalin shawarwarin taron.

Ta yi la'akari da sanya sakatariyar rukunin don kafa kwamitin ƙwararru na kimiyya, da kuma gabatar da sakamakon binciken kwamitin ga majalisar a zama na gaba.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta **tabbata** ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 215 (11/22)
GAME DA KAMMALA BINCIKE DA NAZARIN BATUTUWAN INSHORAR HAƊIN GWIWA

Wannan yana cikin aiwatar da hukuncin Majalisar Cibiyar Fiƙihu ta Duniya mai lamba: 200 (21/6) dangane da: tanade-tanaden Shari'a da tsare-tsare na asasi na inshorar haɗin gwiwa, wanda aka yi a zaman na ashirin da daya da aka gudanar a Jami'ar Musulunci ta Imam Muhammad Bn Sa'ud, Riyad (Saudiyya) a cikin lokaci daga: 15-19 Muharram 1435, daidai da 18-22 Nuwamba 2013, tare da buƙatar gudanar da taron tattaunawa na musamman don tattauna batutuwa da dama da suka shafi haɗin kai. Inshora a shirye-shiryen ɗaukar shawarwari masu dacewa da shawarwarin da suka shafi su daga Majalisar Cibiyar.

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar taimakekeniyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na ashirin da biyu, da ya gudana a ƙasar Kuwait, a ranakun 2 - 5 ga watan Jimadal Akhir, 1436 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 22 – 25 ga watan Maris, 2015.

Bayan nazarin shawarwarin taron ƙara wa juna sani da aka gudanar a birnin Jidda na ƙasar Saudiyya mai wannan taken, a tsakanin: 15-19 Almuharram 1435, daidai da: 18-22 ga Nuwamba, 2013, wanda ya tattauna batutuwa kamar haka:

- Ƙaddamar da Shari'a da sharuɗɗan shari'a da sarrafawa don aikin mai shari'a wanda ke aiki ga masu tsara manufofi.
- Ƙayyade dangantakar kwangilar da ke tsara kwangilar inshorar haɗin gwiwar dangane da:

- Daidaita dangantaka tsakanin masu tsara manufofi da Asusun don ƙayyade farkon dangantakar sadaukar da gudummawa; Don guje wa zato na mayar da kyautar lokacin rarraba rarar.
- Daidaita dangantakar dake tsakanin masu hannun jari da masu tsare-tsare idan asusun biyan kuɗi ya kasa aiwatar da ayyukansa (Ƙard Hasan).

- Yin nazarin rarar inshora dangane da:

- Iyakar abin da zai yiwu a cire wani ɓangare na rarar inshorar da aka samu don saduwa da haɗarin ragi a cikin asusun inshora na haɗin gwiwa.
- Iyakar abin da zai yiwu a cire wani takamaiman kashi na rarar inshorar da aka samu don fuskantar haɗarin bala'o'i.
- Ta yadda za a iya sanya diyya da aka bai wa hukumar gudanarwar ayyukan inshora wani ɓangare ko kaso na rarar inshorar, kuma hakan ya kasance a matsayin duk wani aikin da ya yi ba tare da an cire masa wani kuɗi daga cikin rajista ba.
- Matsayin da zai yiwu a haɗa kashi na adadin kuɗin shiga tare da kashi na ragi a cikin albashin da manajan inshora ya samu don mayar da ayyukan inshora, wanda zai zama abin ƙarfafawa don inganta aikin.

- Nazarin tushen bayar da inshora na Musulunci ta kowane fanni, tare da nunin dalilin da ya sa aka aiwatar da gogewar da aka yi amfani da su a cikin kamfanonin da abin ya shafa, da irin yadda wannan hanyar ta cika sharuɗɗa da ƙa'idoji na shari'a.
- Gabatar da abubuwan da suka shafi ƙasa da ƙasa game da inshorar haɗin gwiwa, da kuma gano iyakar riƙonsu da tushe da aka amince da shi a

ƙudurin majalisa mai lamba 200 (21/6) dangane da tanade-tanaden Shari'a da kula da tushe na inshorar haɗin gwiwa.

Bayan ta yi nazari tare da tattauna shi, majalisar ta yanke shawara da shawarwari kamar haka:

Na farko: Hukunce-hukuncen suna wakiltar gatari uku:

Fuska ta farko: Rarar inshora:

- Iyakar abin da zai yiwu a cire wani ɓangare na rarar inshorar da aka gane don fuskantar haɗarin ragi a cikin asusun inshora na haɗin gwiwar.
- Matsakaicin adadin takamaiman kashi na rarar inshora don fuskantar haɗarin bala'o'i.
- Iyakar abin da zai yiwu a sanya diyya da aka bai wa hukumar gudanarwa na gudanar da ayyukan inshora wani ɓangare ko kaso na rarar inshorar, kuma hakan ya kasance sakamakon duk aikin da ya yi ba tare da an cire masa wani kuɗi daga cikin rajista ba. .
- Matsayin da zai yiwu a haɗa kashi na adadin kuɗin shiga tare da kashi na ragi a cikin albashin da manajan inshora ke karɓa don gudanar da ayyukan inshora, wanda zai zama abin ƙarfafawa don inganta aikin.

Bayan nazarin shawarwarin taron, Majalisar Cibiyar ta tabbatar da cewa ta gamsu da abin da aka bayyana a cikin articles 4 da 6 na ƙuduri mai lamba 200 (21/6) na majalisar kuma ta yi la'akari da cewa yin diyya ya zama kaso na ragi. Ko sanya kaso na rarar abin kwadaitarwa ga hukumar gudanarwa bai kamata a yi amfani da shi ba saboda matsalolin koyarwar da ta taso ko amfani da su.

Fuska ta biyu: Nazari harsashin bayar da inshorar Musulunci a dukan ɓangarori, inda taron ya kammala da kamar haka:

Dangane da abin da ya zo a shafi na goma sha shida na ƙudurin majalisar mai lamba: 200 (21/6) dangane da tanade-tanaden Shari'a na asasi na inshorar haɗin gwiwa, wanda ke cewa: Yana yiwuwa a samar da kyautar tsabar kuɗi ta sadaka a kan kuɗi. Kyauta; Majalisar ta yi la'akari da

cewa za a iya amfani da kyautar wajen aiwatar da shawarar da ta gabata ta hanyar da ke biyowa:

1. Ya halatta a kafa asusun ba da kyauta na symbiotic wanda ke rufe wasu kasada daga abin da aka samu daga kuɗaɗen da aka ba su, kuma waɗannan kuɗaɗe na iya karɓar kuɗin da aka ƙayyade na nau'o'in inshora daban-daban, kuma suna iya karɓar gudummawa. Don rufe waɗannan haɗarin, hukumomin da ke kula da ba da tallafi a ƙasashe daban-daban, tare da haɗin gwiwar hukumomin da ke da alaƙa da masana'antar inshorar haɗin gwiwa, suna tsara irin wannan nau'in, bisa ga abin da suke ɗauka don cimma buri da kuma himma ga ƙa'idodin adalci.
2. Za a iya cire wani ɓangare na rarar inshora. Don zama kyauta na kuɗi da kuma tallafawa rashin ƙarfi na asusun da ikon fuskantar haɗarin da aka ba da inshora.
3. Kamfanonin inshora na Musulunci na iya kafa asusun bayar da gudummawar kuɗi da aka cire daga rarar inshora don a yi amfani da su a lokuta na rashin kuɗi ko gazawar waɗannan kamfanonin da ke shiga cikin asusun.

Bisa ga haka, ana iya samun fa'ida daga wannan kyauta ta fannin inshorar haɗin gwiwa, amma ba maimakon tsarin da Cibiyar ta nuna a cikin shawarar ta ba.

Fuska ta uku: Gabatar da abubuwan da suka shafi ƙasa da ƙasa a cikin inshorar haɗin gwiwar, da kuma gano iyakar abin da suke da shi ga ƙa'idojin da aka amince da su a cikin Ƙimar Ƙimar 200 (21/6) na Majalisar game da tanadi na shari'a da kuma kula da tushe na inshora na haɗin gwiwar.

Dangane da binciken da ya shafi abubuwan da suka shafi ƙasa da ƙasa, hukumar ta lura cewa yawancin abubuwan da ake samu na ƙasa da ƙasa a cikin aikace-aikacen inshorar haɗin gwiwa sun yi daidai da ƙudurin Majalisar No. 200

(21/6) a yawancin ayyukansa. Duk da haka, an gano cewa akwai wasu cin zarafi galibi ana wakilta a cikin masu zuwa:

Na farko: Rashin hukumomin da ke sa ido a kan Shari'a a cikin wasu kamfanonin inshora na Takaful.

Na biyu: Wajabta wa kamfanin gudanar da lamuni mai kyau, ko kuma alƙawarin da ya yi tun da farko, saboda keta hurumin da majalisar ta yi a zamanta na ashirin da daya a cikin sashe na 9.

Na uku: Rashin bayyana hanyoyin inshorar haɗin gwiwa da hanyoyin ga mahalarta yayin kwangilar.

Na huɗu: Raba rarar kuɗin inshora tsakanin kamfanin gudanarwa da mahalarta taron, saboda kamfani ya dauki haƙƙinsa na hayar ko kaso na ribar da aka samu bisa la'akari da abin da aka amince da hukumar ko kwangilar hasashe.

Na biyar: Wanda ya mallaki tsarin inshora ya yi watsi da ribar hasashe idan ribar ba ta kai wani adadi ba.

Na biyu: Shawarwari:

Na farko: Yin aiki don buga abin da ya zo a cikin shawarar Majalisar Cibiyar Fiƙihu ta Duniya mai lamba 200 (21/6) da kuma shawarar da ta yanke a wannan zama, wanda ya zama cikakken bayani game da ƙa'idoji da tushe da ke tafiyar da kasuwancin inshora na haɗin gwiwa daga Ma'anar Shari'a a babban ma'auni, kuma a fassara ta zuwa harsuna da yawa Wannan ya haɗa da rarraba ta ga kamfanonin inshora masu aiki da kuma allunan Shari'a.

Na biyu: Nasiha ga hukumomin da ke aiki a fannin inshorar haɗin gwiwa a ƙasashen Larabawa da Musulunci, da su sanya abin da ya zo a cikin hukunce-hukuncen Majalisar da aka ambata a cikin dokokinsu da kuma mayar da majalisar a matsayin hujjar da aka amince da ita.

Na uku: Ba da shawarar haɗawa a cikin dokokin da ke tsara inshorar haɗin gwiwa na tanadi don bayar da tafkin inshora – (asusun masu riƙe da manufofin … asusun inshora mai zaman kansa daga asusun kamfanin) – mutuniyar doka wanda ya haɗa da duk mahalarta a cikin

asusun inshora na haɗin gwiwa, lura da abin da aka bayyana dangane da haka a cikin ƙuduri mai lamba 200 (21/6), da kuma yadda dokokin suka ayyana wanda ke wakiltar wannan mutum ta hanyar da ba ta haifar da rikici ba.

Na huɗu: Bayar da ƙa'idoji na gudanar da cibiyoyin inshorar Musulunci da kamfanoni, ta yadda za a cimma manufa da manufofin kuɗiri na majalisar mai lamba 200 (21/6), kuma wannan shawarar ta kiyaye hakin waɗanda abin ya shafa, musamman dangane da hakan. Zuwa dangantakar dake tsakanin hukumar gudanarwa da asusun inshora, ta hanyar da za ta tabbatar da rigakafin rikice-rikice na sha'awa, da kuma samun adalci ga ɓangarorin biyu.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta **tabbata** ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 216 (12/22)
GAME DA ZIYARAR ƘUDUS: MAƘASUDAI DA HUKUNCE- HUKUNCEN SHARI'A

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar taimakekeniyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na ashirin da biyu, da ya gudana a ƙasar Kuwait, a ranakun 2 - 5 ga watan Jimadal Akhir, 1436 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 22 – 25 ga watan Maris, 2015.

Bayan ta duba bincike da nazarin da aka gabatar wa Cibiyar dangane da abin da ya shafi ziyarar Ƙudus: Manufofi da hukunce-hukuncen Shari'a, da kuma sauraren bahasi mai yawa da aka yi a kewayen ta.

Wanda ya cimma cewa hukuncin da shari'a ta yanke kan ziyarar abu ne mai kyau kuma abin so, amma tattaunawar ta ta'allaka ne kan samun fa'ida da illolin hakan.

Majalisar ta yi imanin cewa tantance wadannan muradu ya rataya a wuyan ƙwararrun masu mulki da 'yan siyasa a ƙasashen Musulmi.

Ya wajaba a tunatar da dukan Musulmi cewa: al'amarin (Ƙuds Al-Sharif) lamari ne na al'umma baki daya, kuma wajibi ne a ba da goyon baya da goyon bayan al'ummarta da al'ummar Falasdinu.

Kuma Ƙudus Al-Sharif ba na al'ummar Falasdinu kadai ba ne, a'a na dukanin Musulmi ne, kuma kiyaye Masallacin Aƙsa mai albarka yana daga cikin imani da nauyin Musulmi.

Allah shi ne mafi sani;;

KUDURORI DA BAYANAI NA TARON SHEKARA-SHEKARA KARO NA ASHIRIN DA UKU NA MAJALISAR CIBIYAR FIKIHUN MUSULUNCI TA DUNIYA

MADINATUL MUNAWWARA (SAUDIYYA)
19 – 23 GA WATAN SAFAR, 1440
28 OKTOBA – 01 NUWAMBA, 2018

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta **tabbata** ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 217 (1/23)
GAME DA AUREN 'YAN MATA TSAKANIN HAƘƘIN WALIYAI DA MASLAHAR YARINYA DA KUMA GIRMAN IKON DA WALIYYI KE DA SHI NA HANA SHI KO TAUYE SHI DAGA MAHANGAR SHARI'A

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar taimakekeniyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na ashirin da uku, da ya gudana a garin Madinatul Munawwara (Saudiyya), a ranakun 19 - 23 ga watan Safar, 1440H, wadanda suka yi daidai da ranakun 28 ga watan Oktoba – 1 ga watan Nuwamba, 2018.

Bayan ta duba bincike da nazarin da aka gabatar wa Cibiyar dangane da batun auren 'ya'ya mata tsakanin hakkin waliyyai da maslahar yarinya, da kuma iyakar ikon da waliyyai ke da shi na hana shi ko tauye shi ta fuskar shari'a, da kuma bayan sauraren tattaunawa mai fadi da ke cewa. Ya faru a kusa da shi, an yanke shawarwari masu zuwa:

1. Ƙarami shi ne wanda bai balaga ba, kuma abin dogaro wajen tantance shekarun aure shi ne balaga, domin horonsa, kamar yadda malaman fiḳihu suka zartar.
2. Shari'ar Musulunci ba ta fayyace shekarun ƙulla aure ba, dangane da shekarun daurin aure, yana daga cikin abin da aka shar'anta bisa sharuɗɗan lokaci da wuri,

da kuma ingancin ma'aurata. Zuwa kwangilar aure da samar da iyali.

3. Uba da tausayinsa da jinkan diyarsa, da abin da ya kamata ya kula da maslaha, yana da hakkin ya aurar da diyarsa bayan ya samu izinin Alƙali.
4. Ƙayyade shekarun auren 'ya'ya mata tare da izinin Alƙali, da kuma mika al'amarinsa ga waliyyi a kowace kasa gwargwadon yanayi, wuri da shekaru ta hanyar da za ta cimma maslahar kowa.
5. Dole ne a la'akari da sha'awar yarinyar yayin da ake aure.
6. Waliyyin uba ko wasu masu kula da yarinya ya taƙaita ne wajen cimma sha'awarta.
7. Izinin yarinya idan aka aure ta ya wajaba, kuma bai halatta a aure ta ba sai da izininta da yardarta, kuma haka yake faɗinsa, tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi: **(Bazawara ita ta fi cancanta da haƙƙi a kanta fiye da waliyyinta, ita kuma budurwa umurni ake ba ta, izininta shi ne shirun da take yi)** [Muslim], kuma idan aurenta ya faru ba tare da yardarta ba, to tana da haƙƙin ta nemi a sake ta.
8. Kowace kasa tana da hakkin ta tantance shekarun da suka dace na aure, gwargwadon abin da take ganin zai cimma muradun 'ya mace, iyali da al'umma, kuma tana da hakkin yanke hukuncin da ya dace ga wanda ya auri yarinya ba tare da izinin Alƙali.
9. Dole ne a samar da tsare-tsare na lafiya don aurar da 'yan mata, kuma ba ya halatta a aurar da yarinya ba tare da waɗannan ƙa'idoji ba, kuma tantance waɗannan tsare-tsaren ya kasance daga amintattun likitoci.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta **tabbata** ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 218 (2/23)
GAME DA HUKUNCE- HUKUNCEN RASHI DA FATARA A SHARI'AR MUSULUNCI DA TSARIN ZAMANI (KAMMALA ABIN DA YA GABATA)

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar taimakekeniyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na ashirin da uku, da ya gudana a garin Madinatul Munawwara (Saudiyya), a ranakun 19 - 23 ga watan Safar, 1440H, wadanda suka yi daidai da ranakun 28 ga watan Oktoba – 1 ga watan Nuwamba, 2018.

Bayan nazarin shawarwarin da taron karawa juna sani na ilimi ya bayar kan tanadin rashi da fatara a shari'ar Musulunci da tsarin zamani, wanda cibiyar nazarin fiƙihu ta ƙasa da ƙasa a birnin Jidda tare da haɗin gwiwar cibiyar bincike da horar da addinin Musulunci (mamba ta cigaban Musulunci) ta gudanar. Rukunin Banki) a tsakanin 31 ga Nuwamba – 1 Disamba 2017, da sauraron tattaunawar da aka yi a kusa da shi, an yanke shawarwari masu zuwa:

Na farko: Ba da mahimmanci ga abin da aka bayyana a cikin ƙuduri na 186 (20/1) Sakin layi na (1) game da ma'anar rashin biyan kuɗi da mai ba da bashi, da kuma al'ada da aka yi la'akari da shi wajen tantance aikace-aikacen rashin biyan kuɗi.

Na biyu: Tabbatar da abin da aka fada a sakin layi na (2) na hukuncin da ya gabata game da jami'in fatarar kuɗi, tare da la'akari da haka:

1) Babu fatara sai da hukuncin shari'a.
2) Hukunce-hukuncen fatara sun shafi mutane na halitta da na shari'a.

Na uku: Ƙaddamar da abin da aka faɗa a sakin layi: (Na biyu, na uku, da na huɗu) na shawarar da aka ambata.

Na huɗu: Daga cikin mas'alolin rashi da fassara a cibiyoyin hada-hadar kuɗi na Musulunci akwai kamar haka:

(1) Rashin biyan bashin bashi ne, kuma ba a la'akari da shi a matsayin fatara a mahangar shari'a idan dukiyar da cibiya ko kamfani ta mallaka ta cika basussukan da ke kanta, kuma mai bin bashin zai iya kai ga hukumar shari'a ta yanke hukuncin bankruptcy, da kuma Hakanan kamfani ko ma'aikata masu bi bashi na iya komawa ga sashin shari'a don tilasta masu lamuni su duba.

(2) Daga cikin hanyoyin da aka samar don magance rashin biyan kuɗi (tsoho) na kamfanoni da cibiyoyi na Musulunci:

a. Ba da gudummawar ƙayyaɗaddun kadari na kuɗi, ko fa'idar takamaiman kadara, don biyan bashin da ya kamata.

b. Mai da basussuka zuwa hannun jari ta hanyar haɓaka jarin kamfanin da ke bin bashin ta hanyar samar da hannun jari na yau da kullun wanda mai karɓar bashi ya ba da gudummawar bashin da kamfani ke bi, ta haka ya zama mai wani kaso a cikin kamfani da kadarorinsa. Gwargwadon abin da yake da shi na bashin wanda ake binsa.

c. Yarjejeniyar kamfani ko ma'aikata mai ba da bashi tare da mai ba da lamuni bisa la'akari bisa ga abin da ƙwararrun ƙwararrun ke ganin ya dace don tantance yanayin kamfani ko ma'aikata da ƙayyade sharuɗɗan la'akari, idan ya cancanta.

Shawarwari:

1) **M**ajalisar ta ba da shawarar yin nazari mai zurfi da zurfi kan hanyoyin da za a bi don magance rashin biyan kudi a cibiyoyin kudi ta hanyar da za ta kiyaye haƙƙin kowane ɓangare.
2) Hukumar ta ba da shawarar mahimmancin kafa dokoki da dokokin da ke kare dillalan kamfani, gami da masu lamuni da masu bi bashi, la'akari da kiyaye haƙƙin waɗanda abin ya shafa don gyara yanayin kudin su.
3) Hukumar ta ba da shawarar hukumomin da abin ya shafa, musamman hukumomin shari'a, da su kula da ƙa'idojin shari'a daidai da abubuwan da ke faruwa a wannan zamani a fagen fama da rashi da fatara.
4) Hukumar ta ba da shawara ga Sakatariyar Cibiyar da ta kammala nazarin tasirin rashi da fatara ga kamfanoni masu iyaka, ciki har da batun rashin biyan kudi ko kuma fatara na iyakantaccen kamfani yayin da babban mai shi ke da ƙarfi.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta **tabbata** ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 219 (3/23)
GAME DA ABUBUWAN DA SUKE KARYA AZUMI A FAGEN MAGANI (KAMMALA ABUBUWAN SUKA GABATA)

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar taimakekeniyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na ashirin da uku, da ya gudana a garin Madinatul Munawwara (Saudiyya), a ranakun 19 - 23 ga watan Safar, 1440H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 28 ga watan Oktoba – 1 ga watan Nuwamba, 2018, kuma cigaban hukuncin Majalisar Fiƙihu ta Duniya mai lamba 93 (10/ 1) dangane da abubuwan da suke karya azumi a fagen magani, waɗanda suka fayyace abubuwan da za a tattauna a wannan zama, wato:

1) Shaƙe na cutar asuma (Asthma inhelar).
2) Ɗastu- ɓastu da ƙaho.
3) Ɗaukar samfurin jini don gwajin a ɗakin gwaje-gwaje, ƙarin jini daga mai bayarwa, ko karɓar ƙarin jini.
4) Wankin ƙoda (Hemodialysis, da peritoneal dialysis).
5) Abin da ke shiga cikin dubura ko ta baki, ko ta gaba.
6) Yin tiyata a ƙarƙashin maganin sa barci.

Kuma Bayan ta duba bincike da nazarin da aka gabatar wa Cibiyar game da wannan batu, kuma bayan sauraron tattaunawa mai yawa da aka yi a kusa da shi, Majalisar ta yanke shawara masu zuwa:

- Abubuwan da suke karya azumi da gangan su ne ci da sha da jima'i da abin da yake cikin ma'anarsa da amai.
- Ciki da ke bata azumi da abin da ya kai shi ne wanda ya ketare makogwaro zuwa tsarin narkewar abinci, kuma ya kai ga ciki, ko mai gina jiki ko bai ci ba, ta hanyar da aka saba ko ba a saba ba.

a. Abin da ba ya ɓata azumi:

1. Shaƙe na cutar asama (Asthma inhaler) ba ya shafar ingancin azumi, domin ta kan nufo tsarin numfashi, kuma abin da ya kai ga ciki shi ne dan kadan da ake yafewa ba tare da niyya ba, kasa da abin da ke shiga ciki daga ragowar kurkure baki da siwak.
2. Ɗibar jini don binciken ɗakin gwaje-gwaje ko gudummawa.
3. Duk alluran allurai, kayan maye, speculum da man shafawa da ke shiga ta dubura, sai dai sirinji masu gina jiki.
4. Facin rage jin yunwa.
5. Tiyatar kwarfe kitse, matuƙar ba a haɗa da ruwa mai gina jiki.
6. Bincike ta dubura, ko tura ɗan yatsa na likita
7. Ɓastu- ɓastu da ƙaho.
8. Rasa hayyaci (suma) saboda maganin jinya na gaba ɗaya na wani ɓangare na yini, koda kuwa suma sun cigaba da kasancewa har tsawon yini; Idan maganin sawa ya faru a lokacin azumi, sai dai idan wannan ya kasance tare da gudanar da ruwa.

b. Abin da yake ɓata azumi:

1) Duk abin da ya shiga cikin tsarin narkewar abinci yana wucewa ta baki, da abin da ake nufi –narkar da shi– don abinci, wanda shi ne esophagus da ƙananan hanji.

2) Duk abin da jikin mai azumi ake ciyar da shi da shi, da kuma ta kowace hanya ta dabi'a, domin yana cikin ma'anar ci ne, kuma saboda ya saɓa ma manufar azumi, kamar allura mai gina jiki.

3) Na'urar Ɓaporizer (nebulizer) da ake amfani da ita wajen magance cutar asma tana karya azumi, domin yawan shiga ciki ya fi adadin da aka kebe.

4) Ƙaran jini saboda yana ɗauke da ruwa mai yawa.

5) Wankin ƙoda (Peritoneal da hemodialysis), saboda ya ƙunshi gabatarwar babban adadin ruwa, gishiri da suga.

6) Ƙwayoyin da ake amfani da su a cikin masu shakar asma masu ɗauke da busassun foda, domin wani ɓangare nasu yana fitowa, wanda wani abu ne da ya kai ga ciki.

Shawarwari:

1- Matsayin likitan da ke zuwa yana da matuƙar muhimmanci wajen tantance larura ko buƙatar maganin warkewa ko bincike wanda zai iya bata azumi. Idan kuma babu larura a kan haka, kuma yana iya yiwuwa a jinkirta shi har zuwa lokacin buda baki, to dole ne ya shawarci majinyacinsa da ya yi hakan.

2- Yin aiki da wayar da kan marassa lafiya duk wani abu da ya shafi gudanar da ibadarsu daidai da abin da Shari'a ta tanadar da shi, da yin kira da a koma ga amintattun malamai dangane da abin da ya shafi azumi da za a iya riskar da su.

3- Sanar da majiyyaci gazawar renal mara jurewa; Ta hanyar rashin yin azumi domin tsira da ransa, an ba shi uzuri, kuma sai ya fanshi abinci ga miskini daya kowace rana.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta **tabbata** ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 220 (4/23)
GAME DA KACIYAR MATA A SHARI'AR MUSULUNCI

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar taimakekeniyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na ashirin da uku, da ya gudana a garin Madinatul Munawwara (Saudiyya), a ranakun 19 - 23 ga watan Safar, 1440H, wadanda suka yi daidai da ranakun 28 ga watan Oktoba – 1 ga watan Nuwamba, 2018.

Da kuma Bayan ta duba bincike da nazarin da aka gabatar wa Cibiyar game da kaciyar mata a fagen ilimin fiḳihun Musulunci, da kuma sauraren bahasi mai fadi da aka yi a kusa da shi, an yanke shawarwari masu zuwa:

1) Kaciyar mata na nufin yanke dan kadan daga cikin fatar da aka fallasa sama da kwarin yayin da aka bar kwarton kanta. Wannan aiki ana kiransa tsarin rage kambun ƙwanƙwalwa, ko tsarin rage ƙwanƙolin kaciyar.

2) Ana ɗaukar wannan kaciya tsohuwar al'ada ce ta zamantakewa, kuma Manzon Allah Sallallahu Alaihi Wasallama ya yi umurni da a gyara ta yadda zai kare mace daga wuce haddi da aka saba.

3) Rage macen da aka ambata a sakin layi na (1) lamari ne da ke tattare da saɓani a tsakanin malamai, kuma ba a yinsa a mafi yawan ƙasashen duniyar Musulunci, da dama daga cikin malaman fiḳihu sun halatta shi a

cikin ƙa'idoji da sharuɗɗan da ya kamata a cika idan aka yi hakan. Ana yinsa, gami da cewa yana ƙarƙashin kulawar likita.

4) Ba za a iya taɓa wani ɓangare na tsarin haihuwa na mace ba. Domin yana cutar da mata da rayuwar aurensu, kuma wannan aiki ya haramta a shari'ar Musulunci kuma an hukunta wanda ya aikata shi a shari'a, kuma makarantar tana goyon bayan matakan da gwamnatocin ƙasashen Musulmi suka dauka na kawar da waɗannan munanan laifuka.

5) Kaciyar mata da aka kwatanta a nan ba ta shiga cikin ma'anar kaciya ko yankewa, wanda ya tanada don rigakafi da gargaɗin da kungiyoyin kiwon lafiya na ƙasa da ƙasa, musamman hukumar lafiya ta duniya ta tsara.

Shawarwari:

Majalisar Ɗinkin Duniya ta yi kira ga Hukumar Lafiya ta Duniya da ta sake ɓullo da batun kaciyar mata don yin karatu, da ya shafi malaman addini, da al'umma, da na likitoci, don inganta fahimtarsu da sanin hukunce-hukuncensu, da sabunta bayanansu na addini, da kuma don neman taimakon likitocin zamani a asibitoci. Lokacin da mata ke buƙatar kaciya, da kuma bayyana bambanci tsakaninsa da sauran nau'o'in da aka amince da su a hukunta su.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta **tabbata** ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 221 (5/23)
AKAN MATAKAI NA HANKALI DA NA AIKI DON FUSKANTAR TSATTSAURAN RA'AYI DA WUCE GONA DA IRI DA KUMA ABIN DA AKE KIRA TA'ADDANCI A WANNAN ZAMANI A FAGAGE DABAN-DABAN

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar taimakekeniyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na ashirin da uku, da ya gudana a garin Madinatul Munawwara (Saudiyya), a ranakun 19 - 23 ga watan Safar, 1440H, wadanda suka yi daidai da ranakun 28 ga watan Oktoba – 1 ga watan Nuwamba, 2018.

Kuma Bayan ta duba bincike da nazarin da aka gabatar wa Cibiyar dangane da batutuwan da suka shafi tunani da kuma matakan aiki na tunkarar ta'addanci, tsatsauran ra'ayi, da abin da ake kira ta'addanci a kwanakin nan a fagage da fagage daban-daban, da kuma sauraron tattaunawa mai zurfi da aka yi a kusa da shi, an yanke shawarwari masu zuwa:

Tsattsauran ra'ayi a kowane nau' na nau'o'insa haramun ne da cikin nassosin Alƙur'ani da Sunnah, kuma haramcin yana ƙaruwa idan ya kai ma'abucinsa hari akan rayuka, daraja, kudi, tunani da addini.

Shawarwari:

Na farko: Cigaban maganganun addini a Masallatai a cikin abun ciki da salo, ta hanyar danganta shi da

abubuwan da suka faru a cikin al'umma da haƙiƙanin rayuwa.

Na biyu: ɗaukakar matsayin liman da liman a Masallaci ta hanyar ɗaukakar matsayin rayuwarsu da ayyukan yi, da kuma gudanar da kwasa-kwasai da shirye-shirye a fagen wa'azi da shiriya ga dukan ma'aikata a Masallatai.

Na uku: Samar da cibiyoyi na kur'ani mai tsarki a kowace kasa, ƙarƙashin kulawar gungun ƙwararrun ƙwararru kan karatun kur'ani da ilmummukan kur'ani mai girma, tare da samar da waɗannan cibiyoyi da sabbin kayan aikin koyarwa don tunkarar akidu masu tsattsauran ra'ayi.

Na huɗu: Zaɓar ƙwararrun muftin da suka cika sharuɗɗan bayar da fatawa da nada su a garuruwa da yankuna daban-daban na kowace kasa, da kira ga jahohi da su yi fatawowin gama-gari kan al'amuran jama'a da masifu da bala'o'i domin farfado da fiḳihun ijtihadi na gama gari, da kuma nada su a garuruwa da yankuna na kowace kasa. Samar da dokar da za ta hana waɗanda ba su cancanci ba da fatawa ba da kuma sanya musu hukunci mai tsauri.

Na biyar: Zamantakewa da haɓaka kwasa-kwasan ilimi a cibiyoyin ilimi don buɗe abubuwan da ke cikin su ga al'adar mutunta haƙƙin ɗan Adam, watsi da tashin hankali, tsatsauran ra'ayi, ta'addanci da rashin yarda da Allah, da sanin haƙƙin ɗayansu na bambancin da bambanci.

Na shida: Gina manhajoji na ilmantarwa bisa imanin al'umma da tsayuwar daka, ta hanyar da ta hada al'ada da zamani, da yin bitar abin da zai kunsa na abin da ya ƙunsa na karya game da Musulunci da ƙoƙarin gyara su.

Na bakwai: Kira ga kungiyoyin kafafen yaɗa labarai da su yi amfani da jawabai na tsaka-tsaki da daidaitawa a cikin shirye-shiryen da suke gabatarwa, kuma su dogara da gaskiya da nisantar jita-jita.

Na takwas: Yi aiki don gyara kuskuren sharuɗɗan shari'a kamar jihadi, maye gurbinsa, aminci da rashin yarda, mulki da sauran batutuwan da matasa ke amfani da su a cikin rikice-rikice.

Na tara: Haɗa darussa da kayan karatu a makarantu da jami'o'i waɗanda ke mai da hankali kan yin watsi da tashin hankali, aikata laifuka, da rashin haƙuri, da aiki don haɓaka wayar da kan jama'a game da haramcin cin zarafin jini, kuɗi, da mutunci.

Na goma: Ƙaddamar da ingantaccen tsarin al'adu a cikin al'umma bisa tallafin hukumomin da abin ya shafa, da nufin gyara mahangar Musulunci da koyarwarsa, da kuma tabbatar da tabbatattun tabbatattun shari'a waɗanda masu wa'azi da masu tunani suka yi watsi da su.

Na goma sha ɗaya: Yarda da manufofin ilimi dangane da haɓaka ƙimar haƙuri, zama ɗan ƙasa, tunani mai mahimmanci, da mutunta wasu ra'ayoyi.

Na goma sha biyu: Kira ga jihohi da al'ummomi da su ci gajiyar nasarorin da suka samu ta hanyoyin tunkarar tsatsauran ra'ayi da ta'addanci.

Na goma sha uku: Buɗe hangen nesa na tattaunawa da masu tsattsauran ra'ayi don warware shubuhohin da suke da shi, da mayar da su kan turbar adalci da tsaka-tsakin zamantakewa, da zama tare da al'umma da tsari domin samun tsaro da kwanciyar hankali da cigaban al'umma.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta **tabbata** ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 222 (6/23)
GAME DA FA'IDAR DA BANKIN KE BAYARWA GA ABOKAN CINIKIN ASUSUN YANZU TA FUSKAR SHARI'A

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar taimakekeniyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na ashirin da uku, da ya gudana a garin Madinatul Munawwara (Saudiyya), a ranakun 19 - 23 ga watan Safar, 1440H, wadanda suka yi daidai da ranakun 28 ga watan Oktoba – 1 ga watan Nuwamba, 2018.

Bayan ta duba bincike da nazarin da aka gabatar wa makarantar dangane da batun fa'idar da bankin ke baiwa masu mu'amala da asusu na yau da kullun ta fuskar shari'a, da kuma sauraron tattaunawa mai yawa da aka yi a kai, an yanke shawarwari masu zuwa:

Na farko: Ma'anar asusun na yanzu:

Bayani ne na kuɗaɗen da abokin ciniki ke bayarwa ga banki – na Musulunci ko na al'ada – kuma yana ba shi damar cire su a kowane lokaci, kuma ta hanyar sanannun hanyoyin da suka hada da rubuta cak da odar kuɗi, baya ga tsabar kuɗi kai tsaye. Cirewa, kuma kuɗaɗen da aka ajiye na banki ne, wanda yake amfani da shi don amfanin sa yadda ya ga dama, kamar yadda dokoki suka tsara.

Na biyu: Matsayarsa ta shari'a:

Bayan Cibiyar ta yi la'akari da tsarin daidaitawa na doka a cikin asusun yanzu, gami da: daidaita shi azaman ajiya na

gaske wanda aka tabbatar ta hanyar amfani, ko azaman sabon kwangila mai zaman kansa, ko kuma tsarin kwangila wanda ke daidaita yawan kwangiloli, ya ƙare ta hanyar. Tare da jaddada hukuncin ta mai lamba 86 (9/3) dangane da ajiyar banki a cikin (asusu na yanzu), wanda a cikinsa aka bayyana cewa neman ajiya (asusun da ake ciki na yanzu), ko na bankin Musulunci ne ko na Riba, lamuni ne ta fuskar shari'a.

Na uku: Hukuncin Shari'a game da fa'idodin banki ga abokan cinikin asusun yanzu akan buƙata:

Ma'anar fa'idodin banki:

Abin da ake nufi da fa'idodin banki a nan: ƙarin haƙƙoƙin da bankin ya ba wa masu riƙe asusun yanzu akan buƙata, don jawo hankalin su da ƙarfafa su don buɗe ko cigaba da asusu.

Nau'i biyu ne, gwargwadon fa'idarsu da manufarsu.

Ɗaya daga cikinsu: Saboda amfanin abokin ciniki kaɗai.

Na biyu: Saboda amfanin ɓangarorin biyu (banki da abokin ciniki).

a. Nau'in farko – fa'idodin da suke don amfanin abokin ciniki kaɗai:

Fa'idodin da suke don amfanin abokin ciniki kawai sun kasu kashi biyu: fa'idodin ɗabi'a da fa'idodin abin duniya.

(1) Fa'idodin da ba za a iya gani ba su ne fa'idodi da ayyukan da bankin ke bayarwa ga abokin ciniki, kuma babu wani abu mai kama da ƙimar kuɗi fiye da adadin kuɗin da aka nuna a cikinsu, kamar: sabis na fifiko a cikin rassan bankin, da kuma samar da su. Abokin ciniki mai bulletin nasiha na lokaci-lokaci, bayanin asusu na lokaci-lokaci, takardar shedar warware matsalar, da katin fa'ida na ƙasa-da-ƙasa. Don inji mai sarrafa kansa, da sauransu.

Hukuncin irin wannan fa'ida ya halatta a shari'a. Domin ba a la'akari da karuwar kuɗi na riba ba ne banki ya wajaba ya biya wa abokin ciniki kari kan adadin lamuni, sai dai ya ba da taimako daga wanda ya ci bashi (bankin) ga mai ba

da lamuni (abokin ciniki). Don cika haƙƙinsa na kuɗi, don haka ƙa'idar halaccin asali yana tare da rashin dalilai na hana.

(2) Fa'idodin kayan aiki, waɗanda sune kadarori, fa'idodi, da tsabar kuɗi fiye da adadin da aka ƙayyade a cikin asusun yanzu, wanda wani abu makamancin ƙimar kayan ya bayyana don samun lamuni, kamar samar da na'urorin lantarki da na lantarki, tikitin jirgin sama, da makamantansu.

Hukuncin wannan nau'in fa'ida, walau sharaɗi ne ko na sharaɗi; Kuma haramun ne a shari'a, idan aka yi la'akari da girmansa da tsawon lokacinsa, kamar yadda ya kasance daidai da kari na riba da ya wajaba ga wanda ya ci bashi baya ga adadin lamunin.

Amma idan aka bai wa kowane sabon abokin ciniki wanda bankin ya samu – ko a cikin asusun da ake da shi, ko na hasashe, ko na kuɗaɗe da sauran abubuwa – to yana daga cikin kuɗaɗen talla da tallace-tallace, samun kwastomomi da kwastomomi, sannan ya halatta a aiwatar da halalta ta asali, matuƙar bai shafi girma da tsawon lokacin bada lamuni ba.

b. Nau'i na biyu – fa'idodin da ke amfanar ɓangarorin biyu (banki da abokin ciniki), wanda nau'o'in biyu ne:

Na ɗaya: Ba ruwansa da cire kuɗi da ajiya. Na biyu kuma: me babu ruwansa da shi.

1- Fa'idodin da bankin ke bayarwa ga abokin ciniki dangane da ajiya da cirewa daga asusun da ake buƙata da kuma fa'ida ga ɓangarorin biyu, kamar: sabis na rajista da katin ATM; Don haka a shari'ance ya halatta. Domin suna ba da taimako ga mai karɓar bashi (bankin) ga mai ba da lamuni (abokin ciniki); Domin ya cika hakkinsa na kuɗi, matuƙar fa'idar da lamuni ke kawowa mai ba da lamuni bai kebance shi kadai ba, sai dai ya mamaye banki da abokin ciniki (mai karɓar bashi da mai ba da lamuni), kuma saboda yana amfanar ɓangarorin biyu. Ba tare da cutar da

daya daga cikinsu ba, kuma Shari'a ba ta haramta maslahohin da ba su cutar da su ba, kamar yadda irin wannan nau'i na fa'idar, ba a shardanta haramta shi ba, kuma ba ya cikin ma'anar sharaɗi, don haka wajibi ne ya zama wajibi. A kiyaye akan halaccin asali.

2- Amfanonin da ke da amfani ga ɓangarorin biyu, kuma ba su da alaka da ajiya da cire kuɗi daga asusun da ake buƙata, kamar: samar da wasu ayyukan banki a kan abin da aka fi so, watau kasa da wanda ake bai wa wasu, dangane da kuɗin. Kuɗin musaya, kuɗaɗen da aka aika, da kuɗin ajiyar ajiya, da kuɗin buxe bashi, da bayar da katin kiredit, da wasikun garanti, da makamantansu, haramun ne saboda an sanya su a cikin rancen da ake cin riba.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta **tabbata** ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 223 (7/23)
GAME DA ALHAKIN DA YA RATAYA A WUYAN LIKITA AKAN KUSUKURENSA BA TARE DA NIYYA BA TA FUSKAR MUSULUNCI

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar taimakekeniyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na ashirin da uku, da ya gudana a garin Madinatul Munawwara (Saudiyya), a ranakun 19 - 23 ga watan Safar, 1440H, wadanda suka yi daidai da ranakun 28 ga watan Oktoba – 1 ga watan Nuwamba, 2018.

Bayan nazarin hukunce-hukuncen taron ilimi dangane da alhakin da likita ya rataya a wuyan likitanci ba tare da niyya ba ta mahangar addinin Musulunci, wanda taron da ƙungiyar kula da harkokin kiwon lafiya ta Musulunci ta gudanar a kasar Kuwait a tsakanin 5-7 Jimadal Akhir 1436 H daidai da zuwa 26-28 Maris 2015, da kuma bayan sauraren bahasin da ke tattare da shi, an yanke shawarwari masu zuwa:

Na Farko: Kurakuran Likita Ba da niyya ba:

1) Yarda da ma'anar kuskuren likita kamar (rashin kammala aikin da aka tsara kamar yadda aka yi niyya saboda sakaci ko sakaci da makamantansu).

2) Yarda da ma'anar hatsarin likita a matsayin (rauni da ke haifar da saƙon likita, kuma ba a iya danganta shi da yanayin lafiyar majiyyaci ba).

3) Amincewa da ma'anar hadurran hukumomi kamar (abin da ke faruwa daga faruwar abubuwa da yawa masu haifar da kuskure a lokaci guda, a matakai daban-daban, baya ga abubuwan cikin gida na tsarin kiwon lafiya, wanda ke ba da damar haɗarin faruwa ta hanyar raunin rauni).

4) Yarda da ma'anar ƙa'idojin sana'ar kiwon lafiya kamar yadda (kafaffen ƙa'idoji da ƙa'idoji da aka gane a kimiyance da a aikace).

5) Ƙirƙirar shirye-shirye na kimiyya sakamakon bincike mai zurfi da bincike kan musabbabi da musabbabin kurakurai, don samar da hanyoyin da suka dace don rage su gwargwadon yiwuwa.

6) Buƙatar ƙirƙirar yanayi mai dacewa na ciki da waje da yanayin da suka shafi kiwon lafiya don ba da garantin cimma nasarar sa.

7) Tsaron mara lafiya ya kamata ya zama babban abin da ke mayar da hankali ga duk manufofin kiwon lafiya.

8) Buƙatar gudanar da tarukan bita ga dukan ma'aikatan kiwon lafiya, don horarwa, wayar da kan jama'a da kuma cigaban addini domin shawo kan kura-kurai idan aka fuskanta, la'akari da bitar a matsayin wani ɓangare na muhimman ayyukan kiwon lafiya.

9) Bayar da damar da ake buƙata, ciki har da kayan aiki, dakunan gwaje-gwaje, da bayanai, da kuma bin tsarin aiki na duniya (ƙa'idoji), don ba da gudummawa ga tabbatar da ganewar asali da daidai bayanin cutar.

10) Ƙaddamar da ƙa'idojin aiki na duniya da dokoki game da rashin ƙara yawan lokutan aiki na ma'aikatan kiwon lafiya zuwa fiye da sa'o'i takwas a rana, musamman a kan kwanakin kallo (sauye-sauye), don kiyaye hankalin likita don kiyaye lafiyar majiyyaci.

11) Alƙawarin rage yawan majinyata ga kowane likita gwargwadon iko, don ba majiyyaci damar bayyana matsalar lafiyarsa.

12) Wajabcin bita na lokaci-lokaci na duk dokoki da yanke shawara masu alaƙa da garantin aminci da kariyar haƙuri daga kurakuran likita.

13) Ƙaddamar da sha'awar kula da na'urorin kiwon lafiya na lokaci-lokaci ta hanyar ƙwararru a cikin waɗannan na'urori, don tabbatar da amincin su da dacewa.

14) Aiki don kafa babbar hukuma mai kula da kurakuran likitanci, wanda ya ƙunshi mutane masu sana'a daban-daban masu gogewa waɗanda aka san su da gaskiya da riƙon amana, kai rahoto ga wanda ya cancanta, kuma daga cikin ayyukanta akwai gudanar da bincike a duk wani hatsarin lafiya da ya faru, ko ya haddasa. Cutarwa ko a'a, da wuri-wuri, kafin a batar da sifofinsa, ko kuma tasirinsa, matuƙar binciken ya yi tsayin daka don sanin musabbabin faruwar wannan kuskure da kuma tasirinsa, idan lalacewa ya faru, sannan a mika rahotonsa ga hukumomin da ke da alhakinsa, tare da shawarwarin su, don gujewa yin kuskure a nan gaba.

15) Ƙarfafa ƙwararrun likitocin don bayyana kurakuran su, don nuna gaskiya da gaskiya, don yin hidima a nan gaba da nasarar aikin likita, da kuma samo hanyar doka don rage su.

16) Ƙarfafa wa waɗanda suka saba da kurakurai su ba da rahotonsu, tare da kare su daga duk wani tsangwama ko lalacewa.

17) Buƙatar kafa banki don samun bayanai kan kurakuran likitanci da wani kwamiti na musamman na likitoci da malaman fiƙihu da malaman fiƙihu suka yi, da kuma fitar da wata doka da ta wajabta wa dukan hukumomin da ke aiki a ma'aikatun lafiya da su kai rahoton kura-kurai, da baiwa bankin bayanai don gano su.

18) Tattaunawa daga ikon da ya dace na memba na ma'aikatan kiwon lafiya, idan ya yi manyan kurakurai

da suka haifar da lalacewa, don gano yanayin aikinsa da girman isarsa.

19) A gayyaci hukumomin da ke da alhakin yin rajista tare da sanya idanu kan magunguna don tabbatar da isassun hanyoyin da suke bi ta wannan fanni, da kuma bin diddigin magunguna, musamman masu haɗari, bayan an yi amfani da su, tare da rubuta duk wani abin lura game da huldar gefe ko magunguna tare da wasu magunguna, ko kashi na lalacewa, idan akwai, kuma ɗaukar matakan da suka dace.

20) Ƙaddamar da wayar da kan jama'a don canza tunanin al'umma na yarda da yiwuwar kurakurai a aikin likita.

21) Yin aiki don shigar da katin lantarki a cikin tsarin "barcode" ga kowane mutum a cikin ƙasar, don amfani da shi a duk ma'amalar lafiya, tare da mai da hankali kan buƙatar bincika na'urar "barcode" lokaci zuwa lokaci don tabbatar da ingancinsa.

22) Yin aiki don ba da bincike, ƙa'idodi (ƙa'idoji) da jagororin aiki don haɓaka bayanan ilimin game da marasa lafiya, yanayin su da tarihin lafiyar su.

23) Buƙatar riƙo da tattarawa da rarraba kurakuran aikin likita, don amfani da su wajen haɓaka rahotannin kimiyya, da kuma yin amfani da su a cikin nazarin kowane nau'in waɗannan kurakurai.

24) Bambance tsakanin kurakuran likitanci da ke faruwa sakamakon sakacin likitoci, da kura-kurai da suka samo asali daga sakaci na cibiyoyin kiwon lafiya saboda koma bayan tsarinsu da kayan aikinsu da ake buƙata don magani.

25) Bambance tsakanin kurakuran likita da abubuwan da ba a so ba, wanda likita ba shi da iko a kai, da kuma bambanta tsakanin kurakuran likita da matsalolin da ake tsammani sakamakon ayyukan likita.

26) La'akarin likita a matsayin mai lamuni idan aka yi sakaci da keta([1]) keta ƙa'idojin jinya da ƙwararru a fannin likitanci suka yi ittifaƙi a kai, da kuma idan ya yi jinyar mara lafiya ba tare da izini daga majiyyaci ko waliyyinsa ba, ko kuma wanda ya yi aiki da shi. Waliyyi a lokuta da ake buƙatar izini.

27) Daukan garantin (diyya) ga waɗanda doka ko doka ta wajabta a lokuta na cin zarafi ko sakaci.

28) Aiki akan shirya wani kwas akan ɗa'a a fannin likitanci, sanin kurakuran likitanci a kowane fanni, da yadda za'a hana su, da koyar da wannan kwas bisa tilasci ga ɗaliban likitanci.

29) Dole ne likita ya kula da majiyyaci game da gaskiyar rashin lafiyarsa da sakamakon da zai haifar da maganin, a cikin iyakokin damuwa ga sha'awar mai haƙuri daidai da yanayin yanayi da yanayin al'adun da ke gudana.

30) Likita ya kamata ya kula da mara lafiya tare da kulawar mutum mai hankali.

31) Haramun ne ga likita ya bayyana sirrin majiyyaci, kuma likita zai dauki nauyin lalacewa na dabi'a ko na abin duniya, duba da ƙudurin majalisar mai lamba 79 (8/10) da shawarwarin taron ƙungiyar Musulunci don Kimiyyar Kiwon Lafiya da aka gudanar a Kuwait a cikin Afrilu 1987.

Na biyu:

(a) Izinin likitanci:

Babban ƙa'idar ita ce, ana buƙatar izinin likita, kuma wasu lokuta kawai an cire su daga wannan, waɗanda suke kamar haka:

a) Abubuwan gaggawa da suka shafi haɗari ga rayuwar mutum ko wasu muhimman gaɓoɓinsa yayin da ba zai yiwu a sami izini daga majiyyaci ko waliyyinsa ba.

([1]) Sakaci shi ne: barin abin da ya kamata a aikata. Ƙeta kuma shi ne: aikata abin da bai kamata ba

b) Abubuwan da jama'a ke buƙatar magani ko rigakafi, kamar cututtuka masu yaduwa waɗanda ke yin barazana ga lafiyar jama'a.

c) Idan majiyyaci yana fama da tabin hankali ko tabin hankali da ke barazana ga rayuwarsa ko ta wasu, za a shigar da shi da ƙarfi a wurin jinyar bayan ya dauki matakan da ake buƙata.

(b) Dura abinci ko magani ta kunne.

a- Idan waliyyi ya ki ba da izini, waliyinsa zai koma ga magajinsa ko kuma ga babban waliyyi.

b- A lokuta masu tsanani da balagagge mai hankali ya ki ba da izinin shan magani, dole ne a bayyana illolin da ke tattare da ƙin ba da izini, kuma likita ya rubuta wannan bayanin a hukumance, kuma izinin ba zai gushe ba a wannan yanayin matuƙar saninsa yana nan.

c- Buƙatar cigaba da bincike da nazari kan lamuran da ke buƙatar tiyatar tiyata don ceto rayuwar uwa ko dan tayi, ko duka biyun, kamar abin da ya shafi cibiya a wuyan tayin, idan uwar ta ki. Don ba da izini ga sashin caesarean.

Shawarwari:

1) Ƙungiyar (Islamic Organization for Medical Sciences) tana gudanar da nazarin kwatance tsakanin ƙa'idojin shari'ar Musulunci ta fannin aikin likitanci, da alhakin kura-kurai a cikin wannan aiki, da kuma tanade-tanaden dokokin da ake aiki da su, da ƙa'idojin shari'a da aka kafa a wannan fanni. Matakin Larabawa da na Musulunci, kuma yana ba da shawarar abin da ya wajaba don samar da daidaito tsakanin waɗannan ƙa'idojin da waɗannan tanadi.

2) Haɗin kai tsakanin ƙungiyar da ƙungiyar ƙasashen Larabawa da takwarorinsu a matakin duniyar Islama, don nazarin samar da daftarin doka guda ɗaya kan abubuwan da suka shafi aikin likitanci da alhakin da ya taso daga kurakuran da ke da alaƙa, domin

Larabawa da Musulunci. Ƙasashen da za su yi amfani da shi wajen zartar da dokokinsu da suka shafi aikin likitanci da kura-kurai da ke tattare da hakan.

3) Kafa wata hukuma ta musamman a cikin kowace kasa ta Larabawa da Musulunci da take da ‘yancin kai, kuma ta ƙware ta musamman wajen shirya rahotannin ƙwararru a cikin shari’o’in sirri da na jama’a, da rigingimu a gaban kwamitocin sasantawa da kotunan sasantawa, dangane da kura-kurai da suka taso daga aikin likitanci.

4) Amincewa da tsarin sulhu a cikin shari’o’in laifuka masu alaka da kurakurai a cikin ayyukan likita, a kowane mataki na shari’ar, ta yadda sulhu ya haifar da kawo ƙarshen shari’ar laifuka, da kuma dakatar da zartar da hukunci idan hukuncin ya zama ƙarshe.

5) Faɗaɗa hanyoyin warware husuma, da kuma neman yin sulhu game da alhaki na farar hula sakamakon kura-kurai a ayyukan likitanci.

6) Samar da sassa na musamman don yin la’akari da shari’o’in da ba na laifi ba da na farar hula da ke da alaka da kurakuran likitoci da mataimakan su, muddin suna da ikon yanke hukunci a kan waɗannan shari’o’in.

7) Ya kamata a bunƙasa da kuma ƙarfafa wayar da kan ilimi a cikin dukanin muhimman batutuwa da tsare-tsare masu alaka da muhimman abubuwan da ke tattare da aiki tare a cikin shirye-shiryen horarwa a jami’o’i da cibiyoyin kiwon lafiya tun da wuri.

8) Likitoci su sami horo a aikace da ra’ayoyin don haɓaka ƙwarewa da ilimi a cikin aikin haɗin gwiwa don daidaita ƙwarewar da aka samu a jami’o’i da cibiyoyin ilimi.

9) Yin niyya horon horo ga likitoci don ƙarfafa mahimmancin aikin haɗin gwiwa a cikin kula da lafiya da kuma taimakawa saukaƙe sauyawa zuwa al’adar aminci.

10) Kula da lafiya ya kamata ya ƙarfafa darussan da aka koya daga manyan shirye-shiryen cancanta.

11) Ya kamata a haɓaka ƙwarewar likitocin da ke da alaƙa da hadin gwiwa ta hanyoyin ba da takaddun shaida don gudanar da aikin.

12) Jarabawar lasisi daga kwamitoci na musamman yakamata su hadaka da tantance sabbin ilimin likitoci game da abubuwan hadin gwiwa da tsammanin hadin gwiwar sana'a.

13) Nazarin cigaban tsarin inshora don hadarin da ke haifar da ayyukan likita, don ƙarfafa likita don yin ƙoƙarin neman magani.

14) Bayar da hankali daga kafafen yada labarai da sauran hanyoyin wayar da kan jama'a game da bayanan da suka shafi tabin hankali ta yadda za a magance su da wuri da inganci, tare da wayar da kan masu taɓin hankali hakkinsu.

15) Hadin kai tsakanin ƙasashen Larabawa da na Islama don fitar da wata doka guda daya ta jagoranci don kula da lafiyar hankali, wanda aka yi wahayi daga ƙa'idojin shari'ar Musuluncigabadaya, da ƙa'idodi da alƙawuran duniya masu dacewa.

16) Kungiyar, tare da hadin gwiwar ƙasashen Larabawa da na Musulunci, sun fitar da wata doka da ta shafi lafiyar kwakwalwa, wadda ta samu kwarin gwiwa daga ƙa'idojin shari'ar Musulunci da kuma alƙawuran ƙasa da ƙasa da suka dace.

17) Gudanar da wani taron tattaunawa na musamman kan lafiyar hankali da tunani don tattauna batutuwan da suka shafi da'a da shari'a da suka shafi lafiyar kwakwalwa, da fitar da takamaiman shawarwari dangane da hakan.

18) Ya kamata cibiyoyin kiwon lafiya su shirya don gudanar da tarurrukan lokaci-lokaci tsakanin likitoci ko mataimakan su don nazarin duk abubuwan da ke faruwa a fagen ayyukan likitanci, musayar ra'ayi

game da matsaloli da cikas da ke kawo cikas ga waɗannan ayyukan, nazarin kurakuran likita da bayar da shawarar hanyoyin gujewa ko rage su.

19) Haɓaka ƙwarewar likitoci a cikin sadarwa tare da marasa lafiya da danginsu, gami da sha'awar tsayawa kan abubuwan da ke faruwa a yanayin lafiyar marasa lafiya, da duk wata matsala da za ta iya tasowa yayin aiwatar da hanyoyin kiwon lafiya.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta **tabbata** ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 224 (23/8)
GAME DA TAKA- TSANTSAN A CIKIN MA'AMALOLI NA KUƊI: ƘA'IDOJI DA HUKUNCE-HUKUNCE

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar taimakekeniyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na ashirin da uku, da ya gudana a garin Madinatul Munawwara (Saudiyya), a ranakun 19 - 23 ga watan Safar, 1440H, wadanda suka yi daidai da ranakun 28 ga watan Oktoba – 1 ga watan Nuwamba, 2018.

Kuma bayan nazarin shawarwarin da taron masana ya bayar kan yin taka- tsantsan a cikin ma'amaloli na kuɗi: ƙa'idoji da hukunce- hukunce, wanda Cibiya ta gabatar a Dubai a tsakanin 26-27 Afrilu 2016 tare da haɗin gwiwar Sashen Harkokin Addinin Musulunci da Sa'a da Ayyuka a Dandalin Tattalin Arziki na Musulunci a zamanta na biyu, da sauraren bahasin da aka gabatar, an yanke shawarwari masu zuwa:

Na farko: Abin da ake nufi da kalmomi na musamman (ma'anoni):

1) **Ma'anar taka- tsantsan:**
   - **a.** Ma'anar yin taka tsantsan a ma'anarsa gaba ɗaya, ma'ana rufewa da kariya, ko kariya, da ma'anar kariya kamar yadda malaman fiḳihu suka bayyana.
   - **b.** Ma'anar taka- tsantsan a cikin kalmomin kuɗi: Yana nufin tsare-tsare don gudanar da haɗari ta

hanyar kawar da su, iyakancewa ko kawar da su, ta hanyar tura su zuwa wata ƙungiya.

c. Dangane da batun taka- tsantsan a ma'anar idiomatic, yana nufin: kariya daga haɗari da rage tasirin su, ba tare da iyakance ra'ayinsa ba ga ayyukan gama gari a kasuwannin hada-hadar kuɗi, yawancin su sun dogara ne akan sha'awa da ramuwa ga haɗari. Waɗannan tsare-tsare sun hada da abubuwan da suka hada da: gaba, zaɓi, da musanya, kuma wasu daga cikin waɗannan tsare-tsaren majalisar ta riga ta yanke shawarar cewa ba su da ƙa'ida a cikin rubutun yanke shawara, kamar zaɓin, da mafi yawan makomar gaba da musayar da aka jinkirta. A cikin ra'ayin yanke shawara na kasuwa.Kudi.

2) Ra'ayin haɗari:

Kuma ma'anarsa a cikin harshe: yiwuwar halaka.

A cikin kalmomin kudi: yuwuwar asarar kudi, faruwar asara, asarar riba, ko kasancewa ƙasa da matakin da ake tsammani.

Haɗarin da aka yi niyya a wannan ma'ana ba ya rabuwa da ayyukan tattalin arziki, kwangilar takardu kamar jinginar gida, garanti (lamuni) da sauransu an ambaci su a cikin shari'ar Musulunci don kare ɓangarorin da ke cikin kwangilolin daga haɗarin yanar gizo, kuma haɗarin gaba ɗaya ba a so; domin a cikinsa akwai jefa dukiya ga halaka.

3) Dangane da kariya, an bayyana shi da: amfani da hanyoyin da **ake** da su don hana asara, rashi ko lalacewa.

Kariya a wannan ma'ana ya fi lamuni fiye da garantin babban birnin, saboda garanti shine sadaukarwar wani yanki na musamman don ɗaukar asarar, lalacewa ko raguwar babban birnin. Dangane da kariyar, ita ce kariyar jari, wanda ya haɗa da garanti kai tsaye da kai tsaye.

Na biyu: Matsayin shari'ar Musulunci a kan taka-tsantsan ga haɗari:

1) Yin taka- tsantsan a ma'anarsa ta gaba ɗaya yana nufin karewa da kare kuɗi daga hatsari, kuma a wannan ma'anar ya yi daidai da manufofin shari'ar Musulunci wajen kiyaye kuɗi.

2) Hukuncin shari'a a aikace ya dogara ne da gwargwadon yadda tsare-tsaren tsare-tsare da tsare-tsare a kowane nau'insu suke yin riƙo da tsarin Shari'a, kuma wannan yana buƙatar yin cikakken bayani kan kowace dabara ta hanyar bincike, da kuma duba iyakar abin da ya dace da tsarin Shari'a.

Na uku: Ƙa'idojin Shari'a don taka- tsantsan dabaru da hanyoyin:

1- Cewa ƙa'idojin taka- tsantsan ba su shafi riba ko kuma zama hujja a kansa ba, kuma bai hada da yaudarar batsa ba, domin hakan ya hada da cin kuɗin mutane ba tare da hakki ba.

2- Ita kanta sigar ta zama halattacciya.

3- Cewa tsarin taka- tsantsan ba zai kai ga sayar da basussuka da wani abin kima ba, da musayar abin da Shari'a ta hana, kamar yadda ake gani a kasuwannin hada-hadar kuɗi na gargajiya.

4- Cewa ƙa'idojin taka- tsantsan ba sa haifar da siyar da haƙƙoƙi na zahiri, kamar siyar da zaɓi, wanda Majalisar ta tabbatar da haramtawa ta hanyar ƙudiri mai lamba 63 (1/7) sakin layi na 2 (b), sannan kuma ba zai kai ga biyan diyya ba. Don wajibci, kamar ladan lamunin lamunin, wanda majalisar ta haramta a cikin ƙuduri mai lamba 12 (2/12).

5- Yin la'akari da manufofin shari'ar Musulunci, yayin da ake tsara kwangilolin taka- tsantsan, da kuma la'akari da sakamakon waɗannan kwangilolin da tasirinsu ta ɓangarori daban-daban, domin yin la'akari da sakamakon wani ƙa'ida ce da Shari'a ta yi la'akari da shi.

6- Wannan kwangilar taka- tsantsan ba ta haifar da garantin babban jari ko riba da ake sa ran ba, ko

garantin ya fito ne daga manajan, mai ƙididdigewa ko wakili, a lokuta na rashin cin zarafi, sakaci ko keta sharuɗɗan.

7- Haɗarin da ke ciki da kanta bazai iya biyan diyya ba.

8- Manufar kayan aikin taka- tsantsan shine don kiyaye amincin kuɗi, kuma ba yin caca akan bambance-bambancen farashin (Hasashen ba).

Majalisar ta ba da shawarar waɗannan:

1. Bisa la'akari da yawaitar tsare-tsare da hanyoyi da hanyoyin aiwatar da ayyuka na zahiri a cibiyoyin hada-hadar kuɗi na Musulunci, kuma saboda yana daya daga cikin batutuwan da suka kunno kai da ƙa'idojin shari'a a cikin masu haƙuri da shari'ar Musulunci, makarantar ta ba da shawarar a gudanar da tarukan karawa juna sani na ilimi haɗin gwiwa da cibiyoyin hada-hadar kuɗi na Musulunci wajen yin nazari kan kayan aikin taka- tsantsan da ma'amaloli da cibiyoyin hada-hadar kuɗi na Musulunci ke aiwatarwa ko kuma hukumomin da suka amince da su, don cimma madaidaicin aiki da tsare-tsare da sharuɗɗan da majalisar ta amince da su a cikin shawarwari da shawarwarinta.

2. Ya kuma yi kira ga ma'aikata da ma'aikatan cibiyoyin hada-hadar kuɗi da su yi amfani da tsare-tsare da kwangilolin da Cibiyar Fiƙihu ta ƙasa da ƙasa, da Cibiyar Fiƙihu ta Ƙungiyar Ƙasashen Musulmi ta Duniya, da sauran makarantun da aka amince da su, wajen tsara kwangila da hada-hadar kasuwanci, kamar: Salam, Parallel Salam, Murabaha don odar siyan, Istisna', Parallel Istisna', da zaɓin yanayin, tare da ikon sarrafa doka da ke cikin waɗannan yanke shawara.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta **tabbata** ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 225 (23/9)
GAME DA HALAL, DON AMSA TAMBAYOYIN CIBIYAR MATSAYI DA MA'AUNI NA ƘASASHEN MUSULUNCI (CEMIC)

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar taimakekeniyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na ashirin da uku, da ya gudana a garin Madinatul Munawwara (Saudiyya), a ranakun 19 - 23 ga watan Safar, 1440H, wadanda suka yi daidai da ranakun 28 ga watan Oktoba – 1 ga watan Nuwamba, 2018.

Da kuma bayan nazarin lafazin ƙarshe na taron karawa juna sani na Halal don amsa tambayoyin Cibiyar Ma'auni da Tsarin Halitta na Ƙasashen Musulunci (CEMIC), wanda Cibiyar ta gudanar a birnin Jiddah daga 22-23 Rabi'ul Sani 1436H daidai da 11-12 ga Fabrairu, 2015, an kuma sake siganta shi daidai da ƙuduri mai lamba: 206 (2/22) game da tambayoyin Cibiyar Ma'auni da Tattalin Arziki na Ƙasashen Musulunci da aka fitar a zaman taro na ashirin da biyu na taron Majalisar da aka gudanar a Kuwait a tsawon lokaci na 2 -5 Jimadal Akhir 1436H daidai da 22-25 Maris 2015 , da sauraren bahasi da aka yi a kewaye da ita, an yanke shawarwari masu zuwa:

Komar da batun zuwa sakatariyar Cibiyar don nazari da gyara kamar yadda ta ga ya dace, kuma a sanar da hukumar tambayoyi (CEMIC) game da hakan.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta **tabbata** ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 226 (10/23)
GAME DA FIFIKO DA KUMA BIYAYYA A CIKIN HADA-HADAR KUƊI YANAYINSU DA ƘA'IDOJINSU DA SHARUƊƊANSU

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar taimakekeniyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na ashirin da uku, da ya gudana a garin Madinatul Munawwara (Saudiyya), a ranakun 19 - 23 ga watan Safar, 1440H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 28 ga watan Oktoba – 1 ga watan Nuwamba, 2018.

Da kuma bayan an yi nazari a ƙarshe na shawarwarin taron karawa juna sani na fifiko da mika wuya a harkokin hada-hadar kuɗi: lamuransu, da tsare-tsare, da sharuɗɗan cigabansu, wanda Cibiyar Fiḳihu ta ƙasa da ƙasa tare da ƙungiyar Bankin Raya Musulunci a birnin Jidda suka shirya. Tsawon 25-26 Safar 1436H daidai da 17-18 Disamba 2014. An sake sigar daidai da ƙuduri mai lamba: 214 (10/22) game da fifiko da kuma biyayya a cikin hada-hadar kuɗi yanayinsu da ƙa'idojinsu da sharuɗɗansu da ya zo a taro na Ashirin da Biyu, taron majalisar wanda aka gudanar a ƙasar Kuwait tsakanin 5-2 Jimadal Akhir shekara ta 1436 daidai da 22-25 Maris 2015 , tare da sauraren bahasi da suka juya.

Kuma bisa ga abin da ya zo a cikin hukunce-hukuncen Cibiyar Fiḳihu ta Islama ta ƙasa da ƙasa dangane da mas'alar mamaya da tauyewa (mai lamba 30, 188, da 196),

musamman ƙuduri mai lamba 30, an kuma yanke shawara masu zuwa:

Na farko: Jaddada abin da aka bayyana a sakin layi na (a) da (b) na kashi na uku na hukunci mai lamba 30 da aka ambata a sama dangane da kuɗaɗen da aka tara bayan an yi rajista da kafin a fara aiki. Yin cinikin tsaro (share, sukuk ko raka'a) a cikin Ana ɗaukar wannan shari'ar a matsayin musayar kuɗi tsabar kuɗi don tsabar kuɗi, don haka tanadin musayar ya shafi shi. Haka nan, idan dukiyar ta zama basussuka, to za a yi amfani da tanadin zubar da basussukan cikin ciniki.

Na biyu: Hukunce-hukuncen ta'addanci (mabi'a) Shari'a ce ta shar'anta, kuma ta ce mabiyi na ƙarƙashinsa ne, ko kuma abin da ya biyo bayan abin ya dauki nasa ƙa'idar, don haka ya halatta a yi aiki da shi a cikin cinikin jarirai, muddin mai bin ya cika.

Binciken tabbatarwa mai biyo baya shine: wanzuwar aikin, aikin, da mahallin da ke da alhakin (cibiyar ko kamfani) don juya kuɗin. Sannan ya halatta a yi ciniki da tsaro ba tare da la'akari da adadin kuɗi da bashi a tsakanin kadarorinsa ba. A wannan yanayin, ana la'akari da dogara ga kadarar da aka biyo baya kuma ba mai zaman kanta ba, la'akari da cewa kadarar da ta biyo baya ta kasance mai inganci a duk matakan ciniki.

Na uku: Idan takardun ba su wakiltar ayyukan kasuwanci wanda kuɗaɗe ke canzawa, amma mallakar kowa ne a wasu kuɗaɗe da cibiyar kuɗi ke bayarwa; Makarantar ta tabbatar da abin da aka bayyana a farkon sakin layi na (c) na kashi na uku na hukuncin da makarantar ta yanke mai lamba 30 cewa idan har kadarorin jami'an tsaro sun hada da kuɗaɗe, basussuka, kadarori na zahiri, fa'idodi, kuɗaɗe da basussuka da suka samo asali daga cikinta, to ya halatta a yi ciniki da shi a kan farashin da aka yi yarjejeniya da shi, matuƙar mafi rinjaye ya yi rinjaye a wannan harka.Don manyan mutane da fa'idodi.

Ƙa'idar wannan ita ce dukiya da riba sun fi rabin (50%).

Na huɗu: Ba ya halalta a dauki maganar cewa, halaccin yin ciniki – bisa ƙa'idar dogaro – a matsayin hujja ko dabara. Bayar da basussuka da ciniki da su, kamar abubuwan da ke cikin tsaro su ne basussuka da kuɗaɗen da aka ƙara musu dukiya da fa'ida don su yi rinjaye; don a iya tsare shi.

Aikace-aikace na ƙa'idodin rinjaye da dogaro a cikin kasuwancin tsaro:

Na farko: Sukuk da rukunin zuba jari:

1) A cikin tsarin aiki da ƙa'idojin fifiko da na ƙasa da ƙasa a cikin cinikin sukuku, dole ne a la'akari da cewa kwangilar da aka bayar da sukuk a kan ta ta cika sharuɗɗan shari'a, kuma ba ta ƙunshi wani sharaɗi da ya saba wa doka ba. Buƙatunsa ko ya saba wa tanadinsa.

2) Bayar da mahimmanci ga abin da aka bayyana dangane da aikace-aikacen da suka shafi sukuku na haya a cikin ƙudurin majalisa mai lamba 196 dangane da kammala abin sukuku na Musulunci, abu (2), abu na (3), da abu na (4).

3) Ya halatta a yi ciniki da sukuk idan mafi yawan kadarorinsa dukiya ne ko fa'ida ko ayyuka, bayan rufe kofar shiga da kuma fara aikin, amma kafin a fara aikin, ana lura da yadda shari'a ta ke kula da yarjejeniyar musayar idan dukiyar ta kasance. Suna cikin kuɗi, kuma ana amfani da tanadin zubar da basussuka idan kadarorin bashi ne.

4) Ya halatta a yi ciniki a cikin takardun mallakar ribar wasu kadarori (kayayyaki) kafin a sake yin hayar, idan har aka sake kafa hayar, sukuk tana wakiltar hayar, kuma a lokacin bashi ne da ake bin sa. Na biyu mai haya, don haka ciniki ya kasance ƙarƙashin tanadi da kulawar zubar da basussuka.

5) Ba ya halatta a yi ciniki a cikin takardun mallakar ribar kadarorin da aka siffanta a tsare kafin a fayyace dukiyar da aka samu riba. Kuma kafin mika shi, sai

dai ta hanyar kula da yadda ake tafiyar da basussuka. Idan an nada, ana iya yin ciniki da sukuk.

6) Ya halatta a yi cinikin takardun mallakar hidimomin da aka samu daga wani ɓangare na musamman kafin a sake yin hayar waɗannan ayyuka, idan har aka maimaita sukuk na wakiltar hayar, kuma a lokacin ya zama bashi. Bashi ta hannun mai haya na biyu, sannan ciniki yana ƙarƙashin tanadi da sarrafawa na zubar da basussuka.

7) Ba ya halatta a yi shawarwari game da ayyukan mallakar ayyukan da wata ƙungiya ta bayyana a cikin abin da ke da alhakin ba kafin a bayyana jam'iyyar da za a ba da sabis ɗin daga gare ta, sai dai ta hanyar lura da tsarin zubar da basussuka. Idan an nada jam'iyya, ana iya siyar da sukuk.

8) Ana iya yin ciniki da Istisna'a sukuk idan mai yin sukuk ne ya fitar da su, ko kuma aka mayar da kuɗin zuwa kadarorin da masu sukuku suka mallaka a lokacin Istisna'a, amma idan kuɗin sukuk ya biya farashi daidai gwargwado. Ko kuma abin da aka ƙera ya miƙa wa masana'anta, ma'ana cewa farashin Istisna'a ya zama bashi da yake binsa, sannan zagayawa ta kasance ƙarƙashin tanadin zubar da bashi.

9) Bai halatta a yi ciniki da sukuk na salam ba; domin kamar sayar da basussuka ne kuma ana bin tsarin zubar da bashi.

10) Kada a sayar da kayan Murabaha bayan an sayar da kayan Murabaha ga mai saye aka kai masa. Domin kamar sayar da bashi ne.

11) Ana iya siyar da sukuk, mudaraba sukuk da hukumar saka hannun jari bayan rufe ƙofar shiga tare da cika ikon sarrafa kadarorin da ke ƙasa bisa ga abin da aka ambata a cikin na uku a sama.

12) Ana iya siyar da sukuk na aiki da hayar da ta ƙare tare da mallaka bayan mai haya ya mallaki kadarorin da za a yi hayar.

Na biyu: Hannun jari:

Yin la'akari da abin da aka bayyana a cikin shawarwarin da aka ambata a sama, da ƙuduri na 63 na Majalisar game da kasuwannin kuɗi, musamman sakin layi (4), (5), (7), (8), da (13). Ya kamata a yi la'akari da abubuwan da ke biyo baya yayin fitar da hannun jari:

(1) Ba za a iya siyar da hannun jarin kamfanoni ba idan kadarorin su basussuka ne kawai, sai dai idan an kiyaye tanadin zubar da basussuka.

(2) Ba za a iya siyar da hannun jarin kamfanoni idan kadarorin su na cikin tsabar kuɗi kawai, ko a lokacin biyan kuɗi ko kuma daga baya kafin wani ɓangare na babban birnin ya canza zuwa ƙayyadaddun kadarorin da kashi 10%.

(3) Idan dukiyar rabon ta ƙunshi dukiya, riba, kuɗi da basussuka, da fifikon dukiya da riba akan bashi da tsabar kuɗi ba a samu ba idan sun yi daidai, ko kuma mafi rinjayen kuɗi ne da bashi, ko kuma ba zai yiwu ba. Sani game da su, sa'an nan kuma a yi amfani da ƙa'idar subsidiaity. Kuma mabiyi yana samun ikon sarrafa shi, wanda shine: aiki, aiki, da mahallin da ke da alhakin (na'urorin gudanarwa) don juya kuɗin. Sannan ya halatta a sayar da kaso ba tare da la'akari da adadin kuɗi da bashi a tsakanin kadarorinsa ba. A wannan yanayin, ana la'akari da dogara ga kadarar da aka biyo baya kuma ba mai zaman kanta ba, la'akari da cewa kadarar da ta biyo baya ta kasance mai inganci a duk matakan ciniki.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta **tabbata** ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 227 (11/23)
GAME DA TASIRIN ƊAURIN AURE GA DUKIYAR MA'AURATA

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar taimakekeniyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na ashirin da uku, da ya gudana a garin Madinatul Munawwara (Saudiyya), a ranakun 19 - 23 ga watan Safar, 1440H, wadanda suka yi daidai da ranakun 28 ga watan Oktoba – 1 ga watan Nuwamba, 2018.

Bayan ta duba bincike da nazarin da aka gabatar wa makarantar dangane da batun tasirin daurin aure a kan dukiyar ma'aurata, da kuma sauraron tattaunawa mai yawa da aka yi a kusa da shi, an yanke shawarwari masu zuwa:

Na farko: Kowanne daga cikin ma'auratan yana da nasa haƙƙinsa na kuɗi, kuma bisa ga haka suna da hakkin yin watsi da kuɗaɗe da haƙƙoƙin da kowannensu ya mallaka, ta hanyar musanya ko kuma bayar da gudunmawa.

Na biyu: Abin da kowanne daga cikin ma'aurata ya mallaka na dalilin auren ko kuma bai da shi ba, ana ɗaukarsa a matsayin kebantaccen abin mallakar mai shi, kuma a mayar da shi bayansa zuwa ga magadansa.

Na uku: Idan ma'auratan suka yarda su raba kuɗaɗensu bisa son rai da yardar rai, to babu wani saɓani na shari'a a kan haka, kuma bai halatta a dora musu hakan ta hanyar dauri ba.

Na huɗu: Ita mace idan dangantakar aure ta kare da saki, ko saki, ko khula'I, kuma hakan ya jawo mata cutarwa, to tana da hakkin ta shiga ɓangaren shari'a, tana neman diyya ga diyya da aka yi a wani zamani na aiwatar da abin da dan majalisa mai hikima ya yanke shawara ga matar da aka saki game da hakkin jin daxi bayan saki.

Na biyar: Kiran kafa cibiyoyin gwamnati ko masu zaman kansu. Domin kula da matan da aka saki don biyan buƙatunsu.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta **tabbata** ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 228 (12/23)
GAME DA SHAWARWARIN KWAMITIN DA SAKATARIYAR CIBIYA TA KAFA DOMIN TATTAUNA WASU BATUTUWAN SUKUK

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar taimakekeniyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na ashirin da uku, da ya gudana a garin Madinatul Munawwara (Saudiyya), a ranakun 19 - 23 ga watan Safar, 1440H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 28 ga watan Oktoba – 1 ga watan Nuwamba, 2018.

Bayan gabatar da abin da aka ambata a cikin taron Kwamitin ilimi na Cibiyar a ranar 9 ga Rabi'ul Awwal, shekara ta 1438, daidai da 8 ga Disamba, 2016, da aka kafa ta domin tattaunawa kan bayanan wasu shawarwarin sukuk, an yanke shawarwari masu zuwa:

An gudanar da taron karawa juna sani na ilimi wanda ƙwararru da dama za su rubuta wasiku don yin nazari da nazari kan batutuwa biyu masu zuwa, matuƙar dai taron ya fito da shawarwarin kimiyya da za a gabatar da shi ga majalisar Cibiyar a zama na gaba, batutuwa biyu su ne. :

Batu na farko: Shin hayar kadara ga mai siyar da ita tana ɗaukar nau'in siyarwa ne wanda Shari'a ta hana, kamar yadda ya zo a cikin ƙuduri na 188 (20/3).

Batu na biyu: gwargwadon yadda za a iya ɗaukar nauyin kashe sukuk a cikin hayar da ta kare da mallake ta bisa ƙimarsu, da kuma dalilin da ya sa ba a ƙimarsu ba a kan

cewa wanda ya fitar da sukuk da wanda ya ci gajiyar su. Sun amince da hakan yayin fitar da sukuk, kamar yadda ya zo a cikin ƙudurin majalisa mai lamba: 178 (19/4).

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta **tabbata** ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 229 (13/23)
GAME DA AYYANA ZAMAN TARE A ƘARƘASHIN MUSULUNCI

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar taimakekeniyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na ashirin da uku, da ya gudana a garin Madinatul Munawwara (Saudiyya), a ranakun 19 - 23 ga watan Safar, 1440H, wadanda suka yi daidai da ranakun 28 ga watan Oktoba – 1 ga watan Nuwamba, 2018.

Bisa la'akari da matsalolin da al'umma ke fuskanta daga ciki, da kuma ƙalubalen da take fuskanta daga waje, Majalisar ta fitar da sanarwar mai taken:

(KYAKKYAWAN ZAMAN TARE ƘARƘASHIN MUSULUNCI)

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, tsira da aminci su tabbata ga wanda aka aiko domin rahama ga talikai, Annabinmu Muhammadu tare da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

Bayan haka:

Addinin Musulunci shi ne addini na ƙarshe, kuma shari'arsa ita ce ƙarshen shari'o'in da Allah ya saukar, kira zuwa ga kaɗaita Ubangiji mai girma da buwaya, manufarsa da babban hadafinsa kamar yadda shi ne manufar saƙonnin

da Allah ya saukar, alhairin bil'Adama da shi. Jin daxi duniya da lahira, Allah Maɗaukakin Sarki ya ce: **(Ba mu aiko ka ba sai domin ka zama rahama ga talikai)**(1), ya kuma ce: **(Mun saukar maka da littafi ne saboda ya zama bayani akan komai, kuma shiriya da rahama ne shi, kana kuma albishir ne ga Musulmai)**(2).

Mu 'yan majalisar cibiyar fiƙihun Musulunci ta ƙasa da ƙasa, wadda takeƙarƙashin ƙungiyar haɗin kan Musulmi, mun gudanar da zama na ashirin da uku a Madina, a lokacin: Safar 19-23 1440 H, daidai da: 28 ga Oktoba – 1 ga Nuwamba, 2018, a cikin mahimmancin ƙa'idoji da ɗabi'un da Musulunci ya zo da su, waɗannan kaɗan daga cikinsu suke cikin wannan shela, abin da ɗan Adam ya fi buƙatuwa da shi, da kuma abin da al'ummomin bil'Adama suka fi buƙata da shi, ta hanyar koyi da Manzon Allah (SallalLahu alaiHi wa alihi wa sallam) a lokacin da ya yi hijira zuwa Madina (Yasriba), kuma ya rubuta a cikin mutanenta da ƙungiyoyinta daban-daban da yarjejeniyar da ta tsara alakar da ke tsakaninsu, kuma ya ambace shi (SallalLahu alaiHi wa alihi wa sallam). Shi ne ya gabatar da wasu manyan ƙa'idoji na Musulunci, kuma bitar mafi muhimmanci daga cikin waɗannan ƙa'idoji ne:

(1) Kira zuwa ga Musulunci kira ne na gama-gari, kuma ManzonSa (SallalLahu alaiHi wa alihi wa sallam), an aiko shi ne zuwa ga dukan mutane, Allah Maɗaukaki Ya ce: **(Ba mu aiko ka ba face zuwa ga mutane baki ɗaya, kana yi masu albishir, kana kuma yi masu gargaɗi, amma mafi yawan mutane ba su sani ba)**(3), kuma ga dunƙulewar saƙon Musulunci, kuma kira zuwa ga Musulunci yana daga cikin ayyukan da suka wajaba, kuma hanyar gabatar da kira dole ne ya ginu akan azanci da hikima da wa'azi mai kua, da yi mujadala akan abin da shi ne ya fi kyau, ya kuma fi

(1) al- Abiya'i: 107
(2) an- Nahli: 89
(3) Saba'i: 28

dacewa, a nesanci dukan kaushin hali da wauta, Allah mai girma yana cewa: **(Ka yi kira zuwa ga hanyar gaskiya, wadda Ubangijinka ya shar'antawa mutanenka, a wurin kiran nasu ka bi hanyar da ta dace da kowanne daga cikinsu, ka yi amfani da hikima da zancen da ya dace tare da zaɓaɓɓun cikinsu da suke da kaifin hankali da basira, amawan cikinsu kuma ka yi amfani da abin da ya dace da sun a wa'azozi, da buga misalai da za su ja su zuwa ga gaskiya, su kuma shiryatar da su ta hanya mafi sauƙi da ta dace da su, su kuwa masu addinan da suka gabata cikin Ahlul kitabi ka kafa masu hujja da tunani gami da sauƙaƙaƙƙen zance mai taushi, da kuma tattaunawa mai kyau da babu tashin hankali, balle zage- zage a ciki, ta yanda za ka iya gamsar da su, da jawo hankulansu. Wannan ita ce hanyar kiran mutane zuwa ga Allah duk da bambancin inda suka karkata, ka bi waɗannan hanyoyin tare da su, ka kuma miƙa al'amarinsu zuwa ga Allah Ubangijinka bayan wannan, shi ne wanda ya san wanda ya dulmiye a cikin ɓata daga cikinsu, ya kuma nesanci hanyar tsira, da kuma wanda ya ɗabi'arsa ta inganta, ya shiryu ya kuma yi imani da abin da ka zo da shi)**([1]).

(2) A mahangar Musulunci ɗan Adam shi ne halifan da Allah ya halifantar, Allah Maɗaukakin Sarki ya karrama shi a matsayinsa na ruhi da ganganjiki, sam bai halatta a cutar da shi ko a ƙasƙantar da shi, ko a wulaƙanta shi a lokacin da yake a raye, ko bayan yam utu ba, Allah Maɗaukakin Sarki ya ce: **(Lallai mun karrama ɗan Adam da kyakkyawar halitta da kuma furuci da zaɓan abubuwa, mun kuma ba shi karama da izza idan suka yi biyayya, mun kuma ba shi dabbobin da zai hau a tudu da tsandauri, a kogi kuma mun ɗaura shi akan jiragen ruwa, mun kuma**

([1]) an- Nahli: 125

azurta su da abubuwa masu daɗi, mun kuma yi maƙuƙar fifita su da hankali da tunani akan halittu masu yawa da muka halitta)(1), haka ma (SallalLahu alaiHi wa alihi wa sallam) ya ce**: (Karya ƙashin mamaci daidai yake da ƙarya shi yana raye)**(2), dukan halittun Allah yah ore masa su, Allah mai girma yana cewa: **(Ashe ba ka ga cewa lallai Allah ya hore maku dukan abubuwan da suke sama da waɗanda suke ƙasa, ya kuma shimfiɗa maku ni'imominsa na zahiri da baɗini ba ne.. duk da haka a cikin mutane akwai waɗanda suke yin jayayya a cikin sha'anin Allah ba tare da ilimi, ko shiriya, ko wata hujja ta wahayi mai haskakawa ba)**(3) [Luƙman: 20], mai girma da ɗaukaka ya ce: **(Shi ne yah ore maku dukan abubuwan da suke sama da waɗanda suke ƙasa daga gare ni shi ne, lallai akwai ayoyi a cikin yin haka ga mutanen da suke tunani)**(4).

(3) Allah Maɗaukakin Sarki ya wajabta wa ɗan Adam bin dokoki da shari'o'in da ya aiko Annabawa da Manzanni da shi, kuma matsayinsa game da su ne zai tabbatar da makomarsa a rayuwar duniya da ta lahira, Allah Maɗaukakin Sarki ya ce: **(Allah ya bai wa Annabi Adam (AlaiHis Salam) da matarsa umurnin su fita daga gidan aljanna su sauka a doron ƙasa, ya kuma ba su labarin cewa za a sami adawa tsakanin zuriyarsu da junansu a doron ƙasa, kuma lallai shi ne zai yi masu baiwa da shiriya, duk wanda ya bi shiriyar da Allah ya yi masu baiwa da it aba zai auka cikin saɓon Allah a duniya ba, ba kuma zai taɓe da azaba ba. Wanda kuma duk ya kawar da kai ga barin shiriyar Allah da yi masa biyayya, to kuwa lallai zai rayu ne rayuwa mara jin daɗi, ba zai gamsu da abin**

(1) al- Isra'i: 70
(2) Abu Dawud
(3) Luƙman: 20
(4) al- Jasiya: 13

da Allah ya raba ya ba shi ba, ba kuma zai sallama wa hukuncin Allah da ƙaddararsa ba, a ranar alƙiyama a filim hisabi kuma za a kama shi da zunubin da ya aikata, ya gaza kabatar da wani hanzari, kaman dai yanda basirarsa ta makance an duniya ta yanda ba ta iya ganin ayoyin Allah)([1]).

(4) Ta nan ne malamai suka muhimmanta rarraba hukunce- hukuncen shari'a saboda su bayyana irin yanda ta game dukan halaye da yanayin da ɗan Adam yake ciki, da dangantakarsa mabambanta, sun kasa zuwa gida uku: Na farko: Imani, na biyu: kyawawan ɗabi'u, na uku: na aiki a aikace, inda ya ƙunshe ibadu da mu'amala.

(5) A Musulunci babu bambanci tsakanin ɗan Adam saboda launin fata, ko jinsi, ko harshe, dukansu daga asali ɗaya suke, babansu ɗaya, uwarsu ɗaya (Adam da Hawwa'u), Allah Maɗaukakin Sarki ya ce: **(Ya ku mutane, ku ji tsoron Ubangijunku da ya samar da ku daga rai ɗaya, daga kuma cikin wannan ran ya samar masa da abokin zama, daga kuma su ne aka sami maza da mata masu tarin yawa, dukanku kuna komawa ne zuwa ga wannan ran guda ɗaya, ku ji tsoron Allah wanda da shi ne kuke neman taimako wajen biyan buƙatunku, kuma da albarkar sunansa ne wani sashe naku yake tambayar wani sashe wurin sauye-sauyen al'amurra, ku kuma kiyaye zumunta, kada ku soma ku yanke ta, shin ta kusa ce, ko ta nesa, lallai Allah mai sanya ido ne a cikin al'amurranku, babu wani abu naku da zai ɓuya masa, zai kuma sãkã maku akan haka)**([2]), Manzon Allah (SallalLahu alaiHi wa alihi wa sallam) ya ce: **(Lallai Allah mai girma da buwaya ya ce: Ya ku mutane, lallai mun halicce ku ne daga namiji da mace, sannan muka sanya kuka zama al'ummomi da**

([1]) Taha: 123- 124
([2]) an- Nisa'i: 1

ƙabilu saboda ku yi taimakekeniya da juna, lallai wanda ya fi girma da daraja a wurin Allah shi ne wanda ya fi tsoron Allah a cikinku)([1]), **Balarabe ba shi da wata falala akan wand aba Balarabe ba, haka ma wanda ba Balarabe ba shi da wata falala akan Balarabe, baƙar fata ba shi da wata falala akan farar fata, haka ma farar fata ba shi da wata falala akan baƙar fata sai dai ta tsoron Allah)**([2]).

(6) Haka ma babu wani bambanci tsakanin namiji da mace a cikin karramawar da Allah ya yi wa ɗan Adam, da kuma asalin takalifi na shari'a, Allah Maɗaukakin Sarki ya ce: **(Muminai maza da mata dukansu majiɓinta al'amurran junansu ne, suna bayar da umurni aikata abubuwa masu kyau, suna kuma hana aikata abubuwa masu muni, suna tsayar da sallah, suna kuma bayar da zakka, suna yi wa Allah da Manzonsa biyayya, lallai waɗannan su ne waɗanda Allah zai yi masu rahama, lallai Allah mai yawan buwaya da hikima ne)**([3]), Manzon Allah (SallalLahu alaiHi wa alihi wa sallam) ya ce: **(Mata 'yan uwan shaƙiƙai ne na maza)**([4]), duk wata kira da aka yi da "ya ku mutane", da "ya ku muminai" haɗe take da maza da mata gaba ɗaya.

(7) Imani da Annabawa da Manzanni da imani da litattafan da Allah ya sauka, da girmama su, da ganin alfarmarsu, da imani da cewa dukansu 'yan saƙo ne da suka zo daga Allah da kiran tauhidi, da kuma bauta masa, suna cikin ginshiƙan imanin kowane Musulmi, sam bai halatta Musulmi ya bambanta tsakanin Annabawan Allah da Manzanninsa ba, Allah Maɗaukakin Sarki ya ce: **(Lallai abin da aka saukar zuwa ga Manzon Allah – Annabi Muhammadu**

([1]) al- Hujrat: 13
([2]) al- Tabaraniy
([3]) at Tauba: 71
([4]) At- Tirmiziy 113

(SallalLãhu alaiHi wa ĂliHí wa sallam)- shi ne gaskiyar da ya zo daga Allah, kuma lallai ya yi imani da shi, muminai ma sun yi imani tare da shi, dukansu –Manzon Allah da muminai- sun yi imani da Allah da mala'ikunsa da litattafansa da Manzanninsa, suna daidaita tsakanin Manzannin Allah wajen imani da su da girmama su, suna cewa: ba za mu raba tsakanin Manzanninsa ba, sun ƙarfafa imaninsu na zuciya da maganarsu ta harshe, suna fuskantar Allah da jawabinsu suna cewa: Ya Ubangijinmu mun ji cikakken abin da ka saukar, mun kuma amsa abin da yake cikinsa. Ya Ubangiji ka yi mana baiwa da rahamarka, makoma gaba ɗaya zuwa gare ka take)(1), kuma lallai addinin Musulunci ya yi kira zuwa ga tattaunawa tare da Ahlul kitabi, da yin mujadala mai kyau da su, Allah Maɗaukakin Sarki ya ce**: (Ya kai wannan Annabi (SallalLãhu alaiHi wa ĂliHí wa sallam), ka ce: ya ku Ahlul kitabi, ku taho zuwa ga kalmar adalci, mu faɗe ta a tsakanin mu da ku a tare, ita ce: mu keɓance bautar mu ga Allah shi kaɗai, kada mu sanya wanin sa a matsayin abokin tarayya da shi, kada kuma wasun mu su bi wasu wajen halatta wani abu, ko haramta shi, suna masu barin hukuncin Allah a cikin abin da ya halatta da wanda ya haramta. Idan suka kawar da kai ga barin wannan kira ta gaskiya, to, ka ce masu: ku shaida cewa lallai mu masu biyayya ga hukunce-hukuncen Allah ne, masu kuma tsarkake addini a gare shi, ba ma yi wa wanin sa bauta)**(2).

(8) Lallai ana shiga Musulunci ne da cikakken 'yanci, ba tare da kowane irin tilastawa na zahiri ko na ma'ana , ko amfani da buƙatar wanda ake kira ba, Allah Maɗaukakin Sarki ya ce: **(Shi al'amarin addini babu tilas a ciki, lallai hanyar gaskiya ta riga ta bayyana**

(1) al- Baƙra: 285
(2) Ali Imran: 64

da dalilai na fili ƙarara, haka ma hanyar ɓata, duk wanda ya shiryu zuwa ga imani, ya kuma kafirce wa duk abin da ya saɓa da hankali, wanda yake kawar da shi ga barin gaskiya, to lallai ya yi riƙo da igiya mai ƙarfi da za ta zama sanadi na hana shi afkawa cikin ɓata, kamar dai mutumin da ya yi riƙo da igiya mai ƙarfi da aka ɗaure gam akan wani abu da yake kafe sosai, ta yadda za ta hana shi afkawa cikin rami, lallai Allah yana cikakken jin abin da kuke faɗi, yana kuma da cikakkiyar masaniya da abin da kuke aikatawa, zai kuma saka maku akan ayyukanku)(1), Maɗaukakin Sarki ya ce: **(Da Allah ya so ɗaukacin abubuwan da suke a doron ƙasa su yi imani, da duk cikansu sun yi imani, saboda haka kada ka yi baƙin cikin akan kafircin kafirai, babu batun imani sai idan ana kwaɗayinsa; ba za ka taɓa iya tilasta wa mutane akan sai sun yi wa gaskiya biyayya sun amshe ta hannu bibbiyu ba, ba ka da ikon yin ƙoƙarin tilasta masu yin imani, kowane irin ƙoƙari ka yi game da hakan ba za ka iya ba)**(2).

(9) Lallai ran ɗan Adam tana da kariyar da sam bai halatta a kasha shi ba, kasha rai ɗaya a Musulunci daidai yake da kasha ɗaukacin mutane, haka ma raya rai ɗaya daidai yake da raya ɗaukacin mutane, wannan ne abin da yake cikin addinan da Allah ya aiko, Allah ya ce: **(Saboda irin wannan wuce gona da iri, da son zalunci a cikin zukatan wasu mutane ne fa muka wajabta kashe wanda ya kashe waninsa; saboda ya kashe rai ba tare da wani dalili da zai sanya a yi masa ƙisasi ba, ba kuma tare da ya yi ɓarna a bayan ƙasa ba, da haka sai ya zamo kaman ya kashe ɗaukacin mutane ne gaba ɗaya; domin ya keta alfarmar jininsu, ya kuma ingiza waninsa zuwa ga aikata irin haka, kashe rai ɗaya daidai yake da kashe**

(1) al- Baƙra: 256
(2) Yunus: 99

gaba ɗayan mutane wajen jawo fushin Allah da azabarsa, wanda kuma ya raya ran ta hanyar yi wa wanda ya kashe shi ƙisasi, to tamkar ya raya ɗaukacin mutane gaba ɗaya ne; saboda ya bai wa jinin ɗan Adam kariya, a sakamakon haka sai ya cancanci ya sami babban lada daga Ubangijinsa. Lallai mun aika masu da Manzanninmu suna masu tabbatar masu da hukuncinmu ta hanyar hujjoji da dalilai, sai dai duk da haka, da yawa daga cikin Bani Isrã'ila –bayan waɗannan bayanan- sun cigaba da wuce gona da iri wajen yin ɓarna a bayan ƙasa)([1]).

(10) Lallai Musulunci ya haramta zalunci, ya kuma yi tir da shi, kaman yanda ya haramta ƙeta da ta'addanci wa wasu, ya sanya haka a cikin aikata ɓarna a bayan ƙasa, wanda yake cikin manya laifuffuka a Musulunci, Allah Maɗaukakin sarki ya ce: **(Kada ku yi ɓarna a bayan ƙasa bayan an gyara ta..)**([2]), ya kuma ce: **(Ya Annabi Muhammadu (SallalLahu alaiHi wa alihi wa sallam), faɗa masu cewa: kawai Ubangiji na ya haramta abubuwa ne da suka kai matuƙa wajen muni kaman zina, shin wanda aka aikata a ɓoye ne, ko wanda aka yi a fili, da ma kowane irin nau'i na saɓon Allah, da zaluncin da ba shi da wata fuska ta gaskiya. Ya kuma haramta haɗa Allah da wani a wajen bauta ba tare da ingataccen dalili, ko yankakkiyar hujja ba, da ƙirƙira wa Allah Maɗaukakin Sarki ƙarya ta hanyar halatta haram, da haramta halal da sauransu)**([3]), saboda girman laifin ɓarna a bayan ƙasa ne aka sanya masa uƙubar da ta dace da shi, Allah ya ce: **(Shi kawai uƙubar waɗanda suke yaƙar Allah Maɗaukakin Sarki da Manzonsa (SallalLãhu alaiHi wa Ălihi wa sallam) idan suka yi wa tsarin shugabanci da hukunce-hukuncen shari'a**

([1]) al- Ma'ida: 32
([2]) al- A'arafi: 56
([3]) al- A'arafi: 33

tawaye, suka kuma cigaba da yin ɓarna a bayan ƙasa ta hanyar tare hanya da yin fashi da makami, ko ƙwace dukiyoyin mutane: shi ne a kashe su idan sun kashe, a kuma tsire su idan suka yi kisa, suka kuma ƙwace dukiya, a kuma yanke hannayensu da ƙafafuwansu amma a saɓa tsakani idan sun tare hanya, suka kuma ƙwaci dukiya amma ba su yi kisa ba, a kuma kore su daga garin zuwa wani garin na daban, a kuma tsare su a gidan fursuna idan tsoratar da al'umma suka yi kawai. Wannan uƙubar ƙasƙanci ne da wulaƙanci a gare su a nan rayuwar duniya, a lahira kuma suna da azaba mai girma wadda ita ce azabar wuta)([1]), inda hakan ya bayyana a haddi haraba da tawaye.

(11) Iyali a Musulunci shi ne tsarin gina rayuwar al'umma, sam bai halatta a yi wa wannan tsarin ta'addanci, ko munana mas aba, ana kuma gina iyali ne da auren da aka gina shi akan natsuwa da soyayya da tausayin junna, Allah Mai girma ya ce: (A cikin ayoyinsa ne ya halitta maku abokan zama na aure daga kawunanku, saboda ku sami natsuwa da su, ya kuma sanya soyayya da tausayi a tsakaninku, lallai a cikin hakan akwai ayoyi ga mutanen da suke tunani suke kuma aiki da hankali)([2]).

(12) Zaman lafiya shi ne babban take a cikin Musulunci, shi ne kuma harsahen duk wata dangantaka tare da wasu, yi wa mutanen da suke zaman lafiya da Musulmai rangwame da kyautatawa sifa ce da addinin Musulunci ya bambanta da saura, Allah Mai girma ya ce: **(Allah ba ya hana ku girmama da sada zumuntanku da kãfiran da ba su yaƙe ku ba, ba kuma su fitar da ku daga gidajenku ba, lallai Allah yana son masu kyautatawa da kuma sada zumunta. Allah kawai ya hana ku ɗaukan waɗanda suka yaƙe**

([1]) al- Ma'ida: 33
([2]) Ar Rum: 21

ku; saboda su hana ku bin addininku, -suka kuma tilasta maku fita daga gidajenku- a matsayin mataimaka, duk wanda ya ɗauki waɗannan a matsayin mataimaka, to lallai ya zalunci kansa)([1]), Allah mai girma ya ce: **(Idan suka yi maku ta'addanci ku yaƙi waɗannan masu ta'addancin, tabbas an yi maku izini na mayar da martanin wannan ta'addanci nasu, sai dai fa ku kada ku fara yi masu ta'addanaci, ko ku kashe wanda ba ya yaƙi, ba kuma shi da wani ilimi akan yaƙi, lallai Allah ba ya son masu ta'addanci)**([2]), saboda haka ne Shari'a ta halatta yin jihadi saboda mayar da martini da kare ƙasa, da kuma kawar da dukan shingayen da za su hana mutane yin imani da Allah da imani da addininsa da ya cika sauran addinan da suka gabata, haka ma saboda taimakon waɗanda aka zalunta aka hana su yin imani da Allah, Allah mai girma yana cewa: **(Ta ma yaya ne ba za ku yi yaƙi saboda ɗaukaka kalmar Allah ba, alhalin ga maza masu rauni, da mata, da ƙananan yara can suna yekuwa da neman taimako, suna kwantar da kawunansu a gaban Allah, suna cewa: Ya Ubangijinmu ka fitar da mu daga ƙarƙashin shugabancin waɗannan azzaluman mutane, ka ba mu daman ksaancewa ƙarƙashin shugabancin muminai, ka yi mana haka don ƙarfin ikonka da rahamarka, ka kuma samar mana da mataimaki da zai zo daga wurinka ya taimake mu)**([3]), da kawar da dukan shingaye saboda kada su zama fitina, buƙatar ita ce a bayar da daman yi wa Allah addini, Allah Maɗaukakin Sarki ya ce: **(Ya ku muminai, ku cigaba da yaƙar waɗannan mushrikan har sai su da kansu sun daina ɓata aƙidun muminai, da yi maku kama-karya ta hanyar cutarwa, idan sun dai kafircin nasu,**

([1]) al- Mumtahana: 8 -9
([2]) al- Baƙra: 190
([3]) an- Nisa'i: 75

suka kuma kame ga barin cutar da muminai, addini ya zama na Allah shi kaɗai, to ku sani lallai Allah Maɗaukakin Sarki yana da cikakkiyar masaniya game da ayyukanku, shi ne kuma zai yi maku sakamako a kansu)([1]), ba a yin jihadi a Musulunci sai domin mayar da martanin zalunci da ake yi, da kuma kawar da shingayen da suke hana mutane shiga cikin addinin Allah, da kuma bayar da kariya ga masu rauni a bayan ƙasa.

(13) Lallai zaluntar wani a rayuwa, ko a mutunci, ko a dukiya, abu ne da sam bai halatta ba, shi kansa mayar da martanin saboda kare addini da rai da mutunci da dukiya ba a yarda ya wuce iyaka ba, Allah ya ce: **(Duk wanda ya yi maku ta'addanci a wurin da yake da tsarki a wajenku, ku tunkuɗe wannan ta'addanci da irin abin da ya yi maku, ku ji tsoron Allah, kada ku wuce-iyaka wajen ɗaukan fansa da ƙisasi, ku sani cewa lallai Allah mai taimakon masu tsoron sa ne)**([2]), Allah mai girma ya ce: **(Idan za ku rama abin da aka yi maku mara daɗi, to ku rama gwargwadon abin da aka yi maku, amma da za ku yi haƙuri, wallahi hakan ya fi alhairi ga masu haƙuri)**([3]).

(14) Lallai karkata zuwa ga cikakken zaman lafiya na adalci yana kiyaye haƙƙoƙi tare da maƙiya, wannan abu ne da Musulunci ya buƙata, Allah mai girma ya ce: **(Idan maƙiya suka karkata daga barin ɓangaren yaƙi zuwa ɓangaren zaman lafiya, to ya Manzon Allah (SallalLahu alaiHi wa alihi wa sallam) kai ma ka karkata zuwa ga zaman lafiya, saboda da ma can ba yaƙi ne manufa akan kansa ba, manufarka ita ce yin amfani da yaƙi saboda kare kai daga zalunci, da fito na fito da kiranka da suke yi. Saboda haka, ka amshi tayin zaman lafiyar da suka karkata zuwa gare**

([1]) al- Anfal: 39
([2]) al- Baƙra: 194
([3]) an- Nahli: 126

shi, ka dogara ga Allah, kada ka ji tsoron ƙulle- ƙulle da makirce – makircensu, lallai Allah mai girma da ɗaukaka yana cikakken jin abubuwan da suke kitsawa, yana kuma da cikakkiyar masaniya da abubuwan da suke ƙullawa, babu wani abu da yake iya ɓuya a gare shi)([1]), kuma yaudara da ha'inci suna cikin abubuwan da ya haramta, Allah mai girma ya ce: **(Idan kana tsammanin fuskantar ha'inci daga wasu mutane, wanda yake nuni da cewa za su warware alƙawarin da yake tsakaninka da su, to ka yi sauri ka taka- masu- burki, ka hana su ha'ince ka, ta hanyar kawo ƙarshen yarjejeniyar, ta yanda za su san cewa babu wannan alƙawari a tsakaninka da su, inda ba za su iya su ha'ince ka ba, lallai Allah ba ya son maha'inta, ba kuma ya son a sifanta ku da sifofinsu)**([2]).

(15) Daga cikin abubuwan da suke bayyana a cikin wannan addini mai girma har da yin Allah wadai da duk wani nau'in abin da ake kira ta'addanci a cikin waɗannan kwanaki, kamar kashe mutanen da ba su ji ba ba su gani ba, da cin zarafi ga iyalai, da kazantar kauyuka da garuruwa, kuɗi da daraja ta hanyoyi masu ban tsoro waɗanda suke da muni. Kunyatar da bil'Adama, da kuma harin Masallacin Al-Aƙsa mai albarka, da kuma tashe-tashen hankula da suke faruwa a cikin Masallatai, idan kuma Musulunci ya sabawa dukan waɗannan laifuka da ayyukan, to, ku siffanta shi da zalunci da zalunci, kuma daga nan ne mai fadi. Wajibi ne a gudanar da gangamin yaɗa labarai da ke nuna haƙiƙanin wannan addini da kuma shugabancinsa mai girma wanda a cikinsa akwai alhairi ga bil'Adama a duniya da lahira, kuma dole ne a bayyana hakan a cikin manhajojin ilimi.

([1]) al- Anfali: 61
([2]) al- Anfali: 58

(16) Rahama, haƙuri, afuwa, afuwa, juriya, tausasawa, gaskiya suna daga cikin sifofin manzon Musulunci Muhammadu (SallalLahu alaiHi wa alihi wa sallam), kuma ana buƙatar Musulmi su yi koyi da shi (SallalLahu alaiHi wa alihi wa sallam), ta hanyar ɗabi'antuwa da ɗabi'unsa masu girma wajen mu'amala, sawa'un a tsakaninsu da juna ne, ko tsakaninsu da sauran mutane, Allah Maɗaukakin Sarki ya ce: **(Haka muka sanya kuma zama al'umma madaidaiciya)**(1), Allah ya ce: **(Saboda rahamar da ta zo masu daga Allah ne muka sanya ka zama masu mai sauƙin kai, da a ce ka zama mai ƙeƙasasshiya zuciya da sandararren hali da sun face su barka..)**(2), Allah mai girma ya ce: **(Lallai kuma da abin koyi mai kyau a cikin rayuwar Manzon Allah (SallalLahu alaiHi wa alihi wa sallam), wannan kuwa zai kasance ne ga wanda yake ƙaunar Allah da ranar lahira, ya kuma zamana yana ambaton Allah da yawa)**(3).

(17) Tsaka- tsaki da daidaito su ne hanyar da ta zama wajibi Musulmai su bi a cikin dukan al'amurransu, lallai tsattsauran ra'ayi da wuce gona da iri laifi da aka haramta, Allah Mai girma ya ce: **(Ya Annabi Muhammadu (SallalLãhu alaiHi wa Ălihi wa sallam), faɗa wa Ahlul kitabi cikin Yahudãwã da Kiristoci cewa: lallai Allah yana hana ku wuce iyaka akan al'amarin aƙida zuwa ga ɓata, ta yanda za ku ɗauki wasu daga cikin bayinsa a matsayin alloli, ko kuma haka ya kai ku zuwa ga musanta wasu daga cikin mazanni, yana kuma hana ku biye wa son zuciyar wasu mutane da suka gabace ku, mutanen da suka kauce ga barin hanyar shiriya, suka kuma hana mutane masu yawa bin wannan hanya, suka kuma**

(1) al- Baƙra: 143
(2) Ali Imrana: 159
(3) al- Ahzab: 21

cigaba da rufe ido ga barin hanyar gaskiya da take a bayyane)([1]), (Ba a taɓa bai wa Manzon Allah (SallalLahu alaiHi wa alihi wa sallam) zaɓi tsakanin abubuwa guda biyu ba face ya ɗauki wanda ya fi sauƙi, matuƙar ba laifi ba ne, idan laifi ne ya fi kowane nesantarsa)([2]), waɗannan ɗabi'u na sauƙi da daidaito suna bayyana a duka fagagen da shari'a ta zo da si, domin da ma manufarta ita ce haɗa tsakanin ruhi da madda, Allah Maɗaukakin Sarki ya ce: (Idan na daidaita shi, na hura masa ruhi, to ku faɗi ku yi masa sujada)([3]), tsakanin maslaha ta gaba ɗayan al'umma da ta ɗaiɗaikun mutane, tsakanin sakamakon duniya da na lahira, an ruwaito Hadisi daga an- Nu'uman Bn Bashir (Allah ya ƙara yarda da su), daga Annabi (SallalLahu alaiHi wa alihi wa sallam) ya ce: **(Misalin mutumin da yake tsaye akan iyakokin Allah, da wanda ya auka cikinsu, kaman mutanen da suka shiga cikin jirgin ruwa ne, wasu suka samu wuri a sama, wasu kuma suka samu a ƙasa, sai ya zamana idan na ƙasan suna buƙatar ruwa sai sun biyo ta wurin waɗanda suke samansu, sai suka ce: da za mu huda wani wuri a inda muke, ta yanda ba za mu dami waɗanda suke samanmu ba, idan na saman suka barsu suka aikata abin da suka yi nufi, dukansu za su halaka, idan suka hana su, sai su tsira, sai dukansu ma su tsira**)([4]).

(18) Taimakekeniya tsakanin mutane ita ce sila ta dangantaka tsakanin mabiyansa da sauran mutane, shi manufar taimakekeniya shi ne alhairi, bambancin addini da na launin fata da na jinsi bas a hana kira zuwa ga a yi taimakekeniya, ba kuma sa sanya ta ta zama ta yi rauni, Allah mai girma ya ce: **(Kada**

([1]) al- Ma'ida: 77
([2]) al- Bukhari 3560; Muslim 2327
([3]) Swad: 72
([4]) al- Bukhari 2493

tsananin ƙiyayyar da kuke yi wa mutanen da suka hana ku isa zuwa ga Masallaci mai alfarma ta sanya ku wuce gona da iri a kansu, ya ku muminai, ku yi taimakekeniya a tsakaninku wajen aikata alhairi, da wajen dukan ayyukan biyayya da ɗa'a, kada ku kuskura ku yi taimakekeniya wajen aikata saɓo, da ƙetare iyakokin Allah, ku kiyayi uƙubar Allah da kamunsa, lallai Allah mai tsananin uƙuba ne ga duk wanda ya saɓa masa)([1]).

(19) Lallai waɗanda ba Musulmai ba a garuruwan Musulmai suna da haƙƙoƙi, wajibi ne a bar su cikin 'yancin su cigaba da yin addininsu da imani da abin da suke yi imani da shi, su kuma gabatar da ibadunsu, Allah mai girma ya ce: **(Allah ba ya hana ku girmama da sada zumuntanku da kãfiran da ba su yaƙe ku ba, ba kuma su fitar da ku daga gidajenku ba, lallai Allah yana son masu kyautatawa da kuma sada zumunta..)**([2]), Allah mai girma ya ce: **(Shi al'amarin addini babu tilas a ciki..)**([3]), yarjejeniyar da Annabi (SallalLahu alaiHi wa alihi wa sallam) ya samar a garin Madina, wadda ya tabbatar da ita a matsayin tsarin zamantakewa ga duka mazauna garin Madina, ita ce jigo kuma ginshiƙi wajen tsara al'umma mabambanta da suke a garin Madina bayan ya yi hijira zuwa garin, ya kuma kafa al'umma Musulma da take da daula, saboda ya ƙarfafa wannan babban ƙa'ida mai daraja, da ma wasu ƙa'idojin na Musulunci, ta nan ne kuma muhimmancin tattaunawa da mujadala akan abu mai kyau yake bayyana wajen gina nagartacciyar al'umma, kuma an sake gabatar da wannan tsarin a aikace a buɗe garuruwa da Musulunci ya yi a farko, inda batun nan da yake cewa **(Suna da haƙƙoƙi irin namu, sannan kuma wajiban**

([1]) al- Ma'ida: 2
([2]) al- Mumtahana: 8 -9
([3]) al- Baƙra: 256

da suke akanmu suna kansu) ya bayyana, kuma jiziya da suke biya, sun biya ne saboda a bas u kariya, Abu Ubaida, Amir Bn Al-Jarrah ya mayar da harajin da ya karɓo daga mutanen Homs bayan cin nasararta har sai da ya kare su, sannan sojojin Musulmi suka fice daga Samarkand bayan sun shiga cikinta da hukuncin shari'a, lokacin da ya bayyana Cewa Musulunci bai ba su ba, bai zabe su, ko ba su lokaci ba, wajen aiwatar da hukunce-hukuncen jihadi a Musulunci, kuma daga nan ne Musulunci ya damu da hakkin tsiraru waɗanda ba Musulunci ba a cikin al'ummar Musulmi, ya kuma yi kira da a bar su da abin da ya kamata. Sun yi imani kuma sun haramta kai hari ga majami'unsu da wuraren ibada da ba su 'yancin yin imani da kuma cigaba da bin addininsu, kamar yadda yake kula da 'yan tsiraru Musulmi a ƙasashen da ba na Musulmi ba, matuƙar sun kiyaye nasu na asali.

(20) Hukumar Musulunci a Madina misali ne a kan haka, kuma hakan ya tabbata a cikin littafin da Manzon Allah sallal Lahu alayhi wa alihi wa sallam ya rubuta a lokacin da ya zo Madina, inda ya ba Yahudawa kariya ga addininsu da nasu. Kudî, sai Manzon Allah tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi ya ce: **(Kuma Yahudu suna da addininsu)**([1]).

(21) Shi ne kira zuwa ga adalci da mutunta haƙƙin wasu, ba tare da la'akari da addini ko jinsi ko launin fata ko harshe ba, zalunci haramun ne ko da makiya ne, Allah Maɗaukakin sarki ya ce: (Idan za ku yi hukunci a tsakanin mutane, to ku yi hukunci na adalci, lallai Allah ya yi maku ni'ima da wannan wa'azi da yake yi maku, lallai Allah mai yawan ji da gani ne)([2]), haka ma yana cewa: **(Ya ku waɗanda kuka yi imani: ku yi**

([1]) Yarjejeniyar Manzon Allah da ake kiranta da suna "Wasiƙatul Madina"
([2]) an- Nisa'i: 58

matuƙar kiyayewa a wajen bayar da haƙƙoƙin Allah, ku kuma bayar da shaida a tsakanin mutane kaman yanda take cikin gaskiya, kada tsananin ƙiyayyar da kuke yi wa wasu mutane ta sanya ku nesanci gaskiya wajen yi masu adalci, a'a ku lizimci adalci a koda yaushe, domin adalci ne hanya mafi kusanci da tsoron Allah da kuma nesantar fushinsa, ku ji tsoron Allah a dukan al'amurranku; domin lallai Allah yana da cikakkiyar masaniya game da dukan abubuwan da kuke aikatawa, a kuma kan haka ne zai yi maku sakayya)([1]), a cikin Hadisi ƙudusi kuma Allah ya ce: **(Ya ku bayina, lallai na haramta wa kai na zalunci, sannan na sanya zama haramun a tsakaninku, kada ku kuskura ku zalunci juna..)**([2]).

(22) Yin riƙo da Allah da hadin kai da taimakekeniya a tsakanin Musulmi shi ne katangar Musulmi, kuma shi ne tushen jin dadinsu da jin dadinsu a duniya da lahira, kuma nisanta daga Allah da rabuwarsu shi ce sanadin bala'o'in da suke ciki, Allah Madaukakin Sarki ya ce: **(Wanda kuma duk ya kawar da kai ga barin shiriyar Allah da yi masa biyayya, to kuwa lallai zai rayu ne rayuwa mara jin dadi, ba zai gamsu da abin da Allah ya raba ya ba shi ba, ba kuma zai sallama wa hukuncin Allah da ƙaddararsa ba, a ranar alƙiyama a filim hisabi kuma za a kama shi da zunubin da ya aikata, ya gaza kabatar da wani hanzari, kaman dai yanda basirarsa ta makance an duniya ta yanda ba ta iya ganin ayoyin Allah)**([3]), haka ma mai girma da daukaka ya ce: **(Ku yi riƙo da igiyar Allah, kada ku soma ku rarraba..)**([4]), haka ma ya ce: **(Duk wanda ya fake da Allah to kuwa lallai an shiryatar da shi zuwa ga hanya madaidaiciya)([5]),**

([1]) al- Ma'ida: 8
([2]) Muslim: 2577
([3]) Taha: 124
([4]) Ali Imrana: 103
([5]) Ali Imrana: 101

lallai taimakekeniya da jinƙan juna tsakanin Musulmai a aikace a fagen ilimi da tattalin arziki da aikin soja, shi ne babban lamuni na samun ƙarfinsu, kuma shi ne hanyar samun wadatarsu, da jin daɗin al'ummarsu, da samun kwanciyar hankalin ƙasashenmu, da tsaron rayuwarsu, Allah ya ce: **(Ku yi taimakekeniya a tsakaninku wajen aikata alhairi, da wajen dukan ayyukan biyayya da ɗa'a, kada ku kuskura ku yi taimakekeniya wajen aikata saɓo, da ƙetare iyakokin Allah, ku kiyayi uƙubar Allah da kamunsa, lallai Allah mai tsananin uƙuba ne ga duk wanda ya saɓa masa)**([1]), lallai Musulunci ya muhimmanta haƙƙin mafkwabci, koda kuwa wane irin addini yake yi, shi ya sanya ya kwaɗaitar akan kyautata masa, ya kuma yi kira zuwa ga haka, Allah mai girma ya ce: **(Ku bauta wa Allah Maɗaukakin Sarki shi kaɗai, kada ku kuskura ku haɗa shi da kowa wajen Allantakarsa da gabatar masa da ibada. Ku kuma kyautata wa mahaifa ba tare da gajiyawa ba, ku kuma kyautata wa 'yan uwa makusantan ku da marayu, da waɗanda suka talauce sakamakon gajiyawa, ko sakamakon aukawar wani bala'i a cikin dukiyoyin su.. A kuma kyautata wa mafkwabci makusanci na dangi, da mafkwabci makusanci wanda ba na dangi ba, da abokin aiki ko tafiya ko abokin zama, da matafiyin da buƙata ta kama shi, wanda ba zama na din-din-din yake yi a garin ba, ku kuma kyautata wa bayi maza da mata da suke ƙarƙashin ikonku. Lallai Allah Maɗaukakin Sarki ba ya son duk wani mai yi wa mutane girman kai da fankama, wanda ba ya jin tausayin kowa, mai kuma yawan yabon kansa)**([2]), Annabi (SallalLahu alaiHi wa alihi wa sallam) ya ce: **(Na rantse da Allah bai yi imani ba, Na rantse da Allah bai yi imani ba, Na rantse da Allah bai yi**

([1]) al- Ma'ida: 2
([2]) an- Nisa'i: 36

imani ba) sai aka ce: wane kake nufi ya Manzon Allah?, sai ya ce: **(Wanda maƙwabcinsa bai aminta daga sharrinsa ba)**(1).

(23) Musulunci ya kwaɗaitar da ilimi, kuma ya yi kira zuwa gare shi, Allah Maɗaukaki ya ce: **(Waɗanda suke da ilimi kawai daga cikin bayinSa ne suke jin tsoronsa, lallai Allah cikakken mabuwayi ne, mai yawan gafara)**(2), farkon abin da aka saukar a Alaur'ani shi ne maganar Allah Maɗaukakin Sarki: **(Ya Annabi Muhammadu (SallalLãhu alaiHi wa Ălihi wa sallam), ka karanta abin da aka yi maka wahayi, kana buɗe karatun naka da sunan Ubangijinka da shi kaɗai ne kawai yake da ikon halitta. Ya samar da ɗan Adam ɗin da yake da cikakken jiki da ilimi ne daga gudan jinni. Ka cigaba da karatu, lallai Ubangijinka mai yawan karamci yana ganin girma da darajarka, ba zai taɓa taɓar da kai ba Shi ne ya sanar da ɗan Adam yadda zai yi rubutu da alƙalami, a da bai san haka ba Ya sanar da ɗan Adam abin da bai taɓa ko hararo su a zuciyarsa ba)**(3).

(24) Aiki tuƙuru samar da samun arziki wajibi ne a addinin Musulunci, Allah mai girma ya ce: **(Idan kuma kun gabatar da sallar, to ku bazama a bayan ƙasa saboda maslahohinku, ku nemi falalar Allah, ku yawaita ambaton Allah a zuci da baki, ko za ku sami babban rabo na alhairi a duniya da lahira)**(4), haka ma ya ce: **(Shi ne wanda ya sanya ƙasa ta zamo maku sauƙaƙƙa, ku yi tafiya a sasanninta, ku ci daga cikin arzikin Allah da ya fitar maku daga gareta, zuwa gare shi -shi kaɗai- za ku koma domin sakamako)**(5), lallai hanyar cigaban Musulmai da

(1) al- Bukhari: 6016
(2) Faxir: 28
(3) al- Alaƙ: 1- 5
(4) al- Juma'a: 10
(5) al- Mulki: 15

ɗaukakar ƙasashensu, da jin daɗin al'ummarsu ba za ta ɓulle ba sai sun rungumi aiki tuƙuru cikin ilimi, lallai Annabawan Allah ma sun kasance masu aiki ne tuƙuru, al- Miƙdad Bn Ma'ad yakrib ya ruwaito cewa Manzon Allah (SallalLahu alaiHi wa alihi wa sallam) ya ce: **(Ɗan Adam bai ci abinci mafi alhairi sama da wanda ya samar da shi da guminsa ba, lallai Annabin Allah Dawud yana cin guminsa ne)**(1), hujjojin da suke tabbatar da wannan batu suna da yawa a cikin ayoyin Alƙur'ani mai girma da Hadisan Annabi masu daraja.

Imam Al-Ghazali (Allah Ya yi masa rahama) yana cewa a cikin Al-Ihya: **(Da a ce an bar masana'antu da noma, da za a daina samun rayuwa, kuma da mafi yawan mutane za su halaka, saboda haka wajibi ne duka kowa ya yi riƙo da taimakekeniya da juna, kowa ya riƙi aikin da yake yi, da a ce duka za a tsaya akan sana'a guda ɗaya, da sauran sana'o'in sun tsaya cak, kuma dukansu ne za su halaka)**(2).

Al'ummar Musulmai al'umma ce mai jinƙan juna, an ruwaito Hadisi daga an- Nu'uman Bn Bashir, ya ce: Manzon Allah (SallalLahu alaiHi wa alihi wa sallam) ya ce: **(Misalin muminai wajen soyayyar junansu, da jinƙan junansu, da tausayin junansu tamkar jiki ne da idan wata gaɓa ta cutu, duka sauran jikin zai kamu da rashin barci, da kuma zafin ciwo)**(3).

Haka ma (SallalLahu alaiHi wa alihi wa sallam) ya ce: **(Babu wanda zai yi imani a cikinku sai idan ya so waɗ an uwansa abin da yake so wa kansa)**(4), wannan abu ne ya sanya dole Musulmai su yi aiki tuƙuru wajen cigaban ƙasashensu a dukan fagage, irinsu: fannin noma da masana'antu da ƙarfin soji, da

(1) al- Bukhari 2072
(2) Ihya'u Ulumuddeen, al- Ghazaliy 2/6
(3) al- Bukhari 6011; Muslim 2586
(4) al- Bukhari 13; Muslim 45

lafiya, ta yanda za su bayyana matsayi da darajarsu a tsakanin al'ummomi, kuma lallai hanyar yin haka ita ce tabbatar da samun ilimin kimiyya da fasaha, da kuma samun wadata a sauran fannoni, su yi haka saboda bin umurnin Allah da yake cewa: **(Ku tanadar masu duk abin da za ku iya na ƙarfi..)**([1]), Allah Maɗaukakin Sarki ya ce**: (Mun sanar da Annabi Dawud (AlaiHis Salam) sana'ar ƙera silaku, saboda su zama tufafin fa za su kare ku daga tsakanin yaƙi tsakaninku da junanku, ku gode wa Allah game da wannan ni'ima da ya yi maku)**([2]).

(25) Lallai yin sulhu tsakanin Musulmai, da hana wanda ya yi zalunci a cikinsu cigaba da yin zaluncin da yake, abu ne da shari'a ta bayar da umurni akansa, Allah Maɗaukakin Sarki ya ce: **(Ya ku muminai, idan wasu tawagogi guda biyu na muminai suka yaƙi juna, to ku yi sulhu a tsakaninsu, idan ɗaya ta ƙetaci ɗaya, ta kuma ƙi amincewa da sulhu tare da ɗayan, to ku yaƙi wadda ta yi ƙetar har sai ta dawo zuwa ga hukuncin Allah, idan ta dawo to ku yi sulhu a tsakaninsu cikin adalci, ku yi adalci a tsakanin mutane baki ɗaya cikin kowane al'amari, lallai Allah yana son masu adalci)**([3]), jan ƙafa wajen zartar da wannan umurni shi ne yake haifar da fitintinu da rikice- rikice da yaɗuwar faɗace- faɗace a ƙasashen Musulmai, su kuma fitina ita ce ƙofar duk wani sharri, ya wajaba a nesance ta ta dukan hanyoyin da za aiya, ita ce hanyar rarrabuwar kawunan Musulmai, da haɗa ƙarfinsu a wuri ɗaya, da bai wa maƙiya dama akansu, Allah Maɗaukakin Sarki ya ce: **(Ku yi wa kawunanku katangar ƙarfe da za ta shiga tsakaninku da aikata babban zunubin da yake rusa haɗin- kanku, irin rashin fita jahadi, da ruruta rikici, kaman rashin bayar da umurni da aikaya**

([1]) al- Anfali: 60
([2]) al- Anbiya'i: 80
([3]) al- Hujrat: 9

ayyuka masu kyau, da hana aikata munanan ayyuka, lallai irin waɗannan zunuban ba su taƙaita akan waɗanda suka yi zalunci su kaɗai, hasali ma haɗawa suke yi da kowa da kowa, ku sani cewa lallai azabar Allah a duniya da lahira tana da tsanani)([1]), haka ma ya ce: **(Ku nesanci rikici da yawaita saɓani, saboda suna kai wa zuwa ga raunata ƙarfi da gajiyawa, ku yi haƙuri akan abubuwan da kuke fuskanta na munanan abubuwan da yaƙi yake kawowa, lallai Allah yana tare da masu haƙuri, zai taimake su, ya kuma ƙarfafe su, ya tabbatar da su akan daidai, ya kuma ba su kyakkyawan sakamako)**([2]).

(26) Haɗin kai tsakanin Musulmi shi ne ainihin abin da ake buƙata na wannan addini, don haka taimakon da ɗan uwa mawadaci zai yi wa ɗan uwansa talaka, da bai wa talaka haƙƙinsa daga dukiyar mawadata, daga kuɗin zakka, wajibi ne na shari'a, da kuma haɗin kai da sadaka da kyauta da sauransu, abubuwa ne da Shari'a ta kwaɗaitar akai, kuma hakan shi ne sirrin samun tsaro da kwanciyar hankali a cikin al'umma, Allah mai girma ya ce: **(Ka bai wa makusanci haƙƙinsa, haka ma da miskini da matafiyi, kada ka yi facaka wajen yin almubazzaranci)**([3]), haka ma ya ce: **(Ya Manzon Allah (SallalLahu alaiHi wa alihi wa sallam), ka amshi sadaka daga cikin dukiyoyin waɗannan mutane da suka tuba, sadakar da za ta tsarkake su daga daudar zunubai da na rowa, ta kuma ɗaukaka darajarsu a wurin Allah, ka yi masu addu'a ta alhairi, da samun shiriya; saboda addu'arka wani ƙarin samun natsuwa, da ƙarin kwanciyar hankali ne a gare su, lallai Allah mai**

([1]) al- Anfali: 25
([2]) al- Anfali: 46
([3]) al- Isra'i: 26

yawan jin addu'a ne, mai kuma cikakkiyar masaniya da waɗanda suka tuba domin Allah)([1]).

An ruwaito Hadisi daga Ibn Abbas (Allah Ya ƙa yarda da su) ya ce: lokacin da Manzon Allah (SallalLahu alaiHi wa alihi wa sallam) ya aika Mu'az (Allah ya ƙara yarda da shi) zuwa Yaman ya ce masa: **(Ka kira su su shaida babu abin bautawa da gaskiya sai Allah, da cewa ni Manzon Allah ne, idan sun yi biyayya akan haka, to ka sanar da su cewa lallai Allah ya farlanta masu salloli biyar a cikin kowace rana da dare, idan suka yi biyayya akan haka, to, ku ba su labari cewa Allah ya wajabta musu sadaka daga dukiyoyinsu, a karɓo daga mawadatansu, a bayar da su ga talakawa)**([2]), lamunin nagartacciyar rayuwa ga kowane mutum a cikin al'umma, kowane addini yake bi, shi ne ƙa'idojin wannan addinin mai girma da daraja.

Lokacin da Umar Bn al- Khaɗɗab (Allah ya ƙara yarda da shi) ya ga wani dattijo, sai ya ce masu: mene ya faru? Sai ya ce: Ba ni da dukiya, kuma ana amsar jiziya daga hannu na, ya ce: ga kuma shin i tsoho ne, sai Umar ya ce: (Ba mu yi maka adalci ba, idan mun cinye ƙuruciyarka, sannan kuma mu amshi jiziya daga hannunka, sannan ya rubuta wa gwamnoninsa cewa kada a amshi jiziya a hannun tsofaffi, sannan ya sa aka yi masa kaso a baitul malin Musulmai a ba shi abin da zai ishe shi)([3]).

Umar Bn Abdul'aziz ya rubuta wasiƙa zuwa ga gwamnansa a Busra cewa: (Ka duba waɗanda suke a gaban cikin Ahluzzimma, duk wanda ya tsufa, ya kuma sami raunin ƙarfi, ya sama samunsa ba Kaman

([1]) at- Tauba: 103
([2]) al- Bukhari 4347
([3]) Zanjiwaihi, kitabul amwal lamba 165, juzu'i: 1, shafi: 162

na da ba, ka yi masa albashi a baitul malin Musulmai, ka ba shi abin da zai ishe shi)([1])

(27) Cigaban cigaba ta kowane fanni na daga cikin abubuwan da ke damun wannan addini mai girma, wanda ke buƙatar samar da tsare-tsare masu cimma wannan manufa.

(28) A ƙarƙashin waɗannan haƙiƙanin al'amurra da muka ambata na wannan addini mai girma, waɗanda su ne harsashen da cibiyar ta gina dukan ƙudurorin da ta ta yi bincike, ta kuma gudanar da tattaunawa akansu, da kuma fitar da ƙudurorinta a mabambanta sassan shari'a, da suka haɗa da aƙida da ibadu da mu'amala, da fagen laifuffuka, da kyawawan ɗabi'u, da duk wani abu da yake da jiɓi da rayuwar al'umma, waɗanda ake matuƙar buƙatarsu wajen jawaban Musulunci na zamani, waɗanda suka wajabta cewa dole ne kira zuwa ga Allah ta zama ana yinta ne cikin sani da basira, musamman idan za a yi Magana akan mas'alolin tattalin arziki, da na lafiya, da na iyali, da na tunani, da na ilimin falaki da sauransu, Allah mai girma ya ce: **(Ya Annabi Muhammadu (SallalLahu alaiHi wa alihi wa sallam), ka bayyana masu girman manufa da muradinka, ka sanya su gane girma da matsayin aikin da kake yi, ka ce masu: Wannan ita ce hanya ta, kuma sunna ta, ina kiran mutane zuwa ga hanyar Allah bayan ina da tabbaci akan abin da nake yi, haka ma mabiya na da suka yi imani da shari'ar da na zo da ita suke yi, lallai ina tsarkake Allah ga barin duk abin da bai dace da shi ba, sam ba ni cikin masu haɗa Allah da waninsa a wajen bauta)**([2]), wannan yana buƙatar horar da masu kira zuwa ga Allah da malamai saboda su zama daidai da yanda za su iya fuskantar ƙalubalen wannan zamanin, su kuma san haƙiƙanin wannan addini, da kuma

([1]) Zanjiwaihi, kitabul amwal lamba 179, juzu'i: 1, shafi: 162, da lamba 169
([2]) Yusuf: 108

yanayin da al'umma suke rayuwa, su yi kiya zuwa ga Allah cikin hikima da azanci da wa'azi mai kyau, su kuma yi mujadala da abin da shi ne ya fi kyau, wannan ne kuma abin da ya zo a cikin aya mai girma da Allah Maɗaukakin Sarki ya ce: (**Ka yi kira zuwa ga Ubangijinka da hikima da azanci da kuma wa'azi mai kyau, ka yi jayayya da su da abin da ya fi kyau..)**([1]).

Wannan kenan, tsira da amincin Allah su tabbata ga Annabinmu Muhammadu da alayensa da sahabbansa.

Majalisar Cibiyar Fiƙihun Musulunci ta Duniya
23 Safar 1440 H
01 ga Nuwamba, 2018

([1]) an- Nahli: 125

KUDURORI DA BAYANAI NA TARON SHEKARA-SHEKARA KARO NA ASHIRIN DA HUƊU NA MAJALISAR CIBIYAR FIKIHUN MUSULUNCI TA DUNIYA

DUBAI (EMIRATES)

07 – 09 GA WATAN RABI'UL AWWAL, 1441

04 - 06 GA WATAN NUWAMBA, 2019

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta **tabbata** ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 230 (1/24)
GAME DA KWANGILOLIN ZAMANI TA HANYAR TEKNOLOGI DA YADDA AKE KUNNAWA DA CIRE SU (NAZARIN KWANGILOLIN ZAMANI TA HANYAR TEKNOLOGI DA KUMA DACEWARSU GA BATUN KUƊIN DIJITAL)

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar taimakekeniyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na ashirin da huɗu, da ya gudana a garin Dubai, a ranakun 07 - 09 ga watan Rabi'ul Awwal, 1441 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 04 - 06 ga watan Nuwamba, 2019.

Bayan ta duba bincike da nazarin da aka gabatar wa makarantar game da batun kwangilar wayo da yadda za a kunna su da kuma korar su (nazarin kwangilolin zamani ta hanyar teknologi da kuma dacewa da batun kuɗin dijital), da kuma bayan sauraron tattaunawa mai yawa da aka yi a kusa da shi, an yanke shawarwari masu zuwa:

Na farko: jaddada matsayar cibiyar fiḳihun Musulunci ta duniya ƙasa da ƙasa mai lamba 52 (6/3) dangane da hukunce-hukuncen ƙulla kwangiloli da injinan sadarwa na zamani, a zamanta na shida a birnin Jiddah shekara ta 1410H/1990, tare da dukan sakin layi, da wannan. Yanke shawara ya shafi kwangilolin lantarki waɗanda ke zaman kansu daga kwangilolin zamani ta hanyar teknologi.

Na biyu: Ma'anar kwangilolin zamani ta hanyar teknologi: kwangila tsakanin ƙungiyoyi biyu da ake aiwatar

da su ta atomatik bisa ra'ayin abokan gaba (ba tare da tsaka-tsaki ba) ta hanyar hanyar rarraba rarrabawa (sarkar toshe) kuma ana aiwatar da shi a cikin ɓoyayyun kuɗaɗe. Kamar Bitcoin da sauransu.

Na uku: Ana aiwatar da kwangilolin zamani ta hanyar teknologi ta hanyar dandamali masu zaman kansu masu zaman kansu ko masu zaman kansu waɗanda galibi ke amfani da agogon (crypto).

Na huɗu: Cibiyar ta yanke shawarar dage yanke shawara kan wannan batu har sai ta gudanar da wani taron karawa juna sani kan kwangilolin zamani ta hanyar teknologi, sannan bayan yanke hukunci kan batun boye kuɗaɗen, domin yin nazari a kan dukan ɓangarorin kwangilar wayo, tare da mai da hankali kan abin da aka ambata a cikin littafin. Sakin layi na biyu, kuma yana da kyau a gayyaci ƙwararrun ƙwayoyin fasaha a cikin toshewar hoto da kuma bayyana abubuwan da aka gabatar dasu (rufaffen), da sauransu.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta **tabbata** ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 231 (2/24)
GAME DA HAUHAWAR FARASHIN KAYAYYAKI DA CANJIN KUƊI

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar taimakekeniyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na ashirin da huɗu, da ya gudana a garin Dubai, a ranakun 07 - 09 ga watan Rabi'ul Awwal, 1441 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 04 - 06 ga watan Nuwamba, 2019.

Bayan nazartar takardun da aka mika wa Cibiyar dangane da batun hauhawar farashin kayayyaki da kuma sauyin darajar kuɗin, da kuma sauraron tattaunawa da dama da aka yi a kewayen, an yanke shawarwari masu zuwa:

Na Farko: Cibiyar ta tabbatar da ƙuduri mai lamba 42 (5/4) da ta fitar a zamanta na biyar, wanda makarantar ta yi la'akari da cewa za a yi amfani da shi a cikin yanayin rashin hauhawar farashin kayayyaki da kuma yanayin hauhawar farashin kayayyaki cikin sauki.

Na biyu: Dangane da hauhawan farashin kaya kuwa, yana faruwa ne bisa kiyasin amincewar juna, kuma idan babu amincewar juna, sai a koma ga ɓangaren shari'a, ko kuma yin sulhu, gwargwadon hali.

Na uku: Idan hauhawar hauhawar farashin kaya ta hauhawa bayan bashin ya tashi, babu wani saɓani ga wanda ake bin bashi da wanda aka bi bashi sun amince a biya su mayar da bashin da darajarsu ko kuma a raba

ɓarnar da aka yi tsakanin ɓangarorin biyu cikin aminci, kuma kotu ko kuma ta sanya hannu a kansa.

Na huɗu: Cibiyar ta tabbatar da shawararta ga gwamnatocin Musulunci da ke kunshe a ƙuduri mai lamba 115 (9/12).

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta **tabbata** ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 232 (3/24)
GAME DA KWANGILAR FIDIC([1])

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar taimakekeniyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na ashirin da huɗu, da ya gudana a garin Dubai, a ranakun 07 - 09 ga watan Rabi'ul Awwal, 1441 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 04 - 06 ga watan Nuwamba, 2019.

Bayan nazartar takardun da aka mika wa Cibiyar game da batun kwangiloli na FIDIC, da kuma sauraron tattaunawa mai yawa da aka yi a kusa da shi, an yanke shawarwari masu zuwa:

Yarjejeniyar FIDIC: Saitin samfura ne na kwangilar gine-ginen injiniya waɗanda ke da nufin sarrafa alaƙar da ke tsakanin ma'aikaci ko wakilinsa, da waɗanda ke aiwatar da wannan kwangilar, don kammala aikin tare da abubuwan gini da yawa don isar da shi a shirye don amfani me aka nufa dashi.

Cibiyar ta yi imanin cewa waɗannan kwangiloli sun halatta a shari'a, idan sun yi riƙo da hukunce-hukuncen Shari'a, ta hanyar kwatankwacinta a kan Istisna'i, hayar kwangila da kwangila, da duk wani saɓani da saɓani a cikinsa, ana warware shi ne ta hanyar amfani da su. Sasantawa, bisa ga hukuncin da makarantar ta yanke mai

([1]) Kwangila ce ta ƙasa da ƙasa da take gabatar da mafi nagartar tsare- tsare a fagen gine- gine, tare da tsara dokokin warware rikicin da yake tasowa a fagen kwangila.

lamba: 91 (9/8) kuma ya halatta idan aka samu jinkirin aiwatar da hukuncin da ya wuce ranar da aka kayyade, za a yi amfani da hukumcin hukuncin bisa ga hukuncin da Majalisar cibiya ta yanke: 109 (12) /3).

Dangane da hauhawar farashin saboda canjin yanayin aiwatarwa ko kuma canjin abin da ya shafi kwangilar, diyya ce ta lalacewa.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta **tabbata** ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 233 (4/24)
DANGANE DA RANGWAME A MUSULUNCI DA WAJIBCINSA A CIKIN RAYUWAR AL'UMMOMI DA KUMA TASIRINSA

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar taimakekeniyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na ashirin da huɗu, da ya gudana a garin Dubai, a ranakun 07 - 09 ga watan Rabi'ul Awwal, 1441 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 04 - 06 ga watan Nuwamba, 2019.

Bayan ta duba bincike da nazarin da aka gabatar wa Cibiyar dangane da batun rangwame a Musulunci da wajibcinsa na al'umma da na duniya da illolinsa, da kuma sauraren bahasi mai tsoka da aka yi a kusa da shi, an yanke shawarwari masu zuwa:

Na Farko: Ba da muhimmanci ga yanke shawara, shawarwari, bayanai da kuma sanarwar da Majalisar Dattijai ta fitar na neman a zauna lafiya.

Na biyu: Rangwame sahihiyar ƙa'ida ce, kuma hujjarsa tana cikin Alƙur'ani mai girma da Sunnar Annabi tsarkakakkiya, kuma tana da aikace-aikace masu yawa a cikin tarihin Annabi, da ayyukan Sahabbai (Allah Ya ƙara yarda da su) da tarihin Musulunci, babban dalili akan haka a zamani Manzon Allah (SallalLahu alaiHi wa alihi wa sallam) shi ne abin da wasiƙar Madina ta ƙunsa.

Na uku: An yi umarni da yin rangwame tsakanin Musulmi da tsakanin Musulmi da sauran su.

Na huɗu: Wajibi ne a gaggauta aiwatar da ƙa'idar haƙuri a cikin halayya da magana a dukan fagage, kuma haƙuri yana daya daga cikin muhimman abubuwan da ke haifar da zaman lafiya da haɗin kan al'umma, da kiyaye alakar zamantakewa da haɗin kan al'umma da dukan ɓangarorinta, da haɗin kan kasa.

Na biyar: Majalisar cibiya tana yabawa da:

1. Duk shirye-shirye na ƙasa da ƙasa da sanarwa da ƙoƙarin da ƙasashe suka yi.
2. Tare da ayyuka daban-daban da Hadaddiyar Daular Larabawa ke aiwatarwa don samun daidaito da zaman tare a tsakanin al'umma, wanda ke ba da hoto karara kan haƙurin da Musulunci ya yi a cikin zaman tare.

Majalisar ta ba da shawarar waɗannan:

- Haɗa darajar rangwame a cikin manhajojin ilimi.
- A sanya a cikin bahasin addini ɗabi'un rangwame a kowane fage.
- Bayyana darajar rangwame a kafofin watsa labarai da kafofin watsa labarun daban-daban.
- Ya buƙaci ƙwararru da masu tunani da su kula da rubuce-rubuce da fassara ɗabi'un rangwame a kafafen yaɗa labarai da yaɗa su.
- Yi kira ga Majalisar Ɗinkin Duniya da ƙasashe mambobin ƙungiyar da su samar da doka da kuma ƙulla yarjejeniyoyin ƙasa da ƙasa waɗanda suka haramta wariyar launin fata, wariya, rashin haƙuri da wariyar launin fata, tare da sanya su cikin dokokin ƙasashe mambobin ƙungiyar.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta **tabbata** ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 234 (5/24)
GAME DA BATUN SAMAR DA ABINCI DA RUWA DA KUMA MATSALOLIN DA SUKE DAMUN ƘASASHEN MUSULMI DA KUMA TASIRINSU KAN ƘALUBALEN DA AL'UMMAR MUSULMI KE FUSKANTA A NAN GABA.

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar taimakekeniyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na ashirin da huɗu, da ya gudana a garin Dubai, a ranakun 07 - 09 ga watan Rabi'ul Awwal, 1441 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 04 - 06 ga watan Nuwamba, 2019.

Bayan ta duba bincike da nazarin da aka gabatar wa makarantar dangane da batun samar da abinci da ruwa da kuma muhimman matsalolin da ƙasashen Musulmi ke fuskanta da kuma illolinsa kan ƙalubalen da al'ummar Musulmi za su fuskanta a nan gaba, da kuma sauraren bahasi mai fadi da aka yi a kusa da shi, an yanke shawarwari masu zuwa:

Na farko: Tsaron ruwa, wanda ke nufin samar da ruwan da ya dace da amfani da xan Adam, wanda ya isa ya dace da buƙatun kasa, da yawa da inganci, da kuma cigaba da hakan ba tare da wani tasiri ba.

Na biyu: Tsaron abinci yana nufin samar da lafiyayyen abinci ga daidaikun mutane tare da tabbatar da mafi ƙarancin buƙatun abinci mai gina jiki ga dukan al'umma.

Shawarwari:

Kuma da yake Musulunci ya yi kira ga kiyayewa da adana ruwa da abinci, kuma ya haramta almubazzaranci da

almubazzaranci a cikin kowane abu da duk wani abu da yake cutar da daidaikun mutane da al'umma, Majalisar ta ba da shawarar haka:

1) Kamata ya yi gwamnatocin ƙasashen Musulmi su sanya batun samar da ruwa da abinci a kan gaba, sannan su tsara manufofi da tsare-tsare don daidaita yadda ake amfani da su a fagen ruwa da abinci.

2) Musulmi a tsarin shari'ar Musulunci, dole ne su yi tattalin arziki a kan shan ruwa da abinci, kada su ɓarnatar da su.

3) Masana da suka ƙware a fannin kimiyyar ruwa, noma da muhalli, ya kamata su yi ƙoƙarin samar da mafita da hanyoyin da za su taimaka wajen cimma ruwa da samar da abinci, da kuma cin gajiyar fasahohin juyin juya halin masana'antu na huɗu a fannonin sake yin amfani da ruwa da kuma amfana da shi a cikin tsare-tsare. Da tanadin shari'ar Musulunci.

4) Ya kamata ƙasashen Musulmi su gaggauta yin haɗin gwiwa da juna don tinkarar matsalolin ruwa da karancin abinci ta hanyar tsara manufofi da tsare-tsare masu dacewa don tabbatar da raya albarkatun ruwa da samar da isasshen abinci, tare da haɗin gwiwa da kungiyoyin shiyya-shiyya da na ƙasa da ƙasa da suka ƙware a fannin. Ruwa da abinci.

5) Amfani da fasahohin zamani wajen samar da iri da inganta hanyoyin bunƙasa noma don tabbatar da karuwar yawan noma da samun wadatar abinci.

6) Wajibi ne ƙasashen Musulmi su yi ƙoƙari wajen cin gajiyar abin da ya zo daga shari'ar Musulunci wajen bunƙasa albarkatun noma ta hanyar yin aiki da ƙa'idar raya matattu tare da ƙa'idojin shari'a, da kawar da duk wani cikas da ke hana cimma hakan.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta **tabbata** ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 235 (6/24)
GAME DA ƘWAYOYIN HALITTAR ƊAN ADAM DA KUMA AIKIN INJINIYA NA GABA (BITA SHAWARWARIN MAJALISA, DA NUNA TASIRIN TASIRIN SU, CIGABA DA ƘALUBALE)

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar taimakekeniyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na ashirin da huɗu, da ya gudana a garin Dubai, a ranakun 07 - 09 ga watan Rabi'ul Awwal, 1441 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 04 - 06 ga watan Nuwamba, 2019.

Bayan ta duba bincike da nazarin da aka gabatar wa Cibiyar game da batun ilimin halittar xan Adam da ilimin halittu na gaba, yin bitar shawarar da Cibiyar ta yanke, da kuma bayyana sakamakonsu masu tasiri, cigaba da ƙalubale, da kuma sauraron tattaunawa mai yawa da aka yi a kusa da shi, an yanke shawarwari masu zuwa:

Na farko: Jaddada abin da ya zo a cikin ƙuduri mai lamba 203 (9/21) na cibiyar fiḳihun Musulunci ta duniya ƙasa da ƙasa dangane da gado, injiniyan ƙwayoyin halitta, da ƙwayoyin halittar xan Adam (genome), wanda ya gudana a zamansa na ashirin da daya a Riyadh (Saudiyya) daga 15-19/1/1435 H, daidai da 18 -2013/11/22 .

Na biyu: Dabarun gyara ƙwayoyin halitta irin su (CRISPR Cas9) da sauransu: Dabarun zamani na gyaran ƙwayoyin halitta da gyaran ƙwayoyin halitta tare da aikin maye ko gyara waɗanda ake amfani da su wajen magance

kura-kuran rubutu a kwamfuta, maimakon gyara kalmomi, sai a sake rubuta dabarun gyaran ƙwayoyin halitta. DNA, kuma waɗannan fasahohin sun fi daidai da sauƙi fiye da sauran fasahohin. Yana da nufin magance cututtuka da yawa waɗanda ba za su iya warkewa ba, kuma waɗannan fasahohin suna buƙatar ƙarin bincike don tabbatar da amincin su da ingancin su, musamman idan an sami tabbatuwar sharuɗɗa masu zuwa:

1. Tabbatar da amincinsa da ingancinsa ta hanyar bayanan likita masu dacewa.
2. Amfani da shi don dalilai na likita a cikin rigakafi da magance cututtuka na ƙwayoyin halitta, kuma an haramta amfani da su a cikin abubuwan kwaskwarima (ingantawa).
3. Cewa akwai tsauraran matakan ƙa'idoji don tabbatar da mutunta mutanen da ke cikin jiyya da kuma hana duk wani amfani da waɗannan fasahohin.

Na uku: Dabarar tura mitochondria wanda shi ne: injin samar da makamashi a cikin tantanin halitta daga kwai lafiyayyan mace mai DNA zuwa macen da ke fama da nakasu a cikin DNA na mitochondrial (wanda ke haifar da cutar da ba za ta iya jurewa ba), don bayarwa. Haihuwa da lafiyayyen yaro, domin hakan bai halatta a Shari'a ba saboda cakuɗewar zuriya .

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta **tabbata** ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 236 (7/24)
GAME DA GUDUMMUWAR TARBIYYAR ADDINI WAJEN INGANTA ZAMAN LAFIYA

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar taimakekeniyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na ashirin da huɗu, da ya gudana a garin Dubai, a ranakun 07 - 09 ga watan Rabi'ul Awwal, 1441 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 04 - 06 ga watan Nuwamba, 2019.

Bayan nazarin shawarwarin da taron karawa juna sani na ƙasa da ƙasa kan rawar da ilimin addini ke takawa wajen samar da zaman lafiya, wanda majalisar ɗinkin duniya ta gudanar a Rabat tsakanin 17-18 Shaaban 1440H daidai da 23-24 ga Afrilu, 2019, tare da haɗin gwiwa tare da ƙungiyar ilimi, kimiya da al'adun Musulunci -ISESCO -, kuma bayan sauraron tattaunawar da aka yi a kai, an yanke shawarwari masu zuwa:

1. Kula da Alƙur'ani mai girma, kasancewar shi littafin shiriya ne wanda mai hikima, masani ne ya saukar da shi, kuma ga sunnar Annabi mai girma, da kara fa'ida daga manhajar tarbiyya da aka samu daga gare su.
2. Cigaba da shirya tarurrukan yanki da na kananan hukumomi da tarukan karawa juna ilimi a ciki da wajen duniyar Musulunci kan ƙarfafa matsayin ilimin addini da ilimin addini, da gudanar da tarukan tattaunawa na ƙasa da ƙasa, tare da halartar manyan masana da masana don gabatar da matsayar Musulunci. Al'ada.

3. Gayyato ƙasashe mambobin ƙungiyar da su kafa kwamitoci na musamman don gudanar da cikakken nazari na kimiyya kan manhajojin ilimin addininsu, tare da shigar da su cikin ƙimar zaman lafiya, tattaunawa da zaman tare.
4. Gayyato ƙwararrun hukumomin ilimi a cikin ƙasashe membobin su sanya batun ilimin addini kan zaman lafiya a cikin manhajar karatunsu.
5. Bayar da hankali a cikin manhajojin ilimi na addini wajen girmama Allah Maɗaukakin Sarki ga xan Adam, matuƙar shi ɗan Adam ne, wanda yake da hakkin samun rayuwa mai kyau, ilimi, lafiya da sauran buƙatun rayuwa.
6. Bayyana basira da ra'ayoyin da ke inganta ɗabi'un addini na juriya da kishin ƙasa da kyawawan ɗabi'u a cikin al'umma, da kuma yin aiki don amfani da su a cikin manhajojin ilimi, wa'azi da ilimin addini.
7. Yaɗa manyan tsare-tsare na koyar da harshen Larabci ga waɗanda ba na asali ba, domin bunƙasa iliminsu kan al'adun Musulunci da darajojinsa.
8. Yaɗa manhajojin ilimi ta hanyar amfani da kafafen yaɗa labarai na zamani, domin yaɗa su a manya-manyan, da bayar da gudunmawa wajen gyara martabar Musulunci da Musulmi.
9. Muhimmancin haɗin gwiwa da haɗin gwiwa tsakanin malaman addini da ƙwararru a fannin ilimi da ilimi wajen shirya manhajoji na ilimin addini, bisa tsarin tarbiyyar da ya dace da ɗabi'u da kuma ƙoƙarin tabbatar da su a cikin ɗabi'un matasa.
10. Haɗin kai da haɗin kai tsakanin kafofin watsa labarai da cibiyoyin ilimi, bayar da shawarwari, al'adu da matasa, don haɓakawa da haɓaka asalin al'adu da addini da haɓaka mallakar ƙasa da mutunta ra'ayi.
11. Samar da hanyoyin horar da jagororin addini da ma'aikatan da ke aiki a fagen addini.

12. Kyautata tsarin ilimi shirye-shirye ga malamin addini ilimi a cikin Member States, da kuma cancantar shi a lokacin da sabis ta hanyar cigaba da horo.
13. Haɓaka hanyoyin koyarwa da hanyoyin koyarwa, don dacewa da tsarar al'ummar kafofin watsa labarai na ilimi; Da kuma ƙarfafa ɗabi'un tattaunawa da muhawara, da faɗaɗa ɗaukar hanyar ayyukan ilimi da ke ilmantar da mai koyo kan tsarin tunani da samar da matsayin mutum kan tattaunawa da wasu.
14. Shirye-shiryen da buga nazarce-nazarce na asali da bincike kan haɓaka ilimi kan daidaitawa da daidaitawa, da fassara su cikin harsuna masu rai.
15. Kafa cibiyoyin bincike da suke shiryarwa da shiryar da Musulmi, da mayar da martani ga masu kira zuwa ga tsatsauran ra'ayi, takfir da zindiƙai, da karyata ra'ayoyinsu da hujjarsu a shari'a.
16. Shirya tarurrukan karawa juna sani na ƙasa da ƙasa kan batun saka hannun jari a kafofin watsa labarun don inganta ɗabi'un zaman lafiya, matsakaici da matsakaici.
17. Haɓaka abubuwan da ke cikin al'adun zaman lafiya da ƙwarewar gini, ɗabi'u da halaye waɗanda ke nuna hulɗar zamantakewa da haɗin kai a cikin shirye-shiryen ilimin addini.
18. Sha'awar koyar da ilimin fiƙihu da kwatankwacin addinan a cikin jami'o'in ƙasashe membobin ƙungiyar bisa tsarin koyarwa da aka kafa a kan nuna sassaucin shari'a da ƙa'idar bambanci da banbance-banbance da rawar da take takawa a jam'i, yarda da wani, zurfin fahimta da sassaucin ra'ayi. Hukunce-hukunce.
19. Jaddadawa ilimin addini da inganta manhajojinsa.
20. Nuna ingantattun fahimta game da mata a Musulunci, tare da sanya su cikin manhajojin ilimin addini.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta **tabbata** ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 237 (8/24)
GAME DA KUƊIN INTANET

Lallai majalisar cibiyar Fiƙihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar taimakekeniyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na ashirin da huɗu, da ya gudana a garin Dubai, a ranakun 07 - 09 ga watan Rabi'ul Awwal, 1441 H, wadanda suka yi daidai da ranakun 04 - 06 ga watan Nuwamba, 2019.

Bayan nazarin shawarwarin da taron ilimin kimiyya ya bayar kan kuɗin lantarki, wanda Cibiyar ta gudanar a Jidda a tsakanin 10-11 Muharram 1441 AH daidai da 9-10 ga Satumba 2019, da kuma sauraron tattaunawar da aka yi a kan shi, an yanke shawarwari masu zuwa:

Na Farko: Ra'ayi, Dabarun Ma'amala, da Hatsari:

1) Kamar yadda manufar kuɗin lantarki ya kasance gabaɗaya kuma ya haɗa da katunan kuɗi, katunan da aka riga aka biya, katunan lantarki, da dai sauransu, kuma bisa ga haka tattaunawar ta ƙare tare da amfani da kalmar ɓoyayyiyar kuɗaɗen dijital, kuma mafi shaharar waɗannan agogo: bitcoin, ether, da Ripple duk da bambance-bambancen da ke tsakanin su, abin da ya bambanta waɗannan kuɗaɗen shi ne cewa lambobin sirri ne, kuma ba su da wata halitta ta zahiri ko ta zahiri, kuma ana yin ciniki tsakanin masu mu'amala da su ba tare da mai shiga tsakani ba. Ana kiran wannan ma'amala da tsarin tsara-zuwa-tsara. An rarraba shi bisa ga binciken da aka gabatar zuwa

nau'i uku: na farko: tsabar kuɗi da ke tabbatar da bitcoin, na biyu: madadin kuɗi (altcoins) kamar su litecoin, bitcoin tsabar kuɗi, ethereum da ripple, da na uku: baucoci (tokens), waɗanda suke. Kadarorin da za a iya musanya da ciniki tare da kayayyaki da kuma cryptocurrencies. Daya daga cikin fitattun siffofi na nau'in na farko shi ne raba madafun iko, wanda ke nufin babu wata hukuma ko hukuma mai zaman kanta da ke kula da fitar da ita, saɓanin sauran nau'o'in. Yawancin kuɗin dijital da aka ɓoye suna dogara ne akan fasahar toshe sarkar, kuma wannan fasaha ce ke samar da kuɗin kuma tana riƙe cikakken riƙodin ma'amalar kuɗi. Daya daga cikin siffofin Bitcoin shine kasancewar gardama game da ainihin mai bayarwa.

2) Ana mu'amala da Cryptocurrency ta hanyoyin lantarki da ake samu a Intanet kai tsaye ko ta dillalai. Akwai kuɗaɗe da ake biya ga waɗannan dandamali, kuma kowane abokin ciniki dole ne ya kasance yana da walat ɗin lantarki na musamman a kan kwamfutarsa, yana rubuta ikonsa na ɓoyayyen kuɗaɗen dijital da ya mallaka da kuma ikon zubar da su. Daya daga cikin fitattun siffofi na mu'amala da dandamali da walat ɗin lantarki shine yuwuwar mu'amala da su a ƙarƙashin wasu suna, wanda ake kira anonymity.

3) Wasu ƙasashe irin su Malesiya sun wajabta samun lasisin da suka dace daga hukumomin da abin ya shafa don kafa hanyoyin sadarwa na lantarki, kuma sun kafa hanyoyin sarrafawa ga kwastomomi a waɗannan manhajoji, musamman rajista ta hanyar nuna ainihin abokin ciniki.

4) Duk da yaduwar waɗannan kuɗaɗe a ƙasashe da dama a cikin dubban shaguna, baya ga sauya kuɗaɗen kasa da su, da kuma karbuwarsu da wasu hukumomin gwamnati, bincike da yawa ya nuna

haɗarin da ke tattare da mu'amala da cryptocurrency (cryptocurrency) gaba ɗaya, mafi shahara. Wanda shi ne sauye-sauyen farashin.

Na biyu: Hukuncin Shari'a:

Ta hanyar binciken da aka gabatar da kuma bahasin da aka yi, an gano cewa akwai batutuwa masu tasiri a cikin hukuncin Shari'a da har yanzu ake cigaba da nazari a kansu, waɗanda suka hada da:

1.1 **Menene** rufaffen (rufe) kuɗin, kaya ne, fa'ida, kadari na saka hannun jari, ko kadara ta dijital?

1.2 Ana ba da kuɗin cryptocurrency bisa doka?

Na uku: Bisa la'akari da abubuwan da suka gabata da kuma babban haɗarin da ke tattare da waɗannan kuɗaɗe da kuma rashin zaman lafiyar da ake **fuskanta**; Majalisar ta ba da shawarar cigaba da bincike da nazarin batutuwan da suka shafi shugabanci.

Allah shi ne mafi sani;;

Da Sunan Allah Mai Yawan Rahama Da Jinƙai

Godiya ta **tabbata** ga Allah Ubangijin talikai, tsira da amincin Allah su tabbata ga shugabanmu Annabi Muhammadu, cikamakin Annabawa, da alayensa da sahabbansa baki ɗaya.

ƘUDURI MAI LAMBA: 238 (9/24)
DANGANE DA AYYUKAN TAKA- TSANTSAN A CIBIYOYIN KUɗI NA MUSULUNCI

Lallai majalisar cibiyar Fiḳihun Musulunci na duniya, da take ƙarƙashin ƙungiyar taimakekeniyar ƙasashen Musulmai, a taron ta na shekara- shekara karo na ashirin da huɗu, da ya gudana a garin Dubai, a ranakun 07 - 09 ga watan Rabi'ul Awwal, 1441 H, waɗanda suka yi daidai da ranakun 04 - 06 ga watan Nuwamba, 2019.

Bayan nazarin shawarwarin da taron ilimi na ilimi kan ayyukan taka- tsantsan a cibiyoyin hada-hadar kuɗi na Musulunci ya bayar, wanda Cibiyar ta gudanar a Jidda tare da haɗin gwiwar ƙungiyar waƙafin Iƙra mai ayyukan raya ƙasa da samar da ayyuka a tsakanin 24-25 Rajab 1440H daidai da 31 ga Maris zuwa 01 Afrilu 2019, da kuma sauraren bahasi da aka yi a kai, an yanke shawarwari masu zuwa:

Na farko: Tabbatar da hukunce-hukuncen da Cibiyar Haɗin kan Musulunci ta fitar dangane da yin katsalandan a harkokin hada-hadar kuɗi. Musamman ƙuduri na majalisar mai lamba 224 (8/23) dangane da taka- tsantsan a hada-hadar kuɗi: tsare-tsare da tanadi, wanda aka fitar a zama na ashirin da uku na Madina Al-Munawwarah, wanda aka gudanar a lokacin: 19-23 Safar 1440H, daidai da: Oktoba 28- Nuwamba 1, 2018 AD. Duk sakin layi na shawarar su ne:

1) Ma'anar taka- tsantsan.

2) Ma'anar haɗari.

3) Ma'anar kariya.
4) Matsayin shari'ar Musulunci akan taka- tsantsan ga haɗari.
5) Gudanar da Shari'a don taka- tsantsan dabaru da hanyoyin.

Na biyu: Hidimar (kariya) ma'amaloli a gaba ɗaya:

Akwai ma'amaloli da yawa waɗanda za su iya zama tushen taka- tsantsan da tsarin kariya a ma'anarta gaba ɗaya, wurin aiki ne a cibiyoyin kuɗi, kuma hukuncinsa ya halasta a Shari'a, daga ciki har da:

1- Taka- tsantsan na tattalin arziki: wanda ya dogara ne akan bambance-bambancen kadarori, kundin saka hannun jari, da bambancin dabaru. Yin haka ana buƙatar doka don gudanar da albarkatun da ya dace.
2- Taka- tsantsan na haɗin gwiwa: bisa tsarin haɗin kai ta hanyar ƙulla yarjejeniyar inshorar juna domin biyan diyya da asarar da cibiyar hada-hadar kuɗi ta Musulunci za ta iya fuskanta. Wannan tsari ba shi da wata matsala ta Shari'a dangane da halaccin inshorar haɗin gwiwa kan ayyuka da na kayan aiki da kadarori na kuɗi, hukunce-hukunce na 9 (2/9) da 200 (21/6) sun tabbatar da halaccin inshorar haɗin gwiwa da siffofinsa.
3- Taka- tsantsan na kwangila: Hanyar kwangila ce ta layi daya don ainihin kwangilar tare da yanayi iri ɗaya da ƙayyaɗaddun bayanai, wanda cibiyar ke ba da kariya ga haɗarin ainihin kwangilar. Kamar zaman lafiya, zaman lafiya mai kama da juna, istisna'i da istisa'i mai kamanceceniya. An kuma ambaci shawarwarin ƙuduri mai lamba 224 (23/8) na majalisar game da taka- tsantsan, ɗaya daga cikin muhimman ƙa'idojin shari'a na halascin kwangiloli masu kama-da-wane, shi ne rashin danganta kwangilar farko da sauran kwangilar, a'a dole ne kowannensu ya zamanto mai cin gashin kansa daga waninsa cikin dukan haƙƙoƙi da wajibai.

4- Ƙididdigar hadin gwiwa: ta hanyar hadɗa kwangila don manufar taka- tsantsan kasada ta hanyar hadin gwiwa, ba ta hanyar yanayi ba, ko ta hanyar kwangila a cikin kwangila. Kamar: hadɗawa da sayarwa da alƙawari, hukuma da Murabaha, kuma mafi muhimmancin wadɗannan manhajoji sune kamar haka:

a) Hadɗa Murabaha da Musharaka: Ta hanyar raba hannun jari zuwa kashi biyu: kashi na farko ya karkata ne ga mu'amalar Murabaha tare da masu ba da lamuni da wata riba ta musamman, kashi na biyu kuma ana zuba shi ne a kwangilar Musharaka, kamar ciniki a hannun jari, na gaske. Hannun jari, da makamantansu, don haka aka katange babban jari.Murabaha kwangila, tare da yiwuwar asara a kashi na biyu.

b) Hadɗa Ijara da Musharakah: Hanyar taka- tsantsan a cikin wannan kayan aiki daidai yake da wanda ya gabata, amma ana yin taka- tsantsan da kwangilar Ijara maimakon Murabaha, kamar saka hannun jari a cikin sayan Ijara sukuk tare da dawo da cewa. Ya shafi babban birnin kasar, sauran kuma an saka hannun jari a kwangilar Musharaka.

c) Hadɗa Murabaha da Biyan Kudi: Ta hanyar raba babban jari gida biyu: kashi na farko yana cikin mu'amalar Murabaha da masu bashi da wata riba, kashi na biyu kuma ya sanya shi ajiya a cikin sayan hannun jari ga mai siyarwa, kuma asusun ya ci riba, in har abin da ake sa ran bai samu ba, to zai dena cigaba da aikin kwangilar ya yi asarar kudin da za a biya, kuma babban birnin kasar zai cigaba da kare shi da kwangilar Murabaha. A cikin wannan hanyar, dole ne a yi la'akari da ƙa'idojin doka don siyar da biyan kudi, gami da: kiyaye wurin biyan kudi daga ƙarshen kwangilar

har zuwa sasantawa, kuma ba kasuwanci da biyan kudi ba.

5- Taka- tsantsan ta hanyar amfani da zaɓi na yanayin don kariya daga sakaci na abokin ciniki: kamar Murabaha, da Ijarah suna ƙarewa tare da mallaka. Hukunce-hukuncen Majalisar kan sha'anin soyayya sun tabbatar da cewa ya halatta a bisa sharaɗin cewa mutanen biyun da suke soyayya suna da zaɓi, ko daya daga cikinsu, idan kuma babu zaɓi to bai halatta ba. Ya kamata a sani cewa Majalisar, a cikin hukunce-hukuncen da ta yi, inda ta yi ishara da halaccin daurin alƙawari daga daya daga cikin ɓangarorin da suka ƙulla yarjejeniyar a matsayin kariya ga kin abokin ciniki, da kuma kariya ga lalata cibiyar, ta ba da sauran. Jam'iyyar zaɓin.

6- Taka- tsantsan ta hanyar amfani da jingina don kare babban jari a cikin saka hannun jari

Akwai hanyoyi daban-daban da suka fada cikin ƙa'idojin garanti don yin kariya daga haɗarin asara ko rashin riba a ayyukan saka hannun jari, kuma Majalisar ta tabbatar da halaccinta a cikin hukuncin ta. Daga cikin waɗancan hanyoyin:

(1) Garanti na uku: Shi ne na halitta ko na shari'a wanda aka raba daga ɓangarorin zuwa kwangilar idan ya sadaukar da kansa don ba da garantin a cikin wani takamaiman aiki. Kudirin majalisa mai lamba 30 (4/5) ya tabbatar da halaccin wannan garantin, muddin mai garantin ya kebanta da mutuntakarsa da alhakinsa na kudi daga ɓangarorin kwangilar ta hanyar bayar da gudummawa ba tare da la'akari da rama asarar da aka yi a wani aiki na musamman ba. Matuƙar dai alƙawari ne mai zaman kansa.

(2) Daura wa mai mudaraba nauyin tabbatar da da'awar asara: A cikin yanke shawara No. 212 (22/8), da Academy amince da canja wurin nauyin hujja a cikin asarar da'awar zuwa banki (speculator) saɓanin da

asali, muddin akwai shaidun da suka saba wa ainihin da'awar rashin cin zarafi.

Na uku: Garkuwa da mu'amala (kariya) a ma'ana ta gaba ɗaya wacce Shari'a ta haramta, gami da:

1) Yin taka- tsantsan ta hanyar lamuni na juna a cikin agogo daban-daban guda biyu tare da yanayin:

Ana amfani da wannan dabarar don yin taka- tsantsan ga canza canjin farashin musaya da fallasa asusu na wakilin. Idan cibiyar hada-hadar kuɗi tana da rarar wani kuɗi, sai ta ba da rance ga wata cibiya don musanya wa waccan cibiya ta ba ta rancen wani kuɗin da take buƙata a bayyane, bayyane, ko yanayin al'ada. Kamar bada lamuni ne da sharaɗin bada lamuni, kuma bai halatta a shari'a ba, kuma ana ganin shi a matsayin maslaha tsakanin mazhabobin fiƙihu saboda alakar lamuni guda biyu (bani na da lamunin ku) sharuɗɗan. Na lamunin biyu sun yarda ko sun bambanta.

2) Taka- tsantsan don garantin babban jari a hannun jari da sukuk:

Akwai wasu tsare-tsare da sharuɗɗa da ayyuka da suka ƙunshi cikin fitowar sukuk da suka saba wa ƙa'idojin Shari'a da abin da ya tabbatar da hukuncin Majalisar mai lamba 30 (4/5) 1988 dangane da Muƙarada bond da jarin jari, da No. 188 (20/3) dangane da kammala mas'alar sukuk ta Musulunci. Kamar:

1. Tabbacin ƙimar ƙima ta mai bayarwa (Mudarib, abokin hulɗa, wakilin zuba jari).

2. Alƙawarin da Mudarib ya yi na ba da rancen kundin sukuk don tabbatar da ƙayyaɗaddun rabon riba.

3. Abubuwan da ake buƙata cewa masu sukuk ba za su iya zubar da su ba, kamar rashin zubar da dukiyar da aka yi hayar, a yayin da ba za a iya biyan kuɗaɗen ba.

4. Rashin mayar da mallakin kadarorin sukuk ga masu zuba jari ko masu sukuk, wanda ke nufin ba a cikin garantinsu ba, kuma ba a biya su ba, saboda ba su biya tarar tumakin ba. Kuma wannan yana tabbatar da cewa

waɗannan kadarorin sun kasance a cikin kasafin mai bayarwa sau da yawa.

5. Abin da ake buƙata na mai neman ya hada da ba da rance ga masu rike da sukuk, idan har ribar ta haƙiƙa ta yi kasa da wani kaso, kuma wannan sharaɗi yana da nasaba da cewa idan ribar ta zarce wannan kaso, to duk abin da aka samu. Wuce haddi za a mayar da shi ga manaja a cikin hanyar ƙarfafawa.

Na huɗu: Madadin Kayayyakin Taka- tsantsan don Samar da Kuɗi da Hukuncinsu na Shari'a:

Ana iya raba waɗannan kayan aikin zuwa manyan nau'o'in guda biyu:

Nau'i na farko: Katange daga haɗarin canji a farashin musaya na gaba:

Daga cikin muhimman mu'amalolinsa:

1. Alƙawari tsakanin ɓangarorin biyu don gudanar da kwangilar musayar a nan gaba

Siffar sa: **cewa** ɓangarorin biyu sun yi alƙawari mai ɗaurewa (wani alƙawari) na yin kwangilar musaya a wata rana ta musamman ta gaba, a wani takamaiman kuɗin musaya.

Hukuncin Musulunci:

(a) Ba ya halatta a yi amfani da kwanakin dauri a matsayin taka- tsantsan a cikin kwangilolin musaya, da ƙudurin majalisa mai lamba 102 (11/5) dangane da ciniki a cikin kuɗin da ya bayyana cewa bai halatta a sayar da kuɗaɗe na tsawon lokaci ba a Shari'a. Kuma baya halatta ayi alƙawarin musanya su. Hakan kuwa ya faru ne saboda kasancewar ranar daurin ya yi kama da kwantiragin, kamar yadda ya zo a ƙuduri mai lamba 40 (5/2) na majalisar dangane da cika alƙawari da kuma Murabaha ga wanda ya ba da umarnin saye, cewa daurin. Alƙawari a cikin siyarwa yayi kama da siyar da kanta.

(b) Abubuwan da suka kebanta da aka ambata a ƙuduri mai lamba 157 (17/6) na Majalisar game da soyayya da sulhu a cikin kwangiloli ba su samuwa a wannan hoton, kuma

an halatta daurin aure a wasu lokuta na musamman, tare da yanke shawarar da ke tabbatar da cewa saduwar daurin auren ta aikata. Ba a haɗa – a cikin waɗannan lokuta na musamman – riba.

2. Alƙawura guda biyu masu adawa (wani alƙawari mai ɗaure tare da takamaiman sharuɗɗa yana dacewa da alƙawari mai ɗauri tare da sharuɗɗa daban-daban don aiwatar da kwangilar musanya a nan gaba).

Sifarsa: cewa jam'iyyar farko ta shirya wa ɓangare na biyu alƙawari mai daure kai na sayar da adadin kuɗi a kan wani farashi na musamman a wani lokaci na musamman idan alƙiblar canjin ba ta cikin sha'awarsa, amma idan ta kasance a cikinta. Sha'awarsa to bai yi alƙawarin komai ba. Haka kuma ɓangaren na biyu ya yi alƙawarin sayan kuɗin guda a farashin da aka kayyade a daidai lokacin da aka kayyade idan alƙiblar canjin ta saba wa ribarsa, amma idan ta dace da ribarsa, sai ya yi. Ba alƙawarin komai.

Hukuncin Musulunci:

Saɓanin alƙawura bai halatta ya zama taka- tsantsan ga canjin canjin kuɗi ba, domin kuwa haƙiƙanin su yana kama da cika alƙawuran musaya, waɗanda shari'a ta hana, kamar yadda ya zo a cikin hukunce-hukuncen Majalisar a sama.

3. Tayin da aka tsawaita na ƙayyaɗadden lokaci wanda ya wajabta wa mai bayarwa yin kwangilar musayar.

Siffar sa: cewa ƙungiya ta farko ta ba da tayin da aka tsawaita zuwa takamaiman ranar da aka kammala kwangilar musayar, ta hanyar siyar da kuɗi, a wani takamaiman farashi, da takamaiman adadin. Ɗayan ɓangaren alƙawarin dauri ne ko rashin ɗauri don ba da yarda a cikin wa'adin da aka amince.

Hukuncin Musulunci:

(a) Ba za a iya amfani da ƙa'idar tayin da aka tsawaita zuwa kwangilar musayar ba; Domin bayyana musanya a cikin majalisar kwangilolin, ko an cim ma wa'adi ko a'a, wanda ya zo a cikin ƙuduri na makarantar Fiƙihu mai

lamba 52 (6/3) dangane da hukuncin yin kwangila da na'urorin sadarwa na zamani. Abu (na huɗu).

(b) Idan abin da aka tsawaita, dauri na mai bayarwa ya yi daidai da wa'adi mai ɗaurewa daga ɗayan ɓangaren, to, yana daidai da alƙawari ne, a'a, ya fi tsanani saboda akwai ɗaya daga cikin ginshiƙai biyu na kwangilar. Wanda shine tayin.

4. Gudanar da ayyukan tawarruƙ guda biyu saɓanin haka:

Siffar sa: gudanar da hada-hadar satar kuɗi da aka tsara, wanda sakamakonsa ya zama hujjar cin bashi a cikin adadin kuɗin farko da za a biya, sannan sai a gudanar da mu'amalar da aka yi ta baya-bayan nan, wanda hakan ya haifar da shaidar cin bashi a cikin adadin kuɗin na biyu zuwa a karɓa, wannan yana haifar da fitowar bashi guda biyu masu gaba da juna a ɓangarorin biyu na ciniki, kowannen su a cikin wani kuɗin.

Hukuncin Musulunci:

Kamar yadda wannan ciniki ya ginu a tsarinsa a kan ayyukan tawarruki da aka haramta a shari'a, don haka haramun ne. Dangane da haƙiƙanin Tawarruƙi da nau'o'insa, Majalisar ta fitar da hukunci mai lamba 179 (19/5), inda ta tabbatar da cewa Tawarruƙan (shirya da kuma bijirewa) bai halatta ba, domin akwai haɗin kai tsakanin mai kuɗi da mai saƙo, ƙarara. A fakaice, ko kuma al'ada, a matsayin yaudara don tara fiye da kuɗin da ke hannunsu, wato riba.

5. Alƙawari akan gudanar da riba ko asara a nan gaba, riba ko asarar da za ta kasance bisa ga alamar da aka amince da ita.

Siffar sa: Wannan tsari yana gudana ne ta hanyar dalla-dalla tsakanin ɓangarori biyu don yin ciniki, Murabaha ko Wadiya, daga jam'iyya ta farko zuwa ta biyu, ko daga ta biyu zuwa ta farko a rana mai zuwa, da riba ko riba. Hasara zai kasance a cikin adadin bambance-bambancen gaskiya /

mara kyau a ranar nan gaba da aka amince akan ƙididdige fihirisar da ke cikinta.

Hukuncin Musulunci:

a) Ƙa'idar ita ce, ba za a yi daurin aure tsakanin ɓangarori biyu ba, daidai da hukuncin Majalisar Lamba 40 (5/2).

b) Keɓancewar da Majalisar cibiya ta ba da a ƙudiri na 157, kamar yadda aka yi bayani a baya a sakin layi na huɗu, Shafi na 1/1/a, ba a samu a wannan hoton ba.

6. Alƙawura guda biyu masu saba wa juna (wani alƙawari mai ɗaurewa tare da takamaiman sharuɗɗa da suka dace da wa'adi mai ɗaurewa tare da sharuɗɗa daban-daban don aiwatar da murabaha ko ma'amala mara kyau a nan gaba).

Siffofinsa: cewa ƙungiya ta farko ta shirya wa ƙungiya ta biyu alƙawari mai ɗaurewa don gudanar da mu'amalar murabaha / ma'amala a ƙayyaɗaddun lokaci idan alƙiblar musayar canjin ba ta cikin sha'awarsa, amma idan alƙawarin canjin canjin ya kasance. Mai nuna alama ya dace da sha'awarsa, to babu abin da aka yi alƙawari. Ɓangaren na biyu kuma ya ba da alƙawarin aiwatar da murabba'I ko ma'amala maras kyau a daidai lokacin da aka kayyade idan alƙiblar canjin canjin ta saba wa sha'awarsa, amma idan ma'aunin musayar ya dace da ribarsa, bai yi alƙawarin komai ba. Ana lissafta ribar Murabaha ko asarar Wadhiah bisa mahangar da aka amince da ita.

Hukuncin Musulunci:

Alƙawari guda biyu masu saba wa juna ba su halatta ba, domin haƙiƙaninsu ya yi kama da alƙawuran dauri da shari'a ta hana kamar yadda ya zo a sakin layi na huɗu, shafi na 5.

Nau'i na biyu: Taka- tsantsan a kan sauye-sauyen ma'auni na ribar da ke da alaka da tantance yawan riba a tsarin Musulunci.

1. Alƙawari tsakanin ɓangarorin biyu don gudanar da kwangilar Murabaha ko Wadiah a nan gaba, ribar da

aka samu ko asararta za ta kasance bisa wata yarjejeniya da aka cimma.

Siffarsa: Wannan tsari yana faruwa ne ta hanyar dalla-dalla da wasu ɓangarori biyu suka yi don gudanar da mu'amalar murabaha ko mu'amala daga ɓangaren farko zuwa na biyu, ko daga na biyu zuwa na farko a cikin jerin kwanaki masu zuwa, da kuma riba ko asarar kowane aiki shine bambanci, tabbatacce ko mara kyau, a kowace rana ta gaba. An yarda don ƙididdige mai nuna alama a ciki.

Hukuncin Musulunci:

(a) Ba za a yi amfani da kwanakin ɗauri azaman dabarar taka- tsantsan don musanya ƙayyaɗaddun ƙima da masu iyo.

Hakan kuwa ya faru ne saboda kasancewar ranar daurin ya yi kama da kwantiragin, kamar yadda ya zo a cikin hukuncin majalisar mai lamba 40 (2/5) dangane da cika alƙawari da Murabaha ga wanda ya ba da umarnin saye, cewa daurin alƙawari a cikin siyarwa yayi kama da siyar da kanta.

(b) Keɓancewar da Majalisar cibiya ta ba da a ƙudiri na 157, kamar yadda aka yi bayani a baya a sakin layi na huɗu, Shafi na 1/1/a, ba a samu a wannan hoton ba.

2. Alƙawura guda biyu masu saba wa juna (wani alƙawari mai ɗaurewa tare da takamaiman sharuɗɗa wanda ya dace da wa'adi mai ɗaurewa tare da sharuɗɗa daban-daban don aiwatar da murabaha ko ma'amala mai rahusa a nan gaba).

Siffarsa: cewa jam'iyyar farko ta shirya ɓangare na biyu a matsayin alƙawari mai daure kai na gudanar da jerin murabba'i ko mu'amalar mu'amala a wasu lokuta na musamman idan alƙiblar ribar ta sabawa sha'awarsa, amma idan alƙiblar ribabahu. Ma'aunin riba ya dace da sha'awarsa, to ba a yi masa alƙawarin komai ba. Ɓangaren na biyu kuma ya bayar da wani alƙawari mai daure kai na gudanar da jerin murabba'I ko ma'amaloli masu yawa a daidai lokacin da aka kayyade idan alƙiblar ribar ta sabawa

sha'awarsa, amma idan alƙiblar mai nuna riba ta kasance. Daidai da maslaharsa, to ba a yi alƙawari ba. Ana lissafta ribar Murabaha ko asarar Wadhiah bisa mahangar da aka amince da ita.

Hukuncin Musulunci:

Alƙawari guda biyu masu saba wa juna ba su halatta ba, domin haƙiƙaninsu yana kama da alƙawari mai ɗaurewa wanda Shari'a ta hana kamar yadda ya zo a sakin layi na : 6.

3. Ayyukan tawarruƙ mai maimaitawa:

Sifarsa: gudanar da hada-hadar tawarruƙ da aka tsara, wanda ke haifar da shaidar cin bashi akan adadin ribar da ake buƙata, sannan a yi mu'amalar tawarruƙ ta juyar da shi, wanda ke haifar da shaidar cin bashi akan madaidaicin riba. Ta yadda za a yi tsakanin ma'abuta basussukan biyu a kowace ranar wa'adinsu. Tsabtatawa a wancan lokacin zai kasance ta hanyar biyan bambanci kawai. Matsakaicin ribar da ake samu a cikin ciniki na Tawarruƙ yana samuwa ne ta hanyoyi guda uku:

(1) Kwangila don tabbatarwa a madaidaicin ƙimar.

(2) Kwangila kan tawarruk bisa ƙayyaɗaddun ƙima tare da alƙawarin cire duk abin da ya wuce ƙimar riba a kowace rana ta gaba.

(3) Jujjuya bayanan sirri ta hanyar gudanar da jerin tsare-tsare na gajeren lokaci; kowannen su yana kan ƙayyadaddun ƙima don a ƙarshe ya zama bashi a madaidaicin ƙimar.

Hukuncin Musulunci:

Rashin izini; Domin mu'amalar ta dogara ne akan ƙa'idar da aka haramta ta shari'a (Tawarruƙ), kamar yadda ya zo a sakin layi na huɗu, shafi na 4.

Nau'i na uku: wa'adin dauri daga ɓangare ɗaya a matsayin madadin ma'amalar zaɓuɓɓuka:

Sifarsa: Bayar da alƙawari mai ɗaurewa daga wata ƙungiya don gudanar da mu'amalar Murabaha ga ƙungiya ta biyu a cikin adadin ma'amala mai kyau a ranar da aka

amince da ita, ko kuma cikin lokacin da aka amince da ita a duk lokacin da ƙungiya ta biyu ta buƙaci.

Ana sayar da wannan alƙawari mai ɗaure don ƙayyaɗaddun ƙima da aka biya tun farko.

Bangaren farko da ya yi alƙawari daidai yake da wanda ya siyar da zaɓin, sannan na biyun da ke da alhakin aiwatar da alƙawarin daidai yake da wanda ya sayi zaɓin.

Hukuncin Musulunci:

Ba za a iya musanya alƙawari mai ɗaure ba.

An fitar da matsaya ta Cibiyar Fiƙihu ta Musulunci mai lamba 63 dangane da kasuwannin hada-hadar kuɗi, daga cikin sharuɗɗan hukuncin akwai:

(Na biyu: Zaɓuka:

a- Kwafin kwangilar zaɓuɓɓuka: Abin da ake nufi da kwangilar zaɓuɓɓuka shine maye gurbin wajibcin sayar da wani takamaiman abu da aka siffanta ko saya a kan takamaiman farashi a wani ƙayyaɗadden lokaci ko wani takamaiman lokaci, ko dai kai tsaye ko ta hanyar jiki wanda yana tabbatar da haƙƙin ɓangarorin biyu.

b- Hukuncinsa na Shari'a: Kwangilolin Zaɓuka – kamar yadda ake yi a yau a kasuwannin hada-hadar kuɗi na duniya – sabbin kwangiloli ne da ba su shiga cikin kwangilolin da ake kira na Shari'a. Kuma da yake abin da aka yi kwangilar ba kuɗi ba ne ko riba ko haƙƙin kuɗi da za a iya musanya shi da shi, kwangila ce da ba ta halatta ba. Tunda waɗannan kwangilolin ba su halatta ba tun farko, ba a yarda a yi ciniki da su ba.

c- Cibiyar Fiƙihu ta Musulunci ta fitar da hukunci mai lamba 224 dangane da taka- tsantsan, kuma tana kunshe da tsare-tsare na taka- tsantsann da ya halatta a Shari'a: (cewa tsarin taka- tsantsan ba ya kai ga sayar da hakki na zahiri, kamar sayar da zaɓi, wanda makarantar ta jaddada haramcinsa ne. ta hanyar yanke shawara mai lamba 63 (7/1) sakin layi na 2 (b), Haka kuma, ba zai kai ga biyan diyya na wajibci ba,

kamar ladan garantin, wanda majalisar ta haramta a ƙuduri mai lamba 12 (2/). 12)).

Shawarwari:

1. Yana ba da shawarar majalisun shari'a, kungiyoyin fatawa da masu kula da Shari'a, malamai da masu bincike da su hada kai da kiyaye manufofin Shari'ar Musulunci, da sarrafa wani ɓangare na Shari'a na kwangila a lokacin da ake tsara kayayyakin hada-hadar kuɗi na Musuluncigaba ɗaya, da tsara kwangilar taka- tsantsan musamman, tare da la'akari da sakamakon. Da tasirin waɗancan kwangilolin, domin yin la'akari da sakamakon shi ne asalin da ya inganta bisa doka.
2. Majalisar ta ba da shawarar cewa sassan zuba jari da baitul mali a matakin hukumomi (matakin micro), da kuma hukumomin da ke shirya manufofin kuɗi da kuɗi a cikin ƙasashe (a matakin macro), su yi taka tsantsan don cimma daidaito tsakanin wajibai da basussuka kan ɗaya hannun, da kuma tsakanin dukiya da haƙiƙanin aiki a daya ɓangaren, kuma kada a zubar da bashi.

Allah shi ne mafi sani;;

ƘUDURORIN DA SUKE CIKI

Gabatarwa ---------- 5
Gabatarwar Dr. Yusuf Bn Ahmad Al- Usaimin ---------- 7
Gabatarwar Sheikh Dr. Saleh Bn Abdullahi Bn Humaid ---------- 10
Gabatarwar Mai Girma Farfesa Ƙuɗub Mustapha Sano ---------- 15
Bayani Game Da Cibiyar Fiƙihun Musulunci Ta Duniya ---------- 20
ƘUDURORI DA BAYANAI 28
Ƙudurori Da Bayanai Na Taron Shekara- Shekara Karo Na Biyu- Jidda 30
Ƙuduri Mai Lamba: 1 (1/2): Game Da Zakkar Bashi ------ 32
Ƙuduri Mai Lamba: 2 (2/2): Game Da Zakkar Tabbatattun Abubuwa Da Filayen Haya Da Ba A Noma Ba ---------- 34
Ƙuduri Mai Lamba: 3 (3/2): Game Da Tambayoyin Da Cibiyar Tunanin Musulunci Ta Duniya Da Take Washington, D.C. ---------- 36
Ƙuduri Mai Lamba: 4 (4/2): Game Da Al'amarin Ƙadiyaniyya ---------- 38
Ƙuduri Mai Lamba: 5 (5/2): Game Da Jariran Kwalba ---- 41
Ƙuduri Mai Lamba: 6 (6/2): Game Da Bankunan Adana Nono (Human Milk Bank) ---------- 43
Ƙuduri Mai Lamba: 7 (7/2): Game Da Na'urar Samar Da Karsashi (I.C.U) ---------- 45
Ƙuduri Mai Lamba: 8 (8/2): Game Da Tambayoyin Bankin Musulunci Mai Lura Da Ayyukan Raya Ƙasa (IsDB) ---------- 47
Ƙuduri Mai Lamba: 9 (9/2): Game Da Inshora Da Dawo Da Inshora ---------- 49
Ƙuduri Mai Lamba: 10 (10/2): Game Da Mu'amala Da Ƙarin Da Bankuna Suke Yi Da Hukuncin Mu'amala Da Bankunan Musulunci ---------- 51
Ƙuduri Mai Lamba: 11 (11/2): Game Da Samar Da Haɗin- 53

Kai Wajen Farawar Watanni Ƙamariyya ----------
Ƙuduri Mai Lamba: 12 (12/2): Game Da Takardar Lamuni --- 55

Ƙudurori Da Bayanai Na Taron Shekara- Shekara Karo Na Uku- Jordan 57

Ƙuduri Mai Lamba: 13 (1/3): Game Da Tambayoyin Bankin Musulunci Mai Lura Da Ayyukan Raya Ƙasa (IsDB) ---------- 59

Ƙuduri Mai Lamba: 14 (2/3): Game Da Zakkar Hannun- Jari A Kamfanoni ---------- 63

Ƙuduri Mai Lamba: 15 (3/3): Game Da Yin Amfani Da Kuɗin Zakka A Manyan Ayyuka Da Suke Samar Da Riba Ba Tare Da An Mallaka Su Ga Mutum Ɗaya Cikin Waɗanda Suka Cancanta Ba ---------- 64

Ƙuduri Mai Lamba: 16 (4/3): Game Da Jariran Kwalba --- 66

Ƙuduri Mai Lamba: 17 (5/3): Game Da Na'urar Samar Da Karsashi (I.C.U) ---------- 68

Ƙuduri Mai Lamba: 18 (6/3): Game Da Samar Da Haɗin- Kai Wajen Farawar Watanni Ƙamariyya ---------- 70

Ƙuduri Mai Lamba: 19 (7/3): Game Da Ɗaukan Haramin Mahajjaci Da Mai Umuran Da Suka Zo Ta Jirgin- Sama Ko Jirgin Ƙasa ---------- 72

Ƙuduri Mai Lamba: 20 (8/3): Game Da Bayar Da Zakka Ga Asusun Musulunci Na Bayar Da Tallafi Da Taimakon Gaggawa ---------- 73

Ƙuduri Mai Lamba: 21 (9/3): Game Da Hukunce- Hukuncen Takardun Kuɗaɗe Da Sassauyarwar Darajar Kuɗi ---------- 74

Ƙuduri Mai Lamba: 22 (10/3): Game Da Shahadun Mallakar Bashi (Credit Bond) Da Shahadun Mallakar Kasuwanci (Investment Bond) ---------- 75

Ƙuduri Mai Lamba: 23 (11/3): Game Da Tambayoyin Da Cibiyar Tunanin Musulunci Ta Duniya Da Take Washington, D.C. ---------- 76

Ƙuduri Mai Lamba: 24 (12/3): Game Da Manyan Ayyukan Ilimi Na Cibiyar ---------- 86

Ƙuduri Mai Lamba: 25 (13/3): Game Da Bayanin Bayan Taron Shekara- Shekara Na Majalisar Cibiyar Fiƙihun Musulunci Ta Duniya Karo Na Uku ---------- 88

Ƙudurori Da Bayanai Na Taron Shekara- Shekara Karo Na Huɗu- Jidda 90

Ƙuduri Mai Lamba: 26 (1/4): Game Da Mas'alar Mutum Ya Amfana Da Gaɓoɓin Jikin Wani Da Yake A Raye Ko A Mace ---------- 92

Ƙuduri Mai Lamba: 27 (2/4): Game Da Bai Wa Asusun Musulunci Na Bayar Da Tallafi Da Ayyukan Jinƙai Zakka ---------- 97

Ƙuduri Mai Lamba: 28 (3/4): Game Da Zakkar Hannun- Jari A Kamfuna ---------- 100

Ƙuduri Mai Lamba: 29 (4/4): Game Da Ƙwace Mallakar Ɗaiɗaikun Mutane Saboda Maslahar Al'umma Ta Gaba Ɗaya ---------- 103

Ƙuduri Mai Lamba: 30 (5/4): Game Da Shahadun Mallakar Bashi (Credit Bond) Da Shahadun Mallakar Kasuwanci (Investment Bond) ---------- 106

Ƙuduri Mai Lamba: 31 (6/4): Game Da Makwafin Bari (Key-Money) ---------- 115

Ƙuduri Mai Lamba: 32 (7/4): Game Da Sayar Da Sunan Kasuwanci (Trade Name) Da Lasi (Licencing) ---------- 118

Ƙuduri Mai Lamba: 33 (8/4): Game Da Hayar Da Take Ƙarewa Da Mallaka, Da Ɗaura Wa Wanda Aka Bai Wa Sautu, Ko Saƙo Riba Da Sassauyawar Darajar Kuɗi -------- 120

Ƙuduri Mai Lamba: 34 (9/4): Game Da "Albaha'iyya" ---- 122

Ƙuduri Mai Lamba: 35 (10/4): Game Da Tsarin Sauƙaƙa Ilimin Fiƙihu ---------- 125

Ƙuduri Mai Lamba: 36 (11/4): Game Da Tsarin Kundin- Sha-Kundum Na Fiƙihu Da Tattalin Arziki ---------- 126

Ƙuduri Mai Lamba: 37 (12/4): Game Da Shirin "Jagoran Ƙa'idojin Fiƙihu" ---------- 128

Ƙuduri Mai Lamba: 38 (13/4): Game Da Hanyoyin Yaƙi Da Lalacewar Ɗabi'u, Da Fagagen Haɗin- Kai Na Musulunci Da Hanyoyin Amfana Da Su, Da Musuluntar Da Ilimi A 129

Ƙasashen Musulmai A Wannan Zamani --------
Ƙudurori Da Bayanai Na Taron Shekara- Shekara Karo Na Biyar- Kuwait 137
Ƙuduri Mai Lamba: 39 (1/5): Game Da Tsarin Iyali -------- 139
Ƙuduri Mai Lamba: 40 - 41 (2/5 Da 3/5): Game Da Cika Alƙawarin Gudanar Cinikayya A Nan Gaba Daga Ɓangare Ɗaya, Da Ɗaura Wa Wanda Aka Bai Wa Sautu Ko Saƙo Riba ---------- 141
Ƙuduri Mai Lamba: 42 (4/5): Game Da Sauyawar Darajar Kuɗi ---------- 144
Ƙuduri Mai Lamba: 43 (5/5): Game Da Haƙƙoƙi Na Ma'ana (Moral Rights) ---------- 145
Ƙuduri Mai Lamba: 44 (6/5): Game Da Hayar Da Take Ƙarewa Da Mallaka ---------- 147
Ƙuduri Mai Lamba: 45 (7/5): Game Da Bayar Da Bashi Domin Sayen Tabbataccen Abu (Mortgage Finance) Saboda Gina Matsuguni Da Sayensa ---------- 149
Ƙuduri Mai Lamba: 46 (8/5): Game Da Iyakance Ribar 'Yan Kasuwa ---------- 150
Ƙuduri Mai Lamba: 47 (9/5): Game Da Al'ada (Al- Urfu) 152
Ƙuduri Mai Lamba: 48 (10/5): Game Da Aiki Da Hukunce-Hukuncen Shari'ar Musulunci ---------- 154
Ƙuduri Mai Lamba: 49 (11/5): Game Da Kwamitin Musulunci Na Ƙasa Da Ƙasa Mai Lura Da Doka ---------- 157
Ƙudurori Da Bayanai Na Taron Shekara- Shekara Karo Na Shida- Jidda 158
Ƙuduri Mai Lamba: 50 (1/6): Game Da Bayar Da Bashi Domin Sayen Tabbataccen Abu (Mortgage Finance) Saboda Gina Matsuguni Da Sayensa ---------- 160
Ƙuduri Mai Lamba: 51 (2/6): Game Da Sayar Da Kaya Zuwa Wani Lokaci, Tare Da Rarraba Lokacin Biya (Instalment Sales) ---------- 163
Ƙuduri Mai Lamba: 52 (3/6): Game Da Hukuncin Gudanar Da Huldodi Da Yarjeniyoyi Ta Sababbin Hanyoyin Sadarwa Na Zamani ---------- 166
Ƙuduri Mai Lamba: 53 (4/6): Game Da Amsa Hannu Da 168

Hannu: Surorinsa –Musamman Sababbi- Da Hukunce-Hukuncensa ----------
Ƙuduri Mai Lamba: 54 (5/6): Game Da Dashen Ƙwaƙwalwa (Brain Transplant) Da Jijiyoyi ---------- 170
Ƙuduri Mai Lamba: 55 (6/6): Game Da Ƙwayayen Da Aka Ƙyanƙyasa Waɗanda Yawansu Ya Wuce Wanda Ake Buƙata ---------- 173
Ƙuduri Mai Lamba: 56 (7/6): Game Da Amfani Da 'Yan Tayi A Matsayin Wurin Samo Gaɓoɓin Da Za A Dasa ----- 175
Ƙuduri Mai Lamba: 57 (8/6): Game Da Dashen Al'aura 177
Ƙuduri Mai Lamba: 58 (9/6): Game Da Dasa Gaɓar Da Aka Yanke Ta Wajen Zartar Da Haddi Ko Ƙisasi ---------- 179
Ƙuduri Mai Lamba: 59 (10/6): Game Da Kasuwannin Hada-Hadar Kuɗi ---------- 181
Ƙuduri Mai Lamba: 60 (11/6): Game Da Shahadu (Bonds) ---------- 184
Ƙuduri Mai Lamba: 61 (12/6): Game Da Maudhu'ai Da Tarurrukan Ƙara Wa Juna Sani Da Sashen Tsare- Tsare Ya Bayar Da Shawara---------- 187
Ƙuduri Mai Lamba: 62 (13/6): Game Da Wasiyyoyin Bayan Taron Shekara- Shekara Na Shida Da Majalisar Cibiyar Fikihun Musulunci Ta Duniya Ta Gabatar ---------- 190
Ƙudurori Da Bayanai Na Taron Shekara- Shekara Karo Na Bakwai - Jidda 194
Ƙuduri Mai Lamba: 63 (1/7): Game Da Kasuwannin Hada-Hadar Kuɗaɗe ---------- 196
Ƙuduri Mai Lamba: 64 (2/7): Game Da Sayar Da Kaya Zuwa Wani Lokaci Tare Da Rarraba Lokacin Biya (Installment Sales) ---------- 204
Ƙuduri Mai Lamba: 65 (3/7): Game Da Bayar Da Jingar Sana'antawa ---------- 206
Ƙuduri Mai Lamba: 66 (4/7): Game Da Kasuwancin Wafa'i (Cika Alƙawari) ---------- 208
Ƙuduri Mai Lamba: 67 (5/7): Game Da Maganin Asibiti -------- 209
Ƙuduri Mai Lamba: 68 (6/7): Game Da Haƙƙoƙin Ƙasa Da Ƙasa A Mahangar Musulunci ---------- 214

Ƙuduri Mai Lamba: 69 (7/7): Game Da Bayanan Bayan Taron Shekara- Shekara Karo Na Bakwai Da Majalisar Cibiyar Fiƙihun Musulunci Ta Duniya Game Da Yaƙin Tunani ---------- 216

Ƙudurori Da Bayanai Na Taron Shekara- Shekara Karo Na Takwas- Bandar Seri Begawan (Brunei – Darus Salam) 220

Ƙuduri Mai Lamba: 70 (1/8): Game Da Aiki Da Sauƙi Da Rangwame Da Hukuncinsa ---------- 222

Ƙuduri Mai Lamba: 71 (2/8): Game Da Hatsurran Hanya ----- 225

Ƙuduri Mai Lamba: 72 (3/8): Game Da Biyan Kafin Alƙalami "Dafozit" Ko "Arbun" ---------- 228

Ƙuduri Mai Lamba: 73 (4/8): Game Da Kaɗa Ƙararrawa ------- 230

Ƙuduri Mai Lamba: 74 (5/8): Game Da Samar Da Kasuwar Muslunci Daidai Da Hukunce- Hukuncen Shari'a ---------- 233

Ƙuduri Mai Lamba: 75 (6/8): Game Da Mas'alolin Tarkadun Kuɗi ---------- 237

Ƙuduri Mai Lamba: 76 (7/8): Game Da Matsalolin Bankunan Musulunci ---------- 240

Ƙuduri Mai Lamba: 77 (8/8): Game Da Tarayya A Cikin Hannayen Zuba Jarin Kamfanonin Haɗin Gwiwa Da Suke Mu'amala Da Kuɗin Ruwa (Riba) ---------- 246

Ƙuduri Mai Lamba: 78 (9/8): Game Da Katin Aminci (Credit Card) ---------- 248

Ƙuduri Mai Lamba: 79 (10/8): Game Da Sirri A Aikin Likitanci ---------- 249

Ƙuduri Mai Lamba: 80 (11/8): Game Da Ɗabi'un Likita: Alhakin Da Yake Kansa Da Abubuwan Da Shari'a Za Ta Kama Shi A Kai ---------- 252

Ƙuduri Mai Lamba: 81 (12/8): Game Da Likita Namiji Ya Yi Wa Mace Magani ---------- 253

Ƙuduri Mai Lamba: 82 (13/8): Game Da Cuta Mai Karya Garkuwar Ɗan Adam (Aids Ko Sida) ---------- 255

Ƙuduri Mai Lamba: 83 (14/8): Game Da Tsarin Nemo Malamai Masu Bincike Da Su Yi Rubutu Da Tattaunawa Akansu A Taron Shekara- Shekara Na Majalisa ---------- 258

Ƙudurori Da Bayanai Na Taron Shekara- Shekara Karo Na Tara- Abu Dhabi 260

Ƙuduri Mai Lamba: 84 (1/9): Game Da Kasuwancin Zinare, Da Mafita Ta Shari'a Idan Canji Ya Haɗu Da Hawala ---------- 262
Ƙuduri Mai Lamba: 85 (2/9): Game Da Salam Da Yanda Ake Gabatar Da Shi A Zamanance ---------- 265
Ƙuduri Mai Lamba: 86 (3/9): Game Da Ajiyar Banki (Asusun Banki) ---------- 269
Ƙuduri Mai Lamba: 87 (4/9): Game Da Kasuwanci A Hannayen Zuba Jari Da Hannayen Kasuwanci ---------- 272
Ƙuduri Mai Lamba: 88 (5/9): Game Da Kwangila Tanda ------- 274
Ƙuduri Mai Lamba: 89 (6/9): Game Da Abubuwan Da Suka Shafi Takardun Kuɗaɗe ---------- 276
Ƙuduri Mai Lamba: 90 (7/9): Game Da Cuta Mai Karya Garkuwar Ɗan Adam (Aids) Da Hukunce- Hukuncen Fiƙihu Da Suke Da Jiɓi Da Ita ---------- 279
Ƙuduri Mai Lamba: 91 (8/9): Game Da Ƙa'idar Shiga- Tsakani (Al- Tahkim) A Fiƙihun Musulunci ---------- 283
Ƙuduri Mai Lamba: 92 (9/9): Game Da Toshe Kafa (Sadduz – Zari'a) ---------- 286
Ƙudurori Da Bayanai Na Taron Shekara- Shekara Karo Na Goma- Jidda 288
Ƙuduri Mai Lamba: 93 (1/10): Game Da Magungunan Da Suke Karya Azumi ---------- 290
Ƙuduri Mai Lamba: 94 (2/10): Game Da Kwaikwayon Halitta ---------- 294
Ƙuduri Mai Lamba: 95 (3/10): Game Da Yanka ---------- 303
Ƙuduri Mai Lamba: 96 (4/10): Game Da Katin Lamuni (Credit Card) ---------- 310
Ƙuduri Mai Lamba: 97 (5/10): Game Da Sha'anin Gudummuwar Mace Musulma Wajen Ayyukan Raya Ƙasa --- 312
Ƙudurori Da Bayanai Na Taron Shekara- Shekara Karo Na Goma Sha Ɗaya- Almanama 313
Ƙuduri Mai Lamba: 98 (1/11): Game Da Haɗin Kai Na Musulunci ---------- 315
Ƙuduri Mai Lamba: 99 (2/11): Game Da Almaniyya (Secular) 321
Ƙuduri Mai Lamba: 100 (3/11): Game Da Fuskokin Da Musulunci Yake Yaƙar Zamananci (Modernity) ---------- 324

Ƙuduri Mai Lamba: 101 (4/11): Game Da Sayar Da Bashi, Da Sayar Da Takardun Bashi, Da Abin Da Yake Kwafe Makwafinsu Na Shari'ar Musulunci A Fagagen Kamfanonin Gwamnati Da Masu Zaman Kansu ---------- 327
Ƙuduri Mai Lamba: 102 (5/11): Game Da Kasuwanci Da Takardun Kuɗaɗe ---------- 329
Ƙuduri Mai Lamba: 103 (6/11): Game Da Yarjejeniyar Gyara ---------- 331
Ƙuduri Mai Lamba: 104 (7/11): Game Da Hanyoyin Amfana Da Fatawowi Akan Sababbin Abubuwa ---------- 334
Ƙuduri Mai Lamba: 105 (8/11): Game Da Al'amarin Gado (Genetics) Ilimin Kimiyyar Tsarin Gado ---------- 337
Ƙuduri Mai Lamba: 106 (9/11): Game Da Taron Ƙwararru Akan Rawar Da Mace Take Takawa Wajen Cigaban Al'ummar Musulmai ---------- 339
Ƙudurori Da Bayanai Na Taron Shekara- Shekara Karo Na Goma Sha Biyu- Al Riyadh 340
Ƙuduri Mai Lamba: 107 (1/12): Game Da Yarjejeniyar Kawo Kaya Da Kuma Kwangila Tanda ---------- 342
Ƙuduri Mai Lamba: 108 (2/12): Game Da Katin Lamuni Da Ba A Saka Masa Kuɗi Ba (Credit Card) ---------- 345
Ƙuduri Mai Lamba: 109 (3/12): Game Da Sharaɗi Na Hukunci (Penalty Clause) ---------- 348
Ƙuduri Mai Lamba: 110 (4/12): Game Da Hayar Da Take Ƙarewa Da Mallaka, Da Kashe- Kashen Kuɗin Haya ---------- 351
Ƙuduri Mai Lamba: 111 (5/12): Game Da Kasuwanci Da Ribar Waƙafi (Hubusi) ---------- 355
Ƙuduri Mai Lamba 112 : (6/12): Game Da Tabbatarwa Ta Hanyar Ƙarina Ko Alamu ---------- 357
Ƙuduri Mai Lamba 113 (7/12): Game Da Haƙƙoƙin Ƙananan Yara Da Tsofaffi ---------- 358
Ƙuduri Mai Lamba 114 (8/12): Bayanin Musulunci Game Da Rawar Da Mace Za Ta Taka Wajen Cigaba Da Haɓaka Al'ummar Musulmai ---------- 363
Ƙuduri Mai Lamba 115 (9/12)" Game Da Hauhawar Farashin Kayan Buƙatu (Inflation) Da Sauyi Darajar Takardar Kuɗi ----- 367

Ƙuduri Mai Lamba 116 (10/12): Game Da Tarjamar Alƙur'ani Mai Girma ---------- 374
Ƙuduri Mai Lamba 117 (11/12): Game Da Kafa Hukumar Musulunci Mai Lura Da Al'amurran Alƙur'ani Mai Girma ----- 376
Ƙuduri Mai Lamba 118 (12/12): Game Da Al Ƙudus Mai Daraja ---------- 377
Ƙudurori Da Bayanai Na Taron Shekara- Shekara Karo Na Goma Sha Uku- Kuwait 379
Ƙuduri Mai Lamba 119 (1/13): Game Da Kasuwanci Da Waƙafi Da Abubuwan Da Ya Mallaka ---------- 381
Ƙuduri Mai Lamba 120 (2/13): Game Da Zakkar Kayan Noma ---------- 383
Ƙuduri Mai Lamba 121 (3/13): Game Da Zakkar Hannayen Jarin Da Aka Saya Saboda A Amfana Da Ribar Da Suke Samarwa ---------- 385
Ƙuduri Mai Lamba 122 (4/13): Game Da Tarayya Mai Warwara a Ƙarƙashin Sababbin Yarjeniyoyin Kasuwanci Na Zamani ---------- 387
Ƙuduri Mai Lamba 123 (5/13): Game Da Bayar Da Bashi Ko Mudaraba Haɗin Gwiwa A Cibiyoyin Hada- Hadar Kuɗaɗe (Asusun Kasuwanci) (Investment Accounts) ---------- 389
Ƙuduri Mai Lamba 124 (6/13): Game Da Inshorar Lafiya Da Amfani Da Katin Asibiti ---------- 395
Ƙuduri Mai Lamba 125 (7/13): Game Da Halin Da Ake Ciki A Falasdinu Da Ma Wasu Ƙasashe ---------- 396
Ƙuduri Mai Lamba 126 (8/13): Game Da Haƙƙoƙin Bil'adama A Musulunci ---------- 405
Ƙudurori Da Bayanai Na Taron Shekara- Shekara Karo Na Goma Sha Huɗu- Doha 410
Ƙuduri Mai Lamba 127 (1/14): Game Da Katin Musabaƙa ------ 412
Ƙuduri Mai Lamba 128 (2/14): Game Da Haƙƙoƙin Bil'adama Da Aiki Da Ƙarfi Na Ƙasa Da Ƙasa ---------- 415
Ƙuduri Mai Lamba 129 (3/14): Game Da Ƙulla Kwangila Da Gine- Gine: Haƙiƙaninsa, Da Yanda Yake, Da Surorinsa -------- 418
Ƙuduri Mai Lamba 130 (4/14): Game Da Kamfanonin Zamani: Kamfanonin Baba- Kere Da Ire- Irensu Da Hukunce – 422

Hukuncensu A Shari'a ----------
Ƙuduri Mai Lamba 131 (5/14): Game Da Alhakin Da Yake Akan Direbar Ababen Sufuri Na Al'umma Game Da Kisan Kuskure Da Kuma Yawaitar Kaffara ---------- 426
Ƙuduri Mai Lamba 132 (6/14): Game Da Kasuwancin Miƙa Wuya ---------- 428
Ƙuduri Mai Lamba 133 (7/14): Game Da Matsalar Basussukan Da Suka Yi Kwantai A Cibiyoyin Hada- Hadar Kuɗaɗe Na Musulunci ---------- 433
Ƙuduri Mai Lamba: 134 (8/14): Game Da Sabon Tsarin Duniya, Dunƙulewar Duniya Da Ƙungiyoyin Yanki Da Tasirinsu ---------- 440
Sanarwa Daga Cibiyar Fiƙihu Zuwa Ga Al'ummar Musulmi Akan Falasɗinu Da Iraƙi ---------- 445
Ƙudurori Da Bayanai Na Taron Shekara- Shekara Karo Na Goma Sha Biyar- Masƙat 448
Ƙuduri Mai Lamba: 135 (1/15): Game Da Maganar Musulunci Da Fa'ida Da Ƙalubalen Da Ke Gabanta ---------- 450
Ƙuduri Mai Lamba: 136 (2/15): Game Da Raguwar Sa Hannu Da Ƙa'idojin Doka ---------- 452
Ƙuduri Mai Lamba 137 (3/15): Game Da Kwangilar Haya ----- 454
Ƙuduri Mai Lamba: 138 (4/15): Game Da Manhajojin Ilimin Musulunci ---------- 457
Ƙuduri Mai Lamba: 139 (5/15): Game Da Katunan Kuɗi -------- 460
Ƙuduri Mai Lamba: 140 (6/15): Game Da Saka Hannun Jari A Cikin Kyauta Da Abin Da Ake Samu Da Kuma Kuɗaɗen Shiga ---------- 462
Ƙuduri Mai Lamba: 141 (7/15): Game Da Abubuwan Da Aka Aiko Da Aikace-Aikacensu Na Zamani ---------- 467
Ƙuduri Mai Lamba: 142 (8/15): Game Da Lamunin Likita ------ 469
Sanarwa Kan Batun Falasɗinu ---------- 472
Sanarwa Akan Iraƙi ---------- 474
Ƙudurori Da Bayanai Na Taron Shekara- Shekara Karo Na Goma Sha Shida- Dubai 476
Ƙuduri Mai Lamba: 143 (1/16): Game Da Zakka Akan 478

Takaitaccen Asusu Da Kamfanonin Inshora Na Musulunci, Inshorar Kudi Da Fa'idodin Karshen Hidima ----------
Kuduri Mai Lamba: 144 (2/16): Game Da Banbance-Banbance Tsakanin Ma'aikacin Miji Da Mata ---------- 482
Kuduri Mai Lamba: 145 (3/16): Game Da Akila Da Yanda Ake Gudanar Da Ita A Zamani Wajen Daukar Alhakin Diyya ------- 486
Kuduri Mai Lamba: 146 (4/16): Game Da Sabuwar Hanyar Nazarin Alkur'ani Da Nassosin Addini ---------- 489
Kuduri Mai Lamba: 147 (5/16): Game Da Kayayyaki Na Duniya Da Sarrafawa Don Mu'amala Da Su ---------- 492
Kuduri Mai Lamba: 148 (6/16): Game Da Kafalar Kasuwanci ---------- 495
Kuduri Mai Lamba: 149 (7/16): Game Da Inshorar Lafiya ---------- 497
Kuduri Mai Lamba: 150 (8/16): Game Da Mu Da Sauran Mutane ---------- 500
Kuduri Mai Lamba: 151 (9/16): Game Da Kulawa Da Tsirarun Musulmi ---------- 503
Bayani Kan Kudus Da Al-Aksa ---------- 505
Sanarwa Akan Iraki ---------- 508
Kudurori Da Bayanai Na Taron Shekara- Shekara Karo Na Goma Sha Bakwai - Umman (Jordan) 510
Kuduri Mai Lamba: 152 (1/17): Game Da Musulunci Da Al'umma Daya, Da Rukunan Akidu Da Fikihu Da Ilimi --------- 512
Kuduri Mai Lamba: 153 (2/17): Game Da Fatawa: Sharuddanta Da Ladubbanta ---------- 519
Kuduri Mai Lamba: 154 (3/17): Game Da Matsayin Musulunci A Kan Tsattsauran Ra'ayi, Tsatsauran Ra'ayi Da Ta'addanci ---------- 523
Kuduri Mai Lamba: 155 (4/17): Game Da Daidaita Tsakanin Riko Da Tabbatattun Abubuwa Da Zama Dan Kasa Ga Musulmin Da Yake Rayuwa A Kasashen Da Ba Na Musulmi Ba ---------- 526
Kuduri Mai Lamba: 156 (5/17): Game Da Kammala Musharaka Sukuk: Abubuwan Da Ke Tattare Da Kadarorinsa 529

Ƙuduri Mai Lamba: 157 (6/17): Game Da Alƙawari Da Haɗin Gwiwa A Cikin Kwangiloli ---------- 531
Ƙuduri Mai Lamba: 158 (7/17): Game Da Siyar Da Bashi ------- 533
Ƙuduri Mai Lamba: 159 (8/17): Game Da Matsayin Mace Da Gudummuwar Da Za Ta Bayar A Rayuwar Zamantakewa Ta Mahangar Musulunci ---------- 535
Ƙuduri Mai Lamba: 160 (9/17): Game Da Alaƙar Daular Musulunci Da Wasu Da Kuma Yarjejeniyoyin Ƙasa Da Ƙasa ---------- 538
Ƙuduri Mai Lamba: 161 (10/17): Game Da Sarrafa Doka Don Binciken Ilimin Halittu Akan Ɗan Adam ---------- 540
Ƙuduri Mai Lamba: 162 (11/17): Game Da Ciwon Suga Da Azumin Watan Ramadan ---------- 544
Bayanin Cibiyar Fiƙihu Ta Duniya Game Da Falasdinu, Da Masallacin Al-Aƙsa, Da Iraƙi, Da Somaliya ---------- 545
Ƙudurori Da Bayanai Na Taron Shekara- Shekara Karo Na Goma Sha Takwas - Putrajaya (Malaysia) 551
Ƙuduri Mai Lamba: 163 (1/18): Game Da Sifofin Komawa Ga Tsarin Wayewa A Musulunci ---------- 553
Ƙuduri Mai Lamba: 164 (2/18): Game Da Bunƙasa Albarkatun Bil'adama A Ƙasashen Musulmi ---------- 557
Ƙuduri Mai Lamba: 165 (3/18): Akan Farfaɗo Da Aikin Zakka Wajen Yaƙar Talauci Da Kuma Tsara Tattarawa Da Fitar Da Kuɗaɗenta Ta Hanyar Amfani Da Ilimin Fiƙihu ---------- 562
Ƙuduri Mai Lamba: 166 (5/18): Game Da Abin Da Ya Faru Na Ƙyamar Islama: Ƙalubale Da Hanyar Fuskantarsa ---------- 567
Ƙuduri Mai Lamba: 167 (5/18): Game Da Manufofin Shari'a Da Rawar Da Suke Takawa Wajen Samar Da Hukunce-Hukunce ---------- 571
Ƙuduri Mai Lamba: 168 (6/18): Game Da Ƙayyade Shekarun Balaga Da Tasirin Sa Akan Takalifi ---------- 573
Ƙuduri Mai Lamba: 169 (7/18): Game Da Haƙƙoƙi Da Wajiban Mace Musulma ---------- 575
Ƙuduri Mai Lamba: 170 (8/18): Game Da Kwangilar Mallaka Na Wani Lokaci (Time Sharing) ---------- 577

Ƙuduri Mai Lamba: 171 (9/18): Game Da Haƙƙoƙin Sauƙi Da Aikace-Aikacen Sa Na Zamani A Cikin Kayan Gama Gari ---------- 580

Ƙuduri Mai Lamba: 172 (10/18): Game Da Izinin Yin Tiyata Na Gaggawa ---------- 583

Ƙuduri Mai Lamba: 173 (11/18): Game Da Tiyatar Filastik (Plastic Surgery) Da Hukunce- Hukuncenta ---------- 585

Ƙuduri Mai Lamba: 174 (12/18): Game Da Kammala Nazari Akan Abubuwan Da Suke Karya Azumi ---------- 589

Ƙudurori Da Bayanai Na Taron Shekara- Shekara Karo Na Goma Sha Tara - Sharjah 590

Ƙuduri Mai Lamba: 175 (1/19): Game Da 'Yancin Addini A Shari'ar Musulunci: Girmansa Da Ma'auninsa ---------- 592

Ƙuduri Mai Lamba: 176 (2/19): Game Da 'Yancin Faɗar Albarkacin Baki: Ƙa'idojinsa Da Hukunce- Hukuncensa -------- 595

Ƙuduri Mai Lamba: 177 (3/19): Game Da Rawar Da Sanya Idon Shari'a Ke Takawa Wajen Kula Da Ayyukan Bankunan Musulunci: Muhimmancinsa, Da Sharuɗɗansa, Da Yanayin Aiki ---------- 598

Ƙuduri Mai Lamba: 178 (4/19): Game Da Kayan Aikin Musulunci (Tsaro) Da Aikace-Aikacensu Na Zamani Da Zagayawa ---------- 601

Ƙuduri Mai Lamba: 179 (5/19): Game Da Tawarruƙ: Haƙiƙanin Sa, Nau'o'inta (Sanannen Fiƙihu Da Banki Mai Tsari) ---------- 605

Ƙuduri Mai Lamba: 180 (6/19): Game Da Cin Zarafi Ko Musguna Wa Iyali ---------- 607

Ƙuduri Mai Lamba: 181(7/19): Game Da Dakatar Na Hannayen Jari, Da Na Kuɗi, Da Na Kadarori, Da Kayan Amfani ---------- 612

Ƙuduri Mai Lamba: 182 (8/19): Game Da Da Aiwatar Da Tsarin Gina Da Aiwatarwa Da Kuma Maidawa (B.O.T) A Cikin Sake Gina Kayan Waƙafi Da Kayan Aikin Jama'a --------- 616

Ƙuduri Mai Lamba: 183 (9/19): Dangane Da Ciwon Suga Da Azumi ---------- 618

Ƙuduri Mai Lamba: 184 (10/19): Game Da Izinin Yin Aikin 624

Likita Na Gaggawa ----------
Ƙuduri Mai Lamba: 185 (11/19): Game Da Muhalli Da Kiyaye Shi Ta Mahangaar Musulunci ---------- 627
Sanarwar Da Cibiyar Nazarin Fiƙihu Ta Duniya Ta Fitar Kan Halin Da Falasdinu Ke Ciki, Musamman Hare-Haren Da Aka Kai A Masallacin Al-Aƙsa Mai Albarka, Da Kuma Halin Da Ake Ciki A Iraƙi, Somaliya Da Sudan Da Aka Gabatar A Zaman Taro Na Goma Sha Tara ---------- 630
Ƙudurori Da Bayanai Na Taron Shekara- Shekara Karo Na Goma Sha Ashirin - Wahran 634
Ƙuduri Mai Lamba: 186 (1/20): Game Da Hukunce-Hukuncen Rashi Da Fatara A Shari'ar Musulunci ---------- 636
Ƙuduri Mai Lamba Ta 187 (2/20): Game Da Inshorar Hadin Gwiwa: Hukunce- Hukunce Da Ƙa'idojin Shari'a ---------- 639
Ƙuduri Mai Lamba 188 (3/20): Dangane Da Kammala Abin Da Ya Shafi Kayan Aikin Musulunci ---------- 642
Ƙuduri Mai Lamba: 189 (4/20): Game Da Kammala Batun Kwangilar Kulawa ---------- 647
Ƙuduri Mai Lamba: 190 (5/20): Game Da Rawar Da Cibiyoyin Fiƙihu Suke Takawa Wajen Tabbatar Da Cibiyoyin Hada-Hadar Kudi Na Musulunci: Dabaru Da Salo ---------- 649
Ƙuduri Mai Lamba: 191 (6/20): Game Da Haƙƙoƙin Fursuna A Hukunce-Hukuncen Shari'a ---------- 651
Ƙuduri Mai Lamba: 192 (7/20): Game Da Hukuncin Kisa A Mahangar Musulunci ---------- 654
Ƙuduri Mai Lamba: 193 (8/20): Game Da Injiniyancin Ƙwayoyin Halitta Da Ƙwayoyin Halittar Ɗan Adam Ta Mahangar Musulunci ---------- 656
Ƙuduri Mai Lamba: 194 (9/20): Game Da Tabbatarwa Ta Hanyar Sababbin Ƙarina Da Alamu ---------- 657
Bayanin Majalisar Cibiyar Fiƙihu Ta Duniya Game Da Shirya Fim Ɗin Da Ya Ɓatanci Ga Martabar Manzon Allah (Sallallahu Alaihi Wa Alihi Sallama) A Ƙasar Amurka ------- 659
Bayanin Majalisar Cibiyar Fiƙihu Ta Duniya Game Da Birnin Ƙudus Da Masallacin Al-Aƙsa Mai Albarka ---------- 663
Bayanin Majalisar Cibiyar Fiƙihu Ta Duniya Akan 665

Abubuwan Da Ke Faruwa A Jamhuriyar Larabawa Ta Siriya

Ƙudurori Da Bayanai Na Taron Shekara- Shekara Karo Na Goma Sha Ashirin Da Ɗaya– Al Riyadh 667
Ƙuduri Mai Lamba: 195 (1/21): Game Da Taka- Tsantsan A Cikin Ma'amaloli Na Kuɗi ---------- 669
Ƙuduri Mai Lamba: 196 (2/21): Game Da Kammala Abin Da Ya Shafi Kayan Aikin Musulunci ---------- 670
Ƙuduri Mai Lamba: 197 (3/21): Game Da Laifin Da Ake Tuhumar Masu Ababen Hawa A Dalilin Gudu Da Rashin Kulawa ---------- 673
Ƙuduri Mai Lamba: 198 (4/21): Game Da Sauya Abu Daga Ɗabi'arsa Da Amfani Da Ƙari A Cikin Abinci Da Magani ------ 675
Ƙuduri Mai Lamba: 199 (5/21): Game Da Kamanta Annabawa Da Sahabbai A Cikin Fina- Finai ---------- 678
Ƙuduri Mai Lamba: 200 (6/21): Game Da Tanadin Doka Da Kulawa Na Tushen Inshorar Haɗin Gwiwa ---------- 679
Ƙuduri Mai Lamba: 201 (7/21): Game Da Yanka Da Aka Yi Bayan Sumarwa Da Wutar Lantarki A Sabon Tsarin Da Yake Gudana ---------- 692
Ƙuduri Mai Lamba: 202 (8/21): Game Da Tattaunawa Tsakanin Mabiya Mazhabobin Musulunci ---------- 694
Ƙuduri Mai Lamba: 203 (9/21): Game Da Injiniyancin Ƙwayoyin Halitta Nag Ado Da Ƙwayoyin Halittar Ɗan Adam (Genome) ---------- 697
Ƙuduri Mai Lamba: 204 (10/21): Game Da Yaƙi Tsakanin Musulmi Da Sunan Jihadi ---------- 705
Sanarwa Daga Cibiyar Fikihun Musulunci Ta Duniya Duniya Game Da Abin Da Ke Faruwa A Ƙasashen Larabawa Da Wasu Daga Cikin Ƙasashen Musulmai ---------- 706
Sanarwa Daga Cibiyar Fikihun Musulunci Ta Duniya Duniya Game Da Abin Da Ke Faruwa A Birnin Ƙudus Da Kuma Masallacin Al-Aƙsa Mai Albarka Na Zaluncin Isra'ila
----
Ƙudurori Da Bayanai Na Taron Shekara- Shekara Karo Na Goma Sha Ashirin Da Biyu– Kuwait 714

Ƙuduri Mai Lamba 205 (1/22): Dangane Da Shura Da Kuma Dimokraɗiyya A Mahangar Musulunci ---------- 716
Ƙuduri Mai Lamba: 206 (2/22): Game Da Tambayoyin Cibiyar Bibiya Da Ƙididdiga Na Ƙasashen Musulmai ---------- 718
Ƙuduri Mai Lamba: 207 (3/22): Game Da Jahadi Na Neman ‘Yanci Da Kuma Jahadin Kare Kai ---------- 719
Ƙuduri Mai Lamba: 208 (4/22): Game Da Kafirta Musulmi, Dalilan Hakan, Gurabun Hakan, Da Yanda Za A Magance Hakan ---------- 722
Ƙuduri Mai Lamba: 209 (5/22): Game Da Haƙƙoƙi Da Wajiban ‘Yan Ƙasan Da Ba Musulmai Ba Da Ke Rayuwa A Ƙasashen Musulmai Da Kuma Yanda Shari’ar Musulunci Zai Iya Shafansu ---------- 725
Ƙuduri Mai Lamba: 210 (6/22): Game Da Lamarin Kawarwa Da Kuma Amfana Da Abubuwa Da Suka Shafi Kayan Abinci Da Magunguna ---------- 727
Ƙuduri Mai Lamba: 211 (7/22): Game Da Shugabancin Mace ---------- 736
Ƙuduri Mai Lamba: 212 (8/22): Game Da Garantin Bankin Na Kasadar Da Ke Tasowa Daga Ɓatar Da Kuɗaɗen Abokan Ciniki Da Kuma Biyansu Diyya Kan Ɓarnar Da Aka Yi -------- 738
Ƙuduri Mai Lamba: 213 (9/22): Game Da Haƙƙoƙin Naƙasassu A Shari’ar Musulunci ---------- 742
Ƙuduri Mai Lamba: 214 (10/22): Game Da Rinjaye Da Ƙarfafawa A Ma’amalolin Kuɗi: Shari’o’in Su, Abubuwan Da Suke Sarrafawa, Da Kuma Yanayin Tabbatar Da Su ---------- 745
Ƙuduri Mai Lamba: 215 (11/22): Game Da Kammala Bincike Da Nazarin Batutuwan Inshorar Haɗin Gwiwa ---------- 746
Ƙuduri Mai Lamba: 216 (12/22): Game Da Ziyarar Ƙudus: Maƙasudai Da Hukunce- Hukuncen Shari’a ---------- 752
Ƙudurori Da Bayanai Na Taron Shekara- Shekara Karo Na Goma Sha Ashirin Da Uku– Madina 753
Ƙuduri Mai Lamba: 217 (1/23): Game Da Auren ‘Yan Mata Tsakanin Haƙƙin Waliyai Da Maslahar Yarinya Da Kuma Girman Ikon Da Waliyyi Ke Da Shi Na Hana Shi Ko Tauye Shi Daga Mahangar Shari’a ---------- 755

Ƙuduri Mai Lamba: 218 (2/23): Game Da Hukunce-Hukuncen Rashi Da Fatara A Shari'ar Musulunci Da Tsarin Zamani (Kammala Abin Da Ya Gabata) ---------- 757
Ƙuduri Mai Lamba: 219 (3/23): Game Da Abubuwan Da Suke Karya Azumi A Fagen Magani (Kammala Abubuwan Suka Gabata) ---------- 760
Ƙuduri Mai Lamba: 220 (4/23): Game Da Kaciyar Mata A Shari'ar Musulunci ---------- 763
Ƙuduri Mai Lamba: 221 (5/23): Akan Matakai Na Hankali Da Na Aiki Don Fuskantar Tsattsauran Ra'ayi Da Wuce Gona Da Iri Da Kuma Abin Da Ake Kira Ta'addanci A Wannan Zamani A Fagage Daban-Daban ---------- 765
Ƙuduri Mai Lamba: 222 (6/23): Game Da Fa'idar Da Bankin Ke Bayarwa Ga Abokan Cinikin Asusun Yanzu Ta Fuskar Shari'a ---------- 768
Ƙuduri Mai Lamba: 223 (7/23): Game Da Alhakin Da Ya Rataya A Wuyan Likita Akan Kusukurensa Ba Tare Da Niyya Ba Ta Fuskar Musulunci 772
Ƙuduri Mai Lamba: 224 (8/23): Game Da Taka- Tsantsan A Cikin Ma'amaloli Na Kuɗi: Ƙa'idoji Da Hukunce- Hukunce ---------- 781
Ƙuduri Mai Lamba: 225 (23/9): Game Da Halal, Don Amsa Tambayoyin Cibiyar Matsayi Da Ma'auni Na Ƙasashen Musulunci (CEMIC) ---------- 785
Ƙuduri Mai Lamba: 226 (10/23): Game Da Fifiko Da Kuma Biyayya A Cikin Hada-Hadar Kuɗi Yanayinsu Da Ƙa'idojinsu Da Sharuɗɗansu ---------- 786
Ƙuduri Mai Lamba: 227 (11/23): Game Da Tasirin Ɗaurin Aure Ga Dukiyar Ma'aurata ---------- 791
Ƙuduri Mai Lamba: 228 (12/23): Game Da Shawarwarin Kwamitin Da Sakatariyar Cibiya Ta Kafa Domin Tattauna Wasu Batutuwan Sukuk ---------- 793
Ƙuduri Mai Lamba: 229 (13/23): Game Da Ayyana Zaman Tare A Ƙarƙashin Musulunci ---------- 795
Ƙudurori Da Bayanai Na Taron Shekara- Shekara Karo Na Goma Sha Ashirin Da Huɗu– Dubai 821

Ƙuduri Mai Lamba: 230 (1/24): Game Da Kwangilolin Zamani Ta Hanyar Teknologi Da Yadda Ake Kunnawa Da Cire Su (Nazarin Kwangilolin Zamani Ta Hanyar Teknologi Da Kuma Dacewarsu Ga Batun Kuɗin Dijital) ---------- 823
Ƙuduri Mai Lamba: 231 (2/24): Game Da Hauhawar Farashin Kayayyaki Da Canjin Kuɗi ---------- 825
Ƙuduri Mai Lamba: 232 (3/24): Game Da Kwangilar Fidic 827
Ƙuduri Mai Lamba: 233 (4/24): Game Da Rangwame A Musulunci Da Wajibcinsa A Cikin Rayuwar Al'ummomi Da Kuma Tasirinsa ---------- 829
Ƙuduri Mai Lamba: 234 (5/24): Game Da Batun Samar Da Abinci Da Ruwa Da Kuma Matsalolin Da Suke Damun Ƙasashen Musulmi Da Kuma Tasirinsu Kan Ƙalubalen Da Al'ummar Musulmi Ke Fuskanta A Nan Gaba ---------- 831
Ƙuduri Mai Lamba: 235 (6/24): Game Da Ƙwayoyin Halittar Ɗan Adam Da Kuma Aikin Injiniya Na Gaba (Bita Shawarwarin Majalisa, Da Nuna Tasirin Tasirin Su, Cigaba Da Ƙalubale) ---------- 833
Ƙuduri Mai Lamba: 236 (7/24): Game Da Gudummuwar Tarbiyyar Addini Wajen Inganta Zaman Lafiya ---------- 835
Ƙuduri Mai Lamba: 237 (8/24): Game Da Kuɗin Intanet -------- 838
Ƙuduri Mai Lamba: 238 (9/24): Game Da Ayyukan Taka-Tsantsan A Cibiyoyin Kuɗi Na Musulunci ---------- 841

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai.